

Ali Cevat: Memalik-i Osmaniyenin tarih ve coğrafya lugatı.

ممالك عثمانيه‌نك
تاريخ
و
جغرافياى لغاتى

اثر

طوپطاشى عسكرى رشدى واسكدار مكتب اعدادىء ملكيسى
جغرافيا معلمى قول اغاسى

على جواد

(قسم اول لغات جغرافيه)

ممالك عثمانيه‌نك تقسيمات وبلدان مشهوره وعادى بر ناحيه وقصبه واك اوفاق بر دره‌سنه وارنجه‌يه قدر كافهٔ نقاط ومواقع معروفه‌سنى حروف هجا ايله ترتيبله توصيف و بيان ايتمك اوزره قلمه آلنمشدر.

عموم مكاتب عسكريه‌يه قبولنه مجلس معارف عسكريه طرفندن قرار ويرلمش اولمله
برخيلى تصحيحات وتعديلات اجراسيله علاوه‌لى اوله‌ق ايكنجى دفعه
طبع اولنمشدر

معارف نظارت جليله‌سنك رخصتيله طبع اولنمشدر

درسعادت
محمود بك مطبعه‌سى
١٣١٣

بسم الله الرحمن الرحيم

ا

آبانا. — آناطولیء شاهانه‌ده‌ قره دکز ساحلنده‌کائن براسکله موقعی وقسطمونی ولایتی داخلنده سینوب لواسنه مضاف استفان قضاسی ملحقاتندن برناحیه‌در.

اهالیسی علی العموم فن‌ملاحی ایله مألوف اولدقلرندن قایقجیلق وماونه‌جیلق ایله تعیش ایدرلر.

آب صافی. — زبانزدی الب صو قیدر قوجه ایلی سنجاغنه ملحق اطه پازاری قضاسی ملحقاتندن بر ناحیه اولوب قره چایر ناحیه‌سیله برابر نفوسی ۲۵۰۰ وقرای ملحقه‌سی ۱۷ عدددر.

آبقرون. — کرید ولایتنده اسفاکیه لواسنه مربوط برقضا مرکزیدر.

آلنوس، فیره‌ماسه نواحیسیله ٦١ قریه‌یی جامعدر.

آبکور. — دیاربکر ولایتنده ونفس دیاربکره ۱۲ ساعت بعد مسافه‌ده مرکزه ملحق بر ناحیه اولوب یدی قریه‌یی و ۱۸۰۰ قدر نفوسی مشتملدر.

آبل السوق. — دمشق الشامك بش ساعت بعد ومسافه‌سنده برتپه‌ده کائن برقریه‌اولوب بین الناس حضرت آدم علیه السلامك اوغلی هابیلك مدفنی اولمق اوزره بر ذهاب موجوددر.

آبل القمح. — بیروت ولایتی داخلنده مرج العیون قضاسنه مضاف بانیاس ناحیه‌سی قراسندن بری اولوب اللی قدر

خانه‌یی جامع و کتب مقدسه ده مذکوردر .

آبل مصرایم وشطیم . — بو نلر اردن دنیلان نهر الشریعه وادیسنده کائن برر موقع قدیم درکه برنجیسی حضرت یعقوبك مدفنی اولمق ایکنجیسی بنی اسرائیلك ارض موعود نزولدن اقدم اوغراغی بولنمق ایله مشهوردر .

آبولیونت . — یاخود ابولونیا خداوندکار ولایتنك غربنده وبروسه‌نك ٤١ کیلو متره بعد ومسافه سنده واقع بر کول اولوب ابولیونت دنیلان کوچوك بر قصبه‌جغی دخی کولك ایچنده‌کی اطه اوزرنده‌در . کولك صویی صوصورلو واسطه‌سیله مرمره‌یه دوکیلور . بو کول ٤٢٥ کیلو متره سطحنده و ١٢ فرسخ محیطنده‌در . قصبه خراب بر سور ایله محاط وقره‌یه بر احشاب کوپریجك ایله متصلدر . اهالیسی ١٥٠٠ قدر اولوب ٣٠٠ خانه‌یی مشتملدر . کولك ایچنده‌کی اطه‌جقلرده قدیم هله‌نیك خرابه‌لری واردر .

آبولونیا . — کونشك عبادتنه مخصوص اولان عبادتخانه‌لرك بولندیغی شهر وقصبه‌لردرکه الیوم خرابه‌لری موجوددر .

بو نلرك برنجیسی ارنبودلقده ایکنجیسی مناستر ولایتنده کوریجه قربنده اوچنجیسی سلانیکده شمدی بالیوحوری نامیله مشهور اولان محلده دردنجیسی قره دکز ساحلنده وسوزه‌بولی دنیلان محلده بشنجیسی بنغازی ساحلنده آلتنجیسی کرید اطه‌سنده یدنجیسی آبولیونت کولی داخلنده سکزنجیسی ارض فلسطینده طقوزنجیسی اناطولیده آق شهر جوارنده ایدی .

آباره . — نیل مبارکك ایاقلرندن وصاغ طرف توابعندن بریسی اولوب حبشستاندن ظهور ایله بلاد نوبی‌یی بعدالقطع نیله دوکیلور نهرك جهت جریانی نیل ازرقه موازی اولوب ارالرنده قلان جزیره‌یه مروئه اطه‌سی دیرلر . تقاضا نامیله دخی مسمادر .

آتجا . — آیدین ولایت واواسنده نازللی قضاسنه مضاف بر ناحیه اولوب قضاء مزبورك جهت غربیسنك بر قسمندن متشکلدر . ایکی پاره قریه و ٥١٨٥ نفوسی مشتمل اولوب مرکز ناحیه ٣٧ درجه ٥٤ دقیقه عرض شمالی و ٢٥ درجه ٥٨ دقیقه طول شرقیده واقع ٤٠٢٥ نفوسی و ١٠٤٥ اماکنی محتوی چیل اوغلی قصبه‌سیدر .

آت قیاسی چایی . — اناطولینك غرب جهتنده بر صودرکه همنامی اولان آت قیاسی طاغندن نبعان

ایله قاز طاغی صوینك منبعلرندن بریسی اولور .

آت قیاسی طاغی . — آسیای صغیر سلاسل جبالندن اولوب جنوبی پایه‌لری ادرمید اوو‌ه‌سنه منتهی اولور .

آت میدانی . — استانبولده ایمپراطورلر زماننده هیپود روم وعثمانلیلر زماننده آت میدانی دنیلان محلدرکه آت تعلیمنه مخصوص اولمق اوزره سپتیم سور طرفندن بنا وقسطنطین معرفتیله اکمال ایدلمشدر . بو میدانك اطرافی قدیماً هیاکل وستونلرله مزین اولدیغی حالده اهل صلیب استیلاسنده فرنکلر طرفندن تخریب ایدلمش وزمانمزده آنجق بورمه‌لی دیرك دیکیلی طاش کبی آثار قدیمه‌سی باقی قالمشدر .

آتنه . — طربزون ولایتی الویه‌سندن لازستان سنجاغنه مربوط برقضا مرکزی اولوب مرکز ولایتك ۱۲۰ کیلو مترو شرقنده وساحل بحر سیاهده کائندر قضا همشین ویچه نامنده ایکی ناحیه و ۵۸ قریه‌یی مشتملدر .

قضای مزبور اراضیسی جمعاً ۲,۷۱۳,۳۲۱ دونم تربیعنده اولوب بونك ۱۰۷٤۶۲ دونمی مزروع ۹۶۱۱۸ دونمی غیرمزروع ۲,۵۰۹۷٤۰ دونمی دخی غیر قابل زراعت ومراعادن عبارتدر .

قضانك محصولاتی سنوی ۹۷۰ هکتولیتره اربه ۵۳٤۰۰ هکتولیتره قوقوروز ۳۵۵۹۰ کیلو غرام پرنج ۱۵۷۰ کیلو فندق ۳۰۲۰ کیلو اوزوم ۷۳۰۰ کیلو جوز ۵۵٤۷۰۰ کیلو سبزه ۸۷۲۰۰ کیلو میوه ۲۲۰۰۰ کیلو بال ۳۵۰۰۰ کیلو محصولات سائره‌دن عبارتدر .

آثوریه . — آثوری قومنك وآثور دولت قدیمه‌سنك بولندیغی مملکتك اسمیدر . موقعی شمدیکی کردستان سمتی ودجله‌نك قسم علیاسی اولوب غرباً سوریه جنوباً بابیلونیا شرقاً عراق عجم ایله محاط ومحدود اولان محلدر آثوریه‌نك مرکزی موصلك قارشوسنده کائن نینوا شهری ایدیکه ۲۰۰۰ سنه‌دنبری خرابدر .

آجه اووه‌سی . — اوروپای عثمانیده چناق قلعه بوغازینك روم ایلی یاقه‌سنی حصوله کتورن برشبه جزیره‌در وقتیله امرای عثمانیدن آجه بك طرفندن فتح وتسخیر اولنمغله آنك نامنه نسبت اولنمشدر .

آجه آباد . — بیغا سنجاغنه مضاف برقضادر . مرکزی کلیدالبحر قربنده وساحل بحرده کائن مایدوس قصبه‌سیدرکه سکنه‌سی رومدر .

اخته‌پولی

آجه صو . — یاخود آجه سو ، دها طوغریسی ایاسو ، مدللی اطه‌سنده ومشهور قاسترونك بش ساعت شمال غربیسنده بر ناحیه مرکزیدر قصبه قاسترودن صکره پك معروف اولوب بیزانس کلیساسی وجنویز قصری کبی آثار عتیقه‌سی واردر .

آجی طوز کولی . — آیدین ولایتی داخلنده برکولك اسمیدر . بوکولك دوره‌سی ۱۰ فرسخ وسطحی ٥ فرسخ مربعیدر. اسکی اسمی آزقانیادر .

آخته بولی . — ادرنه ولایتی داخلنده قرق کلیسا سنجاغنه ملحق برقضا مرکزیدر. موقعی بحر سیاه ساحلنده وشرقی روم ایلی ساحلی قربنده اولوب درسعادت روم پطریقلکنه مربوط برمتره‌پولیدك اقامتکاهیدر .

اخلاط . — وان ولایتی داخلنده وان کولی ساحلنده برقصبه‌در هواسی صغوق میوه‌سی مبذول ووقتیله معمور وجسیم ایدی . الیوم بیك خانه و ٤۰۰۰ نفوسی واردر .

اخمیم . — مصر علیاده ونیلك صاغ ساحلنده سیوط ناحیه‌سی ملحقاتندن برقصبه‌درکه قدیماً مواقع مهمه‌دن معدود ایدی .

آدی یمان . — یاخود حصنمنصور ، معمورة العزیز ولایتی داخلنده برقضا مرکزیدر . ٥۰۰ قدر ابنیه‌یی ۱۱٥۰ نفوسی ومشتملات سائره‌سی واردر . اراضیسی صولاق وموقعی دوزدر .

آذینه . — یاخود قازطاغی پازاری بیغا لواسنه ملحق برقضا مرکزیدر. قضانك محصولاتی اولدقجه برکتلی ونفوسی کثرتلیدر .

آراج . — قسطمونی ولایتنده مرکز لوایه مضاف ۳ ناحیه ٥٦ قریه ۱٦۰۰۰ نفوسی جامع برقضا ومرکز قضادر عموماً قضاده ٤٦ جامعشریف ۳۷ مکتب واردر . قضانك اورمانلری زنکین مرعاسی چوق ومحصولاتی یاغ وحبوبات وتفتیکدن عبارتدر .

آرارات طاغی . — آسیای عثمانیده روسیه — ایران — دولت عثمانیه حدودلرینك برلشدکاری محل قربنده کائن برطاغ اولوب آسیای عثمانی جبالنك عقده‌سی وبالجمله سلسله‌لرینك نقطهٔ تولدوتشعبی‌در. بوطاغ بین الاهالی آغری طاغی ویرلی خرستیانلر اراسنده ماسیس طاغی نامیله موسوم اولوب خرستیانلر سفینهٔ نوحك محل نزولی اولمق اوزره زعم ایدرلر . ٥٤١٨ متره ارتفاعی حائز اوزری برف

ارارات طاغلری

دائمی ایله مستور بولنان بوجسم پورفیر یبغینك بایزید اووه‌سنك ۸ کیلو متره قدر شرقنه طاغتدینی تموجاتی ایله قبهٔ آسمانه تماس ایتمش کبی خطای بصره سببیت ویرن ارتفاع خارق العاده‌سی واوچورملرینك عمق انظار تماشا کرانه دهشت ویرمکده وطبیعتده آثار وولقانیه مشهود بولنمقده‌در .
آرارات طاغنك زروه‌سنه چیقلمز دیو بین الاهالی موجود اولان زعمك بطلانی یکنده روسیه‌لونك برهیئت فنیه‌سنك تا طاغك تپه‌سنه قدر چیقمسیله تحقق ایتمشدر .

آراس .- نام قدیمی آراقس در. آسیای عثمانیده و ارضروم ولایتی داخلنده ارضرومك ۴۰ کیلومتره جنوبنده کائن بیککول طاغندن نبعان ایله‌پاسین اووه‌سنی لایقیله صولادقدن صکره روسیه حدودی داخلنده کور ویا قور نهرینه قاریشان بیوجك برایرمقدر. ولایت داخلنده‌کی طول مجراسی ۱۶۰ کیلومتره‌در .

آردانوج .- ارضروم ولایتنده چلدر قضا سنده چوروخه دوکیلان بردره کنارنده برقصبه‌درکه قدیماً پك معمور اولدیغی حالده شمدیلرده انجق ۱۲۰ قدر خانه‌یی مشتملدر .

آرتیوین .- ارضروم ولایتنه تابع چلدر قضاسنك کرسی اداره‌سی اولوب چوروك صویك ساحل یسارنده کائن و ۷۰۰۰ نفوسی شامل برقصبه‌در . تجارت محلیه ساده یاغی وروغن زیت وزیتون وبالدن عبارتدر .

آرداشین .- طربزون ولایتنده لازستان سنجاغنده وساحل بحرسیاهده وطربزونك ۱۲۰ کیلو متره شرقنده اتنه ایله ویچه اراسنده وفورطنه چایی منصبی جوارنده واقع کوچوك بر قصبه در .

آرسلان ایرمغی .- اناطولینك بحر سیاه مائله سنده وقسطمونی ولایتی داخلنده جریان ایدن برنهردر . بوصو منبعنی اووه طاغندن اخذ ایله ۳۰ کیلومتره برمجرا قطع ایدر. اسکی اسمی لیقوس‌در.

آرسلان برونی . اناطولی شبه جزیره‌سنك جهت غربیسنده کائن چاندارلو کورفزی قربنده بر بروندر .

آرسلان بك .- قوجه ایلی سنجاغی داخلنده مرکز لوا اولان ازمیده درت ساعت بعد ومسافه‌ده کائن ۲۰۰۰ نفوسلی بر قصبه‌در .

آرسوف .- آپولونیا اسمنده‌کی بلادقدیمه‌دن اولوب فلسطین قراسندن یافه یه ایکی ساعت مسافه‌ده کائندر . صیلیبون زماننده

آصور ، آسسور ، آزروفوم تسمیه قلنمشیدی .

اهل صلیب طرفندن دفعاتله ضبط واسترداد اولنمش ونهایت مصرسلطانی (بیبرس) ك امریله هدم وتخریب قلنمشدر .

آرصوص .— حلب ولایتنده اسکندرون قضاسنه ملحق بر ناحیه‌درکه اسم قدیمی روزوس‌در. الماطاغی اتکنده وساحل بحرسفیدده واقع ومرکزقضایه برطریق ایله مربوطدر .

ارمورا باد .— خداوندکار ولایتنك قره‌سی سنجاغنده ادرمید ناحیه‌سنه ملحق برناحیه‌در .

ارمودان .— ارضروم ولایتنك ارزنجان سنجاغنك قوری چای قضاسنه مضاف ناحیه مرکزی‌در .

ارمودایلی .— خداوندکار ولایتنك کوتاهیه سنجاغنده مرکزه ملحق برناحیه‌در .

آرنؤد .— یاخود آرناؤد ، روم ایلیء شاهانه‌نك وسط وغرب سمتنده ساکن برقومدر. بونلر طوسقا وکیغه نامیله باشلوجه ایکی قسمدر لسانلری اساساً برایسه‌ده شیوهٔ تلفظلری بشقه‌در .

ممالك عثمانیه‌ده ساکن اولنلری (۱,۵۰۰,۰۰۰) میلیونی مسلمان اولمق اوزره ایکی میلیون مقدارنده‌در .

ارنبودلرك اسکان ایتدیکی اراضی‌یه ارنبودلق واوروپالیلر آلبانی دیرلر .

اراضیء مذکوره قره‌طاغ، هرسك وبوسنه ، صربستان ، بلغارستان یونان ممالکی وادریاتیك ویونان دکزلری ایله محاط ومحدوددر . اراضیء مزبوره عمومیتله طاغلقدر. روم ایلیء شاهانه‌نك: قوصوه ، مناستر ، اشقودره ، یانیه ولایتلری آرناؤدلقده‌در .

آرناؤدلقده کبه کلیم شیاق چارشاف وسیم آوانی ویکی اصولده اسلحه وخصوصیله پك مکمل مارتینی هانری تفنکلری اعمال اولنور .

آسپوزی .— معمورة العزیز ولایتنه تابع ملاطیه لواسنك کرسیء اداره‌سیدر . قصبه فرات نهرینك توابعندن طاشمه صوینه قاریشان برکوچك چای اوزرنده اولوب موقعی کوزل سوقاقلری مفرحدر .

مقدما ملاطیه‌نك صیفیه‌سی ایکن ۵۵ تاریخندن بری مقر لوا اولمشدر .

بو طرفلرك یازیلی المالری پك مشهوردر .

آسوس .— آسیای غربیده اناطولی ساحلنده واقع یونان مستعمرات قدیمه‌سندن برشهر ایدی‌که الیوم خرابه‌سی موجوددر .

آسیای عثمانی .— ممالك دولت علیهٔ عثمانیه‌نك اجزای ثلثهٔ اصلیه‌سندن بریسی وآسیا قطعه‌سنده بولنان قسمی‌در . بو قطعه « ۲۴ » : (۴۵) درجه طول شرقی

و٣٦ : ٥َ ٤٨،٨ عرض شمالی اراسنده کائندر . [بو عرضلر جنوباً آناموره وشمالاً سینوبه کوره‌در] .

حدودِ حاضره‌سی : بحر سیاه ، بوسفور، مرمره واطه‌لر دکزلری ایله بحرسفید وبحر احمر ایله بصره کورفزی روسیه ایران مملکتلری ایله عربستان چوللری ایله محاطدر .

آسیای عثمانی عربستان وسوریه چوللری وحجاز ایله یمن داخل اولدیغی حالده تربیعاً ایکی میلیون کیلومتره جسامتنده‌در. بو مقدارك ٦٤١,٨٦٩ کیلومتره‌سی حجاز ویمن ولایتلرینه عائددر .

آسیای عثمانینك نفوسی حجاز ویمن داخل اولدیغی حالده ١٥,٥٥٣,١٨٦ وذکر اولنان ایکی ولایتك حاوی اولدیغی آلتی میلیون نفوس دخی بومقداره ضم ایدلدکده جمعاً ٢١,٥٥٣,١٨٦ یه بالغ اولور .

آسیای عثمانیه‌ده مشهور اوله‌رق طوروس وآنتی طوروس ولبنان آنتی لبنان سلسله‌لری واردر .

ذاتاً شبه‌جزیره سطح بحردن ١٠٠٠ متره مرتفع بریایلاذن عبارتدر .

اشبو قطعهٔ اراضی شمال، غرب شمال وغرب، شرق جنوبی مائله‌لرینه منقسم اولوب شمال مائله‌سنده بحرسیاهه جاری اولان سقاریا ، قزل ایرمق ، چوروك صو غرب وجنوب غربی مائله‌سنده کدیز مندرس کوکصو ترسوس صویی جیهان، سیحان نهرالعاصی بولنور .

شرق جنوبی مائله‌سنده بصره کورفزینه جریان ایدن دجله وفرات قوللرندن متشکل اولان شط العرب واردر .

اشبو ایکی نهر مقدما یرجنتی دنیلان میسوپوتامیایی ارواواسقا ایدرلر . وبو سایه‌ده بوجهت کثرتِ ذخایر جهتیله دنیانك انباری نامیله مسمی ایدی .

ادارهٔ ملکیه‌جه آسیای عثمانی اولا ٢٢ ولایت ثانیاً ٤ مستقل سنجاق ثالثاً امتیازلی جبل لبنان متصرفلغندن رابعاً سیسام بکلکندن خامساً حجاز ویمن ولایتلرندن مرکبدر .

ولایات وتقسیمات سائره ایله هر برینك مرکز اداره‌سی وملحقات سائره‌سی وبلاد مشهوره‌سی ومقدار نفوسی ایله هر برینك جسامتی جدول آتیده ارائه اولنمشدر :

نفوس	تربيعاً كيلومتره	بلاد مشهوره	مركز ولايت	عدد ناحيه	عدد قضا	عدد لوا	اسامئ ولايات
٤٠٢٤٣٩	٣٧٥٥٠	طرسوس. مرسين. سلفكه. ارمناك. سيس. خاچين.	اطنه	٤٩	١٩	٤	اطنه (١)
٩٩٤٦٠٤	٧٨٦٠٠	اسكندرون. انتاكيه. عنتاب. مرعش. زيتون. اورفه.	حلب	٢٤	٢٢	٣	حلب (٢)
٨٩٢٨٩١	٨٣٧٨٠	قيصرى. يوزغاد. قيرشهر. سوريحصار. نالليخان.	انكورى	١٧	٢٢	٤	آنقره (٣)
٢٤٠٥٠٧	١٢٨٦٠	مدللى. ساقز. ليمنى. ايمروز.	رودوس	١٨	١٨	٤	جزايربحرسفيد (٤)
٨٥٠٠٠٠	١٤١٢٠٠	كربلا. خله. تكريت. خانقين. مندلى.	بغداد	١٤	١٢	٣	بغداد (٥)
٢٠٠٠٠٠	٤٢٠٠٠	عماره. نجف. منتفك. قورنه.	بصره	١٥	٢٣	٤	بصره (٦)
٤٠٠٠٠٠	٣٠٥٠٠	نابلس. عكا. طرابلس شام. يافه. طبريه. لازقيه.	بيروت	١٥	٢٣	٤	بيروت (٧)
٣٨٨٦٢٥	٢٩٨٥٠	كيچ. سعرد. موش. مازكرد.	بتليس	١١	١٤	٤	بتليس (٨)
١٣٠٠٠٠٠	٦٨٠٠٠	باندرمه. يكيشهر. اسكيشهر. مدانيه. بيله جك. باليكسر.	بروسه	٤٦	٢٧	٤	خداوندكار (٩)
١٠٠٩٤٦٠	٣٠٠٠٠	سينوب. اينه بولى. اماصره. بارطين. بولى. كنغرى.	قسطمونى	٣٩	٢٣	٤	قسطمونى (١٠)
٤٧١٤٦٣	٤٦٨٢٤	ارغنى. ماردين. پالو.	دياربكر	٥٤	١٣	٣	دياربكر (١١)
٦٤٥٧٠٢	٧٦٧٢٠	كماخ. بايبورد. بايزيد.	ارضروم	٦	١٩	٣	ارضروم (١٢)
١٠٨٨١٠٠	٩١٦٤٠	اسپارطه. قرهمان. نيكده. نوشهر.	قونيه	٣٥	٢٩	٥	قونيه (١٣)
٥٧٥٣١٤	٣٧٨٦٠	خربوط. ملاطيه. عربكر. اكين.	مزرعه	١٣	١٧	٣	معمورة العزيز (١٤)
٩٩٦١٢٠	٨٣٧٠٠	اماسيه. طوقات. قره حصار شرقى. نيكسار.	سيواس	٤٦	٢٦	٤	سيواس (١٥)
١٣٩٠٧٨٣	٤٥٠٠٠	مغنيسا. برغمه. الاشهر. دكزلى. آيدين. منتش.	ازمير	٤٤	٣٩	٥	آيدين (١٦)
١٠٤٧٧٠٠	٣١٣٠٠	ريزه. كمشخانه. صامسون. تيره بولى. كره سون.	طربزون	٢٧	٢٢	٤	طربزون (١٧)
٣٧٦٢٩٧	٤٠٠٠٠	عادلجواز. عماديه. باش قلعه.	وان	١٦	١٨	٢	وان (١٨)
٦٠٤١٧٠	٦٢٢٠٠	حمص. حما.	شام	٨	١٧	٣	سوريه (١٩)
٣٠٠٢٨٠	٧٥٧٠٠	سليمانيه. اربيل. رواندز. كركوك.	موصل	٢٩	١٧	٣	موصل (١٧)
١٤١٧٥٤٥٤	١١٦٥٩٨٤			٥٢٦	٤٢٠	٧٣	

نفوس	تربیعاً کیلومتره	بلاد مشهوره	مرکز ولایت	ناحیه عددی	قضا عددی	لوا عددی	اسامیٔ ولایات
			عربستان				
۳۵۰۰۰۰۰	۲۸۵۷۳۰	طائف. مدینه. مکه .	مکهٔ مکرمه	۲	۱۲	۲	حجاز (۲۱)
۲۵۰۰۰۰۰	۲۵۶۱۳۲	حدیده . تعز . مخا .	صنعا	۶۲	۲۳	٤	یمن (۲۲)
۶۰۰۰۰۰۰	٦٤١٨٦٢						
			الویهٔ مستقله				
۱۲۹۰٤۷	۷۵۰۰۰	چناق قلعه بیغا	قلعهٔ سلطانیه	٥	٥	۱	بیغا (۱)
۲٤٦۸۲٤	۱۱۱۳۰	قره‌مرسل . کیوه	ازمید	۱۲	٤	۱	قوجه ایلی (۲)
۳۳۳۱٦۹	۲۱۳۰۰	یافه . غزه . رمله	قدس	۳	٤	۱	قدس شریف (۳)
۱۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	البوکمال . رأس العین	دیرزور	۱٥	٤	۱	زور (٤)
۸۰۹۰٤۰	۱۳۹۹۳۰			۳٥	۱۷	٤	
			امتیازلی سنجاغی				
۲۲٥۰۰۰	٥۷٤۰	دیرالقمر . زاخله	بیت‌الدین	٤۳	۸	۱	جبل لبنان
			بکلك				
٤٤٥۰۰	٦۰۰	٤٥ قریه	واتی	»	٤	۱	سیسام بکلکی
۲۱۲۷۳۹۹٤	۱۹٥٤۰۷٦			٦٦۸	٤۸٤	۸٥	یکون عمومی

آسیون جایر . — یاخودغابر، بحر احمردن پیدا اولان عقبه کورفزینك شرقنده کائن اسکی بر شهر ایدی . قبل المیلاد بر قاچ عصرلر اقدم تجارت فوق العاده‌سیله مشتهر ایدی .

اشوره . — سیواس ولایت ولواسنه ملحق دارنده قضاسنك بر ناحیه‌سیدر .

اصارجق . — سیواس ولایت ولوسنده خافیك قضاسنك برناحیه‌سیدر .

آطرانوس . — خداوندکار ولایتنده بروسه لواسنه مضاف بر قضادر . مرکزی یکیجه قصبه‌سی اولوب قضانك نفوسی ۲۲ بیکدر . داخل قضاده یوزی متجاوز جامع اولقدر مکتب یدی سکز حزار

دستکاهی واردر اهالیسنك باشلوجه صنعتی چفتجیلك وکراسته جیلك اولوب جسیم اورمانلرندن کسدکاری اغاجلری حزارلرده بیجه‌رك قضایی اروا ایدن اطرانوس صویی واسطه‌سیله مرمره‌یه ایصال ایدرلر قضانك ۱۰۷ پارچه قریه‌سی واردر .

اطله .— آیدین ولایتنده صاروخان سنجاغنده صالحلی قضاسنك بر ناحیه مرکزیدر موقعی کدیس چاینك صاغ طرف ساحلنده ومرکز قضانك ۲۰ کیلو متره بعدنده براوه کناریدر. آثار عتیقه‌سی چوقدر . ۶۱۶ نفوسی ۱۷۰ اماکنی مشتملدر. ناحیه‌سی شمالاً کوردوس اقحصار شرقاً قوله قضالری جنوباً صالحلی غرباً اقحصار قضالریله محاط ۶۱ پاره قریه ۱۴۳۶۰ نفوسی محتویدر .

اطلیس .— سیواس ولایت وسنجاغنده بلدیز ایلی قضاسنك بر ناحیه‌سیدر .

آطنه .— اناطولینك جهت جنوبیسنده وساحل بحر سفیده ده کائن بر بیوك ولایت وبو ولایتك کرسیٔ اداره‌سی اولان شهرك اسمیدر . ولایت شمالاً سیواس وقونیه غرباً قونیه شرقاً حلب ودیاربکر ولایتلری جنوباً اق دکز ایله محاط ومحدوددر . مساحهٔ سطحیه‌سی تربیعاً ۵۰۰ مربع کیلومتره ونفوسی درتیوز بیکی متجاوزدر. بحر سفید ایله محاط اولان ساحلك شرق جهتنده اسکندرون کورفزی وبو کورفز داخلنده پیاس وقره‌قیا موقعلریله آیاس شهر قدیمی ویمورطه‌لق لیمانی ومدخلنده قره‌طاش اسکله‌سی واردر .

ولایت مزبوره ادارهٔ ملکیه‌جه : اطنه، مرسین، جبل برکت، قوزان ایچ ایل لوالرینه منقسمدر بولردن اطنه ایکی قوزان درت مرسین ایکی جبل برکت آلتی ایچ ایل بش قضایی شاملدر.

ولایتك طاغلری طوروس سلسلهٔ عمومیه‌سیله مذکور سلسله‌یی جبل لبنانه اتصال ایتدیرن جبل برکت وقوزان طاغلریدر طوروسك بلغار طاغی آلا طاغ قرنفیل طاغی شعبه‌لری ولایتك حدود شمالیه‌سنی فاصلدر وجهات ثلثه‌سنی تحدید ایلیان سلسله‌لرك بحر سفیده ایصال ایتدکلری پایه‌لری وسط ولایتده چقور اووه‌یی وجوده کتوردکلری کبی ساحله قریب براووه منطقه‌سنی تشکیل ایتمشلردر .

ولایتك طاغلرندن لطیف ولذیذ صولر نبعان ایله متعدد مجرالر تشکیل ایدرلرکه باشلوجه‌لری سیحان، جیحان، کوکصو، برداندر. اقلیم وهواسی طاغلق واووه وسواحله کوره مختلفدر طاغلق سمتلرك قیشی غایت شدید وفصول سائره‌سی اعتدال اوزره‌در اووه وسواحلك قیش موسملرنده اصلا قار یاغماز ویاز ایله کوزی معتدلدر .

درجهٔ انباتیه‌سی : فوق العاده اولوب الك زیاده محصولدار محلی چقور اووه سمتیدرکه قوهٔ انباتیه‌سی بره اون نسبتنده‌در محصولاتك جنسی : بغدای آرپه پاموق سیسام نحود مرجمك فاصولیه پرنج داری صوغان کتان تخمی توتون پورتقال لیمون نار الما اریك شکر قامشی وانواع سبزه ایله اوزومدر .

حیوانات : استر دوه بارکیر مرکب

صیغیر قویون وهله چقوراووه‌ده بسلنان آت پك مقبولدر .

ولایتك طاغلرنده متعدد معادن طبقه‌لری موجود ایدوکی اربابی طرفندن طرفندن تأمین اولنیور .

اورمانلری کثرتلی اولمغله اهالی بونلردن احتطاب وکراسته اعمالندن بشقه چفت آلتلری یاپه‌رق استفاده ایدرلر . اغاجلرك جنسی میشه چام قطران آردیج شمشاد وسائره‌دن عبارتدر .

ولایت سکنه‌سنك مدار معیشتلری زراعت وفلاحت ایله صنعته منحصردر . بیوجك شهر وقصبه‌لرده کوش آوانی وحلیات نسوانیه ایله قهوه وسیغاره طاقلری یاپیلور بوندن ماعدا دوکه‌جیلك باقرجیلق غزازلق قوندره‌جیلق مترقیدر سختیاندن معمول حیوان طاقلری ایله کوب ودستی کبی طوپراق آوانی وکلیم وحرار وچول وبز اعمالاتی هر یرده مقبول ومعتبردر .

اطنه ولایتنك منقسم اولدیغی الویه وقضالرله مقدار نفوسلری وبونلرك قومیت نقطهٔ نظرنده صورت توزیع وتقسیمی مبین معلومات آتیده‌کی ایکی جدولده مندرجدر .

سنجاق	قضا	نفوس	قرا
اطنه سنجاغی	اطنه	٩٣٩٥٥	٣٩١
	قره عیسالو	٩٨٥٦	٨٨
مرسین سنجاغی	طرسوس	٤١٦٠٦	١٨٠
	مرسین	٢٩١٧٥	٨٧
ایچ ایل »	سلفکه	٢٨٥٥٠	٣٦
	ارمناك	٢٦٤٢٧	٦٣
	موط	١٥٩٦٨	٧٤
	کلنار	١٨١٢٠	٥٢
	انامور	١٦٨١٥	٩٦
قوزان »	سیس	٩٩٥٩	٩٤
	فارص ذوالقدریه	٤٤٢٦	٦٠
	حاجین	٢٥٢٦٢	٨٤
	فکه	٢٠٤٢٧	٨٦
جبل برکت »	یاربوز	٥٨٣٠	٨
	عثمانیه	٧٣٧٠	٣٥
	اصلاحیه	١٥٩٣٥	٦٨
	حصه	٧٧٠٠	٣٨
	بولانیق	٧٧٠٠	٤٠
	بیاس	١٨٨٣٨	٤٩
	یکون	٤٠٣٤٣٩	١٦٢٩

نفوس موجوده‌نك (١٥٨) بيكی عثمانلو چركس كرد وعرب اوله‌رق مسلم و (١٧٣٣٨٩) ی سريانی قتوليك روم وسائره‌اوله‌رق خرستيان ومتباقيسی ملل مختلفه‌دن عبارتدر .

اطنه لواسی : ولايتك مركزنده اولوب شمال‌وشرق جهتی طاغلق ولوا دائره‌سی صولاق واوتلاقدر .

اطنه لواسی نفس اطنه ايله سكز ناحيه‌دن مركب اطنه قضاسيله درت ناحيه‌يی مشتمل قره‌عيسالو قضاسندن متشكلدر. لوانك نفوسی ١٣٠٨١١ كشيدر .

اورمانلری ٧٣١٩٠ هكتاردر .

داخل لواده ١ اعدادی ١ رشديه ٥٥ صبيان مكاتبی ٥٥ جامع ٤٨ مسجد ٣٩ مدرسه موجوددر .

اطنه قضاسی : نفس شهر ايله مهاجرين ، قره‌طاش ، سرقنطی ، مه‌سيس ، ذارصندی ، جانب شهر ، يوره‌كير ، قره‌جا جيلو ، ناحيه لرندن مركب ومتشكلدر .

اطنه شهری : همنامی اولان ولايتك كرسیٔ اداره سی اولوب ٥٠١٧٣ عرض شمالی و ٣٤ درجه طول شرقده واقع وسطح بحردن ٢٠ متره مرتفع اوله‌رق سيحان نهرينك صاغ طرفنده وكوچوك بر تپه اوزرنده كائن واطرافی بر بچق ساعت قدر ممتد باغ وباغچه‌لرله محاط ومزيندر .

نفوسی ٤٣٠٠٠ وبونك يرليسی انجق ٣٠٠٠٠ در ١٣٠٠٠ كشی ايسه سنوی باموق اعمال واستحضارنده چالشمق واوچ آی قدر اقامت ايتمك اوزره خارجدن كلان عمله‌دن عبارتدر .

يرلی اهالينك اون اوچ بيكی اسلام ١٢٥٧٥ ارمنی وقتوليك وپروتستان ٤٥٠٠ : ٥٠٠٠ قدری اطه‌لردن ويا قپادوسيادن كلان روم ولاتينلر وعجملردن عبارتدر .

شهرك انتظام داخليسی مركز ولايت اولمغه مناسب وهله سيحان اوزرنده ٤٠٠ متره ممتد اولان كوپريسی بلده‌نك لطافتنی تزييد ايدر .

اطنه‌نك صورت تأسيس ومؤسسی حقنده روايت مختلفدر .

روملر آدانوس وساروس نامنده ايكی قرداشه واسلاملر هارون الرشيدك والی نصب ايتمش اولديغی ابو سليم اذنه نام ذاته نسبت ايدرلر .

درون شهرده ١٥ مدرسه ، ٢ بيوك جامع ، ٢ كتبخانه ، ٨ كليسا ٢٠ خان ٢ هوتل ١ تياترو بر بيوك چوقه فابريقه سی ومتعدد حمام ٥٥ دكرمن واطراف بلده‌ده ١٣٣٠ قدر باغ وسائره واردر .

شهرك هواسی صيجاق اولديغندن معتبران يازين يايلاغه كيدرلر .

اطنه شهرينی طرسوس ومرسين طريقيله بحر سفيده بر تيموريول خطی توصيل ايتمشدركه خط مذكور اخراجات خصوصنده حائز اهميت اولمغله ١٨٨٩ و ٩٠ تاريخ ميلاديلرنده نقليات وحاصلاتی بروجه زير جدولده ارائه قلنمشدر .

يكون سنوى حاصلات صافيه انكليز ليراسى	بولجى: حاصلات انكليز ليراسى	بولجى: عدد	اشيا: حاصلات	اشيا: طونه	سنه
٩٢٧٠	٣٣٤٣	٢٧٨٠٤	٥٩٢٧	٢٠٧٧٦	١٨٨٩
١٢٦١٢	٣٧٩٧	٣٨٥٠٧	٨٨١٥	٣٦٦١٢	١٨٩٠
٢١٨٨٢	٧١٤٠	٦٦٣١١	١٤٧٤٢	٥٧٣٨٤	يكون

اطه . — ادرنه ولايتنده مركزه ملحق نواحيدن برى اولوب صويك اراسنده بولنديغيچون اطه نامنى آلمشدر .

اطه پازارى . — الويهٔ مستقله دن اناطوليده واقع قوجه ايلى سنجاغنه ملحق اطه پازارى قضاسنك كرسئ ادارهسيدر. مذكور قصبه بحر سياهه منصب اولان سقاريا چاينك ساحل يسارنده واسكداردن ۱۳۹ كيلو متره بعد ومسافه ده واقع اولوب اسكدار ـ انقره تيمور يولنك كذركاهيدر تخميناً درتبيك بشيوز قدر سكنه سى واردر .

قضا : قوجه ايلى لواسنه ملحق اولوب شمالاً بحرسياه شرقاً قسطمونى ولايتنه مربوط بولى سنجاغى غرباً قاندره وازميد قضالرى جنوباً كيوه قضاسيله محاط ومحدوددر . نواحئ ملحقه سى حندق، آبصانى ضارى چاير، صبانجه در .

اطه لر قضاسى . — شهر امانتنه ملحق بر قضادركه ازميد كورفزى مدخلنده كائن باشلوجه بيوك اطه هكبه لى اطه قنالى اطه بوغاز (برغوس) اطه سى وصدف اطه ودها خيرسز اطه يصى اطه كبى جزيره لردن مركب ومتشكلدر .

بو اطه لره پرنس اطه لرى ويا قزل اطه لر نامى دخى ويرلمشدر اك معمورى بيوك اطه اولوب هكبه ليده دولتك بحريه مكتبى واردر بو اطه لرك موقعينك كوزللكى هواسنك اعتدال ولطافتى حسبيله درسعادت متمولاتك مقر صيفيسى اولديغندن ادارهٔ مخصوصه واپورلرى واسطه سيله درسعادته وسائط مواصله سى تأمين ايدلمشدر .

اطه لر دكزى . — اق دكزك حوض شرقيسندن منشعب بر دكزدركه اناطولى وروم ايلئ شاهانه ايله كريد اطه سى اراسنده كائن وچناى قلعه دن كريده قدر امتداد ايدر. بو دكزك اسكى اسمى اكه وآرخيلاووس اولوب تركجه ده ارال معناسنى افاده ايدر. اطه لر دكزندن اناطولى وروم ايلى سواحلنده بر چوق كورفزلر تشكل ايتمشدر : اناطولى ياقه سنده ادره ميد ، چاندارلى ، ازمير ، قوش اطه ، سومبكى ، استانكوى ، روم ايلى ساحلنده

صاروس، اینوس، کسندره آینوروس، سلانیك ، غاوس آتنه کبی .

اطه‌لر دکیزنده‌کی اطه‌لرك برقسمی اوروپا وقسم دیکری آسیایه عائددر . آسیایه متعلق اولنلر اسپوراد شرق دنیلان وجزایر بحر سفید ولایتی وجوده کتورن ساقز ، ردوس ، ابنی ، مدللی وبونلرك تفرعاتندن بولنان بر خیلی کوچوك جزیره‌لر واوروپایه عائد اولنلر دخی کرید واغریبوز اطه‌لریله ایمروز ، سمادریك ، طاشوزو سیقلاد جزایر مجتمعه‌سیدر .

اطه ویرن .- انقره ولایت وسنجاغنده بکپازاری قضاسنك برناحیه‌سیدر .

آغاج دکزی .- قوجه ایلی شبه جزیره‌سنك شمال شرق جهتنده کائن غایت صیق بر اورمانلقدرکه اغاجلرك کثرتی بو اسمله یاد اولنمغه سبب اولمشدر .

آغاجلی .- قوجه ایلی سنجاغنك قاندره قضاسنه مربوط نواحیدن بریسیدر .

آغجه طاغ .- معمورة العزیز ولایتنك ملاطیه سنجاغنده برقضا مرکزیدر . قضاسی ۲۵ بیك نفوسلی اولوب اکثرا اهالیسی کردلردر . کورنه وحکیم خانی نواحیٔ ملحقه‌سندندر . داخل قضاده خیلی مهم مبانی قدیمه مشاهده اولنمقده‌در .

آغروس .- قونیه ولایتنده حمید اباد لواسنه مضاف برقریه‌درکه بعضاً ناحیه اتخاذ قلنمشدر .

اغستوس .- سلانیك ولایتنده مرکزه ملحق بر ناحیه‌در .

آغلاسون .- یاخود [آغلاسسان وساغلاسسوس] قونیه ولایتنك بوردور سنجاغنده مرکز قضاسنه ملحق بیوك برناحیه مرکزیدر.

قریه‌نك موقعی مرکز لوانك آلتی ساعت قدر شرقنده وآق‌صو توابعندن بری اوزرنده واقع اولوب ۱۷۰۰ نفوسی مشتملدر .

ناحیه : ۲۵ قریه و٥٤۲ ؛ نفوسی ۱۸۹٦ خانه‌یی ۲۵ صبیان مکتبی ۱٦ جامع ومسجد ۲۰ قدر دکرکن و۱٥۰ دکانی محتویدر .

آغنوزوس .- ارضروم ولایتنده ارزنجان لواسنده بایبورت قضاسنك مشتمل اولدیغی اوتبش ناحیه‌نك بریسیدر .

آغنوت .- یاخود ایغناووت ، ارضروم ولایت ولواسنه مربوط تورتوم قضاسنك محتوی اولدیغی نواحیدر .

آغوا .- قوجه ایلی شبه جزیره‌سنك قره‌دکز داخلنده شیله‌نك شرقنده بر موقعك وبو موقعده دکزه دوکیلان بردره‌نك اسم مشترکلریدر .

اغوانس .- سیواس ولایتنك قره حصار شرقی لواسنده صو شهری شهری قضاسنك برناحیه‌سیدر .

اغورن علیا .ـ ارضروم ولایت ولواسنك ترجان قضاسنده برناحیه‌در .

اغی .ـ وان ولایت ولواسنده اخلاط نواحیسندندر .

اغیللی .ـ ارضروم ولایتنك پاسینلر قضاسنده بر ناحیه اسمیدر .

آغین .ـ معمورة العزیز ولایت ولواسنده اکین قضاسنه ملحق اللی ایکی قریه‌یی جامع برناحیه‌در .

آفریقای عثمانی .ـ ممالك عثمانیه‌نك اجزای ثلثهٔ مهمه‌سندن بریسی اولوب آفریقا قطعه‌سنك شمال شرقی قسمندن عبارت وسویش قنالنك شرقنده وساحل بحرده کائن العریش موقعندن تا جزایره قدر وبحر سفیددن صحرای کبیر وسودان ونیل مبارك منبعلرینه دکین امتداد ایدر . سواحلی بحر احمر واق دکز ایله محاط اولوب نیل حوضه‌سی وبربرستان عثمانی ناملریله باشلوجه ایکی قسم طبیعی‌یه افراز اولنور .

نیل حوضه‌سی غایت منبت ومحصولدار ایسه‌ده دیکر قسمی قومسال بادیه‌دن متشکل وآنجق اوتلاق وصولاق واحلری مشتملدر .

بحرسفیددن سیدره وقابس وبحر احمردن عقبه وسویش کورفزلری حصوله کلشدر . آفریقای عثمانی سیاسةً : خدیویت مصریه وتونس امارتیله طرابلس ولایتی ومستقلاً اداره اولنان بنغازی سنجاغنه منقسمدر . مصر خدیویتی بلاد نوبه وسودان مصری ایله برابر صورت ممتازه‌ده ووراثت صورتیله اداره اولنمقده وتونس دخی ممتاز برامارت حالنده‌در .

طرابلس غرب ولایتی فزان خطهٔ جسیمه‌سیله برلکده دولتك عادی بر ولایتیدر بنغازی سنجاغی مرکزه مربوطدر .

طرابلس وبنغازیده مکمل برفرقهٔ عسکریه وصحرادن معدود اولان فزان وغات ده مأمورین ملکیه بولنور . بونلرك کافه‌سی حقنده محلنده معلومات وریله جکدر .

آفشار .ـ قونیه ولایتنده حمید آباد لواسنه تابع قره آغاج قضاسنك برناحیه‌سنك مرکزیدر . ناحیه ۱۷ قریه وجمله‌سی اسلام اولمق اوزره ۷۰۰۰ نفوسی شاملدر . داخل ناحیه‌ده اوله طاشی معدنی چیقار . افشار ناحیه‌سنده سنوی ۱۲۰ کیله نخود ۵۸۰ کیله یولاف ۲۱۲ کیله داری ٦٤۸۲ کیله آرپه ۱۰۹٦٥ کیله بغدای حاصل اولور . سیواس ولایتنده قره حصار شرقی لواسنده دخی برناحیه‌نك اسمی آفشاردر .

آفشار اسمنده برصو دخی سولتان طاغندن نبعان ایله اکیر دیر کولنه دوکیلور .

آفنی .ـ قسطمونی ولایتنده بولی سنجاغنده برناحیه مرکزیدر .

آفیون قره حصاری .— قره حصار صاحب کلسنه نظر اولنه .

آق آباد .— قوجه ایلی سنجاغنده قاندره قضاسنده بر ناحیه مرکزیدر ناحیه ۲۳ قریه‌دن متشکل اولوب ۶۰۰۰ نفوسی جامعدر .

آقپکار .— ادرنه ولایتنده کوملجنه لواسنده اکری دره قضاسنك بر ناحیه‌سی ومرکز ناحیه‌سنك وقونیه سنجاغنده اسکشان قضاسنده قوچحصار ناحیه‌سنده بر قریه‌نك وسلطان طاغندن نبعان ایله قزل ایرماغه دوکیلان بر صویك وچتالجه قضاسنده کوچك چکمجه‌یه دوکیلان بر صو اوزرنده کائن بر کویك اسم مشترکیدر

اق تپه .— وان ولایت ولواسنك عادالجواز قضاسنده بر ناحیه‌در .

آق چای .— طربزون ولایتنده جانیك لواسنده بر قریه‌در .

آق چای .— آناطولیده قزلجه طاغدن نبعان ایدن بر صویك اسمیدرکه بر قاچ اوفاق تفك صولرله برلشدکدن صکره اورن قریه‌سنه ایکی فرسخ قدر بر مسافه‌ده قوجه چایك شرق قولنه قاریشور .

آقچه .— سیواس ولایتنده قره حصار شرقی سنجاغنده قویلحصار قضاسنه مربوط بر ناحیه‌در .

آقچه آباد .— طرابزون ولایت ولواسنده بحر سیاه ساحلنده بر قضادر مرکز اداره‌سی پولتخانه قصبه‌سیدر . پولتخانه لیمانی شمال غربی روزکاری اسدیکی زمانلر کمیلر ایچون پك مکمل بر ملجاء اولور . لیمانك غربنده ویاروس بروننده شعله‌سی ثابت بر فنار واردر . قضا ۹۹ قریه ۲۵ بیك نفوسی ۶۷۵۰ خانه ٤ مدرسه ۲۷ ملل مختلفه مکتبنی شاملدر .

قضانك باشلوجه محصولی توتون فندق ومصردن عبارت اولوب طربزون شهرینی اداره ایتدکدن فضله‌سی اخراج اولنور .

اقچه اباد .— ازمید سنجاغنه ملحق بر ناحیه اسمی‌در .

آقچه شهر .— اشقودره ولایت وسنجاغنده بر قضا مرکزی اولان قصبه‌نك اسمیدر . موقعی غایت صرپ وطبیعی مستحکم بر تپه اوزرنده وآدریاتیك دکزنده یکرمی کیلو متره قدر کریده‌در منظره‌سی کوزل صولری چوق اولدیغندن آرناودلساننده چشمه معناسنی افاده ایدن قرویا اسمیله مسمادر .

بو نامده بری قسطمونی ولایت وبولی لواسنده ساحل بحر سیاهده دیکری قونیه ولایت وقره‌مان لواسنده کوکصو ایرمغی کنارنده ایکی قصبه‌دها واردرکی برینه بولی دیکرینه قره‌مان آقچه شهری دیرلر .

آقچه شهر . — سوكه كلمه سنه نظر اولنه .

آقچه چاي . — اناطولينك غربنده جاري بيوك مندرس نام نهرك توابعندن بري اولوب يكيجه بازارلو قريه‌سي قربنده نهره قاريشور .

آقچه صو . — خداوندكار ولايتنده جريان ايدن كوچوك بر چايك اسميدركه كشيش طاغنك شرق پايه‌لرندن نبعان ايله دليجه ايرمغنه قاريشور .

آقحصار . — { بوسنه }

بوسنه ولايتنده تراونيك سنجاغنده بر قضا ومركز قضانك اسميدر .

آقحصار . — { صاروخان }

آيدين ولايتنده صاروخان سنجاغنده بر قضا مركزي اولوب مغنيسادن ٥٠ ازميردن ٨٠ كيلو متره قدر اوزاق وازميردن كلان شمندوفر كذركاهنده كائن ٩٠٣٢ نفوس و٣٠٣٢ اماكني جامع سطح بحردن ١٠٢ متره مرتفعدر . بو قضا شمالاً خداوندكار ولايتي ، كوردوس ، قرق اغاج شرقاً كوردوس ، صالحلي ، جنوباً صالحلي ، قصبه ، غرباً مغنيسا ، قرق اغاج قضالريله محدود اولوب كوووك وكول مرمره نامنلريله ايكي ناحيه و ٦١ پاره قريه‌يي محتويدر . نفوسي ٢٩٢١٥ مقدارندهدر .

آق حصارك اهميت تاريخيه‌سي واردر . شهر ازمنهٔ قديمه‌ده پهلوپيا ناميله معنون اوله‌رق سلفقوس برابرالق بورايه ماكدونياليلري اسكان ايله بر مستملكه تشكيل ايتمش ونامني پتاتيره تحويل ايلمش ايدي . شاعر يوناني هومر دورنده كوزل آتلر يتشدرديكندن خارا معناسني افاده ايدن اوهيپا اسميله‌ده ياد اولنوردي .

١٣ نجي عصر ميلاديده ايمپراطور اندورينكوس بورايه چكيله‌رك اسلاميانه قارشو مدافعه‌يه چاليشمشيدي .

باشلوجه محصولي حشحاس پاموق وحبوباتدر .

آقحصار . — { كيوه } قوجه ايليده

سقاريا چايي اوزرنده كائن كيوه قضاسنه مربوط بر ناحيه مركزيدر .

اق خرابه . — حلب ولايتنده رهايه مربوط بر قريه‌نك اسميدر .

اق دره . — معمورة العزيز ولايتنك بهسني قضاسنده جاري بر صودركه كوكصو ايرمغنه قاريشور ملتقاسي بش كچيد نام محلدر .

اق درين . — درين كلمه سنه نظر اولنه .

آق دكز . — حلب ولايتنده آنتاكيه حواليسنده كائن عميق كولنك اسميدركه بحيرهٔ آنتاكيه وبحيرهٔ يغرا دخي ديرلر تفصيلاتي ايچون عميق كلمه سنه نظر اولنه .

آق دكز . — بحرسفيد كلمه سنه نظر اولنه .

آقزچايى گولى .— آيدين ولا-يتنده منتشا لواسنده مندرس نهرينه قريب بر محلده كائن كولك اسميدر محيطى ١٢ و سطحى تربيعاً آلتى فرسخدر . مندرس چاينه بر اياق ايله متصلدر .

آقسراى . — قونيه ولايتنده نيكده سنجاغنده قضا مركزى بيوجك بر قصبه‌در . بو قصبه‌نك مركز لوايه اولان بعدومسافه‌سى ١٦ وولايت مركزينه اولان مسافه‌سى ٣٦ ساعت چكر ومشهورطوز كولنه دوكيلان بياض صويه‌يارم ساعت مسافه‌ده در . قصبۀ مزبوره ٤٦٦٠ نفوس ١١٤٦ خانه بر مكتب بر جامع شريف وبر مدرسه‌يى حاويدر .
قيصرى‌يى قونيه‌يه ربطايدن مكمل شوسه اقسرايدن مرور ايدر .

آقسراى قضاسى : ١٣٦ قريه و ٦٩٨٨ اماكن و ٢٢٧٠٣ نفوسى محتوى اولوب ١٢١ ابتدائى مكتبى ١٨٠ مسجد ٧٠ مدرسه ٢ تكيه ٧ كليسا ٧ كهرچله اوجاغى واردر .
بو قضا ولايتك سائر قضالرندن بيوك اولمغله حاصلاتى‌ده زياده اولور . وقيون ومانده واينك چوق اولديغندن نفيس ساده ياغى استحصال اولنه‌رق درسعادت بومحال سائره‌يه سوق ايدلمكده‌در .
حبوبات متنوعه ايله ميوه‌سى كليتليدر معمولاتى نفيس سجاده وكليم وخاليدر .
آقسرايده‌كى مدرسۀ سلسله ده مشهور شيخ جمال الدين اقسرائى حضرتلرى بر چوق زمانلر تدريس علوم ايتمش ومنلا فنارى كبى متبحرين علماء مشاراليهك خلقۀ تدريسنده يتشمشدر .

آقسكى .— قضاسى ، قونيه ولايتنده تكه سنجاغنه ملحق بر قضا اولوب مركزى مارولە قصبه‌سيدر بو قضا ابرادى ناحيه‌سيله برابر ٥٨ قريه‌و ٥٨٢٠ خانه‌ده ٢٦٣٢٢ نفوسى و ١٠٥ جامع ١٠ مسجد ٢٢ مدرسه ٩٤ مكتب ١ كتبخانه‌يى مشتملدر . اراضيسى طاشلق وباشلوجه محصولى آفيوندر .

اقشهر .— قونيه ولايتنده مركز لوايه ملحق بر قضا مركزيدر . قصبه‌نك موقعى قونيه‌نك ايكى قوناق قدر غربنده وسلطان طاغنك اتكنده اولوب اقشهر كولنه مسافه‌سى ايكى ساعت قدردر لطيف المنظر وباغ وباغچه‌لرى چوق ميوه‌سى كثيردر . نفوسى ٨٥٠٠ وخانه‌سى ١٢٥٦ قدردر .
قصبه‌ده بر باب حكومت قوناغيله رشديه مكتبى مقتول حسن پاشا ويلديرم بايزيدك اثر بناسى اولان جامع شريف وبرده كليسا واردر . ابنيه‌لرى كاركير واكثرى طرز جديد اوزره ايكى قاتلى سوقاقلرى قالديرم اولمغله هر وجهله مدحه سزادر .
اقشهر قضاسى : يلواج ، ايلغين قضالرى وقره‌حصار صاحب لواسيله محاط اولوب جهانبكلى وطوغانحصار

نامیله ۲ ناحیه ۹۰ قریه ۴۳۵۲۲ نفوسی ۷۸ جامع ومسجد ۱۱ مدرسه‌یی مشتملدر . باشلوجه محصولی حبوبات متنوعه ایله آفیون ، جهری دینلان کوك بویا ومصنوعاتی سختیان ایله اعلا خالی ومنسوجات سائره‌در .

آقشهر گولی .ـ آقشهره ایکی ساعت بعد ومسافه‌ده واقع اولوب دوره‌سی ۱۷۵ کیلومتره وسطحی تربیعا ۷۰ کیلومتره‌در . سلطان طاغندن اینان بر قاچ دره ایله ایبور گولنك ایاغی واسحاقلی چایی گوله دوکیلاور .

ذکر اولنان اقشهر گولیله ایبور وایلغین گوللری امیر طاغیله سلطان طاغی اراسنده کائن طار بر منطقه‌ده ویکدیگری استقامتنده بولنمقده‌در .

آقصو .ـ آناطولیده باشلوجه درت عدد آقار صویك اسمیدر :

(۱) بهسنی قضاسنك شمال جهتنده کائن طاغلردن نبعان ایله متعاقبا گولباشی معدن ودها بر قاچ کوچك گوللری بعدالتشکیل مرعش یقیننده مرور واوراده بر تابع آلدقدنصکره جیهان نهرینه قاریشور .

(۲) آیدین ولایتنده دکزلی سنجاغنده اولوب بوز طاغدن ظهور ایله صولدن مندرس چاینه قاریشور .

(۳) معمورة العزیز ولایتنده ظهور وبولام وکاخته صولریله برلشوب فرات نهرینه قاریشور .

(۴) قونیه ولایتنك اسپارطه سنجاغنده کائن قاپو طاغندن ایکی قول اولمق اوزره نبعان ایله آغلاسان ودوراس طاغلری اراسنده کائن بر بوغازدن بعدالمرور تکه سنجاغنه داخل اولمزدن اقدم اغلاسون واسپارطه‌دن کچن ایکی تابعی آلور ودها صولدن بر چوق صولرله کسب جسامت ایله انطالیه‌نك شرقنده بحر سفیده دوکیلاور .

بونلردن ماعدا اناطولیده بو اسمده برخیلی صولر دها وار ایسه‌ده بالنسبه اهمیتسز اولمریله تعریفلرندن صرف نظر اولنمشدر .

آقصو .ـ خداوندکار ولایتنده وکشیش طاغنك اتکنده بروسه‌دن اینه‌گوله کیدن جاده‌نك وسطنده وسقاریا توابعندن گوکصو اوزرنده کوچك ولطیف المنظر برقصبه‌در .

آقصوپازاری .ـ قونیه ولایتنك تکه سنجاغنده واقصو توابعندن بری اوزرنده بوزبورون طاغیله قره طاغ اراسنده‌کی وادیده کائن برقصبه‌در .

آقطاش .ـ قسطمونی ولایتنه مضاف بر ناحیه ومذکور ناحیه‌نك مرکزینك اسمیدر .

آقطاغ .ـ بو اسمده اناطولیده برخیلی طاغ واردر . ایکیسی خداوندکار ولایتی داخلنده اولوب بری جراد طاغنك شمالـ

غربيسنده ديكرى قره حصار صاحب لوانى داخلندەدر .

بونلردن برنجيسنك ارتفاعى ٣٠٣٠ مترەدر .

بر ديكرى دخى آنقره وسيواس ولايتلرى اراسنده وقره دكز مائلەسى داخلنده اولوب قزل ايرمغك تشكيل ايتديكى منحنى داخلندەدر . بونكده ارتفاعى ٦٢٠٠ قدمدر .

اشبو طاغدن برچوق صولر نبعان ايدر وباشلوجەلرى دليجه ايرمغى حصوله كتوررلر تكه سنجاغيله آيدين ولايتى حدودنده و ٩٥٠٠ قدم ارتفاعنده براق طاغ دهاواردركه اناطولى ساسەسى ايچون منشأ اتخاذ اولنديغندن بوكاقوجه آق طاغ دخى ديرلر .

آقطاغ معدنى .— انقره ولايتنك يوزغاد لواسنه مربوط قضا مركزيدر بوقصبه مركز لوانك ٧٥ كيلومتره جنوب شرقيسنده واقعدر قوناق صو يى منبعى قصبەنك ٢٠ كيلومتره اوزاغندن آلور . اسمندن ده اكلاشلديغى اوزره قضا داخلنده مقدما حاصلاتى غايت چوق كوكردلى كمش استحصال اولنان برمعدن موجودر. بومعدن اون بش يكرمى سنه اقدامه كلنجه يه قدر حكومت طرفندن ايشلتديرلمكده اولديغى حالده حاصلاتنك مصارفنه عدم تقابلنه بناء شمدى متروكدر .

معدن قضاسى : قره مناره ناحيه سيله ٢٥٥٨٩ اسلام ٢٤٩٩٢ ارمنى ٢٠٢٩ روم ٢٣٢ قبطى كه جمعا ٢٣٢٩٤٢ نفوسى و ١٧٠ قريه يى ٩ مكتب ٢ مدرسه ٢ جامع ٢ ارمنى كليساسى ٣ روم كليساسنى محتويدر .

آقطمار .— آختمار كلمه سنه مراجعت اولنه .

آق قشله .— سيواسه تابع عزيزيه قضاسنه مربوط برناحيه‌در .

آق قلعه .— حلب ولايتنده مرعش لواسنك آندرين قضاسنده اسكى وخراب برقلعه‌در .

آق قيا .— بواسمده اناطيده برقاچ موقع واردر: مشهورلرى قسطمونى ولايتنك مركز سنجاغنده برناحيه وسينوب لواسنك استفان قضاسنده كذا بر ناحيه‌در .

آق كوپرى .— اناطوليده قسطمونى ولايتنده بولى سنجاغنده كرده قضاسنده برناحيه ايله آنقره ولايتنده ميخاليجق قضاسنده برناحيه‌نك اسمى آق كوپريدر .

آق كول .— نام ديكرى اركلى كوليدر . قونيه ولايتنك اركلى قضاسنده واركلينك ايكى ساعت غربنده واقع بركوچك كولدر. سطحا ٦٠ كيلومتره وسعتنده بولنان بوكول اوفاق اولديغى حالده منسوب اولديغى مائلەنك الك بيوك صولرى اولان قزلجه صوايله آقچه صويى

آلديغندن جنوب ساحلندن ماعداسی بطاقلقدر .

آقچه صو صوماق طاغندن چیقوب ابتدا قرهمان صوی نامیله یاد ولارنده یعنی قرهماندن کچدکدنصکره ایکی صو الهرق اق کوله منصب اولور .

آق کوی . — طربزون ولایتنك کرهسون قضاسنده برناحیه‌در .

قرای ملحقه‌سی ۱۹ ونفوس موجوده‌سی ۱۱ بیك کشیدر . بوناحیه‌نك محصولاتی کثرتلی فندقدر .

آق کوی طاغی . — بروسه‌نك اسکله سی اولان مدانیه‌نك جنوبنده برکوچوك طاغك اسمیدر .

اقلیم التفاح . — جبل لبنان سنجاغنك جزین قضاسنده برناحیه‌در .

اقلیم التفاح . — جبل لبنانك شوف قضاسی نواحیسندندر

اقووه . — یاخود آق اووه ، قوصوه ولایتنده وقره طاغ حدودنده کائن برقضا مرکزی اولوب ٤ بیك نفوسی جامعدر .

آقوه قضاسی ٤٠٠ خانه ٢٠٠٠ نفوس ، ١٣ جامع ١٦ مکتب ٤ کلیسایی محتویدر .

آق ویران . — سیواس ولایتنده اماسیه لواسنه مربوط برناحیه‌در .

آق یازی . — قوجه ایلی سنجاغنده حندق قضاسنك برناحیه‌سنك اسمیدر .

آلاجه . — آنقره ولایتنده یوزغاد لواسنده برقصبه اولوب آثار عتیقه‌سی چوقدر .

الاجه جامی . — سیواس ولایتنك کوسکیری قضاسنده برناحیه‌در .

آلاجه خان . — سیواس ولایت وسنجاغنده مرکزه مربوط برناحیه مرکزیدر .

آلاچاطی . — ازمیر سنجاغنده چشمه قضاسنه مربوط برناحیه‌نك مرکزیدرکه قریه اکریتی کورفزی قربنده وچشمه‌نك یارم ساعت جنوبنده ٩٣٩٠ نفوسی و ٢٣٢١ اماکنی حاویدر .

ناحیه ٢ قریه ایله ١١٤٢٨ نفوسی مشتملدر .

آلاجه صویی . — یوزغاد سنجاغنده یوزغاد ایله چوروم ارasنده کائن طاغلردن نبعان ایله صاریلو صویی وچوروم صویله برلشه‌رك یشیل ایرمغك باشلوجه برتابعی اولان چادرلو صوینی تشکیل ایدن بردره‌نك اسمیدر .

آلاچام . — طربزون ولایتنك جانیك سنجاغنده بافره قضاسنك ١٢ بیك نفوسلی برناحیه‌سی اولوب مرکزی ساحل بحر سیاهده واقعدر .

آلاپلی . — بحرسیاه کنارنده کائن بولی سنجاغی داخلنده برناحیه‌در .

الاخیان . — سیواس ولایت وتوقاد لواسنك اربعه‌قضاسی نواحیسندندر .

آلاشهر . — اسکی اسمی فیلا - دلفیادر . آیدین ولایتنك صاروخان سنجاغنده وازمیرك شمندوفرله ٦ ساعت شرقنده وقوغاموس دنیلان الاشهر صویی قربنده قسما اووه وقسما برتپه‌ده مبنی قضا مرکزیدر . ٢٢٤٥ خانه‌سی ٩٠٩٧ نفوسی واردر .

بوشهر برغمه قرالی آتال فیلادلفك (فیلادلف برادرینك دوستی دیمکدر) اثر بناسی اولوب آثار عتیقه‌سی چوقدر شهرك موقعی عسکریجه مهم اولدیغندن اوائلده بوسایه‌ده برچوق محاصره‌لره مقاومت ایده بیلمشیدی .

سلجوقیلرك استیلاسندن صکره لاتینلره کچدیکی حالده سلطان علاءالدین طرفندن استرداد اولندی .

قضا ٧٥ قریه ایله ٣٠٩٠٦ نوس واینه کول نام ناحیه‌یی وزنکین اورمانلری محتوی اولوب محصولی حبوبات متنوعه‌در .

آلاصو . — سقاریا توابعندن آنقره ولایتنده جاری کوچوك برصودر .

آلاصونیه . — روم ایلی شاهانه‌ده سرفیجه مستقل سنجاغنده وحدود یونانیه قربنده کائن برقضا مرکزی اولوب قضاسیله برابر ٦٦ قریه و ١٩ بیك نفوسی ٤٥٢٣ خانه جامع شریف ١٢ صبیان مکتبی ١١٤ کلیسا ١٦ کوپرییی مشتملدر . قضانك حاصلاتی حبوبات متنوعه ایله توتون پاموق صوصام ومصنوعاتی کلیم آلاجه پنیر وسائره‌دن عبارتدر .

آلاطاغ . — قونیه ولایتنده مرکز سنجاغنه ملحق وقره‌مان قضاسنه مربوط بر ناحیه‌درکه ١٥١٧ خانه ٣٥٠٠٠ نفوس و ٣٦ قریه‌یی جامع اولوب مرکز اداره‌سی ٤١٠ نفوسلی و ١١٠ خانه‌لی بادملی قریه‌سیدر .

آلاطاغ . — بواسمده اناطولیده برقاچ طاغ واردر : بریسی قسطمونی ولایتنك بولی سنجاغنده ایکنجیسی ایچ ایل سنجاغیله قونیه ولایتی آراسنده حدفاصل اولدقدنصکره انطالیه سنجاغنه طوغری امتداد کسب ایدر . اوچنجیسی ارضروم ولایتنك بایزید سنجاغنده ووان کولنك شمالنده اولنوب مراد صویی منبعی بوطاغدن آلیر .

آلاطاغ چایی . — آلاطاغك جنوبی مائله‌سندن نبعان ایدرك سقاریا نهرینه دوکیلان برچایك اسمیدر .

الاکونه . — ارضروم ولایت ولواسنك خنس قضاسنده بر ناحیه اسمیدر .

آلا کوی .ـ وان ولایتنده وواد کولی قربنده مرکز ولایته ایکی ساعت بعد ومسافه ده واقع برقریه در .

آلان .ـ موصل ولایتنده سلیمانیه لواسنده برقریه در .

الای .ـ وان ولایتنده مرکز نواحیسندندر .

آلباق .ـ وان ولایتنده حکاری سنجاغنه مضاف برقضا اولوب مرکزی باش قلعه قصبه سیدر . آلباق حکاری لواسنك ولایته تحولی زماننده لوا اعتبار ایدلمش ومؤخراً ولایتك وان ولایتنه ارتباطنده بتکرار قضا حالنه ارجاع قلنمشیدی .

ایرانه ترك اولنان قطر ناحیه سی خارج اولدیغی حالده شمدیکی حالده آلباق قضاسی ۲۸۰۰۰ نفوسی و ۲۲۲ قریه یی مشتملدر . اهالینك قسم اعظمی کردلردر .

آلپ کندی .ـ ارضروم ولایتك ارزنجان سنجاغنده وفاهیه قضاسنه ملحق برناحیه درکه قضانك سائر ناحیه لری : غرحانیز ، ملك شریف ، زوکر ، قریش ، قراردر .

آلتون اوزی .ـ حلب ولایتنده انتاکیه مضافاتندن برموقعك اسمیدر .

آلتون ایلی .ـ نام عتیق ایبالادر .

آلتون طاش .ـ خداوندکار ولایتنده کوتاهیه سنجاغنده مرکزه مضاف برناحیه ۳۷ قریه ۱۵۶۹ خانه ده ۸٤۷۰ نفوس مسلمه یی مشتملدر .

مرکز ناحیه اولان آلتون طاش قریه سی کوتاهیه نك سکز ساعت قدر بعد ومسافه سنده وپورساق چایی اوزرنده واقعدر .

آلتون کوپری .ـ موصل ولایتنده شهرزور سنجاغنده کائن بر ناحیه مرکزیدر . قصبهٔ مزبوره موصل بغداد جاده سنده ودجله توابعندن زاب الصغیر صویی اورته سنده براطه اوزرنده واقع اولوب نهرك ایکی قولنده ده قدیما برر کوپری موجود وبونلر واسطه سیله قره ایله اتصالات تأمین قلنمقده ایدی . شمدیلك آنجق جنوبی قولده اولان جسر باقیدر .

قصبه اونبش بیك نفوسلی اولوب نهراً ایجه تجارت اولور کردستاندن کلان امتعه کلکاره تحمیل اولنوب بغداده سوق ایدیلیور .

التی کسیك .ـ سیواس ولایت وسنجاغنده عزیزیه قضاسنك بر ناحیه سیدر .

آلشکرد .ـ ارضروم ولایتنده بایزید سنجاغنده برقضانك اسمیدر .

قضاء مزبور روسیه حدودنده واقع اولوب ٦ ناحیه ۱۵۵ قریه و ۲٦۳۷ خانه ده ۲۰۱۱۱ نفوسی محتویدر .

مرکز قضا اولان طوپراق قلعه قصبه سی مرکز لوادن ۲٤ ساعت مسافه ده واقعدر .

قضا اووه لق ومرعاسی چوق اولوب

حیوانات اهلیه‌سی ١٤٧٠٠٠ صغیر ٢٦٥٠٠ آت و قیصراق ١٣٥٠٠ مرکب واستر ٧٠١١٠٠ رأس قیون وکچیدن عبارتدر . مصنوعاتی کلیم لچه چوراب کبی شیلردر .

آلوجلی .— معمورة العزیز ولایتنده مرکزه تابع برکرد عشیرتی اولوب ٣٠٠ قدرخانه‌و ٢٠٠٠ نفوس تخمین اولنور .

آلیکان .— کریداطه‌سنده حانیه سنجاغنه مضاف برقضا اولوب مرکزی حانیه‌دن ایکی بچق ساعت چکر .

اماریا .— کرید ولایتنده رسمویه ملحق برقضامرکزیدر .

آماسیه .— سیواس ولایتی ترکیب ایدن الویه‌دن آماسیه لواسنك کرسی اداره‌سی اولان شهردر . برشهر مرکز ولایته ١٧٥ واسکله اولان صامسونه ١٧٠ کیلومتره بعد ومسافه‌ده واقع اولوب یشیل ایرمق توابعندن طوزانلی صویی اوزرنده‌ووقع ٢٥٠٠٠ قدرنفوسی حاویدرکه‌مذکور ایرمق‌اوزرنده‌متعدد طولاب‌ودکرمانلر واردر .

شهرك اوست طرفنده‌کی تپه‌ده اسکی برقلعه‌سی‌وجوارنده آثارعتیقه‌سی واردر .

اماسیه‌نك الماسی وسبزه ومیوه‌سی غایت مبذول‌ومقبول اولوب محصولاتی محلنی اداره ایتدکدن صکره‌خارجه‌دخی کوندرلمکده‌در .

اماسیه‌ده ایپك وایپلکدن اعلا چامه‌شوی ویتاق باغی ودیار بکر چارشافنه مشابه چارشاف واستانبول کاری یمنی وقیل‌حرار وطوبره ومرکب نعلی اعمال اولنور .

اماسیه نك‌شهرت‌ومعموریتی قدیمدر . اجلهٔ عثمانیه‌دن برچوق ذواتك علی الخصوص سلاطین عثمانیه دن یاوز سلطان سلیم مرحومك مسقط رأسی وچلبی سلطان محمد وبایزید خان‌ثانینك دارالتحصیللری وآق شمس‌الدین ایله ابن کمال مرحومك پدری کمال پاشا وشیخ حمزه وبزنجی قلیچ آرسلان ایله دها بك‌چوق‌ذواتك مدفن‌مبارکلریدر .

جغرافیون قدیمه‌دن استرابون دخی اماسیه‌ده تولد ایتمشدر .

اماسیه اسمنده‌آیدین ولایتنك آیدین لواسنده سوکه قضاسنه ملحق برناحیه دخی واردرکه یدی قریه و ٢٥٢٠ نفوسی محتویدر .

کرسی اداره‌سی ٤٨١ نفوسی‌و ١٢٤ اماکنی حاوی اماسیه قریه‌سیدر .

اماسیه سنجاغی : سیواس ولایتنك غرب‌شمالیسنده‌واقع‌وطاغلق‌براراضیدن عبارت اولوب منبت اووه‌لری وچمنزار مرعالری وسبزه ومیوه باغچه‌لرینی جامعدر .

سنجاق : اماسیه ، مرزیفون ، کوپری ، مجید اوزی ، لادیك ، کموش حاجی کوی ، عثمانجق ، حوصه قضالرینی جامعدر .

اماسیه : قضاسی دخی ۱۳ ناحیه ویوزی متجاوز قریه‌یی شاملدر .

آماصری — یاخود اماصره، قره دکزساحلنده کوچوك بر لیمان موقعیدر سیاسةً قسطمونی ولایتنك بولی سنجاغنه ملحق بارطین قضاسی ناحیه‌لرندن بریسنك مرکزی اولوب اسکی زمانلردنبری موجود ومشهور ایران حکمداری دارانك همشیره‌سی اماستری نامنه منسوبدر ، شمدیکی حالده بریسی متروك اولمق اوزره ایکی لیمانه مالکدر .

آناطولی — آسیای عثمانینك منقسم بولندیغی آلتی قطعه‌دن بریسی واك غربی قطعه‌سی اولوب اورته حالده طاغلر ویایلالر واووالردن لطیف وادیلردن مرکب واقلیمی معتدل وقطعات سائره‌نك اك معموریدر . اطه‌لرینك احوالی صرب وطاشلق فقط اقلیمی اعتدال اوزره‌در .

آناطولینك اوچ طرفی دکز ایله محاط اولدیغندن بر شبه جزیره‌در . کرهٔ ارضده موجود شبه جزیره‌لرك استقامتی همان جنوبه‌طوغری اولدیغی حالده آناطولی بالعکس غربه‌متوجهدر

قره قسمی اولان شرق طرفی قره دکز ساحلنده کائن دولت علیه ایله روسیه سرحدی اولان قوبعش بروندن بداء ایله کردستان قطعه‌سندن لازستان طاغلریله کمشخانه طاغلری، وان حوضه‌سنی اناطولی حوضه‌سندن آیران آنطاغ، قوچکیری وکرجانس یایلالری قره‌بل سلسله‌سی طنغر طاغی بلانغه اووه‌سی بلی کدیك طاغی چتال تپه طاغی تفریق ایتدیکی کبی سوریه قطعه‌سندن دخی بازارجق اووه‌سیله کاوور طاغی آییره‌رق اسکندرون کورفزینك جنوبنده واقع رأس‌الخنزیر نام‌برونده‌جبل‌موسی ایله‌نهایت بولور . جهت شمالیسی بحر سیاه، بوسفور، مرمره دکزی طرف غربیسی اطه‌لر دکزی وجهت جنوبیسی اق دکز ایله محاط ومحدوددر .

مرمره اطه‌سنده مرمرچیقاریلان طاش اوجاقلری بولنمسندن اطه‌یه وبو مناسبتله اطه‌نك بولندیغی‌دکزه مرمره دینلمشدر . بو ساحلده بوز برون وطرفینده ازمید وکملك کورفزلری واردك‌تویله قپو طاغی‌شبه جزیره‌سی واردر .

اطه‌لر دکزی ساحلی : شمالدن جنوبه طوغری ممتد اولمش ممالك عثمانیه‌نك اك کرینتلی وچیقینتلی ساحلی اولوب اوزرنده اوچ شبه‌جزیره‌وآلتی کورفز حاصل اولمش‌وبونلرك اوکلرینه ۵ : ۱۰۰ کیلو متره بعد ومسافه‌ده صره واری اطه‌لر دیزلمش اولدیغندن بو عوارض طبیعیه ساحلك قیمت واهمیتنی تزیید ایتمشدر . ۶۳ کیلومتره طولنده اولان‌ازمیرکورفزی بوساحلك اك مهم عارضه‌سیدر . بو کورفزده سر اباد صویی دوکیلور وشرق طرفی

نهایتنده ازمیر شهرمشهوری واقعدرکه مکمل ومنتظم ومحتملی لیمانلری وکورفزك ایکی طرف ساحلی اوزرنده استانبولك بوغاز ایچنه شبیه موقعلری بولندیغی کبی کورفزك غرب طرفنده کل بغچه قویی وبو قویك مدخلنده اوزون اطه واردر .

چشمه شبه جزیرهسی کل بغچه قوییله جنوبندهکی صیغهجق قویی واسطهسیله طارلشان بر دیل ایله قرهیه کسب اتصال ایتمکله صیغهجق شبه جزیرهسی نامیله دخی مسمادر دها آشاغیده آلاجاتی لیمانی واردر .

مرمریس شبه جزیرهسی ایکی بزونله منتهی اولوب ارالرنده سومبکی لیمانی وجنوبنده مکمل بر دونمانك استیعابنه کافی وهر نوع روزکاردن محفوظ بولنان مرمریس لیمانی واردرکه بو لیمانك غایت طار اولان مدخلی کوچوك بر اطهجقله مستوردر .

ذکر اولنان اطهلر دکزی ساحلنك قسم شمالیسی جنوبیسنه نظراً الچق اولوب وسط وجنوب طرفلری سرت میللرله یعنی دیك اولهرق دکزه اینر وبر طاقم طاغ اتکلرندن متشکلدر . بورادهکی شبه جزیرهلر غربه طوغری ممتد اولمش وبوکا مبنی تشکیل ایتدکلری کورفزلر شرقه طوغری قطعهنك داخلنه کیرمش اولدقلرندن کافهسی قرهیل ایله بطی ولدوس روزکارلرینه اچیق ایسهلرده ازمیر کورفزی چشمه شبه جزیرهسیله واوزرنده حاکم اولان بوز طاغی واسطهسیله مذکور روزکارلره قپالو اولدیغندن بو ساحلك اعلا واك برنجی لیمانیدر .

بونذنبشقه ادرمید کورفزی مدللی واستانکوی کورفزی استانکوی اطهسیله مسدود ومرمریس ومکری لیمانلری وضعیت طبیعیهلری جهتیله هر نوع روزکارده قارشو محفوظ بولنمقدهدرلر .

بحر سفید ساحلی ردوس اطهسی مقابلندن بداء ایله رأس الخنزیره قدر امتداد ایدر . بو ساحلك مهم کرینتیلری انطالیه واسکندرون کورفزلریدر .

بحر سفید ساحلنك هر نقطهسی جنوبی روزکارلره اچیق وطاغلرینك پایهلری همان هرطرفدن سرت ودیك اولدیغندن اسکندرون ایله یورطهلقده وبرده اوواجق لیماننذن بشقه کمی بارینهجق یری یوق کبیدر .

اسکندرون لیمنی محفوظ اولمغله برابر باطی وقرهیله اچیقدر .

منصبلری بحر سفید اولان سیحان وجیحان، کوکصو واقصو نهرلرینك کتوردکلری قوم وچاموردن ناشی منصبلری صیغ اولوب قرهطاش برونی سیحان ایله جیحانك ولسان القهوه کوکصو سرونتیلریله ایلرولمش اولدیغی کبی جوارنده اسکیدن بیوك برکول موجود ایکن شمدی بطاقلقلرله طوزلهلر بولنان انطالیه کورفزی ساحلی دخی اقصو

وكوپرى صوبى سرونتيلرى سببيله صيغلقدر .

برده جنوب روزكارلرندن سلفكه اسكله‌سنده بارينه‌ميان كميلر اووه‌جق ليمانته التجا ايدوب طنه اطه سيله سپرلنورلر .

عوارض زمين : اناطولى شبه جزيره‌سنك ساحللرى ديك اولديغندن سطح فوقانيسى داخلى يايلالر تشكيل ايتمك اوزره هيئت عموميه‌سنه نظراً بر اهرام ناقصه تشبيه اولنه بيلور بو يايلالرك ارتفاعى ٤٠٠:١٠٠٠ متره قدر وطاغلرك غايهٔ ارتفاعى ٤٣٤٠ متره ايسه‌ده ارتفاع وسطيلرى ٣٠٠٠ متره اولديغندن بو طاغلرك يايلالردن اعتباراً ارتفاعلرى ٢٢٠٠ متره‌اولور .

ايشته بوكا بناءً اناطولى قطعه‌سى عارضهٔ وسطيه‌سى اورته حالده‌اولان بر قطعه ديمك اولور .

آناطوليده كرك ساحله موازى وكرك داخلده بولنان سلسله‌لر نظر مطالعه‌يه النور ايسه بونلرك امتدادلرى از وهمان جمله‌سنك سكز اون ساعت امتداد ايدنلرى بيله بين الاهالى ايرو ايرو اسملرله ياد اولنه‌كلدكلرندن فناً سلسله اطلاقنه شايان طاغلر يوقدر .

انجق منفرد بر سلسله واردركه الك يوكسك نقطه‌لرندن چكن خط تقسيم مياه قره‌دكز واق دكزه تابع‌اولمق اوزره قطعه‌يى ايكى‌مائله‌يه تفريق‌وتقسيم ايدر . مركزده‌كى يايلالر بو ايكى مائله‌نك

هيچ بريسنه منسوب اولمديغندن‌صولرى دكزلره‌قدر كيده‌ميوب يابيوك كوللرده طوپلانور وياخود بطاقلقلر وجوده كتورر .

آناطولى‌سلسلهٔ جبالى بولندقلرى جهات ومواضعه نظراً وسطى سلسله ، شرقى سلسله ، جنوبى سلسله ، غربى سلسله ، وسلسلهٔ غرب‌جنوبى ، وغرب شمالى ، سلسلهٔ شمالى ، ناميله اقسام متعدده ومختلفه‌ده ذكر اولنه‌بيلور .

شرقى سلسله حدودى‌اولان قوپمش روندن اعتباراً بد اولان لازستان طاغلرى اق طاغ كرجانس قوجكرى يايلالرى قره بل سلسله‌سى ايله دوام ايدوب الك‌مرتفع نقطه‌لرى ٢٠٢٠ متره ارتفاعى اولان لازستان طاغلرنده‌در . سلسلهٔ وسطيه خنزير طاغندن سلسلهٔ شرقيه‌دن آيريلوب اناطولينك‌وسطنده كائن ٤٣٤٠ متره مرتفع ارجياس طاغنى‌حصوله كتورر وامير طاغى‌پياس يايلاسى‌شابخانه‌وايداطاغلرينى بعدالتشكيل چناق قلعه‌ده نهايت بولور .

جنوبى سلسله خنزير طاغندن غرب جنوبيه طوغرى آيريلوب الاطاغ بالغلر طاغى صومان طاغى كوك طاغى تشكيل ايدركوك طاغ سلسله‌نك الك يوكسك نقطه‌سيدر غرب‌شمالى‌سلسله‌سى مراد طاغندن آيريله‌رق‌مشهور كشيش ودومانج‌طاغلرين بعدالتشكيل قلطرجى طاغلرى وازميد كورفزينى‌طولاشه‌رق چاملجه تپه‌لريله يوشع طاغنه قدر

امتداد ایدرك قره‌دكز ساحلنده منتهی اولور .

غرب جنوبی سلسله‌سی مراد طاغندن جنوبه طوغری امتداد ایدرك بش‌پرمق وراحت طاغندن كچدكدنصكره بیوك آق طاغنده نهایت بولور .

سلسلهٔ شمالیه بحر سیاهه موازی اوله‌رق لازستان طاغلرندن آیریلوب كومبت وجانیك‌وبینال وقطران‌طاغلرینی والغاز طاغی وبعده بولی وعباس طاغلرینی حصوله كتوروب سقاریا كنارنده نهایت بولور .

طبیعت اراضی : آناطولی برچوق طاغاق‌واوفاق‌یایلالرله قسما چوراقلقلردن مركبدر :

قرمان یایلاسی ۹۰۰ : ۱۰۰۰ متره ارتفاعه مالك اولوب چورلق وهمان غیر منبت كهرجله وطوزله‌لری حاویدر .

اوزری دائمی قار ایله مستور بولنان ارجیاسك شمالنده كائن بوز اوق‌یایلاسی اوتلاقدر حایمانه وكرمیان یایلالریله قسطمونی یایلاسی وقوجه ایلی وخداوندكار سمتلری وسطی درجه‌ده عارضه‌لی ایسه‌لرده درین وادیلرله مقطوع بولندقلرندن بشقه بركانی احجاری حاوی وطاغلری قیالقدر .

حایمانه‌ده براغاجه تصادف اولنمیوب بالعكس قوجه ایلیده اغاجلرك كثرتی بورایه اغاج دكز اسمنی ویرمشدر قسطمونی یایلاسنك اورمانلری كثیر

وكثیش طاغنك اوستی كمر شكلنی آلمش اغاجلرله مستوردر . اغاجلرك كثرتی قوهٔ انباتیه‌نك چوقلغنه‌دال اولدیغندن اورمانلری چوق اولان جانیك سمتی الكزیاده منبت براراضیدن عداولنور .

آقارصولر اناطولیده جریان ایدن صولر مائله داخیله داخل اولدیغی‌حالده بش مائله‌یه تابعدر :

بحر سیاه مائله‌سنك وسعتی زیاده ایسه‌ده‌صولری سریع‌الجریان دكلدرلر .

اقدكز مائله‌سنك میلی زیاده اولدیغندن صولر سرعتله جاریدرلر .

مرمره اوطه‌لر دكزی مائله‌لرینك صولری چامورلو وبطاقلق ومجرالر داخلنده جریان ایدرلر .

قره‌دكزه دوكیلان صوك الكبیوكی ومشهوری قزل ایرمق ویشیل ایرمق ایله سقاریا نهرلریدر .

مرمره‌یه سیماو صوبی واطه‌لر دكزینه‌باقرچایی بیوك‌وكوچك مندرس جاریدر .

آق دكزه جیهان وسیهان وكوك واقصو نهرلری دوكیلورلر .

مائله داخلیه قونیه اووه‌سنده وقرمان یایلاسنده كائن كوللر ایله بوكوللره دوكیلان صولردر كه بالنسبه اهمیتلری آزدر .

كوللری : باشلوجه كوللر اناطولیده قرمان‌یایلاسیله‌مرمره‌مائله‌سنده‌درلر .

قرمان یایلاسنده‌كی مشهور كوللر كولی اقشهر ، اكردیر بكشهیر وایهور

ومرمره مائله سنده‌كی كوللر صبانجه ، میخالیچ ، ازنیق ابولیونت نام كوللردر.

آناطولی ازمنهٔ قدیمه‌ده بیله معلوم ومعمور برمملكت اولوب اونبرباشلوجه مملكته منقسم وسواحل غربیه‌سی یونان مهاجرلریله مسكون ایدیكه بونلرك تأسیس ایتمش اولدیغی شهرلر ثروت وقوت ومدنیتجه یونانستان قدیم بلادندن دون دكلر ایدی .

بو راده ازمان مختلفه‌ده بر خیلی حكمدارلقلر تشكل ایدوب بونلرك انقراضدن صكره قطعهٔ مزبوره كاملاً عجم حكومتنه ملحق اوله‌رق یابرصدرانك اداره‌سنه ویامالكانه صورتیله حكمدارك كوچوك قرداشلرینه ویریلور .

اسكندر كبیر بوالكایی عجملردن اخذ وضبط وو فاتنده جنراللرندن آنیفورمه‌سك النه‌كچوب اودخی وفات ایتدكده سلوكیدلره انتقال وفقط چوق سورمكسزین بر طاقم مستقل حكمدارلقلرك اداره‌سنده بولنمشدركه رومالیلر آناطولی‌یی ضبط ایدنجیه قدر بونلر دوام ایلدی .

رومالیلر آناطولی‌یه قبل المیلاد ۱۷۹ سنه‌سنده ایلك دفعه اوله‌رق آیاق باصوب میلادك برنجی سنه‌سی كاملاً قبضهٔ تصرفلرینه كچیرمشلردر .

میلادك دردنجی عصرنده رومادولتك شرق وغرب ایمپراطورلقلرینه انقسامنده شرق ایمپراطورانی حصه‌سنه اصابت ایتمشیدی .

یدنجی عصر میلادیده خلفای عباسیه طرفندن بر پارچه‌سی فتح اولندیغی كبی اونبرنجی عصرده دخی سلجوقیلر كاوب روم وقونیه حكومتلرینی تأسیس ایتدیلر .

شرق ایمپراطورانه قطعه‌نك انجق ثلثی قالمغله آندن نیكیان وطربزون حكومتلری ظهور ایتمشیدی . آل سلجوقك انقراضندن ممالك متروكه‌سی اوزرنده اونبر عدد كوچوك بكلكلر تشكل ایدوب بونلرك بریسیده عثمانلی حكومتی ایدی اشبو حكومتلرك اداره‌سنده‌كی اراضی یواش یواش عثمانلیلره انتقل ایدوب نهایت سلطان مراد خداوندكار حضرتلری زماننده كاملاً تسخیر ایدلمشدر .

الیوم اناطولی شبه جزیره‌سی خداوندكار ـ قسطمونی ـ طربزون ـ سیواس ـ آنقره ـ قونیه ـ اطنه ـ آیدین ـ جزایر بحر سفید ولایتلریله قوجه ایلی ـ بیغا مستقل سنجاقلرینه وسیسام امارتنه تقسیم اولنمشدر .

آنامور .ــ اطنه ولایتنك ایچ ایل لواسنه مربوط برقضادر . بوقضا ساحل بحر سفیدده وسلفكه‌نك غرب جنوبنده واقع اولوب شرقا كلنار شمالا ارمناك قضالری غربا قونیه ولایتی جنوبا بحرسفید ایله محاطدر .

انامور قضاسی سلنتی ناحیه‌سی ایله ۹۶ قریه‌یی جامع اولوب نفوسی ۱٦۸۱۵ كشیدر .

اهالینك قسم اعظمی قیشین ساحلده کائن قریه‌لرده اقامت ایدوب هنگام صیفده یایلالره چیقارلر . چوراق اووه‌سی مستثنا اولمق اوزره قضانك اراضیسی عمومیتله طاغلق وسنگستان اوله‌رق آنجق مذکور اووده سیسام آرپه قوقوروس زرع اولنمقده‌در .

قضانك اورمانلری جسیم اولوب وسعتی ٤٠٢٠٤٤ هکتار قدردر اورمانلرده‌کی اغاجلرك باشلوجه جنسلری چام قطران ولادین آردج میشه‌در اهالینك برقسمی بو اورمانلردن کسدکاری اغاجلری کراسته اعمالیچون سواحله نقل ایدرك تأمین معیشت ایدرلر .

سلنتی ناحیه‌سی قضانك قونیه ولایتی جهتنده اولوب مشهور ترازانك وفات ایتدیکی محل اولدیغندن «ترازانوپولیس» نامیله معروف ایسه‌ده بالآخره (سلینونت) لك محرفی اوله‌رق سلنتی نامنی آلمشدر . بوراسی اسکی برشهر اولدیغندن خرابه‌سی میاننده قدیم برحمام وبرتیاترو ولیمانی کورلمکده‌در .

قضانك مرکز اداره‌سی سافکه‌نك ١٠٠ کیلو متره قدر جنوب غربیسنده کائن چوراق اسمیله معروف بر قریه‌درکه بر جامع ایله بر روم کلیساسی وایکی باب صبیان مکتبنی شاملدر . معتبران اهالی ایله مأمورین حکومت یازموسمنی جوارده کائن جبال ومواقع رفیعه‌ده امرار ایدرلر .

مرکز قضایه ٣ کیلو متره قدر بعد ومسافه‌ده واقع وبر منتظمه طریق ایله مربوط بولنان انامور اسکله‌سی محفوظ لیمانه مالك اولمامغله برابر یالکز غرب جنوبی جهتندن انامور برونیله محافظه‌لنمکده‌در . بوراسی خال والجق قراتنه‌یه مخصوص اولوب باراقه ایله دیون عمومیه وکمرك تلبه‌لرندن ماعدا ابنیه‌سی یوقدر وغایت سیرك اوله‌رق بعض واپورلر اوغرار .

اخراجاتی سیسام وحبوبات متنوعه وکراسته واودوندن عبارت اولوب علی الاکثر سوریه‌یه سوق اولنور وحاصلات رسومیه‌سی سنوی ٣٠٠,٠٠٠ غروشه بالغدر .

چوراقدن برساعت مسافه‌ده ودکز کنارنده معموریه نامیله برقلعه خرابه‌سی وجوارنده برقاچ قلعه خرابه‌لریله بر اسکی قصبه ویرانه‌لری واردرکه بو قصبه انموریوم اسمیله معلوم اولوب آنامور نامی بوندن تولد ایتمشدر .

انامور چایی .— «آریماغدوس» آسیای عثمانیده جاری کوچك برایرمق اولوب ایپاروس سلسله‌سنك جنوبی پایه‌لرندن ظهور ایدوب آنامور برونك ایکی فرسخ قدر شرق شمالنده بحر سفیده منصب اولور .

انای بازاری .— اطنه ولایتنده ایچ ایل سنجاغنده کلنار قضاسنه ملحق برناحیه‌در .

اندەرەس. — سيواس ولايتنه تابع قره حصار شرقی لواسی مصافاتندن برقريەدر.

اندرون. — ياخوداندرين، خلب ولايتنك منقسم اولديغی اوچ سنجاقدن مرعش لواسنه ملحق برقضانك اسميدر. مذكور قضا اطنه ولايتی حدودنده وزيتون قضاسيله مرعش قضاسی آراسنده واقع اولوب جيهان صويی مركز قضاسيله اشبو قضا بيننده حد فاصلدر اراضيسی غرب وجنوب سمتلرنده اورمانلق اولوب ذكر اولنان جيهان صوييله بوصويه قاريشان يكتر صويی قضايی اروا واسقا ايدر.

قضا برناحيه وسكسان ايكی قريەيی جامع اولەرق ٢١٥١٩ نفوس ايله مسكوندر اشبو نفوسك (١٤٣١)ی عرب ٨٣٣٤ ی تر ٧٠٠٠ ی كرد ٣٦٩ ی روم ومتباقيسی ملل مختلفەدن عبارتدر.

مركز قضا قيان قصبەسيدر.

اندوغی. — قونيه ولايتی مضافاتندن نيكدەلواسنه ملحق برقريه اولوب بعضاً ناحيه اتخاذ اولنمشدر.

انطاكيه. — Antiochia epi-Daphne آنتيوخس حلب ولايت وسنجاغنه ملحق قضالردن انتاكيەقضاسنك مركز ادارەسی اولان قصبەدر.

اشبو قضا شمالا اسكندرون وبيلان شرقاً حارم، ادليب جزرالحور جنوباً ينه جزرالحور قضالريله سوريه ولايتی غرباً بحر سفيد ايله محاط ومحدوددر. سوريه سواحلنك اك غربی نقطەسی بولنان رأس الخنزير بوقضا سواحلنده واقعدر.

آنطاكيەقضاسی طاغلق واورمانلری كثير براراضی اولوب سلسلهٔ جبالی ميانده الما طاغی وجبل عقره مثللو سطح بحردن ١٥٠٠ متره مرتفع نقطەلری واردر. قضا عورونت دخی دينلان نهر العاصی ايله صولانور. مذكور نهر اولا انطاكيه قضاسنی حارم وادليب قضالرندن فصل ايتمك اوزره شماله طوغری جريان ايله عميق اوەسنه وعميق كولنك صولرينی بعد الاخذ اولا غربه وبعده جنوب غربه توجه ايدرك انطاكيه شهرندن كچدكدن صكره سويديه جوارنده بحر سفيده قاريشور. عميق كولنك برقسمی داخل قضادە اولوب كرك بوكول وكرك مديك نام صغير كولك حاصلات صيديەسی سنوی خزينهٔ دولته ايكی بيك ليرا قدر وارداتتدارك ايدر ونهرالعاصيده دخی چيقان بيلان بالغی سنوی ٢٥٠ بيك مقدارنده اولەرق طوزلنوب قبريس، مصر وبيروت اسكلەسنه سوق واخراج ايديلور.

مار الغيان عميق كرليه جوارينك بطاقلقلری بوكوله ١٨ كيلو متره بعد

ومسافه‌ده اولان انطاکیه‌ده یازین فساد هوایی انتاج ایتمکده‌در .

آنطاکیه قضاسی ٤ ناحیه ایله ٣١٠ قریه‌یی جامعدر نفوس حاضره‌سی ٦٢٧٥٠ مقدارینه بالغ اولوب بونك یکرمی بیکی سوریه‌لی عرب اون ایکی بیکی نصیری اون بیکی ترك اوچبیکی کرد اوچبیکی چرکس اوله‌رق قرق سکز بیکی اسلام ومتباقیسی ملکیت ارمنی روم قتولیك سریانی کلدانی یعقوبی اوله‌رق خرستیاندر .

داخل قضاده ملل مختلفه‌یه منسوب ٤٣ مکتب وبو مکتبلرده مداوم ١٢٤٨ طلبه موجوددر .

آنطاکیه قضاسنده یتشان حبوبات احتیاج وصرفیات محلیه‌یه غیر کافی اولوب اکثریا حلب سنجاغندن سنوی کلیتلی آربه وسائره ادخال اولونور ایسه‌ده بوکا مقابل قضاده حاصل اولان دوت ویاموق وعمیق اووه‌سنده یتشان میان کوکی وزیتون اغاجلری پك کلیتلی حاصلات ویرمکده‌درلر ذکر اولنان زیتون اغاجلرندن استحصال ایدیلان زیتون یاغی نفیس صابون اعمالیچون حفظ اولنور بوندن ماعدا عمیق اووه‌سنده لایعد حیوانات اهلیه وصغیر سوریلری بسلنور .

قضانك مصنوعاتی میانیده ایکلی چارشاف کفیه مشلح ایله اثوابلق قماشلر پك مقبولدر .

قضانك صابون اعمالاتی دخی کلی اولوب سنوی ١٢:١٥ میلیون کیلو غرامه بالغ اولمقده‌در .

آنطاکیه شهری ؛ مرکز قضا اولوب دکزدن ٢٥ کیلومتره وحلبدن ٩٥ کیلو متره بعد ومسافه‌ده ونهر عاصی قرب وجوارنده کائندر .

بو شهر قبل المیلاد ٣٠١ سنه‌سنده اسکندر کبیرله رجالندن سافقوسك پدری آنتیوخس نامنه اوله‌رق بنا وانشا ایتمش اولدیغی بلده‌درکه جسامت قدیمه‌سی شمدیکینك بر قاچ مثلی ایدی بر خیلی زمانلر سلفکیانك پای تختی اولمش وسلالهٔ مزبوره حکمدارانی طرفندن توسیع وتزیینه جداً همت اولنمشدر . بر آرالق رومالیلرك الینه کچمش وخرستیانلغك ظهورنده کسب اهمیت ایلمشیدی . براز صکره عجملره وبعده شرق ایمپراطورلغنه انتقال ایلمشدر .

هجرتك اون التنجی سنه‌سنده خلیفهٔ مسلمین حضرت فاروق اعظم طرفندن فتح وتسخیر ایله ید اسلامیانه کچوب ٣٥٧ ده روملره ٤٧٧ ده سلجوقیلر واسطه‌سیله ینه اسلاملره اوندرت سنه صکره اهل صلیبه و ٥٦٨ ده ملك بیبرس واسطه‌سیله ینه ید اسلامیانه انتقال ایلمش و ٩٢١ تاریخنده سلاطین عثمانیه‌دن یاووز سلطان سلیم خان حضرتلرینك چرکسلره غلبه‌سنده عموم سوریه ایله برابر ید عثمانیانه کچمشدر .

شهرك متعاقباً کوردیکی استیلالر

وغايت صيق صيق وقوعه كلان زلزله‌لر حسبيله خراب اوله‌رق اسكى زينت ومعموريتى قالمامشدر .

اليوم شهرده ٢٣٥٠٠ نفوس ٣٣٧٤ خانه ١٤٥١ دكان ٣٨ مغازه ٢٠ خان ٣ اوتل ١٤ قهوه براجزاخانه ٢٥ فرون ٥ صو دكرمنى ٩ صابون ١٣ اييك قاپريقه‌سى ١ قشله ٢٤ جامع ٢٨ مسجد ٢ دركاه ١٠ مدرسه ٣ كليسا ٥ حمام وسائره واردر .

حبيب نجار حضرتلرى دخى درون قصبه ده مدفون اولوب مرقدى زيارتگاهدر .

انطاليه (آداليا) .— قونيه ولايتنك مركب اولديغى

الويه‌دن تكه سنجاغنك كرسئ اداره‌سى اولان بر شهر اولوب بحر سفيددن تشعب ايدن آداليا (آنطاليه) كورفزينك داخلنده وساحل بحره ناظر بر تپه‌نك اتكنده واقعدر . شهرك منظره‌سى كوزل ايسه ده هواسى يازين غايت صيجاق و لدوسه معروضدر اولرى اخشاب سوقاقلرى غير منتظم و صويى بر بچق ساعتلك محلدن جلب ايدلمشدر .

اهاليسى ١٥ بيكه قريب اولوب بونك اون ايكى بيكى اسلامدر و اسكندرون پوسته‌لرينك منتظماً اوغرامسى جهتيله تجارتى يولنده وباشلوجه اخراجات كراسته‌در .

بوشهرى قبل الميلاد همان برعصره يقين برغمه قرالى ايكنجى اتال تأسيس ايتمشدر اليوم مشهود اولان ايكى ريختملى ليمانى ايله سائر مبانئ عتيقه خرابه‌لرى قدمنه دلالت ايدر آنطاليه جوارنده اسكى انطاليه ناميله مشهور اولان سيده شهر قديمنك خرابه‌لرى الآن مرئيدر .

انطاليه قضاسى ٦ ناحيه و ١٩٥ قريه ايله يتمش بش بيك نفوسى جامع اولوب قضاده ١٠٩ جامع ٣٢ مدرسه ١٢٠٠٠ قدر خانه واردر .

حاصلاتى حبوبات متنوعه ليمون وپورتقال وميان كوكى وباشلیجه اخراجاتى طاغلردن كسيلان اودون وكراسته‌دركه اسكندريه يلكن‌كميلريله سوق ايديلور .

آنقره .— (ولايتى) اسياى عثمانيده و اناطولى

شبه جزيره‌سنك تماماً اورته‌سنده كائن برولايت اولوب ٢٨,٢٣ : ٣٤ طول شرقى ٢٩,٧٥ : ٤١,٧٥ عرض شماليده كائندر .

ولايت مزبوره شمالاً قسطمونى غرباً خداوندكار جنوباً قونيه شرقاً سيواس ولايتلريله احاطه اولنمشدر . منتهاى حدود غربيسى ازميد و مدانيه وكملك اسكله‌لرندن ٣٠٠ وحدود جنوبيسى بحر سفيدده واقع مرسين ليماننده ٣٠٠ نقطهٔ نهايت شماليسى بحرسياهده كائن صامسون اسكله‌سنه ٢٢٥ كيلومتره بعد ومسافه‌ده اولمغله ولايت مزبوره آسياى صغيرك تماماً وسطنده بولنمشدر .

ولایتك مساحهٔ سطحیه‌سی اللی اوچبیكی مزروع ویا قابل زراعت و یكرمی بش بیكی طاغلق وچایرلق و بشبیكی اورمانلق اولمق اوزره سكسان اوچبیك كیلومتره تربیعنده‌در نفوس موجوده‌سی دخی یدییوز آلتمش اوچبیك یوزاون طقوزی مسلم و متباقیسی ملل مختلفه اوله‌رق سكز یوز طقسان ایكیبیك طقوز یوز كشیدر .

اشبو مقدارك (٤٦٩١٤٧) ی ذكور و (٤٢٣٧٥٣) ی اناثدر .

اشبو ولایتده خیمه‌نشین كرد قبائلی دخی موجود اولوب مقدارلری خیلیجه‌در قبائل مزبوره باشلوجه طقوز قسمه تقسیم اولنمشدر :

(١) رشوان (٢) شیخ بزنلی (٣) یادیللیس (٤) تركانلی (٥) میكائلی (٦) یامبكلی (٧) قویبانلی (٨) سفیانلی (٩) آتینانلی اشبو عشایر علی الاكثر خیمانه جهتنده مسكون اولوب زراعت جهتنه اولقدر اهمیت ویرمزلر وقیون وكچی وصغیر ودوه واستر بسلیوب سوریلرله درسعادت ومحال مختلفه‌یه سوق ایدرلر .

آنقره ولایتنك اقلیمی محیط اولان طوروس وآنتی طوروس سلسله‌لری بازین شدید صیجاغندن محافظه ایتدكلرندن عمومیتله یابس ومتعدلدر .

مذكور سلسله‌لرك الك مرتفع نقاطی قیصریه قربنده كائن آرجیاس طاغیله اطه طاغی آیاش بلی تكه طاغی وسائره‌در .

آنقره ولایتنی صولایان سقاریا وقزل ایرمغك توابعی طاغلرك اتكلریله یماجلرینه تصادف اراضیی پك منبت برحاله قویمشدر .

انقره ولایتی ادارهٔ ملكیه جه انقره — یوزغاد — قیصریه — قیرشهر ناملیله درت لوایه وبونلرك كافه‌سی ٣٢ قضا ١٥ ناحیه ٢٩٧١ قرایی مشتملدر .

ولایتده عموماً ١٢٠٦ مكتب واردر اراضیسی هر نوع حبوبات یتشدیرر وسنوی یتشان حبوبات ٧,٥ میلیون كیله‌یه بالغ اولور انقره تفتیك كچیلریله مشهوردر وبونلرك یوكلریایله امثالسز اولان انقره صوف وشالیلری نسج اولنور وتفتیك اخراجاتی كلیتلی بر مبلغ كتورر بوندن ماعدا قیر شهرك حالیلری وسجاده‌لری قیصر جوارینك صحبوق وپاصدرمه‌سی حقیقةً امثالسز شیلردر .

آنقره سنجاغی : قسطمونی ، خداوندكار، قونیه ولایتلریله وقیرشهر سنجاغیله محدوددر سكنهٔ موجوده‌سی ٢٥٦٥٤١ اسلام ١٨٩٦ روم ، ١٨٤١ ارمنی ٥٦٠٩ قتولیك ١٠٩ پروتستان ٤٧٨ موسوی اولمق اوزره ٢٧٣١٣٢ نفوسدر .

انقره سنجاغی : انقره — چبیق آباد — ایاش — بكبازاری — نعللی خان — سوریحصار — میخالیجق — حیمانه

ـ بيان اباد ـ قصبۀ بالا ـ زير قضاسى ناميله ١١ قضا شيخ بزنلى ـ چوربا ـ بيانلى ـ كوكوزو ـ اورومش اسملريله ٥ عدد ناحيه‌يه تقسيم اولنمشدر .

انقره قضاسى وانقره شهرى : انقره شهرى مشتملاتى اولان ٤٩ قرا ايله برابر مركز قضايى تشكيل ايدر .

انقره شهرى همنامى اولان ولايتك كرسىٔ اداره‌سى اولوب درسعادتدن (٤٥٠) كيلو متره بعد ومسافه‌ده واقع اناطولينك بيوك شهرلرندن بريسيدر .

بو شهرك انقره چايى اوزرنده باغ وباغچه وبوستانلرى حاوى وكوشك وابنيۀ سائره‌يى محتويدر شهرك نفوسى ٢٥٠٣٠ بيك راده‌سنده در سعادت ايله انقره بيننده‌كى تيموريول سايه‌سنده غلبه‌لكلكى كوندن كونه تزايد ايتمكده‌در .

شهر سطح بحردن ٨٠٠ متره ارتفاعنده بر تپه‌نك يماجنده مبنى اولوب طاغك قسم علياسنده واقع بر صخرۀ عظيمه اوزرنده بنا ايدلمش متين بر قلعه‌سى وآثار وانقاضى اليوم مرئى اولان وشهرى دائراً مادار محيط اولان سورى وبعض استحكامات اثرلرى مشهود بولنمقده‌در .

شهرك جهات ثلثه سى اون بيكه قريب باغ وباغچه وبوستانلرله محاط اولوب دباغ خانه دره سى وانيجه صو نام صولرله ريان اولمله بوتلر سكنه‌سى ايچون ايام بهار وصيفده بر نزهتگاه بى‌نظير تشكيل ايتمكده وشهرك دركار اولان لطافت ونظارتنى تزييد ايلمكده‌درلر .

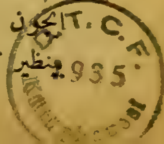
انقره دنيانك هيچ بر محلنه مخصوص اولميان بالى ايله ٣٨ نوع تعداد ايديلان نفيس ارمودى والماسى درسعادته شمندوفر واسطه‌سيله نقل ايدلمكده‌در .

اعزۀ مشايخ اسلاميه‌دن حاجى بيرام ولى وحسين بهاء الدين وخطيب اصفهانى وتاج الدين ولينك تربه‌لرى قرقلر مقامى وقاضى حلبينك مرقدى زيارتگاه محللردر .

شعراى جاهليه دن امرئ القيسك دخى حضرلق نام محلده مدفون اولديغى محققات تاريخيه‌دندر .

انقره‌نك نام قديمى انسيرى وانكورى اولوب قبل الميلاد فريكياليلر طرفندن ٦٥٠ تاريخنده بنا اولنمش وغالاتياليلرله فريكياليلره بر مدت پاى تخت اولدقدن صكره روماليلرك النه كچمشدر روما قيصرلرندن اوغستوسك مرمر اوزرينه محكوك وصيتنامه‌سى اليوم شهرده موجوددر روماليلردن صكره بو شهرى عجملر، عربلر، سلچوقيلر ايتمش وبرنجى اهل صليب زماننده ١٨ سنه قدرده لاتينلرده قالمشدر . نهايت ٧٢٦ تاريخ هجريسنده غازى خداوندكار حضرتلرى متغلبه‌دن اخيار طائفه‌سنك النده فتح وتسخير بيوردرق اولتاريخدن اعتباراً ممالك عثمانيه اعدادينه داخل اولمشدر .

انقره قصبه‌سى ٥٤٥٨ خانه ٤ حمام ٢١٧٣ دكان ٥٠ مغازه ٢١ فرون ٣٢ جامعشريف ١٢ مسجد ٢٧ مدرسه

١١ تكه ١٧ تربه ١٢ كليسا ٨٤ چشمه ٩ كرەميدخانه ٨ باغخانه ١١ دكرمن ١ ساعت قله سی ١ مكتب اعدادئ ملكی ١ غربا خسته خانه سی مدرسهٔ حميديه ناميله كبير برمكتب ٦٥ صبيان مكاتبی ٨ مال اجنبيه مكتبلری ٢٣ خان بر مملكت باغچه سی وايكی باب قشله وبر بيوك حكومت قوناغی وعسكری دبوبی ايله تلغرافخانه ورژی وديون عموميه دوائرينی حاويدر .

آنقره صوبی . — سقاريانوابعندن بريسی اولوب ايدوس طاغنك جنوبی پايه لرندن نبعان ايدن چيق صوبی وامير كولندن چيقان طباق صوبی وانف الذكر ايدوسك شمالی پايه لرندن ظهور ايدن مراد صولريله كسب جسامت ايدر وصوك ايكی صولرله انقره جوارنده وچبيق صوييله دخی آنقره نك بش فرسخ قدر شرقنده برلشور . ومجراسی ١٣٠ كيلو متره امتداد ايلر .

اوجيلر صوبی . — آناطوليده قاز طاغ (ايدا) دن ظهور ايدرك مندرس نهرينه قاريشان كوچوك بر چايدر . بو اسمده بوزوقده اوفاق بر موقعده واردر .

آودله . — روم ايلنده يانيه ولايت وسنجاغنده كرەبنه قضاسی مضافاتندن بر قريه اولوب پندوس طاغنك اتكنده واينجه قره صو توابعندن بری اوزرنده واقعدر اهاليسی اون ايكی بيكی متجاوز اولوب چوبانلق ايله تعيش ايدرلر وقريه نك موقعی مرتفع اولديغندن سكنه سی قيشين شدت سرمادن قشلاقلره التجا ايتمكده درلر مصنوعاتی كليم وچوراب ايله ولنسا دينلان قبا وتوكلی فانيله دن عبارتدر .

آورنيا . — قسطمونی ولايتی وسينوب لواسی ملحقاتندن برموقعك اسميدر .

آوروپای عثمانی . — روم ايلئ شاهانه يه مراجعت بيوريله .

آولونيا . — يانيه ولايتنك برات سنجاغنده قضا مركزی برقصبه در . مذكور قصبه مركز ولايت اولان يانيه نك ١٣٥ كيلومتره بعد ومسافه سنده وآدرياتيك دكزی ساحلندن يارم ساعت قدر كيريده واقع اولوب ليمانی ايشلكدر .

قضانك جواری بطاقلق وموقعی چقور اولديغندن وخامت هوا ايله مشتهردر . اسكله نك يقيننده پاشاليمانی ناميله معروف اولان ليمانی مكمل بردوننمانك استيعابنه كفايت ايدر . درون قصبه ده ٦ مكتب ابتدائی بر رشديه مكتبی ايله ٩ خان ١٥٠ قدر دكان موجوددر . اهاليسی التی يدی بيك راده سنده در .

لويد قومپانيه سی واپورلری امد شد

ایتدیکندن تریسته واوستریا ایله مناسبات تجاریه ده بولنور .

اولونیه قضاسی نفس قصبه ایله ٦٥ قدر قریه یی جامع اولوب طاغلق واورمانلری واسعدر باشلوجه محصولاتی زیتون یاغی وساده یاغیله طوز وادخالاتی قهوه واوروپا امتعه سندن عبارتدر اهالیسی اولان لاپلر ٣٠ بیکی متجاوز زکی وجسور بر قومدر وچوبانلق یگانه صنعتلریدر .

آیازمند . — آیدین ولایتنده ازمیر لواسنه ملحق برغمه قضاسی مضافاتندن ٢٩ درجه ١٤ دقیقه عرض شمالی و ٢٤ درجه ٢٦ دقیقه طول شرقیده واقع ١٢١٣ نفوس و ٣٨٠ اماکنی جامع بر ناحیه مرکزی اولوب دکزه قریب ومدللی اطه سی مقابلنده کائندر .

ناحیه سی : برغمه نك شمال غربیسندن متشکل اوله رق شمالاً ایوالق قضاسی شرقاً قوزان جنوباً دیکیلی ناحیه لری غرباً مدللی بوغازی ایله محدوددر .

آیاس . — اطنه ولایتنه تابع جبل برکت سنجاغنده پیاس قضاسی مضافاتندن یومورطه لق ناحیه سنك مرکز اداره سی اولان کوچوك بر قصبه درکه یومورطه لق لیماننك مدخلنده وشرق شمالی جهتنده کائندر . ذکر اولنان یومورطه لق لیمانی اق دکزده هرنوع روزکاردن محفوظ وامین بر لیمان اولدیغندن ازمنهٔ متقدمه ده آیاس شهرینك اهمیتی فوق العاده ایدی واولوقتلر الیوس نامیله بو جهتك تجارتگاه بر بلده سی ایدی .

بو شهرك خرابه سی الآن مشهود وموجود اولوب قلعه لری ایله صو یوللری وکوپری وحمام وسائر مبانئ جسیمه سی الآن عقلاره حیرت ویره جك درجه ده در .

قلعه نك جوارنده زیرزمینده طاشدن اویولمش ٣٠٠ قدر اوطه لی بر محل موتالرك حفظه مخصوص اولمق ایچون انشا ایدلدیکی ظن اولنمقده در .

بیوك اسکندرك دارایی مغلوب ایتمسی وایمپراطور هراقلیوسك کسرای عجمه غلبه سی مثللو وقایع مهمهٔ تاریخیه آیاس جوارنده وقوعه کلمشیدی .

آیاستفانوس . — پای تخت سلطنت سنیه جوارنده وروم ایلی جهتنده چکمجهٔ صغیر قضاسنه ملحق بر قریه درکه روم ایلی تیمور یولی کذرکاهنده وساحل بحرده کائندر . قریه نك هواسی لطیف وجواری مفرح اولوب یوز قدر خانه ایله برقاچ غازینو ودکانی وباغلرله صیفیه لری محتویدر .

ادرنه ولایتنك قرق کلیسا سنجاغنده اختهبولی قضاسنه مضاف بر ناحیه نك اسمیده ایاستفانوس اولوب بحر سیاه ساحلندن ایکی کیلو متره قدر کریده ومرکزی قضانك آلتی ساعت قدر اوزاغنده در .

آیاسراندی . — روم ایلیده ارناودلغك غربنده

وساحل بحرده بركوچوك اسكله اولوب تماماً قورفه جزيره سنك شمال نقطه سنه مقابلدر موقعى اقتضاسى ازكرى سنجاغنك ويانيه نك اسكله سيدر ابنيه سى قرانتنه وكمرك وآجنته اتخاذ اولنان برقاچ پارچه بنا ايله بر ايكى خان ومغازه دن عبارتدر .

شهرى پك اسكى در الآن خرابه سى اسكله نك جنوب شمال سمتنده مشهود اولور . اسكله نك جنوب شرقنده بر آلتنده قرق قدر اوطه موجود اولوب قرق عزيزله منسوب اولديغى مروى بولنغله موقع قرقلر معناسنه روجه اوله رق ايا سرانده اسميله تسميه قلنمشدر .

آياسفيد . — ياخود كليزمان ؛ آيدين ولايتنده ازمير لواسنه ملحق اورله قضاسنك مربوطاتندن اياسفيد ناحيه سى داخلنده كوچوك بر قصبه در كه ازميرك ١٩ واورله نك ١٣ كيلو متره اوزاغنده وازمير كورفزينك جنوب سمتنده در .

آياسفيد ناحيه سى : اورله قضاسنك شرقندن متشكل اولوب شمالاً ازمير كورفزى شرقاً ازمير قضاسى جنوباً سفرى حصار غرباً اورله قضاليله محدوددر . مشتملاتى ١٣ قريه اولوب ٤٣٦٥ نفوسى جامعدر . مركزى اورله نك جهت شرقيسنده ٤٢٤ نفوسى و ٩٤ اماكنى حاوى يلكى قريه سيدر .

آياسلوغ . — افس كلمه سنه مراجعت اولنه .

آياش . — انقره ولايت ولواسنه ملحق قضالردن بريسنك مركز اداره سى اولوب مركز ولايتك ٩ ساعت غربنده وازميددن انقره يه كيدن جاده اوزرنده وايكى طاغ اراسنده واقع اولوب سقاريا توابعندن برى قصبه دا داخلندن مرور ايدر .

٨١٩ خانه و ٢٩٧٥ نفوس مسلمه يى محتويدر .

آياش قضاسى : كودل اسمنده بر ناحيه ايله ٤٤ قريه يى جامعدر .

اطراف وجوارى يبان آباد ـ بكبازارى ـ ميخا ئيجق ـ خاعانه ـ زير قضالريله محاط ومحدوددر سكنه سى جملةً اسلام اوله رق ٢١٧٠٠ كشيدر داخل قضاده ١٥ مسجد ٤٥ جامع ٧ مدرسه ١ رشديه ٤٥ صبيان مكتبى ٤٦٣٧ خانه ١٩٠ دكان وردر .

قضانك اراضيسى ٨٠ بيك دونم مزروع ٧٠ بيك دونم غير مزروع ١٠ بيك دونم باغ وبغچه ٢٥٠٠ دونم چاير ومرعادن عبارتدر . محصولاتى حبوبات ايله پرنج جهرى آفيون پاموق ميوه ومصنوعاتى بز چوراب كبى شيلردر . حيواناتى كثير اولوب سنوى ٥٣٢٥٧ قيه تفتيك ٢٥٠٠ قيه پپاغى ٤٥٦ قيه قيل حاصل اولمقده در .

آياش اسمنده بر ناحيه ده اطنه ولايتنك ايچ ايل لواسندوسلفكه قضاسنه مربوط اولوب مركزى ليمبوس قصبه سيدر آياش شهر قديمنك خرابه لرى

سلفكه‌نك ٣٥ : ٠ : كيلومتره قدر شمال شرقيسنده وساحل بوينجه ١٨ كيلومتره قدر امتداد ايدر براتقاضى سلسله‌سى تشكيل ايتمشدر .

آيانجق .— قسطمونى ولايتنه ملحق سينوب سنجاغنك استفان قضاسنده واقع بر قريه‌در كه آيانجق لاطه‌سى ناميله معروف اولوب انشا آتده مستعمل اولان اغاج بورايه منسوبدر .

آياندون .— استفان قضاسنده ومركز قضانك ١٥ كيلومتره قدر غربنده وساحل بحر سياهده وبرچاى اغزنده تشكيلى ايتديكى قوى داخلنده كائن برقصبه‌در.

آيانيقوله .— كريد جزيره‌سنده ميرا بالا قوينك منتهاسنده كائن كوچك برقصبه اولوب لاشيد سنجاغنه مضاف ميرابللا قضاسنك كرسئ اداره‌سيدر قضاء مزبوره ٣٥ قريه‌يى مشتملدر .

آيدنجق .— زبانزدى اديتجك‌در. خداوندكار ولايتنك قره‌سى لواسى قضالرندن باندرمه‌يه ملحق برناحيه مركزى اولوب مرمره دكزى ساحلنه قريب وقپوطاغى شبه جزيره‌سنك مداخلنه واقعدر قصبه‌يه يارم ساعت مسافه‌ده مشهور سيزيق خرابه‌سى واردر قصبه‌نك جوارى زيتون ودوت اغاجلريله مملو اولمغله كليتلى زيتون وزيتون ياغى وايپك حاصل اولور اهاليسى اوجبيك قدردر .

اورخان غازينك اوغلى غازى سليمان پاشا روم ايلى‌يه بوشهردن چكمشدر . ايدنجق ناحيه‌سى ٢٢ قريه و ٧٥٠٠ قدر نفوس و ٥ جامع ٢٨ مسجد ٢ كليسايى محتويدر .

آيدونات .— روم ايليده يانيه ولايت وسنجاغنده قضا مركزى اولان برقصبه‌در .

قصبهٔ مزبوره مركز ولايتك قرق بش كيلومتره‌بعد ومسافه‌سنده وبرطاغ اتكنده واقع اولوب موقعى مرتفع هواسى لطيف واطرافى باغاق وبوستاندر. بهر ايلول آينده بش كون امتداد ايدن پنايرى قوزيلور وجوارنده يتشان توتوندن مشهور يانيه انفيه‌سى ياپيلور.

قضاسى ٦٤ قريه ايله حولى ناحيه‌سندن متشكلدر نفوسى آزايسه‌ده اراضيسنك قوهٔ انباتيه‌سى بولنده‌در باشلوجه محصولى حبوبات ايله توتوندر.

آيدين .— نام ديكرى كوزلحصاردر آيدين ولايتنك منقسم بولنديغى الويه‌دن همنامى اولان سنجاغك كرسئ اداره‌سى اولوب ازميره مربوط اولان تيمور يول ايله نقدبر اولنان مسافه‌سى ـ ٥ ساعتدر . ٣٧ درجه ٤٨ دقيقه عرض شمالى و ٢٥ درجه ٢٩ دقيقه طول شرقيده ومندرس نهريله ريان اولان بر اووه‌يه ناظر موكيس طاغنك اتكنده وتراس شهر قديمنك بعض خرابه‌سى اوزرنده مؤسس اولوب سوقاقلرى وخانه‌لرى غير منتظم

وکار قدیمدر . اهالیسی ۲٤۷۸۰ نفوس اولوب تجارتی فوق العاده در هواسنك لطافتی باغ وباغچه‌لری صولرینك کثرت ولذتی ایله اوجوارده کسب معروفیت ایتمشدر .

درون شهرده ۹۳۵۷ خانه ۱٤٥۰ دکان ۱۳۲ مغازه ۳۸ خان ۳ ٥ فرون ٥ لوقانطه ۷ پاموق فابریقه‌سی ۸ حمام ٥۱ جامع ٦ تکیه ۷٤ مسجد ۹ ٤ مدرسه ۱٤ مکاتب اسلامیه ٤ کلیسا ۱ کتبخانه ۳ خسته‌خانه ۲ میان کوکی فابریقه‌سی واردر. شهرك اسکی اسمی ترال اولوب ترا اقوامندن اجنبی خدمتیله مألوف برقومه منسوبدر .

قضاسی شمالاً ازمیر لواسی غرباً آیدینه مربوط سوکه جنوباً چینه شرقاً نازللی قضالریله محاط اولوب ٦٩٦٤٤ نفوسی و۱۹۲ قریه‌یی مشتملدر محصولاتی پاموق میان کوکی حبوبات وآفیون ایله زیتون واوزومدن عبارتدر .

آیدین قضاسنك نواحیٔ ملحقه‌سی : صوبیجه — کوشك — قره حیط — اینه آبادر .

آیدین لواسی : آیدین ولایتی تشکیل ایدن سنجاقلردن بریسی اولوب شمالا ازمیر وصاروخان غرباً اطه‌لر دکزی شرقاً دکزلی وجنوباً منتشا سنجاقلریله محاطدر .

اراضیسی شمال جنوب جهتلری طاغلق ووسط سمتلری اووه اولمق اوزره منبت ومحصولداردر اوزوم آفیون حبوبات متنوعه ایله پاموق کلیتله اخراج ایدر .

نفوسی ۲۰۷۷۹۱ وملحقاتی ٥ قضا ایله ۱۷ ناحیه‌در .

آیدین ولایتی .— آسیای صغیرده وآناطولی شبه جزیره‌سنك جهت غربیسنده واطه‌لر دکزی ساحلنده کائن دولت علیه‌نك اك مهم ولایتلرندن بری اولوب برلوا مرکزی اولان آیدینك نامی ولایته تعمیم اولنمشدر.

آیدین ولایتی اطه‌لر دکزی ایله خداوندکار وقونیه ولایتلریله محدود ۳٦ : ٤۰ درجه عرض شمالی و۲۳ : ۲۷ درجه طول شرقیده واقع اولوب تربیعاً ٥۳۷۹۸ کیلومتره وسعتنده و ۱,٤۰۸۳۸۷ نفوس ایله مسکوندر. نفوس مزبوره ایله ولایتك فن زراعت نقطهٔ نظرنده‌کی اقسام اساسیه‌سی آتیده‌کی جدوللرده ارائه اولنمشدر.

جدول ١

اقوام	اجمال	يرلى ذكور	يرلى اناث	يبانجى ذكور	يبانجى اناث
اسلام	١١١٨٤٩٦	٥٥٦٥٠٠	٥٤٢٨٢٩	١٤٦٢٨	٣٥٣٩
روم	١٩٠٤٣١	٩٦٠٢٩	٩١٥٩١	٦٨٩٥	٩١٦
ارمنى	١٣٩٤٠	٦٦٠٣	٦٤٦١	٨١٦	٦٠
بلغار	٤٢٦	»	»	٢٨٨	١٣٨
قتوليك	٨٧٦	٤٢٤	٤٥٢		
يهودى	٢٢٢٧٣	١١٤١٨	١٠٧٥٤	٧١	٣١
پروتستان	١٥٣	٧٦	٧٧		
لاتين	١٠٥٠	٥٨٦	٤٦٤		
تبعۀ اجنبيه وتابعيتى مشكوك	٥٥٧٤٣	١٨٢٣١	١٩٠٧١	٩٥٠٥	٨٩٣٥
يكون	١٤٠٨٣٨٧	٦٨٩٧٦٧	٦٧٧٦٩٨	٣٢٠٢٥٣	٢٣٦١٩

جدول ٢

نوع اراضى	كيلومترو مربعى
اراضئ مزروعه	١٤٢٨٨
غير مزروع وفقط قابل زراعت	٤٩٧٠
اورمان	٦٣٣٧
ناقابل زراعت	٢٨٢٢١
يكون	٥٣٧٩٨

بو ولايت اناطولينك اڭ كوزل يرلرينى واڭ محصولدار سمتلرينى جامع اولمغله ثروت طبيعيه وتجارت موقعيه جه دولتك برنجى درجه ده بر ولايتيدر .

سواحلى لاينقطع كورفز و بورونلر وشبه جزيره و قويلر ايله مملو اولوب اق دكزك سمت شرقيسنده امد شد ايدن سفاين تجاريه و پوسته واپورلرى كنديلرى ايچون هر زمان بر ملجاء ومأمن تدارك ايده بيلديكى كبى اناطولى اخراجاتنى آلمق اوزره دائما اوغرامق مجبوريتنده درلر .

اراضئ ولايت كرچه طاغلق و عارضه لى ايسه ده طاغلرك اوزرى اورمان ومرعالرله مستور ويماجلرى محصولاته مساعد ترلالرى حاوى وطاغلرى فاصل اولان واديلرى زمردين چاير واووه لرى شامل اولمغله طوپراغك هر بر نقطه سى سكاننى بخشايش الهيدن طبعاً مستفيد ايتمكده در .

آیدین ولایتك طاغلری آناطولینك سلسلهٔ غربیه‌سنه منسوب اولوب باشلوجه ییغنلری بوز طاغ وشعباتی اولان اق طاغ عجم طاغی قوچان طاغی وسائره ایله شمال جهتنده وحدود ولایتده کائن دمیرجی طاغی واوزونجه یایلا کبی هر ایکی ولایتك (خداوندکار — آیدین) خط تقسیم میاهنی تشکیل ایدنلردر . ولایتك جنوبنده واطنه ولایتله منتشا سنجاغی حدودنده کائن اق طاغ اسمیله برطاغ دها واردرکه دیکرندن فرق ایچون بوکا قوجه آق طاغ اسمی ویرلمشدر .

داخل ولایتده جاری نهر وچایلر چوق اولوب قسم اعظمی آطه‌لر دکزینه منصب اولور . بونلرك مهم ومشهورلری باقر چایی کدیز بیوك و کوچوك مندرسلر ایله صاری چای وتحته چایی وسائره‌دن عبارتدر (بونلره عائد تفصیلات صره‌سی کلدکجه یازیله‌جقدر) .

حاصلات طبیعه‌سی : اولا غایت زنکین اورمانلریدرکه وسعتلری تربیعاً ۶۳۳۷ کیلومتره اولوب جنسلری میشه قزل چام یانی زیتون ایله آق چام وسائر نوع اشجاردر قزل چام صنعت دباغتده مستعمل اولدیغندن سورومی چوقدر .

ثانیاً پاموق حاصلاتی : بیاض واوزلی پاموق یتشدرمکله ولایات شاهانه میاننده تمیز ایتمش وهریرده معتبردر .

بونلردن ماعدا یاش و قوری اوزوم ایله انجیری اوروپاده مقبول و بالخاصه آمریقایه اخراج اولنور .

حبوبات متنوعه‌دن اربه ایله سیسام بردرجه‌یه قدر چوقجه یتشور ایسه‌ده زراعك اوزوم وانجیر یتشدرمکه اولان میل وانهماکلری حسبیله یتشان بغدای احتیاجات محلیه‌یه کفایت ایده‌مامکده‌در .

ولایتك محصولات صناعیه‌سی میاننده نفیس خالیلر وکلیم وسجاده‌لرك اوروپا پیاسه‌لرنده اعتباری زیاده اولمغله بو یوزدن ولایته سنوی بیکارجه لیرالر ادخال قلنمقده‌در .

ادارهٔ ملکیه‌جه ولایت : ازمیر ، آیدین ، دکزلی ، صاروخان ، منتشا نامیله بش لوایه وبونلردن ازمیر لواسی ۱۱ آیدین لواسی ۵ دکزلی لواسی ۶ صاروخان لواسی ۱۱ منتشا لواسی ۶ قضایه ومجموع ولایت ۳۹ قضایه وهر قضا اقتضاسنه کوره برطاقم ناحیه‌لره تقسیم اولندیغندن من حیث المجموع ۷٤ ناحیه‌یه منقسمدر .

مرکز ولایت ازمیر شهریدرکه بوکا دائر تفصیلات « ازمیر » کلمه‌سنده ویریله‌جکندن اورایه مراجعت اولنه .

آیدین ایلی — آیدین لواسنك اسمیدرکه آیدین اوغللرینك اقامتندن ناشی ویرلمشدر .

آته‌رورو — (Atho, Athos Athou) آتون اوروز Aghion-oros اوروپای عثمانیده وسلانیك ولایتی داخلنده کائن خالکیدیکیا

نام شبه جزیره‌نك مركب اولدیغی اوچ عدد صغیر یارم اطه‌جقلرك شرق جهتنده بولنان و تخمیناً اللی ایکی کیلومتره ممتد اولان صغیر بر یارم اطه‌جقدر که اوزرنده بولنان و آتوس دینلان طاغك دکزه طوغری برون هیئتنده امتدادینی تشکیل ایتمش و طاغك اسمی شبه جزیره‌لکه دخی تشمیل اولنمشدر .

شبه جزیره‌جکك بر طرفی آینوروس کورفزی و دیکر طرفی حالکیدیا یارم اطه‌سیدرکه بوراسنك قدیماً قنال اوله‌رق حفر و کشاد ایدلدیکنه الیوم برچوق آثار موجود و سائر طرفلری اطه‌لر دکزیله احاطه اولنمشدر . شمالنده پلاتی و کیلانداری و جنوبنده آینوروس برونلری واقعدر .

آینوروز برونك آچیقلری فورطنه سنك شدتیله مشتهر اولوب کمیلر بورادن مرورنده کمال درجه تلقیظ و انتباه اوزره بولنمقده‌درلر .

آینوروز شبه جزیره‌سی سلانیك ولایتنه مضاف بر قضا اعتبار اولنمشدر داخل قضاده اورتودوقسلره مخصوص مناستر و زاویه‌لرله بونلرك اداره سنه مخصوص چفتلکلردن بشقه برشیء اولمیوب مناسترلرده تارك دنیا اولان راهبلر بر حال انزواده یشامقده‌درلر .

قضانك اموری قائممقامك ریاستی تحتنده متشکل و شبه جزیره اوزرنده کائن یکرمی عدد مناسترك هر سنه تبدیل اولنان برر وکیلندن مرکب لونجه تعبیر اولنور هیئت طرفندن رؤیت ایدلمکده‌در .

قضانك رهبان و خدمه و سائره‌دن عبارت بولنان نفوسی یکرمی بیکی متجاوزدر .

قضانك مرکزی قاریس نامیله معروف بر قریه اولوب قائممقامك اقامتکاهیدر . چفتلکاتك ویرکوسی مقامنده اوله‌رق سنوی دولته ۷۲ بیك غروش کوندریلور و رسوم وواردات سائره‌سی ۲٤۸۱۷۰ غروشه بالغ اولور . چفتلکلرده حیوانات و سائره موجود اولوب مناسترلرك اداره سیچون زراعت وحراست اجرا اولنور . وزاویه‌نشین اولان راهبلر طرفندن یاپیلان بعض تصاویر وقاشیق وسائره کبی معمولات هر سنه روسیه وسائر محالدن کلان زواره بیع اولنوب هر سنه اغستوس اونبشنده کشاد ایدیلان پنایرده ایجه آلیش ویریش ایدیلور .

آینه آباد
آینه کول
آینه پازاری } ..الخ بواسملرك صورت تلفظلری مدنسز اوله‌رق اینه آباد اینه‌جك .. الخ اولدیغندن اشاغیده ذکر اولنه‌جقدر .

آینه چایی .— اناطولینك غربنده کوچوك بر چایك اسمیدرکه ایدا طاغندن نبعان ایله اطه‌لر دکزینه منصب اولور .

اینه کول صویی .— آناطولیده جاری سقاریا نهری توابعندن بدره چایی تشکیل ایدن کوچوك بردره‌در .

اینه کول صویی .— آناطولیده جاری اولان کدیز چاینه مغنیسا ایله آطه شهرلری مابیننده قاریشان بر دره‌درکه منبعی (آینه کول آیدین) قصبه‌سنك درت فرسخ جنوب شرق جهتندن اخذ ایدر .

ایواجق .— اناطولیده الویهٔ مستقله‌دن بیغاالواسنه ملحق ایواجق قضاسنك مرکز بدرکه بر طاغك اتکنده و مندرس نهرینه قاریشان بردره‌نك کنارنده کائندر .

قصبه‌نك جوانب اربعه‌سی باغلق و بغچه‌لك اولوب ۲ جامعی بر رشدیه مکتبی ۳ صبیان مکتبی ۲۰۰۰ متجاوز اهالیسی واردر .

قضاسی مدللی جزیره‌سنك قرشوسنده اولوب ۷۶ قریه و درت بیكی متجاوز خانه‌ده ۱۸ بیك قدر نفوس واردر .

حاصلاتی حبوبات ایله زیتون اوزوم ومعمولاتی بعض کش اوانی ایله صابوندن عبارتدر .

ایوالق .— اسکی اسمی هراقیله وآعولیدیس و روجه نامی کیدونیادر اناطولینك غربنده کائن ادرمید کورفزینك مدخلنده وجنوب سمتنده ومدللی اطه‌سی مقابلنده قضا مرکزی برقصبه‌درکه اداره‌جه خداوندکار ولایتنه مضاف قره‌سی سنجاغنه مربوطدر .

ایوالق بونده جزیره‌سی ایله قپالو اولان برقوبك منتهاسنده اولوب اپیجه تجارتکاهدر ایوالق قصبه‌سی غلبه‌لك برقریه ایله برلکده برقضا تشکیل ایدر اهالیسی قسم اعظمی روم اولمق اوزره ۲۱۶۷۷ نفوسدن عبارتدر .

حاصلاتی زیتون، حبوبات ومصنوعاتی راقی، سختیان، زیتون یاغی وصابوندر.

ایوالی دره .— دیار بکر ولایتنده آرغنی سنجاغی ملحقاتندن بیوجك بر قریه‌درکه بعضاً ناحیه مرکزی اعتبار اولنمشدر .

ایواسیل .— کرید جزیره‌سنده اسفاکیه سنجاغنه مضاف بر قضا و مرکز قضا اولوب قنیقا ولامبیس ناحیه‌لریله ۲۴ قریه‌دن متشکلدر ینه بواسمده طربزون ولایتنده کیره‌سون قضاسنده وساحل بحرسیاهده بعضاً ناحیه مرکزی اتخاذ اولنان بر قریه واردر .

ای یانی .— کرید جزیره سنده اسفاکیه سنجاق وقضاسنده بر ناحیه‌نك اسمیدر .

حرف الالف

اب . — کسر الف وسکون با ایله جزیرة العربده یمن ولایتنك مقسم اولدیغی الویه‌دن تعز لواسنه ملحق بر قضا ویا مرکزینك اسمیدرکه قضا حدیده وصنعا اولری ایله تعز سنجاغنك قعطبه وعدین وحجریه قضالریله محدود وخیلی واسعدرار اضیسی طاغلق وفقط محصولدار اولوب جبللرك اصدارنده‌کی قهوه اغاجلرنده نفیس قهوه یتشیور .

مرکز قضا اولان اب قصبه‌سی صنعا مخا جاده‌سنده وطاغلق برمحلده واقعدر .

ابا . — بو اسمده شط العرب وادیسنده ایکی نهر اولوب بریسی بصره ایله واسط ودیکری کوفه ایله قصر ابن هبیره بیننده‌در .

اباغ . — یاخود عین اباغ بر الشامده اشعار عربده کثرتله مستعمل اولان بر وادینك اسمیدر .

اباخ . — مزوبوتامیاده ورقه شهری قربنده فرات نهرینه قاریشان برنهردر .

ابدیر . — بغداد ولایتنده حله سنجاغنده دیوانیه قضاسی ملحقاتندن برناحیه‌نك اسمیدر .

ابرادی . — قونیه ولایتنك جنوب غربنده کائن تکه سنجاغنك اقسکی قضاسنه مضاف ومرکز قضا اولان ماروله‌نك غرب شمالیسنده ممنوعه چاینه دوکیلان بردره‌نك اورنده کائن ناحیه مرکزی اولان برقصبه . قدرکه ناحیه قصبهٔ مزبوره ایله برابر ۱۴ قریه و ۱۸۸۱ خانه‌ده ۸۲۰۷ نفوسی جامعدر .

ابراهیمیه . — خدیویت مصریه‌ده سودان مصرینك یقیننده تأسیس اولنمش بربلده‌یی اولوب اوبنامه نهرینك نیله دوکلدیکی محلك قربنده واقعدر .

ابراهیمیه قنالی . — مصر علیاده نیلك صولرینی سیوط ومینه اراضیسنه اجرا ومحال مزبوره‌یی اسقا ایچون حفر وکشاد ایدلمش برسقی وارواقنالی اولوب ۳۸ کیلومتره امتدادنده‌در .

ابرش صویی . — بیروت ولایتنه تابع طرابلس شام لواسنده جاری کوچوك چای اولوب آق دکزه دوکیلور .

ابریم . — بلاد نوبه‌ده نیلك صاغ ساحلنده کائن وبریمی پاروا نام قدیمیله مشهور بربلده اولوب مقابلنده کائن نیل کنارنده بعض لحود ومقابر قدیمه خرابه‌لری واردر .

ابسمبول . — ینه نیل کنارنده وبلاد نوبه‌ده کائن آثار عتیقه‌سیله مشهور برقریه‌در .

ابوتیج . — مصر علیاده سیوط مدیریتی داخلنده

و سیوطدن ٢٠ کیلومتره قدر بعد ومسافه‌ده واقع بر قصبه‌در که خرما وآفیونك کثرتیله شهرت بولمشدر .

ابهر .— زبانزدی ابردر خداوندکار ولایتنده قره‌حصار شرقی لواسی و بولیوادین قضاسی داخلنده برکول اولوب سطحی تربیعاً ٨ کیلومتره‌در اسحاقلو قصبه‌سندن کچن ایاغی قونیه ولایتی داخلنده کائن آقشهر کولنه دوکیلور .

ایصارا .— اطه‌لر دکزنده کائن ساقز جزیره‌سنك غربنده وسن نیقولا برونك ١٩ میل بحری اوزاغنده و ازمیر کورفزی جوارنده واقع اناطولینك غربنده منتهی قره برونك ٣٥ میل بعد ومسافه‌سنده کائن برجزیره اولوب شمالدن جنوبه طوغری ١٠ و شرقدن غربه طوغری ٥ کیلومتره امتدادنده وتربیعاً ٦٠ کیلومتره وسعتنده‌در .

جزیره طاغلق و قیالق و چیلاق اولوب ٥٤٧ متره‌ارتفاعنده وسنت‌الی نامنده تپه‌جك ایله منتهیدر . بعض قومسال محللرله قیالق سمتلری مستثنا اوله‌رق سائر یرلری ایوجه زراعت کورمامش اولان ترلالرله مزیندر ،

ایصارا ایله برابر بر قاچ کوچوك اطه‌جقلر ازجمله غرب‌جنوبیسنده وهمان ایکی میل‌قدر اچیقده کائن آتی‌ایصارا اطه‌سی که وسعی هرمحلنده برکیلومتره‌دن زیاده دکلدر جزایر بحرسفید ولایتنده ساقز لواسنه ملحق بر قضا اعتبار اولنمشدر .

اهالیسی کاملا روم اولمق اوزره ٤٥٠٠ کشیدر .

حاصلاتی اوزوم ، زیتون ، انجیر ، بال و پینیردن عبارتدر . ادخالات واخراجاتی هیچ مثابه‌سنده‌در .

ایصارا وآتی ایصارا اطه‌لری اراسنده و شمالاً و جنوباً امنیتلی وسهولتلومدخل ومخرجی حاوی‌وشرق و غرب و شمال غربی روزکارلرندن محفوظ ١١ : ١٢ قولاج صو چکر قومسال بر محل محفوظ موجود اولوب کمیلر فورطنه‌لی هوالرده اورایه التجا ایتمکده‌درلر جزیره‌نك مرکزی اولان ایصارا قصبه‌سی دخی بو قویدن‌جزئی مسافه‌ده واقعدر .

اختمار .— یاخود آقطمار، آسیای عثمانینك‌شمال‌شرقیسنده واقع وان کولنك جنوب شرقیسنده وساحله‌قریب‌بر محلده‌کائن‌برجزیره‌در.

بو اطه اوزرنده آلتیوز اللی اوچ تاریخ میلادیسنده بنا اولنمش اولان بر مناستر الیوم اوچ ارمنی پطریقندن برینك اقامتکاهیدر .

اخته‌بولی .— اسکی اسمی آغاتو- پولیس‌در. ادرنه ولایتنده قرق کلیسا لواسنده اسمنه منسوب قضانك کرسیٔ اداره‌سی اولان قدیم برقصبه‌در .

مذکور قصبه بحر سیاه ساحلنده

و مرکز لوانك سکز ساعت قدر اوزاغنده اولوب تقریباً درت بیك نفوسی شاملدر .

اخته بولی قضاسی قرق کلیسا لواسنك شمال شرقیسنده و روم ایلیٔ شرقی حدودنده واقعدر . آیاستفانوس ناحیه‌سیله برابر ١٥ قریه و ٢٣٣٥ خانه‌ده ٨٥٧٠ نفوسی شاملدر .

اراضیسی طاغلق و اورمانلق واوچنجی درجه‌ده منبت اولوب حبوبات متنوعه حاصل اولور کلیم شیاق کبی شیلر دخی اعمال ایدیلور . قضانك وسطندن قسطی ورزوه دره‌لری جریان ایدرسه‌ده ایچیله‌جك صولری غایت اغیردر . اهالیسنك باشلوجه صنعتلری کورجیلك و اودونجیلق اولدیغندن بهر سنه استرانجه طاغلرندن بالاحراق تدارك ایتدکلری کورلری قایقلرله درسعادته ومحال سائره‌یه نقل وارسال ایدرلر .

اخصر .— بین العرب بحر سفیده ویریلان اسمدر . بو نامده حجاز سمتنده برموقع دها واردرکه خاتم الانبیا (صلی الله علیه وسلم) حضرتلری تبوك غزوه سنه حین تشریفلرنده بورایه اوغرایه‌رق ادای صلاة بیورمشلردی .

اخمیم .— نام قدیمی خمین و پانو - پولیس‌در . مصرعلیاده ونیل مبارکك صاغ یاقه‌سنده واقع سکز اون بیك نفوسلی و غایت اسکی بر بلده اولوب جوارنده برچوق آثار عتیقه بولنور وادارهجه سیوط مدیر - لکنه تابعدر .

اخی چلبی .— ادرنه ولایتنده کوملجنه لواسنه مضاف و لواء مزبورك شمال غربی جهتنده و روم ایلیٔ شرقی و سلانیك ولایتلری حدودنده واقع بر قضادر . بوقضا قرق قریه وقسم اعظمی مسلمان اوله‌رق ٢٨٧٠٢ نفوسی مشتملدر .

اراضیسی طاغلق ورودوب سلسله‌سی اتکلرندن عبارت اولدیغندن سکنه‌سی جنکاورو شجاعت وجسارتله مشهوردر .

داخل قضاده ٣٦ جامع ١ تکه ١ قشله ٨ فرون ٤٣ خان ٢٣ کلیسا ١ جبخانه ١٠٨ مکتب ١٢ مدرسه ١ حمام واردر .

باشلوجه محصولی توتوندر . کرسیٔ اداره‌سی درت بیك نفوسلی پشماقلی قریه‌سیدر .

ادره‌مید .— آناطولینك غرب ساحلنده وادره‌مید کورفزینك منتهاسنده وساحلدن ١٠ کیلومتره کریده کائن خداوندکار ولایتنه مضاف قره سی سنجاغنده بر قضا مرکزیدرکه ساحلده‌کی آق چای موقعی قصبه‌نك اسکله‌سی حکمنده‌در .

ادره‌مید آلتی یدی بیك نفوسلی اطرافی زیتون اغاجلریله مزین تجارتکاه بر محلدر ساحله قربیتی سببیله و برده کورفزك مدالی اطه‌سیله مستوریتی

حسبیله بر خیلی کمیلرك ملجائی و بعض
پوسته‌لرك اوغراغی اولدیغندن تجارت
بحریه‌سی یولنده در . خداوندکار
ولایتنك جوار محللرینك اخراجاتی
بوقصبه واسطه‌سیله وقوعبولور .

قضاسی : قره‌سی ولایتنك مرکب
بولندیغی طقوز قضادن بریسی اولوب
۲ ناحیه ۱۱۳ قریه و ۵۵۸۰ خانه‌ده
۳۲۰۳۲ نفوسی محتویدر اراضیسی
برنجی درجه‌ده منبت و محصولداردر
زیتون وزیتون یاغی ایله بال پالاموط
محصولاتنك کثرت و نفاستیله شهرت
بولمشدر . صنایع داخلیه خالی کلیم
ومنسوجات سائره‌دن عبارتدر .

ادفو .— اطبو و ابولینوپولیس اسم قدیملریله مشهور
اولان ادفو قصبه‌سی مصر علیانك بلاد
قدیمه و عظیمه‌سندن بریسی اولوب
نیلك صول ساحلنده وتقریباً برساعت
قدر بعد ومسافه‌ده واقعدر که اسکی
حالی شهرك سورینی نیله قدر ایصال
ایدر و الآن ریختمتك خرابه‌سی ایله
بعض اثارعتیقهٔ نادره‌سی موجود ومرئی
بولنمقده‌در .

قصبه‌نك شمدیکی حالی اسکیسنه
نظراً پك کوچوك اولوب آنجق ایکی
بیك نفوسی و بعض مبانیٔ معروفه سی
واردر . و اداره‌جه برقضا مرکزی
اعتبار اولنمشدر .

ادلیب .— حلب ولایت وسنجاغنده قضا مرکزی اولان
برقصبه‌درکه حلبك آلتمش کیلومتره
جنوب غربیسنده انتاکیه‌نك ٥٤
کیلومتره جنوب شرقیسنده حرمك
۳۰ کیلومتره جنوبنده وجسرالحورك
۲۳ کیلومتره شمالنده و معره‌نك کذا
۲۳ کیلومتره شمال غربیسنده واقعدر.
سکنه‌سی اونبربیك درتیوزی
اسلام وایکی بیکی خرستیان اولمق اوزره
۱۳٤۰۰ قدردر .

ادلیب‌ده برباب حکومت قوناغیله
برباب عسکری دپوبی ۱٤ جامع ۳٤
مسجد ۹ مدرسه ۱ کلیسا ۲۱۳۸ خانه
۷۰۰ دکان ۱۲ خان ۱۱ فرون ۱
اجزاخانه ۳ حمام ٥ صابونخانه ۲۰
دکرمن واردر .

قضاسی : شمالاً حرم وجبل سمعان
شرقاً لباب جنوباً معره غرباً جسر
الحور وانتاکیه قضالریله محاط ومحدود
اولوب ٤ ناحیه و ۲۳۸ قریه دن
متشکلدر .

قضانك نفوسی (٤٥٥٠٠) ی
اسلام و متباقیسی خرستیان اوله‌رق
٤٧٧٥٤ کشیدر .

۹ مدرسه ۲ رشدیه ۹۱ صبیانه
مخصوص مکاتب اسلامیه ایله ایکی باب
خرستیانه مخصوص اولمق اوزره ۱۰٤
مکتب و بونلره مداوم ۲۰۸۲ طلبه
واردر .

حاصلات ارضیه سی توتون پاموق
سیسام و مصنوعاتی منسوجات قطنیه
وسائره‌در .

ادلیب قضاسنی سقی ایان ایکی

كوچوك ايرمقدن بريسى جسرالحورده محـو اولوب ديكرى حلب ايله معرة مابينندهدر .

ادلبيه ١٦ كيلومتره بعدومسافهده كائن بر كوچوك كولجك موجود اولوب ساوك اخراج اولنور .

اذرح .ــ سوريه قطعهسيله حجاز اراسنده و جربا نام محل قربنـده واقع بر موقع مشهور اولوب زمان سعادت پيغمبريده وسنين هجريهنك طقوزنجى سالنده مارالذكر جربا ايله برلكده صلحاً يداسلامه كچمش وجناب مرتضى ايله حاكم شام معاويه آراسندهكى حكمين وقوعات مشهورهسى جربا ايله اذرح آراسـنده وقوع بولمشيدى .

اذرع .ــ سوريه ولايتندهحوران سنجاغى ملحقاتندن لجا ناحيهسنك مركزى اولان برقريهدركه وقتيله جسيم ومعمور اولديغى وجسامت ومعموريتنه دلالت ايدن مبانئ قديمهسى الآن موجود بولنديغى مشهوردر .

اذرعات .ــ بلقاجوارندهبرقصبه اولوب قرأن كريمده مذكور اولان « الم غلبت . . . » آيت كريمهسنك دلالت ايتديكى وجهله رومك فرسـلره مغلوبيتى بو موقعـده وقوع بولمشدر .

اذنه .ــ اطهنك بين العرب مستعمل بولنان اسميدر .

ارباس .ــ زبانزدى مـد ايله آرباس در آيدين ولايتنده وسنجـاغنده جارى بر نهرك (اق صـو) و بو نهر اوزرنده واقع بوزطغان قضاسنك ملحق ارباس ناحيهسنك مركزى اولان قصبهنك اسميدر . ناحيهسى ٢٠ قريه ٧٥٤٤ نفوسى جامع اولوب مركزى ١٨٧ نفوسى و ٦٤ ايالتى محتوى ارباس قريهسيدر .

اربعه .ــ سيواس ولايتندهطوقاد سنجـاغنه مضـاف بر قضادركه ١١٩ قريه و ٢٧٠٠٠ نفوسى محتـويدر . اراضيسى اورمانلق ودوز يرلرى منبت ومحصولدار اولوب يشيل ايرمق آماسيه وكلكيت چايلريله داخل قضـاده اتحـاد ايدر حاصلاتى آفيون كنـدير پاموق توتون سـبزه جهرى وسائرهدر .

مركز قضا اورك قصبهسيدر .

اربعين .ــ بو اسمده حلبده ادليب قضاسـنده اريحـا ناحيهسـنده كوچوك بر طاغ واردركه اوزرنده اويولمش بعض مقـابر قديمه مرئيدر .

ارتاح .ــ حلبه تابع جرم قضاسنده مركز قضـايه قريب برمحلده كائن برقصبه ايله حوران سنجاغنده برقريهنك اسم مشتركاريدر .

برنجيسى اهل صليب دورنده برچوق محارباتك محل وقوعى وايكنجيسى حضرت يعقوبك نعمت بصرينك اعاده اولنديغى محل اولمغله مشتهردر .

ارخوه .ــ طربزون ولايتنده لازستان سنجاغنده

حويه قضاسنه ملحق برناحيه مركزى اولوب بحر سياه كنارنده وكوچوك بردره اغزنده واقعدر .

اردسه . — ولايت مزبورەنك كمشخانه سنجاغنده طورول قضاسنك كرسئ ادارەسيدر .

اردشين . — ولايت مزبورەنك لازستان سنجاغنده اتنه قضاسنه داخلنده وساحل بحرسياهده برقصبه جقدر .

اردك . — مرمرەدكزى ساحلنده كائن قپو طاغى شبه جزيرەسنك برزخنده وسيزيق خرابەسى قربنده بر قصبه اولوب خداوندكار ولايتنك قرەسى لواسنه ملحق اردك قضاسنك كرسئ ادارەسيدر .

نفوسى ٥٠٠٠ قدردر .

اردك قضاسى : ٤ ناحيه ايله ٢٩ قريەدن متشكل اولەرق ٣٥٠٠٠ نفوسى مشتملدر . مشهورامرالى ومرمره اطەلرى دخى نواحيلرى ميانندەدر قضانك حاصلاتى شراب مرمر زيتون ياغى ايپك قوزەسى ايله حبوبات متنوعەدن عبارتدر . پاشا ليمانى اطەسندن چيقان شراب پك مقبولدر . قپوطاغنده اعلا قالديرم طاشلرى چيقار .

اردن . — ارض فلسطينده نهر الشريعه ناميله معروف ومشهور وكتب مقدسەده ذكرى كثير اولان برنهردركه بوكااوروپاليلرژوردان ديرلر .

بو نهرك واديسى درين وصيجاق اولديغندن اراضيچه استفاده اولنه‌مز بناءً عليه واديسنده شهر وقصبات يوقدر . منبعى جبل الشيخدن آلەرق حوله وطبريه كوللرينه داخل اولور وبتكرار چيقەرق سطح بحردن غايت منحط بر وادى داخلنده جريان ايتدكدن صكره دكز تسويەسندن ٣٩٣ متره منحط بولنان بحر لوطه دوكيلور .

اردو . — بحر سياه ساحلنده و طربزونك ١٨٠ كيلومتره غربنده ووناپرونك براز كيريسنده كائن طربزون ولايت وسنجاغنده مركز قضا برقصبەدر .

بوقصبه سطح بحردن ٤٥٠ مترەقدر مرتفع بوز تپه دينلان طاغك شمالى ورسانى اوزرنده ساحله طوغرى قات قات انشا اولنمش ابنيەلردن مركب ومنظرەسى لطيفدر . تاريخ انشاسى پك قديم اولميوب همان بر عصره يقيندر قصبەنك غرب شمالنده و ٦ كيلومتره بعد ومسافەده سنوبليلرك قولونيلرندن اولان قوتيبورا شهر قديمى خرابەسى واردر .

قصبەنك جوارى بطاقلق وپرنج تارلالرى ايله محاط اولديغندن هواسى يازين كسب وخامت ايتديكندن اهاليسى چام باشى دينلان يايلاغه نقل ايتمكده وايام صيفى اوراده كچيرمكدەدرلر .

اردو قضاسى ; شمالاً بحرسياه غرباً جانيك سنجاغى جنوباً سيواس ولايتى

شرقاً كيره سون قضاسيله محاط
ومحدوددر .

١٠٦٨٩٤ نفوسی وپرشنبه ـ بولمان ـ
هاپزامانا ـ هاستی ـ صولی بك ناميله
بش عدد ناحيه ايله ٣٠٩ قريه يی جامعدر .

قضانك اقليمی داخلاً وسلسلهٔ جبال
جهتلری قوراق وصاغلام ايسه ده ساحل
جهتلرينی پرنجلكار سببيله تحصل ايدن
بطاقلقلر وخامتلشديرمشدر . اراضيسی
بركاتی اولوب كموشلی قورشون معدنلری
بولنور .

قضانك غربنده ملت شرقنده اينان
بولمان صولری موجوددر وبحر سياهك
مشهور چيقينتيلری اولان وونا وياصون
برونلری ايله سواحل بوينده قديم
پونت وبيزانس خرابه لری وبر طاقم
مناسترلر واردر .

پونت سلسله سنك بحرسياهه طوغری
اوزنمش اولان پايه لری غايت صيق
ويكديكرينه ملاصيق اورمانلرله مستور
بولنمغله ذكر اولنان اردو قضاسی اورمانجه
برنجی درجه ده زنكين صايلمقده در .

قضانك تجارتی ايچه برمقدار تشكيل
ايتمشدر اخراجاتی ٢ ميليون وادخالاتی
٦,٦٠٠٠٠٠ فرانغه بالغدر .

بری شهرده ديكری وونا برونده
اولمق اوزره قضا داخلنده ايكی عدد
فنار موجوددر .

حلب ولايتنده جسر شغور قضاسنه
ملحق بر ناحيه مركزينك اسمی دخی
اردودر .

ارزنجان . ـ ارضروم ولايتنده زبانزدی ازركان در .
ارزنجان لواسنك كرسیٔ ادارهسی
ودردنجی اردوی همايونك مركزی
اولان بر شهردر فراتك غايت لطيف
بر واديسی داخلنده باغ وباغچه وچايرلقلر
واغاجقلر آراسنده واقع اولوب ميوهسی
مبذولدر .

اقليمی ، ايلك بهار وياز ين لطيف
وقيشين معتدل ايسه ده تموز وآغستوس
آيلرنده شدتلی صيجاقلر اولدقلرندن
ترمومترو ٣١ : ٣٢ درجه يه وارر
بناء عليه سكنه سی ياز موسمنی هيچ اولمز
ايسه تموز وآغستوس آيلرينی جوار
تپه لرنده كی لطيف وصولاق قريه لرده
امرار ايتمكده درلر .

سكنه سی ٢٣٠٠٠ كشی اولوب
بونك اونبش بيكی اسلام يدی بيك بشيوزی
ارمنی ايكييوزی روم اوچيوزی ملل
مختلفه يه منسوبدر .

شهرك يكرمی قدر جامع ومسجدی
٤ مدرسهسی ٤ كليساسی بر باب
عسكری وملكی رشديه مكتبلری لزومی
مقدار مكاتب صبيانيهسی ١٣٠٠ دكان
ومغازهسی ٨ حمامی برقشله وبر حبسخانهسی
بر باروتخانهسی وعسكری يه مخصوص
عبا خانه ايله دباغخانهسی واردر .

شهرده احرام سجاده حمام طاقملريله
تيمور وكموش اوانی وباقر ادواتی اعمال
اولنور .

ارزنجان لواسی : جنوب غربيدن

شمال شرقیه طوغری ممتد اوله‌رق جنوباً معمورة العزیز غرباً سیواس وطربزون ولایتلری وشرقاً وجنوب شرقی جهتندن ارضروم مرکز سنجاغی وشمالاً روسیه ممالکیله محاط ومحدوددر.

ارزنجان لواسی ارزنجان. رفاهیه. قوری چای. کماخ. بایبورت. اسپیر نامیله آلتی عدد قضا و ٦٥ ناحیه ایله ٨٤٠ قرایی مشتملدر.

سنجاغك نفوسی ٢١٠٨٥٨ کشی اولوب ملیت نقطهٔ نظرندن مقدارلری بروجه آتیدر :

١٧١٤٧٢				اسلام
٣٧٢٢٨	٣٤٥٨٨	٣٤١٤٥ ارمنی	ارمنی	خرستیان
		٨٨ قاتولیك		
		٢٨٥ پروتستان		
	٢٧١٠	روم		
٢١٥٨	١١	اجنبی		مختلف
	٢١٤٧	یبانجی		
٢٢٩٨٥٨ یکون				

ارزنجان قضاسی : همنامی بولنان سنجاغك مرکز قضاسی در نفس ارزنجان ایله برابر ١٩٧ قریه وطقوز ناحیه‌دن متشکل اولوب (٤٣٥٨٣) ی اسلام ومتباقیسی خرستیان وملل سائره اوله‌رق ٥٩١٧٥ نفوسی مشتملدر.

اراضیسی سنجاغك منبت محل درکه کلیتله حبوبات وسبزه ومیوه حاصل ایدر. نفس شهر ایله برلکده قضاده عموماً ١٨٤ مکتب موجوددر.

ارسوس. — مدللی جزیره‌سنك غرب جنوبیسنده پك قدیم برقصبه‌درکه الیوم هرسه اسمیله

مولوه قضاسنك برناحیه مرکزیدر. حکمای یونانیه‌دن تئوفراست بو قصبه‌ده طوغمشدی.

ارضروم. — آسیای عثمانینك شمال شرقیسنده وروسیه حدودی قربنده کائن دولت علیه‌نك اك مهم ولایتلرندن همنامی بولنان ولایتك کرسیٔ اداره‌سی وآسیای عثمانینك برنجی درجه شهرلرندن بریسیدر.

٣٩ درجه ١٥ دقیقه عرض شمالی و ٣٩ درجه ٥٥ دقیقه طول شرقیده کائن و ١٠ کیلومتره وسعت وجسامتنده برارضی اوزرنده مؤسسدر.

شهر سطح بحردن ٢٠٦٥ متره مرتفع برمحلده وسطح بلده‌دن ١٠٠٠ متره دها مرتفع برطاغك تکنده وشمال غربی جهتندن ماعداسی سلسلهٔ جبال ایله قپالی براووه‌ده کائن اولوب ٥٠ محله و ٢٧٣٦ خانه‌یی محتویدر.

شهر کرك اهمیت موقعیهٔ عسکریه‌سی وکرك تجارت نقطهٔ نظرنده حائز اولدیغی قیمتی حسبیله آسیای عثمانیده کائن بلاد عظیمه ومهمه‌دن بریسیدر.

شهرك وسطنده واك یوکسك محلنده اولان ایچ قلعه‌سی وبونك اطرافنده اولوب سور ایله محاط بولنان قصبه‌سی وسورك خارجنده‌کی درت محله اعتباریله اوچ قسمدر.

ارضروم شهرینك اسمی ارزن الروم اسمندن محرف اولدیغی وبونکده

اولجوارده ارزن نامنده برقاچ موقعك بولنمسندن ایلری کلدیکی جغرافیا کتابلرنده مقیددر .

ارضرومده بیوك وکوچوك ٦٥ قدر جامع واردرکه بونلردن لالا پاشا و اولو جامع وچفته مناره‌لی دینلان وغایت منقش و مزین بولنانلری معروفدر . بوندنبشقه ١٥ تکه ١٠٠ مدرسه ارمنی وروم ولاتین کلیسالری وبرباب مکمل عسکری دائره‌سی وجبخانه واصلاحخانه ایله اوچ بازاری وعسکری وملکی رشدیه مکتبلریله عسکری وژاندرمه قشله‌لری ١٢ خان بر عمومی باغچه ٣٣٠٠ مغازه ودکان ٧٧٨ حبوبات حفظنه مخصوص دپو ٤٩ دکرمن ١٠ فرون وسائره واردر .

شهر قدیماً معمور وشمدیکنك برقاچ مثلی نفوسی اولدیغی حالده کرك محاربات متتابعه وکرك حرکات ارضیه سبیله معموریت قدیمه‌سی کون بکون زائل اولمش ومرکز اردونك ارزنجانه نقلی حسبیله بالطبع نفوسیده خیلی تناقص ایتمشدر .

شمدیکی حالده نفوسی ٢٧ بیك راده‌سنده‌در .

ارضروم شهری عمر ابن الخطاب رضی الله عنها ایام خلافتنده داخل حوزهٔ اسلامیه اولدیغی حالده برآرالق عجملرك النه کچمش وخاقان خلد اشیان یاوز سلطان سلیم خانك ایام سلطنتده چالدیران مظفرتی نتیجه‌سی اوله‌رق ید عثمانیانه انتقال ایلمشدر .

ارضرومك قیشی شدید وسکز آی قدر امتداد ایدر محروقاتی ایسه غایت قیطدر . عرضی برلین شهرینه مشابه اولوب بعضاً میزان الحراره‌نك (-٢٤) درجه‌یی اشعار ایتدیکی نادراتدن دکلدر. بناءعلیه شهرك درجهٔ حرارتی متوسطاً اثنای صیفده ١٥ : ٢٥ درجه آره‌سنده‌در .

ارضروم ولایتی : آسیای عثمانینك شمال شرقیسنده وروسیه و ایران دولتلری سرحدنده واقع اولوب جنوباً وان وبتلیس ولایتلری شرقاً روسیه وایران دولتلری ممالکی شمالاً طربزون غرباً معمورة العزیز دیاربکر سیواس ولایتلریله محاط ومحدوددر .

ارضروم ولایتی ایالت حالنده ایکن آسیای عثمانینك بالجمله قسم شرقیسنی محتوی اوله‌رق غایت واسع بر قطعهٔ اراضی اشغال ایتدیکی حالده برازصکره آلتی قدر ولایته تقسیم اولنمشدر .

الیوم موجود بولنان وان-حکاری-بتلیس- معمورة العزیز-درسم ولایتلری ارضروم ولایتندن تفریق وافراز اولنمشلردر .

شمدیکی حالده ارضروم ولایتی ٧٦٧٢٠ کیلومتره مربعنده درکه بونك ٢٥٥٠٠ کیلومتره‌سی مزروع ١٥٨٦٩ کیلومتره محلی باغ وبغچه‌لك ٣٥٣٦٠ کیلومتره‌سی طاغلق وچایر واورمانلقدر.

عموماً ارضروم ولایتنده

(۲۴۴۹۲۲)ی ارککك و(۳۰۰۷۸۰)ی قادین اولمق اوزره جمعاً یکون ۶۴۵۷۰۲ نفوس موجود درکه قومیت نقطهٔ نظرنده مقدارلری شو وجهله در:

اسلام	۵۰۰۷۸۲
ارمنی	۱۲۰۲۷۳
» قاتولیك	۱۲۰۲۲
» پروتستان	۲۶۷۳
روم	۳۷۲۵
قبطی	۱۶
یهودی	۶
اجنبی	۱۲۲۰
یبانجی	۴۹۱۶
یکون	۶۴۵۷۰۲

ارضروم ولایتنك منظومهٔ جبالنی تعریف ایچون ولایتنك شمال غربی حدودندن باشلایوب غربدن شرقه وشمالدن جنوبه طوغری تمدید نظر ایتمك کافیدر .

شمال غربی حدودنده کائن پونت سلسله‌سی شعباتندن اولان ایکی موازی سلسله چوروق و فرات نهرلری حوضه‌لرینی یکدیکرندن تفریق ایتمشلردر . اشبو سلسله‌لرك نقاط مرتفعه‌سی درتبیك متره ارتفاعه مالك بولنان قاچقار طاغیدر.

دها آشاغیده ارضروم وطربزون ولایتلرینی بربرندن آییران دیکر ایکی سلسله دها موجوددرکه بونلر صوغانلی وکیوور نام طاغلردر.

وسطده وارضروم سنجاغی داخلنده کیرجلی یاخود قرغه پازاری نام طاغ ایله ارضروم شهرینك بولندیغی طاغلر موجود درکه اشبو طاغلرك الك یوکسك نقطه‌سی ۲۲۰۰ متره ارتفاعی اولان دوه بوینی‌در . ارضرومك شمالنده کی کوك طاغ ایسه ۳۳۰۰ متره ارتفاعه مالکدر .

الحاصل ۳۰۰۰ متره مرتفع اولان وفراتك منبعنی حاوی بولنان دوملو یایلاسنی حصوله کتورن دوملو طاغ ایله مار الذکر سلسله‌لر اصل فرات سلسله‌سی دینلان طاغلره و اوواسطه ایله دخی پونت سلسلهٔ اصلیه‌سنه کسب ارتباط ایتمشلردر .

ولایتك جنوب جهتنده غایت یوکسك بنکول سلسله‌سی امتدادایدر. مذکور سلسله بایزیدك جهت جنوبنده ماسیس ونام دیکر آرارات طاغندن بدأ ایله غربه طوغری توجه ومنقطع اولمقسزین بتون سنجاغی شمالی وجنوبی سلسله وشعباتیله املا ایله پاسین قضاسنك شمال شرقی وکیغی ایله خنس قضالرینك جنوبی حدودلرینی تشکیل ایدر .

بنکول بیغینك وسطی ارتفاعی ۲۰۰۰ متره اولوب اراس نهری منبعنی ۲۰۰۰ متره‌دن اخذ ایدر .

آناطولیده بالجمله سلسله‌لرك نقطهٔ تولد وتشعبی اولان آرارات طاغی ۵۴۱۸ متره ارتفاعی حائز وبرف دائمی ایله مستور اولوب بو جهتده بولنان تپه‌لرك جمله‌سنه حاکمدر. بایزید

اووه‌سنك سكز كيلومتره قدر شرقنه
قدر طاغتدينى تموجاتيله انظار سياحينه
دهشت‌ويرن اوعظمتلى پورفير بيغيننك
قبهٔ آسمانه تماس ايتمش كبى خطاى
بصره سببيت ويرن ارتفاع خارق
العاده‌سى ايله عميق وتهلكه‌لى اوچور-
ملرى عقلاره حيرت ويرمكده‌در .

ماسيسك باشلوجه تپه‌لرى بايزيد
سنجاغنك شمالنده كائن چارسولا طاغى
۳۰۰۰ وجنوبنده آلا طاغ ۳۰۰۰
متره‌در .

داخل ولايتده كائن وعين سلسله‌يه
منسوب اولان شيران وتكتاب طاغنك
ارتفاعلرى معين دكلدر .

ارضروم ولايتنده جريان ايدن
انهار منبعلرينى ارضروم يايلاسيله جبال
مرتفعه‌سندن اخذ ايتمكده‌درلر .

مياه جاريهٔ مزبوره‌نك باشلوجه‌لرى
شرقى وغربى ناميله باشلوجه ايكى
قولدن مركب اولان فرات ايله چوروق
وآراقس (اراس) نهرلرى وبونلرك
توابع مشهور ومعروفه‌سندن عبارتدر .

شرقى قول ياخود موراد صويى
آرارات طاغلرينك نقاط مرتفعه‌سندن
برى اولان آلاطاغدن نبعان ايله ۸
كيلومتره‌ده ديادن قصبه‌سنه واصل
و اوراده مشهور وطبيعى بر كوپرى
آلتندن كچدكدن صكره قره كليسا
وآلشكرد وقضالرى حدودينى تعقيب
و سيدى خان صوينى اخذ ايدر .
وآنباب قضاسنى بر باشدن او بر باشه
قدر صولادقدن صكره حدود جنو-
بيسنده ارضروم ولايتنى ترك ودياربكر
و معمورة العزيز و بتليس ولايتلرى
حدودينه ملاصق اولور .

بنكول طاغى ناميله مسما اولان
سلسله‌نك حصوله كتورديكى واسع
يايلا متعدد طاتلى صولرله اسقا اولنان
برمرعايى محتويدركه مذكور صولر
خنس قضاسنى صولايان خنس صوييله
قضانك باشلوجه بر واديسنده تجمع
ايتدكدن صكره موراتك باشلوجه بر
تابعى اولور .

خنس قضاسنده اقطاغك اتكنده
مدورالشكل وغايت درين وبالغى كثير
بر كول موجود اولوب آخيركولى اسميله
زبانزد در . بوكولدن چيقان بردرجك
برچوق صولرى آلدقدن صكره هفت
رنك اسميله شيخ شروان و جوبان
قريه‌لرنده بالمرور خنس چايى كبى شرقى
فراته دوكيلور .

غربى فراته قره صو دخى ديرلر .
اشبو نهر اهميت و جسامتى جهتيله
ولايتى صولايان بتون نهرلرك فوقنده‌در
قره صو منبعى ارضروم جوارنده
ودوملو يايلاده كائن دوماو بونار‌در .
اشبو بونارك (پيكار) حاوى اولديغى
صو غايت براق واثناى صيفده بيله
انجماد درجه‌سنده بولنور . بورادن
اعتباراً ۱۱ نجى كيلو مترويه قدرفرات
نهرى حسابسز اوفاق تفك صولر آلور
ايسه‌ده اووه قضاسنك مركزى اولان

ایلیجه موقعنه قدر مجراسی غایت ضعیفدر . بعده اوواجق صوینی آلور وترجان قضاسنی برباشدن اوبر باشه قدر قطع ایله طوزله و دها بعض صولری اخذ ایدرك ارزنجان سنجاغنه داخل وارزنجان کاخ قوری چای قضا - لرینی اسقا وباشلوجه مرجان صوینی بعد الاخذ سیواس ولایتنه داخل اولور .

فراتدنصکره ولایتك مشهور نهری چوروقدر . چوروق منبعنی اسپیر قضاسی طاغلرندن آلەرق ٦٤ کیلومتره قدرغربه طوغری جریان‌ایدر وبرچوق مشهور تابعلری اخذ ایدر. بعده شماله دونەرك بایبورد قصبەسندن بالمرور بوایکنجی استقامتده دخی ٦ کیلومتره قدر قطع مسافه‌ایلر . بایبورد جوارنده بایبورد - ارزنجان قضالری حدودی نقطهٔ مشترکەسندن اتیان برمهم تابعی آلیر . بعده نهرك استقامتی دائما شرقه متوجه اولەرق روسیه حدودینه داخل اولور. چوروقك ۲۷۰ کیلومتره‌امتداد ایدن مجراسنده آلدیغی توابع میاننده صمان صویی طورطوم صویی وسائره ذکر اولنه‌بیلور .

اراس چایی منبعنی بنکول طاغنك شمالی پایەلرندن آلەرق شرقه طوغری جریان ایدر وبرخیلی توابعی وحسن قلعه چایی اخذ ایله روسیه حدودینه داخل اولور .

ارضروم ولایتنده واقع کوللردن بایزیدك قرق کیلومتره شمال غربنده وسینك طاغی اتکنده کائن ٥٠ کیلو متره وسعتنده بالق کولی اجناس متعدده‌ده غایت مقبول بالقلری حاویدرکه معاملات صیدیەسی سنوی برمیلیون فرانغه بالغدر اشبو کولدن ماعدا بولندقلری یایلایه کثرتلرندن طولایی بنکول اسمنی ویرمش اولان بنکول تپه واتکارنده صاچلمش وتخمیناً ۱۰۰ بیك هکتار بر محل استیعاب ایتمش اولان کوللر مجمی سیاحینه اسویچره مملکتنی اخطار ایتمکده‌در. اشبو لایعد کوللرك قرق قدری غایت براق وصاف صویی حائز اولوب درونلرنده کثرتله بالق صید اولنور)

محصولات ارضیەسی: ولایت درجهٔ اولاده منبت اولوب هرنوع حبوبات صورت مطلوبەده یتشور ولایتده حاصل بغدای صاری باش آرپه چودار کتان تخمی داری مرجمك جویز کبی محصولك مقدارسنویسی ۲۳۷۲۳۰۰۰ شینك وخصوصیله بقله توتون زیتون صوغان پرنج قوقوروز پاتاتس فندق وسائر سبزەنك مقدار سنویسی ٦۱ میلیونه قیه‌یه بالغ اولمقده‌در .

اورمان ومعادن : ولایتك باشلوجه اورمانلرینی مرکز ولایتك ٦٥ کیلومتره سمت غربیسنده کائن شوغان درەسی وآلتون قاش اورمانلریدرکه مساحهٔ سطحیەلری ٢٥ بیك دونمدر وروسیه حدودنده واقع نریمان وطورطوم

اورمانلری ایسه ۳۵۲ دونمی متجاوزدرلر.

فیاض قدرتك اراضئ وسیعهٔ عثمانیه بخش ایلدیکی ثروت وطبیعه‌نك برقسم مهمیده ارضروم ولایتك طوپراغنده مدفون معادن متعدده‌دن عبارت اولدیغی اخیراً میدانه چیقمشدر. ولایتك آلتون وکموش وتیمور معدنلری چوق زنکین اولوب بونلردن چوروق مجراسنده‌کی معادن اسکندر کبیرك حرص وطمعنی جلب ایتمش ومعادن سائره‌سی کتب مقدسه‌ده دخی محکی بولنمشدر. بونلردن ماعدا طاغلق محللرده توتیا وارسنیق وکبریج طاشی وسائره دخی بولنمقده‌در. تواریخ قدیمه‌نك بعضیلرنده ارضروم طاغلری آلتون وکموش وباقر وتیمور معدنلری نامنه منسوب اوله‌رق ذکر اولنمشلردر.

حیوانات اهلیه : ولایتك حیوانات اهلیه‌سی بیوجك بریکون تشکیل ایدر. یعنی اوکوز، اینك، آت، مرکب، استر، قیون، کچی وماندہ‌دن عبارت اولان حیوانات مزبوره‌نك مقداری ۲۲۹۶٤٦۱ رأسه بالغدر.

تجارت : ولایتك اك مهم تجارتی اوروپا - ایران ایچون ترانسیت صورتیله اولوب ۲۰ : ۲۵ میلیون فرانقدر.

ولایتك اخراجاتی حیوانات، حبوبات، کورك، منسوجات قطنیه، صوفیه وسائره‌دن عبارت اولمق اوزره ۳۰ میلیون وادخالاتی ٦۰ میلیون غروش راده‌سندددر.

تقسیمات ملکیه : ارضروم ولایتی : مرکز سنجاغی — ارزنجان — بایزید نامیله ۳ لوایه و ۱۷ قضا و ۱۵۰ ناحیه‌یه تقسیم اولنمشدر.

جدول آتی ولایتك تقسیمات ملکیه‌سنی ارائه ایدر :

عدد نواحی	مرکز قضا	قضا	
۱٦	»	ارضروم	ارضروم سنجاغی
	ایلیجه	اووه	
۱٦	»	کیغی	
۱۳	محاخاتون	ترجان	
۱۳	»	خنس	
۱۳	نخاع	طورطوم	
٦	اوکدن	کسکیم	
۱۷	حسن قلعه	پاسین	
۱۲	»	ارزنجان	ارزنجان سنجاغی
٦	ملك شریف	رفاهیه	
٥	خانکوی	قوری چای	
۷	»	کماخ	
۱٥	»	بایبورد	
۱۳	»	اسپیر	
۳	»	بایزید	بایزید سنجاغی
۱	»	دیادین	
۳	»	قره کلیسا	
٥	طوپراق قلعه	آلشکرد	
۱	طوتان	انتاب	

ارطغرل سنجاغی — خداوندکار ولایتنك منقسم بولندیغی الویه‌دن بریسیدرکه عثمانلیلرك مهد ظهوری وهر ذرهٔ خاکی تشکیل بنیان سلطنت اغورنده فدای جان ایدن اباء و اجدادمزدن بر شهیدك اجزای وجودی بولندیغیچون عثمانلیلرجه شایان

تقديس برقطعهٔ مباركه اولمغله پادشاه
قدردان افندمز حضرتلری طرف
همايونلرنده محضا جد اعلالری نامنك
احياسی مقصد مقدسه سيله اخيراً
تشكيل وتأسيسنی فرمان بيورمشلردر.

مذكور سنجاق ولايتك شمال شرق
قسمندن عبارت اوله رق ازميد وبروسه
وكوتاهيه لواريله محدوددر .

٩٢٧٥٩ ذكور ٩١٧٣١ اناث كه
جمعاً يكون ١٨٤٤٧٠ نفوس وبيله جك
يكيشهر اينه كول سكود ناميله درت
قضايي شاملدر اراضيسی منبت ومحصولدار
اولوب طاغلری كشيش و دومانج
ييغينلرندن واقار صويي سقاريا وتوابعندن
عبارتدر .

سنجاغك معاونی واورمانلری كثير
ومحصولاتی توتون ، افيون ، حبوبات
ومصنوعاتی ايپك قوزه سی ومنسوجاتی
ايله دوشمه لك قطيفه وسختيان وكاوساله يه
منحصردر .

مركز لوا بيله جك قصبه سيدر كه
بوكا دائر تفصيلات محلنده كوريله جكدر.

سنجاغك مواقع مشهوره سنده اغزهٔ
غزات عثمانيان وامرای نامدارن طرفندن
بنا ايدلمش بر چوق مبانی ومؤسسات
خيريه موجود اولوب بوكون پك قيمتلی
آثارمزدن معدوددرلر .

ارغنی .— دياربكر ولايتنده وشهرك تقريباً اون ساعت قدر
غرب شماليسنده ودجله قربنده غايت
مفرح برموقعده كائن اسمنه منسوب
لوانك كرسیٔ اداره سيدر .

قصبه پك غلبه لك دكلسه ده كرك
اسكيلكی وكرك هواسنك لطافت وباغ
وباغچه لرينك كثرتی وميوه سنك مبذوليتی
جهتيله ولايتك اك معتنا بلادندن
معدوددر .

قلعه سی واستحكامات قديمه سی
خرابه لری وعتيق كوپری وصهريجلری
وبعض آثار عتيقه سی شايان اهميتدر .
انبيای عظامدن ذوالكفل عليه السلامك
مقام مباركاری زيارتكاه معروفدر
هواسنك كوزللكی جهتيله جوار قصبه
وبلادك وعلی الخصوص مركز ولايتك
صيفيه سی حكمنده بولنمقده در .

ارغنی معدنی سنجاغی .—

ولايتك غرب جهتنده واقع اولوب
مركزلوا ايله خربوط ، حلب ، دياربكر ،
بتليس ، ارضروم ولايتلريله محاط
ومحدوددر . وسعتی تقريباً ٨١٥٠
كيلومتره ونفوسی قسم اعظمی اسلام
وكردلر اولمق اوزره ١٠٨ بيك
راده سنده در .

لوانك سمت شمالی آق طاغه منسوب
سلسلهٔ جبال ايله مستور اولديغی حالده
جهت جنوبيسنك قره جه طاغدن ماعداسی
محلی دوز رعارضه سزدر .

انهار مشهوره سندن فراتك برقولی
اولان مراد چايی ايله دجله نك اصل
دجله ديه ياد اولنان قولی وداخل لواده
نبعان ايدن دجله چايی وفرات توابعندن
برخيليسی ذكر اولنه بيلور .

اراضیسی درجهٔ اولاده منبت ومحصولاتی حبوبات متنوعه ایله اسلحه وسائره‌دن عبارتدر .

لواده اورمان آیسه‌ده معادنجه حوالیسی غایت زنکیندر ارغنی معدنی نامیله مشهور اولان وجوهری باقر کوکرد ودمیردن مرکب بولنان معدندن سنوی اون ایکی میلیون قیه اخراج اولنور. پالوده سولفات (دوکویور)ی طمار حالنده حاوی اولان دوشین معدنی وسائر محلترده کموشلی قورشون معدنلری بولنمقده ایسه‌ده اورمانلرك ویاکمورك قرب وجوارده بولنمامسی واخراجاتك فن دائره‌سنده اجرا اولنه‌مامسی جهتلریله بوزنکین معادندن بحق استفاده ایدیله‌مامکده‌در داخل قضاده مسکون کردلرك بعضیلری حیمه‌نشین ایسه‌لرده اجرا قلنان تدابیر ونصایح حکیمانه سایه‌سنده اسکان ایتمکه میل ورغبت کوسترمکده‌درلر .

لواده عموماً بش رشدیه وبراز صبیان مکتبلریله مدرسه وسائرمؤسسات علمیه موجوددر .

ارغنی لواسی : ارغنی ـ سیوردك ـ پالو ـ چرمیك نامیله درت قضاایله آلتی ناحیه‌یه تقسیم اولنمشدر .

ارغوان .ـ فرات نهرینك غرب جنوبیسنده کائن معمورة العزیز ولایت وسنجاغنده وکبان معدنی قضاسنه ملحق برناحیه مرکزیدرکه وسعت وموقعی جوار قرایه نظراً مهم وجسیمدر .

ارغوست .ـ سیواس ولایتنده طوقاد لواسنه ملحق نیکسار قضاسنده بر ناحیه‌درکه شمالنده جانیك لواسی ایله محدود بولنمقده‌در ۵۰ قراسی و ۲۵۰ قدر سکنه‌سی واردر .

ارغید خانی .ـ قونیه ولایت وسنجاغنده ایلغین قضاسنده وقصبه‌نك یدی سکز ساعت اوزاغنده وقونیه جادهٔ کبیری اوزرنده واقع ناحیه مرکزی برکوچوك قصبه اولوب ۳۰۰۰ قدر نفوس مسلمه‌سی وبرمدرسه ایله صبیان مکتبی واردر.

ارك .ـ برالشامده وتدمر خرابه‌سی جوارنده کائن صدر اسلامده معمور اولدیغی حالده شمدیکی حال هیچ مثابه‌سنده برشهردرکه سیف الله حضرت خالد بن ولید حضرتلری طرفندن عراق سفری عودتنده قبضهٔ تسخیر مسلمینه ادخال قلنمشیدی .

ارمناك .ـ اطنه ولایتنك ایچ‌ایل لواسنه مربوط ارمناك قضاسنك مرکزی اولان برقصبه‌در . قصبه سطح بحردن ۱۲۰۰ مترو مرتفع طاغلق بر محلده واقع اولوب ۶۴۳۰ قدر اهالیسی واردر .

جوار قصباتی مثللو ارمناك دخی خرابه‌لر جوارنده وآنلرك انقاضی اوزرنده مؤسس اولوب شهرت ورونق

قديمه‌سنه دلالت ایده‌بیله‌جك بك آز آثار موجوددر .

ارمناك قصبه‌سنك اسم قديمی جرما- نيقوپوليس در. سكنهٔ قديمه‌سی مدهش قورصانلر اولوب غصب ايتدكلری اشيا وخزائنی طوروس طاغلرينك قوغوقلرنده ستر واخفا ايدرلردی .

براز صكره قليج ارسلانك سيف جلادتندن قاچان يدیيوز قدر صليبونك التجاكاهی اولمشيدی .

ازمنهٔ قديمه‌يه متعلق آثاردن اليوم ارمناكده موجود اولان مبانی بر استحكام ايله ديوارلر وبر قاچ ستون ولوايح قديمه‌دن عبارتدركه لوايح مزبوره‌دن برنده « جرمانيوس ارمن عليهنه كوندريله‌رك تاريخمزك اون يدنجی سنه‌سنده بو شهری تأسيس ايتمشدر » عباره‌سی محكوك ايدی.

ارمناك جوارنده‌كی يوكسك تپه‌لرده اويولمش بر طاقم قنوقلر موجوددركه هر براحتمالاته قارشو سكنه‌سی ايچون بر ملجاء اولمق اوزره حفر اولنمش ايدوكنده شبهه يوقدر.

اليوم ارمناكده ١١ جامع ٦ مدرسه ١ تكه ١ حمام ٢ خان ١٢ دكرمن وسائره واردر. ارمناك قضاسی ايچ لواسنك شمال غربيسنده وقونيه ولايتی حدودنده واقع اولوب لوانك موط وآنامور قضالريله محدوددر.

قضا نفس ارمناك ايله بر ناحيه و ٦٣ قريه‌دن مركب اولوب ٢٤ جامع ٦٢ مسجد ٦٢ مكتب ٢ خان ٢ حمام ١ كتبخانه وبرچوق دكان وباغ وبوستان ودكرمنی شاملدر قضانك سبزه وميوه‌سی مبذول وحاصلات سائره‌سی احتياجات محليه‌يی تأمينه كافيدر كوك صو اوزرنده ١٠٠ زراع طول ٨ زراع عرضی اولان تك كمرلی كورملی ناميله مشهور كوپريسی انشاآت قديمه‌نك درجهٔ ترقيسنی تعيينه كفايت ايدر .

ازال .— يمن ولايتنك مركز اداره‌سی اولان صنعا شهرينك اسكی اسميدر تفصيلات ايچون صنعا كلمه‌سنه نظر اولنه .

ازپيدر .— سيواس ولايتنك قره‌حصار سنجاغنده صو شهری قضاسی ملحقاتندن بر ناحيه‌نك اسميدر.

ازطوای .— قسطمونی ولايت وسنجاغنده طاطای قضاسنك ملحقاتندن ومركز قضايه بش التی ساعت و اسكله‌سی اولان جيده‌يه ينه اولقدر اوزاق اولان بر ناحيه‌نك كرسیٔ اداره‌سی اولان اولدقجه جسيم بر كويدر .

ازقر .— طرابلس غرب ولايتنك فزان سنجاغنه ملحق بر قضادر جواری صحرای كبير نامنه ولدركه سكنه‌سی اولان تواريق قبيله‌سی بدوی وخيمه‌نشيندرلر .

ازميد .— مرمره دكزندن تشعب ايدن ازميد كورفزی منتهاسنده واسكداردن ٩٠ كيلومتره

بعد ومسافه ده بر تپه‌نك اتكیله ساحله قدر ممتد اراضی اوزرنده مبنی بیوجك برشهر اولوب مستقلا اداره اولنان قوجه‌ایلی لواسنك مركز اداره‌سیدر. خانه‌لری اخشاب چارشیسی اوستی قپالی‌در .

ازمیدك شمال و شرق طرفی قپالی و جوارنده بعض بطاقلقلر موجود اولدیغندن هواسی یازین وخیمدر. باغ و بغچه‌لری چوق اولدیغندن میوه‌سی كثیردر .

ازمیدیكرمی‌اوچ محله‌یه منقسم‌اولوب ١٥ بیك قدر سكنه‌سی واردر .

درونده ایكی بیوك و بر قاچ كوچوك جامعشریف ایله برایكی كلیسا بر باب ملكیه اعدادی و برباب‌رشدیه وبر خیلی صبیان مكتبلری واردر .

ازمید شهری اناطولیده برقاچ ولایتك اسكله‌سی‌اولدیغندن اهمیتی‌زیاده اولوب اسكداره ربط ایدن شمندوفرك انقره‌یه تمدیدندنبری بو اهمیت تزاید ایتمش وخطك دها ایلرو انشاسی حالنده شهر مزبور پك بیوك بر بندر تجارت حالنی اكتساب ایده‌جكی شبهه‌سزدر .

ازمیدده دولتك مكمل برترسانه‌سی و مرمره ده ایشلیان سفن تجاریه انشاسنه مخصوص بر قاچ دستگاه موجود اولدیغی كبی جوارده‌اورمانلرك كثرتی تجارت بحریه نقطهٔ نظرنده ازمید شهرینی بر نقطهٔ منهایه ایصال ایتمكده‌در .

ازمیدك اسكی اسمی نیقومدیا وعثمانلیلر آراسنده‌ازنیكمیددر. بانیسی مجهول اولان استاقومش شهر قدیمی خرابه‌سنده بتینی حكمداری اولان برنجی نیقومدطرفندن تأسیس‌اولنه‌رق پای‌تخت‌اتخاذ اولنمش ورومااپمپراطوری قسطنطینك یدینه چكدكده مشار الیهك رغبتنی قزانمش ایدی . قیصرلردن دیوقلتیان طرفندن پای تخت اتخاذ قلنمشیدی . ٧٢٣ تاریخنده سلطان اورخان حضرتلری طرفندن ضمیمهٔ ملك عثمانی اولمشدر .

ازمید سنجاغی ایچون قوجه ایلی كلمه‌سنه نظر اوله .

ازمید كورفزی .- مرمره دكزندن تشعب ایدن وبوز برونك طرفینده بولنان ایكی كورفزك شمال جهتنده بولنانی‌دركه مدخلنده مشهور پرنس اطه‌لری سبحه‌واری دیزلمشدر . ككبوزه‌ایله یالووه اراسنده‌طارلشوب ایچروطوغری ینه كسب‌وسعت ایتدیكی جهتله ازمیدكورفزی ایكی‌حوض‌صغیره تفریق‌اولنه‌بیلور . كورفزك‌یالووه‌جهتی صرپ‌وطاغلق‌اولمغله برابر هرایكی‌جهت سواحلنده كوزل‌قریه‌لر ومحافظه‌لی‌سفن صغیره ایچون ملجألر بولنمقده‌در . كور فزك منتهاسنده ازمید قصبه‌سی‌واقعدر واسكداری انقره‌یه‌ربط ایدن‌تیموریول خطی كورفزك شمال ساحلی بوینجه امتداد ایدر. مرمره دكزنده اجرای

احکام ایدن لدوس روزکارلری بر مانعه تصادف ایده‌مدیکندن کورفزك لیمان اولمغه قابلیتی یوقدر .

ازمیر .— اشهری ، اناطولینك غرب جهتنده کائن آیدین ولایتنك مرکز اداره‌سی اولوب اطه‌لر دکزندن تشعب ایدن ازمیر کورفزینك مدخلنده وپارس نصف النهارینه کوره ٤ً ، ٤٦َ ، ٢٤ْ طول شرقیده و ٢٢ً ، ٢٥َ ، ٣٨ْ عرض شمالیده کائن تجارتکاه بر بلدهٔ جسیمه ومعموره درکه انتظام و معموریت وتجارتجه ممالك شاهانه‌نك برنجی درجه وکرهٔ ارضك درجهٔ ثانیه‌ده اولان شهور وبلادندن معدوددر .

شهر بر تپه‌نك اتکندن بدأ ایله ساحله طوغری امتداد ایدن بر دوز محلده مؤسس اولوب خارجاً منظره‌سی غایت لطیف ودلنشیندر . اخیراً انشا اولنان ٦٠٠ متره طول و ٤٠٠ متره عرضنده‌کی صنعی لیمانی ایله قوردون تعبیر اولنوب اوزری مبانیٔ رسمیه وتجاریه ومعتبرانك اقامتنه مخصوص ابنیه‌لرله مزین اولان ٤٥٠٠ ارشون طول و ٢٥ ارشون عرضنده ریختمی شهرك تزییناتی بر قاتدها تزیید ایتمشدر .

اشبو قوردونك کیریسنده سکز متره عرضنده برایکنجی قوردون دها موجود اولدیغی کبی غایت کنیش واطرافی ابنیهٔ جسیمه ومنتظمه ایله مزین جاده‌لری واردر . مع مافیه عمومی جاده‌لر مستثنا اولمق اوزره شهرك اسواق سائره‌سی طار ایسه‌ده همان کافه‌سی ناپولی طاشی ایله مفروش اولمغله ایام شتاده چامور بلیه‌سندن خلاق مستغنیدر .

درون شهرده ١٦٠١ عدد هوا غازی جانب بلدیه‌دن اشتعال اولنه‌رق عادی سوقاقلر بیله کیجه‌لین تنویر اولنور .

شهرك صیفیه‌لرندن معدود اولوب اغنیاء اکابرك اقامتکاهلرینی حاوی اولان قرانتنه ، کوز تپه ، قره‌طاش نام محلاری شهره بر مکمل تراموای خطی ربط ایدرکه بو خطك طولی کوز تپه‌یه قدر امتداد ایدن ٥٨٠٠ متره‌طوله مالك اولان جاده‌یه مساویدر . بو خط قوردون تراموای خطیله تقابل ایتمشدر . بوندن ماعدا قصبه وآیدین تیمور یول خطلری دخی شهرك قرای متجاوره ومواقع مشهوره‌سنی نفس شهره ربط والصاقه خدمت ایدرلر .

شهرك قارشو یقه دنیلان قوردولیو جهتی دخی قره‌طاش وکوزتپه وقرانتنه کبی صیفیه‌دن معدوددر . کرك بو وکرك کورفز سواحلنده بولنان مواقع سائره ایله ازمیر اراسنده حمیدیه شرکتی نامیله بر واپور قومپانیه‌سی تأمین ارتباط ایتمکده‌در .

ازمیرك هواسی موسم صیفده صیجاق ایسه‌ده ایام شتاده سانتیغراد ترمو- متره‌سی ٢ درجه‌یی کچمز . مع هذا

ه

هركون وزان اولان باطی روزكارندن سكنهٔ بلده صحتجه استفاده ایدر .

ازمیرك مبانئ جسیمه ومشهورهسی میاننده حكومت قوناغی ایله قشلهٔ همایون ملكیه اعدادی وصنایع مكتبلری ومسافرخانه وساٸره ایله حصار وشادروان كمر آلتی كستانه جوامع شریفهسی وفرخانه دنیلان جسیم بازاری ذكر وتعداد اولنهبیلور .

ازمیرده الیوم (٨٧٨٧٧) سی ذكور و (٨٦٠٢٠) سی اناث اولمق اوزره ٢٠٧٥٤٨ نفوس ایله ٢٥٠٤٨ اماكن مختلفه موجوددر .

بروجه بالا نفوس موجودهنك (٧٩٢٨٨) زی مسلم (٥٣٠٨٦) ی روم (٦٨١٠)نی ارمنی(١٤٩٠٩)زی موسوی ومتباقیسی ملل ساٸرهیه منسوبدر .

اماكن موجوده میاننده ١٦٥٢٣ خانه ٢٥١ فرون ١٤٣ خان ٣٤ حمام ٥٧ دكرمن ٢٠ اوتل ٣٥ غازینو ١١ تكه ٢٢ جامع ٤٦ مسجد ١٥ مدرسه ١٣ مكاتب اسلام ٢٣ روم ٨ ارمنی ٨ یهودی ١١ اجنبی مكاتبی ٣٠ كلیسا ١١ حورا ٦ كتبخانه ٦ تربه وساٸره موجود بولنمقدهدر .

ازمیرك اهمیت تجاریهسی بحثنه كلنجه شهر مزبور غایت محافظهلی بر كورفزك ایچنده ومحصولدار براراضیدن متشكل برولایتك مناسبتلی بر مخرجنده واقع اولدیغندن طریق تجارتده بالطبع برموقع مهم احراز ایتمشدر . هله صنعی لیمان ایله ریختمك انشاسی وشمندوفرك تأسیسندنبرو اهمیت اصلیهسی قات اندر قات تزاید ایلمشدركه مؤسسات اخیرهسی موقع مهمیله امتزاج ایدرك كرك ولایتك وكرك متجاور اولان برقاچ ولایتك والحاصل اناطولی خط وسیعهسنك جهات غربیهسنك یكانه مخرجی شرفنی كسب ایلمشدر .

ازمیر لیمانه سنوی ٦١٨ سفاین مختلفه ورود ایدوب سفاین مزبوره ١٦٣٣٥٢٩ طونیلاتو حجمندهدر .

ازمیر شهرینك یالكز شمندوفرلرله ریختیم یوزندن اكتساب ایتدیكی ثروت سنوی یارم میلیون انكلیز لیراسنه بالغ اولور .

ازمیرك تاریخ بناسی پك اسكی اولوب تیسونك زوجهسی (سمیرن) ك نامنه منسوبدر . سكنهسی برابرالق ئهئولیالیلرك هجومنه اوغرایوب شهری تخلیه ایتمشلر ومیلادك ١٠١٥ سنه اقدمنده بتكرار استردادده موفق اولدقلری حالده لیدیالیلره مقاومت ایتدیكیچون برچوق مهاجماته اوغرایهرق درتیوز سنه قدر حال خرابیده قالمشدر .

بالآخره بیوك اسكندرك ورثهسی آنتیغون طرفندن انشا وایزیماخوس معرفتیله توسیع وتزیین ایدیلهرك كوچك آسیانك برنجی شهری صرهسنه كچمش ایدی .

مؤخراً برغمه قراللرینك ضبطنه ودها صكره رومالیلره انتقال ایلدی. تیمر زماننده شدتلی زلزله ودهشتلی طاعونلرله خراب اولدیغی حالده ماق آورل طرفندن تعمیر ایدلمشیدی.

١٠٨٢ تاریخنده ازمیر شهری سلجوقیلرك النه چمش و ١٠٩٧ ده بتکرار یان دوقه‌سی طرفندن استرداد اولنمشدر. برآرالق ردوس شوالیه‌لری ازمیر شهرینی قبضهٔ تصرفلرینه چیردرك قلعه‌سنك تحکیم وترمیمنه چالشمشلر ایسه‌ده شهر تکرار اسلاملره چمشدر.

ازمیر سنجاغی. — آیدین ولایتنی تشکیل ایدن بش لوانك بریسی ومرکز ولایتی حاوی اولانیدر. غرباً ازمیر کورفزی واطه‌لر دکزی شمالاً وشرقاً صاروخان وجنوباً آیدین سنجاقلریله محاط ومحدوددر.

اراضیسی ١٢٢٤٤ کیلومتره تربیعنده اولوب نفوس حاضره‌سی بروجه آتیدر:

اقوام	اجمال	یرلی		یباتجی	
		ذكور	اناث	ذكور	اناث
اسلام	٢٧٩٧٣٢	١٣٥٥٩٥	١٣٠٩٢٨	١١٦٥٤	١٥٥٩
روم	١٣٢٧٢٦	٦٥٠٢٨	٦١٨٦٢	٥١٥٠	٦٨٦
ارمنی	٩٦١٥	٤٠٩٤	٤٢٢٠	٨٠١	٥٠
بلغار	٣٩٢			٢٥٦	١٣٦
قتولیك	٧٣٧	٣٦٦	٣٧٢		
یهودی	١٧٣ ٦	٨٩١٣	١٨		١٣
پروتستان	١٥٣	٧٦	٧٧		
لاتین	١٠٥٠	٥٨٦	٤٦٤		
اجنبی	٥٤٥٢٥	١٨١٨١	١٩٠١٨	٨٥٨٨	٨٧٣٨
یکون	٤٩٠٧٩٧	٢٣٢٥٣٥	٢٢٥٣٠٣	٢٦٤٦٢	١١١٨٧

ازمیر سنجاغنك طاغلری آیدین ولایتی بحثنده مذکوردر. سنجاغك الك مهم نهری کوچوك مندرس نام چایدر. اراضیسی درجهٔ اولاده منبت ومحصولدار اولوب اوزوم انجیر پاموق زیتون پالاموت حشحاش کلیتله زرع اولنمقده‌در.

١٢٤٢٦ کیلو متره مربعنده بولنان ازمیر لواسی اراضیسنك ٤٧٩٥ کیلومتره‌سی مزروع ٤٦٠١ کیلومتره‌سی قابل زراعت ٤٨٧ کیلومتره‌سی زراعته غیر قابل ١١٦٢ کیلومتره‌سی اورمانلقدن عبارتدر.

ازمیر سنجاغنك تکالیف مختلفه‌دن

ترکب ایدن واردات متحققه‌سی ۳٦٦٥٦۳٤۳ غروشدر .

داخل سنجاقده متعدد ونافع میاه معدنیه منبعلری موجود وترکیباتنده بولنان املاحك جنس ونوعنه نظراً امراض متعددیه نفعی بالتجربه تحقق ایتمکله سنوی بر چوق مرضانك مراجعتکاهی اولور .

مزبورمیاه معدنیه‌نك برنجیسی ازمیرك جنوبنده اغا ممنون ایلیجه‌لری نامیله موسوم اولاندرکه درجهٔ حرارتی علی العاده ٤٨ وبعض محلنده ٥٠ سانتیغراددر . ترکیباتنده سولفات دوسود قاربونات دوسود ومغنزی وحامض کبریت ماء بولندیغندن رثیهٔ مفصیلهٔ مزمنه والام عصبیه‌یه دوچار اولنلره نفع عظیمی مشاهده اولنمقده‌در.

ایکنجیسی چشمه قاپلوجه‌لریدرکه صویی کثیر وترکیباتنده کبریت وقاربونات دوسود وقلور سودیوم موجود وحرارتی ٥٥ درجه‌در . چشمه قاپلوجه‌لری بوبرك قره‌جکر روماتیزمه خسته‌لقلرینه نافعدر .

بونلردن ماعدا بایندرکل بغچه اوزبك قوش اطه قاینارجه پاشا ایلیجه‌سی کبی معدنی منبعلر موجود اولوب ایام مخصوصه‌سنده برچوق زوارك مرجعی اولمقده‌در .

ازمیر لواسی : نفس شهر ایله ۱۲ قریه و ۱۹ قریه‌یی حاوی بورنووه و ۳٦ قریه‌یی حاوی نیف و ٤٦ قریه‌یی جامع طوربالی مع تریانده ۳۲ قریه‌یی حاوی جمعه آباد ۲٤ قریه‌یی جامع قره برون ناحیه‌لرندن مرکب ازمیر قضاسی ایله ۱۲ قریه وایاسفید ناحیه‌سندن متشکل اورلك وفوچهٔ جدید ناحیه‌سنی شامل فوچتین ومنمن وچشمه وایاسلوغ ناحیه‌سنی شامل قوش اطه ونواحیٔ برغمه وایلیجهٔ برغمه وقوزاق وایازمند ودیکیلی وچاندارلی وکلیسا ناحیه‌لرینی شامل برغمه وصیفه‌جق ناحیه‌سنی حاوی سفری حصار وبایندروتیره وبرکی کلاس بالیانبولی نواحیسنی شامل اولان اوده‌مش قضالرندن مرکب ومتشکلدر .

داخل لواده ۱٦٨۲ ماندە ۲۷۲۹٤ اینك ۲٦٨۲۱ اوکوز ٤٨۳۲ دوه ۲۱۰٨۲ مرکب ۳٥٤۳ استر ۱۹٦۲۱ بارکیر ۱۷۳٤٤۰ کچی ۲۹۱۷۱٨ قیون موجوددر .

ازمیر قضاسنك نفوس موجوده‌سی ۷۹۲٨٨ اسلام ٥۳۰۷٦ روم ٦٨۱۰ ارمنی ۲۰ بلغار ۷۳۷ قتولیك ۱٤۰۹۰۹ یهودی ۱۲٨ پروتستان ۱۰٥۰ لاتین ٥۱٥۲۰ اجنبی اوله‌رق جمعاً یکون ۲۰۷٥٤٨ کشیدر .

حدودی شمالاً معنیسا ومنمن شرقاً قصبه وبایندر وتیره قضالری جنوباً قوش اطه‌سنك ایاسلوغ ناحیه‌سی وسفریحصار قضاسی غرباً سفریحصار اورله قضالریله ازمیر کورفزی ومنمن قضاسیله محدوددر .

ملحق نواحیسی بیرون، آباد ،

نیف سیدی کوی قره‌برون طوربالی تریانده‌در. قرای مشتمله‌سی ١٦٥ پاره کویدر.

مرکز اداره‌سی اولان ازمیره عائد تفصیلات ایچون (ازمیر) ه مراجعت اولنه.

ازنیق کولی. — قصبه‌نك غرب جهتنده واقع اولوب طولی ٣٤ وعرضی ١٤ کیلومتره‌در. صویی لذیذ بالغی کثیر درهله‌لینه بالغی پك مشهوردرکه قورو سنی خارجه کوندر یررلر. ایاغی قصبه‌نك ایچندن کچر ومرمره‌یه دوکیلور.

ازنیق ناحیه‌سنده ٥٠٠٠ قدر اهالی ١٦ جامع، ٢٤ مسجد، ٢ کلیسا، ٣٦ مکتب واردر ناحیه‌نك اورمانی غایت جسیمدر.

ازنیق. — بین العوام جینیٔ ازنیق وجنیزلك دیرلر اسکدارك یکرمی ساعت بعد ومسافه سنده وخداوندکار ولایتنك ارطغرل سنجاغنده یکیشهر قضاسی مضافاتندن همنامی اولان ناحیه‌نك کرسیٔ اداره‌سیدرکه اسکله‌سی کملك قصبه‌سی اولوب بعد ومسافه‌سی ٩ ساعت قدردر بوقصبه قدیماً نیکیا اسمیله معروف جسیم برشهر اولوب وسعت وجسامتی شمدیکی موجود اولان سوری ایله مثبتدر واوائل دور عثمانیه‌ده عظمت قدیمه‌سی موجود ایدوکندن تزین واعمارینه اولوقتلر جداً سعی اولنمشدی. درونده سلطان اورخان وسلیمان پاشانك مدرسه وعمارتلری وخیرالدین پاشانك احیا کرده‌سی اولان یشیل جامع ایله جاندرلیلره منسوب قطب الدین ومحمود چلبی جامعلری واشرف زاده عبدالله رومینك وشارح وقایه علاءالدین اسود وملا خیالینك وامرای عثمانیه‌دن خیرالدین پاشا ایله یعقوب پاشانك مرقدلری واردر.

قصبه‌نك موقعی کوزل ایسه‌ده هواسی جوارنده‌کی کول حسبیله ثقیلدر. بوازنیق قصبه‌سی آنتیغونك اثر بناسی اولوب مؤخراً لیسماخوسك زوجه‌سی نیکه‌نك نامنه نسبت ایله نیکیا اسمنی آلمش و ٣٢٥ و ٧٨٧ تاریخلرنده مقتقدات نصارانی وتدوین ایچون ایکی کره مجلس عمومیٔ رهبانك محل انعقادی اولمش ایدی. ٤٦٩ تاریخنده سلیمان سلجوق طرفندن ضبط ویکرمی سنه صکره اهل صلیب طرفندن استرداد اولندی. صلیبونك استانبولی ضبطده ایمپراطورلره ٦٠ سنه قدر پای تخت اولمش ٧٣١ تاریخ هجریسنده اورخان غازی حضرتلرینك مخدوملری سلیمان پاشا یدیله ضمیمهٔ ملك عثمانی قلنمشدر. اوائل عهد عثمانیده اهمیت وجسامتی باقی اولدیغی حالده کیت کیده خراب اوله‌رق الیوم ١٣٠٠ نفوسی شاملدر.

ازوورنیق. — روم ایلیده بوسنه ولایتنده ازوورنیق سنجاغنده همنامی بولنان قضانك کرسیٔ اداره‌سی اولوب صربیه حدودنده کائن

وخط فاصل اولان دریناصوینك صول یقه سنده وصرب قیا اوزرنده واقع قلعه سی متانتله شهرت بولمشدر حدودده بولنمسی واهمیت عسکریه سبیله وسیلهٔ ادعا اولمش ایدی ازوورنیق لواسی بوسنه سرای لواسنك شمالنده واقع اولوب جوانب ثلثه سی صاوا درینا بوسنه شهرلریله محدوددر نفوسی ۲۵۰۰۰۰ کشیدرکه بونك همان نصفی اسلامدر .

ازینه .ـ قاز طاغی بازاری .

اسبکشان .ـ قونیه ولایتنده مرکز لوایه ملحق بر قضادرکه اراضیسی غایت واسع ومربوط قوچحصار ناحیه سنك مملحه سی مشهور ومتعارفدر قضا حوالیسنده خیلی عشایر واردر اراضی چوراق اولدیغندن محصولاتی آزدر . قضانك مشتملاتی ٤١ قریه وبر ناحیه در .

نفوسی ۳۰۰۰ خانه ده ۱۵۵۰۰ کشیدر قضاده یکرمی یی متجاوز جامع ۳ مدرسه ۹ کهرجله خانه ۲ خان وسائره واردر .

قضا مرکزی طوزکوله قاریشان این صویی کنارنده وقونیه نك ۱۰۰ کیلومتره قدر اوزاغنده واقع این اوی قریه سیدر .

اسپیر .ـ ارضروم ولایتنك ارزنجان سنجاغنده اسپیر قضاسنك کرسیٔ اداره سی (مقدما) اولان برقصبه در جوروق صویی اوزرنده بایبورتدن ۷۷ وارضرومدن ٥٥ ارزنجاندن ۱٤۳ کیلومتره بعدومسافه ده واقعدر . اسپیر قضاسی الیوم ۱٤۳ قریه و ۱۳ ناحیه یه مشتملدر .

قضانك نفوس حاضره سی ٥٢٨١ خانه ده ۳٦۰۷۰ کشی اولوب بونك (۳۲۹۸۱)ی اسلامدر. قضا داخلنده ۱۳ اسلام ۲ ارمنی مکتبیله ۲۰ قدر جامع بر باب ارمنی ، روم ، قتولیك کلیسالری موجوددر .

محصولاتی حبوبات متنوعه ایله میوه ومصنوعاتی کلیم ومنسوجات سائره دن عبارتدر .

اسپارطه .ـ قونیه ولایتنك منقسم اولدیغی الویه دن حمیدآباد سنجاغنك کرسیٔ اداره سی اولان قصبه نك اسمیدرکه مرکزولایتك غربنده وتقریباً ۱۸۰ کیلومتره بعد ومسافه ده ومشهور دوراس طاغنك شمالی پایه سنده مبنی ۳۷ بچق درجه عرض شمالی و ۲۸ درجه ٤ دقیقه طول شرقیده واقع ویکرمی بیکه قریب نفوسی محتوی لطیف الهوا برقصبه در. درونده بر باب حکومت قوناغی وعسکری قشله سی ایله ۱٤ جامع ٦٤ مسجد ۸ مدرسه ۱ کتبخانه ۱ رشدیه ۳۷ صبیان مکاتبی ٦ حمام ۷ خان ٦۰ قدر دکان وسائره موجوددر. اسپارطه ده الاجه بز جولی سختیان وکوش آوانی اعمال اولنور . خواجه عطار ایله علاءالدین

افنـدی کبی اغزهٔ کرامك مدفنـلری قصبه‌نك زیارتکاه محلاریدر .

سنجاغك تفصیلاتی ایچون حمید آباد کلمه‌سنه نظر اوله .

اسپارطه قضاسی حمیدآباد لواسنك محتوی بولندیغی قضالردن بریسی اولوب اولوبورلو ، اکردیر قضالری وانطالیه وبوردور لوالریله محدود بولنمقده‌در . نواحیٔ ملحقـه سی اولان کچیبـورلو وسکرکند ایله برابر ٥٤ قریه واللی بیکه قریب نفـوسی حاویدر . قضـاده ٤٥ مکتب وبونلره مـداوم ۳۰۹۲ طلبه موجـود در . قضا اراضیسـنك ایکیوز اللی بشبیك اوچیوز قرق دونمی مزروع واوتوز آلتی بیك بش یوز یتمش دونمی غیر مزروعدر .

محصولات ارضیه‌سی خشخاش میوه آفیون کوك بویا ایله حبوبات ومصنوعاتی منسـوجات قطنیه‌دن عبـارت اولوب احتیاجات محلیه یی تأمین ایمکده‌در .

اسپرچه .— روم ایلیٔ شاهـانه‌ده جاری وطونه نهرینه صاغطرفدن بلغراد جـوارنده منصب اولان صاوا نهری صاغطرفدن توابعندن وبوسنه نهرینه قاریشـان وازوورنیك سنجـاغنی ادوا واسـقا ایدن بر چایك اسمیـدر . بو چای منبعنی صرب سـتان حدودنده‌کی طاغلردن اخذ ایدرك شمال غربی یه طـوغری جریان وبر چـوق دره‌لری آله‌رق وغرچانیچه‌نك یانـندن کچه‌رك ۱۱۵ کیلومتره قدر مجراسـنی

تمدید ایتدکدنصکره دوبوی جوارنده بوسنه صوینه قاریشور .

اسپوراد .— (شرقی) اطه‌لردکزنده وسیسام ایله رادوس اطه‌لری اراسنده کائن اوفاق وطاغنیق برحالده بولنان اطه‌لره ویریلان اسمدرکه لسان یونانیده اسپوراد کلمه‌سی طاغنیق معناسنی آشعار ایدر .

جزایر مذکـوره استانکوی ، پطموز ، قاربوط ، لریوز . قالمینوس ، استروپالیه ، هرکیت ، انجیرلی ، ایلیاکی کریه ، قاشوط کبی شمدیکی جزایر بحر سفید ولایتی قسماً تشکیل ایتمشلردر .

یونانستان حکومتی دخی مورهٔ شبه جزیره‌سنك سواحل شرقیه‌سی قربنده بولنان سودلیجه ، چاملیجه ، پوروس ، قولـوری اطـه‌لرندن مرکب اولان جزایره‌ده اسپوردا اسمنی ویرمشدر .

بو حالده مارالذکر دولت علیه‌نك تحت اداره‌سنده بولنان آده‌لره اسپوراد شرقی ویونانستان اداره‌سنده بولنانلره دخی اسـبوراد غربی آطـه‌لری نامی ویرلمشدر .

اسپوراد آطه‌لری اهالیسنك قسم اعظمی روم اولوب یکانه معیشـتلری سونکر صید واخراجیدر .

جزایر مزبوره ازمنهٔ متقـدمه‌ده غایت غلبه‌لك ومعمور اولـدیغی حالده بوکون پك کیریده‌در .

اسپوراد شرقی اطه‌لری علی الاکثر

طاغاق اولدیغی کبی طبعاً دخی آسیا قطعه‌سنه مربوط بولنمقده‌در .

جزایر مزبوره‌یه عائد تفصیلاتك بهر اسمك حروف هجا ترتیبیله صره‌سی کلدکجه اعطا اولنه‌جغندن اسملرینه مراجعت لازمکلور .

استانبول — دولت ابد مدت عثمانیه‌نك پای تخت بی‌نظیری وخلافت عظمای اسلامیه نك مرکز مقدسی اولان بلدهٔ مشهوره‌در .

استانبول اوروپا و آسیا قطعه‌لرینك یکدیکرینه التصاق درجه‌سنده تقرب ایتمش اولدیغی نقطه‌ده و بحر سیاه ایله مرمره بیننده بر نهر سریع الجریان اطلاقنه شایان اولان قره‌دکز بوغازینك (بوسفور) مدخلنده و بوغازك ایکی یاقه‌سنده کائن قرا وصیفه‌لری جامع‌در .

ایاصوفیه جامعنك مناره‌سندن کچن نصف النهار دائره‌سی مبداء اتخاذ اولندیغنه نظراً صفر درجه طول و ١٦ َ ٠٠ ْ٤١ عرض شمالیده واقع اولدیغندن کرهٔ ارضك الك لطیف و معتدل نقطه‌سی و بر عتیقك مرکز اختلاطی عد واعتبار اولنمقده‌در .

(استانبول نامی واسامیٔ سائره‌سی)

شهر استانبول . اسلامبول ، قسطنطینیه ودهااسکی اوله‌رق انطونیون ، ویزاندیون ، بیزانسیون اسملریله کسب معروفیت ایتمشدر .

بناءً علیه اسامیٔ عتیقه‌سی احوال تاریخیه بحثنده مذکور اولوب آنجق استانبول واسلامبول اسملرینك بعدالفتح موضوع اولدیغی حقنده‌کی روایات دخی کسب قطعیت ایده‌مامشدر . کویا استانبول کلمه‌سی رومجه ایستین وپولین کلمه‌لرندن مرکب و شهره و یا شهرده معناسنی افاده ایدن ایستین پولین‌دن محرف اولوب اسلامبول دخی مساعدهٔ تلفظ ایله استانبول کلمه‌سندن تحریف اولنمشدر .

حاصلی بو صوك اسمك محررات رسمیه ومزارطاشلرنده مسطوراولدیغنه باقیلورسه عثمانلیلر بیننده خیلیجه تعمم ایتدیکی آکلاشیلور .

استانبولك تقسیماتی : استانبول شهرجسیمی اولاً : داخل سورده واقع و مثلث الشکل اولان نفس شهر ایله سورك خارجنده مرمره ساحلنده کائن ایاستفانوسدن تا ایوبه قدرامتداد ایدن برخط داخلنده کائن محلات ثانیاً : خلیجك قارشی یاقه‌سنده کائن غلطه مع بك اوغلی و خلیج ساحلنده واقع سودلیجه خصکوی قاسم پاشا و بوغاز ساحلنده بشکطاش ایله سودلیجه‌دن شیشلی داخل اولمق اوزره بشکطاشه قدر ممتد اولان خط داخلنده‌کی مواقع ثالثاً : اناطولی یاقه‌سنده و هر ایکی قسمك مقابلنده واقع اسکدار مع قاضی کوی ایله مرمره ساحلنده کائن جاده بوستانی اسکله‌سندن چاملیجه تپه‌لرندن کچه‌رك قوزغنجغه قدر مفروض خط داخلنده

قلان مواقع و محلات رابعاً : بشكطاشدن
روم ایلی قواغنه و اسكداردن اناطولی
قواغنه قدر بوغازك ایكی طرفنده كائن
قرا و قصبات خامساً : ازمید كورفزینك
اغزنده دیزلمش اولان و پرنس اطه لری
دینلان اطه لردن عبارت اولق اوزره
بش قسمه تقسیم اولنه بیلور .

(اصل استانبول) مثلث مختلف
الاضلاع شكلنده و اطرافی سور ایله
محدود اولوب مثلثك رأسی سرای
برونی و زاویهٔ منفرجه سی آسیا طرفنه
دوشر ضلع شمالیسی لیمان صولریله ـ ق
اولنوب ضلع جنوبیسی مرمره دكزی
احاطه ایلر و قاعده سی ایسه شهری
غرب جهتندن اوروپایه وصل ایدر .

شهر یدی تپه اوزرینه بنا اولنمشدر :
برنجی تپه ده طوپ قپو سرای همایونیله
ایا ایرینی و ایاصوفیا جامعی و اوقاف
همایون دائره سی بولنور . ایكنجی تپه
نور عثمانیه اوچنجی تپه ده سلیمانیه و بایزید
جامعلری و یانغین قله سی واردر كه
شهرك اك مرتفع نقطه سیدر .

دردنجی تپه سلطان سلیم بشنجی تپه
فاتح جامعلرینك بولندقلری مواقعدر .
آلتنجی تپه بلاطك اوستیدر .

اشبو تپه لر بر صرت اوزرنده یعنی
مذكور صرتك صاغریلرندن عبارتدر .

یدنجی تپه یدی قله جهتنده اولوب
تلال سائره ایله اراسنده واقع وادیده
ایكی جهتك صولری جاری اولوب لنغه
سمتنده مرمره یه دوكیلور .

(شهرك بدایت حالی) استانبول
بدایت تأسیسنده غایت كوچوك و شمدیكی
سرای برونك بولندیغی صرت اوزرنده
اولوب مؤخراً توسع ایتمش و قسطنطین
زماننده رومایه قارشو بریكی پای تخت
اولمغه لایق صورتده تزیین و توسیع
اولنه رق روما شكلنه تقلیداً ١٤ محله یه
تقسیم اولنمشدر : محلات مزبوره نك
برنجیسی و بزاندیون اولوب الیوم یكی
سرای و طوپقپو سراینی محتویدر .
بو محله ده نیجه قدیم معبدلر و منكنه
تعبیر اولنان آلات موضوع اولدیغی
مخزنلر محلنده تأسیس اولنمش اولان
بالقخانه قربنده بر عظیم مناستر و اینجوالو
كوشك قربنده ارقادیوس قیصرك
حماملری و تئودوسیوسك طاشی و سائر
حكمدارانه مخصوص ابنیه لر موجود
ایدی . ایكنجی محله ینه برنجی تپه ده
اولوب شمدیكی اسكی جبخانه دینلان
آیا ایرینی كلیساسی و مجلس كبیر سراینی
و غایت مزین و مكلف بر حمامی محتوی
ایدی . اوچنجی محله كوچوك آیاصوفیه
و سلطان احمد جامعلری ایله چاتلادی
قپو قربنده كی سرای لیمانك بولندیغی
محل اولوب آت میدانی ایله قرتال سراینی
و پطریق سرایی كبی مبانئ مشهوره یی
مشتمل ایدی . و دردنجی محله یره بطان
جهتی و قدیم جبه خانه قشله سی اتخاذ
و مؤخراً دارالفنونه تحویل اولنان
محل اتصالنده واقع اولوب بر بیوك
چالار ساعتی و برچوق كلیسالرله شهرك

« سرای برونی »

محکمه‌سنی وقسطنطین صهرنجی وبربیوك کتبخانه‌یی محتوی ایدی . بشنجی محله برنجی و ایکنجی تپه‌لر آراسنده وشمدی باب عالینك بولندیغی محلده اولوب نیجه حمام کلیسا چشمه وحوضلر و ستونلرله مزین وامور حربیه نظارتی قوناغنی حاوی ایدی . آلتنجی محله وفا میدانیله شمدی باب سرعسکرینك بولندیغی محل وچنبرلی طاش جواری اولوب معبدلری وچنبرلی طاش ودها سائر ستون ومرمر قبولرله تزیین اولنمش اولان قسطنطین میدانی وقیصرلرك خلعت ایمپراطوری‌یی اکتسا ایتدکلری اسکی سرایی حاوی ایدی . یدنجی محله اوچنجی تپه اوزرنده واقع اولوب قیصر والانتیا-نوسك حاملریله قزلرینه مخصوص یاپدیردیغی سرایی که اغا قپوسنك بولندیغی محلدر و بوغا میدانی دینلان واسع میدانی محتوی ایدی. بو میدانده قیصر تئودوسیونك برمزین ستونی ومخروطی الشکل فصول اربعه وجهات ریاحی بیلدرمك اوزره مرتب واوزری محکوکات ایله تزیین اولنمش دیکر برستون وار ایدی .

برنجی ستول سلیم اول عصرنده لدوس روزکاریله ییقلمشدر .

سکزنجی محله شهزاده جامعیله لاله‌لی سمتی وسلطان بایزید تربه‌سی جهتلری اولوب قیصر تئودوسك سرایله شهرك بیوك مکتبلرینی وبوغا میدانك بقیه‌سنی مشتمل ایدی .

طقوزنجی محله قوم قپو ویکی قپو سمتی اولوب شهرك بغدای انبارلریله جسیم برمیدانی وبودروم جامعی دنیلان میرلئون کلیساسنی وارقادیوسك سرایئی حاوی ایدی .

اونجی محله فاتح جامعشریفی یرنده اولوب حواریون نامنه منسوب برکلیسا ایله قیز طاشی دینلان مارسیانوس دیرکنی وسائردیی حاوی ایدی .

اون برنجی محله بشنجی تپه‌ده اولوب کل جامعی دینلان ایا تئودوسیا معبدینی واودوقسیا وپلا کیدی نام ایمپراطور-یچه‌لرك مکلف قصرلرینی مشتمل ایدی .

اون ایکنجی محله یدنجی تپه‌ده اولوب یکی بغچه ایله مولویخانه قپوسی وصماتیه ویدی قله‌ئتلرینه قدر امتدادایدردی»

بومحله‌ده صیغیر بازاری نامیله موجود اولان جسیم میدانده تئودوس قیصر زماننده برغمه‌دن نقل اولنمش باقردن مجف بر اوکوز صنمی موجود اولوب اعدام اولنه‌جق کمسه بوصنمك درونته وضع اولنه‌رق وآلتندن آتش ویریله‌رك افنا ایدلکده ایدی .

اون اوچنجی محله بتون غاطه عبارت ایدی .

اون دردنجی محله ادرنه قپوسی ایله تکفور سرایی و ایوانسرای سمتیله کوچوك مصطفی پاشا جهتنه قدر متواسع اولوب صوتیروس کلیساسی ایله اودمون دینلان تکفور سراینی وآیوس نیقوله

كليساسى ودها سائر مبانىٔ جسيمه ومشهوره‌يى شامل ايدى .

ذكر اولنان تكفور سرايى كوچوك تئودوسيوس وقتنه دكين شهردن يدى طاش آتيمى اوزاق اولديغى ايچون يدنجى منزل معناسنى افاده ايتمك اوزره اول حوالى‌يه اودمون دينلمشيدى .

نفس شهردن ماعدا سورك خارجى وملحقاتى دخى معمور ومزين ايدى .

بالقلى ايازمه‌سنك بولنديغى سمتده قيصرله مخصوص سرايلر وابنيه‌لر موجود اولوب بوراسى حكمدارينك بهاريه‌سى حكمنده ايدى .

ايوانسرايدن ايوبه قدر ممتد اولان محله قوزميديون دينلوب سرايلر وقصرلر وكليسالردن بشته ژوستينانوسك اثر بناسى اوله‌رق اون ايكى كمرلى دوه كوپريسى دينور برجسر عظيم وايوس مماس مناستر وميدان وليمانى بولنمقده ايدى .

سودليجه وخصكويده‌كى عالى حماملر ومكلف چشمه‌لرك اثارى يقين زمانه قدر كورلمكده ايدى .

جنويزليلرك اقامتكاهى اولان غلطه اون ايكى قپولى عظيم برسور ايله محاط اولوب ازمنهٔ قديمه‌دن قالمه اثارى ميانده عرب جامعى موجوددر .

ويزانديون پتپرستلرينى دين عيسويه دعوت ايدن آيوس اندرياسك مقام وكليساسى قديمده آركيرو پوليس دينلان فندقلى محله‌سنده بولنور ايدى .

بشكطاشه ديپلوكيونيون اطلاق اولنور ايدى . طولمه بغچه غايت درين ليمان محلى ايدى .

اكاسرهٔ ايران اناطوليده بولنان ملكلرينك ويركولرينى جمع ايتدكلريچون آلتون شهرى معناسنه اوله‌رق خرسو پوليس ناميله معروف اولان اسكدارده چاملجه اتكارينه طوغرى ايمپراطورلرك صيفيه‌لرى وبى نظير قصرلرى وارايدى‌كه اليوم اسكدار قبرستاننده مشاهده اولنمقده بولنان ديرك طاشلر مبانىٔ قديمهٔ مزبوره انقاضى اولديغنده شبهه يوقدر .

داماليس نام عتيقله موسوم بولنان قيز قله‌سى ايله بالقخانه‌ده‌كى منكنه قله‌سى اراسنده بر زنجير تمديد ايدلمشيديكه بوساده قيصر امانوئيل قومينوس شهرى تحت ترصينه ادخال ايتمشدر .

خالكدون دنيلان قاضى كوى استانبولدن ٢٧ سنه اقدم بنا اولنمش معمور برشهر اولوب التمش بيوك كمى استيعابنه كافى اولان صنعى ليماننك اثارى الآن مشهوددر . غايت مزين وجسيم اولان كليساسنك انقاضى بعض معابد اسلاميه‌نك انشاآتنه استعمال اولنمشدر فنار بغچه‌سنده حماملر كليسالر ميدانلر وار ايدى واوكنده‌كى قياده‌كى مشهور صنمك قاعده‌سى الان باقيدر .

بوغاز ايچينك عمارات وتزيينات سابقه‌سى الان بعض مواقعده كورديكمز اثار عمراندن مستبان اولور واطه‌لر

جهتك معموريتی ايسه اوزرلرنده مشاهده ايديلان خرابه ايله بودروم وسارنج ومناستر كبی آثار قديمه‌سندن استدلال اولنور .

اسكدار جهتنده كائن چاملوجه قايش طاغی آيدوس وسائره كبی مواقع مرتفعه ذروه‌لرنده ديده بانلر اقامتنه مخصوص محللر موجود وبونلر تاجدوده قدر بو يولده ممدود اولوب نقاط مذكوره‌ده عربلرك هجوم واقتحامنی سريعاً استانبوله اخبار ايتمك ايچون جابجا آتشلر استعمال ايدلمكده ايمش .

(سور وقپولری) ويزاس شهری بدايت تأسيسنده سور ايله احاطه ايتديريلدكندن استانبول سورينك ايلك بانيسی مومی اليه ايسه‌ده شهرك مؤخراً توسيع وتعميرنده موجود اولان سورلری دخی بالطبع توسع وتجدد ايتمشدر .

زمانمزده موجود اولان سور ايمپراطور قسطنطينك اثر بناسی اولوب اون آلتی كيلومتره محيطنده‌در . كرك قره وكرك دكز جهتلری قسماً خراب ايسه‌ده انقاضی مشهود بولنمقده‌در . شهرك قره جهتنده‌كی سور ايكی قاتلی اولديغندن لاتينلرك محاصره‌سنده كوريلان فوائد ومحسناتی جهتيله ايمپراطور ميخائيل بالئولوغ دكز جهتنده‌كی سورلری دخی تضعيف ايتمشدی . سور قسطنطنيه‌نك تخنی وخندقنك عمق ووسعتی واستحكامات خارجه مقامنده اولان قله وبرجلرينك متانتی جهتيله قرون وسطاده استانبولی دنيانك برنجی درجه‌ده متين ومستحكم قلاعی ميانه‌نه ادخال ايتمش اولديغنی دفعات عديده‌ده دوچار اولديغی محاصرات شديده‌كی مدافعاتی اثبات ايدر .

اشبو سورك قره‌دكز جهتنده متعدد قپولری واردر كه بوكون اكثريسی موجود وموجود اولميانلرك محللری مضبوطدر وبر طاقمی دخی بعد الفتح سد ايدلمشدر مذكور قپولرك اساميسی بروجه آتيدر :

خليج جهتنده‌كيلر

١ يالی كوشكی قپوسی (اوخبيوس قپوسی)
٢ باغچه‌قپوسی (تئوريون)
٣ بالق بازاری قپوسی
٤ زندان »
٥ اودون »
٦ ايازمه »
٧ اون قپانی »
٨ جبالی »
٩ آيا »
١٠ يكی قپو (فتحدن صكره كشاد ايدلمشدر)
١١ پترو قپوسی
١٢ فنار »
١٣ بلاط »
١٤ ايوانسرای قپوسی (فتحدن صكره اچيلمشدر)

مرمره جهتنده‌کیلر

١ نارلی قپو
٢ صماتیه قپوسی (پسو ماتئوس)
٣ داود پاشا (آیوس امیلیانوس)
٤ لانغه یکی قپوسی
٥ کرجك اسکله
٦ چاتلادی قپو
٧ آخور «
٨ بالقخانه قپوسی
٩ طوپ قپو (ایاوارو'را)
١٠ دکرمن قپو

قره طرفنده‌کی سور قپولری

١ (اکری قپو) خرسیاوقارسیوس اسملریله مشهور اولوب قربنده ایکی مسدود قپو دهاوار ایدی)
٢ ادرنه قپوسی (بوکا میریاندریون . اون بیکار) قپوسی دیرلر .
٣ طوپ قپو (آیورومانوس)
٤ مولویخانه قپوسی (ملاندیسیا)
٥ سلوری قپوسی (بوکاپیکار وییکی قپوسی دیرلر .
٦ یدی‌قله قپوسی (کوچك چکمجه‌یه نسبتله رکیوم) دیرلر .

(استانبولك آثار ومبانیء قدیمه‌سی) شهر استانبولده قیصرلر زماننده قالمه بك ازمبانی موجوداولوب بونلرده بعض صو کمرلری ایله صهرنجلر وسرای وحمام انقاضی مثلاو کلیاً خراب اولمش ابنیه‌لر وقدیماً کلیسا اولدیغی حالده بعد الفتح جامعه تحویل اولنان معبدلر والیوم

شهرك اوته‌سنده بریسنده بولنان ستونلرله سورلردن عبارتدر .

زمانمزه قدر موجودیتنی محافظه ایدن صو کمرلرندن خارج سورده واقع آدریانوس قیصرك اثر بناسی اولدیغی حالده جوستینیانوسك تجدیداً تعمیر ایتدیکی جوستینیانوس کمری ایله قسطنطین معرفتیله بنا اولنان وخلقه‌لی صوینی درون شهره ادخال ایلیان آلیدی کمری پادشاهان عثمانیان طرفلرندن دفعاتله تجدید بیورلمش ومشهور بوز طغان کمرینی وآلنسی قیصر قاضی کوی سورلرینك تقاضیله بنا ایتمشدر.

شهرك موسم صیفده صو قلتندن محافظه‌سی ضمننده یاپیلان جسیم صهرنجلردن بوکون موجود اولنلری یره بطان نامیله معروف اوله‌رق ٣٣٦ صماغی دیرکارله مزین اولان وقرق چشمه صوینك فضله‌سنی جمع ایدن جسیم صهرنج ایله درونده ایکیجیلر اقامت ایدن ودیرکلرینك کثرتندن ناشی بیك بر دیرك دینلان ٢٢٤ مرمر ستونی حاوی فیلوقسن صهرنجی ایله بونك قربنده غایت مصنع تئودوسیوس صهرنجی وسلطان سلیمده، صماتیه‌ده ودها بعض محله‌چوقور بوستان نامیله معروف اولان حوضلر، زیرك جامعی التنده فوقاس قیصرك صهرنجی وفاتح جوارنده حواریون صهرنجی وسائرددن عبارتدر .

قیاصره‌نك علامت ظفر وافعال بر

« دیكیلی طاش »

کزیده‌لرینه اثر اولمق فکریله جابجا
رکز ایتدکاری ستون وطاشلرك قسم
اعظمنی لاتینلر حین استیلالرنده هدم
وتخریب وبعضلرینی مملکتلرینه نقل
ایتدکلری جهتله بوکون پك آزی
موجود بولنمقده‌در .
بونلرك برنجیسی یانق دیرك دخی
دینلان چنبرلی طاشدرکه بونی قسطنطین
رون‌دن جلب وذروه‌سنه غایت مصنع بر
صنم وضع ایدرك رکز ایتمش ایدی
مذکور ستونلر سکز پارچه قزل صماق-
قینك یکدیکرینه باقر چنبرله ربط
والصاقندن حاصل اولمش واستجلاب
حرمت ضمننده تملنه ذمان مسیحیه‌یه
متعلق ذی‌قیمت اشیا وضع ایدلمش ایدی
یانغینلر سببیله بو ستون بر اراالق مائل
انهدام اولمش ایسه ده سطحیجه تعمیم
وترمیم ایدلمشدر .
ایکنجیسی قز طاشی دینلان والیوم
بر باشلغی مرئی اولان مارسیانوس
قیصرك میلیدرکه اوزرنده زهره صنمی
موضوع ایدی .
اوچنجیسی آت میداننده‌کی دیکیلی
طاش وبورمه‌لی دیرك ایله قسطنطین
پور فیرونتیوسك اورمه ستونی‌درکه
بونلردن دیکیلی طاشی تئودوسیوس
مصردن نقل ایله ۲۲ کونده محلنه رکز
ایتدرمشدر .
یکپاره قزل صماقیدن عبارت وهرمی
الشکل اولان بو طاشك اوزرنده هیر
وغلیف خطیله شو عباره محکوکدر :

اشبو اثر جزیلی مصر وصعید حکمداری
وصانع عالم عالینك معتقد وخادمی ملك
طوتموزینی حکمت صمدانینك شان
وعظمتنی توقیر ایچون اعمال ایتدرمشدر .
قاعده‌سنك بر یوزنده تئودوسیوسك
وزوجه‌سیله چوجقلرینك تخت اوزرنده
رسملری ایکنجی یوزنده دشمنلرینك
تبعیتی اوچنجی یوزنده آت میدانی او-
یونلری دردنجی یوزنده النده علامت
ظفر ونصرت اولان اکلیل ایله رسملری
وطاشك رکزنده استعمال اولنان آلات
وادوات حك وترسیم اولنمشدر .
استانبولك معابد قدیمه‌سندن بریسی
دنیاده امثالسز دینمکه شایان اولان
ایاصوفیه‌درکه ایلك دفعه قسطنطین
اخشاب اوله‌رق بنا ایتمش وحکمت
ربانی معناسنی افاده ایله آیاصوفیه نامیله
تسمیه ایلمشیدی .
بوبنا بر آرالق یانمغله تئودوسیوس
تجدید ومؤخراً جوستینیانوس الیوم
کوریلان صورتده بنا ایلمشدر . معبد
مزبورك اصول معماریه‌سی وتزیینات
وجسامتی مشهود مز اولدیغندن تعریف
وتوصیفندن صرف نظرله یالکز معماری
اولان ایمبوس نام ذاتك فن معماریده‌کی
ید طولاسنی ومصارف انشائیه‌سی اولان
ایکیوز یکرمی بیك کیسه مبلغك جسامتنی
ذکر ایله اکتفا اولنمشدر .
بوندن ماعدا باندوقراتور دینلان
وایمپراطوریچه ایرز ایله اوغلی مانوئیلك
اثر بناسی اولان زیرك جامعی وسرکیوس

« آياصوفيه جامعی »

دیبلان کوچك ایاصوفیه وصوتیری مناستری تسمیه اولنان قعریه جامعی وسائره استانبولك معابد قدیمه‌سندن اولوب الیوم باقی وموجود اولنلردر.

ابنیهٔ مشهوره‌سی : استانبولك ابنیهٔ مشهوره‌سی جوامع شریفه ایله سرای همایونلر وابنیهٔ میریه وخصوصیه‌دن بعضیلریدر. جوامع شریفه‌دن قبل الفتح انشا اولنانلر بالاده ذکر اولنمش وسلاطین عظام طرف عالیلرندن انشا اولنانلری دخی اشاغیده تعریف اولنمشدر .

سرای همایونلر میاننده موقعك لطافت وظرافتی وابنیهٔ عالیه سنك نظر ربانی وبغچه‌لرینك جسامت وکوزللکی ایله شهرتکیر انام اولان یلدز سرای همایونی ایله طولمه بغچه وچراغان وبکار بکی ویکی سرای دیبلان وسرای برونی صرتنده‌بولنانلر وکوکصوبکقوز اخلامورکاغدخانه قصرلری ذکراولنور.

ابنیهٔ میریه‌دن باب عالی وباب سر عسکری وعدلیه دائره‌سیله سلیمیه ورامی وبك‌اوغلی ومجیدیه قشلهٔ همایونلری واسلحه انبارلری اتخاذ اولنان ماچقه قشله‌سی وابنیهٔ خصوصیه‌دن تشویقیه‌ده وبایزید وجغال اوغلنده رجال دولته مخصوص قوناقلر الحق شهرك انتظام وتزییناتی تزیید ایتمکده‌درلر .

چارشوی کبیر دخی شهرك ابنیهٔ جسیمه‌سندن اولوب درونده ٧٣ سوقاق وایکی بدستان ایله یکرمی ایکی خان وبدستان وخانلرك مشتملاتیله برابر ٦٣٠٤ اماکن مختلفه‌سی واردر .

جوامع وتربه‌لری : درسعادت ومشتملاتنده طقوز یوزه قریب جوامع شریفه واردرکه بونلردن برقسمی صنایع معماریهٔ عثمانیه‌نك نه درجه‌لرده واصل مرتبهٔ ترقیات اولدیغنی ارائه واثبات ایتمکده وپای تختی زیارت ایدن اوروپا ارباب فنونی بحق حیرتده براقمقده‌در .

جوامع مذکوره‌دن قانونی سلطان سلیمانه منسوب اوله‌رق سلیمانیه نامیله مسما ومشهور معمار سنانك اثر بناسی اولان درت مناره‌لی واون شرفه‌لی وجوار وحوالیسنده بردار الحدیث ایله درت مدرسه وبرر تابخانه وطب مدرسه‌سی ودارشفا وعمارت وحمام ومکتب بولنان معبد لطیف همان کرهٔ ارضده امثالی نادر دینله‌جك مرتبه‌ده مصنع مزین ومعمارینك صنعتده‌کی مهارتی تصدیق کردهٔ ارباب هنر وفندر . تاریخ بناسی ٩٦٤ سنه‌سیدر . جوارنده بانیسنك غایت مصنع تربه‌سی واردر .

سلطان احمد خان اولك آلتی مناره‌لی وجوارنده مدرسه وعمارت وتیمارخانه‌یی شامل اولان جامعشریفی ایله سلطان بایزید وفاتح وسلطان سلیم ولاله‌لی نورعثمانیه یکی جامع واسکدار سمتنده والدهٔ عتیق وجدید ومهرماه وسلیمیه وبکلر بکی جامعلری دخی صنایع معماریهٔ عثمانیه‌نك بررتمثال بی مثلیدرلر .

نام نامئ جناب پادشاهی‌یه منسوب اولان حمیدیه جامعشریفی دخی صنعتکاران عثمانیه‌نك عربسکی طرز دلنشینده‌کی انشاآت مهارتکارانه‌لرینی انظارهنرورانه عرض ایدن مبانئ معظمه‌دندر .

فاتحدنبری سلاطین ماضیه‌نك غایت مکلف ومزین اولان تربهٔ معطره‌لریله رجال سلطنت سنیه‌دن سنان پاشا رشید پاشا قلیج‌علی وخیرالدین پاشالر وصوقوللو محمد پاشا وفرهاد وسیاوش پاشانك تربه‌لری ومشایخ وکبار اولیااللهدن سنبل سنان وشیخ وفا عزیز محمود هدایی قره‌جه احمد سلطان وامثالی مظنهٔ کرامك مراقد مبارکه‌لری وخصوصاً مهماندار جناب پیغمبری ابا ایوب الانصاری حضرتلریله سائر یکرمی قدر کبار صحابهٔ کرامك مقام مقدسلری زیارتکاه ووسیلهٔ رحمت آلهدر .

کتبخانه‌لر : درسعادتده کرك

سلاطين عظام وكرك رجال دولت طرفندن تأسيس ايدلمش اللى يى متجاوز كتبخانه موجوددر. بونلردن اك زياده كتابى حاوى اولنلر اياصوفيه وفاتح وكتب نفيسه يى محتوى بولنانلرى حميديه وراغب پاشا وعاطف كتبخانه لريدر . بو كتبخانه لرده يوز بيك جلده قريب كتاب موجوددر . مؤسسات جناب پادشاهيدن اولان كتبخانهٔ عمومى زينت ومكمليت جهتيله جمله سنه فائق اولوب درونده برچوقده كتب اجنبيه ومؤلفات عربيه واردر .

مكاتب ومدرسه لر : سلاطين ماضيه حضراتى انشا كرده لرى بولنان جامعلره تحصيل علوم ايچون متعدد ومكمل مدرسه لر دخى علاوه ايلمشلردركه يقين زمانلره قدر كانجيه قدر مشاهير وعلماى ملت هپ بو دارالتحصيللردن يتشمشلردى . دصر اخيرده مكاتب متنوعه نك تأسيس واحداثنه لزوم كورلديكندن سلطان سليم خان ثالث زمان سلطنتنده مهندسخانهٔ برىٔ همايون وسلطان محمود ثانى عهد سلطنتلرنده مكتب حربيه وطبيه كبى ضابط ودوقتور يتشديرمك اوزره مكاتب عسكريه كشاد ومتعاقباً رشديه وسلطانى ودارالشفقه وطبيهٔ ملكيه مثللو مكاتب عاليه كشاد اولنمشدر.

ملت معظمهٔ عثمانيه نك صباح الخير انفلاق اولان جلوس پادشاهيدن برى شعبات دولتك كافه سنده مشاهده اولنان آثار ترق ميانده معارف عموميه دخى برسرعت خارق العاده ايله كسب ترق ايتمكله مكاتب موجوده نك اعدادى تكثير وپروغراملرى تعديل واصلاح اولنديغى كبى يكيدن حقوق زراعت تجارت صنايع نفيسه وبيطر مكتبلرى احداث وملكيهٔ شاهانه واعدادىٔ ملكى وبرچوق خصوصى مكتبلرى آچيلمشدر.

درسعادتده موجود اسلام وخرستيان مكتبلرينك عددى بيكه بالغ اولور .

محلاتى : درسعادت و بلاد ثلثه ده بشيوز قدر محله موجود اولوب بونك (٣١) ى چارشوى كبير سمتنده (٥٣) ى قوم قپو سمت وجوارنده (٥٧) سى جبالى قولنده (٦١)ى بلاط قولنده (٣٣) ى يدى قوله قولنده (٤٤) ى طوپ قپو قولنده (٤١) ى ايوبده (٢٧) سى قاسم پاشاده (١١) ى غلطه ده (٣٠) ى طوپخانه قولنده (٣٩)ى بشكطاش سمتنده (٥٠) سى اسكدار و جوارنده واقعدر .

اماكن : استانبولده بولنان املاك مثمره و غير مثمره و ميريه نك عددى ١٦٣٨٣٦ مقدارينه بالغ اولوب بونك قيمت تخمنه سى ٢٨٤٦٧٦٣١١٨ و ايراد سنويسى ١٣٩٠٤١٢٣٣ غروشدر [١]

[١] بومعلومات بوندن اون سنه اقدمكى ايستاتستيقه مستند اولوب شمديلرده مقادير مشروحه نك تزايد ايتديكى طبيعيدر .

جدول آتیده املاك مزبوره‌نك جنس و نوعی تصریحاً بیان اولنمشدر .

املاك مثمره یعنی ایراد گتورر عقار

عدد	
٦٦٤١٣	خانه وساحلخانه
١٧٥	حمام
٤٥٩١	باغ وبغچه وبوستان
٣١	قار قویوسی
٤٣	موخانه کبریتخانه طوغله حرمنی
٢٢٣١٤	عرصه
٣٤١٩٦	دکان
٣٦٧	فرون
٣٣٠٥	ترلا چایر ومرعا
٧٩	طاش وکیرج اوجاغی
٣٣٨	قایقخانه
١٣	واپور دکرمنی
٣٥٤	خان
٧٢٠٣	بکار اوطه‌سی واخور
٣٨	چفتلك
١٢٥	دباغخانه موخانه سلخانه
٧٦	دالیان وولی محلی مدیه ترلاسی
٧٥	دکرمن
١٣٩٨٠٣	یکون

املاك غیر مثمره یعنی ایراد گتورمیان

عدد	
١٩	سفارتخانه
٥١٩	مکاتب
٢٣١	تکیه
١٦٦	جامع درگاه مدرسه عرصه‌لریله نمازگاه
٢١٢	تربه
٢٢٥٥	اسکله میدان وسائره
١٢	شمندوفر استاسیونی
١٤٦	مدرسه
١٦	عمارات
١	رصدخانه
٥١٤	قبرستان
١	تونل
٦٧٤	جامع
٦٥	کتبخانه
١٥	موقت خانه
١٨٨٩	حوض مصلق چشمه سبیل شادروان قویو آیازمه
١٦٩	پطریقخانه کلیسا سناغو
٢٣٢٣٦	یکون

املاك امیریه .

عدد	
٢٩	سرای وقصر همایون
١٩٨	قشله وقره‌غولخانه
٣٤	اوطه واخور
٣	یانغین قله‌سی
٢٧٨	دوائر عالیه
١٦	خانه
٩٩	عرصه
٢	بیوك کوپری
٨٩	بغچه وبوستان چفتلك
١٨	دکان
١	مسافرخانه
١٠	کوچك کوپری
٧٩٧	یکون

نفوس والسنه : درسعادتك نفوس موجودی ٨٧٣٥٦٥ كشی‌در .

نفوس موجوده‌نك بشيوز بيكدن زياده‌سی مسلم ومتباقيسی روم وارمنی يهودی واجنبيدن عبارتدر .

السنهٔ مستعمله دولتك رسمی لسانی اولان تركجه ايسه‌ده رومجه ارمنيجه يهوديجه و اجانب بيننده فرانسزجه و انكليزجه و سائره دخی تكلم اولنمقده‌در :

مسيره‌لری : شهر شهير لطافت موقعيه‌سی واقسام مختلفه‌سنك اختلاف طبيعت و منظره سی جهتيله متعدد مسيره‌لری شاملدر . ازجمله انظار تماشا كرانه بر قاليچهٔ زمردين هيئتنده عرض وسعت نامحدود ايدن يشيل چاير و چمنلرله مستور جريجی وولی افندی و حيدر پاشا موقعلری ايله چايراق واغاجلقلرله مزين طار واديلرده جريان ايدن صولرله لطافتی بر قاتدها تزايد ايليان كاغدخانه و كوكصو مسيره لری وحنكار صوبی فندق صوبی كستانه صوبی وقايش وعلم طاغی كبی غايت صاف و لذيذ منبع و پيكار باشلری وفنار باغچه سی و قوش دیلی چاملیجه مثللو تفرجكاهلر درسعادتك يكانه سير محللريدر .

مياه جاريه و منبع صولری : استانبولك قرب و جوارنده كوكصو وكاغدخانه وعلی بك كوی وقوربغه‌لی دره‌لردن ماعدا مخصوصاً ياپيلان جسيم تپه‌لرده تراكم ايتديريله‌رك درسعادته ايصال اولنان خاقه‌لی قرق چشمه تقسيم صولری استانبول وبك اوغلنك صويه اولان احتياجاتی قسماً تسويه ايتمكده اولديغی كبی . استانبول و بك اوغلی و بوغازايچنك روم ايلی جهتنه درقوس كولندن و اسكدار و ملحقاتنه كوكصو دره‌سندن تيمور بوريلر واسطه سيله اساله اولنان ماء لذيذ دخی غايت مبذول اولمغله اهالينك ايام صيفده صوجه اولان مضايقه‌سنی برطرف ايتمشدر .

بوندن ماعدا پای تختك اطراف وجوارنده جابجا بولنان كوزتپه قره قولاق كچه قانلی قواق قايش طاغی طاش دلن بيوك وكوچك چاملیجه قسقلی لباده كبی منبع صولری غايت براق ولطيف وطعمی فوق العاده لذيذ اولديغندن اغنيای بلده طرفندن ايچلمكده‌در .

كوپريلری : نفس استانبول ايله غلطه‌يی يكديكرينه ربط و توصيل وهرايكی جهتنك دائمی صورتده اتصالنی تأمين وتشكيل ايتمك اوزره خليج قسطنطنيه اغزنده تيموردن معمول وصاجدن طومبازلر اوزرينه موضوع ايكی عدد كوپريدن اون قپانی كوپريسی ١٢٥٣ تاريخنده سلطان محمود عدلی وجسر جديد ١٢٦٠ سنه‌سنده عبدالمجيد خان حضرتلری طرفندن ياپيلمشدر . بوكوپريلردن بشقه سلحدار اغاده قاسم پاشاده يوغورتجی چشمه سنده

« قز قله‌سی »

استنیه‌ده علی بك قریه‌سنده اناطولی حصارنده سوکودلی چشمه ده بالطه لیماننده کوچوك صوده بوستانجی باشنده کاغدخانه ده اولدقجه مشهور کوپریلر واردر .

ادارۀ انضباطیه‌سی : درسعادتك ادارۀ انضباطیه‌سی ضبطیه نظارتنه عائداولوب نظارت‌مشارالیهایه مربوط اولمق اوزره شهر ، درسعادت ، بك اوغلی و اسکدار نامیله اوچ پولیس مدیرلکنه تقسیم اولنمشدر .

تقسیمات بلدی : استانبول وملحقاتی اولان چتالجه سنجاغی و قرتال بکقوز شیله اطه‌لر ککبوزه قضالریله برابر شهر امانتنك تحت‌اداره‌سنده برولایت اعتبار اولنمشدر .

ملحقات خارج اولمق اوزره شهر بروجه آتی اون دائرۀ بلدیه‌یه منقسمدر :

(١) نجی دائرۀ بلدیه بایزید
(٢) « « « فاتح
(٣) « « « جراح پاشا
(٤) « « « بشکطاش
(٥) « « « یکی کوی
(٦) « « « بك اوغلی
(٧) « « « بیوك دره
(٨) « « « قانلیجه
(٩) « « « اسکدار
(١٠) « « « قاضی کوی

وسائط اختلاط واتصالات : کرك خلیج وکرك بوغاز ایچنك هر ایکی یقه‌سی ایله استانبول اراسنده آمدشدی تسهیل ایتمك اوزره حسابسز قایق وصندال موجود اولدیغی کبی مرکزی کوپری اولمق اوزره برنجیسی درون خلیجده ایکنجیسی اسکدار وبوغاز ایچنك مواقع مختلفه‌سی اراسنده اوچنجیسی اطه‌لرله مرمره سواحلنك نقاط متعدده سنده یولجی نقلنه مخصوص خلیج درسعادت شرکتی ، شرکت خیریه ، ادارۀ مخصوصه نامیله اوچ عدد واپور شرکتلری واردرکه بونلرك اداره‌لرنده اولان واپورلر واسطه سیله یومیه بیکلرجه یولجی کلوب کیتمکده‌در .

اشبو اتصالات بحریه‌دن بشقه استانبول و بك اوغلنك نقاط ومحلات بعیده‌سی اراسنده بری کوپری باشندن طوپقپو و یدی‌قله‌یه دیکری غلطه‌دن شیشلی و اورته‌کویه قدر ممتد اوچ عدد تراموای‌خطی ایله بر تونل‌واردر.

سرکه‌جیدن ادرنه طریقیله اوروپایه وحیدر پاشادن انقره‌یه کیدن شمندوفر دخی درسعادتك محلات بعیده‌سنی مرکزه ربط والصاق ایدرلر .

احوال جویه سی : درسعادتده میزان‌الهوانك تضییق وسطیسی ٧٦٢,٢ میلمتره تضییق اعظمی ١٧٧,٩ میلمتره اصغریسی ٧٤١,٩ میلمتره واهتزازات متوسطۀ سنویه‌سی ٣١,٣ میلمتره‌در .

درجۀحرارت وسطیسی فوق‌الصفر ٣٥,٤ درجه‌اولوب اعظمی واصغری بیننده‌کی فرق ٤٣,٨ در مواسم

اربعه‌ده‌کی حرارت متوسطه‌سی دخی بروجه زیردر :

فصل ربیعده	«	۱۲.٤	درجه
« صیفده	«	۲۲,٦	«
« حریفده	«	۱٥,٦	«
« شتاده	«	٦,٤	«

استانبولده برسنه ظرفنده یاغان یاغمورلرك میزان المطرده کورینان ارتفاع وسطیسی ۷۰٤,۰۹ میلیمترو اولوب آتیده‌کی جدولده هر آیك میزان المطر واسطه‌سیله مضبوط ارتفاعاتی ارائه اولنمشدر .

فصل ربیع

مارت	نیسان	مایس
٦۱,۲٥	۲٦,۲۰	۲۷,۱٥

فصل صیف

حزیران	تموز	آغستوس
۳۱,۳٤	۳٦,٤٦	٦۲,۱۲

فصل حریف

ایلول	تشرین اول	تشرین ثانی
٦۷,٥۹	۸۲,۷۱	۹۱,۰۰

فصل شتا

کانون اول	کانون ثانی	شباط
۱۰۱,۲۰	٦٥,٦۲	٥۲,۹٤

درسعادتك اك صغوق وقتی شباط واك شدید صیجاق زمانی اغستوس آییدر. لدوس پویراز و شمال روزکارلری علی الاکثر یاغمور کتورر . وقره‌یل بطی روزکارلری اسدکده ایسه کثرتله یاغمورلر یاغار. استانبولده سنه‌ده ۷۷ دفعه شمال ۱۳٤ دفعه پویراز ۱۳ دفعه کشیشلمه ٤٥ دفعه قبله ٦۱ دفعه لدوس ۲٥ دفعه قره یل روزکاری اسوب کون طوغیشی و بطی روزکارلری ایسه بالنسبه آز اسدیکی بالتجربه تحقیق اولنمشدر .

صنایع وفابریقه‌لر : پای تخت سلطنت سنیه‌ده اصحابی عهده‌سنده ویا شرکتلر اداره‌سنده اوله‌رق پك از فابریقه واردرکه اوده بکقوزده کاغد اعمالنه مخصوص حمیدیه وقره اغاجده برقاچ طوغله وکرمید فابریقه‌لریله پاشا بغچه‌سنده جام واوانی زجاجیه وکبریت وسختیان فابریقه‌لرندن عبارتدر . بناءً علیه ترسانه وطوپخانه وباب سرعسکری اداره‌لرنده بحری وبری عساکر شاهانه‌نك لوازم ومهمات حربیه‌لرینی تدارك ایتمك اوزره موجود اولان فابریقه واعمالاتخانه‌لر بوکون اوروپا دول معظمه‌سنککیلردن دون مرتبه دکلدر .

ترسانهٔ عامره‌ده هر درلو سفاین حربیه وتجاریه‌نك کرك مجدداً وکرك تعمیراً انشاسنه الویرشلی قزاقلر ودستکاهلرله بش عدد جسیم حوضلر وسفن همایونك لوازمات داخلیه وخارجیه‌سنی اوروپایه احتیاجدن وارسته ایتمك اوزره قزغانخانه حده‌خانه وجسیم زفت و قطران اوجاقلریله تیمورخانه وزرهلی سفاین ایچون تیمور لوحه‌لرك اعمالنه مخصوص عظیم دستکاهلر

و طوپخانهٔ عامره ده طوپ و تفنك
ومرانقوز وزيتون برونده تيمورخانه
ودوكمخانه و باروتخانه وقره اغاجده
فشنكخانه فابريقه‌لرى وعساكر بريه
ايچون چادر بزى اعمالنه مخصوص
زيتون برونده بز فابريقه‌سى ايله فس
كليم عبا فانيله كبى لوازمات جنوديه
تداركنه مخصوص فسخانه وبكقوزده
كاوساله ومشين وسختيان اعمال ايدن
دباغخانه و اياق قابى اعمالنه مخصوص
قوندره خانه ايله سليمانيه‌ده لوازمات
نحاسيه وسراجيه اعمال ايدن سراجخانه
كبى فابريقه‌لر موجوددر .

استانبولده اليوم كتخدالرى معين
اولمق اوزره ٢٣٩ اصناف موجود
اولوب بونلردن سراجلق قيومجيلق
سيمكشلك ترزيلك اولدقجه مترقيدر .

ويرلى طوقومه‌سى ديناك بز ايله
اسكداره ده سليميه ده كائن صنداللى
اصنافنك چيره دستئ مهارتلريله نسج
واعمال اولنان چتارى وقطنى وسليميه
ناميله شهرتشعار اولان قماش ايله دوشمه‌لك
چاتمه امثالسز دينله‌جك درجه‌ده ظريف
ومتين شيلردر .

تجارت: استانبول بر عتيقك مركزنده
و آوروپا ايله آسيا قطعه‌لرينك يكديكرينه
درجهٔ نهايه‌ده تقرب ايتدكلرى موقعده
بولنمسى حسبيله مركز عالم اولمغه لايق
اولديغى درجه‌ده مركز تجارت اولمقلغه
دخى استعداد تامى وارايسه‌ده سويش
قنالنك كشادى وروسيه شمندوفرلرينك
آسيانك تا مركزينه قدر تمديدى وسريع
السير واپورلرك چوغالمسى كبى اسباب
تسهيليه بر عتيقك نقاط ومحال بعيده‌-
سنك تعدد طرقنى موجب اولديغندن
بوكون پاى تخت تجارتجه لايق اولديغى
مرتبه‌دن دون برحالده بولنمقده‌در .

بناءً عليه شهر شهيرك بو طرفدن
اوروپا شمندوفرلريله التصاقى ديكر
طرفدن اناطولينك وسطنه طوغرى
تمديد اولنان تيمور يول خطنك كون
بكون ايلرولمه‌سى سايه سنده ايام
اخيره‌ده اهميت تجاريه‌سى اعاده اولنمغه
باشلامش وهله آوروپا ايله هندستان
بيننده الك كسدرمه طريق اولاجق
اولان اناطولى تيمور يولنك بغداد
وبصره‌يه قدر تمديدنده استانبولك خط
مذكور كذركاهنده بولنمسى حسبيله
اهميت تجاريه‌سى شمديكنك بر قاچ
مثلى آرته جغى شبهه‌دن وارسته بولنمشدر .

احوال تاريخيه‌سى: استانبول ميلادك
٦٥٨ سنه مقدمنده يونانستانده كائن
مغاره حاكمى اولان بيزاس طرفندن
يالكز سراى برونى صرتنده وشمديكى
يكى سراى وطوپقپو سرايى دينلان
محلك سورى داخلنده اولمق اوزره بنا
وانشا اولنمش ودرونه يونانيلر اسكان
ايدلمشيدى . قصبه‌نك جوارنده بولنان
اقوام وحشيه اجنبى بر ملتك كندى
ساحللرنده يرلشمسنى بالطبع ارزو
ايتمدكلرندن تخريبى مقصديله هجوم
ايتمشلر ايسه‌ده بيزاسك زوجهٔ مدبره‌سى

اولان فداليه‌نك حسن تدبيرى سايه‌سنده قصبه تجاوزات اجانبدن قورتلدى.
بيزانس بر ارالق ايرانلولره بعده اسپارته‌ليلره ومؤخراً آتنه‌لولره كچمش ونهايت استقلالى اعاده اولنمشدر.
روماليلرك بو طرفلره طوغرى توسيع دائرهٔ حدود ايتدكارى صره‌ده با امتياز مخصوص بيزانس روماداره‌سنه كچدى ايسه‌ده وسپاسيان قيصر زماننده امتيازاتى رفع ايدلمشدر.
سوه‌دوس وقتنده اهاليسى مرقومك بعض خصماسنه طرفدار اولدقلرندن شهر مبانئ اصليه‌سنه قدر تخريب واهاليسى قتل عام ايدلديكندن مركز حكومت اركلى قصبه‌سنه نقل اولنمشدى.
عاقبت انطونين نام اوغلنك رجا والتماسى اوزرينه مرقوم طرفندن شهر يكيدن تزيين واعمار اولنه‌رق آنطونيه تسميه اولنمشدر.
قيصرلردن غالوس زماننده شهرهر نه سببه مبنى ايسه ينه تخريب واهالى قتل عام اولنوب يرلودن قلوذاموس وآتنؤس نام كمسه‌لرك سعى واهتماملريله حال اصليسنه كلشكن ايكنجى قلاوديوس وقتنده بحر سياهدن اتين وخريسو- پوليس دينلان اسكداره قدر بو حوالى‌يى نهب وغارات ايدن قزاق طائفه‌سندن خيلى خسار كورمشدر.
بيوك قسطنطين رقيبى اولان ليكينيوسه ادرنه صحراسنده غلبه ايتمسيله مرقوم معارفهٔ قديمه‌يه استناداً بيزانسه التجا ايتمش اولمغله شهر قسطنطين طرفندن تحت محاصره‌يه آلنمشيدى.
شهرك محاصره‌سى اوزايوب بو آرالق ليكينيوسك مأيوسيتى دخى درجهٔ نهايه‌يه وارمغله مرقوم كيجه وقتى حالكدون دينلان قاضى كوينه فرار ايدوب شهر كنديسنه صداقت كوسترمش ايسه‌ده قسطنطين تعقيبه دوام ايدرك اسكداره ايديلان محاربه‌ده ليكينيوس مغلوب وقسطنطين شهره دخول ايله واصل منزل مطلوب اولمشدر.
قسطنطين شهرك لطافت هواسندن واهميت موقعيه‌سندن درجهٔ نهايه‌ده خوشلانمغله تزيين وترصين واعمار ايدرك پاى تختك رومادن بورايه نقلنى قورمغله قره دكزدن كراسته وپريقونيسيوس دينلان مرمره اطه سندن طاشلر كتورته‌رك شهرى فوق العاده اعمار وبلاد قديمه انقاضنى نقل ايله غايت مزين مبانئ عاليه احداث وتأسيس ورومنا اغنيا وكبراسنى شهر جديده نقل وهجرته تشويق وترغيب ايتمشدر.
شهرك بو وجهله اعمار وتزيينندناشى كرك رجال وكرك عوام طاقمندن نيجه بيك نفوس فوج فوج مهاجرت ايدرك يوز سنه مرورنده جسامت وكثرت نفوس وزينت جهتيله رومانى قات اندر قات كچمش اولمغله سورك ايوبدن مرمره‌يه قدر توسيعنه لزوم كورلمشدر.
ايشته بو وجهله بيزاس وانطونيا ناميله موسوم اولمقده بولنان شهر

مزبوره ۳۳۰ تاریخ میلادیسندن اعتباراً قسطنطینیه وقسطنطینوپل نامنی آلمشدر.

قسطنطینك اخلافی طرفندن دخی شهرك اتمام واکمالنه دوام اولنه‌رق ۳۹۵ تاریخنده رسماً روما دولتنه پای تخت اتخاذ اولنمغله بر قاتدها تزیین واعمارینه همت اولنمشدر . بر آرالق شهر خراب اولمغله یوستینانوس معرفتیله یکیدن تعمیر وتزیین قلنمشدر . انجق شهرك زینت واحتشامات سابقه سی اعاده اولنه‌میوب عثمانلیلرك تحت اداره‌سنه کچنجه یه قدر بر طاقم مناسبتسزلکلره میدان اولدیغی حالده کونبکون تدنی‌یه دوام ایتمش ایدی .

خلفای امویه زماننده حالا مرقد مبارکی زیارتکاه اولان ابا ایوب الانصاری حضرتلرینك بولندیغی بر فرقهٔ مجاهدین طرفندن تحت حصره آلنه‌رق مقاملری جبین فرسای احترام اولان اصحاب کرامدن برچوغنك شهادتلرندن صکره عودت اولنمشدر .

یزید بن معاویه سلیمان بن عبدالملك زمانلرنده دخی استانبول محاصره ایدلمشدر .

بوندن ماعدا عباسیلر سلجوقیلر دخی دفعاتله استانبول سورلرینه قدر کلمشلر وایمپراطورلری اسیر ایتمك کبی موفقیتلره نائل اولمشلر ایسه‌ده غزات مسلمین شهرك فتح وتسخیرینه دسترس اولامشلر ایدی.

سلاطین عثمانیه‌دن یلدرم خان ومراد ثانی حضراتی دخی استانبولی شدیداً محاصره ایتدیلر . هر درلو اهمیتدن بشقه «لتفتحن . . . . » حدیث شریفنه مظهریت آرزوی خدا پسندانه‌سیله سوق جیوش ایدرك تجربهٔ طالع ایدن حکمداران اسلامیه‌یه قارشو محافظهٔ متانت ورصانت ایدن قوجه قسطنطینیه محضا نام جلادتلرینه فاتح عنوانی علاوه ایتدرمك ایچون سلطان محمد خان ثانی حضرتلرینه ۸۵۷ تاریخ هجریسنده قپولرینی آچیویرمشدر .

استانبول عثمانلیلره کچدکدن صکره اعمار وتزیین اولنه‌رق پای تخت سلطنت اتخاذ اولنمش وسلاطین عظام طرفلرندن وجوده کتوریلان آثار نفیسه ومبانیٔ جسیمه ومؤسسات متعدده سایه‌سنده از برزمان ظرفنده اوروپا بلاد منتظمه ومشهوره‌سی صره‌سنه کچمشدر .

استانکوی .— اطه‌لر دکزنده کائن اسپوراد شرقی جزایرندن بریسی اولوب اناطولی ساحلنده واقع بودروم شبه‌جزیره‌سندن ایکی میل قدر مسافه‌ده استانکوی کورفزی نامیله موسوم اولان کورفزك اغزنده واقعدر. استقامتی شمال شرقیدن جنوب غربی‌یه طوغری امتداد ایدوب طولاً ٤٦ وعرضاً ١٢ میل ممتد اولور . اطه‌نك بونیجه ویخیودونو نامنده و ٧٣٠ متره ارتفاعنده امتداد ایلیان وطبیعتی کلس وشیستی اولان طاغك جهت شمالیسی اراضی ومزروعه ایله مستور ودائم الخضرا اولدیغی حالده

مائلا جنوبیه‌سی صرب ودیك بایرلری حاویدر. جزیره‌نك جهت شرقیسی ایله اناطولی ساحل غربیسی آراسنده تشکل ایتمش اولان منحنی‌الشکل بوغازك قسم جنوبیسی درین وسیر سفاینه الویرشلیدر.

اطه‌نك ثلثی طاغلق وثلثانی زراعته مساعددر .

استانکوی قصبه‌سی جزیره‌نك کرسی اداره‌سی اولوب شرق شمالیده وبرقویك داخلنده وبودروم قصبه‌سنك مقابلنده واقعدر. قدیم برقلعه‌سی وطولمش برلیمانی وشمال جهتنده برفناری واردر. حکیم یونانی مشهور بقراطك مسقط رأسی اولان قصبه‌ده مشارالیهه منسوب برچنار اغاجی ایله چشمه وحمام الان باقیدر. قصبه‌نك اطرافی ملتفة‌الساق لیمون وپورتقال اغاجلریله مزیندر .

جزیره‌نك اون بیکی متجاوز سکنه‌سنك (٢٥٠٠)ی اسلام وقصوری رومدر. برباب رشدیه و ١١ صبیان مکتبی ١٧ جامع ٢ درکاه ٨ کلیسا ٣٠٠ دکان ٣ حمام ٧٥ دکرمن موجوددر .

استانکوی قضاسی جزیره ایله برابر ناحیه‌سی اولان تیسیروس (اینجیرلی) اطه‌سندن متشکلدرکه مذکور ناحیه ١٥ کیلومتره مربعنده ولروس ایله استانکوی جزیره‌لری آراسنده واقعدر .

استانکوی کورفزی .-

منتشا سنجاغی داخلنه کیرمش اولان اطه‌لر دکزینك برشعبه‌سی اولوب جنوباً ردوس کورفزندن ٣٠ میل طولنده وکریبو برونیله منتهی غایت طار واوزون شبه جزیره ایله تفریق اولنمشدر. مذکور بروندن اعتباراً کورفز شرقه طوغری ٥٢ میل ممتد اولوب سواحل جنوبیه‌سنده غایت کوزل لیمانلر بولنور.

کورفزك صولری درین اولوب وسطنده ٣٠٠ قولاج وساحلره یقین محللرده ٥٠:٧٠ قولاج صو بولندیغی بالمساحه تبین ایتمشدر. کورفزك نهایتنده مغله‌نك اسکله‌سی اولان کوك آباد اسکله‌سی واغزنده استانکوی جزیره‌سی واردر .

استانکوینك قارشوسنده وکورفزك شمال جهتنده بولنان شبه جزیره‌نك غرب جنوبی برونی قربنده مشاهده اولنان قیالق پاشا قیاسی نامیله مشهوردرکه اوزرینه امرای دولت علیه‌دن برذات نشان اولمق اوزره یکرمی قدم ارتفاعنده برعلامت وضع اولنمشدر .

پاشا قیاسنك ایچ طرفنده طار بر بوغاز موجود اولوب صویی اوچ قولاج اولدیغندن انجق اوفاق قایقلرك کچمسنه مساعده ایدر .

پاشا قیاسنك درت میل شرقنده واقع بر تپه‌ده قدیم جهود قلعه‌سی موجوددر .

قایقلر بوموقعك شرقنده تیمور آتوب طاتلی صو آلورلر .

استانوس .- انقره ولایت وسنجاغنده ومرکز ولایتك

٣٠ كيلومتره غربنده وآياشك ٢٠ كيلومتره جنوبنده انكورى صويى ايله ايله چار صويى ملتقاسنده كائن اوفاق برقصبه اولوب خانه‌لرى قصبه‌نك مستند اولديغى طاغك شيوينه قات قات ديزلمش وبغچه‌لرى صويك بوينجه دوام ايتمكده بولنمشدر .

طاغك رأسنه طوغرى سعى بشرك نمونهٔ صنعتكاريسنى ارائه ايدن بر خيلى مغاره ومتقدمينك آثار سائره‌سى اولان مبانئ جسيمه خرابه‌لرى الآن مشاهده اولنمقده‌در .

استانوس اسمنده قونيه ولايتنك تكه سنجاغنك مركز قضاسى اولان انطاليه قضاسنه ملحق برناحيه مركزى دخى واردركه ناحيه‌سى ٤٣ قريه و ١٠٠٠٠ نفوسى جامعدر . استانوسك هواسى لطيف اولديغندن انطاليه متموللرى اثناى صيفده تبديل هوا ايچون بورايه عزيمت ايدرك ياز موسمنى كچيرمكده‌درلر .

ناحيه جبالندن نبعان ايله استنوسده يكديكرينه ملاقى اوله‌رق ٨٠ كيلومتره قدر مجراسنى تمديد ايتدكدنصكره كستل كولنه منصب اولان چايك نامى دخى استانوس صويى‌در .

استاوروز .ــ درسعادتده بكلر بكى جوارنده بر محله ، روم ايلنده استانبول سورى قربنده بر قريه ، وسلانيك ولايت ولواسنده كسنديره قضاسنده ساحله

قريب وبر طاغ اتكنده كائن برقصبه‌نك اسم مشتركاريدر .

استرالجه بطاقلغى .ــ روم ايلئ شرقى ولايتنك اسليميه سنجاغنده وقرين آباد قصبه‌سنك ١٥ كيلو متره قدر غرب جهتده ٦٠ كيلو متره وسعتده بر بطاقلقدر .

استرانجه .ــ ادرنه ولايتنك قرق كليسا سنجاغنه تابع مديه قضاسنده استرانجه طاغنك اتكنده وبو نامده‌كى دره اوزرنده كائن اوچ درت بيك نفوسلى بر قصبه‌در .

استرانجه بلقانى .ــ روم ايلئ شبه جزيره سنده غربدن شرقه طوغرى بحر سياهده كائن امنيه برونه قدر امتداد ايدن قوجه بلقان سلسله‌سنك برشعبه‌سيدركه جنوبه طوغرى متوجه اوله‌رق بحر سياهه متوازياً امتداد وشرق وغرب ورسالردن اركنه نهرينه وبحر سياهه دوكيلان بر طاقم دره‌لره منبع ويره‌رك چتالجه وچكمجه تپه‌لرينى تشكيل ايدر وشعباتى درسعادت جوارنده بك‌اوغلى تپه‌لرينى وجوده كتورر .

بو سلسله‌نك اتكلرنده غايت صيق اورمانلر اولديغندن پك كوزل كمور احراق ايديله‌رك كرك شمندوفر وكرك بحراً قايقلر ايله درسعادت ومحال سائره‌يه سوق اولنه‌رق استرانجه كمورى ناميله مقبول ومعتبردر .

استرانجه دره‌سی . — استرانجه بلقانتنك شرق جنوبی پایه‌لرندن تتبع ایدرك شرق جنوبی جهتنه طوغری جریان و ٤٠ کیلو متره قدر تمدید مجرا ایتدکدنصکره درسعادت جوارنده‌کائن ترقوس کولنه دوکیلور .

استرومجه . — روم ایلیده سلانیك ولایت وسنجاغنده وسلانیکك ١٠٠ کیلو متره قدر غرب شمالیسنده همنامی اولان قضانك کرسیٔ اداره‌سی اولان بر قصبه درکه چاملق بر تپه‌نك اتکنده وکندی اسمنده‌کی نهرك کچدیکی بر اووه‌ده واقعدر .

درون قصبه‌ده بری رشدیه ومتباقیسی صبیانه مخصوص اوله‌رق یدی باب مکاتب ایله سلطان مرادخان حضرتلرینك اثر بناسی اولان جامع شریف واردر. نفوس موجوده‌سی قسم اعظمی مسلمان اوله‌رق آلتی بیکی متجاوزدر موقعنك لطافتی ومساعده‌سی حسبیله مسیره وتفرجکاهلری چوقدر .

قضاسی : شمالاً قوصوه ولایتی غرباً کوپریلی وتیکوش جنوباً طویران وعورتحصاری شرقاً سیروز لواسنك پتریچ قضالریله محاط ومحدوددر .

قضانك اطرافی غایت مرتفع طاغلرله مستور اولوب استرومجه صویی ایله اسقا اولنور .

قضانك قرای مربوطه‌سی ٦٥ عدد قریه اولوب اوتوز بیکی متجاوز اولان نفوسنك اون اوچبیکی اسلام قصوری بلغار یهودی روم وسائره‌در .

داخل قضده بر رشدیه ۲۱ صبیان مکتبی واردر آلتمش بیك دونمدن زیاده اولان اراضی مزروعه سنده کلیتلی حبوبات ایله آفیون وتوتون وپاموق حاصل اولمقده‌در .

قضاده یوز بیکی متجاوز قیون وکچی وصغیر واردر .

استرومجه (نهری) . — روم ایلیده وسلانیك ولایتنده جاری اولان استروما نهرینك توابعندن بری درکه استرومجه قضاسنك شمال جهتنده‌کی طاغلردن نبعان ایله همنامی اولان قضایی شمال غربیدن جنوب شرقیه طوغری قطع ایتدکدنصکره سیروز سنجاغنه داخل واوراده استروما صوینه قاریشورکه مجراسی تخمیناً ۹۵ کیلو متره امتداد ایدر .

استروما . — نام دیگر قره‌صو نام نهر روم ایلده بلغارستانك کرسیٔ اداره‌سی اولان صوفیه قصبه‌سی جوارنده کائن ویطوش بلقانندن تبنع ایله ژوستیانینك مسقط رأس اولان کوستندیلك ایکی ساعت شمالنده بابین صوینی صاغ طرفدن اخذ ایدر وبعده جنوبه طوغری تبدیل مجرا ایدرك سلانیك ولایتنه دخول ایلرکه بو ولایتده برچوق تابعلر آلوز ومشهور سیروز اووه‌سنی صولارمؤخراً سیروزك جنوبنده‌کی تاکینوس کولنك برطرفندن

کیروب دیکر جهتدن کولك بر ایاغی مقامنده اولمق اوزره خروج ایدرکرك کولك صولری وکرك مذکور کوله دوکیلان انکیسته صوینك اعانه سیله نهر مزبور کولدن چیقدقدنصکره صوبی زیاده لشه رك اطه لر دکزینه دوکیلور مشهور تابعلری استرومجه ایله پستریجه در. نهر مذکور قیش اثناسنده طغیان ایدرك اطرافی وسیروز اووه سنی باصار.

استفان. — بحر سیاه ساحلنده قسطمونی ولایتنه مضاف سینوب لواسنك قضالرندن همنامی اولان قضانك کرسیٔ اداره سی اولوب غرب جهتی قپالی اولان برقویك داخلنده واقعدر نفوس موجوده سی تقریباً بشبیکی متجاوزدر. مرکزه بعد ومسافه سی ١٣ ساعت وقسطمونی یه اولان مسافه سی ٢٣ ساعت چکر.

استفان قضاسی: شمالا قره دکز غرباً اینه بولی جنوباً بوی آباد شرقاً سینوب لواسی ایله محاط ومحدوداولوب حاوی اولدیغی چکلی مع اق قیا ناحنه سیله برابر نفوس موجوده سی اوتوز بیکه قریبدر.

حاصلات ارضیه سی حبوبات متنوعه ایله الماوکستانه در اورمانلردن کسیلان اشجار موجود صو حزارلرندن بچیلوب تخته هیئتنده خارجه سوق اولنمقده در.

اسحاقلو. — خداوندکارولایتنك قره حصار صاحب لواسنه مربوط بو لیوادین قضاسنك بر ناحیه سی وبو ناحیه نك مرکزی اولان قصبه در که قونیه ولایتنك حدودنده وابهر کولنك بر از جنوبنده واسمنه منسوب دره نك قرب وجوارنده واقعدر قصبه نك جواری باغ وبغچه لری حاوی اولدیغندن هواسی لطیف ومیوه سی مبذولدر ناحیه سی ١٤ قریه دن متشکل وقضا ایله برابر ٢٩ قریه یی جامعدر.

قصبه نك نفوسی درتبیك ناحیه نك نفوسی ١٢ بیك راده سنده اولوب ١٧ جامع ٢٠ قدر مکتب ٣ خان وحمام وسائره سی واردر.

اسکدار. — استانبول کلمه سنه مراجعت اولنه.

اسکفسر. — سیواس ولایتی الویه سندن قره حصار شرقی ویا شبین قره حصاری دینلان سنجاغك مشتمل اولدیغی حمیدیه قضاسنه ملحق برناحیه در.

درون ناحیه ده سبزه مبذولیتله یتشور وعبا شیاق کلیم چوراب کبی شیلر نسج اولنور.

اسکله. — بیروت ولایتنده طرابلس شام لواسنك مرکزی اولان طرابلس قصبه سنك شمالنده وساحل بحرسفیدده کائن ملحقات لوادن برمدیریتدر.

اسکلیب. — قسطمونی ولایت ولواسنده همنامی بولنان قضانك کرسیٔ اداره سی اولوب مرکز لوانك یکرمی ساعت

مسافه‌سنده وقزل‌ایرمق توابعندن برصو اوزرنده واقعدر .

قصبه‌نك اطرافی طاغلق وباغ وبغچه‌لك وميوه‌سی مبذولدر ـ درونـنده اوچ درتبيـك اهاليسی بر كتبخـانه وبرقاچ جامع ومدرسه‌سی وزيارتگاه مواقعی واردر .

اسكليب قضاسی : شمالاً طوسيه شرقاً اماسيه لواسـنه مربوط عثمانجق غرباً كنغری سنجاغنـك توخت قضـالريله وجنوباً انقره ولايتيله محـاط ومحدود اولوب شمالنده قايش طاغی اسميله‌مشهور بر يغين وجنوباً قضانك صولرينی جمع ايليان وانقره ولايتيله حد فاصل‌اولان قزل ايرمق نام نهر واردر. قضاطاغلق اولديغندن اورمانلری زياده‌وتارله‌لری بركتليدر . محصولاتی حبوبات خمسه ايله جهری‌دينلان بويا وكتره‌ومعمولاتی قوشاق چوراب كليم عبا سجاده كبی منسوجات صوفيه‌دن عبارتدر.

ايستاتستيق : قضاده يكرمی بشبيك قدر نفوس ١٢٨ قريه يوزی متجاوز جامع ومسجد ٦ مدرسه برقاچ كتبخانه ٥ دركاه ٥ صبيان مكتبی ٢ خان ٢ حمام ٥٠ دكرمن ٥٠٠ قدر دكان موجوددر .

اسكندر وقف ــ روم ايلی شاهانه‌نك جهت غرب شماليسنی تشكيل ايدن بوسنه ولايتنك منقسم اولديغی الويه‌دن بنالوقه سنجاغنك ملحقاتندن اولوب مركز لوانك جهت جنوبيسنده كائن برقضانك اسميدر.

اسكندرون ــ حلب ولايتنده مركز لوايه مضاف قضالردن اسكندرون قضاسنك كرسئ اداره‌سيدر .

سوريه واناطولی سواحلنك برلشه‌رك برديرسك تشكيل ايتدكاری محلده بحر سفيدك يكرمی درت ميل قدر ايچرويه كيرمش اولان و اسكندرون كورفزی ناميله موسوم بولنان كورفزك نهايتنده وسـاحل يميننده كائن ومركز ولايت اولان حلبه غايت مكمل ويوز التمش كيلومتره‌طولنده برشوسه‌ايله‌مربوطدر.

قصبه‌نك جوار وحواليسی بطاقلق وسمت شماليسی جبـل بره‌كت دينلان طـاغلرله مسدود اولديغندن هواسی غايت وخيمدر بناء عليه معتبران هنكام صيفده قضای مجاوره‌دن لطـافت آب وهوا ايله مشتهر اولان بيلانه نقل ايله اوچ درت آی قـدر اقامت ايله يازك صيجاغيله مستوليانه اجرای احكام ايدن امراض بلديه‌دن محافظهٔ صحت ايتمكده‌درلر

اسـكندرون قصـبه‌سی موقعنك اقتضاسی حسبيله حطهٔ عراقيه‌وكردستانك وقسماً سوريه ايله اناطولئ شاهانه‌نك اسكله‌سی اولديغندن اهميت تجـاريه‌يی حائز برموقع ايسه‌ده مارالذكر وخامت هواسـندن ناشی كـسب معموريت ايده‌مامشدر .

مع هذا بعض تدابير ابتدائيه ايله ايلروده حطهٔ عراقيه‌جه متصور اولان

تیموریول خطنك بر شعبه‌سنك منتهاسی اولمق فكری یكرمی اوتوز سنه اقدم كلنجه‌یه‌قدر اوچ درتیوز نفوسلی بربلده هیئتنه وضع ایتمش وتصورات محوثه تیسر نمای حصول اولدیغی تقدیرده بلدهٔ مزبوره‌نك جسیم بربندر تجارت حالنی آله‌جغی شبهه‌دن دورسته بولنمشدر.

اسكندرونك مؤسسی بیوك اسكندر اولمق فكری همان قبول اولنمشدر.

مشار الیه آیاش صحراسنده دارایه غلبه ایتدیكی زمان نشانهٔ مظفریت اولمق اوزره بنا ایدرك اولو قتلر اسكندره نسبتله یاد اولنان شهرلردن تفریق ایچون (آلكساندریا قات ایسون) آیاش اسكندریه‌سی وكوچوك اسكندریه یعنی الكساندر یا مینور نامیله موسوم اولدیغی حالده اروپالیلر آلكساندرەت وعربلر اسكندرونه دیه یاد ایتمشلردر.

شهرك قدیماً موقعنده فنیكه قولونیسی اولدیغی وروملر بیننده میریاندروس نامیله طانمش بر قصبه بولندیغی وقبل المظفریه ماكدونیا اردوسی مذكور میریاندروسك جوارنده تأسیس قلندیغی واسكندرك بناسیله بوامتك ترك ایدلدیكی روایات تاریخیه‌دندر.

اسكندرونك تأسیسی اوزرینه آیاشك تجارتی تماماً بو شهره انتقال ایتمش وازمنهٔ متقدمه وقرون وسطاده فوق العاده شهرت قزانمشیدی.

اسكندرونك آلتی بیك سكزیوز اللی‌یه بالغ اولان نفوسنك (٣٢٥٥)ثی اسلام (٣٥٥٢) چی خرستیان (٤٢) سی یهودیدر.

قصبه‌ده برباب حكومت قوناغیله عسكری دپوی برباب جامع ایكی كلیسا برسیناغوسی ٤١ مغازه ٣٠٠ دكان ١١ فرون ایكی غازینو ١٣ لوقانطه واردر.

قضاسی: شمالاً اطنه ولایتی شرقاً وجنوباً انطاكیه وبیلان قضالری غرباً بحرسفید ایله محدود و ٣٢ ٣٣ : ٢ ٣٤ ایله ٢٩ ٣٦ : ٤٠ ٣٦ بیننده محدوددر.

قضانك اراضیسی ساحله قدر ممتد اولان الما طاغی ورسانندن عبارت اولوب دكزه وقره‌صویه دوكیلان برقاچ كوچوك صو ایله اسقا وارووا اولنمقده‌در. زراعت وصنایعی ایسه هیچ حكمنده‌در.

داخل قضاده نصفندن زیاده‌سی مسلم اولمق اوزره ٢٢٣٣٠ نفوس ؛ صبیان مكتبی وسائره‌سی موجوددر.

اسكندرون اسكله‌سی برقاچ ولایتك مخرجی وبرچوق واپورلرك اوغراغی بولنمق حسبیله فوق العاده تجارتی واردر.

اخراجاتی معمولات محلیه ایله قوزه پاموق یوك بالمومی ضمغ سیسام حبوبات صابون تفتیك دری میان كوكی وادخالاتی منسوجات قطنیه چوخه شكر قهوه پرنج اسپرطو باقر لوحه آلات حدیدیه پترول جام وامثالی شیلردر.

اسكندرونك ادخالات واخراجاتی

حقنده برفکر تام حاصل ایتمك ایچون ١٨٨٠ سنه‌سندن ١٧٩٠ سنه‌سنه قدر اون برسنه‌لك جدوله مراجعت کفایت ایدر :

جدول

سنه		ادخالات	اخراجات
١٨٨٠	فرانق	٢٠,٧٩٩,٠٠٠	٣١,٦٩٠,٤٥٠
١٨٨١	»	٢٢,٣٤٥,٣٢٥	٤٢,٥٦٨,٦٠٠
١٨٨٢	»	٢٦,١٠٧,٣٧٥	٤١,٦٠٩,٩٢٥
١٨٨٣	»	٢٦,٤٠٩,٧٢٥	٤٠,١٧٢,١٠٠
١٨٨٤	»	٢١,٨١١,٢٢٥	٣٣,٨٩٧,١٢٥
١٨٨٥	»	٢٤,٩٦١,٩٢٠	٣٨.٩٦٢,٦٨٠
١٨٨٦	»	٢٥,٥٥٥,١٢٥	٤١,٧٦٨,٤٠٠
١٨٨٧	»	٢٠,٩٢٧,٧٩٥	٣٨,٥٩٧,٩٩٠
١٨٨٨	»	٢٢,٧٤٠,٦٣٠	٤٢,٠٤٨,٨٢٠
١٨٨٩	»	٢٤,٥١٦,٠٨٠	٤٤,١١٢,١٧٠
١٨٩٠	»	٢٤,١٥٧,٩٧٥	٤٣,٦٢٢.٧٠٠
یکون	فرانق	٢٦٠,١٧٧,١٨٥	فرانق ٤٣٩,٠٥٠,٩٣٠

بالاده‌کی جدولدن اکلاشیلدیغی اوزره اسکندرون شهرینك اون بر سنه ظرفنده ادخالاتی ایکیوز آلتمش ملیون یوزیتمش یدی بیك یوز سکسان بش فرانق واخراجاتی درتیوز اوتوز طقوز میلیون اللی بیك طقوزیوز اوتوز فرانغه بالغ اولمشدر .

اسکندریه .— آفریقای عثمانیده وخدیویت مصریه داخلنده واقع شمالی آفریقانك اك مکمل اسکله‌سی وقطعهٔ مزبوره‌نك اك جسیم ومنتظم بلده‌سیدر .

شهرك موقعی ماریوط کولی بحر سفیدن تفریق ایدن غایت طار بربرزخ اوزرنده کائن واستقامتی شماله طوغری متوجه اولان برونك اوزرنده اولوب بری شرق دیکری غربده اولمق اوزره ایکی مکمل لیمانه مالکدر . غرب جهتنده‌کی لیمانده خدیویتك ترسانه‌سی وحوضلری واردر . بولیمان کرچه محافظه‌لی ایسه‌ده تحت‌الماء برطاقم قیالر وقوم تپه‌لرینی شامل اولدیغندن قولاغوزسز حرکت ایدلدکده کیلری مخاطره‌یه القا ایدر اسکندریه شهری اوروپا بلاد معظمه‌سی صره‌سنده منتظم اولدیغندن خدیوك مقر صیفیه‌سیدر بوجهتله خاندان خدیویه‌یه مخصوص سرایلر وقصرلرله عمومی بغچه‌لر وفرحفزا میدانلری حاویدر منشیه‌ده واقع محمد

علی پاشانك طونجدن معمول هیكلنی حاوی اولان محمد علی میدانی پك كوزل تزیین اولنمشدر. آثار عتیقه‌دن معدود اولان وعمود سواری دینلان ستون ایله مساله‌ٔ فرعون نامیله موسوم دیكیلی طاشی ودها بعض آثار قدیمه‌سی شهرك زینت قدیمه‌سندندر .

اسكندریه‌ده برقاچ بیوك جامع ایله مكاتب متعدده‌ده واردر . سكنه‌سنك قرق اللی بیك قدری اجنبی اولمق اوزره مجموعی ایكیوز قرق بیك نفوسه بالغ اولور .

سویش قنالی كشاد اولنمزدن اقدم ممالك غربیه ایله اقطار شرقیه بیننده مكمل بر موقع تجارت اولدیغندن اهمیت تجاریه‌سی فوق العاده ولیمانی تجار سفینه‌لریله مالامال ایدی .

الیوم مصرك اخراجاتی وافریقای وسطا وسودان مصرینك ادخالاتی بوشهر واسطه‌سیله اجرا اولندیغندن بحر سفید ساحلنك اك ایشلك اسكله‌سیدر محمد علی پاشانك اثری اولوب خاقان مغفور سلطان محمود خانك اسمنه نسبتله یاد اولنان محمودیه قنالی نیلك صوینی شهره اساله ایدر وبرتیمور یول خطی دخی شهری قاهره‌یه الصاق ایلر .

اسكندریه شهری اسكندر كبیرك اثر بناسیدر . مشارالیهك خلفلری اولان بطالسه زماننده فوق العاده تزیین واعمار اولنه‌رق پای تخت اتخاذ اولنمسندن اولوقتلر شهرك موقعی برزخ اوزرنده اولوب شمدیكی برونده مشهور عجائب سبعهٔ عالمدن برینی اولان فنار قله‌سی موجود ایدی . شهر قدیم غایت جسیم ومزین وبرملیونه قریب نفوس ایله مسكون برحالده ایكن مدنیت یونانیه‌نك مركزی اولمشیدی . علما وحكمای یونانیه بطالسه‌دن كوردكلری تشویق وترغیب اوزرینه هپ بوشهره طوپلنمشلر ایدی . مؤخراً فرنكلر طرفندن احراق ایدلدیكی حالده بعض غرضكار آوروپا مورخلری طرفندن كیفیت احراقی جناب فاروقه اسناد اولنان مشهور كتبخانه بیكارله كتب ومؤلفات نفیسه ایله مملو ایدی .

رومالیلرك محاربات متوالیه‌لری وانطونیون وقعه‌سنی متعاقب خرستیانلغك ظهوری اوزرینه شهرك انتظامنه خیلیدن خیلی خلل كلمش وبوتدنی شهرك یداسلامیانه انتقالنه قدر دوام المشدر .

عربلر شهرك عظمت سابقه‌سنی اعاده‌یه بردرجه‌یه قدر موفق اولدقلری حالده صلیبیون مهاجماتی خرابیتی وامیدبرونك كشفیله هندستانه برطریق بحری دیگر كشادی اهمیت تجاریه‌سنك غیبوبتنی موجب اولمشدر .

ممالك تركانیه وچراكسه مصرنده اسكندریه قاهره‌دن پك كیریده وادتا كوچوك برقصبه هیئتنده ایدی .

حائز رتبهٔ خلافت اولان سلطان سلیم مرحوم مصرك فتحنی متعاقب اسكندریه‌نك اهمیت موقعیه‌سنی تقدیر بیوردقلری

اجلدن دوننمای همایونی اورایه جلب ایتمش ومشهور باربار وسك جین دخالتنده شهرك مكمل بر لیمان حالنه افراغی حقنده كی معروضاتی بعد التصویب اعمارینه قرار ویرمش ایدی .

اسكندریه محمدعلی پاشانك اداره‌سنه كچدیكی زمانلر قرق اللی بیك نفوسلی بر بلده ایكن كرك مشار الیهك كرك اخلافنك همّمات متوالیانه‌لریله شمدیكی حالنی بولمشدر .

اسكوب .— روم ایلیده‌وار تودلغك قسم شمالیسنده واقع قوصوه ولایتنك كرسیٔ اداره‌سی‌در .

شهرك موقعی سلانیكك ١٨٠ كیلومتره غرب شمالیسنده و واردار نهرینك ایكی یاقه‌سنده ونهره طوغری متمایل بایرلر اوزرنده اولوب اطرافی باغ وبغچه وچمنلكلرله مزین ومحاطدر .

اسكوب ، ارنبودلق وتراكیا ایله ماكدونیا طریقی اوزرنده وسلانیكدن كلان خط ایله اوروپا تیموریولی نقطهٔ التصاقنه قریب برمحلده بولندیغندن فوق العاده اهمیتی حائز اولمغله یقین زمانلرده تزیین واعمارینه اعتنا اولنه‌رق عمومی بغچه‌لر ومسافرخانه‌لرله اوتل كبی اسباب معموریتدن معدود اولان ابنیه‌لر علاوه اولنمقده و استاسیون جهتنه طوغری توسع ایتمكده‌در .

شهرك بویولده تزاید اهمیتی مركز ولایتك پرشتنه‌دن نقلنی منتج اولدیغندن برمدتدنبری اسكوب مقر والی اولمش وقدیماً معمور بربلده اولدیغی حالده بر آرالق اسقاط اولنان اهمیتی یكیدن اعاده اولنمغه باشلامشدر .

واردار اوزرنده حرادثانی انشاسی برمقوس كارگیر وبر احشاب كوپریسی وآیروجه شمندوفره مخصوص تیمور كوپری ایله ٦٠٠٠ قدر اماكن ٣ حام ٢٥٠٠٠ سكنه‌سی واردر .

بونلردن ماعدا سلاطین ورجال دولتك جامع وعمارت ومدرسه‌لری ومشاهیر علما وادبانك علی الخصوص سیر وخوابنامه صاحبی منشیٔ بینظیرویسینك تربه‌لری برباب عسكری وملكی رشدیه وبرقاچ صبیان مكاتبی وایكی عسكری خسته‌خانه‌لری موجوددر .

اسكوبك وقوعات تاریخیه‌سی دخی مهمدر قبل المیلاد برطاقم وقایع حربیه‌نك محل وقوعی اولدیغی اسكیلكنه دلالت ایدر .

شهری ماكدونیالیلر رومالیلر شرق ایمپراطورلری تسخیر ایتمشلر ووطنی اولمق مناسبتیله ژوستیانوس تزیین وتوسیع ایلمشدر .

اسكوبك عثمانلیلر النه كچدیكنده‌دخی اهمیتی وارایدی . قوصوه محاربه‌سندن صكره زمان جلادتنشان یلدیرم خانیده تیمور طاش پاشا طرفندن ضبط اولنه‌رق اناطولیدن اهالیٔ اسلامیه نقل ایله نفوسی تكثیر ایدلمشیدی .

اسكوب سنجاغی : قوصوه ولایتی تشكیل ایدن الویه‌دن مركز لوایی

وجوده کتورن سنجاق اولوب پرشتنه لواسی بلغارستان امارتی سلانیك ومناستر ولایتلری اراسنده در اراضیسی طاغلق وطاشلق اولمغله برابر برنجی درجه ده منبت اولوب مرعا و چایرلقلری فوق العاده در . سنجاغی برباشدن اوبر باشه قدر صولایان واردار نهری ایله توابعندن مارقوه وپچینا دره لری طوپراغك درجهٔ نموینی تزیید ایلر .

محصولاتی حبوبات متنوعه ایله توتون، آفیون، پرنج ومیوه وسبزه دن عبارتدر نقلیاتی تسهیل ایدن صربیه ومترویچه دن کلان شمندوفرلرك تجارتجه فوق العاده محسناتی واردر . اهالیسی ترك ارناود بلغار روم وقبطیدن عبارت اولمق اوزره ۲۶۰۰۰ نفوسدر. السنهٔ محلیه ترکجه وارناودجه ایسه ده اقوام سائره لسان اصلیلرینی دخی تکلم ایتمکده در .

اسکوب لواسی: اسکوب، قومانووه، قره طوه ، پلانغه قوچانه ، اشتیب ، رادوویشته نامیله ۷ قضا وبش ناحیه یه منقسمدر .

اسکوب قضاسی : قومانوه قضاسی وسلانیك ومناستر ولایتلری وپرشتنه لواسیله محاط طاغلق واورمانی کثیر محصولدار براراضیدن مرکب ومتشکل اولوب تچانیك ناحیه سیله برابر ۱۷۱ قریه و ۵۰ بیك قدر نفوسی مشتملدر. بومقدار نفوسك اوتوز بیکدن زیاده سی اسلامدر لسانلری قصباتده ترکجه وقراده آرناودجه در .

اراضیسی برکانی اولدیغندن قاپلیجه سی ومیاه معدنیه سی چوقدر اسکوب اسمنده ادرنه ولایت وقرق کلیسا سنجاغنده مرکز قضایه ملحق برناحیه دها واردرکه مرکز لوانك اوچ ساعت قدر شرق جهتنه دوشر .

اسکی استانبول .— بیغا سنجاغنده ایواجق قضاسی داخلنده وساحل بحرده کائن والکساندریا تروآس شهر قدیمی خرابه سی قربنده واقع اولوب قدیماً مکمل اولان لیمانی الیوم قوم ایله مملودر .

اسکی انطالیه .— قونیه ولایتی الویه سندن انطالیه سنجاق وقضاسنده برقریه درکه کوپری صویی منصبنك غرب جهتنده واقعدر .

اسکی بابا .— بابای عتیق کلمه سنه مراجعت اولنه .

اسکی بغداد .— بغداد ولایتنده خراسان قضاسنده شهربان ناحیه سی داخلنده الیوم خرابه حالنده برموقعدر .

اسکی جمعه .— بلغارستان امارتی داخلنده وشمنی ایله رازغراد بیننده بلغارستان دوائر ملکیه سندن برینك مرکز اداره سیدرکه کثرت نفوس ایله مشتهر اولدیغی حالده بوکون اسلاملرك مهاجرتیله پك جزئی سکنه سی قالمشدر . اراضیسی واطراف

وجوانبی منبت ومحصولدار وصولاقدر.

اسکیجه .— بین الناس اسکجه، دینور ادرنه ولایتنك کوملجنه سنجاغنه تابع وهمنامی اولان قضانك مرکزی اولوب پردوب بلقانی اتکارنده وبراووه‌نك نهایتنده واقعدر . اهالیسی بالخاصه توتونجیلك ایله متعیش اولمق اوزره التی بیك بشیوز اللی سکز نفوسدرکه بو مقدارك دردت بیکی اسلامدر .

قضاسی ولایتك غرب جهتنده وسلانیك ولایتی حدودنده واقع قسمی اولوب سلانیك ولایتی کوملجنه داری دره قضالریله اطه‌لر دکزی اراسنده واقعدر . مشتمل اولدیغی بش ناحیه‌دن قره صو ینیجه‌سی نام ناحیه‌نك مرکزی مرکز قضادن دها جسیمدر. اراضیسی منبت و هله توتون زراعتی و توتونك نفاستی هیچ برمحله قیاس قبول ایتمیه‌جك درجه‌ده‌در .

اسکی حصار .— آیدین ولایتنك منتشا سنجاغنده

و مغله قضاسی داخلنده مغله‌نك ۳۰ کیلومتره قدر غرب شمالنده و ۱۹ و ۳۷ عرض شمالی ۴۹ و ۲۵ طول شرقیده واقع بر کوچوك قصبه‌در .

مذکور قصبه استراتونیسیا و یا استراتونیکیا دنیلان شهر قدیم وجسیمك خرابه‌سنده مؤسس اولوب شهر قدیم سطح بحردن ۵۰۰ متره ارتفاعنده وواسع بر اووه‌یه ناظر ایدی .

سوریه حکمداری آنتیو خوس سوترك زوجه‌سی ستراتونیسه‌نك نامنه اوله‌رق مرقوم طرفندن بنا اولنان شهرك درجهٔ معموریت وعظمتی الیوم مشهود اولان آثار مخربه‌دن بالسهوله اکلاشیلور .

درونده ستراتونیسیایه مخصوص وغایت مکلف وانواع چیچك ایله منقوش قبارتمه و اویمه‌لی ۱۵ : ۱٦ متره ارتفاعده مرمر ستونلر له مزین سرایك وجوارنده‌کی تپه‌لرده متسلسل دیوار و تیاترو خرابه‌لرینك انقاضی شهرك عمران ماضیسنی انظار تماشا کرانده تجسم ایتدیرمکده‌در .

اسکی حصار .— آیدین ولایتنك دکزلی سنجاغنده

ولیقوی نهری توابعندن بریسی کنارنده وآنتیوخوس سوترك اثر بناسی اولان لائودیکیه شهری خرابه‌سی اوزرنده مؤسسدر . بدایت تأسسده شهرك برکونا اهمیتی یوق ایدی ایسه‌ده ارضنك کوزللکی اهالیسنك غیرتی سایه‌سنده آز برزمان ظرفنده فریکیانك اك کوزل شهرلری عدادینه داخل اولمشدر .

میتریدات زماننده شهر محاربات و محاصرات مدیده‌نك تخریبات شدیده‌سنه اوغرادیغندن قسماً خراب اولمشیدی . برارالق سلجوقیلره مؤخراً ژان قومه‌نن یدیله روما لیلره نهایت عثمانلیلرك ید غالبانه‌سنه انتقال اتمشدر .

اسکی زغره .— روم ایلی شرقی ایالتنده وبلقا -
نلرك اتکنده متواسع بر اووه‌ده واقع
مرکز قضا بر قصبه‌درکه هواسنك
لطافتی محصولاتنك فیض و برکتی ترابنك
قوتی ایله مشهوردر. یکرمی بیکی متجاوز
اولان سکنه‌سنك اوچ ثلثی تشکیل ایدن
اسلاملرك مهاجرتندن صکره قصبه
پك تنها بر حالده‌در شمالده دمیر خان
نامیله معروف اولان قدیم قصبه بر
وقتلر بلغارلرك مقری اولمشیدی .

اسکیشهر .— خداوندکار ولایتنده کوتاهیه سنجاغنك
محتوی اولدیغی قضالردن همنامی اولان
قضانك کرسی اداره‌سی اولوب بروسه‌نك
۱۱۵ کیلومتره شرق جنوبیسنده وسقاریا
توابعندن پورصوق چایی کنارنده واقع
اون بیك نفوسلی کوزل و تجار یتاغی
بر قصبه در . جوارنده لوله طاشی
معدنندن چیقان طوپراقدن نفیس
سیغاره اغزلقلری و چبوقلر اعمال
اولنور . اسکدار دن انقره یه کیدن
تیمور یولك کذرکاهنده بولنوب تجارتی
فوق العاده ترقی ایتمشدر .

قضاسی : ارطغرل لواسی و انقره
ولایتنده سیوری حصار قضاسی ایله محاط
اولوب اراضیسی منبت و محصولاتی
پاموق اوزوم تفتیکدر .

مشتملاتی ۱۰۰ قدر قریه ایله سید
غازی ناحیه‌سی اولوب سکنه‌سی ۲۷
بیك کشیدن زیاده‌جه‌در .

داخل قضاده سکسان قدر مکتب ،
یتمش جامع ٦ مدرسه ٦ حمام ۲ کلیسا
۱٥ قدرده خان موجوددر .

باشلوجه منبع ثروتی لوله طاشی
معدنیدر .

سید غازی ناحیه‌سنده بطال غازی
دیه مشهور اولان ابوالحسین الانطاکی
حضرتلرینك مزاری زیارتکاهدر .

اسکی قره‌حصار .— بوکا ایسجه قره حصار
دخی دیرلر. خداوندکار ولایتی مضافاتندن
قره حصار صاحب ویا آفیون قره
حصاری دینلان لوانك کرسی اداره‌سی
اولان قره حصار قصبه‌سنك شمال
شرقیسنده واقعدر . محلنده بلاد
قدیمه‌دن سینادا شهری وار ایدی .
الیوم جوارنده بر مرمر اوجاغی
وبعض آثار عتیقه‌سی موجوددر .

اسکی قلفاتلی .— بیغا سنجاغنده ایلییوم شهر
عتیقه‌سك خرابه‌سی اوزرنده تأسیس
اولنمش بر قریه‌در . جواری بطاقلق
و مضر صحت و بناءً علیه هواسی
وخیمدر .

اسکی قواله .— سلانیك ولایتنده درامه سنجاغنده
همنامی اولان قضا داخلنده و مرکز
قضا اولان قواله قصبه‌سنك ایکی ساعت
قدر بعد ومسافه‌سنده واقع ۱۵۷ خانه
و ۸۵۰ نفوسی مشتمل بر قریه‌در .

اسکی کوی .— سلانیك ولایتنده درامه سنجاغنك

صاری شعبان قضاسنه ملحق قرادن بری اولوب مرکز قضانك بش ساعت اوزاغنده‌در .

اسلیمیه .ــ شرقی روم ایلی ولایتنده قوجه بالقان ایله کوچك بلقانك نقطهٔ التصاقی قربنده وطونجه توابعندن بری اوزرنده واقع اولان بر بلده‌درکه عبا و شیاق فابریقه‌لری وکل صویی اخراجاتی ایله مشهور ایدی .

حزیرانده قوریلان پنایرده پك چوق اخذواعطا اولنور .

اسماعیلیه .ــ مصرخدیویتی داخلنده وسویش قنالیله قطع اولنان تمساح کولنك ساحل شمالیسنده و همان قنالك نصفنه قریب بر محلده خدیو اسبق اسماعیل پاشانك اثر بناسی اولان بر شهر اولوب بر چوق تیمور یول خطلرینك و نیلك صوینی تمساح کولنه اجرا ایدن قنالك منتهاسنده واقعدر .

سوقاقلری کنیش ابنیه‌لری منتظم ایسه‌ده معموریتی نسبتنده سکنه‌سی یوقدر .

اسنه .ــ یاخود اسنا ، مصرعلیاده وقنه لواسی داخلنده واواء مزبورك حاوی اولدیغی مدیرلکلردن بریسنك کرسیٔ اداره‌سی اولوب نیلك صول طرف ساحلنده وقدیم تیب شهری خرابه‌سی قربنده‌در . بو جهتك انتظام ووسعت جهتیله

الك معتنا بلده‌سی اولوب قبط پسقپوسلرندن برینك اقامتگاهیدر . درونده بر قاچ شال دستگاهی وغایت جسیم ومصنع وآثار عتیقه نقطهٔ نظرنده قیمتدار رسملرله مزین برمعبدی واردر .

قدمای مؤرخینك شهره‌ویردکلری لاتو پولیس نامنی سکنه سنك لات نامنده‌کی بالغه پرستش ایتدکلری ایچوندر .

مصر وسودان کاروانلری اسنه‌دن کچدیکی جهتله تجارتی پك مهمدر .

شهرك سکنه‌سی ۵۰۰۰ وعموم مدیریتك اهالیسی ۲٤۰۰۰۰ نفوسدر .

اسوان .ــ مصرك منقسم بولندیغی الویه دن قنه لواسی داخلنده واقع اسنا مدیریتنه ملحق بر بلده‌درکه نیلك صاغ یاقه‌سنده وبرنجی شلاله‌سی قربنده وبلادنوبه حدودی یقیننده واقعدر .

سودان تجارتنك مخزنی وکاربانلرینك ممری ونیلك سیر سفاینه مساعد اولان مجرای سفلاسنك منتهاسی اولدیغی ایچون اهمیت موقعیه وتجاریه‌سی پك زیاده‌در .

مدار سرطان تحتنده بولندیغندن (تماماً خط مزبور التنده‌دکلدر)ضیای شمس منطقهٔ حاره‌یه مخصوص شدتی اجرا ایدر .

شهر پك قدیم اولوب فراعنهٔ مصریه زماننده موجود ایدی . حتی حکمداران رومی الیهم آثار ومبانیٔ مشهوره‌واهراملرینی بو شهرك جوارنده‌کی فرایت

« اسوان »

اوجاقلرندن تدارك ایتدكاری الیوم آثار موجوده‌لریله مثبتدر .

ملوك قديمهٔ مصريه و بطالسه زمانلرنده فوق العاده مزين وجسيم اولان شهر ظهور اسلاميانده دخی كسب شهرت ايتمشدی .

حتی قبائل حجازیه‌دن برچوق ذوات مهاجرت طريقيله اسكان ايتمشلردر .

شدتلی طاعون خسته‌لغنك ظهوری شهرك منحط اولان موقعنك تركنی انتاج ايتديكندن آنك قرب جوارنده و يكيدن تأسيس اولنمش ويد عثمانيانه انتقالنده ياوز سلطان سليم خان طرفندن اوچنجی دفعه اوله‌رق بنا ايدلمشدر .

اسوانك قرشوسنده ونيلك اورته‌سنده واقع اولوب جزيرهٔ فيل (الهفانتن) دخی ديلان اسوان اطه‌سی دائم الخضرا وكثير النبات بر اطه اولوب قارشوسنده‌كی ساحل نيلده قديماً نيل صولرينی اولچمكه مخصوص ومرمردن مصنوع مقياس النيل موجوددر .

اشتيب . — اوروپای عثمانيده وقوصوه ولايتنك اسكوب لواسنده همنامی بولنان قضانك كرسئ اداره‌سی اولوب واردار تواسعندن بر غليجه صوبی اوزرنده ومركز ولايتك يتمش كيلو متره بعد ومسافه‌سنده كائندر .

قصبه‌نك ابنيه‌لری منتظم مسيره‌لری كثيردر .

درونده ١٣ جامع بر رشديه ١٠ قدر مكاتب صبيانيه بر باب عسكری قشله وجبخانه‌سی وخيليجه مغازه وخانه وحمامی وسائره‌سی واردر .

برغليجه اوزرنده كاركير واخشاب ايكی عدد كوپری مرور وعبوری تسهيل ايدر .

جوارنده‌كی ايليجه‌نك ضعفای مرضا حقنده نفع عظيمی اولديغی عند التجربه تحقق ايتمشدر .

نفوسی درت بشبيك راده‌سنده‌در .

يدی يوز سكسان درتده وزمان خداوندكار غازيده امرای بنامدن غازی تيمور طاش پاشا يديله سلك تملك عثمانيه‌يه ادخال قلنمشدر .

كوپريلی‌دن رادو ويشه‌يه كيدن شوسه اوزرنده بولنديغندن تيموريول خطنك فوائد محسناتنه دخی قسماً اشتراك ايتمشدر .

قضاسی رادو ويشته ، قوچانه ، قومانووه قضالريله وسلانيك ولايتی اراضنسيله محاط ومحدود اولوب يكرمی بشبيك قدر نفوسی وبرچوق حيوانات اهلیيی محتويدر .

قوهٔ انباتيه‌سی يولنده اولديغندن آفيون ، توتون وحبوباتك انواع مختلفه‌سی حاصل اولور .

اشقودره . — اوروپای عثمانيده وارنودلغك منتهای غربنده واشقودره كولنك جنوب جهتنده واقع همنامی اولان ولايتك كرسئ اداره‌سی اولوب در سعادتدن براً مسافه‌سی ٢٠٧ ساعتدر .

اشقودره نك عسكری وتجارت نقطهٔ نظرنده اهمیتی زیاده‌در .
اشقودره کولنك صویی ادریاتیکه اجرا ایدن بویانه نهری شهرك شمال غربنده بر لیمان اولمق اوزره توسع وداخل شهرده کیر نهری ودرین ایرمغی اخذ ایدر . وبو نهر سیرسفاینه مساعد اولدیغندن شهر بر لیمان حکمنده‌در .
شهر ونهره حاکم بر تپه‌ده‌کی قلعه‌سی متانتله مشتهردر . اشقودره کولنك صویی شیشدیکی زمان شهرك محال منحطه‌سنی صو استیلا ایدر بریسی بویانا دیکری درین اوزرنده ایکی کوپریسی واردرکه اقسام بلده آراسنده مرور و عبوری تسهیل ایتمکده‌در .
٣٧ بیك نفوسی وبیك اماکن ایله قرق قدرجامع وبر بدستانی بری رشدیه اولمق اوزره متعدد مکاتب وقشله وحکومت قوناغیله جبخانه وسائره یی مشتملدر .
ارنبودلغه ادخال اولنان امتعه واشیای تجاریه اشقودره دن سوق ایدلدیکی حالده شمندوفر سایه سنده شهرك تجارتی سلانیکه انتقال ایتمشدر .
بناءً علیه کرك بویانا نهری وکرك اسکله‌سی اولان شنکینه قدر یاپیلان شوسه سایه‌سنده ینه‌بوجوار تجارتنك مرکزی عد اولنه بیلیر .
اشقودره‌ده بز سختیان واسلحه‌ایله کموش اوانی اعمال اولنور .
سکنهٔ محلیه‌نك اکتسا ایتمکده اولدیغی شیاقلر وعبالراشقودره دستکاهلرندن چیقار .
اشقودره‌نك تاریخ بناسی‌پك اسکیدر . اسکندر کبیرك پدری فلیب زماننده ایللریالیلرك مرکز اجتماعی اولدیغی محقق عداولنان شهرك بناسنی اسکندره اسناد ایتمك خطادر .
شهر ایللریلیلردن رومالیلره وروما انقسامنده شرق ایمپراطورلغنه ومؤخراً وندیکلیلره واك نهایت عثمانیلره کچمشدر (٨٥١) .
اشقودره ولایتی : روم ایلینك وارنودلق قطعه‌سنك منتهای غربیسنده وادریاتیك دکزینك شرقنده واقع اولوب قره طاغ پرنسلکیله مناستره قوصوه یانیه ولایتلریله محاط ومحدودر .
اراضیسی تقریباً اون ایکی کیلومتره تربیعنده ونفوسی ٢٠٠٠٠٠ راده‌سنده‌در . اماکن متعدده‌سی یقین زمانلره قدر ٢٧٥٠٠ قدر ایدی .
سواحلی بطاقلق ومنحط اولوب بویانا نهرینك منصبندن اعتباراً جنوبه طوغری امتداد ایله درین وبالش کورفزی ورودونی وبالی برونلرینی شاملدر .
اراضیسنك شرق قسمی طاغلق وغرب سمتی اووالق وخفیف عارضه‌لیدر اورمانلری چوق اولدیغندن هم احتطاب اولنور وهمده انشاآت ایچون ممالك اجنبیه‌یه اخراج ایدیلور . آلپ البانین سلسله‌سنك شعباتی اولان وله‌چیتوقاندی مردیتا غراب ویزه اقرایا جبللری

داخل ولایتده ترفع و ۲۰۰۰ متره
یوکسلمشلردر .

سلسله‌نك جهت واستقامتی ولایتك
ورسانتی تنظیم ایتدیکندن آدریاتیك
دکزی ایچون خط تقسیم میاه اولور .

ولایتك باشلوجه انهاری اشقودره
کولنك آیاغی اولان بویانا ایله مناستردن
کلان درین ومات وایشمی واشقومبی
صولریدر .

ولایتك معمولاتندن تیرانده
ایشلنمکده اولان مشین وسختیان ممالك
محروسه‌یه وخاصةً اوروپایه اخراج
اولنمقده‌در . تیرانك پاموقلری سنه‌ده
کلیتلی اوله‌رق حاصل اولورسه‌ده
وسائطك فقدانی سببیله عملیات کورمکسزین
خام اوله‌رق فروخت ایدیلور .

ولایتك طاغلق وعارضه‌لی اولان
شرق جهتی بالنسبه دوز اولان جهت
غربیسنه نظراً دها محصولدار اولدیغندن
طاغلیلر اووه‌لیلره نسبةً فقیر وضیق
معاشه دوچار اولمشلردر .

ایشته بوکیفیت من القدیم نظر دولتده
حائز اهمیت اولدیغی ایچون مردیتا
ودوقه‌کین اهالیسندن تکالیف امیریه
طلب اولنمیوب جسور وجنکاور
اولدقلرندن بر محاربه ظهورنده جملةً
سلاح بدست اوله‌رق میدان حربه سوق
اولنمغله مکلفدرلر .

تقسیمات ملکیه :

اشقودره ولایتی برجه‌آتی لواوقضا
ونواحی‌یه منقسمدر :

لوا	قضا	نواحی	قرای مشتمله
اشقودره	اشقودره	٤	٦٠
»	لش	»	٢١
»	آقچه‌حصار	»	٣٥
»	میردیتا	»	۰۰
»	بوقه	»	۰۰
»	طوز	»	۰۰
دراج	دراج	»	۰٥
»	شیاق	٣	٤٩
»	تیران	»	١٦٠
»	قوایه	»	٥۰

اشقودره سنجاغی : مارالذکر ولایتك
مرکز لواسی اولوب ولایتك قسم
شمالیسندن متشکل واشقودره کولیله
قره‌طاغ حدودینه متصلدر حاوی
اولدیغی آلتی قضا ودرت ناحیه‌ایله برابر
١٣٤ قریه‌یی محتویدر . طاغلرنده
شجاعت وجسارتله معروف اولان
مالیسور اقوامی قبائل هیئتنده مقیمدرلر.

اشقودره قضاسی : نفس شهر ایله
ادریاتیك دکزینه ولش قضاسنه قدر
امتداد ایلیان اراضی اولوب سکنه‌سنك
قسم اعظمی ذکر اولنان مالیسورلردر
قراینه طاغ کناری بویانه کناری درین
کناری نامیله درت ناحیه و ٦٠ قدر
قریه‌دن مرکبدر .

اشقودره کولی . — اوروپای عثمانینك

غربنده وارنودلق قطعه‌سیله قره طاغ
مملکتی آراسنده کائن جسیم بر کول
اولوب ٦٠٠ کیلومتره سطحنده‌در .

شرق سواحلی مختلط ودوز اووه
اولوب شمال وغرب سواحلی طاغلدر
سواحلنده برطاقم کورفز وآطه‌جقلر
واهالیسی کولده قایقجیلق وبالقجیلق ایله
تعیش ایدن قریه‌لر موجوددر موراجه
نهری ودها برطاقم صولرك انصبابی
جهتله صویی دائما تزاید ایتمکده ایسه‌ده
فضلهٔ میاهی ایاغی حکمنده بولنان بویانا
نهریله آدریاتك دکزینه دوکیلور .

اشقومبی نهری .— روم ایلنده وارنودلقده
تقریباً ١٥٠ کیلومتره طول مجرایه
مالك برنهردرکه ارنودلق طاغلرندن ظهور
ایدرك ایلبصان وپکینی قصبه‌لری یانندن
بعدالمرور آدریاتیك دکزینه دوکیلور
ونهرك یتاغنك قوملی ومیلنك زیاده
بولنمسندن کتوردیکی قوملر سببیله منصبی
دکزه طوغری خیلیجه برچیقنتی تشکیل
ایتمشدر .

اشمیسکن .— سوریه قطعه‌سنك فلسطین جهتنده
وماوراء اردنده کائن قرای قدیمه
ومعموره‌دندر .

اشموم .— منزله کولنه اجرا اولنان اشموم قنالی اوزرنده واقع
برقصبه‌در قنال ١٢ فرسخ طولنده‌در .

اشمون .— قاهره‌نك قرب وجوارنده واقع برکوچك قصبه‌در .

اشمونین .— مصرعلیاده وقنال یوسف اوزرنده
وشمندوفر خطی کذرکاهنده بش آلتی
بیك نفوسلی اولدقجه تجارتکاه وصنعتکار
بربلده اولوب رومالیلرك هرموپولیس
مانیا دیدکلری شهر جسیمك انقاضی
اوزرنده مؤسسدر . غایت کوزل بر
برمعبدی وآثار عتیقه‌سی واردر .

اشمه .— آیدین ولایتنك صاروخان لواسنده برقضانك اسمی
اولوب شمالاً خداوندکار ولایتی وسلندی
ناحیه‌سی شرقاً ینه ولایت مذکوره وچال
قضاسی غرباً قوله قضاسی جنوباً بولدان
وآلاشهر قضالریله محاط ومحدوددر .
قضانك کونای وسرکه اسملریله ایکی
ناحیه‌سی ایله یتمش اوچ پاره قریه‌سی
واردر .

نفوس مشتمله‌سی (٩٣٥١) ری
ذکور (٨٥٨٦) سی اناث اوله‌رق
جمعاً یکون ١٧٩٢٧ کشی درکه کافه‌سی
مسلم اولوب خرستیان وادیان سائره
اربابی یوقدر .

مرکز قضا قصبه خطنك منتهاسی
اولان آلاشهرك شرق شمالنده وولایتك
منتهای حدود شرقیسنده وهمان ١٠٠٠
متره یوکسك برموقعده کائن ١٢٠
اماکنی و ٥٦٨ نفوسی محتوی طقماق
قریه‌سیدر .

اراضیسنك قسم اعظمی طاغلق
ایسه‌ده مزروعاتی بولنده‌در . کدیز
چایی وتابعی اولان اشمه دره‌سی ایله
صولانور .

دائرهٔ وسعتی تربیعاً ١٢٩٨ کیلو
متره اولوب بونك ٣٠٠ کیلو متره‌سی

مزروع وقابل زراعت اولدیغی حالده
متروك (۹۶۲) سی زراعته غیرقابل
۱۶ کیلو مترەسی اورماندن عبارتدر .

اشن .— آیدین ولایتنك منتشا لواسنه ملحق قضالردن
مکری قضاسنه مربوط بر ناحیه
مرکزی کوچك بر قصبەدرکه مکری
کورفزینك شمال شرقی جهتنده وبر
کوچك چایك کنارنده واقعدر .
قصبه پك قدیم اولوب پاسوس نامیله
معروف شهرك خرابەسنده مؤسسدر .
۱۶ درجه ۵۶ دقیقه عرض شمالیده
و ۳۶ درجه ۲۱ دقیقه طول شرقیده
واقعدر .
مجموع اماکنی ۱۷ ونفوسنك (۱۴۷)
سی ارکك (۱۲۱) ری قادین اولەرق
۲۶۱ کشیدر .
ناحیه قضانك شمال غربیسنده
اولوب یدی پاره قریه و ۳۱۰۶
ذکور ۳۰۵۱ اناث اولمق اوزره
۶۱۵۷ نفوسی محتویدر .

ایشیم .— روم ایلیده اوخری حوالیسنده آدریاتیك دکزینه
دوکیلان ایشیم صوینك منصبندن اوچ
چاریك ساعت بعد مسافەده واقع بر
قریەدر .

اصلاحیه .— اطنه ولایتنك جبل برکت سنجاغنه ملحق
همنامی اولان قضانك کرسیٔ ادارەسی
اولوب سطح بحردن ۵۱۷ مترە مرتفع
بر محلده ومرکز لوانك ۱۷ کیلو
مترە ارزاغنده کائندر . بوقریە اورالرك
اصلاحاتی صرەسنده تأسیس اولنوب
بر جامع شریف بر مکتبی وبونلره مربوط
اولمق اوزره اطرافنه دیزلمش وصورت
بسیطەده انشا قلنمش ابنیەلری شاملدر .
درون قصبەده ۶۰ خانه ۱۵ دکان ۳
دکرمان موجود وصحابهٔ کرامدن حضرت
عکاشه (ر) نك مرقدی زیارتکاهدر .
قضانك جواری کثیف اورمانلرله
مستور اولدیغندن اهالینك باشلوجه
صنعتی آوجیلقدر .
اصلاحیه قضاسی : جنوباً خاصه
وغرباً مرکز قضا وبولانق قضاسی
وشرقاً وشمالاً حلب ولایتیله محاطدر .
اراضیسی طاغلق واورمانلق اولوب
محصولاتی اکثریا چلتیکدر .
بر بچق ساعت مسافەدن قره صو
آقوب ۲۵ قدر حرقه تقسیم ایدلمش
وبو چلتیکلر وحرقلر سایەسنده یتشد-
لمکده بولنمشدر .
اهالیسی ۸۳۵۵ اسلام ۲۹۳
خرستیان اولمق اوزره ۸۶۴۸ نفوسدر .
روسیەدن مهاجرت ایدن چرکسلر
ایجه بر نفوس تشکیل ایتدکلری حالده
قضانك محصولدار محلارنده یرلشدیر-
لمشلردر .
اهالیسی میاننده دلیکانلی وجلیکانلی
نام عشایرك توطین واسکانلرینه بالدفعات
تشبث اولنمش ایسەده ائتلاف تدبیرلریی
ترك ایدرك بنا التنده یشامغی آرزو
ایتدکلرندن چادرلری طوپلانتی وکو-

جبه‌لك واسطه‌لری آلتمق کبی تدابیره مراجعت ایدلدیکی حالده ینه حال بدویتلرینی محافظه‌ده اصرار کوستر- مشلردی . بوندن آلتی یدی سنه اقدم متین ومحکم اوله رق انشا اولنان ابنیه‌لرده وسائط تقرر واسکانلری تأمین ایدلمکله امر اسکانلری اجرا اولنمشدر.

بو عشایرك اعمال ایتدکلری کلیم وخالی وسجاده نفیس ومتیندر .

یکمز ومتفرعاتنه اولان احتیاجات ومارالذکر مصنوعاتلرینی حلب، کلیس، مرعش، عینتاب وانطاکیه جهتلرنده تدارك وفروخت ایتمکده‌درلر .

اطفهیه.— مصر وسطی ده نیلك شرق ساحلنده وهمنامی بولنان مدیریت دائره سنده ومذکور مدیریتك کرسیٔ اداره سی اولان شهردر .

الیوم درت بیك سکنه‌سی واردر .

شهرده زهره‌نك دیشی بیاض اینك شکلنده تصویر اولنان رسمنك موضوع اولدیغی معبد عشق الهه‌سنه مخصوص عظیم بر عبادت محلی اولمسی شهرك مدینة الزهره معناسنی افاده ایدن آفرو- دیتو پولیس نام قدیمله تسمیه‌سنه باعث اولمشیدی .

اعزاز.— سوریه قطعه‌سنك اقسام شمالیه سنك بلاد قدیمه وجسیمه‌سندن بریسیدر .

فتوح الشام واهل صلیب محارباتنده وقایع مشهوره‌سیله معروف ایدی .

اعظمیه.— بغدادك درت کیلومتره قدر بعد ومسافه سنده ودجله‌نك ساحل یسارنده کائن برناحیه مرکزی اولوب سر مذهبمز امام اعظم ابو حنیفه حضرتلرینك مدفن منورلرینی محتوی اولدیغندن اعظمیه نامیله مشتهر اولمشدر .

اعظمیه‌نك قارشوسنده امام موسی الکاظم حضرتلرینك تربه‌سنی محتوی کاظمیه قصبه‌سی واردر .

افامیه .— اپامیه کلمه‌سنه مراجعت اولنه .

افتنی .— قسطمونی ولایتنك بولی سنجاغی داخلنده دوزجه ایله خندك قصبه‌لری اراسنده وبولی طاغنك شمالی اتکنده وغایت طاغلق وعارضه‌لی بر محلده کائن صویی طاتلی بالیغی کثیر کوچوك بر کولدرکه بولی طاغلرندن ظهور ایله بحرسیاه‌ده دوکیلان میلان صویی کولك صولرینی اجرا ایدر.

افراته .— ارض فلسطینده واقع بیت اللحم قصبه‌سنك نام عتیقیدر .

تفصیلاتی ایچون بیت اللحم کلمه‌سنه مراجعت اولنه .

افس .— بوکا افسوس دخی دیرلر. اناطولینك غرب ساحلنده ازمیره مضاف قوش اطه‌سی قضاسنده ایاسلوغ شهرینك مؤسس بولندیغی محلده غایت قدیم بر شهر ایدی که بوکون آیاسلوغ افسك یرنده تأسیس اولنمشدر.

شهر ۲۷ درجه ۳۱ دقیقه عرض

شماليده و ٢٥ درجه ٣٨ دقيقه طول شرقيده واقعدر .

افس شهرى قديماً ساحلده اولديغى حالده سواحلك ترفع بطا تكرانه سى حسبيله بوكون ٢٢ ساعت قدر كيريده قالمشدر . بو شهر ايونيانك مقرى اولوب ابتدا قارياليلر طرفندن بنا اولنمش و ممالك متجاوره ايله برابر ايونياليلره انتقال ايلمشيدى .

قبل الميلاد ٦٥٠ تاريخنده قره زوس طرفندن ضبط ومؤخراً كاه يونانيلره وكاه ايرانيلره وغرانيك محاربه سندن صكره اسكندر كبيرك يد غالبانه سنه كچمشدر .

قرال ليزيماق انشا ايتديرديكى شهر جديده توجه عامه يى جلب وسكنه سنك اسكانى مجبور قيلمق ايچون افس شهرينى صولر التنده براقدرمشدر .

افس روماليلر زمانندە اسيانك برنجى بلده سى صره سنه كچديسه ده قوسطنطين عصرنده اهميت واعتبارينى ضايع ايتمش وبر اارالق يد اسلاميانه كچوب ميلادك ١٢٨٢ تاريخنده استرداد اولنمشيدى .

مجدد بنيان دولت چلبى سلطان محمد خان زماننده جنيدك قهر تنكيلى متعاقب عثمانلى اداره سنه انتقال ايلدى .

افسك اهميتى تجارت وثروتندن زياده حاوى اولديغى ديانه معبد جسيمى سببيله ايدى . بو معبد عجائب سبعهٔ عالمدن بريسى اولوب بو جوارده قردن كنايه اولان ديانه الهه سنه عبادت مذهب حكمنى الديغى زمانده ديانك هيكلى ژوپيترك هديه سى اولمق اوزره بر اغاجك كنيش ساقنه وضع اولنه رق بوراسى معبد اتخاذ قلنمش ايدى .

افسليلر طرفندن غايت مزين و مكلف صورتده انشا اولنان معبدك بناسى ٢٢٠ سنه قدر امتداد ايدوب بالجمله اسيا قراللرى و بالخاصه قره زوس غايت قيمتدار هديه لر كوندرمشلردى . معبدك كراسته سى شرايين دنيلان اغاجدن وهر برى بر حكمدارك هديه سى اولان ١٢٦ ستون ايله تحكيم اولنمش ايدى . هيكل اصح رواياته نظراً آصمه آغاجندن اعمال اولنمش ايدى .

اروستران اسمنده بريسى ابقاى نام مقصديله اسكندرك طوغديغى كيجه بو معبدى احراق ايتديكندن افسليلر دها مكمللنى انشا ايتمشلردر . ايكنجى معبدك مؤسسلكنى اسكندر كبير طلب ايتديكى وكافهٔ مصارفنى درعهده ايلديكى حالده افسليلر اسكندرك تكليفاتنى رد ايتمشلردر . بو ايكنجى انشا آتده معبدك كراسته سنى رطوبتدن تخليه ايتمك اوزره درت سنه على حاله كونشه ترك ايدرك طاوان وزمينى شرايين وصرديونلرينى آصمه وقپولرينى سرو اغاجندن اعمال ايلمشلردر .

غايت مزين و منقش اولان صالونلرنده اسكندرك رسمى محكوك

ومرسوم ایدی . بو معبد التجا کاه اولوب بوکا التجا ایلیانلر هر درلو تعقیباتدن ازاده اولورلر ایدی .

اسکندر بو امتیازی معبدك بر ستاد (۱۲۵ قدم) مسافه‌سنه قدر تمدید ومیتریدات بر اوق آتیمی منزلنه دکین توسیع و مارق آنتوان بونی تضعیف ایلمش وکیت کیده علی‌العموم شهر ملجأ اولمق حقنی قزانمشیدی .

امتیازات مذبوره قیصر اوغوستوس زمانه قدر دوام ایتدیکی حالده مشارالیه طرفندن محذورات واقعه‌یه نظراً الغا اولنمشدر .

رومالیلردن نرون دیانه معبدینك کافهٔ اشیای قیمتدارینی رومایه نقل ایتدیرمش وحرمت معابد حقنده‌کی افکار دینیه‌یه منافی اولان بو کیفیت بالآخره سوء مثالی تولید ایتمکله اسکتیلر وغوطلر افسی یغما واستیلا ایتمشلردر .

خرستیانلغك بدایت ظهورنده بو مثللو معابدك اهمیتی قالماملغله معابد قدیمه‌نك زمانه‌نك تأثیرات مخربانه‌سنه ترك ایدلدیکی صره‌ده افس دخی حالی اوزره براغلمشدر .

ایمپراطور ژوستینانوس آیاصوفیه‌یی بنایه شروع ایتدیکی زمان مالزمهٔ انشائیه‌نك قسم اعظمنی افس معبدندن تدارك ایتمش و الآن مشهود اولان ۱۲ یشیل مرمر ستون او مبنای عظیمك آثار نادره‌سندن اولدیغی اصح روایاتدن بولنمشدر .

افلانی . — قسطمونی ولایتنده بو اسمده اوچ موقع واردر :

برنجیسی ولایت مذبوره‌نك مرکز لواسنه مضاف زعفرانبولی قضاسنك شرقنده وقضاء مذکوره تابع بر ناحیه مرکزیدرکه کرسیٔ اداره‌سی مرکز قضانك ۵۰ کیلومتره شرقنده افلانی بازاری قریه‌سیدر .

ایکنجیسی بولی سنجاغنده افلانیٔ بولی دینلان موقع اوچنجیسی دخی دوزجه قضاسی داخلنده جسیم بر اورمانلقدر .

اقصر . — مصر علیاده نیلك شرق جهتنده جوارنده قصور ومبانیٔ عتیقه خرابه‌لری موجود بر قصبه‌در .

اقفهس . — مصر علیاده اسکی بر قصبه‌نك اسمیدرکه وقتیله فراعنهٔ مصریه‌نك بعض جهتله جالب رغباتی اولمشیدی .

اکردیر . — قونیه ولایتنده حمید آباد سنجاغی ملحقاتندن همنامی اولان قضانك کرسیٔ اداره‌سی اولوب اسمنه ملسوب کولك کنارنده وسطح بحردن ۹۰۰ متره مرتفع بر یایلا اوزرنده واقع بر قصبه‌درکه مرکز ولایته ۱۳۲ ومرکز لوایه ۳۰ کیلو متره مسافه‌سی واردر . درت بیکه قریب سکنه‌سی بر کتبخانه وبر مدرسه‌سی

واوچ جامی ومبانیٔ سائره‌سی واردر.

قضاسی : لوانك جنوب سمتنده وطاغلق براراضیده اولوب یتمش قدر قریه وایکی ناحیه ویکرمی بیکی متجاوز سکنه‌یی شاملدر.

محصولاتی حبوبات سیسام سبزه ومیوه ومصنوعاتی بز ، چارشاف ومنسوجات سائره‌دن عبارتدر.

اکردیر کولی. — قونیه‌اووه‌سنك جسیم کوللرندن بریسی اولوب همنامی بولنان قصبه‌نك جوارنده واقعدر. مذکور کولك محیطی ۲۶ فرسخ وسطحی تربیعاً ۱۸ فرسخ وصویی طاتلیدر.

سواحلنك یکدیکرینه تقربندن ایکی حوضه تفریق اولنمشدرکه شمال قسمی حویران کولی نامیله زبانزددر. آیاغی اولمدیغندن بریره جریانی یوقدر.

اکری پلانغه. — روم ایلیده قوصوه ولایت وسنجاغنده واسکوبك ۱۲ ساعت قدر اوزاغنده بلغارستان حدودی قربنده کائن همنامی بولنان قضانك کرسیٔ اداره‌سی اولان بر قصبه‌در. درونده اکری دره ودوران دنیلان صولر کچرکه بونلرك اوزرنده متعدد کوپریلر واردر. سکنه‌سی درتبیك نفوس اولوب برایچ قلعه‌سیله برچالار ساعتی ورشدیه مکتبی ایکی جامعی برحمامی وسائر مشتملاتی واردر.

قضاسی : بلغارستان وصربستان حدودلرنده واقع اولوب شرق وشمال وشمال شرقی جهتلرنده بلغارستان وصربستان ممالکی وجهات سائره‌دن قومانووه ، پره‌شووه ، قره‌طووه وقوچانه قضالریله محاط ومحدوددر.

اراضیسی طاغلق وطاشلق وقوهٔ انباتیه‌سی درجهٔ ثانیه‌ده‌در. محصولاتی احتیاجات محلیه‌یی تأمین ایده‌بیلوب اخراجاتی یوقدر.

مشتملاتی ٤٥ قدر قرادن عبارتدر.

اکری دره. — بلغارستان طاغلرندن تتبع ایله اکری پلنغه قصبه‌سندن مرور وقضاسنی اروا واسقا ایدن واردار توابعندن پچینا ایرمغنه منصب اولان برصویك اسمیدر.

اکری صوطاغی. — بلغارستانده کوستندیل قربنده قوجه بلقان شعباتندن برطاغك اسمیدرکه اسکی اسمی اوربلوس‌در.

اکری کوز. — خداوندکار ولایتنك کوتاهیه سنجاغی وقضاسی ملحقاتندن همنامی اولان ناحیه‌نك مرکزی اولان قصبه‌درکه کوتاهیه‌نك غربنده وبروسه‌نك جنوب جهتنده وکشیش طاغی شعباتندن برطاغك صرتی اوزرنده واقع وامده اسم قدیمله مسمادر.

میخالیچ چایی توابعندن بریسی بریسی کچر. ۲۰۰۰ قدر نفوسی ایلیجه‌سی ۳ جامع ۳ مدرسه‌سی واردر.

ناحیه‌سی : لوانك شمال غربی جهتنده واطراف شهر ، كمش طاغ اردی . طاوشانلی ، اورنجك شابخانه ناحیه‌سی اراسنده واقع یكرمی بیكی متجاوز نفوسی و ٦٦ قدر قرایی اون بیكه قریب اماكن ودكاكنی حاویدر .

اراضیسی مزروع و اورمانلری زنكین ومیوه وسبزه‌سی مبذولدر .

ناحیه‌نك نواحیٔ متجاوره ایله برابر آفیون حاصلاتی رواجلیدر .

اكساتی . — ادرنه ولایتنك كوملجنه مضافاتنك اسكیجه قضاسنك مركزی اولان اسكیجه ایله اناطولیده مغنیسا لواسی داخلنده جریان ایدن مندرس چاینك وآیدین ولایتك منتشا لواسنك مكری قضاسنده‌كی اشن نهری وجوارنده‌كی كونك قصبه‌سنك اسكی اسملری اكساتی‌در .

اكیل . — دیاربكرك شمال غربیسنده مركز ولایته مضاف بر ناحیه مركزی اولوب باغ وباغچه‌لری كثیردر .

ناحیه‌سی ٦٠ قریه‌دن مركبدر .

اكین . — معمورة العزیز ولایتنك خربوط لواسنه ملحق برقضا مركزی اولوب فراتك ساحلی یمیننده وصاری چیچك ومنظور طاغلری آراسنده فرات نهرینك كچدیكی وادینك كنیش برمحلنده كائن ۱۰۰۰۰ قدر سكنه‌یی وایكی كلیسا ایله بررشدیه مكتبنی ومشتملات سائره‌یی حاوی اولدقچه منتظم برقصبه‌در .

اراضیسی طاغلق ایسه‌ده صویی چوق اولدیغندن میوه وسبزه‌سی مبذولدر .

قضاسی : سیواس وارضروم ولایتلری وعربكیر قضاسیله محاط اولوب آغین ناحیه‌سیله برابر ۳۵ بیك سكنه‌یی واون بیكی متجاوز اماكنی محتویدر .

اهالیسی میاننده خیمه‌نشین كرد عشیرتلری دخی موجوددر .

البستان . — حلب ولایتنك مرعش سنجاغنده وسنجاغك شمال جهتنده قضا مركزی برقصبه اولوب جیهان صویی قرب وجوارندن نبعان ایدر .

بوراسی قدیماً آل ذوالقدرك مقر امارتلری اولدیغی حالده بالآخره انلر حكومتلرینی مرعشه نقل ایتمشلردی .

قضاسی : معمورة العزیز ، سیواس ، اطنه ولایتلری ومرعشه تابع زیتون واندرین قضالریله محاط ومحدوددر .

اراضیٔ قضا طاغلق وعارضه‌لی اولوب بعض آثار عتیقه انقاض وبقایاسنی حاویدر .

مشتملاتی ۱۳۵ قریه واقسوس نامنده برناحیه‌دن عبارتدر .

داخل قضاده ۱۳ مدرسه وبونلره مداوم ٥۳ طلبه وبرباب رشدیه مكتبی مجموعنده ۹٥ طلبه موجود ۳ خرستیان مكاتب ابتدائیه‌سی واردر .

اهالیسی (٤٤٧٦١) ری (اسلام ، كرد ، ترك) (۲۹٠٤) دی خرستیان

اولمق اوزره جمعاً ٤٧٧١٥ كشيدر. نفـوس مزبوره‌نك قوميت نقطـهٔ نظرندن مقداری بروجه آتيدر :

اسلام		خرستيان	
٣٠٠٠٠	ترك	١٠٠٠	روم
١٣٧٦١	كرد	١٥٤	ارمنی
١٠٠١	عرب	١٠٠٠	اوروتودوقس
		٨٠٠	يعقوبی
٤٣٧٦١	يكون	٢٩٥٤	يكون

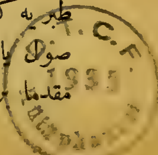
مجموعی
٤٧٧١٥

البقاح .— سوريه‌ده كائن لبنان وانتی لبنان سلسله‌لری ميانده قلان اراضينك اسميدر. بقاع-العزيز كلمه‌سنه مراجعت اولنه .

البوجوار .— بغدادك حله سنجاغنه ملحق وحله‌نك جنوب شرقيسنده وساحل فراتده كائن برناحيه‌در .

البوكمال .— ياخود ابوكمال زور سنجاغنده بر قضا مركزی اولوب زورك مركزی اولان برقصبه‌سنك جنوب شرقيسنده وفرات قييسنده كائن بر قصبه‌دركه قضانك سكنه‌سی خيمه نشين قبائل عربان وباديه‌دن عبارت اولان اراضيسی بدويلره ميدان جولاندر .

التل .— ارض فلسطينك بلاد مندرسه سندن اولوب طبريه كولی قربنده و زوردان نهرينك صولی ياقه‌سنده واقع ايدی . بوراسی مقدما بر بالقچی قريه‌سی اولديغی حالده

اوكوستك قزی زوليايه نسبتله ژولياس نامنی آلمشدر .

الجزيره .— عراقده فرات ودجله نهرلرينك اراسنده اطه كبی قلان اراضينك اسميدر . بوكا يونانيلر ميسو پوتاميا نامنی ويرمشلردر. الجزيره‌نك ثروت طبيعيه‌سی وقتيله پك زياده ايدی . آثوريلر بابلليلر اسكندر رومی ايرانيلر ، روماليلر بو اراضيده بر خيلی زمانلر حكمران اولمشلردی . ملوك اسلاميه‌دن امويلر عباسيلر ومغوللر ميسو پوتاميايی تحت حكومتده طوتمشلردر ملل مشهوره وامم قديمه‌نك وقايع تاريخيه‌لری بو اراضيده وقوعبولديغندن تاريخ نقطهٔ نظرنده دخی پك قيمتداردر .

الجيب .— (غاباثون) فلسطينده يافه ايله قدس شريف اراسنده و بر تپه‌جك اوزرنده بنا اولنمش برشهرقديم اولوب بنی اسرائيل زماننده برچوق وقايع تاريخيه وحربيه‌نك محل وقوعی اولدقدن صكره صرف رهبانی بر بلده هيئتنده بولنمش ايدی.

الجيش .— (ژ يسقالا) فلسطين قراسندن و صفد جوارنده يوكسك برتپه‌ده مبنی بلاد قديمه‌دن اولوب يوسف (حضرت يوسف اوله‌جق) طرفندن تحكيم وترصين ايدلمش و بر اراليق روماليلر مدافعه ايلمش ايدی .

الچی چايی .— اناطوليده برصو-دركه آجی طاغدن

نبعان ایله قوجه چایی تشکیل ایدن اوچ قولك بریسی اولور .

الحسن . — سوریه‌ده و ماورای نهر اردنده کائن حوران قراسندن بریسیدر .

الجبور . — خابور چایی کلمه‌سنه نظر اولنه .

الخابور . — (نیسوفوریوس) کردستان سمتندن ظهور ایله فرات صوینه دوکیلان بر چایك اسمیدر .

الحربه . — مصر علیاده وجیرجه نك درت ساعت قدر بعد ومسافه‌سنده ومشهورلبیاسلسله‌لری اتکنده کائن بر قریه‌نك اسمی اولوب قدیم لیبدوسك موقعی بورادەدر .

الخلاصه . — { الوزا } هیرون ایله ستیا اره‌سنده کائن و الیوم خرابه حالنده اولان بو قریه‌نك روما مواقفندن بریسی اولدیغی بطلیوس طرفندن مذکوردر .

الرام . — فلسطین قرای قدیمه‌سندن اولوب نابلس ایله قدس اره‌سنده‌کی طریق اوزرنده وقدسك التی میل شمالنده کائندر .

الزیب . — فلسطین قرا سندن اولوب ساحل بحر سفید ده و صور ایله عکا اره‌سنده کائندر .

السالته . — ارض فلسطینده و حوران سنجاغی دا-

خلنده ژوردان نهری توابعندن بر کوچك صو کنارنده کائن بر بلدهٔ قدیمه اولوب الیوم اوچبیك قدر نفوسی مشتملدر .

الشریعه . — اردن کلمه‌سنه مرا-جعت اولنه .

الصعید . — مصر علیا کلمه‌سنه نظر اولنه .

المعازریه . — عازریه کلمه‌سنه مرا جعت اولنه .

العاص . — نهر العاص ماده سنه مراجعت .

العریش . — عریش کلمه‌سنه مرا-جعت اولنه .

العین . — عین کلمه سنه مراجعت اولنه .

الغرانق . — دجله کلمه سنه نظر اولنه .

القاب . — {التیا} (elèthia) مصر علیا نك قرای مشهوره سندن بریسی اولوب نیلك صاغ طرف ساحلنده و اسنادن ۲۹ کیلومتره بعد ومسافه‌ده واقعدر .

القاص طاغی . — یاخود القاز و یا الغاز طاغی . آسیای عثمانینك بحر سیاهه متوازیاً امتداد ایلیان سلسلهٔ شمالیه-سندن اولوب قسطمونی ولایتنده و قسطمونی ایله طوسیه اراسنده و استقامتی جنوب شرقیدن شمال غربی یه طوغری در . شمال غربی پایه‌لری قزل ایرمغك صول ساحلنه

قدر امتداد ایدر و شمال و جنوب اتکلری دخی قزل ایرمق توابعندن کوك ایرمق و دوه‌رك چایلری ایله تحدید اولنور . الغاز طاغی اورمانلق اولوب شمال و جنوب جهتلرندن قزل ایرمغه دوکلك اوزره برچوق چایلر و دره‌لر نبعان ایدر و یالکز غرب سمتلرندن چیقان صولر فیلیاس نهرینه دوکیلورلر .

القلمون .— (قالاموس) بیروت ولایتنده طرابلس شام سنجاق و قضاسنده ساحل بحره قریب ومرکز لوادن بر ساعت قدر بعد ومسافه‌ده واقع بر قریه‌در .

القوم الاحمر .— هیراقونوپولیس hieraconopolis مصر علیانك قرای مشهوره و مواقع قدیمه‌سندن اولوب نیلك صول ساحلنده واسنه ایله ادفو ماییننده واقاب موقعی مقابلنده واقعدر .

اللبن .— لونا نام قدیمله مشهور فلسطین قرای مشهوره‌سندن ونابلس سنجاغی ملحقاتندن بر اسکی قریه اولوب نابلسك درت ساعت قدر اوزاغنده وقدس شریف جاده‌سی اوزرنده کائندر .

اللجا .— (طراقونیتس) فلسطینك شرق شمالیسنده وحوران سنجاغنك کذا شمال شرق جهتنده کائن برقطعهٔ اراضینك اسمیدر .

الما طاغی .— آسیای عثمانی‌ده طوروس و لبنان سلسله‌لری اراسنده بر رابطهٔ جبال اولوب غایت بیوك بر ییغین تشکیل ایتمشدر که شمالی پایه وشعباتی کردستان و جنوبی پایه‌لری سوریه داخلنه قدر پاییلور .

بو اسمده انقره شهری جوارنده وشهرك ۳ فرسخ قدر جنوب شرقیسنده و سقاریا ایله قزل ایرمق حوضه‌لری اراسنده بر طاغ دها واردر که کندی یسندن برچوق ماء لذیذ نبعان ایدر .

المالو .— بو اسمده اناطولیده برقاچ موقع واردر :

برنجیسی قونیه ولایتنك تکه سنجاغنده مرکز قضادر که انطالیه نك غرب جنوبیسنده ودکزلی جاده‌سی اوزرنده والان نام کولجکك منتهای ساحل شرقیسنده واقع باغ وبغچه‌لری لطیف میوه‌سی مبذول صنعتی اولدقجه رواجلی برقصبه‌جقدر .

بش آلتی بیك مقدارنده اولان نفوسی همان مسلم وبرایکیوز قدر خرستیاندر .

قضاسی : ۷۵ قریه وایکی ناحیه ایله یکرمی بیك قدر نفوسی مشتملدر محصولاتی حبوبات متنوعه ایله زیتون لیمون پورتقال وکراسته‌دن عبارتدر .

دیکر طربزون ولایتنده اردو قضاسنده برقریه اوچنجیسی دخی وان کولنك مواقع ساحلیه‌سندندر .

المالوطاغ .— طوروس سلسله‌سی شعباتندن اولوب لیسیا داخلنده ممتد وجنوباً آقطاغه منتهی اولور . المالو قصبه‌سنك جنوبی صرتنده مبنی بولندیغی سلسله‌نك وسطی یقیننده‌کی طاغك اسمی دخی المالو طاغیدر .

المداین .— اسکی اسمی اقانتوس (Acanthus) در مصر سفلاده ونیلك غربی ساحلنده ومنفیس خرابه‌لری قربنده کائن بر قریه‌نك اسمیدر .

المیاس .— نهر العاص ماده‌سنه نظر اولنه .

الینه .— بلغارستانده طرنوه سنجاغنده کائن مرکز قضا برموقعدر اسلیمیه ایله طرنوه اراسنده کائن النه بوغازی برکچیددر .

الوانلی .— اطنه ولایت ومرسین سنجاغنده مرسین قضاسنه ملحق نواحئ ثلثه‌دن بریسیدر . قضانك نواحئ سائره‌سی کوکجه‌لی ، قالکاودر .

الوجره .— اناطولیده سیواس ولایتنك قره حصار شرقی قضاسنه مضاف همنامی اولان قضانك کرسئ اداره‌سی اولوب مرکز لوانك شرقنده ویدی ساعت قدر اوزاغنده‌در .

قضاسی : لوانك شرقی سمتندن واولدقجه منبت اراضیدن مرکب ومتشکل اولوب محصولاتی حبوبات متنوعه ایله سبزه ومیوه‌دن ومعمولاتی کلیم وعبادن عبارتدر .

اورمانلری کثیروبرده اهمیتلی دمیر معدنی موجودر .

یکرمی بیکی متجاوز نفوسی وقرق قدر قریه ودرت ناحیه‌یی و ٤٦ جامع ومسجدی وآلتمش قدر مکاتب صبیانیه‌یی مشتملدر .

الوس .— اطنه قراسندن بریسیدرکه بر آرالق ناحیه اتخاذ اولنمشیدی .

الوغ .— (aulogh) روم ایلیده و بوسنه قطعه سنك هرسك جهتنده درینا نهری توابعندن همنامی بولنان صویك اوزرنده کائن برقصبه‌در .

الوس .— (eluz) بغداد ولایتنده ونهر فراتك صول ساحلنده جبه ایله حدیثه موقعلری بیننده وبغداددن حلبه کیدن چول طریقی کذرکاهنده بر قصبه اولوب بر چوك مشاهیرك منشائی اولمشدر .

الیس .— انبارده برموقعك اسمیدرکه عصرجناب فاروقده ابتدا کشتور ایرانلدن ضبط اولنان بر بوراسی ایمش .

امام حسین .— کربلا ماده‌سنه نظر اولنه .

امد .— خداوندکارولایتنك کوتاهیه سنجاق وقضاسنده اکریکوز ناحیه‌سی مضافاتندن برکوجك قصبه‌در .

امرالی .— مرمره دکزی جزا- صحیحی امرعلی‌در .
یرندن خداوندکار ولایت وقره‌سی
لواسنه تابع اردك ملحقاتندن اولوب
بوز برونك ۲۲ کیلومتره غربنده
و ۱۶ کیلومتره وسعتنده‌در .
روجه اسمی قالولیمنی اولدیغی حالده
فاتحی اولان قره‌علینك نامنه نسبت
ایله یاد اولنمقده‌در .

الوجه .— مدینهٔ منوره سنجاغی داخلنده وشاب دکزی
ساحلنده وجده‌نك ۳۶۰ میل شمال
غربیسنده واقع برقلعه‌یی حاوی قصبه‌در.
الوجه قلعه‌سی ملغا جده ایالتی
مضافاتندن مدینهٔ منوره سنجاغی
اداره‌سنده ایکن محمل مصرینك
کذرکاهنده اولمق ملابسه‌سیله بوندن
قرق اللی سنه اقدم اداره‌سی موقتاً
خدیویت جلیلهٔ مصریه‌یه ترك ایدلمش
ایدی .
مذکور قصبه‌نك اهمیتیله برابر کچن
اوچیوز سنه‌سنده نجده منسوب بعض
عربانك تسلطی محسوس اولمسنه بناءً
ادارهٔ ملکیه کماکان خدیویت جلیله‌یه
عائد اولمق اوزره الوجه قلعه‌سنه مدینهٔ
منوره‌دن بربلوك عسکر اقامه ایدیله‌رك
محافظه‌سی طرف دولتدن تحت تأمینه
آلنمشیدی .
اخیراً مصر محملنك بحراً کلمسی وذاتاً
اوراسنك توابع ولایاتدن بولنمسی
حسبیله ینه مذکور ولایاته اعاده‌سی
تنسیب اولنه‌رق حجاز ولایتنه منسوب
برقضا عد اولنمشدر .
شمدیکی حالده قصبه‌ده عموماً اسلام
اولمق اوزره ۲۵۰۰ نفوس ۲۰۰ خانه
۱ جامع شریف ۱ قلعه ۱ حکومت دائره‌سی
۲۰ دکان ۶ قرانتنه براقه‌سی موجود
بولنمقده‌در .

امرفقیه .— زبانزدی امورفقیهدر. شرقی روم ایلیده واسلیه
جوارنده فقیه دره نام صویك اوزرنده
واقع برقصبه‌در .

ام القری .— مکهٔ مکرمه (شرف الله تعالی الی یوم القیامه)نك
اسامیٔ مبارکه‌سندن بریسی اولوب ام،
ام الرحمة ، ام کونی ، ام الصفا ، ام المشاعه
نام عالیلریله دخی مسمادر .

ام قیس .— (غادارا) (Gadara). فلسطین قراسندن اولوب
طبریه‌نك جنوب شرقیسنده وشریعة
المندورك جنوب جهتنده واقعدر .
بوراسی قدیماً یهوده‌نك پای تختی اولدیغی
حالده قبل المیلاد و ۲۱۸ تاریخنده بیوك
آنتیوخس طرفندن ضبط و ۱۹۸ ده
الکساندر ژانئوس طرفندن استرداد
وپومپه‌ئی معرفتیله تعمیر اولنه‌رق وسپیان
طرفنده یهودیلر محاربه‌سنده تخریب
ایدلمشیدی .
الیوم خرابه‌سی مشهود وموجوددر.

املاك .— آیدین ولایتنك صارو- خان سنجاغنده مرکز
قضایه تابع بر ناحیه‌در .

موقعی مغنیسا قضاسنك جهت وسطیسنده واقع اولوب ١٦ پاره كویی و(٢٨٥٦) ذكورو (٢٥٣٦) اناث اوله‌رق ٥٣٩٢ نفوسی مشتملدر. مركزی ٣٥٧ نفوسی و ٧٥ اماكنی حاوی اولان اونجی بوزقریه‌سیدر . بو اسمده سیواس ولایتنده دخی بر محل واردر .

امواص . — فلسطینك قرای مندرسه‌سندن اولوب رمله ایله قدس شریف بیننده‌كی طریق اوزرنده ایدی .

امورفو . — قبریس اطه‌سنك مواقع مهمه‌سندن بریسیدر .

امیرچایی . — سقاریا توابعندن اولوب كنغرینك اون ایكی فرسخ قدر اوزاغندن نبعان ایله انقره صوینك التی فرسخ قدر جنوبنده نهره قاریشور .

امیرطاغی . — اناطولیده خدا . وندكار ولایتنده قره حصار شرقینك اون فرسخ قدر شمال شرقیسندن بدأ ایله قونیه اووه‌سنه‌قدر امتداد ایلیان برسلسله‌نك جبالك اسمیدر .

امیركولی . — انقره ولایتنده وانقره شهرینك درت فرسخ قدر جنوب شرقیسنده‌واقع بر كولدركه محیطی تقریباً یارم فرسخ‌قدر ممتد اولور .

امیركون . — بوغاز ایچنده وروم ایلی حصاری ایله ایستنیه آراسنده كائن غایت لطیف وفرحفزا بر قریه وصیفیه دركه فاتح بغداد سلطان شجاعتنهاد حضرتلری روان حاكمی امیركونه اوغلنه تخصیص ایتمش اولدیغندن بواسمله یاداولنمشدر .

ایمپراطورلر زماننده‌كی اسمی kiparodis des bizantine اولوب مؤخراً فریدون پاشا بغچه‌سی نامیله مسما ایدی .

امنیه برونی . — روم ایلینك بحر سیاهه طوغری ممتداولمش اولان برچیقینتیسی - دركه همنامی اولان طاغك دكزه طوغری امتدادندن تشكل ایتمشدر.

امنیه طاغی . — قوجه بلقان شعباتندن‌او - لوب سواحل بحر سیاهده همنامی اولان برونله منتهی اولور .

بو طاغك سطح بحردن ارتفاعی ٨٣٣ متره‌در .

انجه . — اینجه ماده‌سنه مراجعت اولنه .

انجیربازاری . — قونیه‌ولایتنده بعضاً ناحیه اتخاذ اولنمش برموقعك اسمیدر .

انجیر كویی . — سیقیاء قره دكز بوغازینك اناطولی یاقه‌سنده درسادتك صیفیه‌لرندن بر قریه‌نك اسمیدر .

انبار . — قرون وسطاده ومبادئ ظهور اسلامیه‌ده خیلیجه اهمیت قزانمش برشهرك اسمیدر . شهرك موقعی بغدادك اون فرسخ قدر غربنده وساحل نهرفراتده اولوب الیوم خراب برحالده‌در .

شهر اثور وایرانلیلر وقتنده دخی مهم ایدی وسبب تسمیه‌سی اولان انبار نامی وقتیله ارزاق عسکریه‌نك دپوسی حکمنده بولنمش اولمسیدر .

زمان خلافت صدیق اعظمده خالدبن ولید حضرتلری طرفندن فتح وتسخیر اولنمشدر .

خلفای عباسیه‌نك برنجیسی اولان ابو عبدالله السفاح طرفندن تزیین وتوسیع اولنه‌رق مقر خلافت اتخاذ اولندیغی حالده جعفر المنصور مرکز خلافتی اولان هاشمیه وبعده بغداده نقل وتحویل ایلمشدر .

علمای اسلامیه‌دن بر چوق ذواتك دخی مسقط رأسلریدر .

انجیرلی . — جزایر بحرسفید ولایتنك استانکوی قضاسنه ملحق واطه‌نك جنوب جهتنده واقع کوچك بر اطه‌نك اسمیدرکه مدور الشکل و ۳۵ کیلو متره وسعتنده وبرکانی الطبیعه‌در .

وسطنده‌کی طاغك منفذ برکان اولدیغی پك واضح اولان رأسنده طومان وسائره کبی آثار وولقانیه هر وقت نمایان اولور .

انجیر لیمانی . — کملك کورفزینك نام دیکریدر . کملك ومدانیه کلمه لرینه نظر اولنه

اندرین . — حلب ولایتنك مرعش لواسنه ملحق برقضانك کرسئ اداره‌سی اولوب مرکز لوانك یکرمی ساعت قدرغربنده‌واقعدر .

قضاسی : اطنه ولایتی ومرعش وزیتون قضالریله محاط ومحدوداولوب غرب وجنوب جهتلری اورمانلقدر .

کشیش واندرین نهرلری قضایی صولادقدنصکره جیهان ایرمغنه دوکیلورلر .

جیهان صویی قضانك شرقاً حد فاصلیدر .

داخل قضاده هرجنس حبوبات ایله کلیم والاجه وبز وعبا کبی منسوجات چیقار .

مهاجرین چراکسه طرفندن بعض اوانئ سیم دخی اعمال اولنمقده‌در .

انز . — اینوز کلمه‌سنه مراجعت اولنه .

انصنا . — مصر علیانك بلاد قدیمهٔ مشهوره سندن اولوب الیوم حال خرابیده‌در .

انطابلس . — بنغازی سنجاغنده کائن پنداپولیس شهر قدیمنك اسم معربیدر .

انطرسوس . — سوریه سواحلنده کائن طرسوس شهرینك عربجه اسمیدر .

انکوری .— انقره ماده سنه مراجعت اولنه .

اوپار .— مناستر ولایتنك کوریجه سنجاق وقضاسنده ۳۵ قدر قرادن متشکل وطاغلق برناحیه‌در .

اوتوغشته .— هرسك قطعه‌سنده بربلده‌نك اسمیدر .

اوتیك ـ یاخود ـ اوتیقه .—

تونسك شمال ساحلنده وناریاح شهری قربنده الیوم حال خرابیده برشهردرکه وقتیله افریقیه ایالتنك مرکزی اولمشیدی .

اوجله .— بنغازی قطعه‌سنك برقه جهتنده بنغازی سنجاغنه ملحق بر قضانك اسمیدرکه جوانب اربعه‌سی چول ایله محاط برواح‌دن عبارتدر .

اوچ قپولی طاغ .— آسیای عثمانیده کائن یشیل طاغك متشکل اولدیغی اوچ ییغنك بریسیدر .

اوخری .— مناستر ولایت و لواسی مضافاتندن همنامی اولان قضانك مرکز اداره‌سی اولوب اوخری نام کولك شمال شرقی ساحلنده ومرکز ولایتك غرب جهتنده واللی کیلو متره قدر اوزاغنده واقعدر .

قصبه‌نك موقعی کولك داخلنه طوغری کیرمش اولان بر تپه‌جکك اتکی اولوب مذکور تپه‌نك رأسنده وقتیله متانت ورصانتله مشهر اولان قلعه‌سی واردر .

آب و هواسی لطیف و منظره‌سی کوزل اولمقله برابر بعضاً ایام صیفده افساد هواسنی موجب اولان میاسما تولید ایدن بطاقلقلر تحصل اتمکده‌در .

ارنبودلغك شمال وسطی قسمنده اولدقجه تجارتکاه بر قصبه اولدیغندن قدیماً دخی اهمیت تجاریه‌سی موجود ایدی .

۱۳ بیك قدر نفوسی وآلتی جامع ایله ۵ کلیسا بر رشدیه وبرقاچ صبیان مکاتبی وبرساعت قله‌سی واردر .

کولك کنارنده وقصبه‌نك قرب وجوارنده Lychnidus لینخیدوس نامیله مشهور شهر قدیمك خرابه‌لری مشاهده اولنمقده‌در .

قضاسی : کولك جوانب اربعه‌سنی محیط اولان اراضیدن متشکل اولوب ایکی ناحیه ایله ۱۰۳ قریه‌یی و قرق بیکه قریب سکنه‌یی جامعدر .

محصولات ارضیه‌سی حبوبات خمسه ایله میوه وسبزه‌دن عبارتدر .

اوخری کولنك محیطی ۱۰۰ سطحی تربیعاً ۲۶۹ کیلو متره اولوب صویی براق وبالیغی کثیردر .

سواحلی چایر وچمنلری ولطیف یشیللکاری حاوی اولوب کندیسنه بر قاچ اوفاق تفك صولر دوکیلور وفضلهٔ میاهی درین نهری واسطه‌سیله آدریاتیك دکزینه جاری اولور .

اوده‌مش .— آیدین ولایتنك ازمیر سنجاغنده همنامی اولان قضانك کرسئ اداره‌سیدر .

قصبهٔ مذکوره جنوب شرقیسنده وشمندوفرله ـ ٤ ساعت قدر اوزاغنده ٣٨ درجه ١٢ دقیقه عرض شمالیده و ٢٥ درجه ١٢ دقیقه طول شرقیده وسطح بحردن ١٢٣ مترو ارتفاعنده وکوچك مندرس چاینه دوکیلان بر تابع اوزرنده واقعدر .

نفوسنك (٤٦٧٩) زی ارکك و (٤٤٥١) ری قادین اولمق اوزره مقداری ٩١٣٠ عدد واماکن موجوده‌سی ١٩٨٢ در .

نفس قصبه‌ده ١ یاغخانه ١ دباغخانه ٢ صابونخانه ١٢٢ عرصه ١ حمام ٢٣ قهوه خانه ٨٥ مغازه ١٠ مسجد ٢ جامع ٥ مکتب ٢ کلیسا وسائره واردر .

قضاسی: شمالاً صالحلی وقصبه شرقاً آلا شهر جنوباً نازللی وآیدین غرباً تیره وبایندر قضالریله محاط ومحدوددر. مشتملاتی برکی ، بالیامبولی، کلاس نام نواحئ ثلثه ایله ١٣٤ پاره کویدر.

نفوس موجوده‌سی ٥٨٧١٦ کشی اولوب بونك (٢٩٥٩٢) سی ارکك ومتباقیسی قادیندر . ونفوس مسلمه غیر مسلمه‌نك اون مثلندن زیاده‌در .

قضانك وسعت وجسامتی تربیعاً ١٧٤٣ کیلو متره اولوب بو مقدارك ٤٣٠ کیلومتره‌سی مزروع ١٧٠ کیلو متره‌سی قابل زرع اولدیغی حالده متروك ٢٢٥ کیلو متره‌سی اورمان ومتباقیسی غیر قابل زراعتدر .

اوده‌مشك واردات متحققه‌سی سنوی ٥١١٣٥٢١ غروشدن عبارتدر .

اراضیسنی کوچوك مندرس نهری صولار وتمولوس نام قدیمله معروف اولان بوز طاغی قضانك جهت شمالیسنده واقعدر .

محصولاتی حبوبات متنوعه ایله پاموق اوزوم افیوندن عبارتدر .

داخل قضاده بر چوق بلاد قدیمه انقاض وخرابه‌سنه تصادف اولنمقده‌در از جمله اوده‌مشك بر ساعت قدر بعد ومسافه‌سنده وبوز طاغی اتکنده کائن هیپاریا شهر قدیمی که الآن تاپون نامیله موسومدر.

بیزانس عهدنده قرستوپولیس نامنی آلان برکی وقدیماً قالوئه دنیلان کلاس شهرلری ازمنهٔ قدیمه بقایاسندندرلر.

اور .— (ur) اراضئ بابلیه‌ده کائن حضرت ابراهیم علیه السلامك وطنی اولان برشهر قدیمدرکه الآن خرابه‌سی منتفك سنجاغی داخلنده وسوق الشیوخ قصبه‌سی جوارنده مرئی ومشهود اولمقده‌در .

اورته‌پاره .— مغنیسا سنجاغنده تیمورجی قضاسی نواحیسندندر. نفوسی ٧٨٠٠ ومرکزی احمدلر قریه‌سیدر.

اورته‌چای .— اناطولی وقونیه ولایتنك تکه سنجاغنده المالی قصبه‌سنك اوچ میل قدر جهت جنوبیسنده کائن اوالان نام کولك منتهای جنوبیسندن ظهور ایدرك بحر سفیدده دوکیلان برچایك اسمیدر .

اورته‌قیا .— اندوغی ماده سنه مراجعت اولنه .

اورته‌کوی .— درسعادت ملحقاتندن استانبول بوغازینك روم ایلی یاقه‌سنده کائن وبشکطاش ایله ارنبود قریه‌سی میاننده واقع برقریه‌در بونامده ادرنه ولایتنك مرکز لواسنه مضاف برقضا مرکزی اولوب قضاسی ٥ ناحیه و ٧٠ قدر قرادن مرکبدر .

قونیه ولایتنك نیکده سنجاغنده ونیکده‌نك غربنده وقزلجه صوتوابعنده بریسی اوزرنده وقره‌جه طاغ قربنده کائن برقریه‌نك اسمیده اورته کوی‌در .

اورشلیم .— قدس شریف ماده سنه مراجعت اولنه

اورشی .— اشقودره ولایتنده برموقعك اسمیدر .

اورغانلی .— آیدین ولایتنده بر قریه‌نك اسمیدر .

اورفانی کورفزی .— سلانیك ولایتنك سواحلنده وحالکیدیك شبه‌جزیره‌سنك شرقنده اطه‌لر دکزنده تشعب ایدن بر کورفزدرکه منتهاسنده اورفانی ویاخود رندیتا قصبه‌سی وقره‌صو منصبی واردر .

اورفه .— حلب ولایتنده اورفه سنجاغنك کرسی اداره‌سی اولوب مرکزولایتك ١٩٠ کیلو متره قدر شمال شرقیسنده وفرات توابعندن کهریز چایی کنارنده واقع بر قصبه‌در . قصبه ایکی تپه‌نك اراسنده کائن اطرافی سور وعمیق خندقله محاط وبر اسکی قلعه ایله آثارعتیقه‌دن بعض قیمتدار انقاضی وستونی حاویدر .

قصبه‌نك نام قدیمی کلدانیلر بیننده Ur وعربلر بیننده رهادر . درونندە بر کوزل جامعشریف ایله مقام ابراهیم علیه‌السلام واردر .

عین ذلیخا وخلیل الرحمن صولری برکۀ ابراهیم نام کوله دوکلمکده‌درلر . خانه‌لری کارکیر واوزرلری اکثر عربستان بلادنده اولدیغی کبی طاملی‌در قصبه‌نك موقعی حلب ودیاربکر جاده‌سی کذرکاهنده بولندیغندن تجارتی اولدقجه مهمدر .

نفوسی ٣٠ بیکه قریب وقسم اعظمی اسلامدر .

اورفه‌سنجاغی .— ولایتك جهت شرقیسنده بولنوب جنوباً وغرباً حلب ومرعش سنجاقلری شمالاً معمورة العزیز ودیاربکر ولایتلری شرقاً زور سنجاغی ایله محاط اولوب فرات نهری لوانك سمت غربیسنی اسقا ایدر . شمال جهتی طاغلق ایسه‌ده جنوب شرقی جهتی اووه‌در .

سنجاق اورفه ـ سروج ـ روم قلعه بیره‌جك نامیله درت قضاایله بونلره مربوط ١٠ ناحیه‌وجمعاً یکون ١٢٣٩ قریه‌دن مرکب‌ومتشکل‌اولوب‌سکنه‌سی ١٤٣٤٨٥ نفوسدرکه قومیت نقطهٔ نظرنده مقدارلری بروجه آتیدر :

اسلام		خرستیان	
عددنفوس		عددنفوس	
٧٤٧١٤	ترك	١٥٠٠	روم
٤٠٦٧٦	كرد	٢٤١٧	ارمنی‌قاتولیکی
٧٢٧٥	اقوام‌سائره	٨٣٨	کلدانی
١٢٢٦٦٥	یکون	٤٠٠	لاتین
		٤٠٦٠	اورتودوقس
		٢٠٠٠	ارمنی
٣٦٧	موسوی	٦٢١٨	یعقوبی
		٢٠٠٠	پروتستان
		١٠٤٥٣	یکون

مجموعی
١٤٣٤٨٥

اورفه سنجاغنده اسلامه مخصوص ٢٥ مدرسه‌ده ٦٠٠ طلبه و ٣ مکاتب عالیه‌ده ٢٠٣ طلبه و ٥٥ مکاتب ابتدائیه وصبیانیه ده ١٠١٦ طلبه وخرستیانلره مخصوص ٢١ مکاتب ابتدائیه‌ده ١٢٦٦ طلبه موجوددر .

سنجاغك محصولاتی سنوی ٩٦٠ بیك کیله بغدای ٦٩١ بیك کیله آربه ١٨٥٠٠٠ کیله مصر ١٠٨٠٠ کیله سیسام ٢٠٠٠ کیله پرنج ١٨٥ بیك قیه کنویر ٩٣ بیك قیه پاموق ١٣٢٦٣ قیه توتون وسائره‌دن عبارتدر داخل لواده ٢٢١ قدر منسوجات متنوعه فابریقه ودستگاهی ٤٠ قماش دستگاهی ٨ دکرمن ١٤ بویاخانه ٢٠ فرون ٣ یاغخانه ٣ صابونخانه ٢٣٧٠ اصناف متنوعه‌یه مخصوص دکان ٦ بزستان ١٤ خان ١٠ حمام موجوددر .

اورفه قضاسی : لوانك شمال شرق سمتنده اولوب شمالاً معمورة العزیز ودیار بکر ولایتلری شرقاً زور سنجاغی جنوباً سروج غرباً بیره‌جك وروم قلعه قضالریله محدود اولوب ناحیه ایله ٦١٢ قریه‌دن مرکبدر . نفوسی ٦٨٨٣٥ کشیدر .

قضاده ١٨ مدرسه بر رشدیه ٤٤ صبیان مکاتبی ١٨ خرستیانلره مخصوص مکاتب ابتدائیه واردر .

اورکوب . ـ قونیه ولایتنك نیکده سنجاغنده قضا مرکزی بر قصبه‌در . نیکده‌نك سکسان کیلو متره قدر شمال شرقیسنده وقزل ایرمق توابعندن بر کوچك صو کنارنده واقعدر . هواسی کوزل باغ وبغچه‌لری کثیر میوه‌لری مبذول بر محل دلکشا اولوب درونده بر باب ملکیه رشدیه‌سی وبر قاچ صبیان مکتبی ایله مدرسه و ١٤٠٠ قدر خانه واردر. نفوسی ٨ بیکی متجاوزدر. اورکوب قضاسی سنجاغك منتهای شمال شرقیسنده اولوب قیصریه وقیر شهر سنجاقلری ونوشهر قضالریله محدوددر . ٢٥ بیك نفوسی ٧٠ قدر جامع ومسجدی ٥

كليساسى ١١ كتبخانه وسائره‌سى واردر. محصولاتى انواع ميوه ايله حبوبات جهرى دنيلان بوياافيوندن ومعمولاتى سختيان وبلغامى طاشدن ياپدقلرى كاسه وفنجان وسائر اوفاق تفك شيلردن عبارتدر

اورول .ـ (orul) حلب ولايتى داخلنده شمالى سوريه‌نك مهمجه مواقعندن بريسيدر .

اورله .ـ نام عتيق وولا ووقلاوزمن‌در ايدين ولايتنده ازمير سنجاغنه ملحق همنامى بولنان قضانك كرسئ اداره‌سى اولوب ازميرك غرب جنوبيسنده واقع اولوب ٣٨ درجه ١٨ دقيقه عرض شمالى و ٢٤ درجه ٢٦ دقيقه طول شرقيده ووقلاوزمن كورفزندن يارم ساعت‌قدر كيريده‌در. ساحلده بر تحفظخانه‌سى واردر .

اورله قضاسى: شمالاً ازمير كورفزى شرقاً ازمير جنوباً سفريحصار غرباً چشمه قضالريله محاطدر ٢٤ پاره قريه ايله اياسفيد نامنده بر ناحيه‌دن متشكلدر . سكنه‌سى ١٤٣٢٣ نفوسدن عبارتدر .

اورله‌ده بحره قريب كل بغچه ده صوبى سولفات دوسود ، مغنزى وآرسنيق حاوى وفسادمعده وحصمات كبدى‌يه نافع كل بغچه نام ايلجه ايله امراض جلديه ورئهٔ مفصليه‌يه نافع اوزبك نام معدن صوبى واردر .

اورله قضاسنده ٤٤٩٨ خانه ٤٦٣ دكان ١٨٢ مغازه ٤٩ قهوه خانه ٤ خان ٢٣ فرون ٥ اوطه ٥٠ آخور ٤ دباغخانه ٥١ دكرمن ٣ حمام ٦ جامع شريف ٢ اسلام مكتبى ٣ روم مكتبى ١ يهودى مكتبى ٥ روم كليساسى ١ حورا موجوددر .

قلازومن قصبه‌سى غايت اسكى برشهر اولوب ايئونيا قولويتلرى واسطه‌سيله تأسيس اولنوب ايئونيا هيئت متحده‌سنك برقسمى اولمش ومديك محاربه‌سنده ايرانى اوتانس طرفندن ضبط اولنمشيدى .

بيوك اسكندر قصبه‌يى قطعه‌يى برشوسه ايله ربط ايلدى .

قبل الميلاد ١٨٨ سنه‌سنده روماليلرك حمايه‌سنه كچه‌رك براز صكره رومانك اسيا ولايتى صره‌سنه ادخال قلنمشدر .

فيلسوف عانئا فساغور وهرموتيم قلازومن‌ده تولد ايتمشلردر .

اورله كورفزى ازمير كورفزندن منشعب اولوب سفاينك صو المنه مخصوص مكمل برمرسادر .

اورماناق .ـ شمالى سوريه قطعه‌سنده وحلب ولايتى داخلنده برقريه‌نك اسميدر .

اوزغره (ouzghéra) .ـ طربزون ولايتنك اردو قضاسنده برقريه‌در .

اوزوملى .ـ آيدين ولايتنك منتشا سنجاغنده برقريه‌دركه بعضاً ناحيه اتخاذ اولنمشدر .

اوزونجه‌اووه .ـ شرق روم ايلى ايالتنده خصكوى

جوارنده ومريج ترينده برقصبه‌در .

اوزون كوپرى.— (جسر اركنه دخى ديپور) مريج توابعندن اركنه نهرى اوزرينه سلطان مراد خان ثانى حضرتلرى طرفندن انشا اولنمش بينظير وغايت جسيم بركوپرينك ناميله توسيم قلنمش اولان برقصبه‌نك اسميدركه قصبهٔ مزبوره نهرك صول ساحلنده وادرنه‌نك ٤٨ كيلومتره قدر بعد مسافه‌سنده واقع درونده ١٠٠٠ قدر نفوس وبرباب رشديهٔ ملكيه مكتبى واردر .

روم ايلى شمندوفرى قصبه‌نك قرشو-سندن كچديكى كبى اوراده برده موقفى واردر .

قصبه همنامى اولان قضانك مركز اداره‌سيدركه قضاسى ادرنه سنجاغنك حوضه وديموتوقه ووده اغاج لواسنك صو فيلو وتكفور طاغى سنجاغنك خيره‌بولى ومعلقره قضالريله محاط ومحدود اولوب اراضيسى غايت منبت ومحصولدار ونهر اركنه ايله ريان اولمقده‌در .

طاغلرى غايت صيق اورمانلر واوه‌لرى لطيف چمنزار وترلالرى محتويدر .

اهاليسنك قسم اعظمى اسلام ومتباقيسى روم بلغار اولمق اوزره ٣٠ بيك نفوسى متجاوزدر .

قضانك مشتملاتى ٣ ناحيه و٦٥ قريه اون بيكدن زياده اماكن مختلفه‌دن عبارتدر .

استرووه.— سلانيك ولايت ولواسنده وودينه قضاسنه ملحق برناحيه مركزيدركه همنامى اولان كوچك بركولك سمت وساحل شماليسنده ومركز ولايتك ٩٥ ومركز قضانك ١٧ كيلو متره قدر بعد ومسافه‌سنده واقعدر .

سكنه‌سى ٣ بنك وقراى مشتمله‌سى ١٤ قريه‌دن عبارتدر .

اوسترووه كولى ناحيه داخلنده وطاغلق برمحلده كوچوك بركولدركه برخيلى اوفاق تفك صولرى آلديغى حالده برمحله جريان ايتمز وعمق وسطيسى ٣٠ متره‌در .

كولك داخلنده وساحله يقين بر محلده‌كى اطه اوزرنده الآن موجود بولنان برجامعه سكنه‌سى مقدما اوسترووه شهرى داخلنده اولديغى حالده صوينك ترفعيله قصبه‌دن آيرلمش نظريله باقمقده‌درلر .

اوطاس.— جزيرة العربده ديارهوازنده برواديك اسمى اولوب زمان سعادتنشان جناب پيغمبريده حنين وقعهٔ مشهوره‌سى وادئ مزبورده جريان ايتمشدر .

اوغلاق دره.— قسطمونى ولايتى داخلنده كنغرى لواسى ملحقاتنده برقريه‌نك اسميدر .

اوف.— طربزون ولايتنك لازستان لواسنه ملحق اوف قضاسنك كرسئ اداره‌سيدركه بحرسياه ساحلنده وهمنامى بولنان نهرك منصبنده واقعدر .

اهالیسی اسلام وخرستیان وزوم لسانیله تکلم ایتمکده وسویلدکلری لسان کندیلرینك قدیم یونان مهاجرینی اولوب اول جهتلرده توطن ایتمش اولان اقوامك احفادی اولدقلرینی ایما ایلمکده‌در .

اوف قضاسی : شمالاً بحرسیاه غرباً مرکز لوانك سورمنه قضاسی وشرقاً لازستان لواسنك مرکز قضاسیله محاط ومحدود اولوب ۶۰۰۰۰ نفوسی و ۱۲۵ قریه‌یی جامعدر .

اراضیسی طاغلق اولمغله برابر غایت منبت ومحصولداردر .

قضانك محصولاتی سنوی ۱۱۷۰۰ هکتولیتره بغدای ۳۹۲۰ هکتولیتره آرپه ۷۵۸۷۰ مصر ۸۹۷۲۰ کتان ۳۰ بیك کیلوغرام جویز ۵۶۱۵۰۰۰ کیلو غرام قوری اوت وسائره‌در .

اوقاف .— اطنه ولایتنك ایچ ایل لواسنده واقع برقریه‌نك اسمیدر .

اوکز .— قسطمونی ولایتنك کنغری لواسی داخلنده برقریه‌در .

اولاش .— اطنه ولایتنك مرسین لواسنك طرسوس قضاسی داخلنده بر ناحیه‌نك اسمیدرکه نمرون واولاش کولك تکه‌لو ناحیه‌لریله برلکده ۸۲ قریه و ۲۹۲۱ خانه‌یی جامع اولوب ایکی مدیر واسطه‌سیله اداره اولنمقده‌درلر .

اولوباد .— خداوندکار ولایتنك مرکز لواسی داخلنده ومیخالیچ قضاسنده کائن اپولونیا (ابولیوند) نام کولك شمال ساحلنده برکوچوك قصبه‌جق اولوب اسمنه منسوب اولان وکولك آیاغی حکمنده بولنان اولوباد چایی درون قصبه‌دن کچدکدنصکره میخالیچ چاینه قاریشور .

نام قدیمی «لوپادیوم» lupadium در .

اولوبورلی .— اپولونیا نامی تحتنده مؤسس اولان بلاد وقصباتدن بریسی اولوب قونیه ولایتنك حمید آباد لواسنه مضاف برقضا مرکزیدر .

قصبه قره‌حصار صاحب جاده‌سنده واکردیر کولنه دوکیلان برچایك کنارنده ومفرح ومرتفع برموقعده اولوب هواسی صاغلام ولطیف وجوانب اربعه‌سی باغ وبغچه‌لرله مزیندر .

درونده ۴۰۰۰ دن زیاده اهالی وبر رشدیه مکتبی ایله برکتبخانه و برقاچ جامع ومسجد وسائره واردر .

قضاسی : ۱۰ قریه و ۱۵ بیك سکنه ۴ خان ۴ حمام ۱۵۰ قدر دکان و ۲۶ جامع ومسجد ۲ کلیسایی محتویدر .

محصولاتی حبوبات ایله آفیون پاموق ومصنوعاتی الاجه سختیان کبی شیلردر .

اولوچای .— اناطولیده کدیر چایی توابعندن بری اولوب منبعی عشاق قصبه‌سنك غرب جنوبیسنده کائن بر محلدن اخذ ایله یکیشهرك شمال شرقی جهتنده نهره منصب اولور .

اولوقشلا .— قونیه ولایتنك نیکده سنجاغنده

واطنه ولايتي حدودنده سيهان توابعندن قورشون چايي اوزرنده و اركلينك شرق و نيكده‌نك جنوب سمتنده كائن بر قصبه‌جقدر .

اونيه .— نام عتيق «اونوئي oenoë» در . طربزون ولايتنك جانيك لواسنده قضا مركزي بر قصبه اولوب مركز لوانك ٨٦ كيلومتره قدر شرق جنوبيسنده وساحل بحر سياهده و برقويك منتهاسنده واقع اوله‌رق دكز جهتندن منظره‌سي بر شكل هلالي آندير مقده‌در .

٦ : ٧ بيك راده سنده بولنان سكنه‌سي گميجيلك ايله متعيش اولوب سفينهٔ تجاريه اعمالنه مخصوص دستگاهلري واردر .

بوندن اون سنه قدر اقدم ظهور ايدن بر حريق خانمانسوز همان بالجمله ابنيه‌سني محو وافنا ايتمش ايدي .

اونيه قضاسي : ساحل بحر سياهده طولاً ٦٠ كيلومتره و بحر سياهدن جنوباً منتهي اولديغي نيكسار قضاسنه قدر عرضاً ١١٠ كيلومتره ممتد اولوب شرقا فاتسه غرباً ترمه قضالريله محدوددر .

سكنه سنك ٢٥ بيكي اسلام سكز بيكي روم بش بيكي گرجي ايكي بيكي ارمني اولمق اوزره مجموع مقداري قرق بيك نفوسدن عبارتدر .

مشتملات قضا قره اوج ناحيه سيله ١٠٤ قريه در .

اراضي طربزون ولايتنك اقسام سائره‌سي مثللو سواحلده منحط ودوز اولديغي حالده داخله طوغري بالتدريج كسب ارتفاع ايدر . سكنه سنك يكانه صنعتلري سواحليلر گميجي و دولگر وايچرو طرفلرده كيلر رنجبردرلر .

اك شديد صجاق مواسمده بيله سواحلك درجهٔ حرارتي معتدل وميزان الحراره ٣٠ : ٣٢ درجه يي تجاوز ايتمزسه‌ده سمت جبالك صغوغي قيشين غايت شدتلي اولور .

قضانك محصولاتي حقنده ياالكز بر فكر اجمالي حاصل ايتمك ايچون ١٣٠٥ سنه سي ايچون مرتب اولان جدوله مراجعت كفايت ايدر :

جدول

مصر	كيله	١٨٠٠٠٠
بغداي	»	٤٦٠٠٠
آرپه	»	٤٢٠٠٠
يولاف	»	٣٨٠٠٠
كتان	قيه	٢٥٥٦٥٠
كنوير	»	٢٤٣٠٠٠
پرنج	»	٢٤٤٨٠

قديماً قضا دائره سنده بك زنگين تيمور معدنلري وار ايدي كه سكنه سنك معدنجيلك يكانه صنعتلري اولديغي حالده بوگون همان متروك حكمنده‌در . داخل قضاده جاري انهار مشهوره انجق درويش دره و ياخود جويز صويي ناميله مشهور اولان و فاتسه جهتندن

كلان اوفاق بر صو دن عبارتدر كه متقدمين بوكا فيغاموس ديرلر .

اونيه ايله قره اوج ناحيه‌سى خارج اولديغى حالده قضايي تركيب ايدن ١٠٤ قريه‌نك نفوس موجوده‌سى ٥٠٠٠٠ مقدارينه بالغ اولور .

دائرهٔ قضاده بر باب رشديه و بر خيلى صبيان مكتبلريله ٧٥ جامع ومسجد ٢ خان ٣ حمام ٤٠٠ دكان موجوددر .

اووه .ـ ارضروم ولايت و سنجاغنده ولواء مزبورك سمت غربيسنده واقع ١٧ ناحيه و ١٧١ قريه‌يى جامع بر قضا اولوب مركز اداره سى ارضرومك ١٦١ كيلومتره بعد و مسافه‌سنده هواسنك جيادتى وموقعنك لطافتى ومياه معدنيه‌سنك كثرتيله مشهور ايلجه قصبه‌سيدركه ايام صيفده متمولين قضا واطراف وحواليدن بر چوق مرضا لاجل التنزه والشفا قصبه‌يه كلوب اقامت ايتمكده‌در .

قضانك سكنهٔ موجوده‌سى ٤٩٠٨٧ اسلام و متباقيسى ملل سائره اوله‌رق ٧٠٤٨٥ نفوسدر .

داخل قضاده ١٦ مدرسه ٢٠ مكتب ٩١ جامع شريف ٤٢ كليسا ومناستر ١٢٢ چشمه ٢٢٧ دكرمن ٤ كاركير كوپرى ٦٧ مغازه ٢٧ خان موجوددر .

محصولات ارضيه سى آربه بغداى صارى باش كتان تخمى و معمولاتى منسوجات صوفيه وقطنيه ايله قيل طوبره توچوالدن عبارتدر .

اووه‌جق .ـ معمورة العزيز ولايتنك درسم لواسنده بر قضا و مركز قضا اولان كوچك بر قصبه‌نك اسمى در .

قضا ٧٥ قدر قريه و ١٤ بيك نفوسدن مركبدر .

مركز قضانك جوارنده غايت جسيم بر اورمان واردر .

اووه‌جق اسمنده قسطمونى ولايتنده واطنه‌نك ايچ ايل سنجاغنده وقونيه‌ده برقاچ دانه قريه واردر .

اووه‌جق نامنده بر طاغ ده قونيه ولايتنك غرب سمتنده واقع اولوب بوز برون و درمانلى سلسله لرينه مربوطدر .

اووه‌يوزى .ـ قسطمونى ولايتنك بولى سنجاغنده بارطين قضاسى ملحقاتندن بر قريه‌نك اسميدر .

اهدن .ـ سوريه سمتنده جبل لبنان سنجاغنك پترون قضاسنده بر ناحيه مركزيدركه اثناى شتاده هواسنك برودت ويازين لطافتيله مشهوردر .

اهرام مصريه .ـ بين العوام فرعون تپه لرى ديه مشهور اولان مبانئ جسيمه ومرتفعه‌دركه قدماى ملوك مصريه طرفندن مدفن اولمق اوزره بنا ايدلمش و درونده بعض ملوك و اولو وقتلر معبود اتخاذ اولنان حيوانات مقدسه دفن اولنمشدر .

بونلرك قاعده‌لری مربع الشكل اولوب يوقاری‌يه طوغری كوچيله‌رك وأسلری بر نقطه ايله منتهی اولمغله اشكال هندسيه‌دن هرم تعبير اولنان شكل بونلره نسبتله موسوم اولديغی شبهه‌سزدر.

بونلرك درونه زميندن بر مقدار مرتفع اولان قپولردن خول اولنور والك مشهورلری قاهره پيشگاهنده ونيلك صول جهتنده كائن جيزه قصبه‌سی جوارنده بولنور.

اهرامك الك جسيمنك قاعده‌سی ٢١٥ متره سطحنده وارتفاعی ١٣٣ متره‌در. تاريخ بنالری عندالمورخين مختلف فيه اولوب فقط قبل الميلاد ١٥٠٠:٢٠٠٠ سنه قدر اولمسی مظنوندر.

مصرك مواقع سائره‌سنده بولنديغی مثللو ممالك سائره‌ده دخی بو طرزده ابنيه‌لر موجوددر. از جمله آمريقاده مكسيقا مملكتنده طبق مصر هرملرينه مشابه ابنيه‌لر كورلمشدر بوكا بناءً بعض مؤلفين ازمنهٔ قديمه‌ده آمريقا قطعه‌سی قطعات سائره سكنه‌سنه مجهول اولميوب قدمای مصريونك مكسيقا اهاليسيله مناسبتلری اولديغنه حكم ايتمشلردر.

الحاصل مارالذكر اهرام غايت جسيم طاشلرله بنا اولنمش اولوب اشبو طاشلر دخی نيلك صاغ طرفنده واهرامك مقابلنده واقع طاغلردن قطع و نقل اولنديغی آثار ودلالتيله اكلاشلمقده‌در.

اهرام مصريه‌نك هيچ بر محلنده خطوط ونقوش قديمه‌دن اثر كوريله‌مامسی جهتيله بعض مورخين مبانیٔ مزبوره‌نك صنعت كتابتك مجهول بولنديغی برزمانده انشا اولنديغنه حكم ايتمشلر ايسه‌ده اصول هندسيه وقواعد ميخانيكيه‌يه متوقف بولنان بو مثللو صنايع عجيبه‌نك مبدأ علوم اولان صنعت كتابتدن بی بهره بر طائفهٔ جاهله‌دن صدوری بعيدالاحتمال اولديغی ازادهٔ شك وكماندر.

اهرام مزبوره اعظم مصنوعات بشريه‌دن اولديغندن عجائب سبعهٔ عالمدن معدود بولنمشدر.

ايپصاره.- جزائر بحرسفيد ولايتنده ساقز اطه‌سنك ١٩ ميل غربنده وقره برونك ٢٥ ميل آچيغنده واقع كوچك برجزيره اولوب اخيراً قضا اتخاذ قلنمشدر. اطه‌نك طولی ١٠ وعرضی ٥ كيلومتره‌در ملحقات قضا بر قاچ اطه‌جق علی الخصوص آتی ايپصاره آطه‌سيدر. نفوسی ٤٥٠٠ قدردر.

جزيره طاشلق وقيالق اولديغندن زراعت همان مفقود حكمنده‌در. ايپصاره وآتی ايپصاره ارەسنده غايت كوزل بر قوی موجود اولوب شرق وغرب وغرب شمالی روزكارلرندن محفوظ اولديغی كبی سفاين ١٠:١٢ قولاجه تيمور براقيرلر. مركز قضا اولان ايپصاره بو كوزل ليمانك پك يقيننده‌در.

ايپصاله.- روم ايليده الك اول يدیٔ غالبهٔ عثمانيانه انتقال ايدن قصبالردن اولوب ادرنه

ولایتنك دده آغاج لواسنده صوفیلی قضاسی نواحیسندندر.

موقعی مریجك ساحل یسارنده یومریجه دوکیلان برچای اوزرنده اولوب ۲۵۰۰ قدر سکنه‌سی واردر.

ایپك.— روم ایلیٔ شاهانه‌نك ار - نبودلق قطعه‌سنده قو - صوه ولایتنك متشکل اولدیغی الویه‌دن همنامی اولان سنجاغك کرسیٔ اداره - سیدر.

موقعی درین توابعندن ایپك صویی کنارنده وارنبودلق سلسله‌سنده شرق جنوبی اتکنده اولوب صولاق وباغ وباغچه‌لری کثیر وهواسی لطیفدر.

اهالیسی ارنبودلرك کیفه جنسنه منسوب اوله‌رق مقدارلری یکرمی بیکدن زیاده‌در. قصبه‌ده اعلا طبانجه وبچاق واسلحهٔ سائره سختیان وکاوسله اعمال اولنور درون قصبه‌ده بری فاتح حضرتلرینك اثر بناسی اولمق اوزره ۱۰ قدر جامع و۲ مدرسه بر رشدیه مکتبی ۱۰ صبیان مکتبی ۶۰۰ قدر دکان ومغازه ۱ حمام ۱۰ خان بر قاچ کلیسا وقربنده بر بیوك مناستر واردر.

ایپك اهالیسی ارنبودلغك اکثر جهتنده اولدیغی کبی عادات قومیه‌لرینی شدیداً محافظه وقان دعوالرینی تعقیب ایتمکده‌درلر.

ایپك قضاسی: نفس قصبه ایله ۲۰۰ قدر قریه و قرق بش بیك نفوسی مشتمل اولوب یکی پازار سنجاغی واشقو - دره ولایتی برانه قضاسی غوسینه قضاسی پرشتنه سنجاغی ویاقووه قضاسی ایله محاط ومحدوددر.

اراضیسی طاغلق وقومسال در.

ذکر اولنان ایپك قضاسی ایله برانه ترغویشته یاقووه غوسینه قضالری ایپك سنجاغنی وجوده کتورمشلردر.

حدود حاضره‌سی غرباً قره طاغ واشقودره ولایتی جنوباً مناستر ولایتی شرقاً پرشتنه سنجاغی شمالاً یکی پازار لواسی ایله معیندر.

اراضی اکثریتله طاغلق ایسه‌ده کوزل ومنبت وادیلری وغایت زنکین اورمانلری ولایعد قیون سوریلری اعاشه‌سنه کافی مرعا و چایرلقلری شاملدر.

طونه وتوابعندن لیم ودرین نهرینك بر قولی اولان اق درین صویی سنجاغی اروا واسقا ایدر.

زراعت کریده ایسه ده حبوبات ومیوه‌نك انواع متعدده‌سی واردر.

قصباتده کموش اوانی و صرمه‌لی البسه واسلحه وطاغلرده‌کی ارنبودقبائلی طرفندن اعلا پینروپاغ اعمال اولنمقده‌در.

اهالیسی یوز بیکی متجاوز اولوب قسم اعظمی اسلامدر.

لسانلری ارنبودجه ایسه‌ده غرب شمالی جهتلرنده بوشناقجه‌ده سویلنمکده‌در.

ایچ ایل — اطنه ولایتنك منقسم بولندیغی بش سنجاغك بریسی واك غرب جهتنه دوشنیدر.

ایچ ایل نامی پای تخت سلجوقیان اولان قونیه موقعندن باقیلدقده لوانك طاغ ایچنده کورلمسی جهتیله تسمیه اولنمشدر.

سنجاق شمالاً وغرباً قونیه ولایتی شرقاً ولایتك مرکز لواسی جنوباً بحر سفیدایله محاط ومحدود اولوب سلفکه، آنامور، موط، ارمناك، کلنار نامیله بش قضا وبونلردن سلفکه اوچ ارمناك بر انامور ایکی موط اوچ کلناردرتکه جمعاً ۱۳ ناحیه و۳۲۱ قریه یی جامعدر.

ایچ ایل لواسی : ۴۵۰۰۰ ترك ۱۵۵۰۰ کرد ۲۴۰۰۰ روم ۱۲۰۰۰ قبطی ۸۷۸۰ اقوام سائره که جمعاً ۱۰۵۲۸۰ نفوسی مشتملدر.

نفوس حرّ بورده‌نك بهر قضایه عائد اولان مقداری بروجه آتیدر.

سلفکه قضاسی	:	۲۸۵۵۰
ارمناك »	:	۲٦٤۲۷
موط »	:	۱۵۳٦۸
آنامور »	:	۱٦۸۱۵
کلنار »	:	۱۸۱۲۰
یکون		۱۰۵۲۸۰

لوانك شمال وغرب جهتلری طاغلق اولوب غایت جسامتلی اورمانلری حاویدر.

واصل سنجاقده‌کی اورمانلرك وسعتی ۲۲۱۸۱۸ هکتار وسعتنده‌در.

نهرلرك باشاوجه‌لری لاماس صویی «اسکی لاموس» کوکصو «قالیقادنوس» طاتلی صو صغوق صو بوز یازی آنامور چایی، قالاندران وسائره‌دن عبارتدر.

ایچ ایل لواسنك مشتمل اولدیغی اماکن مختلفه‌نك بهر قضایه کوره مقداری بروجه زیر جدول مخصوصنده بیان وتزبیر قلنمشدر:

اسامی قضا	جامع ومساجد	درگاه	مدرسه	خان	حمام	دکان	مکتب	کتبخانه	دکرمن
ارمناك	۸٦	۱	٦	۲	۲	۳۱۵	٦۳	۱	۱۲
آنامور	۲	۱				٤۰	۱		
موط	۲		۲	۱		۲۰	۱		
کلنار	۲	۱				٤۰	۱		
یکون	۹۲	۳	۸	۳	۲	٤۱۵	٦٦	۱	۱۲

لوانك محصولی حبوبات متنوعه ایله کراسته‌دن ومعمولاتی کلیم کبه وحاولی سجاده‌دن عبارت اولوب طاغلرده خیمه‌نشین کرد قبائلی غایت نفیس پینر ویاغ اعمالیله قصبه وشهرلرده فروخت ایدرلر.

مرکز لوا سلفکه قصبه‌سیدر.

ایچ ایل قدیم کلکیانك برقسمی اولوب بوراسی وقتیله فنیکه‌لیلر آثورلیلر بابلیلر عجملر ویونانیلره ومؤخراً روماليلره کچمشدر.

اقوام مزبوره‌نك یادکار عمرانلری اولان پك چوق آثار بوکون مصادف انظار زوار اولمقده‌در.

ایداطاغی — اناطولینك غربنده کائن قاز طاغنك

نام دیکریدرکه ادرمید کورفزینك سمت شرقیسندن بدأ ایله شمال شرقی یه طوغری امتداد وبیغا سنجاغی داخلنی متعدد ومتفرق قوللریله طولدیرمشدر.

بو اسمده کرید اطهسنك وسطنده دخی یوکسك برپیغین موجوددر.

ایرك .— یاخود ایراك وهرك سیواس ولایتنك اربعه قضاسنك مرکزی اولان برقصبه‌نك اسمیدرکه توقادك شمالنده و یشیل ایرمغك ایکی مهم قولنك ونیکسار ایله اماسیه‌دن کلان ایکی جاده‌نك محل تلاقیسی قربنده کائن موقعاً پك مهم برقصبه‌در ایرمغك صاغ طرفنده بوغاز حصار قلعه‌سی نامیله مشهور برقلعه موجوددر قصبه‌نك بیك سکنه‌سی ۸ جامع ومسجد و برمدرسه ٦ قدر خان و ١٥٠ قدر دکانی واردر.

ایزاوغلی .— زبانزدی ایزولی‌در. معمورة العزیز ولایتنده ملاطیه لوا وقضاسنده وملاطیه‌نك شرقنده وخربوط ـ ملاطیه جاده‌سی اوزرنده فرات نهرینك صاغ یقه‌سنده ونهرك کچید نقطه‌سنده بر کوچوك قصبه‌درکه اهمیت موقعیه‌سنه مبنی نهرك قرشو طرفنده قدیماً بنا اولنمش برقلعه واردر.

ایزلادی .— بلغارستانده وصوفیه جوارنده برقصبه‌درکه معمولات نسجیه‌سی ودوشمه‌لك احراملرینك شهرت قدیمه‌سی واردر.

ایسوس .— اطنه ولایتنده‌کی ایاس شهر قدیمنك اسکی اسمیدر. تفصیلات ایچون آیاس ماده‌سنه نظر اولنه.

ایشیقلی .— خداوندکار ولایتنك قره حصار صاحب لواسی ملحقاتندن صندقلو قضاسنه تابع شیخلو ناحیه‌سنك مرکزی اولان قریه‌نك اسمیدر.

ایلبصان .— یاخود البصان مناستر ولایتنه تابع واسمنه منسوب لوانك مرکز اداره‌سی اولوب اشقومبی نهرینك ساحل یميننده ونهرك حوضهٔ علیاسی جهتنده واقع اولوب خراب برسور ایله محاط ونهر اوزرنده کارکیر ومتین برکوپریسی واردر.

نفوسی ٣٥٠٠ خرستیان و ١٦٥٠٠ اسلام اولمق اوزره یکرمی بیك مقدارنده‌در.

درون شهرده ارنودلقده شهرتکیر اولان تفنك ناملوسی اعمال اولندیغی کبی تفتك ویوکدن کبه ووالنسه دنیلان بطالیه یاپیلور.

لواسی: طاغلق واورمانلق اولمقله برابر غایت منبت براراضیدن متشکل وولایتك غرب قسمنی وجوده کتورر وهرجنس حبوبات ایله زیتون اوزوم پرنج کلیتله یتشور.

مشتملاتی ایلبصان ـ غرامش ـ بکین نامیله اوچ قضا ایله ٣١٢ قدر قریه‌دن عبارتدر.

ایلبکلو . — حلب ولایتنک باب قضاسی نواحیسندن ٢٩ قریه‌لی برناحیه‌درکه سکنه‌سی اولان کرد وعربلر طرفندن اعلا خالی وکلیم وسجاده نسج واعمال اولنور .

ایلغین . — قونیه ولایت وسنجاغنده وقونیه‌نك اون سکز ساعت شمال غربیسنده وچاوشجی نام کولك ساحل غربیسنده واقع وهمنامی اولان قضانك مرکزی اولوب ایکی بیك قدر نفوسی مشتملدر .

قصبه بسیط براووه‌ده کائن وجوانب اربعه‌سی راکد صولر وسازلری محتوی بولندیغی جهتله مضر صحت ووخیم الهوا برموقعده بولندیغندن اثنای صیفده سکنه‌سی امراضه معروض اولمقده‌در.

قصبه‌ده‌کی قیو صولری ایله چشمه‌لر عمومیتله آجی‌درلر. ایلغینك یکرمی دقیقه قدر غرب جهتنده صوبی غایت لذیذ وامراض جلدیه وعلل سائره‌یه نافع برایلیجه وبونك منبعنده ازمنهٔ قدیمه‌ده انشا اولنمش برحمام ایله بر مسافرخانه موجوددر .

مرحوم لالا مصطفی پاشانك انشا کرده‌سی اولان جامع شریف ایله بر بدستان قصبه‌نك مبانیٔ قدیمه ومشهوره‌سندن صایلمقده‌در .

قضاسی : حمیدآبادلواسی ایله قونیه ، اقشهر ، خادم قضالریله محدود اولوب ١٦ محلات ٤٣ قریه ٣٥٦٧ خانه ١٩٥٧٧ نفوسی مشتملدرکه نفوس مزبوره اللی بشی خرستیان متباقیسی اسلامدر .

دائرهٔ قضاده ٥٠ جامع ٣٥ مسجد ٤٩ دکرمن ٤ حمام ٤ خان ٤ فرون ٤ قهوه خانه ١١١ دکان ٢٩٦٣ خانه ١ چفتلك ١ حکومت قوناغی ٧ تربه ١ کتبخانه ٥ مدرسه ٦٢ اسلام مکتبی واردر .

قضانك محصولات سنوی ٢٠٠٠ کیله نحود ١٠٠٠٠ کیله یولاف ٥٣٠٠ کیله داری ١٠٠٠ کیله ملز ١٥٠٠٠٠ کیله آرپه ٢٥٠٠٠٠ کیله بغدای ١٢٥٠٠ قیه آفیون ٤٠٠٠ کیله بورجاق ٥٥٠٠ کیله فصولیه ١٥٠٠ کیله مرجمك وسائره‌دن عبارتدر .

حیوانات اهلیه‌سی ١٧٧٣ مانده ٣٣٣٥ اینك ٦٤٧٠ اوکوز ٢٧ دوه ١٩٥٠ مرکب ١١ استر ٤٠٤ بارکیر ٣٨٣٣٥ تفتیك کچی ٥٨٤٨ قره‌کچی ٥٣٢٧٤ قیوندن عبارتدر .

قضانك ارغیدخانی اسمنده برناحیه‌سی واردر وجوارنده‌کی چاوش کولنده غایت لذیذ بالق چیقارسه‌ده ایلك بهاره مخصوص اولدیغندن ندرتی واردر ورسوم صیدیه‌سی ٥٠٠ غروش قدر

ایله . — عقبه کورفزینك منتهای شمالنده واقع اولوب اوائل دور اسلامده معمور اولدیغی حالده الیوم خراب برشهردر .

اهالیٔ قدیمه‌سی اولان یهودیلر عصر سعادتده ذمت اسلامی قبول ایدرك

سرور كائنات افندمز ايله معاهد اولمشلر ايدى .

ايلياكى .— جزاير بحر سفيد دن ردوسه تابع وردوسك ٤٠ ميل قدر غرب شماليسنده كائن نيلوس نام جزيره‌نك اسم ديكريدر كه برناحيه صورتنده اداره اولنور .

اطه‌نك طول شمال غربيدن جنوب شرقى يه طوغرى ١٥ وعرضى ١٠ وسطحى تربياً ١٠٠ كيلومتره‌در .

اهاليسى كاملاً روم اولمق اوزره درت بيك نفوسدر .

اطه‌ده برقاچ مرسا وبركوزل تيمور محلى واردر .

ايليجه .— ارضروم ولايت وسنجاغنده اووه قضاسنك كرسئ اداره‌سيدر .

« اووه » كلمه‌سنه نظر اولنه .

ايليجه .— آيدين ولايتنك صاروخان سنجاغنه تابع قصبه قضاسنك نواحئ ملحقه‌سندن برى اولوب ٢٠ قريه و ٥٣٢٣ نفوسى شاملدر .

ناحيه مركزى ٣١٠ ذكور ٢٥٧ اناث كه جمعاً ٥٦٧ نفوس و ١٢٢ اماكنى جامع اولوقلى قريه‌سيدر .

ايليجه‌ٔ برغمه .— آيدين ولايتنك ازمير سنجاغنه تابع برغمه قضاسنك مشتمل اولديغى آلتى عدد ناحيه‌دن بريسى اولوب شمالاً قره‌سى سنجاغى وصومه قضاسى جنوباً نواحئ برغمه غرباً نفس برغمه شرقاً ينه صومه قضاسى ايله محدوددر .

نفوسى ٨٩١٧ و مشتملاتى ٣٩ قريه‌در .

مركز اداره‌سى ١٨٠ نفوس و ٤٥ خانه‌يى شامل زغنوس نام قريه‌در .

ايليجه‌دره .— اوروپاى عثمانيده وادرنه ولايتنك دده اغاج لواسنده بركوچك صواولوب منبعى رودب سلسله‌سنك شرقى اتكلرندن موحاتا يايلادن اخذايله مكرى وفره‌جك قصبه‌لرى آره‌سنده اطه لر دكزينه دوكيلور .

ايمرالى .— امرالى كلمه‌سنه مراجعت اولنه .

ايمروز .— اطه‌لر دكزى جزايرندن وليمنوس لواسى قضالرندن معدود برجزيره اولوب ليمنى اطه‌سنك ١١ كيلومتره شمال شرقيسنده وبوزجه اطه‌نك شمالنده وچناق قلعه بوغازى مدخلنده واقعدر .

جزيره طاشلق اولوب شرق ساحلنده غايت كوزل برليمانى واردر .

اطه «٣٠» كيلومتره طولنده و ١٦ كيلومتره عرضنده وسطحاً ٥٠٠ كيلومتره وسعتنده اولوب ٩١١٦ نفوسى برجامعى ٨ كليساسى و ٧ مكتبى واردر .

ايمروزدن ١٤ ودده اغاجدن ٢٢ كيلومتره مسافه‌ده واقع و ٢٦ كيلومتره طول و ١٥ كيلومتره عرضه مالك اولان و ٤٦٠٠ نفوسى مشتمل بولنان ساموتراكى اطه‌سى ايمروزه مربوط برناحيه اعتبار اولنمقده‌در .

اينااللى باللى .— قسطمونى ولايتنك كنغرى سنجاغنده قلعه‌جك قضاسنك ناحيه‌سى اولوب ٢٢ قريه‌دن مركبدر .

اين‌اوكى .— خداوندكار ولايتنك ارطغرل سنجاغى قضا-لرندن سكوده ملحق بر ناحيه مركزى اولوب قيالق بر محلده اسكيشهردن آلتى ساعت بعد ومسافه‌ده واقعدر .

ناحيه ١٣ قريه‌دن مركب واراضيسى دوز براووه‌در .

اين‌اوى .— قونيه ولايت ولواسنك ناحيه‌لرندن همنامى اولان ناحيه‌نك كرسئ اداره‌سى اولوب اين صوينك كنارنده وقوجحصار كولنك غربنده واقعدر .

ناحيه‌سى ٢١ قريه ١٥٩٩ خانه اوچ بيك يديوز يتمش يديسى قادين درت بيك ايكيوز طقوزى اركك اولمق اوزره جمعاً يكون ٧٩٨٦ نفوسى محتويدر .

اينجوكز .— چتالجه سنجاغنده وروم ايلى تيموريول خطى قربنده وچكمجه كولنه منصب اولان قره صو نام نهر اوزرنده كائن معدنى منبعلرى وآثار قديمه‌دن برقيا درونده اويولمش بر مغاره‌سى ايله مشهوردر .

اينجه‌برون .— بحرسياه ساحلنده اناطولينك نقطهٔ منتهاى شماليسى اولوب ٣٢°٦َ عرض شماليسنده و٤٠ًَ ٣٢° طول شرقيسنده واقعدر .

جنوب وجنوب شرقيسنده ايكى مكمل ليمانى حاوى اولان سينوب شهرى بولنور .

اينجه‌صو .— انقره ولايتنك قيصريه سنجاغنه تابع قضا مركزى بر قصبه اولوب انقره‌نك جنوبنده وآلتمش ساعت مسافه‌ده وقيصريه‌نك غرب جنوبيسنده وآلتى ساعت بعد ومسافه‌ده همنامى اولان وقزل ايرمغه دوكيلان بر كوچك صوينك اوچ ساعت قدر قرب وجوارنده واقعدركه مذكور صواوزرنده ويكد-يكرينه اوچر ساعت مسافه‌ده ايكى كاركير كوپرى موجوددر .

درون قصبه‌ده موجود بش آلتى بيك قدر نفوسنك قسم اعظمى اسلام وقصورى روم وارمنى در وجمله‌سى تركجه تكلم ايتمكده‌درلر .

قضاسى : نفس قيصريه ودوه‌لو قضالرى ونيكده لواسى ايله محاط ومحدود اولوب قسماً طاغلق قسماً دوز اراضيدن متشكل قره حصار ناحيه‌سيله برابر ٢٥ قريه‌يى جامعدر .

قضا اراضيسنك ١٦٧١٨٠ دونمى مزروع ٢١٨٩٣٦ دونمى غير مزروع اولوب ٢٨٢ عدد بغچه ١٢٠٠ باغ ٣٥٠ مرعايى شاملدر .

نفوس موجوده‌سى (١٢٦٤٧) يى اسلام ومتباقيسى خرستيان اولمق

اوزره جمعاً ١٦٣٤١ كشى يه بالـغ اولور .

داخـل قضاده ٣٧٥٤ خانه ١٩٥ دكان ٢٩ جامع ومسجـد ٢ مدرسـه ٢٨ صبيان مكتبى ٢ خان ٢ حمام بر باب حكومت قوناغى ايله تلغرافخـانه وحبسخـانه ١٥ قهوه خانه ٢٨ چشمه ١٧ دكرمن موجوددر .

قضا داخلنده واقع سلطان واضاعى ساز نام كوللردن خيليجه طوز اخراج اولنديغندن طرف ميريدن تحت محافظه يه آلنمشدر .

قضانك طوپراغى منبت اولديغندن حاصلات ارضيه‌سى بولنده‌در .

سنوى ١١٠٠٠٠ كيـله بغـداى ٦٠٠٠٠ كيله آربه ٣٠٠٠٠ كيله چودار ١٨٠٠٠٠ قيه اوزوم ٣٥٠٠ قيه آرمود حاصل اولور . وبونلردن بشقه نخود، مصر، جهرى وبادم، اريك زردالى، ايوا وامثالى فواكهك اعلاسى يتشور .

حيوانات اهليه يه كلنجه احتيـاجات محليه يه كافى مانده، اينك، اوكوز، دوه، مركب استربولنديغى كبى ٤٠٥٤٣ رأس قيون و ٨١٤٤ رأس قيل كچى موجود اولوب بونلردن سنوى ٣٤٢٤٠ قيه يباغى و ٥٤٥٠ اوقه قيل استحصـال ايديلور .

معمولاتى يوكدن كليم سجاده خالى چوراب وجيجيم وامثـالى شيلردن عبارتدر .

قضاى مزبور داخلنده مظنهٔ كرامدن شيخ خراسان ولى ايله يالنجاق سلطان وشيخ شعبان حضراتنك مراقد منوره‌لرى زيارتكاه انامدر .

اينجه قره صو . — (نهرى) ٢٥٠ كيلو متره طول مجرايه وتربيعاً ٧٥٠٠ مربع كيلومتره وسعت حوضه يه مالك اولان بر نهردركه روم ايلئ شاهانه‌نك مناستر ولايتنده كائن غراموزوخورپشته طاغلرندن نبعان ايله سلانيك شهرينك ١٠ كيلو متره قدر غرب جنوبيسنده ولبانوه قريه‌سى جوارنده سلانيك كورفزينه دوكيلور .

نهرك اغزى خليجدر وبر قاچ اطه‌جقلرى حاويدر .

نهرك اسم مستعملى ويستريجه ونام قديمى آلياقمون haliocmon اولوب استقامتى اولا جنوب شرقى وبعده شمال شرقى يه طوغريدر .

توابعى نيدوسـدن اينـان ويونان حدودنده طوپلانان صولر ايله كسريه كولنك اياغى وبليجه نام دره‌دن عبارتدر .

اين صويى . — قونيـه ولايتنده سـلطان طـاغنك شمالى پايه‌لرندن نبعان ايله صاغدن الا طاغدن چيقان بر تابعى آتلان جوارنده بعد الاخذ چورا قلقده صوينى تبخر واسطه‌سيله قسماً اضاعه ايتدكدن صكره اين اوى قصبه سندن بعـد المرور قوچحصار كولنه دوكيلان بر صويك اسميدر .

اینوز . — یاخود انز (aonos) آنوز اطه‌لر دكزنده تشعب ایدن اینوز نام كورفزك داخلنده ادرنه ولايتنك دده اغاج لواسنه ملحق بر قضا مركزی اولوب مركز لوانك ٦ ساعت قدر جنوب غربیسنده واقع تجارتكاه ويدی بيك نفوسلی بر بلده‌در . اوانیٔ ترابیه‌سی دستی وكوب كبی معمولاتی قدیماً مشهور ایدی .

قصبه قدیم اولديغندن بيزانس زماننه مخصوص بعض خرابه‌لری ايله اسكی بر قلعه‌سی واردر هواسی مریچ نهرينك كتورديكی چامور دن تحصل ايدن بطاقلقلر سببيله غايت وخيمدر .

قضاسی : صوفيلو دده اغاج قضاسی وكليبولی لواسی واطه‌لر دكزيله محاط ومحدود اولوب بر ناحیه ١٩ قريه‌يی جامعدر .

٢٥ بيك سكنه سی و ١٥ باب مكتبی وسائر مبانیٔ معروفه‌سی واردر . حاصلاتی حبوبات ايله دری بال مومی يامورق اولوب غايت محافظه‌سز اولان ليمانی اچيغنده تيمورليان سفاين ايله اپيجه اخراجاتی وقوع بولور .

ابنه آباد . — آيدين ولايت ولواسنه ملحق بر ناحيه اولوب مركز قضاسنك قسم غربيسندن متشكلدر . ٣٠ پاره قريه ايله ٧٨٦٩ نفوسی جامعدر .

كرسیٔ اداره‌سی ٣٧ درجه ٤٨ عرض شمالی و ٢٥ درجه ١٠ دقيقه طول شرقيده ٦٦ نفوس ٢٣ اماكنی حاوی دكر منجك نام قريه‌در .

اينه بازاری . — آيدين ولايت ولواسنده بر قصبه‌نك اسميدر قصبهٔ مزبوره كوچك مندرس نهری اوزرنده بولنان قديم مغنيسا بلده سنك خرابه‌سی اوزرنده مؤسسدر كه بوراسی تساليا ده كائن دوجيوم قطعه سنده‌كی مغنيساليلره منسوب اولوب آز بر زمان ظرفنده شهر كسب قوت ايدرك افسليرله مخاصمه يه اقتدار پيدا ايتمش اولديغی حالده تيره‌رلرك مهاجماتنده تخريب اولنمشيدی . بالاخره افسليلر طرفندن بنا اولنمش ايسه ده ايرانليلر طرفندن احراق ومعبدی يغما وغارت ايدلمشدر .

اينه بازاری نامنده مندرس چايی اوزرنده بر قصبه دها واردر .

اينه بولی . — ايپونوپوليس وياخود آبونی — تيخوس Aboni - tichos قسطمونی ولايت و سنجاغنده قضا مركزی بر قصبه اولوب بحر سياه ساحلنده و بر سطح مائل اوزرنده مؤسسدر . درسعادتدن بحراً مسافه‌سی ٢٣ ساعت و شرقنده اولان سينوبدن مسافه‌سی ٧ ساعت و صامسوندن اوزاقلغی ١٤ ساعتدر ليمانی وسفاين صغيره ومراكب تجاريه انشاسنه مخصوص قزاق ودستكاهلری شايان اهميتدر درسعادتدن حركت ايدن پوسته واپورلرينك اوغراغی

وقسطمونی ولایتیله بعض لوا وقضالرك یکانه مخرج و اسکله‌سیدر قسطمونی یه قدر غایت مکمل شوسه یولی یاپیلمش اولدیغندن مارین وعابرین کمال سهولت وعربه‌لر امنیتله کلوب کیتمکده‌درلر .

قصبه‌نك منظره‌سی لطیف و باغ و بغچه‌لری کثیر وهواسی صاغلام و ۳ بیك قدر سکنه‌سی و بر کتبخانه‌سی بر رشدیه مکتبی وبرخیلی جامع ومسجدی حاویدر .

قصبه‌دن اخراج اولنان امتعه‌واشیا کراسته ، تفتیك ، قروم باقر دن عبارتدر .

قضاسی شمالاً بحر سیاه شرقا سینوب اواسی جنوباً قسطمونی وطاطای قضالری غرباً جیده قضاسی ایله محاط اولوب ۲ ناحیه ۷۵ قریه‌یی و ۳۰ بیکه قریب نفوس ایله ۱۰۰ جامع ومسجدی و ۵ کلیسا و مناستری ۱۵۳ مکاتب صبیانیه یی ۱۵۵ صو حرازینی حاویدر .

غایت جسیم اورمانلری چام، کورکن، میشه وکوکنار اغاجلرندن مرکب اولوب کلیتله قطع اولنان اغاجلردن حرازلر واسطه سیله تهیه ایدیلان کراسته‌لر درسعادت ومحال سائره‌یه سوق اولنور.

محصولاتی احتیاجات محلیه یه کافی حبوبات ایله میوه و مصنوعاتی یرلی بزی کتان و باقر آوانیدر .

اینه‌جك .— ادرنه ولایتنك تکفور طاغی لوا- سنده مرکزه ملحق برناحیه مرکزی. اولوب مرکز لوایه ۳ بچق ساعت‌قدر بعد ومسافه‌ده واقعدر .

ناحیه‌سی ۱۹ قریه‌دن متشکلدر .

اینه چایی .— بیغا سنجاغنده جاری برکوچك صودرکه ایدا طاغندن نبعان ایله‌اطه‌لر دکزینه منصب اولور .

اینه‌کول آیدین .— آیدین ولایتنك صاروخان لوا- سنه مضاف آلا شهر قضاسنك بر ناحیه‌سی اولوب شمالاً اشمه وآلاشهر شرقاً بولدان جنوباً ینه بولدان قضالریله محاط ومحدوداوله‌رق ۲۳ پاره قریه‌یی و (۳۸٦۹) ارکك (۳٦٦۸) قادین که جمعاً (۷۵۳۷) نفوسی مشتملدر .

مرکز ناحیه الا شهرك جنوب شرقیسنده ۳۸,۱٤ عرض شمالی ۲٦,۲۵ طول شرقیده واقع ٦۲۵ نفوسی و ۱۳۰ اماکنی جامع المحالی قریه‌سیدر.

اینه‌کول بروسه .— خداوندکار ولایتنك بیله‌جك سنجاغنه تابع برقضا مرکزی اولوب همنامی اولان کوچوك برکولك کنارنده وکشیش طاغی اتکاری آراسنده محفوظ بر اووه‌نك اورته‌سنده وبرو- سه‌دن کوتاهیه یه ممتد اولان طریقك کذرکاهنده واقع لطیف الهوا و بشبیك نفوسی شامل بر قصبه‌در .

قصبه تجار یتاغی و صنعتکار برمحل

اولوب اعلا چارشاف و کوملکلك بز اعمالنه مخصوص دستکاهلری و ایپك قوزه‌سی ایچون اعمالاتخانه‌لری حائزدر.

قصبه ایچنده‌کی معابد مشهوره‌دن سلطان یلدرمك جمعه جامعی ایله اسحق پاشا مرحومك جامع و مدرسه‌سی واردر.

قضاسی: کشیش طاغی اتکلریله بونلرك آراسنده‌کی لطیف و سبز قام اووه‌دن عبارت اولوب ایکی ناحیه و یوز بش قدر قرادن متشکلدر.

کشیش طاغندن ایشان چایلر ایله سقاریایه دوکیلان حسابسز ایرمقلر واسطه‌سیله اسقا اولنه‌رق قوهٔ مدرکه‌سی درجهٔ نهایه ده تزاید ایدن اراضیسی واهالیسنك ثمرهٔ سعی وغیرتی نتیجه‌سی اوله‌رق عطایای قدرتدن حقیله استفاده اولنمقدر.

کشیش طاغی اورمانلرنده یتشان مختلف الجنس اغاجلردن کسیلان کتوکلر موجود اولان حرازلرده بیچیلوب خارجه اخراج اولنور درت بش ساعت امتدادنده اولان اووه‌لرده بسلنیلان سوریلری روسیه و بلاد متجاورهٔ سائره‌یه سوق اولنور.

موجود و صورت مخصوصه‌ده یتشدیریلان طوت اغاجلری سایه‌سنده چیقاریلان قوزه‌لردن دستکاهلرده اعلا چارشاف و بز وسائره یاپیلور.

قضاده ۳۵ بیك نفوس ۹۰ جامع ومسجد ٤ کلیسا ۳ مدرسه ۸۰ مکتب ٤ حمام ۸ خان موجوددر.

امراض معده‌ویه‌یه نافع اولان مشهور چیتلی معدن صوینك منبعی داخل قضاده‌در.

اینه‌کول صویی. – سقاریا توابعندن بدره چاینه قاریشان بردره‌نك اسمیدر.

اینه‌کول صویی. – آیدین ولایتنده کائن اینه‌کول قصبه‌سنك درت کیلومتره قدر شرق جنوبیسندن نیمان ایله مغنیسا ایله آطله آراسنده کذر چاینه قاریشان برتابعك اسمیدر.

ایورندی. – خداوندکار ولایتنك قره‌سی سنجاغنده بالیکسر سنجاغنه ملحق برناحیه مرکزیدر که ناحیه‌سی ۱۲ بیك نفوسی و ۲۲ جامع و مسجدی و ۲۰ قدر مکاتب وصبیانیه‌یی جامعدر.

ائولید. – اسیای غربی سواحلنده برغمه وایوالق وادرمید سواحلیله مدللی وبورجه‌یه ویریلان اسم قدیمدرکه وقتیله بورایه یونان قدیم اقوامندن ائولیان قومنك هجرت وتوطن ایتمش اولمسی سببیله تسمیه اولنمشدی.

حرف الباء

بابا.— آسیای غربینك منتهای غربیسنی ارائه‌ایدن بابابرونی قربنده وبیغا سنجاغنك آیواجق قضاسی داخلنده غایت صغیر ومحافظه‌لی برلیمانی حاوی اولان اوچ درت بیك نفوسلی بر قصبه‌درکه قدیماً اسلحهٔ جارحه‌نك مکمللرندن معدود اولان مشهوریتاغان بچاقلری اعمالاتیله کسب شهرت ایتمشیدی.

بابا برونی.— اناطولی شبه‌جزیره‌سنك منتهای غربیسنی ارائه واشعار ایلیان و ٢٣٬٤٤ طول شرقی ایله ٣٩ ٢٨ دقیقه عرض شمالیده واقع ومشهور ایدا طاغنك اطه‌لر دکزینه طوغری دخول ونفوذ ایدن اوجنی تأسیس وتشکیل ایدن برنقطه درکه قربنده بابا قصبه وقلعه‌سی بولنور.

بابا طاغی.— اناطولیده آیدین ولایتنك دکزلی سنجاغنده مرکز لوانك جنوب جهتنده بر طاغك اسمیدرکه مذکور طاغ جنوباً مندرس نهرینك وادیسنك براز محاذی تحدید ایتمشدر.

باب السعید.— مصر سفلاده وسویش قنالنك بحر سفید جهتنده‌کی مدخلنده واقع‌یدی سکز بیك نفوسلی بر قصبه اولوب سویش قنالنك کشادندن صکره کسب معموریت واهمیت ایتمش و ١٢٧٧ تاریخنده برده لیمان حفر ایدیله‌رك توسیع وتزیننه اعتنا اولنمشدر.

باب المندب.— آفریقا و آسیا قطعه‌لرینی فاصل بر بوغاز اولوب آسیانك جنوب غربیسنده وجزیرة العرب ایله آفریقا قطعه‌سی بیننده واقعدر. بحر محیط برشعبهٔ مکمله‌سی اولان بحر قلزم نام آخرله شاب دکزی اشبو بوغازواسطه‌سیله تشعب ایتمشدر.
بوغازك آسیا ساحلی‌رأس منهلی وآفریقا یاقه‌سی رأس سجان دنیلان برونلرله متشکل واره‌سنده‌یرم اسمنده برکوچوك و فقط پك مهم بر جزیره واقعدرکه مذکور جزیره واسطه‌سیله بوغاز ایکی کچیده تقسیم وافراز اولنور. شرق جهتنده‌کی کچیددولت علیهٔ عثمانیه‌یه ویمن ولایتنه مضاف اولوب شیخ سعید اراضیسنده انشا اولنمش اولان استحکامات ایله محافظه ومدافعه اولنمقده‌در . غربی کچید هم درین وهمده غایت واسع‌اولوب انکلتره‌دولتنك جزیره‌ده‌کی

استحکاماتیله محافظه‌سی تأمین اولنمشدر.

بو غازك وسعتی عموماً ٢٦ کیلو متره وشرقی قسمنك کنیشلکی الڭ طار محلنده ٨ وغربی قسمنك عرضی الڭ کنیش محلنده ١٥ کیلومتره قدردر .

بابای .— اوروپای عثمانیده وارنبوداق جهتنده قوصوه ولایت وپرشتنه لواسنه مضاف قرای مشهوره دندر.

بابای عتیق .— اسکی بابا ماده‌سنه مراجعت اولنه

باب جبول .— یاخود باب بزاعه حلب ولایت ولواسنه ملحق برقضا مرکزی اولوب حلبك ٨٤ کیلو متره جنوب غربیسنده واقع باغلق وبغچه‌لك ومیوه‌سی علی الخصوص ناری پك مبذول ومشهوردر سکنه‌سنك مقداری بشبیك درتیوز سکسانی مسلم اولمق اوزره ٥٧٣٢ کشی‌یه بالغ اولور.

باب قضاسی : ٣٤ درجه ٤٧ دقیقه طول شرق ایله ٣٦ درجه عرض شمالیده واقع اولوب شمالاً عینتاب شرقاً ممبج ورقه قضالری جنوباً زور سنجاغی ومعرا قضاسی غرباً ینه معرا وجبل سمعان قضالریله محاط ومحدود اولوب بش ناحیه ایله ٢٥٠ قدر قریه‌یی و ١٦٢٠٥ اسلام ٢٠٠ خرستیان ٣٨ اسرائیلی اولمق اوزره جمعاً یکون ١٦٤٤٣ نفوسی جامعدر. داخل قضاده برباب مدرسه بر رشدیه ١٨ مکاتب صبیانیه موجود اولوب بونلره مداوم طلبه‌نك مقداری ٤٧٧ کشیدر .

قضانك ٣٠ کیلو متره قدر جهت جنوبیسنده جبول نامنده بر محله موجوددر .

بابل .— شهرت ومعموریت قدیمه‌سی پك شعشعه‌لی صورتده واصل صماخ متأخرین اولان بر شهر قدیم ایدی‌که موقعی سمت عراقده حله شهری جوارنده ونهر فرات اوزرنده اولوب مذکور حله شهری بلدهٔ قدیمك همان بر محله‌سی بیله دکلدی .

بابل دولت کلدانیه‌نك پای تخت بینظیری اولوب بر بچق میلیوندن زیاده نفوس بسلکده ایدی .

بابلك بانیسی نمروددر .

شهر دائراً مادار ایکی قاتلی برسور ایله احاطه اولنمشدرکه مربع الشکل اولدیغی حالده بهر ضلعك طولی درت ساعت ایدی . سورك ارتفاعی ٢٥٠ قدم وعرضی ٥٠ قدم اولوب یکدیکرینه متقابل یوز قپوسی وسورك ارتفاعندن اون قدم دها مرتفع ایکیوزاللی عدد قله‌سی وار ایدی . وخندق صو ایله مملو اولوب خندقدن چیقان طوپراق ایله سورك طوغله لری اعمال اولنمش وخرج یرینه زفت ایله صیوانمشدی.

درون شهرده شمسدن کنایه اوله‌رق بعل نامنده‌کی معبوده مخصوص برمعبد وبرده جسیم قله وار ایدی .

بابلك سوريله برابر عجائب سبعهٔ عالمدن معدود اولان باغچه‌سی اعظم مصنوعات بشریه‌دندر .

مذکور بغچه کمرلر اوزرینه بنا اولنه‌رق سطحی سورك ارتفاعنه مساوی وزمینی شهره ناظر ایدی . ثخنی هردرلو جسیم اغاجلرك کوك صالمه‌سنه مساعد اوله‌جق درجه‌ده طوپراق املاسیله تزیید ایدلمش ایدی .

شهر بابل میلادعیسی‌دن ٢٦٤٠ سنه اقدم بنا اولنوب بابل دولت جسیمه‌سنه پای‌تخت اتخاذ ایدلمش وبرمدت صکره اثور حکمداری بیاوس طرفندن ضبط اولنه‌رق آثور دولتنه مقر حکومت اولنمشیدی .

آثوریلر مرکز حکومتی اولان نینوانك خرابیتدنصکره شهرك اهمیتی بر قاتدها تزاید ایتمش ومشهور بخت نصرك قدسدن کتوردیکی بر چوق اموال غنایم ایله بعل معبدی بر قاتدها تزیین وشهره برطاقم استحکامات وسرایلر علاوه‌سیله توسیع واعمار اولنه‌رق بابل مداین عالم دینلمکه شایان بر حاله کلمشیدی .

ابوالمورخین هره‌دوت زماننده یعنی میلادك بشیوز سنه اقدمنده شهر زینت ومعموریتجه غبطه بخشای مدن وامصار برحالده ایدی .

فقط صکره‌لری تدنی وخرابیته یوزطوتوب میلاددن ٣٠٠ سنه مقدم اسکندر رومینك قبضهٔ تصرفنه کچه‌رك مشارالیه حکومتنه پای‌تخت اولمق اوزره بالانتخاب اولکندن زیاده تزیین واعمار ینه تشبث ایده‌جکی صره‌ده مشارالیهك وفاتی وقوعبولمقله کیت کیده خرابه یوز طوتمش وسلفقیه ومدائن کبی شهرلرك انشاسی اهمیتی بسبتون ازاله ایتمش اولمغله بدایت ظهوراسلامده شهر بالکلیه خراب وخالی بر حالده بولنمش ایدی .

عباسیلرك ابتدای حکومتنده موجود بولنه بیلان انقاضی بغدادك انشاسنده قوللانلدیغی کبی بقیهٔ انقاضنی دخی قوملر ستر ایتمکله شهردن نام ونشان قالمامشدر .

بابلستان .ـ عراق عربینك قسم جنوبیسنده ویریلان بر اسمدرکه قدیماً کلدانیلرله مسکون ومرکزی بابل شهری ایدی .

بابلیونه .ـ مصرده‌ونیلك طرف شرقیسنده بابل مهاجرینی معرفتیله تأسیس وانشا اولندیغیچون بو اسمله تسمیه قلنمش برشهر ایدی .

بابونه .ـ مناستر ولایتنده وپرلپه سنجاغنده برطاغدر .

باجل .ـ یمن ولایتنك تهامه قطعه‌سنده وحدیده‌دن سکنز ساعت بعد ومسافه‌سنده حدیده سنجاغی مضافاتندن باجل قضاسنك کرسیٔ اداره‌سیدرکه برجبلك اتکنده وسهم نام نهرك صاغ طرفنده واقعدر .

باجل قضاسی : کوکبان، زیدیه، ریعه،

حراز وحديده قضالريله محاط اولوب
ايكى ناحيه‌يى شاملدر .
هواسى صيجاق واراضيسنده يمنك
محصولات متنوعه‌سى حاصل اولور.

بادم اغاجى .— نام عتيق قره‌-قوپوليسدر .
قونيه ولايتنك تكه سنجاغنده
وانطاليه‌دن اسپارطه‌يه كيدن طريقك
كذركاهنده وطاغلق بر محلده واقع
قزل قيا ناحيه‌سنك مركزى اولان
قديم برقريه‌در .

بارده .— ch ysorrhoas amana ' abana
سوريه ولايتنده برنهردركه آنتى لبنان
سلسله‌سندن نبعان ايله شامه قريب
متعدد قناللره تقسيم وافراز و بعده
بحر المرج نام كولى تشكيل ايتمك اوزره
يكيدن مجراى واحده ارجاع اولنور .

بارطين .— قسطمونى ولايتنك بولى سنجاغنده قضا
مركزى برقصبه اولوب همناى اولان
چايك غرب جهتنده وساحل بحرسياهدن
١٤ كيلومتره قدر اوزاقده واقعدر .
ذكر اولنان بارطين چايى ايله قوچاناز
دره‌سى قصبه‌نك الت طرفنده التصاق
ايتدكلرندن چايك بورادن اعتباراً
مجراسى توسع ايدرك بوسايه‌ده اورته
جسامتده اولان كميلر تا قصبه‌يه قدر
كله‌بيلورلر .
بشبيك قدر سكنه‌سى وخيلى كراسته
تجارتى واردر .

قضاسى : شمالاً قره دكز وجهات
سائره‌دن قسطمونى لواسى وكره‌ده
واركلى قضالريله محاط اولوب آماصرى
وچهارشنبه ناحيه‌لريله برابر ١٠٠ قريه
ويكرمى بشبيك قدر نفوسى جامعدر .
اراضيسى طاغلق وصولاق وبوجهتله
محصولدار اولوب باشلوجه تجارتى كراسته
يوزندندر .
قضانك غرب جهتنده واپور كومورى
معادنى واردر .

بارطين چايى .— « پارتينوس «parthenius
قسطمونى ولايتنده بحرسياهه دوكيلان
برچايدركه زغفرانبولينك درت كيلومتره
قدر شرق جنوبيسنده طورنه طاغندن
نبعان ايله برخيلى دره وچايلرله جسامت
پيدا ايتدكدن وبارطين قصبه‌سندن
كچدكدن صكره فيلياس چاينك اغزينك
بش كيلومتره قدر شمالندن بحر سياهه
دوكيلور. مجراسى ٧٥ كيلومتره‌در.

بارله .— قونيه ولايتنك حميدآباد سنجاغنده اكردير
قضاسنه ملحق برناحيه مركزى اولوب
اكردير نام ديكر حويران كولنك
ساحل غربيسنده واقعدر .
ناحيه ٢ قريه و ٦٣٩ خانه‌ده ٣٥٨
روم ومتباقيسى اسلام اولدرق ٩٦٠٧
نفوسى مشتملدر .

بارما .— موصل ايله تكريت ارەسندە برطاغك اسميدر .

باروا .— حلبك سريانيجه اسميدر.

باره .ـ حلب ولایتنك مركز لوایه ملحق ادلیب قضاسنده اریحا ناحیه‌سنده قرون متوسطه‌ده واهل صلیب دورنده خیلیجه کسب شهرت ایتمش برقصبه ایدی .

اوائل دور اسلامیه‌ده باغ وبغچه‌لرینك کثرتی وقلعه‌سنك متانتی ایله مشتهر ایدی .

باریشا .ـ جبل باریشا کلمه‌سنه نظر اولنه .

باریك صور .ـ ارضروم ولایت وارزنجان سنجاغنده کاحه ملحق ۱۰ قریه‌یی جامع بر ناحیه‌در .

بارین .ـ حلب ایله حما اره‌سنده بر کوچوك وخراب برقصبه‌درکه صلیبیون زماننده اولدقجه حائز اهمیت ایدی .

بازارجق .ـ حلب ولایتنده مرعش لواسنده بر قضا اولوب مرعش قضاسی ایله عینتاب قضاسی واطنه ولایتیله محاط ومحدوددر اراضیسی جیهان توابعندن آق صو نهریله صولانور .

قضانك نفوسی ۳۰۰۰۰ ترك ۱٦۵۱ کرد ۵۳۲ سریانی یعقوبی ۵۰۰ پروتستان اولمق اوزره ۲۲٦۸۵ کشی‌یه بالغدر .

محصولاتی جسیم اورمانلرندن بشقه زیتون بغدای آرپه داری ومصنوعاتی سجاده وکلیم وسائره‌دن عبارتدر .

مركز اداره‌سی اوفه جقلی نامنده بر قریه‌در .

بازارجق نامنده خداوندکار ولایتنك ارطغرل سنجاغنك بیله‌جك قضاسی ملحقاتندن بر ناحیه ایله بلغارستانده وارنه ایله سلستره آراسنده بر قصبه دها واردرکه بوکا حاجی اوغلی بازارجغی دخی دیرلر .

تفصیلاتی ایچون « حاجی اوغلی بازارجغی » ماده‌سنه نظر اولنه .

بازارکوی .ـ خداوندکار ولایتنك مركز لواسنه مضاف کملك قضاسی ملحقاتندن ۱۵ قریه ودرت بشبیك نفوسلی برناحیه‌نك کرسیٔ اداره‌سی اولوب ازنیق کولنك یارم ساعت قدر غربنده وکملکه بش ساعت بعد ومسافه‌ده واقع باغ وبغچه‌لری ومیوه وسبزه‌سی کثیر بر قصبه‌در .

درون قصبه‌ده سلطان اورخانك بر جامعی ایله اشرف رومی سلاله‌سنه مشروط بردرکاه وسائره واردر .

بازیان .ـ موصل ولایتنك سلیمانیه سنجاغنده قضا مرکزی بر قصبه‌درکه سلیمانیه قصبه‌سنك غرب شمالیسنده وسلیمانیه قصبه‌سندن آلتون کوپری وکوی سنجاغه کیدن طریقك نقطة التصاقنده وقره طاغ ایله پاسیان طاغی اراسنده ومهم بر بوغاز مدخلنده کائندر .

قضاسی: ۱ ناحیه و ۱۵۷ قریه‌و ۷ عشیرتی وبونلرده جمعاً یکون ۱۰۰۰۰

قدر نفوسی حاوی اولوب اهالیسی کردلردن عبارت وعشایری جنکاورلکله مشتهردر .
قضانك اراضیسی کوهستان وسنکستان اولدیغندن محصولاتی درجهٔ کفایه‌دن دون مرتبه‌دردر .

باشان . — ارض فلسطینك قسم شمالیسنه ویریلان اسم قدیمدر .

باشزی . — جزیرهٔ ابن عمر ملحقاتندن مهمجه بر قریه اولوب قدیماً بازاری رواجلی ایمش .

باش دره . — اطنه ولایتنك ایچ ایل سنجاغنده جاری کوکصو نام نهره قاریشان بر تابعك اسمیدر .

باش قلعه . — وان ولایتنه ملحق حکاری لواسنك قضاسی اولان الباق قضاسنك مرکز اداره‌سی اولوب قلعه سنك متانتی وموقعنك اهمیتی حسبیله کردستانك مراکز مشهوره ونقاط اجتماعیه سندن معدوددر .
وآندن موصله کیدن طریقك کذرکاهنده ومرکز ولایتك ١٩ ساعت قدر جنوب شرقیسنده ودجله توابعندن زاب الکبیر صویی ساحل یمیننده واقعدر .
حکارینك ولایت حالنده اداره‌سی زماننده مرکز ولایت باش قلعه ایدی
٩٢٢ تاریخ هجریسنده خاقان خلد آشیان سلطان سلیم خان اول حضرتلرینك عهد سلطنتلرنده داخل حوزهٔ عثمانی اولمشیدی .

باصلوخان . — مزوپوتامیانك بلاد قدیمه سندن برشهر اولدیغی حالده زمانمزدن پك چوق اوللری دخی حال خرابیده ایدی .

باطموز . — باطموز ماده سنه نظر اولنه .

باطنوز . — باطنوز ماده سنه نظر اولنه .

باغدره . — قسطمونی ولایت وسنجاغنده بعضاً ناحیه اتخاذ اولنمش برموقعدر .

باغرغان . — سیواس ولایتنده متمکن برقبیله‌در .

باف . — «ناپافوس» «(Napaphos)» قبریس اطه سنك جنوب غربی ساحلنده وقوقلیانك «PealoPaphos» اوچ ساعت اوزاغنده بر قیانك اوزرنده واقع ١٥٠٠ نفوسلی برقصبه‌در . لیمانی قومله طولمش اولدیغندن انجق اوفاق کیلر کیره بیلورلر . شهر پك قدیم اولوب ذهره‌یه مخصوص بر عبادتخانه‌سی وار ایدی .

بافره . — طربزون ولایتنه مربوط جانیك لواسی مضافاتندن بر قضا مرکزی اولوب صامسونك ٤٥ وقزل ایرمغك ٢٠ کیلومتره اوزاغنده واقع وخیم الهوابر قصبه‌در . دروننده ٥ بیك نفوس ٢ جامع شریف بر رشدیه ٣ صبیان مکاتبی ٣ درکاه ٣ حمام ٣ خان وقزل ایرمق اوزرنده کوزل برکوپری واردر .
قضاسی : جانیك لواسنك منتهای

غربیسنده وقسطمونی ولایتی حدودنده واقع اولوب الاجام ناحیه سیله برابر ١٦٤ قریه و ٥٤٠٠ نفوسی شاملدر.

اراضیسی قزل ایرمق ایله وسط قضاده کائن قطران طاغندن نبعان ایلیان بر چوق چایلر اروا ایدرلر باشلوجه محصولی هر جنس حبوباتله توتوندن عبارتدر .

بافره توتوننك شهرتی جهتیله رژی اداره سی کلی تمتع حاصل ایدر قضاده سنوی ٢٠ میلیون تیه توتون حاصل اولور .

ناحیهٔ ملحقه سی اولان آلاجام بافره نك ٢٧ کیلو متره بعدنده وساحلدن ٦ کیلو متره مسافه ده واقع ١٤ بیك نفوسی و٩٤ قریه یی جامعدر .

باقر .— آیدین ولایتنك صاروخان سنجاغنده باقرچایی اوزرنده بر قریه در .

باقرچایی .— اسم قدیمی قایقوس در دمیرجی طاغلرندن نبعان ایله اوزونجه یایلادن کلان صولری بعدالاخذ قرق آغاج وصومه قصبه لری شمالندن و برغمه نك جنوب بندن کچه رك صاغ وصول طرفلرندن برچوق چایلری علی الخصوص موصاوق طاغلرندن اینان و برغمه نك کنارندن کچن بر کوچوك صو ایله مادرادن کلان دیکر بر ایرمغی آلیر و ١٠٠ کیلومتره قدر مجراسنی تمدید ایتدکدن صکره چاندارلو کورفزینه دوکیلور .

باقر کوره سی .— یاخود کورهٔ نحاس قسطمونی ولایتنك اینه بولی قضاسنه ملحق ٣٩ قریه لی بر ناحیه در که مرکزی اولان قصبه مرکز ولایته ٤٠ و اسکله سی اولان اینه بولی یه ٢٢ کیلومتره مسافه ده وطاغلق بر محلده واقعدر .

باقلاك .— بقلاك کلمه سنه مراجعت بیوریله .

بالا .— آنقره ولایت و سنجاغنه ملحق بر قضادر .

حدود حاضره سی شرقاً کسکین غرباً آنقره جنوباً حیمانه شمالاً چبیق آباد قضالریله مؤسسدر .

قضانك نفوسی ٢١٥٩٣ نفوس مسلمه دن عبارتدر .

داخل قضاده ٩١ قریه ٣٤٠٠ خانه ٨ جامع ٦٥ مسجد ٣ مدرسه ٤٨ صبیان مکاتبی واردر .

محصولاتی : بغدای ، آرپه ، بورچاق ، مرجمك ، آفیون ، نخود ، داری ، پاموق ؛ و میوه سی الما ، آرمود ، اوزومدن عبارتدر. حیواناتی آت ، مرکب ، دوه ، قره صغیر ، مانده و ٣٠٠ بیك رأسی متجاوز قیون وکچی وتفتیکدر .

منسوجات و معمولاتی کلیم ، خالی ، سجاده ، هکبه وبونلره مماثل شیلردر.

قضاء مزبورده قره بل نام محلده اعلا کمور معدنی بولنور مرکز قضا اتخاذ اولنان قره لی (قره علی) قریه سی

قرق‌اللی خانه‌دن عبارت اولدیغی حالده آب وهواسی لطیف وهله جوارنده‌کی قرق‌اللی کیلومتره وسعتنده‌کی اورمانی موسم بهارده نغمات طیور کوناکون وجابجا نبعان ایدن صاف و براق آب خوشکوار و جامهٔ خضرایه بورونان چنزارلری حسبیله برموقع جنتمون حالنه کیرمکله اهالیٔ محلیه هر سنه موسم حریفه قدر اوراده اقامتی اختیار ایتمکده‌درلر .

بالا حصار .ـ زبانزدی باللوحصار در انقره ولایت و سنجاغنده سیوری‌حصار قضاسنك مرکزی اولان سیوری‌حصارك ۲ ساعت قدر اوزاغنده و پسینونت خرابه سی اوزرنده‌واقع ۳ بیك نفوسلی برقصبه‌در .

بالچیق .ـ بلغا رستانده وارنه ملحقاتندن بحر سیاه ساحلنده بر قصبه اولوب لیمانی وکمیلر ایچون مالزمهٔ میاهیه وسائره‌سی واردر .

بالخر .ـ طاغی ، اناطولینك بحر سیاهه موازی اولان سلسلهٔ جبالندن پونت سلسله‌سی اقسامندن طربزون ایله ارضروم ولایتنك مرکز لواسنی فاصل اولوب ۹۸۰۰ قدم قدر ارتفاعی حائزدر .

بالس .ـ حلب ولایت وسنجاغنده و فرات نهری ساحل یمیننده واقع غایت‌اسکی برقصبه اولوب مشاهیر علمای اسلامیه‌دن بر چوق ذواتك مسقط رأسی بولنشدر .

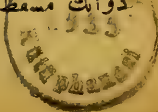
بالطه لیمانی .ـ ginaecon (ژینا partus) قون پورتوس) بوغاز ایچنك روم‌ایلی ساحلنده و بویاجی کویی ایله روم ایلی حصاری اراسنده بر کوچوك قوی اولوب بیزانس‌حکومتی زماننده‌فیدالیا تسمیه اولنـدیغی حالده اثنای فتحده عثمانلی دونماسنك برنجی امیرالی بولنان قپودان بالطه اوغلی سلیمان بكك ۴۰۰ قدر کمیدن عبارت دونماسنی بولیمانده استحضار و توقیف ایتمسی بالطه لیمانی نامیله تسمیه‌سنه سبب اولمشدر .

بالق کولی .ـ حلب‌ولایتنده‌واقع عمیق‌کولی‌جوارنده بالغنك کثرتیله مشهور برکولدر .

بالك .ـ موصل‌ولایتنك شهر زور سنجاغنده‌رواندزقصبه‌سنه تابع برناحیه اولوب ۶۰ قدر قریه‌یی جامعدر .

بالیانبولی .ـ آیدین ولایتنك ازمیر سنجاغنده اوده‌مش قضاسنه ملحق ایکی ناحیه‌نك بریسیدر . موقعی شرقاً آلاشهر جنوباً نازللی غرباً اوده‌مش قضالری شمالاً کلاس ناحیه‌سی ایله محاطدر . مشتملاتی ۱۷ پاره کویدن عبارت اولوب ۵۶۸۷ نفوسی محتو یدر .

مرکز ناحیه اوده‌مشك جنوب شرقیسنده و بش ساعت بعدومسافه سنده ۳۸ درجه ٤٤ دقیقه عرض شمالی و ۲۵ درجه ۵۱ دقیقه طول شرقیده وموکیـ طاغلرینك ۱۳۵۸

متره ارتفاعی اولان محلده‌واقع ۹٤٤ نفوسی و ۱۹۰ اما کنی جامع کوره قریه‌سیدر . اسکی شهر معناسنه اولان بالیانبولی (بالیوپولیس) قصبه‌سی ارسلان طاغی جوارنده اولوب پك اسکی ومع‌هذا معلومات تاریخیه‌سی پك ناقصدر .

بو جوارده زنجفره معادنی اولوب قدیماً افسلیلر طرفندن اخراج اولندیغی مرویدر .

بالیکسری .— خداوندکارولایتنده قره‌سی لواسنك کرسیٔ اداره‌سی اولوب کوزل براووه‌یه ناظر اولان بر طاغك اتکنده و صو صغیرلق ایرمغنه تابع بر دره کنارنده واقع تخمیناً یکرمی بیك نفوسی جامع بر قصبه‌در ۷۳۷ تاریخنده سلطان اورخان حضرتلری زمان سلطنتلرنده عجلان زاده‌نك موافقتیله ضمیمۀ ممالك عثمانیه قلنمشدر .

درون قصبه‌ده بررباب اعدادی ورشدیه ومتعدد صبیان مکاتبی وخان ، حمام و مکمل چارشوسی واردر .

قصبه‌ده هفته‌ده برکون بازار وهر سنه رواجلی بر پنایر قوریلور . بالیکسریده‌طوقونان عبا غایتله‌معتبردر .

طریقت علیۀ بیرامیه‌مشایخ‌عظامندن شیخ لطف‌الله افندی حضرتلرینك تربه وزاویه‌سی ایله بعض‌خیراتی واردر .

قضاسی : کمر و ادرمید و بیغادیچ کونان صندرغی قضالری و بروسه وصاروخان لوالریله محاط اولوب‌غایت منبت ومحصولدار واورمانلقدر .

٦ ناحیه و ۱۰۰ قدر قریه‌وملحقاتیله برابر طقسان‌بیکه قریب نفوسی‌جامعدر. محصولاتی آفیون پاموق ومیوه وحبوبات متنوعه‌دن عبارتدر .

قره‌سینك ولایت حالنده اداره‌سی زماننده بالیکسری‌مرکز ولایت‌ایدی.

بالیه .— خداوندکار ولایتنك‌قره‌سی سنجاغنده مرکز قضانك ملحقاتندن بالیه ناحیه‌سنك مرکزی اولوب بالیکسرینك غرب شمالنده واقعدر .

ناحیه ۸٥ قریه‌وجمله‌سی‌مسلم‌اوله‌رق یکرمی بیکی متجاوز نفوسی ومنبت ومحصولدار اراضی‌یی حاوی اولوب آفیون ، خشخاش ، پلاموط وپاموق محصولی کلیتلیدر .

حیوانات اهلیه‌سی دخی چوقدر .

داخل ناحیه‌ده ۸٥ جامع ومسجد و۷٥ مکتب واردر .

باندرمه .— اسم قدیمی پانوروموا (panoromo)در.

خداوندکار ولایتنك قره‌سی سنجاغنه تابع برقضا مرکزی اولوب مرمره دکزی ساحلنده وقپو طاغی شبه جزیره‌سی واسطه‌سیله تشکل ایدن کورفزك داخلنده واقعدر .

بروسه‌دن ۱۰۰ وبالیکسردن ۸۰ کیلو متره اوزاق اولوب خداوندکار ولایتنك بو جهتی ایچون پك مکمل براسکله‌در .

درسعادتله، اتصالاتی هفته‌ده برقاچ کره امد شد ایدن ادارهٔ مخصوصه واپورلری تأمین ایتمکده‌در .
اون بیکی متجاوز اولان سکنه‌سی اسلام وروم وملل مختلفه‌دن عبارت اولوب ٤ جامعی ایله ٣ مسجدی و ١ رشدیه‌مکتبی ١١ خان ٣ حمام‌وبشیوزه یقین دکانی واردر .
سختیان ومشین‌اعمالاتی پك‌مترقیدر .
قضاسی : میخالیج اردك صندرغی کونان قضالری ایله محدود وامیر علی مانیاس وایدنجك ناحیه‌لرینی جامع اولوب ٢٩ بیك نفوسی حاویدر .
اراضیسنك‌درجهٔ انباتیه‌وقوهٔ تمویه زیاده‌اولدیغندن مرعالرنده لایعد قیون سوریلری بسلنور ودرسعادتك‌احتیاجات لحمیه‌سنی قسماً تأمین وتدارك ایلر .

بانیاس .— (paneas, caesarea paneas, caesarea philippi)
(بانیاس،قیصریه ، بانیاس، قیصریه فیلیپس) سوریه ولایتی قراسندن اولوب شریعه توابعندن همنامی‌اولان برکوچك صویك کنارنده وشامه ملحق حاصبیا قضاسی داخلنده‌در .
شامه اولان بعد ومسافه‌سی یدی ساعت قدردر .
بانیاس انجیلده مذکور اولان مواقعدن اولوب فیلیب طرفندن قیصر اوکوستك شرفنه اولمق اوزره بیوك هرودك اثربناسی اولان معبدجوارنده انشا اولنمش ایدی .
اهل صلیب دورنده کسب اهمیت ایدوب ١١٣٠ تاریخنده اهل صلیب طرفندن ضبط اولنمش‌ایسه‌ده ١٤٦٥ تاریخ میلادیسنده تکرار خلیفهٔ شام طرفندن استرداد قلنمشدر .
غایت کوزل ومتین‌اولان قلعه‌منك خرابه‌سی الآن مشهوددر .

باولو .— قونیه ولایتنك حمید آباد لواسنده اکردیرقضاسنه ملحق نواحیدن همنامی بولنن ناحیه‌نك مرکز اداره‌سی اولوب مرکز قضانك شرق جنوبیسنده واقعدر .
ناحیه‌سی ٢٣ قریه ٩٦١ اماکن وجمله‌سی مسلمان‌اوله‌رق ٥٤٤٠ نفوسی جامعدر .

باولوز .— سیواس ولایت وسنجاغنده برموقعك‌اسمیدر .

باولوطاغی .— اناطولیده وسط درجه‌ده برسلسلهٔ جبال اولوب شرقاً بوز طاغدن غایت طار برواذی ایله آیرلمشدر .

بایبورد .— ارضروم‌ولایت‌وسنجاغنده قضا مرکزی برقصبه‌درکه‌ارضرومدن ١٠٠ کیلومتره قدر مسافه‌ده واقعدر .
چورروق صویی قصبه‌یی‌ایکی‌یه بولمشدر . برقسمی یعنی‌یوقاری سمتی طاغ‌اتکنده واشاغی محلاتی باغ وبغچه‌لر آراسنده‌در .
قصبه‌نك‌موقعی طربزوندن ارضرومه کیدن جاده اوزرنده وپك مهم بر موقعده‌در .
مارالیان چورروق بایبورد ایله‌باطوم

آراسنده ١٢٦ كيلومتره طولنده مكمل برنهر يولى تشكيل ايتمشدر .
سكز بيك قدر سكنه‌سى بررشديه مكتبى جامع ومدرسه‌لرى و منتظمجه چارشيسى واردر .
هواسى صغوق وآثار عتيقه‌سى اولدقجه مهمدر .
بعض اوفاق تفك كوش آوانى ايله سجاده وكليم كبى مصنوعاتى دخى مقبولدر .
قضاسى : ارضروم ولايتنك غرب شمالنده واقع اولوب ١٤ ناحيه ايله ١٨٦ قريه ونفس بايبور داخل اولديغى حالده ٥٨٢١٣ نفوسى محتويدر .
قضاده برى رشديه اولمق اوزره ١١٨ مكاتب ومدارس ١١١ جامع شريف ١٣ كليسا ومناستر ٤٨١ دكان ١١٧ دكرمن ٤٠ خان ١٩ فرون ٢ صابو - نخانه ١ موم‌خانه وسائره واردر .
اراضيسى منبت ومحصولدار واورمانلرى واسعدر .
حبوبات ومیوه وسبزه محصولى بركتلى اولوب ٢٧ بيك قدر موجودى آرى قوانلرى احتياجات محليه يه كافى درجه‌ده بال احضار وجامع ومعابد سائره‌يه موم تدارك ايتديكى مارسليا طريقيله فرانسه‌يه دخى كوندريلور .
بايزيد — ارضروم ولايتنك متشكل اولديغى الويهٔ ثلثه‌دن همنامى اولان بايزيد سنجاغنك كرسىٔ اداره‌سى اولوب ارضرومدن ١٦٤ وحدود ايرانيه‌دن ٢٦ كيلومتره بعد

ومسافه‌ده ومشهور آرارات طاغنك بش ساعت قدر اوزاغنده وطاشلق بر دره‌نك ايكى باييرلرى اوزرنده و ارضرومدن ايرانه منتهى جادهٔ كبيره كذركاهنده واقعدر .
آرارات طاغنك سيورى سيورى قار ييغنلرندن متشكل رأسلرى شهردن پك غريب بر صورتده مشاهده اولنور .
درون بلده‌ده بر باب حكومت قوناغى ايله بر اسكى قلعه و بر قاچ صبيان مكتبى ، بر رشديه اوچ كليسا واردر .
هواسى غايت صاغلام و نفوس موجوده‌سى ايكى بيك قدردر قصبه‌نك زمان تأسيسى پك اسكى اولميوب يلديرم بايزيد خان مرحوم طرفندن تاتارلره قارشو ايلرو قره‌غول حكمنده اولمق اوزره انشا ايدلمشيدى .
قضاسى : نفس قصبه ايله جوار قرا ونواحيسندن متحصل اولوب ادمانلى وجلالى ناحيه‌لرينى محتويدر .
اهاليسى ايكى بيكى نفس قصبه‌يه عائد اولمق اوزره ٧٧٨٥ قدردر .
اراضيسى چبلاق ايسه‌ده محصولاتى درجهٔ كفايه‌ده‌در .
صنايع محليه كرد عشيرتلرينك دستكاه مهارتلرندن چيقه‌رق جهانك هر كوشه‌سنده معتبر اولان اعلا ونفيس كرد حاليلريله كليم وسجاده‌لرندن عبارتدر .
سنجاغى : ولايتك شرق جنوبى جهتنده و روسيه و ايران دولتلرى

حدودنده واقع اولوب شمالاً روسیه شرقاً عجمستان جنوباً وان ولایتی غرباً خلس وپاسین قضالریله محاط ومحدوددر.

سنجاق بایزید، آنتاب، دیادن، قره کلیسا آلشکرد قضالریله ١٨ ناحیه و٨١٨ قریه‌یی و٨٤٤٨ خانه‌یی جامعدر سکنه‌سی ٤١٤٧١ اسلام اولمق اوزره ٥٢٥٦٤ نفوسدر.

محصولات متنوعه‌سی بروجه آتی جدولده ارائه اولنمشدر.

« جدول »

	شنیك	قیه
بغدای	٢٢٠٠٠	
آرپه	١٥٦٩٠٠٠	
کتان تخمی	٣٤٠٠٠	
داری	٢٦٠٠٠	
مرجمك	١٠٠٠	
فصولیه		٧٠٠٠
بقله		٢٠٠٠
قاوون، قارپوز		٥٠٠٠٠
صوغان		٢٥٠٠٠
قوقوروز		٢٥٠٠٠
پاتاتس		٢٠٠٠
قایصی		٢٥٠٠
شلغم		١٥٠٠٠
لخنه		٥٥٠٠٠
یکون	٣٦٦٠٠٠٠	١٨٣٥٠٠

بایندر — آیدین ولایتنك ازمیر سنجاغنده قضا مرکزی بر قصبه در.

موقعی ازمیرك جنوب غربیسنده و طورباليده آیدین خطندن آیریلان تیمور یولی ایله شهر مزبوردن ٥٠ دقیقه مسافه‌ده ٣١,١١ عرض شمالی و ٢٥,١٢ طول واقع ٥٩٣٣ نفوسی ١٨٨٢ اماکنی جامع شرقیده وسطح بحردن ٧٥ متره مرتفع وکنیش بر اوویه ناظر برطاغ اتکنده مبنیدر.

قضاسی: شمالاً ازمیر وقصبه شرقاً اوده‌مش جنوباً تیره غرباً ازمیر قضالریله محاط ومحدود اوله‌رق ٤٤ قریه ٢١٢٥٦ نفوسی شاملدر.

داخل قضاده ١ مدرسه ٢٨ جامع ومسجد ٢٧ مکاتب اسلامیه ٢ مکاتب سائره واردر. محصولاتی حبوبات ایله پاموقدر.

قسطمونی ولایت کنغری لواسنك چرکس قضاسنه ملحق برناحیه‌نك اسمی دخی بایندر اولوب مرکزی ٢ بیك نفوسی جامعدر.

ناحیه‌سی ٢٤ قریه ایله ١٠ بیك نفوسی محتویدر.

ببك — بوغاز ایچینك روم ایلی ساحلنده وارنبود کویی ایله روم ایلی حصاری آراسنده محافظه‌لی برقوی اوزرنده هواسی لطیف وابنیه‌لری منتظم بر قریه اولوب درسعادتك صیفیه‌لرندن معدود بولندیغی جهتله سواحلنده اغنیایه مخصوص متعدد ومزین یالیلری حاویدر. اسکی اسمی

لانه اولوب قديماً غايت مكلف بر ديان معبدینی شامل ایدی .

بتاخليوس . — حلب ولايتنك مرعش سنجاغنده البستان قضاسنه مضاف افسوس ناحيه‌سی داخلنده وافسوس قصبه‌سی قربنده برطاغدرکه بونده صحاب کهفك مقامی واردر .

بتليس . — آناطوليده وکردستان سمتنده بر ولايت مرکزی اولوب وان کولنك ٤ فرسخ قدر جانب غربيسنده وسطح بحردن ١٥٠٠ متره مرتفع برمحلده واقع باغ وبغچه‌لرله محاط وصولاق بر شهردر . ١٢:١٥ بيك رادەسنده بولنان سکنه‌سنك ثلثانی مسلم کردلردر .

غايت صرب برقيالق اوزرنده‌کی قلعه‌سنك متين ورصين اولديغی اليوم مشهود اولان آثارندن اکلاشيلور . تاريخ هجرتك يکرمی بشنجی سالنده يد اسلاميانه کچديکی وقرون وسطاده برکرد حکومتنه مرکز اولوب بالاخره عجملره انتقال ايلديکی حالده فاتح شام عرب ياوز سلطان سليم زماننده ادريس بدليسنك همتيله عثمانليلره کچديکی محققات تاريخيه‌دندر .

مولانا ادريس بدليسی بو شهرده نشو ونما بولمشدر .

بتليس قضاسی: همنامی اولان بلده ايله ١٧٢ قريه و ٣٠٠٠٠ نفوسی جامع برقضا اولوب وان کولنك غربنده واقع واراضيسی کوهستان وسنکستاندر .

بتليس ولايتی . — کردستان ولايتلرندن اولوب اخيراً تأسس وتشکل ايتمشدر . شمالاً ارضروم شرقاً وان جنوباً وان وديار بکر غرباً ينه ديار بکر ولايتلريله محاط اولوب تربيعاً ٣٠٠٠٠ کيلومتره وسعتنده و ٣٠٠٠٠٠ نفوس ايله مسکوندر .

اراضيسی طاغلقدر . فرات وموراد حوضه‌لرينی تفريق ايدن برسلسلهٔ وسطيه ايله ايکی‌يه افراز اولنمشدر .

اراضيسنك قوهٔ انباتيه‌سی درجهٔ ثالثه‌ده ايسه‌ده کليتله ميوه مبزه توتون واحتياجانه کافی بغدای وپرنج حاصل اولور .

معمولاتی سجاده وکليم ايله شياق وبزدن عبارتدر .

سکنه‌سنك قسم اعظمنی تشکيل ايدن کردلر شجاعت وجنکاورلکله مشهوردرلر . واکثريسی خيمه نشين حالده بولنقده‌در .

ولايت ادارهٔ ملکيه‌جه : بتليس ، سعرد ، موش وکنج ناميله درت اوا ايله ١٤ قضا و ١٠ ناحيه‌يه منقسم اولوب مجموعی ايکی بيکی متجاوز قريه‌يی جامعدر .

بتليس چايی . — فرات توابعندن اولوب وان کولنك جهت غربيسنده‌کی طاغلردن نبعان ايدرك و بتليس شهرندن کچه‌رك بتليس وسعرد سنجاقلرينی فصل ايتدکدنصکره مجراسنی ٩٠ کيلومتره قدر بعدالتمديد

وان ولايتی حدودنده دجله يه منصب اولور .

بحرابيض .— نيل مبارك نام نهر جسيمی وجوده كتورن ايكی بيوك قولدن الك بيوكنك اسميدركه بوكا نيل ابيض دخی ديرلر . نيل مبارك ماده‌سنه نظر اولنه .

بحرانجم .— بغدادولايتنده حله سنجاغنده فرات نهرينك جدوللره افراغ اولنان صولرندن متراكم و بين الاهالی هور اطلاق اولنان كوللردن بری اولوب فضلهٔ مياهی بحر نجفه واورادن ينه دجله‌يه دوكيلور .

بحراحمر .— (نام ديكر بحرالقلزم ويا شاب دكزی) ، افريقا ايله اسياقطعه‌لری دهاطوغريسی اسيای عثمانينك عربستان قطعه سيله افريقای عثمانيدن خديويت مصريه آراسنده واقع بر دكز اولوب شكلی طولانی واستقامتی شمال غربيدن جنوب شرقی يه طوغريدر .

شمال جهتندن سويش قنالی واسطه سيله بحر سفيده وجنوب جهتندن باب المندب نام بوغاز واسطه‌سيله بحر محيط هندی‌يه ملاصق ومتصلدر .

شمالنده ورأس محمد ايله منتهی سينا شبه جزيره‌سی طرفنده عقبه وسويش كورفزلری پيدا اولمشدر .

بودكزه قلزم اسمنك سبب تسميه‌سی عريش جوارنده كائن قلزم شهرقديمنه نسبتله ايدوكی محققدر .

صو ينك رنكنك قرمزمسی اولمسی دخی بحر احمر دينلمسنه سبب اولمشدر .

سواحل وقعرنده واقع اولوب اكثری كميلرك مرور وعبورينه مانع اولان شاب دوكونتيلری ايسه دكزه شاب دكز نامنی ويرديرمشدر .

دكزك همان ايكی سواحلی دولت عليه‌نك اجزای متممه‌سندن اولان اراضی اولديغندن بحر مز بوردولتك بر داخلی دكزی عد اولنمقده‌در .

شاب دكزنده واقع باشلوجه اطه‌لر جزاير دهلك دينلان ومصوع كورفزينی ستر ايدن جزاير مجتمعه ايله جزاير فرسان و باب المندبی ايكی تجديد حالنه قويان بريم اطه‌سی كبی اوفاق تفك شيلردن عبارتدر .

سواحلك آسيا جهتی افريقا ياقه‌سنه نظراً دها زياده مسكون ومعموردر . مخا، حديده، جده، ينبوع اسكله‌سی حطهٔ يمانيه وقطعهٔ مباركهٔ حجاز يه‌نك برر مكمل مرسای تجاريسيدرلر .

افريقا ساحلنده قصير ايله سواكن و مصوعه وعصابدن ماعدا مهم موقع يوق كبيدر .

بحر احمرك اوائل دور اسلاميه‌ده اهميتی زياده ايدی . آسيا ايله افريقا بيننده‌كی تجارت بحريه‌يه منحصر ايدوكندن بحر احمر عادتا برممر تجارت حكمنده ايدی عرضنك آزلغی ايسه نقليات تجاريه‌يی فوق العاده تسهيل ايلر ايدی .

امید برونی واسطه‌سیله هندستان واوستـرالیایه یکیدن بر طریق بحری کشادی بحر احمرك درجهٔ اهمیتنی ازاله ایتمش ایدیسه‌ده سویش قنالنك آچیلمسیله بحر مزبورك اهمیت سـابقه‌سی یکیدن اعاده اولنمشدر .

بحرالحوله .— la mer de elhoûlè‘ merom ' مروم دکزی . بحر یوسف .

فلسطین قطعه‌سـنده عکا سنجاغی داخلنـده وطبریه کولنك شمـالنده ٦ کیلومتره طولنـده وه بچق کیلو متره عرضنـده ومثلث غیر منتظم شـکلنده بر کولدر .

مشهور شریعه نهری بوکوله جهت شمالیدن داخل اوله‌رق جنوب جهتندن خروج ایله طبریه کولنه دخول ایدر .

بحر طبریه .— génésaritislacus بوکا طبریه کولی وغالیله دکزی دخی دیرلر .

ارض فلسطینده ومشهور لوط کولنك سمت شمالیسنده ٣٣,١٥,٢٤ طول شرق ایله ٣٢,٤٨,٢١ عرض شمالیده واقعدر .

شکلاً بیضیٔ غیر منتظم اولوب طول اعظمیسی ٢٠ کیلومتره ٨٢٤ متره وعرضی ٥ میل جغرافی امتدادنده‌در .

سطحی بحرسفیدتسویه‌سندن اعتباراً ٢٣٠ متره قدر منحط اولوب بالغنك کثرت ونفاستیله شهرتسعاردر .

بحر عیاد .— عربستانك شرقاً فرات غرباً سوریه جنوباً

نجد مملکتلری آراسنه دوشن قسمنك اسم مخصوصیدر .

بحر لوط .— یاخود بحر میت ، اولو دکز ، m. morte m. morteum sodonirticus lacus ; (lacus asphaltites) .

ارض فلسطینده وقدس شریفك سمت شرقیسنده واقع جسیمجه بر کول اولوب طبریه کولنـك بر جهتنـدن کیروب دیکر جهتنـدن چیقان شریعه نهرینی اخذ ایدر .

امتداد طولی ٦٤ کیلومتره ٣٦٠ متره وعرضی ١٢,٨٧٢ کیلومتره ایله ٨,٠٥٠ کیلومتره بیننده تخلف ایدر .

الکدرین محلی شمالده اللسان برونی جوارنده ٢١٨:٤٠ قولاج آراسنده‌در .

طوزینك درجه‌سی یوزده یکرمی آلتی بچق وثقلتی اوقیانوسه نظراً بشده بر مقدارنده‌در .

کتب اسرائیلیـه‌نك روایتنـه نظراً بوکولك سواحلنده ازمنهٔ قدیمه‌ده قرا وقصبات متعدده موجود اولدیغی حالده سکنه‌سـنك معـاصیلری سببیله عضب الهی ظهورایدرك نار سماوی ایله احراق اولنمشلردی .

بحر لوط وادیسی کرهٔ ارضك اك منحط محلی اولوب سطح بحردن مقدار انحطاطی ٣٩٤ متره‌در .

بحر نجف .— بغـداد ولایتنـده وفرات نهرینـك جهت غربیسنده دجله وکربلا سنجاقلرنده

واقع بركول اولوب فراتدن آچیلان جدوللرك صولرندن تحصل ایتمشدر . ساحل شمالیسنده شیر خدا جناب مرتضی (ر) نك تربهٔ مقدسه‌لرینی محتوی بولنان نجف اشرف قصبه‌سی واقعدر .

بحره .— سمت حجازده وجده ایله مکهٔ مکرمه اراسنده بر قریه‌نك اسمیدركه ابتدا اسلامده علیه الصلاة والسلام افندمز حضرتلری بوقریه‌ده برمسجد بنا وایچنده نماز ادا بیورمشلردی .

بحریوسف .— مصروسطاده‌نیل مجراسنه موازی اولمق اوزره موجود بولنان بر قنالك اسمیدر .

بحریه .— مصرك منیه مدیرلکنده ۸۰۰۰ نفوسلی برروضه (واح) نك اسمیدركه بهنسی نامیله‌دخی موسوم اولدیغی حالده درجهٔ نهایه‌ده منبت ومحصولداردر .

بحیره .— خدیویت مصریه‌نك‌منقسم بولندیغی مدیرلکاردن بریسی اولوب مصرك اقسام ثلثهٔ اصلیه‌سندن مصر سفلاده واك غربی جهتنده واقعدر .

شمالاً بحر سفیده ساحل وجهات سائره‌دن غربیه ومنوفیه وجیزه مدیریتلری وبنغازی سنجاغنك شرقنی محیط اولان بیابان وسیعه ایله محاطدر. ۳۰۰ زی متجاوز قریه‌ایله اوچیوز اللی بیك قدر نفوسی محتویدر هواسی میاه راكده‌نك كثرتی جهتیله وخیم ایسه‌ده اراضیسی درجهٔ نهایه‌ده منبت ومحصولداردر. مركزی دمنهورشهری ونواحیٔ ملحقه‌سی دینور ـ رحمانیه ـ شیرجت ـ بحیله‌در .

بحیرة التمساح .— سویش برزخی اوزرنده‌وپورت سعید ایله سویش‌اراسنده واقع‌جسیم‌جه بركول اولوب تمساحنك كثرتندن‌ناشی بواسمله توسیم قلنمشدر سویش‌برزخنك حفر وكشادنده قنالك كذركاهنه‌تصادف ایتدیكی جهتله برزخك كشادینی خلیجه تسهیل ایلدیكی كبی قنالدن كاوب كچن سفاینی ایچون مكمل بر لیمان خدمتی ایفا ایلمكده‌در . ساحلنده اسماعیلیه‌ شهری واقعدر .

بحیرة الحمص .— قدیماً قدیس‌دكزی ویاخود غارده‌ش دكزی نامیله موسوم بولنان بركولدركه حمص قصبه‌سنك ایكی ساعت قدر غرب جنوبیسنده واقع اولوب نهرالعاص ایله قطع اولنمشدر .

بوكولك طولی ۴۸۰۰ وعرضی ۱۶۰۰ متره قدر امتداد ایدر .

بحیرة المنتنه .— بحرلوطه مراجعت اولنه .

بحیرة المهدیه .— یاخود ابی‌قیر؛ مصر سفلاده ابو قیرایله ادفوار‌اسنده دكزدن‌بردیل ایله تفریق اولنمش ونیلك اغزلرندن

بعضیلری واسطه‌سیله دکزله ارتباطی بولنمش اولان برکولدر .

بجیق گولی .— (bolbe) بولب سلانیك ولایتنده برکوچوك کولك اسمیدر .

بدر .— مکهٔ مکرمه ایله مدینهٔ منوره اره‌سنده وبراووه کنارنده واقع برموقعك اسم مخصوصیدرکه زمان مسعدتنشان جناب پیغمبریده مسلمینك قریش مشرکلرینه قارشو قزاندقلری محاربه ایله شهرتشعار اولمشدر .

الیوم بدرده الغمامه اسمنده برمسجد شریف ایله شهدای بدرك مقابر مبارکه‌لری موجود بولنمقده‌در .

بدر غزوه‌سی موقع بدرك صفوان دینلان جهتده وقوعبولدی بوغزاده علیه الصلاة والسلام افندمز التمش درت نفر مهاجرین کرام ومتباقیسی انصار اولمق اوزره ٣٠٥ نفر صحابهٔ کزین ایله برابر بولنمشدر .

صحابهٔ کرام حضراتی میاننده اوچ اتلو ٧٨ نفر دوه‌لی وآلتی نفر زرهلی بولنمقده ایدی . مشرکین بیك نفری متجاوز اولدقلری حالده یتمش ایکی تلفات وبر اولقدرده اسیر ویرمشلر واسلامدن اون اوچ نفر داخل خلدبرین اولمشدر .

اسرا میاننده عم رسول حضرت عباس ابن عبدالمطلب ایله برخیلی کبرای قریش بولندیغی کبی اسلامك الك قوی دشمنی بولنان ابوجهل دخی تپه‌لنمشدر .

بوغزایه بدرکبری وبدر ثانی دینلور .

بدر اولی ایسه مکه‌لیلرك مدینه جوارندن آلوب قاچرمش اولدقلری حیواناتی استرداد ایچون کوندریلان سریهٔ پیغمبرینك بدر نام محله‌دك کیدوب بلا حرب عودت ایتملرندن عبارتدر .

بدرله .— سیواس ولایتنك سیواس سنجاغنه ملحق برناحیه اولوب ١٢ قریه‌دن مرکبدر .

بدره .— خطهٔ عراقیه‌نك بغداد جهتنده کوت العماره قضاسنك برناحیه‌سنك اسمیدر .

بدره‌چایی .— نام عتیقی غاللوس (gallus) در. منبعی بروسه‌نك درت فرسخ قدر شرق جهتندن آلدقدن صکره سقاریا نهرینه قاریشان برتابعك اسمیدر .

برات .— یانیه ولایتنك متشکل اولوب الویه‌دن برات سنجاغنك مرکز اداره‌سی اولان بیوجك برقصبه‌درکه دوول صویی توابعندن بریسی اوزرنده ووندیك دکزی ساحلندن اللی کیلو متره قدر مسافه‌ده ومشهور الیما شهر قدیمی قربنده واقعدر .

شهره حواله‌سی اولان بر طاغك اوستنده اسکی برقلعه‌سی واردر، شرق جهتنده اره‌صره بعض صدالر ایشیدیلان تومور نامنده برتپه واردر .

١٠٠٠٠ نفوسی متجاوز ١٠ جامع شریف ١٢ مسجد ١ مدرسه، ١ رشدیه برقاچ صبیان مکتبلری ٦٠٠ دکان بر حمام وبر بدستانی جامعدر .

برات قضاسی وخامت هواسیله برابر قوهٔ انباتیه‌سنك تمیزیله مشتهر مزاکیه اووه‌سنك قسم اعظمنی شامل اوله‌رق ٤ ناحیه ٢٧٤ قریه‌یی مشتملدر. ٤٠ بیك نفوسی ٢٢ جامعشرینی ویکرمی‌یی متجاوز مکاتبی حاوی اولوب باشـلوجه محصولی توتون اوزوم حبو بات ومیوه دن ومعمولاتی کلیم کبه چول کبی منسوجات عادیه‌دن عبارتدر.

قیون وکچی وصغیری علی‌الخصوص جثه‌سزلکیله برابر چویکلکی وسرعتی، مشی وحرکتی وقوتی ایله‌مشهور آتلری مدحه سزا درجه‌ده‌در.

برات لواسی: آدریاتیـك دکزی واشقودره ومناستر ولایتلری‌اراسنده اولوب‌طاغلق‌واووه‌لق‌سمتلری‌حاویدر.

اووه جهتی منبت ومحصولدار ایسـه‌ده طاغلرده‌سنجاغك‌کثرتلی اولان‌حیواناتی اداره‌یه کافی چایر ومرعالری شاملدر. سنجاق‌دوول‌دویوسه‌نهرلریله‌صولانور.

برات سنجاغی برات — اسقراپار — تیموریچه — ملاقصره — اولونیه نامیله درت قضا ایله ٤ ناحیه و ٦٠٠ قریه‌یی جامعدر.

نفوسی ١٣٠ بیکی متجاوز اولوب قسم اعظمی مسلم ارنبودلردر.

ســاده یاغ ایله پینیر ودری ویوك سنجاغك باشلوجه تجارتیدر.

برادوست. — موصل ولایتنـك شهرزورسنجاغنده وحدود ایرانیه‌ده کائن ٦٤ قریه‌لی بر بیوك ناحیه‌نك اسمیدر.

سکنهٔ اصلیه سی اولان کردلرك مقداری بش بیکه قریبدر.

برالشام. — شام‌ودمشق ماده‌لرینه. مراجعت بیوریله.

برام. — مدینهٔ منوره قربنده بقیع ناحیه‌سنده کائن بر جبلك اسمیدر.

بربریه. — «یاخود بربرستان‌وبلاد بربریه» آفریقاقطعه‌سنك مصردن ماعدا سمت شمالیسنی وجوده کتورمش اولان قطعـهٔ جسیمـه‌درکه اقوام مسکونه‌سـندن بر قبیلهٔ مهمه‌یه نسبةً بو نام ایله‌تسمیه ایدلدیکنده شبهه یوقدر.

عربلر بو قطعه‌یی مغرب نامیله‌ذکر ایتمشلردر.

همان‌کاملاً افریقای شمالیدن عبارت اولان بربریه بحرسفیده ساحل‌واوروپا ممالك مشهوره‌سندن اسپانیا، فرانسه، ایتالیا ویونانستانه مقابل اوله‌رق غرباً بحر محیط اطلاسی‌جنوباً صحرای‌کبیرك قومسال پایه‌لری ایله محاط وشرقاً‌نیل وادیلرینه دکین ممتد اولمشدر.

امتداد اعظمیسی شرقاً‌غربه قـدر ٤٠٠٠ کیلو متره‌وعرض‌وسطیسی ٣٣ درجه‌در.

بو خطهٔ وسیعه کرچه فرانسـه‌نك درت مثلی قدر جسـامته مالك‌ایسـه‌ده نفوسی اون میلیونی‌متجاوز دکلدر.

مملكتك شمالنده بحر سفيدك بر شعبه‌سی داخله طوغری نفوذ و دخول ايدرك بيوجك بر كرفتی حاصل ايتمشدر كه بونك شرق وغرب جهتلرنده متقدمينك سيرت كبير وسيرت صغير تسميه ايتدكلری سيدره وقابس نام كورفزلر واردر .

اشبو كورفتی داخلنده بر چوق يانقلرله دوكونتيلر موجود اولديغندن سير سفايني خيليجه اتعاب ايتمكده‌درلر. قابس كورفزنده كركه‌نس وجربه اطه‌لری واقعدر .

شرقاً راژان وغرباً بون ياخود آوار برونلری مار البيان شعبه نك مدخل شرقی وغربيسنی حدوثه كتورمشلردر.

بون برونك غربنده قديماً قارتاژ كورفزی دينلان تونس كورفزی واردر .

تونس كورفزينك غربنده افريقه نك منتهای شمالی وجوده كتورن بياض برون بولنوركه مذكور برون ايله سيته بوغازی آراسنده بر بريه نك مهم كرينتيلری اولان بون Bone ستورا Stora بوژی Bojie جزاير ، آرزو Arzeu' عوران كورفزلری بولنمقده‌در.

بوجارون boudgaroun ياخود يدی برون ايله ماتيفو ، قاقسين وسائره بو سواحلك مشهور برونلريدر .

سيته بوغازنده افريقانك ايكی

چیقینتیلری که بری شرقده جبل الطارقه مقابل سپته « سوتا » دیکری غربنده اسپارتل برونلریدر دکزه طوغری خلیجه نفوذ ودخول ایتمشلردر .

بحر محیط اطلاسی سواحلنده بلانقو یعنی بیاض برون ایله قانتن واطلس سلسله سنك اوجی اولان کرنام برونلر واقعدر .

اسمنك بحر محیطه تشمیلنه سبب اولان وکر برونده قابس کورفزی قرب وجوارینه وبون برونه قدر امتداد ایدن اطلس طاغلرینك جهات مختلفه ومتعدده یه طوغری افراز وتشعیب ایتدیکی شعبه وپایه لری آراسنده یوکسك یایلالر ومنبت ومحصولدار وادیلر وزمرد آسا چایر ومرعالر موجوددر.

سلسله نك قسم غربیسی یوکسك واوزری دائمی قارله مزین تپه لری حاوی اولوب اك مرتفع نقطه سی ٣٤٧٠ متره ارتفاعی حائز اولان میلچن طاغیدر .

اطلس سلسله سنك شمالی وجنوبی ورسانلردن بر چوق صولر تحصل ایدر ایسه ده همان جمله سی موقوت اولوب جریانلری ایام شتایه منحصر کبیدر .

شمال ورسانده جاری صولر اك مهمی وادیٔ مجرده وشلیفدر ورسان جنوبی میاه جاریه سی مجرالرینی برمقدار تمدید ایتدکدن صکره یاقوملر آراسنده غائب اولورلر ویاخود صویی طوزلو اولان وشوت Chote دینلان کوللرده دوکیلورلر .

بربرستانك منظرهٔ عمومیه سی هر جهتنده مختلفدر : جهت شرقیسنده واقع برقه چولی کرچه غایت وخیم ومدهش بر حرارت ویبوست عرض ایدر ایسه ده اوته سنده بریسنده قابل اسکان روضه لر نادر دکلدر .

جهت جنوبیده غایت جسیم فزان واحی صحرا اراضیسنه طوغری دخول ونفوذ ایتمشدر .

سمت غربیسنده کائن اطلس طاغلری بولندیغی مملکتی یکدیرندن متفرق ایکی قسمه تقسیم ایتمشدرکه شمالنده قلان اراضئ قابیل نامیله غایت منبت ومحصولدار ودرجهٔ حراریجه ممالك معتدله دن فرقسزدر .

بعضاً اول درجه صغوقلر حکمفرما اولورکه عادتا برنوس دنیلان بورکیسز طورلق ممکن اوله مز ویغمور موسملری تشرین ثانیدن نیسان آینه قدر امتداد ایلر .

اطلس طاغلرینك سمت جنوبیسی ایسه مبالغه لی صورتده بیان اولندیغی درجه ده اولمیوب کثیر المقدار واحلرله مملودرکه بونلر محصولات ومیوه سنك کثرتیله مشهور وبو جهتله اراضئ مذکوره بلد الجرید یعنی حرما مملکتی نامیله موسومدر . بوراده حرارت سنه نك قسمی اعظمندن غایت شدید اولهرق حکمفرما اولور.

بربرستانده غايت مبذول اوله‌رق نما بولان ليمون پورتقال وتورنج وزيتون اغاجلريله كاغد اعمالنده واقمشه نسجنده قوللانيلان خلفه اوتى و انواع ميوه ايله خرما وسائره ايله طاغلرده اورمانلرينك باشلوجه اغاجلريني تشكيل ايدن يبانى زيتون يوزندن خيليجه تجارت ايديلور.

حيواناتدن سرعت و چوپكلكله مشهور آت ومركب واستر جنسى وصغر ايله دوه بولنمقده‌در .

بربرستانك دولت عليهٔ عثمانيه اداره‌سنده بولنان جهتى مصر حدودندن جزاير مملكتنه دكين ممتد اولور.

بوراسى ادارهٔ ملكيه‌جه طرابلس غرب ولايتيله مستقل بنغازى سنجاغى وتونس امارتى ناميله اوچ قسمدر.

بونلره عائد تفصيلات ايچون طرابلس غرب و بنغازى و تونس كلمه‌لرينه مراجعت اولنه.

بربرستانك سكنه‌سى بربرى دنيلان يرليلرله آسيادن كلان عربلر وآفريقاى وسطادن اسارتله كلوب بعده يرلشمش اولان زنجيلر و اوروپاليلردر.

امازيغ دخى دنيلان بربريلر كوچبه وقبائل حالنده وبعضاً قرا وقصباتده اسكان ايتمكده‌درلر .

بونلرك رنكلرى قرمزى‌يه قريب اسمر اولوب بويلرى اوزون واعضاى بدنيه‌لرى قوى و هر درلو مشاقه محتملدرلر.

عربلر ابتداى ظهور اسلامده كله‌رك يرلشمش ويرليلرله اختلاط ايده‌رك توسع وانتشار ايلمشلردر كه بوكونكى كونده قرا وقصباتده ومنبت محصولدار سمتلرده ياشايوب بسلدكلرى كثير العدد حيوانات ايله تعيش ايتمكده‌درلر .

بربرستانده بر مهم جنس دها واردركه بونلر قول اوغلى ناميله مشهور اولوب فطرةً مجبول اولدقلرى شجاعت وجسارت سببيله اك مهم خدمتده على الخصوص خدمات ضبطيه‌ده وسوارى خدمتلرنده استخدام اولنورلر .

قول اوغللرى اون آلتنجى عصرده كلان تركلرك عرب ومور و بربريلرله اختلاطندن تشعب و تناسل ايده‌رك بوكونكى كونده بيوجك بر عرق وجوده كتورمشلردر .

يهوديلرايله اوروپاليلر لاجل التجاره ممالكك بالخاصه ساحلى قسمنده‌كى بلاد وقصباتده تمكن ايتمشلردر .

كرك بربريلر وكرك عربلر ومورلر وقول اوغلى طائفه‌سى كافهٔ دين مبين احمدى ايله متدين درلر.

بربريلردن متشعب اولان وقبائل متفرقه هيئتنده بولنان توارقلر بربرستانك سمت جنوبيسنده‌كى چوللرده وصحرا اراضيسنده مركز خيام بدويت ايتمكده‌درلر.

بربرستانك جهات مختلفه‌سنده ازمنهٔ متقدمه‌ده بر طاقم حكومتلر تأسس ايتمشدر .

از جمله تونسده يرلشوب قرتاج

دولتی وجوده کلدیکی کبی برقه دنیلان وشمدیکی بنغازی سنجاغنك بر قسمندن عبارت بولنان کیرونایقده یونانلیلرك مهم مستملکاتی وار ایدی.

اوائل اسلامده بلاد بربر کاملاً قبضهٔ تسخیر اسلامیانه کچمش وبنی مدار بنی رستم فاطمیه ... الخ کبی حکومتلر تأسس ایلمشدر.

٩٠٠ تاریخندن صکره عثمانلیلرك سیف جلادتی افریقا قطعه‌سنده پارلامغه باشلدیغی زمان اوروج غازی وبارباروس خیرالدین بکلر طرفندن بربرستانك برقسم مهمی داخلی رایت عثمانی قلنمشدر.

بربریه‌نك معرب اقصا دینلان فاسدن ماعداسی عثمانلی اداره‌سنه داخل اولمشدرکه برچوق زمان غرب اوجاقلری نامیله نیم ممتاز بر ایالت حالنده بولنه‌رق متصرف اولدقلری قوتلی دونمالری هنکام اسفار ومحارباتده دونمای عثمانینك بر قسم مهمی تشکیل ایدر واقدکزده قلوب دشمانه هراس القای خوف وحشیت ایلر ایدی.

بربیر .— بوسنه قطعه‌سنك بناluقه سنجاغنده وصاوه‌صوینك صاغ یاقه‌سنده اون ایکی بیك نفوسلی بر قصبه‌در.

برت .— الجزیره‌ده وبغداد جوارنده کائن مدن وامصار قدیمه‌دن اولوب الیوم خرابدر.

برج الرصاص .— حلب ولایتنده انطاکیه جوارنده اسکی بر قلعه ایدی.

بدج اولیاء .— بغداد کله‌سنه صراجعت اولنه.

برزویه .— سوریه‌ده بر قلعهٔ مشهوره ایدیکه زمان صلیبیونده متانتی حسبیله بر بیوك اهمیت کسب ایتدیکندن اهل صلیبك النه کچمش و ٥٨٤ تاریخنده صلاح الدین ایوبی طرفندن استرداد قلنمشیدی.

برغمه .— اسکی (pergamus) اسمی پرغاموس در. آیدین ولایتنك ازمیر سنجاغنده قضا مرکزی بر قصبه‌درکه ازمیرك شمالنده ٣٩ درجه ٦ دقیقه عرض شمالیده و ٢٤ درجه ٥٠ دقیقه طول شرقیده وقایکوس دینلان باقر چاینك قرب وجوارنده ساحله قریب وسطح بحردن ٦٣ متره مرتفع بر موقعده و سائر شهور وبلاد قدیمه ومشهوره کبی براووه ناظر وحاکم بر نقطه‌در.

نفوس حاضره‌سی ١١٤٨٢ ذکور و ٩٧١٥ اناثکه جمعاً یکون ٢١١٩٧ واماکن موجوده‌سی ٥٦٦٥ مقدارینه بالغدر.

درونده یلدیرم بایزید خانك اثر بناسی اولان غایت مزین وجسیم برجامع شریف ایله متعدد جوامع ومساجدو باموق اعمال واستحضارینه مخصوص بخارلی فابریقه‌لرایله ١٠ دباغخانه ٣ صابونخانه

٨ دکرمن ٥ حمام ٣٠ فرون ٢٣ خان ٣٢ قهوه‌خانه ١٦٤ مغازه ٧٧٩ دکان ١٢ مکاتب اسلام ٥ کلیسا ١ حکومت قوناغی ١ قشله ١ حبسخانه ١ تلغرافخانه وسائره واردر .

برغمه غایت قدیم وبر چوق وقایع تاریخیه‌یه محل ظهور اولمش اولدیغندن انقاضی تاریخجه قیمتداردر.

بوشهر آندروماقك اوغلی پرغاموس طرفندن تأسیس اولنه‌رق اسکندر کبیرك یدفاتحانه‌سنه کچمش و وفاتنده طوائف ملوکدن برحکومتك مرکزی اولمشیدی .

شهرك یتمش بیك جلد کتابی حاوی اولان کتبخانه‌سی اسکندریه کتبخانه‌سی قدر شهرتلی ایدی . و مدنیت وزینت ومعموریتجه شهر درجهٔ قصوایه‌واردی. اولوقته دکین یازی یازمق ایچون استعمال اولنان پاپیروس یرینه پار-شومین دینلان دری اعمال اولندی‌که الیوم برغمه‌نك سختیان اعمالاتی شهر تکثیر عالمدر .

سن پول طرفندن تأسیس اولنان یدی عدد کلیسادن بریسی‌ده برغمه‌ده ایدی.

برغمه بروقتلر استانبول ایمپراطور-لرینه وبعده عربلره نهایت ١٣٦٠ تا-ریخنده عثمانلیلره انتقال ایتمشدر.

برغمه قضاسی : شمالا خداوندکار ولایتنك قره‌سی لواسی شرقاً صومه مغنیسا قضالری جنوباً منمن قضاسی وچاندارلی کورفزی غرباً اطه‌لردکزی ایله محاط ومحدوددر.

مذکور قضا تربیعاً ٢٨٥٦ کیلو-متره اولوب نفوس موجوده‌سی وجه آتی اوزره در :

اقوام	اجمال	یرلی ذکور	یرلی اناث	یبانجی ذکور	یبانجی اناث
اسلام	٥٣٨٢٣	٢٠٥٠١	٢٥٢٨٩	٧٢٨	٣٠٤
روم	١٠٢٥٠	٤٨٧٥	٤٢٩٠	٦٩٩	٣٨٦
ارمنی	٨٠٩	٤١٠	٣٩٩		
بلغار	٢٥٨			١٤٢	١١٦
یهودی	٤٩٥	٢٤٣	٢٥٢		
اجنبی	٧٦			٥٢	٢٤
یکون	٦٥٧١١	٣٣٠٣٠	٣٠٢٣٠	١٦٢١	٧٣٠

قضانك اراضیسی برنجی درجه‌ده منبت ومحصولدار اولوب باقر چایی ایله دها برقاچ کوچوك صولرله ارواواسقا اولنمقده‌در.

خاصلاتی حبوبات متنوعه ایله پاموق وانواع میوه‌دن عبارتدر .

داخل قضاده امراض متنوعه‌یه نافع بش عدد مشهور ایلیجه واردر :

بونلردن پاشا ایلیجه‌سی برغمه‌نك اون بش کیلومتره جانب شرقیسنده اولوب درجهٔ حرارتی ۳۲ و املحهٔ مترکبه‌سی سولفات دوسود ، سولفات دومغنزی ، قاربونات دوسود ، آسید سولفریك‌دن عبارتدرکه رثیهٔ مفصلیه و امراض جلدیهٔ مزمنه‌یه غایت نفعی واردر .

قاینارجه نام ایلیجه دخی برغمه‌نك بر کیلومتره مسافه‌سنده اولوب درجهٔ حرارتی ۲٦ در .

قضـا ادارهٔ ملکیه‌جه ۱۷۰ پاره قریه ایله نواحیٔ برغمه ـ ایلیجهٔ برغمه ـ دیکیلی ـ آیازمید ـ جاندارلی ـ قوزان نامیله ٦ عدد ناحیه‌یی مشتملدر.

مرکز قضا مستثنا اولدیغی حالده داخل قضا ونواحیٔ ملحقه‌سنده ٦۹ دباغخانه ۲ صابونخانه ۱۰۰ دکرمن ۷ حمام ۳۹ فرون ٤ خان ۱۲۸ میخانه ٥۷۹ دکان ۱۱۲۰۹ خانه، ٦۷ مسجد ۷۷ جامع ۲۲ کره‌میدخانه ۱ قشله ۱ خسته‌خانه ٤ تربه ۱۳ کلیسا ۸۰ مکتب (٦۹ زی اسلام) و سـائره واردر.

برغما قضاسی سرا پا آثار عتیقه‌ایله مملو وتاریخ نقطهٔ نظرنده غایت‌قیمتدار اولوب هرطاشی مدن وامصارقدیمه‌دن برینك انقاضی وهر قاریش طوپراغی اك مهم بروقعهٔ تاریخه‌نك محل جریانی عرض واخطار ایتمکده‌در.

برغمه چایی .ـ آیدین ولایتنده جاری باقرچاینك اك مهم توابعی اولوب منبعی تیمورجی طاغنك جنوبی اتکلرندن اخذ ایدرك جهت جنوبه طوغری جریان و برغمه قصبه‌سنك یانندن کچدکدنصکره قصبه‌نك براز جنوبنده نهره قاریشور. اسکی اسمی سوتویس یاخود کیتوس (cetuis) در .

برغوس .ـ زبانزدی بورغازدر. برغوس لسان یونانیده قله معناسنه اولان بیرغوسدن محرف اولوب بورغاز دیه تلفظ واستعمال اولنور.

ممالك عثمانیه‌ده بو اسمده برچوق موقعه تصادف اولنمقده‌در.

(۱) اخیولی برغوس «بورغازی» اسکی اسمی آپولونیا Apollonia در.

اوروپای عثمانیده شرق روم ایلی ولایتنك منقسم بولندیغی الویه‌دن شرقده واقع برغوس سنجاغنك کرسیٔ اداره‌سی اولوب اسمنه منسوب وبحر سیاهدن منشعب اولان برغوس کورفزینك منتهاسنده واقع تخمیناً بشبیك نفوسی مشتمل غایت مهم وایشلك بر قصبه واسکله‌در.

مشتملاتی : برغوس ـ سوزه بولی میسوری ـ اخیولی ـ سوزه بولی‌نامیله بش عدد قضادن عبارتدر.

(۲) لوله برغوس « بوغازی » ، درکه ادرنه ولایتنك قرق کلیسا سنجاغنده بر قضا مرکزی اولوب درسعادت ایله ادرنه اراسنده وتیمور یول

خطنه بر استانبوله اوتوز ادرنه‌یه
اوتوز درت مرکز لوا اولان قرق
کلیسایه سکز تکفور طاغی اسکله‌سنه
اون ساعت بعد و مسافه‌ده واقعدر .

قصبه تیمور یول کذرکاهنده اولد-
یغندن غلبه‌لك اولدقجه منتظم اولوب
مکمل قبه‌لی چارشوسی صدر شهید
صوقوللو محمد پاشانك مشهور معمار
سنانك اثر بناسی اوله‌رق برر باب جامع
ومسجدی و بر قاچ جامع ومدرسه ایله
طریق کلشنی‌یه منسوب بر درکاه وسائره
واردر .

اعزهٔ کرامدن حاجی بایرام ولی
قدس سره حضرتلرینك خلفاسندن
بکتاش چلبی ایله سنجاقدار بابا وادریس
بابا وغازی قره‌جه علی بك کبی ذوات
مدفوندر .

لوله بورغازی قضاسی: قرق کلیسانك
جهت جنوبیسنده واقع اولوب قاریشدیران
کبیر و احمد بك نامنده ایکی ناحیه ایله
اوتوز ایکی قریه ویدی عدد چفتلکاتدن
مرکب ومتشکل اولوب سکنه‌سی اسلام
و روم ویهودی و بلغار وقبطی اولمق
اوزره ١٥٣١٣ نفوسدر .

قضانك اراضیسی ١١٧٣٤١١ دونمدن
عبارت اوله‌رق قسم اعظمی مزروعدر .
روم ایلی شمندوفرینك ٤٢ کیلو-
متره محلی داخل قضاده‌در .

لوله برغوس قضاسنده ٢٨٢٩
خانه ٣٠٠ دکان و مغازه ٢٥ فرون
٨ خان ١ حمام ٢٢ دکرمن ٢٩ اوطه
٢٢ چفتلك ١٦٥٣ باغ ٢٢٣٥٩
قطعه ترلا ٥٢٤ چایر ٤١ مرعا ٢٠٠
عرصه ٢٩ جامع و مسجد ٢٢ مکتب
١ مدرسه ١ تکه ٧ کلیسا ١ حاورا
١ قشله ١٧ چشمه وسبیل واردر .

(٣) بیغا سنجاغنده و قلعهٔ سلطا-
نیه‌نك ١٨ کیلومتره اوزاغنده وساحلدن
یارم ساعت قدر کریده واقعدر .

بونلردن ماعدا چکمجه قربنده بر
قریه‌نك اسمی قوم برغازی و چتالجه
سنجاغنده صو یولی ناحیه‌سنك مرکزی
صو بورغازی و مدانیه توابعندن بر
قریه‌نك نامی طاش بورغازی ودیمتوقه‌یه
ملحق بر ناحیه مرکزینك اسمی قله‌لی
بورغازدر .

برغوس چایی . - بیغا سنجاغی داخلنده‌جاری
بر صویك اسمیدرکه منبعی بورغاز
قریه‌سنك بش فرسخ قدر شرقندن
الدقدن صکره لاپسکینك اوچ ساعت
غرب جنوبیسنده چناق قلعه بوغازینه
دوکیلور .

برقعید . - موصل حوالیسنده بقعا ناحیه‌سنده اوائل عهد
اسلامیه‌ده غایت معمور و مشهور بر
قصبه ایدیکه آل حمدانك ودها بعض
مشاهیراسلامك مسقط رأسی بولنمشدر.

برقوفجه . - برقوواچ berkovatz بلغارستانده وودین
قصبه‌سنك ٢٢ ساعت قدر اوزاغنده
وطونه توابعندن اوغوستول -ogous

toul نهری اوزرنده واقع مرکز قضا
و آلتی بیك نفوسلی بر قصبه‌در .

برقه .— آفریقا شمال سمتنده وطرابلس غرب ولایتنك شرقنده
ساحل بحر سفیدده کائن برقطعهٔ جسیمه
و وسیعه‌نك اسمیدر .

برقه دینلان محلك شمالی آق دکز
ایله محاط اولوب شرق جهتی خدیویت
مصریه وغرب جهتی طرابلس غرب ایله
سیدره کورفزی ساحلنه وحدود جنو-
بیه‌سی صحرای کبیر ولیبی چولنه قدر
امتداد ایتمشدر .

بو مملکتك سواحل جهتی معمور
وقابل عمران ایسه‌ده ایچرو طرفلری
چول حالنده‌در .

مع هذا چولك اورته‌سنده بریسنده
صولاق محلار واوجله کبی واحلر نادر
دکلدر .

قطعه‌نك غرب شمالی جهتی ساحلدن
مرتفع و طاغاق اولوب جبالك دیك
وسرت میللی اولان وادیلرنده جریان
ایدن قصیر المجرا دره و چایلر ممالك
معتدله‌نك اك لطیف منظره‌سی وچمنزار
محلاریله مسابقت ایده‌بیله‌جك درجه‌ده‌در .

اهالیسی بدوی و خیمه نشین عرب
وبربریلردن عبارت اولوب غایت چوق
اولان حیوانلرینی اوروبا وسائر جهتلره
سوق واخراج وانلر واسطه‌سیله تأمین
معیشت و احتیاج ایدرلر .

برقه دینلان اراضی ازمنهٔ قدیمه‌ده
سیره‌نائیق نامیله مسمی اولوب سوا-
حلنده یونانیلرك مهم مستعمراتی وار
ایدی‌که سواحلده تأسیس ایتمش اولد-
قلری شهرلرك خرابه‌لری بوکون انظار
سیاحینده عرض موجودیت ایتمکده‌در .

بلاد مذکوره‌نك مشهور ومعروف
بولنانلری شمدیکی بنغازی‌نك بولندیغی
محلده برنیکه ، توشیره ، برقه یاخود
پطولمائیس ، آپولونیا ، کیرن‌در .

اشبو شهرلر سببیله برقه اراضیسی
بش شهر معناسنه اولان پنداپولیس
نامنی دخی حائز ایدی .

برقه شهرینه نسبتله برقه و کیرن
شهرینه نسبتله سیره‌نائیق نامی ایله دخی
موسوم اولمشیدی .

شمدی برقه چولی دینلان اراضی
قدیماً اول درجه‌ده منبت و محصولدار
ایمش‌که اکین اکمك ایچون چفت سور-
مکه لزوم کورلمز و یبانی زیتون
اغاجلرینك مقداری تخمین اولنمزایمش .

الیوم برقه اراضیسنك پورتقال لیمون
حاصلاتی ایله ساده یاغی وبال وخرماسی
غایت مبذول ومقبولدر .

برقه اراضیسی اسکندردن صکره
بطالسه‌یه آنلردن رومالیلره انتقال ایتمش
و ٢٢ تاریخ هجریسنده اسلاملرك النه
کچه‌رك بر چوق وقایع حربیه‌یه میدان
ظهور اولمشدر .

طرابلس غرب اوجاغنك دولت علیه
اداره‌سنه کچدیکی زمان بوراسیده
برلکده ممالك عثمانیه عدادینه داخل
اولوب کاه مستقل لوا وکاه طرابلس

غربه تابع بر سنجاق و بعضاً آیریجه بر ولایت حالنده اداره اولنمقده بولنمشدر. شمدیکی حالده بنغازی سنجاغی ناميله الويهٔ مستقله هيئتنده‌در.
بنغازی ماده‌سنه مراجعت اولنه.

بره کتلو معدن .— یاخود چام آردی.
قونیه ولایت و نیکده سنجاغنده و مشهور آلا طاغك شمالی اتکنده بر قریه‌در که جوارنده قورشون چیقار مهم بر معدن واردر.
مذکور معدندن سنوی ٢٠٠ بیك قیه قورشون چیقاریلور.
٢٥٠٠ قدر نفوسی برقاچ جامع ومکتبی وبر کلیساسی واردر.
بواسمده روم ایلیده سلانیك ولایتنده قواله‌یه قریب برقریه دها واردر.

برکة الکرون .— بحیرهٔ قارون ماده سنه مراجعت بیوریله.

برکة المریوت .— بحیرهٔ ماریوط ماده‌سنه مراجعت اولنه.

برکة ابراهیم .— حلب ولایتنده رفه‌نك جنوبنده برکوچك کول اولوب بالیغی چوق ایسه‌ده اهالی طرفندن قدیمته ذهاب اولندیغندن صید اولنمز.

برکة الحاج .— قاهره شمالیسنده ملوك قدیمهٔ اسلامیه طرفندن صیفیه اتخاذ اولنان محلك اسمیدر.
برکة الجب ماده‌سنه دخی مراجعت قلنه.

برکة الحبش .— کذا مصرده ونیل ساحلنده برمفرح محلدرکه وقتیله امامین افندیلریمزك اولادینه وقف اولنمشیدی.
اثنای فیضانده نیل صولریله استیلا اولندیغندن برکه و جوارنده حبش اسمیله باغچه‌لر بولندیغیچون حبش ناميله مسمی‌در.

برکة الخلیص .— [سمت حجازده] بین الحرمین سبزه‌دار برمحلك اسمیدر.

برکة الزلزل .— بغداد جوارنده برکول ایدی.

برکة الفیل .— قاهره جوارنده قدیماً سواحلی معمور ومزین برکول اولوب وقتیله محل تنزه برمحل ایمش.

برکی .— آیدین ولایتنده ازمیر لواسنك اوده‌مش قضاسنه ملحق نواحیدن برینك مرکزی اولوب مرکز قضانك اوچ چاریك قدر بعد شمالیسنده وسطح بحردن ١٢١٩ متره مرتفع شمولوس طاغنك برتپه‌سنده ٣٨ درجه ١٦ دقیقه عرض شمالی و ٢٥ درجه ٢٣ دقیقه طول شرقیده واقع ١١٠٠٥ نفوسی و ١٠٠٨ اما کنی محتویدر.
درونده برقاچ جامع ومدرسه وعلمای مشهوره‌دن برکوی محمد افندینك تربه‌سی موجودر.
مشارالیه بوقصبه‌یه منسوب اولوب برخیلی مدت خواجهٔ سلطانی عطاء اه-

افندینك انشا ایتمش اولدیغی مدرسه‌ده مدرسلك ایتمشدر .

برکی ناحیه‌سی : طاغ مرمریس ناحیه‌سی وقصبه قضاسی ، کلاس ناحیه‌سی اوده‌مش و بایندر قضالری آراسنده اولوب اراضیسی قسماً طاغلق وقسماً اووه‌در .

٤٣ پاره قریه ایله ١١٢٤٦ نفوسی مشتملدر .

برمه . — مصرده فسطاطدن اسکندریه‌یه منتهی جاده اوزره برقصبه ایدی .

برنیق . — عرب جغرافیونك برنیکه‌نك معربی اوله‌رق بنغازی شهرینه ویردکاری اسمدر .

برنیکه . — بطالسهٔ مصریه‌دن فیلادلفك قیزینك نامنه منسوب اولمق اوزره مصروحوالیسنده تأسیس ایتمش اولدیغی بلاد وقصباتك اسمیدرکه بونلر بنغازی ایله بحر احمر ساحلنده‌وباب‌المندب‌جواریله‌حبشستانده ایدی .

برود . — بوسنه قطعه‌سنده‌وبنالوقه سنجاغنده بر ناحیه‌درکه موقعی صاوه صوینك صاغ یاقه‌سنده و اوستریاده کائن برود قصبه‌سی مقابلده‌در .

سرای بوسنه‌دن برخط تیمور یولی اوستریا خطلریله برلشمك اوزره‌برووده قدر منتهیدر .

بروسه . — « بروسا . Prusa » ممالك عثمانیه‌نك الك کوزل شهرلرندن و اناطولینك برنجی درجه‌ده تجارتکاهلرندن بریسی خداوندکار ولایتنك کرسیٔ اداره‌سیدر .

شهر درسعادتك ٨٠ کیلومتره واسکله‌سی اولان مدانیه‌نك ٣١ کیلومتره اوزاغنده ومشهور کشیش طاغنك اتکنده وغایت کوزل براووه‌یه ناظر محلده مبنی اولوب ابنیه‌لری طاغك اتکنه طوغری قات قات انشااولنمشدر.

کشیش طاغنك قربیتی جهتیله صویی غایت مبذول وخانه‌لرینك‌همان‌کافه‌سنده ماء جاری موجوددر .

نیلوفر صویی شهرك اوواده‌کی باغچه‌لرینی اروا واسقا اتدیکی کبی ایچروسندن کچن بر ایکی آقار صو دها واردر .

خانه‌لرینك اکثری استانبول اصول وطرزنده‌در .

یلدیرم بایزیدخانك اثر بناسی اولان اولو جامع ایله اورخان ویلدرم جاملری ومراد ثانینك وچلبی سلطان محمدك جامع وتربه‌لری وچکرکه‌ده‌کی خداوندکار جامعی شهرك جسامت و اهمیت ومعموریتله حقیقهٔ متناسب وهر بری صنایع معماریهٔ عثمانیه‌نك برانموزجیدر.

استانبوله مشابه و اوستی قپالو چارشیسی ایله خان واوتللری و ایپك اعمالاتخانه وفابریقه‌لری واقمشهٔ حریریه‌یه مخصوص دستکاهلری و امراض متنوعه‌یه نافع قاپلوجه‌لری عسکری وملکی اعدادی ورشدی واناثه

مخصوص رشدیه مکتبلری شهرك تزیینات
وعماراتنه دلالت ایدر .

بروسه شهری بیتنیا قرالی ایکنجی
پروسیاس طرفندن تأسیس اولنه‌رق
نامه نسبتله بروسه اسمیله مسمی اولمش
وبرآرالق شرق ایمپراطورلغنه انتقال
ایدرك قرون وسطاده استانبولك تجارت
مخزنی وعثمانلیلره قارشو حکومتك برنجی
درجه سوق الجیش نقطه‌سی حالنی کسب
ایتمشیدی .

۷۲۶ تاریخنده اورخان غازی حضرتلری
طرفندن تسخیر بیورلدقده اهمیت موقعیه
وانتظام ومعموریتی جهتیله دولتمزك
برنجی پای تختی اتخاذ قلنمش وادرنه‌نك
فتحیله پای تختك روم ایلی‌یه نقلنده دخی
اهمیتنی محافظه ایدرك سلاطینك رسم
جلوسلری بروسه‌ده اجرا ووفاتلرنده
جسدلری بوشهرده دفن ایدیلورایدی .

استانبولك فتحنده رسماً پای تخت
قسطنطینیه‌یه نقل اولنمغله بروسه
خداوندکار ولایتنه مرکز اولمشدر .

بروسه‌ده سلاطین عظامدن مؤسس
بنیان دولت عثمان غازی ایله اورخان
غازی ومراد خان اولی ، یلدیرم بایزید ،
چلبی سلطان محمد ، مراد ثانی حضراتی
ایله برچوق شهزاده‌کان واعزهٔ کرامدن
امیر بخاری ، منلا فناری ، مولد
شریف صاحبی سلیمان چلبی وحضرت
افتاده وسائره مدفوندر .

بروسه سنجاغی — مرکز ولایتنك
سنجاغی اولوب شمالاً مرمره دکزی
شرقاً ارطغرل غرباً قره سی جنوباً
کوتاهیه سنجاقلریله محاط ومحدوددر .

اراضیسی غایت منبت ومحصولدار
وولایتنك الك ممتاز قسمی اولوب حبوبات
متنوعه ایله دوت اغاجلری وزیتون ،
پاموق ، اوزوم ، خردال ، پیاغی
وکتان تخمی جملهٔ محصولاتندندر .

ایپك قوزه‌سی اخراجی ایچون
فابریقه‌لر حاولی ، چارشاف والبسه‌لك
بروجك وقره‌ب اعمالنه مخصوص
دستکاهلر علی الخصوص مرکز ولایتنده
بخارلی ماکنه‌لر واردر .

لوانك نفوسی جدول آتیده مندرجدر :

	عدد نفوس	
اقوام	اناث	ذکور
اسلام	۱۰۷٤۲۳	۱۱۰۸٦٤
روم	۲٤۰۵۷	۲۵۲۷۵
ارمنی	۱۳۹٦۱	۱۳۸۳۷
قتولیك	٤۰۳	۳۲٤
پروتستان	۲۱۲	۲۱٤
بلغار	۱۸	۳۷
یهودی	۱۳۸۷	۱٤۱۷
اجنبی وملل مختلفه	۳٦۸	۹٤٦
یکون	۱٤۸۲۸	۱۵۲۹۳٤

یکون عمومی
۳۰۰۷٦۲

بروسه سنجاغی : بروسه ـ مدانیه ـ
کملك ـ بازارکوی ـ میخالیج ـ کرماستی ـ
اطرانوس ـ خرمنجق ـ کوکجه طاغ

نامیله ۹ قضا و ۲ ناحیه ویدیبوزه قریب قریه‌یی جامعدر .

بزاعه . — حلب ولا یتنك باب قضاسنده باب قصبه‌سنك جهت شرقیسنده حلب جاده‌سی اوزرنده کوچوك برقصبه اولوب ابن فراس ایله بعض شعرانك مسقط رأسلریدر .

بساپاره . — قلبه‌نك اسم قدیمیدر. بس قـوم قدیمنك مرکزی اولمغله بو اسمله تسمیه اولنمشیدی. تفصیلاتی ایچون قلبه‌یه مراجعت اولنه.

بساسه . — مکهٔ مکرمه اسامیسندن اولـوب وقت جهالتده ویرلمشیدی .

مکهٔ مکرمه ماده‌سنه نظر اولنه .

بستان . — البسیان کله‌سنه مراجعت اولنه .

بسراط . — مصرك بلاد قدیمه‌سندن ایدی .

بسرفوث . — حلب جـوارنده نورالدین شهیـد متوفا زماننده کسب شهرت ایتمش بر قلعه‌نك اسمیدر .

بسکنتا . — جبل لبنان سنجاغنده متن قضاسنه ملحق بر ناحیه مرکزیدر .

مشتملاتی ۹ قریه وسکنه‌سی درتبیك نفوسدن عبارتدر .

بسمیل . — کردستانده دیار بکر ولایت و سنجـاغنده ودجله‌نك ساحل یسارنده واقع برقریه‌نك اسمیدر .

بشره . — جبل لبنـان سنجـاغنده بطرون قضاسنه ملحق ۹ قریه‌دن مرکب بر ناحیـه ومرکز ناحیه‌نك اسمیدر .

بشکتاش . — درسعادتك بر مشهور سمتی اولوب فندقلی ایله اورته کوی آراسنده واقعدر .

درسعادت ماده‌سنه نظر اولنه .

بشیك کولی . — سلانیك ولا یتنك کسـندره قضا سنده وخالکیدیك شـبه جزیره‌سـنده برکولك اسمیدر .

مذکور کول طولاً ۳۰ عرضاً ۷ کیلومتره امتدانده الوب بعض محلنده عمق ۳۰ متره‌یه بالغ اولور .

خالکیدیك شـبه جزیره‌سـنده کائن ایو اصیل کولنـك صـولری بر مجرا واسطه‌سیله کوله جریان ایله بعده یدی کیلـومتره امتـدادنده بر ایاق ایله هر ایکیسـنك صویی رندینا کورفزینه دوکیلور .

بشیك کولنك بالغی غایت چو قدر . جنسلری: سازان، برکی ، چروتو، شرقه، طورنه، لیپاری، لستی وباطقه‌دن عبارتدر .

بالق رسومی سنوی بیك بشیوزلیرا قدر طوتر .

بشیکه کورفزی . — قلعهٔ سلطانیه بوغا زینـك مدخلنده واناطـولی سا حلنده اسکی استانبول خرابه‌سنك اوکنده محافظه‌لی

بولنیاندرکه کمیلر ایچون مکمل بر ملجاء اولور .

بصره .- آسیای عثمانینك الجزیره جهتنده‌کی ولایتلرندن

بصره ولایتنك کرسئ ادارەسی اولوب همنامی اولان کورفزك ٩٠ کیلومتره قدر یوقاریسنده ومذکور کورفزه منصب اولان شط العرب نام نهرك غرب ساحلنده ونهره بر خندق ایله مربوطدر .

موضع جغرافیسی : شهره ٣٠ درجه ٢٩ دقیقه ٣٠ ثانیه عرض شمالیده‌وه ٤٥ درجه ١٩ دقیقه ٣٦ ثانیه طول شرقیده واقعدر .

شط العربك فیضانندن تحصل ایدن وصورد نیلان بطاقلقلرك محافظه سیچون انشا اولنان سدلرك قریلوب صولرك یایلمسیله پیدا اولان قامیشلقلر وسازلقلر سببیله بصره‌نك هواسی وخیم ومصر صحت ایسه‌ده موقعنك اقتضاسی اهمیت تجاریه وعسکریه‌سی زیاده‌در .

شهری محیط اولان سورك داخل وخارجنده متعدد خرما بغچه‌لری وجوارنده لایعد نخلستانلردن سنوی کلیتلی حاصلات آلنور .

بصره وجوارینك وخامت هواسیله برابر بر طرفدن شمسه معروض اولمسی و دیکر طرفدن شط العربدن کشاد ایدیلان متعدد سقی واروا قناللرینك صولری یومیه ایکی دفعه وقوعبولمقده اولان جذر ومددن قباروب آلچالدیغی جهتله مزارعی هر کون ایکیشر دفعه صولادیغندن نباتاتك برسرعت فوق العاده ایله نشوونماسنه سبب اولمغله اراضئ مملکت فوق العاده بر قوهٔ انباتیه‌یه مالکدر .

شهرك هندستان وایران وکردستان وجزیرة العربه قریبتی جهتیله سنه‌نك اوچ درت آینده اول طرفلردن کلان مراکب وسفاین تجاریه بصره‌ده اجتماع ایتدکلرنده مذکور آیلرده بصره شهری پك مکمل بر پنایر محلی اولمغله اهالئ بلده بو اجتماعدن تجارتجه پك بیوك بر استفاده ایتمکده‌درلر .

بصره‌نك نفوسی یرلی ومسلم اوله‌رق اون بیکدن زیاده اولوب تبعهٔ اجنبیه بوحسابه داخل دکلدر .

اهالیسی علی العموم فلاحت وتجارت ایله مألوف ولسان عربی تکلم ایتمکده و ایرانه جواریت ملابسه سیله لسان فارسی دخی سویلنمکده‌در .

بصره‌نك چارشیسی خان ومغازه‌لری چوقدر .

ابنیه‌لری علی العموم ایکی قاتلی وسوقاقلری طولامباجلی وغیر منتظمدر .

مکتبلر همان اصول قدیمه اوزره اوده بر قاچ مکاتب صبیانیه یه منحصر کبیدر .

بصره کورفزندن کلان بیوك کمیلر وواپورلر شهره قدر کیره‌بیلورلر ایسه‌ده اورادن بغداده قدر نقلیات عمان عثمانی وانکلیزك لنچ قومپانیاسنه منحصردر .

بصره شهری حضرت عمر ابن خطاب (ر)ك اثر بناسی اولوب زمان خلافتلرنده ایران اردولرینك اس الحركاتی و ملجائی اولمق اوزره بالانتخاب « عتبه بن غزوان » معرفتیله تأسیس اولنمشیدی.

فقط شهرك شمدیكی محلی اصل انتخاب اولنان واسكی بصره نك یری اولمیوب شهر قدیم نهرك ١٨ كیلومتره غربنده والیوم حضرت زبیر و طلحه نك مراقد مباركه لری بولنان محلده بنا اولنمش ایدی .

شهر تأسیسنی متعاقب پك زیاده غلبه لك پیدا ایتدی وپك بیوك اهمیت تجاریه قزاندی ومنتخبنك حسن انتخابه مالكیتی هركسه تصدیق ایتدیردی . ونفوسی ٢٠٠ بیكی تجاوز ایدرك بر چوق علما وادبا یتشدی .

بوندن بش عصر اقدمنه قدر بصره اسكی موقعنده اولوب كیت كیده خرابه یوز طوتمغله وشهری نهره توصیل ایدن سیر وسفاین قنالی دخی طولمغله اهالیسی محل قدیمی ترك ایله ساحل نهره طوغری كله رك شمدیكی شهرك بولندیغی محلی تأسیس ایلشلردر .

ادوار اسلامیه ده بصره خطهٔ ایرانیه و هندستان و جزیرة العرب ایچون بر تجارت مخزنی حكمنده ایدی .

امید برونی طریقنك كشفی شهرك اهمیت تجاریه سنی براز سكته دار ایتد- یسه ده ینه بصره بسبتون مركزیت تجارت حالندن اسقاط اولنه مامشیدی.

كچنده سویش قنالنك كشادی اوروپا ایله اسیا آراسنده الك قیصه بر طریق تجارت وجوده كتیرمش اولد- یغندن مراكب بحریه وقوافل تجاریه نك ارتق بصره یی كذركاه ایتملرینه حاجت براقامغله شهرك اهمیت تجاریه سی آنجق جوار و حوالیسنه انحصار ایتمش و بر عتیقك تجارت مركزلكی شرقی اسكندریه انتقال ایلشدر .

بصره برقاچ كره ایرانیلر ایله دولت علیه اداره سنه كچه رك برچوق محاربانه جولانكاه اولمش وذاتاً دركار اولان وخامت هواسی دخی سقوط تجارتنه منضم اولمغله بسبتون رونق قدیمنی ضایع ایتمشدر .

بر ارالق بغداد ولایتنه مضاف بر سنجاق مركزی اولدیغی حالده صكره لری آیریجه بر ولایت مركزی اتخاذ قلنمشدر .

بصره سنجاغی: ولایتی تشكیل ایدن الویه نك بریسی ومركز سنجاغی اولوب طولاً اوتوز بش عرضاً اون ساعت قدر امتداده مالكدر .

اراضیسنك قوهٔ انباتیه سی درجهٔ فوق العاده ده اولوب هر نوع اشجار و اثمار یتشدرمكده ایسه ده شمدیكی محصولنك اكثری خرما میوه سبزه و جزئیسی چالتیك حنطه شعیر باقله لوبیه سیسام داریدن عبارتدر .

سنجاغك باشلوجه نهری شط العرب اولوب دجله ایله فراتك اتحاد والتصا-

قندن ترکب ایتمشلردرکه بونلردن صنعی وطبیعی اوله‌رق افراز اولنمش اولان قناللر وشمس ایله قمرك جاذبه‌سنه عطف اولنان مدوجذر سایه‌سنده خرما بغچه‌لری وترلالر بهر کون حقیله اروا و اسقا اولنمقده‌در .

قضا داخلنده طاغ واورمان یوقدر حیوانات اهلیه‌سی آت اوکوز مانده قیونه منحصر ایسه‌ده آزدر .

معادنی ایسه بصره‌یه اوچ بچق ساعت مسافه‌ده کائن اولدقجه جسیم بر مملحه‌دن عبارتدر .

ادارهٔ ملکیه‌جه بصره سنجاغی : بصره ، قورنه ، کویت نامیله اوچ قضا وبصره قضاسنه صبوطفاو ، شط العرب ، زبیر ، هارثه ، ابوالخصیب نام بش ناحیه‌یه منقسمدر .

بصره ولایتی .— آسیای عثمانینك منتهای شرق جنوبیسنده وعراق عربی قسمنك نهایت جنوبیسنده مؤسس ومتشکل اولوب شمالاً بغداد ولایتی شرقاً کشور ایرانك خوزستان قطعه‌سی غرباً عربستان ونجد چوللری جنوب شرقی جهتندن بصره کورفزی ایله محاط ومحدوددر .

اراضیسی على العموم دوز وعارضه سز اولدیغندن طاغاق و اورمانلق سمتی یوقدر .

دجله وفرات نهرلری ولایتی قطع ایله قورنه‌ده بعدالالتصاق شط العرب نامنی اخذ ایدرك بصره کورفزینه منصب اولور .

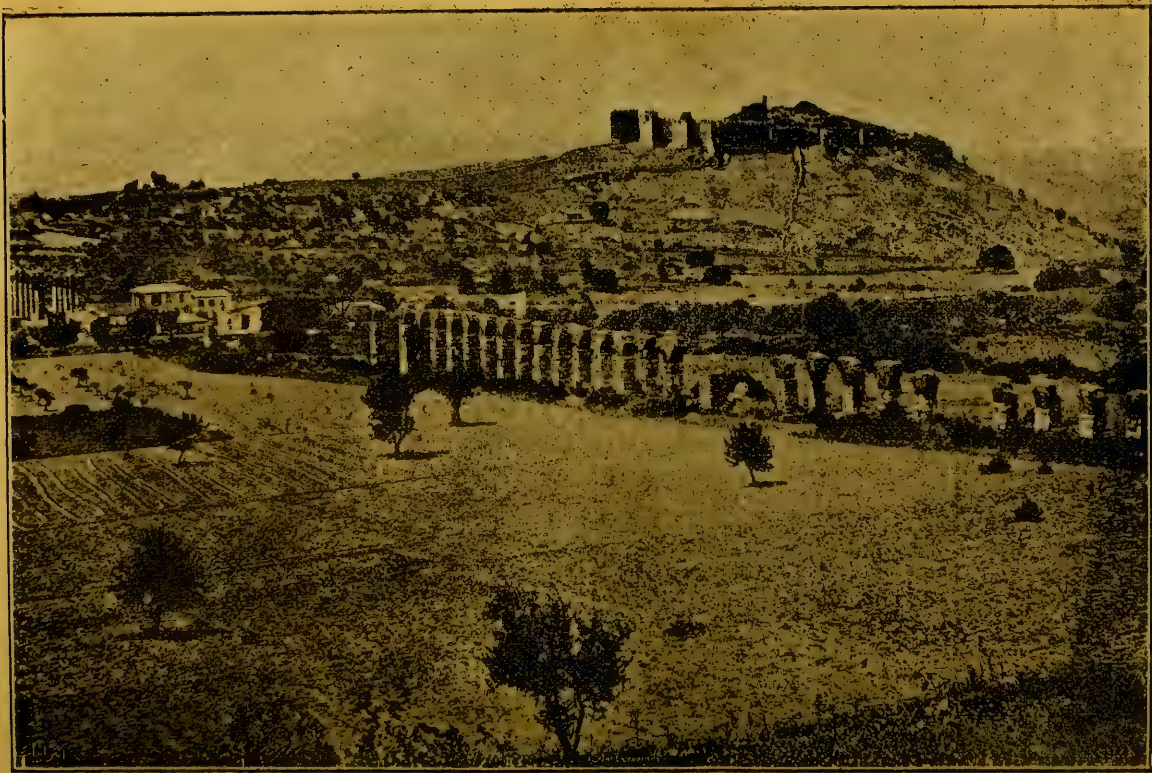
اشبو ایکی نهرك کرك توابعی وکرك سقی وارواء اراضی ایچون یکدیکرینه صبوط اوله‌رق آثورو بابلیلر وعربلر طرفندن حفر وکشاد اولنان قنالری قدیماً ولایتك درجهٔ عمران وتمدنی تزییده مدار اولمقده‌لر ایکن بوکون سد و ریختیملرینك خرابیتی ومجرالرینك طولمسی سببیله شط العربك طغیان وفیضاننده واثنای جذر ومدده ولایتی بطاقلقلر استیلا ایدرك هواسنی توخیم ایتمکله سکنه‌سی طاغلمش ومعمورهٔ عام اطلاقنه شایان اولان شط العرب وادیسنده‌کی نیجه مدن وامصار بطاقلقلر آلتنده قالمشدر .

ولایتك موقعنك اهمیتی واو توجه شط العربك ایکی‌یه بولرجه‌سنه قطع ایتمسی وبوکا انضمام ایلیان حادثات جویه‌سی حسبیله که مدوجذر کیفیتیدر . ولایتی طبعاً الك برنجی مملکتلر میانه ادخال ایدر .

اراضیسی ۱۵۰۰۰۰ مربع کیلومتره‌یی متجاوز اولوب نفوسی قسم اعظمی عشائر وقبائلدن عبارت اولمق اوزره ایکیوز بیکدن زیاده‌جه‌در .

بین الاهالی لسان عرب تکلم اولنور . ومذهبلری شافعی حنبلی مالکی حنفی اولوب بینلرنده‌کی روابط ومناسبات السنه ایله مذهبدر .

عشائر خلقی خیمه‌لرده اقامت وحیوان بسلمك ایله تعیش ایتمکده وقبائل متفرقه‌یه منقسم اوله‌رق یاشامقده‌درلر ، که یالکز

ایاسلوغ ویاانس شهر قدیمی خرابه‌سی

بصره جهتنده اولان عربان يدی سكز قدر فرقه‌يه منقسمدر .

ولايتك حاصلاتی غايت مبذول خرما ايله پرنج و آرپه اولوب خرما اخراجاتی كلی بر مبالغه رسيده اولمقده‌در .

ادخالات تيمورة اقمشه، قهوه، شكر و تنبا كو كبی شيلردر .

موجود يوللره نسبةً طريق نهريه بين التجار مرجح اولديغندن سفائن تجاريه شط العرب اوزرنده صورت دائمه‌ده امد شد و عمان عثمانی ايله لنج قومپانياسی واپورلری دخی بغداده قدر سير وسفر ايلمكده‌درلر .

معارف جهتی براز اصلاحه محتاجدر .

داخل ولايتده عشرهٔ مبشره‌دن زبير ابن العوام وطلحه ايله صحابهٔ كرامدن انس ابن مالك رضی اه عنهم حضراتی ايله ائمه اثنی عشردن موسی الكاظمك اوغلی محمد جوادك نسلندن يحيي وصحابه‌دن مقداد بن‌اسوالكندينك تربهٔ شريفه‌لری و امام علی افندمزك اثر بناسی اولان بر باب جامعشريف ايله امام مشارٌاليه وعباسك و پيغمبران ذيشاندن جناب يحيي عليه السلامك مقامات مباركه ومقدسه‌لری واردر .

بصره ولايتنك مشتملاتی بروجه آتيدر :

لوا	قضا	نواحی
بصره	بصره قورنه كويت	ابوالحصيب فاو شط العرب هارثه زبير
منتفك	ناصريه سوق الشيوخ شاطره حی حمار	جبيله بطحی بنی سعيد
عماره	عماره شطره زبيره دويريج	
نجد	قطيف هفوف قطر	

بصره كورفزی .— بوكا بحر الفارس و عجم كورفزی دخی ديرلر .

عجمستان ايله عربستان آراسنده واقع عمان دكزينك بر شعبه‌سی‌اولوب هرمز بوغازی واسطه‌سيله تعشب وتحديث ايتمشدر .

استقامتی جنوب شرقيدن شمال غربی‌يه طوغری ممتد اوله‌رق شط العرب قسمنده نهايت بولور .

سواحلنك شرق شمالی قسمی ايرانه غرب شمالی وغرب جنوب جهتلری دولت عليه‌يه عائددر .

ايران ساحلی مرتفع وطاغلق ايسه‌ده عربستان ساحلی دوز وقوملقدر .

هرمز بوغازنده كائن رأس مسندم نام بروندن بدأ ايدن جنوبی ساحل قطر شبه جزيره‌سنه‌دكين عمان‌حكومتنه عائد اولمق اوزره واسع بر كرينتی تشكيل ايدركه بوكرينتی داخلنده‌سربنتی

اطه‌لر واقع اولوب بورالرده پك اعلا اینجو صید اولنور.

قطر شبه جزیره‌سندن اعتباراً كورفزك سواحلی بصره ولایتنك نجد لواسنه متعلقدر.

ساحلك بوقسمنده رأس الانف ورأس تنور واسطه‌سیله تشكل ایدن كرینتی بحرین كورفزی نامیله موسوم اولوب اك بیوك جزیرهٔ سماق اولان بحرین اطه‌لرینی شاملدر.

مذكور كرینتی زاویه‌لرنده نجدك اسكله‌لری اولان عجیر والقطیف لیمانلری واردر.

رأس تنوردن صكره ساحلك مهم عارضه‌لری رأس تناجب ایله كویت قوییدر.

كویتدن صكره شط العرب اغزلری واقعدركه بونلرك اك مهمی فاو بوغازی دنیلان واغزی قلنج شكلنده كیلر ایچون مكمل بر ملجأ اولان قسمدر.

شط العرب قسمنك خالی بطاقلق و چامورلق اولمغله نهرك كتوردیكی قوملردن بر خیلی اطه جقلر حصوله كلمشدركه اك جسیمی جزیرهٔ بیان دنیلان اطه‌در.

كورفزك درینلكی پك از اولوب هیچ بر محلنده ۸۰ مترهیی تجاوز ایتمز. هله غرب ساحلنده بر خیلی یاتقلر واردر.

شط العرب دلتاسنك نهرك ایندیر-دیكی قوملر وچامور سببیله دائمی صورتده ایلرولمكده اولدیغی محققات رئولوژیدندر.

ازمنهٔ متقدمه ده دجله ایله فرات نهرلری آیری آیری كورفزه جاری اولوب ملتقالری اولان قورنه موقعی كورفزدن معدود ایدی كه مذكور موقعدن اعتباراً موجود اولان اراضی بالتدریج نهر واسطه‌سیله تشكل وتأسس ایلمشدر.

بصری .— كبرا وزننده سوریه‌نك حوران قطعه‌سنده بر موقع اولوب اسكی شام نامیله معروف برقاچ خانه‌یی جامعدر.

بوراسی ازمنهٔ قدیمه ده و ایام جاهلیه‌ده خیلی مهم و مشهور اولوب روماليلرك معابد مشهوره‌سندن برینی شامل ایدی.

خرستیانلغك ظهورنده دخی مراكز نصارادن عد اولنمشدر.

حتی شام لاجل التجاره تشریف نبوی وقوعنده كتب قدیمه ده ظهور نبوته مطلع اوله‌رق قبل النبوه فخر رسالت افندمزی طانیوب تصدیق و شامه عزیمتدن منع ایدن راهب بحیرانك صومعه‌سی بوراده ایدی.

۱۲ تاریخ هجریسنده خالد بن ولید (ر) ك ضربهٔ دستیله داخل حوزهٔ اسلامیان قلنه‌رق فاروق اعظم طرفندن برجامع بنا اولنمش وبعده برطاقم جوامع ومساجد دخی بنا و استحكامات انشا اولنه‌رق كسب معموریت و اهمیت ایتمشیدی.

قرون وسطاده زلازل ارضیه و محاربات متمادیه سببیله خرابه یوز طوتمغله الیوم بر قاچ خانه‌دن غیری ابنیه‌سی یوقدر .

جوارنده ایام جاهلیه و اعصار اسلامیه خاطراتی محتوی آثار مشهود انظار اولمقده‌در .

بصیره . — زور سنجاغنده عشاره قضاسنه ملحق ۱۸ قریه‌لی بر ناحیه مرکزی اولوب خابور چایی اوزرنده و مذکور چایك فراته قاریشدیغی محل قربنده واقعدر .

مشهور کرکسیه خرابه‌لری جوار ناحیه‌ده‌در .

بطحاء . — مدینهٔ منوره‌نك اسکی اسمیدر .

مدینه کلمه‌سنه مراجعت بیوریله .

بطحاء . — بصره ولایتنك منتفك لواسنده ناصریه قضا-سنه ملحق بر ناحیه مرکزیدر .

قضاء مزبورك دیگر نواحیسی : حیله، بنی سعیددر .

بطحان . — مدینهٔ منوره‌ده کائن بر وادینك اسمیدر .

بطمان صویی . — دجله‌نك صول طرف توابعندن اولوب بتلیس ولایتی داخلنده‌کی کنج سنجاغی طاغلرندن تنبع ایدرك و بتلیس طاغلرندن کلان یزید خان صوییله برلشه‌رك دیار بکر اووه‌سنك شرق جهتنی بعد التحدید حصن کیفا جوارنده دجله‌یه منصب اولور .

بطیحه . — مزو پوتامیاده دجله ایله فرات نهرینی اتصال ایتدیرن شط الحی نام قنالك ایکی جهتنده‌کی اراضیه ویریلان اسمدرکه بوراسی قدیماً بر چوق قریه و قصبات ایله مملو و معمور بر محل اولدیغی حالده نهرلرك طغیانی و صولری ضبط ایدن سدلرك انهدامی سببیله بطاقلق بر حاله تحول ایتمشدر .

سمت عراقك کسب معموریت ایتدیکی زمانده یعنی خلفای عباسیه وقتنده سدلر تعمیر و ترصین اولنمغله بطیحه ینه معموریت کسب ایتمش ایسه‌ده صکره‌لری ینه یازده استیلای میاه اولمشدر .

بعاث . — بانك ضمیله جوار مدینهٔ منوره‌ده بر موقع اولوب ایام جاهلیه‌ده اوس و خزرج قبیله‌لری بیننده وقوعبولان و یوم بعاث دنیلان حرب مشهورك محل وقوعیدر .

بعقوبه . — بغداد ولایتنك خرا-سان قضاسنك کرسیٔ اداره‌سی اولوب بغدادك شرق شمالنده و ۱۲ ساعت قدر بعد و مسافه‌ده نهر دیاله‌نك اسکی ساحلنده کائندر .

وقتیله غایت معمور و هر ایکی ساحلی ربط ایتمك اوزره اخشابدن بر کوپریسی وار ایدی .

بعلبك . — سوریه سمتنده کائن بلاد قدیمه‌نك الك مشهور و الك جسیملرندن اولوب اسکی اسمی مدینة الشمس معناسنی افاده ایدن هلیو-

پوليس Heliopolis وبال — هامون Baal Hamon در .
جبل لبنان وجبل الشرق آراسنده تشكل ايتمش اولان البقاع واديسنده و جبل لبنان اتكنده واقع اولوب دمشقك ١٥ ساعت قدر شمال غربيسنده‌در .
بو شهرك صورت تأسسى حقنده معلومات تاريخيه ناقصدر .
مع‌مافيه حضرت سليمان عليه‌السلامه نسبت ايدنلرده وار ايسه‌ده آثور و يا مصر قورصان قولونيلرى طرفندن تأسيس اولنديغى حقنده‌كى روايت دها زياده صحته اقربدر .
بو شهر وقتيله بك معمور و جسيم اولوب سوريه‌نك برنجى درجه‌ده صاييلان بلادندن معدوداولديغى ودروننده بعل‌نام‌معبودك عبادتنه مخصوص اوله‌رق غايت جسيم بر معبد بولنديغى وبو مناسبتله بعلبك و هليوپوليس نامنك ويرلديكى وشهرده روماليلر زماننده بر خرستيان پسقپوسلغى تأسيس اولنه‌رق بعل عبادتخانه‌سنك كليسايه تحويل قلنديغى محققات تاريخيه‌دندر .
١٤ تاريخ هجريسنده ابو عبيده بن الجراح طرفندن فتح اولنه‌رق يد اسلاميانه گچمش ودور اسلامده دخى موقعنك لايق اولديغى درجه‌ده كسب شهرت و اهميت ائلش و دروننده بر چوق مشاهير اسلاميه يتشمشدر .
اهل صليب محارباتنده خيليجه زده‌لنديكى كبى زلزله و طغيان مياهدن ومتعاقباً تيمورك سيلابهٔ هجومندن خرابه‌يوز طوتمشدر . (٨٠٣)
٩٢٢ تاريخنده عربستانك ايادئ عثمانيه‌يه انتقالنده بورادى دخى دولت عليه‌نك ادارهٔ عادله‌سنه گچمشدر .
عثمانليلره انتقالنده شهر پك اولقدر معمور دكل ايديسه‌ده ينه بعض مرتبه مبانئ مشهوره‌سى باقى ايدى .
١١٧٢ تاريخنده وقوعبولان زلزلهٔ مدهشه بالجمله مبانئ قائمه‌سنى خاك ايله يكسان ايتمكله آرتق اعمارينه اهتمام اولنمامشدر .
حضرت الياس عليه السلام بوشهره بعث اولديغندن مشاراليه حضرت ابراهيم عليه السلامه منسوب مقامات اليوم زيارتگاهدر .
شهرده اليوم بيكه قريب نفوس، ويوز قدر ابنيه وبر قاچ جامع وكليسا و١٠ قدر دكان وسائره واردر .
شهرك اطراف و حواليسى آثار عتيقه ايله مملو و تزيينات قديمه‌سندن اولان كوپرى و ابنيه‌لرينك انقاضى الآن مشهود ومرئى اولمغله بر چوقد سياحين سير و تماشا ايچون گزمكده وابنيه طاشلرينك جسامت‌وستونلرنده‌كى صنعت و مهارته مبهوت و حيران قالمقده‌درلر .

بغچه‌جك — قوجه ايلى لواسنك ازميد قضاسنده وازميدك براز جنوبنده ناحيه مركزى

برقصبه جقدر که هواسنك لطافتی وموقعنك گوزللکی جهتیله سنوی برچوق زوارك اقامتگاهی اولقده‌در .

ناحیه‌سی ۳٤ قریه‌دن مرکبدر .

بغچه‌لی صو .— بیغا سنجاغنده جاری مندرس توابعندن کوچوك برصودرکه بکطاغنك شرق پایه‌لرندن آیواجق قصبه سنك بر فرسخ قدر غرب جنوبیسندن نبعان واینه قصبه‌سندن بعدالمرور قصبهٔ مذکوره جوارنده مندرسه قاریشور .

بغداد .— عراق عربی ده ودجله نهرینك ایکی ساحلنده مبنی جسیم ومعمور برشهر اولوب عموماً خطهٔ عراقیه‌نك مرکزی واسمنه منسوب ولایتك کرسیء اداره‌سیدر .

۳۳ درجه کسور دقیقه عرض شمالیده و ٤۲ درجه کسور دقیقه طول شرقیده واقع اوله‌رق هواسی غایت صیجاق ایسه‌ده تأثیرسز ویابسدر .

شهرك نهرجهتنده اولان ساحلیدی کیلومتره‌قدر امتداد ایدر واطرافنده الیوم خراب برسوری واولدقجه مهم وخراب برقلعه‌سی واردر .

سوقاقلری دار وخانه لری کارگیر ودیوارلری یوکسك اولوب یازین اهالیسی طاملرده وسرداب تعبیر اولنان یرآلتنده مخزن شکلنده اولان سرین وفقط رطوبتلی محللرده وقت گچیررلر .

خانه‌لرینك عددی تخمین تقریبی ایله ۲۰۰۰ بیك سکنهٔ موجوده‌سی ۱۳۰ بیك راده‌لرنده‌در .

لسان محلی ترکجه ایسه‌ده عربجه‌دخی تکلم اولنور ومذاهب اربعه اربابی واردر .

یهودی وارمنی وروم وکرد وارانی اوله‌رق برخیلی متوطن وغربا دخی بولنمقده‌در .

صنایع محلیه‌دن اعلا ایپکلی وسیملی چارشاف وکتفیه ومنسوجات سائره نسج وکموش وآلتون اوانی اعمال اولنور .

خانه‌لرك طشره‌لردن منظره‌سی قسوت انگیز ایسه‌ده ایچرولری منتظم ومتین واطرافی علی الاکثر بغچه‌لکدر .

شهرك جوارنده غایت منتظم ومکلف خرما باغلری وفریجات بغچه‌لری نامیله صیق خرمالقلر واردر .

خانه‌لرك اصول انشائیه‌سنده شهرك درجهٔ حرارتی نظردقته آلنمش اولدیغندن تقسیمات وتفرعاتی سکنه‌سنك ایام واوقات معینه‌ده استراحت ایده بیله‌جکی وجهله تنظیم وطام وقبه وسرداب وایوان مثللو اقسام داخلیه علاوه وانشا قلنمشدر .

بغداد ایله قرشو یاقه دنیلان قسم بیننده ۲۵۰ متره طولنده طومبازلر اوزرنده اخشابدن معمول برکوپری موجود اولوب هرایکی قسمی ربط ایتدیکی کبی قوفه تعبیر اولنان وبورالرده موجود اولان چاشیر سپتلرینك براز بیوکجه‌لری شکل وطرزنده بولنان

مراكب بحريه ايله اتصالات تأمين ايدلمكده‌در لر .

دجله‌ده ايشليان وعمله عثمانى ولنچ قومپانيه‌لرينه منسوب اولان واپورلر بصره‌يه يولجى واشيا طاشيه‌رق بغداد تجارتى اوروپا وآسيا تجارتنه ربط ايدر وقرشو ياقه‌دن امام موسى قصبه‌سنه قدر برترامواى دخى كل يوم سيروسفر ايلر .

متصور اولان درسعادت ـ بغداد تيمور يولى ميدان فعله كلديكى تقديرجه شهرك دها طوغريسى ولايتك مستعد اولديغى درجهٔ اهميت ميدانه چيقه‌جغنده شبهه يوقدر .

بغدادده برچوق جوامع ومساجد ومدرسه موجوددركه‌اك مشهورى عبد القادر كيلانى قدس سره العالى حضرتلرينه منسوب اولانيدر .

بوندن بشقه وزير جامعى ومرجان جامعى دخى مشهور ومعروفدر .

ابنيهٔ مشهوره سى ميانده حكومت قوناغى ايله ١٢٠٠ دكانى حاوى چارشيسى واصلاحخانه ايله سفاين اعماله مخصوص دستكاهى وحوضى وبر باب عسكرى اعداديه‌سى ورشديه‌سى وسريانى وكلدانى مكاتبى وخسته‌خانه‌سى ومشتملات سائره‌سى ذكر وتعداد اولنور .

برج اوليانامنك وجه تسميه‌سى اولمق اوزره شهرك درون وجوارنده اعاظم علماى ملت عثمانيه ومظنهٔ كرام وفقهانك مراقد مباركه‌لرى ومقدسه‌لرى موجود واليوم زيارتكاه صغار وكباردر .

بونلردن سرهميز امام اعظم ابوحنيفه ايله امام موسى الكاظم حضراتى بغداده ايكيشر ساعت مسافه‌ده وقرشولقلى دجله‌نك سواحلنده تربهٔ معطر ومينونه‌لرى درونده دفين خاك عطرناكدرلر .

امام احمد ابن حنبل ، جنيد بغدادى ، شيخ شبلى ، سرىٔ سقطى ، عبدالقادر كيلانى ، سيد ابو الحسن على ، قدس سرهم حضراتنك دخى تربهٔ معطره‌لرى بغدادده در .

هارون الرشيدك زوجهٔ مشهوره‌سى ست زبيده‌نك قبرى وغايت مصنع اولان تربه‌سى دجله كنارنده وسورك خارجنده واقعدر .

بغدادك اسكى اسمى رصافه و زوراء ودار السلام اولوب ١٤٥ تاريخ هجريسنده منصور عباس طرفندن اسكى مداين شهرى انقاضى استعمال اولنمق صورتيله بنا اولنوب پاى تخت ومقر خلافت اتخاذ قلنمشدر .

بغدادك شرق قسمى رصافه وقرشوسى كرخ وزوراء اولمق اوزره بر روايت دها واردر .

بغداد نامنك نره‌دن كلديكى بيلنه‌مديكى كبى باغ ـ داد تركيب فارسيسدن مأخوذ اولديغى دخى محقق دكلدر .

بغداد ٤ سنه‌ده اكمال ودار السلام ناميله مشتهر اولديغى حالده از بر مدت ظرفنده ابنيه‌سى چوغالمش وكون كونه

کسب معموریت ایدرك عموماً اسلام عالمنك مرجعی وجهان مدنیتك مرکزی اولمش وایکی میلیون نفوسی محتوی بولنمش ایدی .

هارون ومأمون عباس زمانلرنده بغدادك درجهٔ معموریتی وجابجانه تأسیس اولنان مدرسه ورصدخانه وخستهخانه کبی مؤسسات فنیه و خیریهنك کثرتی وقرای متجاورهنك یکدیگرینه التصاقیله بالتوسع حاصل اولان جسامتی مسطور صحایف تواریخدر .

بغدادك نظامیه مدرسهسنده اعاظم علمادن بر چوغی تدریس و تدرس ایتمشلردر. ایام اخیرهده الیوم زمانمزده دخی اکسیك اولمیان دجله فیضانی وقحط وغلا سنهلری وطاعون و باخستهلقلری ایله یدی یوز بیك نفوسك تلفنه بادی اولان هر بری مدنیت اسلامیهنك یادکار ابدیسی اولهجق اولان کتبخانهلر طولیسی کتابلر امحاسنه سبب اولان هلاکو استیلاسی و ٩٠ بیك بغدادلینك قفا-لرندن قوله یاپیلق کبی وحشتله عالم اسلامیت وجهان مدنیتی الی الابد لعنت خوان ایدن تیمور مهاجماتی مثللو آفات بغدادك خرابیتی منتج اولمشدر .

بوندن صکره بر اراق اسماعیل صفوی یه کچوب قانونی سلطان سلیمان حضرتلری طرفندن ٩٤٠ تاریخنده فتح اولنمش ومؤخراً ینه عجملر طرفندن استرداد اولهرق ١٠٤٨ ده عثمانلیلره کچمشدر .

بغداد ولایتی.— آسیای عثمانیده کائن ولایات شاهانهنك الك بیوکلرندن الجزیره وعراق عربی قطعاتنك بر قسملرندن مرکب ومتشکلدر .

حدود حاضرهسی شرقاً کشور ایران جنوباً بصره ولایتی غرباً بریة الشام وروز سنجاغی شمالاً موصل ولایتی ایله محاط ومحدوددر .

مساحهٔ سطحیهسی تقریبی اولهرق ١٧٠ بیك مربع کیلومتره وسکنهٔ موجودهسی سکز یوزبیك نفوسدن عبارتدر. بو حسابه نظراً هر مربع کیلومتره محله ١٤ : ٥ نفوس اصابت ایدر . سکنهٔ محلیهنك قسم اعظمی اسلام و عرب و متباقیسی ترك کرد سریانی کلدانی نسطوری روم وارمنی ویهودی مثللو ملل واقوامدن عبارتدر اهالئ اسلامیهنك قسمی اعظمی سنی اولمق اوزره حنفی وشافعی المذهب ومتباقیسی شیعی وجعفریدر.

اهالینك بر چوغیده خیمه نشین قبائل بدویهدرکه بونلر یازین جزیرهیه تقرب وفرات وادیسنده اقامت وقیشین نجد وجزیرة العرب جهتلرینه عودت ایتمکدهدر .

حدود ایرانیهدهکائن طاغلرك فروغ وشعباتی ولایتك شرق وشمال شرق جهتلرینی عارضهلندرمش ایسهده سائر سمتلری عمومیتله دوز وعارضهسزدر.

هر بری جسیم نهر حالنده کسب

جسامت ایده‌رك شط‌العربی وجوده كتورن دجله ایله فرات صولری یكدیكرینه موازی اوله‌رق ولایتی شق وقطع وجبال شرقیه‌دن اینان دیاله وكتیچون كبی چایلر دخی اراضی‌یی حقیله اروا واسقا ایتمكده‌در انهارمز بوره‌نك وقت‌معیننده فیضانی ویكدیكرینه ارتباط پیدا ایتمك اوزره مخصوصاً آچیلان قناللر سببیله اقالیم حاره‌دن معدود اولدیغی جهتله یغمورلری غایت قیط اولان اراضیء ولایت احتیاج باراندن وارسته بولنمقده‌در .

طوپراغك درجهٔ انباتیه‌سی فوق العاده وهله مز و پوتامیا نامی ویریلان بین النهرین اراضی دجله ایله فراتك سوروكلیوب كتوردكلری اتربهٔ مترسبه « بین‌الاهالی بو طوپراغه دهله‌دیرلر » سایه‌سنده سنه‌ده ایكی دفعه محصول ویره‌جك مرتبه‌ده بولنمغله ازمنهٔ قدیمه‌ده بوراسی كرهٔ عرضك انباری حكمنده ایدی .

ولایتك محصولاتی شعیر، پرنج، داری، صوصام، ماش نخود، آفیون ومعمولاتی ایپكلی چارشاف، كفیه و اقمشهٔ حریریه وقطنیه وسائره‌دن عبارتدر .

جیلان ، طوشان ، دراج خنزیر ، تلكی، چقال كبی حیوانات وحشیه ودوه، آت، استر، مركب، قیون، كچی وصغیر مثللو حیوانات اهلیه چوقدر. هله شمر وعنزه كبی عشایر ایله دلیم نام نیم مسكون اهالی نزدنده عرب آتلرینك غایت اعلاسی بولنور .

بغداد ولایتی : بغداد ـ حله ـ كربلا نامیله اوچ سنجاغه ومذكور سنجاقلر بروجه آتی قضالره منقسمدر .

بغداد لواسی	
بغداد	اعظمیه، دیاله
خراسان	شهربان، دلتاوه
عزیزیه، كاظمیه	سلمان پاك
جزیره	بغیله
دلیم	هیت، كبیسه، سقلاویه
كوت العماره	بدره، غربیه

حله لواسی	
حله	جربوعیه، مدحتیه، نیل، ابوعر
سماوه	دراجی، ابوجوارير
شامیه	شنافیه، مدحتیه، هدالله، صلاحیه

كربلا لواسی
كربلا
هندیه
نجف
زراره

بغداد سنجاغی : ولایتك مركز سنجاغی ولایتك شمال جهتنده قسماً فرات وقسماً دجله حوضه‌سنده متشكل در. شمالاً موصل ولایتی شرقاً ایران قطعه‌سی وجهات سائره‌دن زور، كربلا، حله، منتفك، عماره سنجاغی ایله محاط ومحدوددر. اورته‌سندن دجله وفرات نهرلری چكر ودیاله اسمنده اولان چای دخی شرق شمالی جهتندن ایراندن كلوب بغدادك اوچ ساعت جنوبنده دجله‌یه منصب اولور. و خانقین و خراسان قضالرینی تماميله اسقا ایدرك صوینك قسم اعظمی بویولده ضایع اتمكله دجله‌یه غایت ضاعف اوله‌رق انصباب ایلر فرات ایله دجله نهرلری ایسه اثنای فیضانده (حنیان) اراضی‌یی حقیله اروا ایدر آنجق فیضان شدید اولوبده طغیان درجه‌سنی بولدیغی وقت بتاغنه صیغمیه‌جغندن اراضیٔ وسیعه‌یی استیلا ومخصوصاً یایلمش اولان سدلری دخی قیره‌رق بغدادك اطرافنی بر دكز حالنه كتورور .

نهرین مذكورینك احوال عادیه‌ده اهالینك صورت استفاده سی (كرد) چرد دنیلان دولابلر واسطه‌سیله دركه صویك ازالدیغی وقتلرده بونلر دخی بر ایشه یارامامقده‌در .

سنجاق اراضیسی دوزایسه‌ده موصل ولایتی حدودنده كائن جبل حجردن شمال سمتی عارضه‌لندرمشدر مع هذا پك صرپ اولمیوب سهل المرور استحطابه صالح اورمانلری حاویدر .

حاصلات ومعمولاتی ولایت بحثنده مذكور مواده منحصردر .

معادندن هیت قصبه سنده نفت ومندلی قضاسنده غازیاغی (جیر)وعنه وسائر محالده طوز كثرتله بولنه رق استفاده ایدیلور .

لوانك نفوسی درتبیك خانه قدر تخمین اولنان ومواسمه كوره كاه موصل وكاه بغداد جهتلرنده اقامت ایلیان شمر عشیرت سیاره‌سی خارج اولدیغی حالده ایكیوز اللی بیك قدردر .

بغداد سنجاغی بروجه‌زیر ٧ قضا ١١ ناحیه و ٦٠ قدر قرایی مشتملدر .

قضا	نواحی
بغداد	اعظمیه، دیاله
خراسان	شهربان، دلتاوه
عزیزیه	سلمان پاك
كاظمیه	
جزیره	بغیله
دلیم	هیت، كبیسه، سقلاویه
كوت الاماره	بدره، غربیه

بغداد قضاسی : لوانك مركز قضاسی اولوب ولایت وسنجاغك مركزنده واقع واعظمیه ودیاله ناحیه‌لرینی شاملدر.

اعظمیه قصبه‌سی بغدادك اوچ چاریك قدر بعد ومسافه‌سنده دجله‌نك ساحل

يسارنده واقع اولوب سر مذهبمز امام اعظم ابو حنيفه رضى الله عنهك مرقد مباركيله غايت مزين جامعشريفى زيارتكاه مؤمنين وجبين فرساى مسلميندر .

بغداد ولايتى وجوده كتورن عراق والجزيره قطعه‌سى تاريخ اثور وكلدانيلر النده بولمشدر .

اشبو اقوام يكديكرينه غلبهٔ متناوبه ايله وقت كچيردكلرى حالده دائمى صورتده كلدانيلر جنوبده وسنجار جهتنده وآثوريلر شمالده مقيم اولمقده ايديلر .

بونلرك ايام حكومتلرنده وجوده كتوردكلرى اثار مدنيه بوكون ارباب عقولى انكشت بردهان خيرت برحالده براقمقده‌در .

طغيان مياهك خساراتى تحديد ايتمك ايچون دجله سواحلنده انشا ايتدكلرى سدلر وترلالرينى صولامق اوزره آچدقلرى جدوللر وصو خز- ينه‌لريله بندلر انظار تماشاكرانده مساعئ بشريه‌نك درجهٔ عظمتنى اثباته كفايت ايدر .

اثور وكلدانيلردن صكره خطهٔ عرا- قيه‌نك بغداد ولايتنه عائد سمتى ايرانه واسكندره وسلفكيانه واخيراً ساسانيانه انتقال ايلمش وظهور اسلامده خلافت معظمهٔ اسلاميه‌نك اجزاى متممه‌سندن بر جزؤ صره‌سنه كچمشدر .

اراضئ مزبوره‌ده ملل واقوام سالفه‌دن هر برى تاريخ نظرنده غايت قيمتدار برخيلى آثار وجوده كتورمش اولملريله بوكون الجزيره نامى ويرلمش اولان مزوپوتاميا قطعه‌سى سراپا آثار عتيقه ايله مملودر دنيله بيلور .

دجله كنارنده خرابه‌لرى بر ساعت قدر ممتد اولان اسكى بغداد نام ويرانه‌لر ملوك اشكانيانه منسوب اولديغى وهارون الرشيدك اثر عمرانى بولنان هارونيه قصبه‌سنك دخى بونلر ميانده بولنديغى محققات تاريخيه دندر .

بغراص . — ياخود بقراص ، انتاكيه طريقى كذركاهنده واقع واليوم بقراص ناميله موسوم برقريه‌نك اسميدركه زمان قديمده متانت ورصانت وباغ وبغچه‌لرينك كثرتيله مشهور اولديغى وصليبيون محارباتنده كسب اهميت ايلديكى حالده شمدى معموريت سا- بقه‌سندن بر اثر يوق كبيدر .

بقاع العزيز . — قديم يونانيلرك سوريهٔ مجوفه cœlésyres وعربلرك بقاع الكلب ديدكلرى واديك اسميدركه ملك العزيز ابن صلاح الدين ايوبى نامنه نسبتله بقاع العزيز دخى دينلمكده‌در .

مذكور وادى جبل لبنان وآتى لبنان سلسله‌لرينك آراسنده ليطانى نهرى ايله طرفينده كائن سلاسلدن اينوب نهر ليطانى يه دوكيلان حسابسز صولر ايله اروا واسقا اولنديغى جهتله غايت منبت ومحصولداردر .

بقاع داخلنده واقع يوز قدر

قریه بعلبك وبقاع قضالرینه مربوطدر.

بقـاع قضاسی شـامشریف لواسی داخلنده واقع اولوب بقـاع الشرق نا-حیه سیله ٥٩ قـدر قریه‌دن مرکب ومتشکلدر .

درون قضـاده اوتوز قرق قـدر طالبلی بر باب رشدیه‌مکتبی موجوددر قضا اهالیسی عموماً زراعت وفلاحت ایله مشغول واراضیسی فیض وبرکتجه دیکر قضالره مرجحدرکه معتدل سـنه لرده سنوی چیقاردیغی محصولك مقداری بر بچق میلیون کیل استانبوللی‌یه متجاوزدر.

مرکز قضا جبـل حنین سلسـلهٔ جسیمه‌سنك اتکنده وشامك تقریباً قرق کیلو متره قدر اوزاغنـده وجبـل لبنانه تابع بر قضـا مرکزی اولان زحـله قصبه‌سنك مقابلنده کائن معلقه قصبه-سیدرکه مذکور قصبه ایله زحله اراسنده لیطانی نهری جریان ایدر .

معلقه ایله شامشریف آراسنده واقع شوسه‌ده بهرکون یوللجی ویوك عربه‌لری ایشلمکده‌در .

بقله برونی .— آجه اووه‌سی شبه جزیره‌سـنك غرب ساحلنده کائن برونك اسمیدر .

بکاری .— دیار بکر ولایتنـده ماردین حوالیسـنده کزر بر کرد عشیرتیدر .

بکتك .— قونیه ولایتنك ارکلی قضاسـنده‌وارکلینك ایکی بچق ساعت قدر اوزاغنده آق کوله دوکیلان قزیلجه صـو یك غرب سـاحلنده بر کوچوك قصبه‌درکه نامی علی‌الاکثر آق کوله دخی تعمیم اولنور .

بکشهری .— قونیه ولایت وسنجا-غنده قضا مرکزی بر قصبه اولوب قونیـه نك اون سکز سـاعت غرب جنو بیسـنده و همنامی اولان کولك شرق جنو بیسنده وکوله دوکیلان بکشهری چاینك ایکی ساحلنده مبنیدر .

قصـبه ایکی قسم اولوب بر قسمنه میـدان دیکر قسمنه وقتیله ایچرو شهر تسمیه قلنمشدر .

قصبه‌نك ساحلنده بولندیغی کولك دوره‌سی یکرمی ساعتده طولاشیله بیلور و بوندن یکرمی اوتوز قـدر دکرمن تدویرینه کافی برصو چیقه‌رق وصاری اوزون بوغازندن کلان صوایله برلشه‌رك سیدی شهری اووه‌سندن جریان ایله قره ویران کولنه ومذکور کول دخی زیاده‌لشه‌رك قونیه اووه‌سنه یاییلور .

درون قصبه‌ده ایکی بیك قدر نفوس وبری اشرف رومی‌یه منسـوب اوچ جامعی یدی مسجدی ٤ مدرسـه سی ١ رشدیه ٢ صبیان‌مکتبی ٣ خانی ومحتاج تعمیر سکـز اون کوزلو بر کوپریسی واردر .

قصبه‌ده بهر جمعه ایرتسی کونلری قور یلور بر بازاری واردرکه هفته ده

ایکیوز بیك غروشلقدن زیاده اخذ واعطا ایدیلور .

قصبه کول کنارنده اولدیغندن هواسی لطیف اولدیغی کبی دروننده‌ن کچن نهرك صویی دخی شربه غیرصالح اولمغله اهالی ایچه‌جکاری صویی کولدن اخذ ایتمکده‌در .

تاریخ قدیمده مذکور اولان ایسوریا شهری قصبه‌نك محلنده اولمسی احتماله قریبدر .

بکشهری قضاسی : مرکز لوانك غرب جهتنده واقع اولوب ٤٩ قدر قریه‌دن مرکبدر قضانك اراضیسی منبت ومحصولداردر غرب جهتنده‌کی کولده نفیس بالقلر چیقار وهرجنس حبوبات ایله آفیون ، میوه وسبزه کثرتله یتشدیریلور ومعمولاتی کلیم چوراب کبی شیلردر .

داخل قضاده ۷۷۲۲ خانه‌ده همان جمله‌سی اسلام اوله‌رق ۳۲۹۷۵ نفوس ۳۸ مسجد ۱۲ جامع ۱ مولوی درکاهی ۲۵٤ دباغخانه ۷۲ دکرمن ۳ حمام ۱٦ فرون ۱۸ خان ۱۲ قهوه‌خانه ٤٤ مغازه ۲۸۹ دکان ۱۰۱ چشمه وسبیل ۲ سلخ‌خانه ۱ حبسخانه ۷۱ تربه ۱ کتبخانه ۱ ارمنی کلیساسی ۱ روم کلیساسی ٦۰ اسلام مکاتبی ۱٦ مدرسه موجوددر .

قضانك حیوانات اهلیه‌سی ۳٤٤ مانده ۱۰٤۸ اینك ۱۸۵۲ اوکوز ۱٦۱ دوه ۱۲۵۲ مرکب ۱٤ استر ٤۳۷ بارکیر ۲۱۳۳٤ تفتیك ۲۳٤۵۰ قره کچی ۳۵٦۲۸ قیون وسائره‌دن مرکبدر .

قضانك محصولات متنوعه‌سی ایچه بریکون تشکیل ایدر حاصلاتك مقدار سنویسی ۵۰۰ کیله نحود ۲۰۰۰ کیله چاودار ۱۰۰۰ کیله یولاف ۱۰۰ کیله مصر ۲۵۰۰۰ کیله ملز ۱۲۵۰۰۰ کیله آرپه ٤۰۰۰۰ کیله بغدای ۳٦۰۰ قیه آفیون ٤۰۰۰ کیله فیك ۱۰۰ کیله فصولیه ۲۰۰ کیله مرجك در .

« ۱۳۰۸ سنهٔ مالیه سی » ۲٦ قریه ۲۷۷۳ خانه‌ده ۱۱٦۷۳ نفوسی جامع قیر ایلی ناحیه‌سی دخی بکشهری قضاسنه ملحقدر .

بکشهری چایی .— ذکر اولنان بکشهری کولنك آیاغی اولوب مذکور کولك شرق جنوبیسندن چیقدقدن صکره قصبه نك ایچروسندن کچه‌رك ٦۰ کیلومتره قدر تمدید مجرا ایله قره ویران نام کوله قاریشور مذکور چای اوزرنده برچوق دکرمنلر وارایسه‌ده کولك صویی ازالدیغی وقت بوده قوریمق درجه‌سنه کلیر .

بکشهری کولی .— قونیه ولایت و سنجاغنك همنامی اولان قضا داخلنده کائن بر کولدرکه چوره‌سی یکرمی یدی فرسخ وسطحی تربیعاً قرق فرسخدر صویی طاتلی و دروننده اطرافی دورت بش

ساعتده طولاشیلور بر قاچ آطه‌جقلر
وار ایسه ده هواسی اغیر اولمغله انجق
قضا حیوانته مرعا اتخاذ اولنمشلردر .
اشبو اطه‌لر دن ماطه اطه سنده
بوندن یکرمی سکز سنه قدر اقدم بر
قاچ خانه قزاق مهاجرینی اسکان ایتمش
ایسه‌ده هواسیله امتزاج ایده‌مامشلردر.
کولك ایاغی اولان بك شهری چایی
قره ویران کولنه دوکیلور و صاون
قریه‌سنده افلاطونه منسوب بر سدك
آلتندن نبعان ایدن صو دخی مذکور
کوله قار یشیرکه سدك اوزرنده غایت
مصنع ایکی عدد قیز رسملری واردر .
کولده بر قاچ جنس بالق صید
اولنوب قونیه ونیکده جهتلرینه کوندر-
یلور . وطالقان نامنده بر قوش دخی
کثرتله بولنوب دریسندن کورك اعمال
اولندیغی جهتله اوروپایه ارسال قلنور.
کولك رسوم صیدیه‌سی سنوی
۲۵ بیك غروش راده‌سنده‌در .

بکطاغی .— طوروس سلسله‌سی منسو باتندن لیسیاده
کائن بر سلسلهٔ جبالك اسمیدر .

بکقوز .— بوغازایچنك اناطولی ساحلنده و بر قوی
داخلنده واقع بر خیلی یالی و ابنیه‌لری
جامع بر قریه‌درکه اولدقجه واسع
ومسیره اتخاذ اولنور برچایری حاویدر.
درونده عساکرشاهانه‌یه‌مخصوص
دباغخانه ایله قلوره‌خانه و قشله واردر
شهر اماتی ملحقاتندن بر قضا اعتبار
اولنمشدر .

بکلربکی .— بوغازایچنك اناطولی جهتنده واقع قرای
مشهوره سندن اولوب متعدد یالیلری
وکوزل کوشکلری وباغچه‌لری مشتملدر.
استانبول کلمه‌سنه دخی مراجعت
بیوریله .

بکلك دره‌سی .— ادرنه ولایتنك کلیبولی سنجا-
غنده نهایتی بر بطاقاغه منجر اولان بر
نهرك اسمیدر .

بکبازاری .— انقره ولایت وسنجا- غنده مرکز قضا
برقصبه اولوب انقره‌یه اون‌التی ساعت
قدر اوزاق محلده استانبول جاده‌سنده
و بر تپه اوزرنده مبنی ۱۲۵۸ خانه
و بر عسکری دبوی ایله یارم بلوك
عساکر استیعابنه کافی بر قشله وبرده
جبخانه‌یی شاملدر .
سکنهٔ حاضره‌سی ۲۸۷۱ ذکور
و ۲۹۳٤ اناث که جمعاً « ۵۷۰۵ »
نفوس مسلمه‌دن عبارتدر .
درون قصبه‌ده قره‌جه احمد سلطان
حضرتلرینك مقامی وبرکوی محمد افندی
وعوض بابا کبی مراقد اولیا و مظنه
موجوددر .
قصبه‌یه یارم ساعت قدر مسافه‌ده
اجداد عثمانیاندن کوندز البنام غازینك
مرقد مبارکی واردر .
و ینه قصبه‌نك یارم ساعت قدر
اوزاغنده این اوزی نام محلده یالچین
قیا اوزرنده ومغازه شکلنده اوتوز

قدر اوطه موجود ایسه‌ده صعب المرور وغیر قابل الدخول اولدیغندن زیارتی ممکن اوله‌مامقده‌در .

قصبه‌ده منسوجات نوعندن بروسه حوليلرينه مشابه قرمزی والاجه وبیاض حولیلر ایله آیدین کاری الاجه‌له ویوك قوشاق وعادی کلیملر نسج واعمال اولنمقده‌در .

قصبه‌نك اطراف وجواری باغلق وباغچه‌لك اولدیغندن غایت لذیذمیوه‌لر علی الخصوص قاوون و انقره‌یه نسبت اولنان مشهور ارمودلر یتشوب درسعادته ومحال سائره‌یه سوق وارسال قلنمقده‌در .

بکبازاری قضاسی : شمالاً بیان آباد وکروده شرقاً آیاش جنوباً میخالیجق غرباً نعللوخان قضالریله محاط ومحدوددر .

آراضیسی غایت منبت و محصولدار اولوب باشلوجه جنسلری صاری وقره چام ومیشه اولمق اوزره ۱۷۰۰۰۰ دونم وسعتنده اورمانلری واردر .

قضا : مذکور اراضیسنك اشبو یوز یتمش بیك دونم اورمانلق محلندن غیری ۴۰۰۰۰ دونمی اراضیٔ مزروعه ۷۰۰۰۰ دونمی غیر مزروع ۳۰۰۰۰ دونمی باغ وبغچه وبوستان و ۲۵۰۰ دونمی چایر وصرعادن عبارتدر .

قضانك باشلوجه محصولاتی : بغدای، آرپه، برنج، بورچاق، جهری، آفیون، غود، مرجك، داری، باموق، اولوب میوه‌لری دخی غایت اعلا جنسندن ارمود ، الما ، اریك، زردالی، عناب، ویشنه وکراز وخلاوتیله مشهور قاوندر .

قضاده برسنه ظرفنده ۲۰۰۰۰۰ کیله حنطه ۹۰۰۰۰ کیله شعیر ۴۲۱۰۰۰ قیه برنج ۵۰۰۰ قیه باموق ۱۱۰۰۰۰ قیه اوزوم ۱۰۰۰۰ قیه الما حاصل اولور .

اراضیٔ مزروعه وترلا وبغچه‌لری بیان آباد قضاسندن نبعان ایله میخالیجق جوارنده سقاریه نهرینه قاریشان کرمیر نام نهر ایله اروا واسقا اولنور .

داخل قضاده بکبازارینه قریب محلده هرنوع معده‌خسته‌لقلرینه شفابخشا وویشی صوینه هرجهتله فائق وطعمی لطیف برمعدن صوبی اولدیغی کبی هونیادی صوینك یرینی طوتان ایججه نام کوکرد وانکلیز طوزینی حاوی ومسهل مقامنده مستعمل معدنی صولر موجوددر .

مظنهٔ کرامدن‌درون قصبه‌ده بولنان ذواتدن ماعدا قرا وجوار قصبه‌ده قره داود ونجم الدین کبرا ویدیلرك مراقدی زیارتگاه خواص وعوامدر.

قضاده ۱۶۲۱۱ نفوس ۸۱ قریه ۱۶۸۶۴۱ خانه ۷۷ جوامع ومساجد ۱۵ مدرسه ۶۱ چشمه برباب رشدی و ۴۰ قدر صبیان مکاتبی ۱ حکومت قوناغی ۳۹ صو دکرمانی ایکی عدد کوبری جسیم واردر .

حيوانات اهليه‌دن داخل قضاده ١٥٠٠ رأس قره‌صيغير ٤٥٠ چفت اوكوز ١٠٠ مانده ١٥٠ آت ٢٠٠ استر ٣٠٠ مركب ٢٤١٢١ قيون ٥٤٣٥٧ تفتيك ٤٤٨ قيل كچی موجوددركه بونلردن سنوی ٣٠٠٠٠ قيه تفتيك ٢٥٠٠٠ قيه ياغی استحصال ايدلمكده‌در .

بكلو .— قونيه ولايتك تكه سنجاغنده واقع بر كوچرك كولك كنارنده برموقعدر .

بلاد البستان .— خطهٔ يمانيه‌ده وصنعا سنجاغنده ١٣ قريه‌لی برناحيه‌در .

بلادالرؤس .— خطهٔ مزبوره‌نك صنعا اواسنده ٢٠ قريه‌لی كذا برناحيه‌در .

بلاستره‌برونی .— ادرنه ولايتی وكوملجنه لواسنده كائن يكيجه قضاسی ساحلنده‌وقره آغاج كورفزينك غرب طرفنده بربرونك اسميدر .

بلاط .— خداوندكار ولايتنك قره‌سی سنجاق وقضاسنه تابع ناحيه مركزی بر قصبه اولوب باليكسريدن ١٥ ساعت قدر اوزاقده وصولاق وبغچه‌لك بر محلده واقعدر جوارنده بر چوق صو دكرمنلری اولديغی كبی قصبه‌ده دخی قهوه دكرمنلری اعمال اولنور .

درون‌قصبه‌نك ٤٤ شاكردی حادی برباب مكتب رشدی واردر .

بلاط ناحيه‌سی مركزدن غيری ٣٩ قرايی و ٩٣٨٣ نفوس مسلمه‌يی جامع اولوب مشتملاتی ٥ جامعشريف ومسجد ٣ مدرسه ٣ ابتدائی مكتبی ١ كليسا ٦٦ دكان ٣ خان ١ حمامدن عبارتدر.

اراضيسی منبت ومحصولدار اوله‌رق هرجنس حبوبات وميوه ايله چوقجه افيون حاصل اولور .

بلاط .— وياخود بلاطجق آيدين ولايت وسنجاغنده سوكه قضاسنه مربوط ناحيه مركزی بر كوچوك قصبه اولوب مركز قضايه ٢٨ كيلومتره بعد ومسافه‌ده و بيوك مندرس نهرينك صول ساحلنده ونهر مذكور منصبنك ٥ كيلومتره قدر كريسنده ٣٧ درجه ٥٣ دقيقه عرض شمالی و ٢٥ درجه ٨ دقيقه طول شرقيده واقع و ٣١٢ نفوس و ٧٢ اماكنی جامعدر .

بلاط قصبه‌سنك تاريخ قديم نظرنده شهرتی واولدقجه مهم سركذشتی واردر:

قصبه ميلت شهر قديمنك موقعی اولوب ازمنهٔ قديمه‌ده بو جوارده مسكون اولان له‌لژلرك ناميله ياد اولنوردی بالاخره پيتوزه «Pityusa» تسميه قلنمشدر . ساربدونك تحت اداره‌سنده اوله‌رق كريدن كلان قاريه‌ليلر له‌لژلری طرد ايدرك كريد شهرلرندن برينك نامنه اوله‌رق ميليت ناميله بو شهری تأسيس ودها صكره ايونياليلر بو جوارده ميلت اسمنده بر

دیکر شهر دهاوجوده کتورمشلردر.

میلت محاربات متابعه‌دن ایرانلیلره کچمش ومیقال محاربه سنی متعاقب یونانلیلره انتقال ایلش واسکندر کبیر طرفندن بر خیلی تضییقات وتهدیدات مقابلنده ضبط وتسخیر قلنمشدر.

بطلیوس فیلادلف زماننده میلت شهری قاریه والیسی تیمارق طرفندن پك چوق اذا وجفا کورمکله میلتلیلرك رفع مظالم حقنده‌کی اوازهٔ اشتکالری سوریه حکمداری آنتیوخسك تیمارق علیهنه هجومنی منتج اولوجهله مرقوم تیمارق آنتیوخسك ید اسارتنه کچه‌رك بالاخره قتل اولنمشدر.

بو فداکارلغه مقابلةً میلیت اهالیسی آنتیوخسه ته‌ئوس یعنی معبود عنوانی اعطا ایتدیلر.

میلت رومالیلر دورنده خیلی استراحت کوردی وتجارت جهتنده فوق العاده ایلرویه کتدی میلت اقشه‌سی خصوصیله آل رنکنك نفاست وخلاوتیله شهرت قزاندی میلت معمولاتی یونانستان وایتالیایه سوق اولنه‌رق فوق العاده مقبول ومعتبر طوتیلور ایدی. بناءً علیه سکنه سی صفا پرورلك وفساد اخلاق ایله متصف اولمشلردی.

بیزانس زماننده بالجمله بلادسواحلیه کبی بوده‌مهاجمات اتراکه هدف اولمشدر میلت شهری بر چوق اعظم حکمانك مسقط راسیدر.

حکمای سبعهٔ یونانیه‌دن ایلك دفعه علم هیئت ایله مشتغل اولان طالس thalès برنجی دفعه جغرافیا خریطه‌لری ترسیم ایدن آناقیماندر anacimandre وابتدا نثرآ تاریخ یازان قادموس cadmus ومورخ مشهور هقاته hècatée وحطیب شهیر اشینه echine وملاحت وعقل وکیاستله مشتهر پریقلیسك ذوجه سی آسپاسیا میلت شهرنده کهواره زیب شهود اولمشلردر.

ناحیه‌سی: شوکه‌نك قسم شمالیسندن متشکل اولوب ۱۳ قریه و ٦١٦١ نفوس جامعدر.

بلاط نامنده حلب ولایتنده ومرعش ایله انطاکیه اراسنده وباب قضاسی داخلنده الیوم خرابه سی موجود بر قریه ایله شامشریفك بر بچق ساعت قدر اوزاغنده وقتیله معمور وبرچوق مشاهیرك مسقط راسی بولنمش اولان بر قریه ودها سوریه سمتنده بر قاچ موقعده ومدینهٔ منوره‌ده ودرسعادت محلاتندن خلج قسطنطنیه ساحلنده بر محله واردر.

بوصوك موقع سیف الدوله بن حمدانك قیصرروم ایله‌ایتدیکی محارباتنده روملرك النه دوشن اسرای عربه محبس اتخاذ اولنمشیدی.

بلاط اساساً دوز اولان ویاخود طوغله وطاش ایله تسویه ایدیلان وقالدیرم یاپیلان محله دینور.

بلاطه. — ارض فلسطینده نابلس حوالیسنده بر قریه اولوب

حضرت یوسف علیه السلامك مدفن مباركلری بونده اولدیغی مرویدر .

بلاطهٔ بالا .— مناسترولایتنك دبره سنجاغنده ومركز لوایه ایكی ومركز ولایته یكرمی التی ساعت بعدنده كائن برقریه‌نك اسمیدر .

بلاطهٔ زیر .— كذا ولایت ولوا : مذكوره یه ملحق بر قریه‌در .

بلاق .— مصرعلیا ایله نوبه اراسنده ونیلك تشكیل ایتدیكی بر جزیره اوزرنده بر اوفاق قصبه اولوب وقتیله معمور اولدیغی روایت اولنمقده‌در .

بلانجه .— مناسترولایتنده دبره سنجاغی قراسندندر .

بلانغه‌ریچه .— مناستر ولایتنك ایلصان لواسنده مركز لوایه سكز ومركز ولایته ٢٨ ساعت مسافه‌ده بر قریه‌در .

بلبد .— طرابلس غرب حوالیسنده بر موقع معروف اولوب رؤسای خوارجدن ابوالخطاب بوراده قتل ایدلمشیدی .

بلبس .— «bilbeibss» خدویت مصریه‌نك شرقیه مدیریتنده ونیلك ایی منجاقولنك ساحلنده وقاهره‌نك شرق شمالیسنده كائن درت بشبیك نفوسلی بر قصبه‌در .

اسكی اسمی پاتوموس patumus وپیطوم pitom وپارامنس‌در .

بلغار .— بالقان شبه جزیره‌سنك بر قسمنده منجمه ومتفرق صورتده مسكون بر قوم اولوب نسلاً سیقتلرك احفادی اولدیغی مرویدر .

بونلرك وطن اصلیلری اولان وولغا وادیسی واورال سلسله‌سی جهتلرندن اقوام سائره طرفندن طرد اولنملریله میلادك ٤٧٥ سنه‌سی بحرسیاه وازاق دكزی سواحلنه وبراز صكره دینستر وطونه جهتلرینه یاییلوب نهب وغاراته باشلدیلر .

وبر اراالق بحراً قایقلرله قسطنطینیه دخی تجاوز ایتدیلر ایسه‌ده بر ایش بجره‌میوب شرق ایمپراطورلرینه انقیاده مجبور اولمشلردر .

بلغارلر ٦٧٩ تاریخ میلادیسنده طونه‌نك اشاغی جهتلرنده بر حكومت تأسیسی وبو حكومتلرینی اوچ عصر قدر محافظه ایتدیلر .

٩٨٠ تاریخندن بلغارلر بر ایكنجی حكومت دها تشكیل وصربستانی دخی بو حكومته الحاق ایتمشلر .

ایمپراطور واسیل بو یكی بلغار حكومتنی سلستره جوارنده تارومارایله اون بشبیك قدر اسیر وجمله‌سنك كوزلرینی چیقارته‌رق طونه‌نك قارشو یاقه‌سنه كوندرمشدی .

بلغارلر طونه جوارنده اولاح وبلغارلردن مركب براوچنجی حكومت دها تأسیس ایله نامنه ولاق — قومن تسمیه ایتمشلردی كه بوده ٧٩٢ تاریخ

هجریسنده یلدیرم بایزید خانك صولت جهانکیرانه‌سیله محو ومنقرض وممالکتلری ضمیمه ملك عثمانی قلنمشدر .

بلغارستان . — اوروپای عثمانینك محتوی اولدیغی قطعاتدن بریسی اولوب دولت علیهٔ عثمانیه‌نك زیر حکمنده بر امارتدر .

حدودی : بلغارستان اوروپای عثمانینك جهت شمالیسندن عبارت وطونه نهریله بلقان سلسله‌سی و صربستان ایله بحر سیاه ارەسنده طولانی بر قطعهٔ اراضیدن عبارت اولوب شمالا رومانیا غرباً صربستان جنوباً اوروپای عثمانینك قوصوه وسلانیك ولایتلری ایله شرقیٔ روم ایلی ولایتی شرقاً بحر سیاه ایله محاط ومحدوددر .

رومانیا ایله اولان حدودینك بر قسمنی‌که منقالیه قصبه‌سنك بر از جنوبندن سلستره‌نك شرقنه دکین بر خط مشروط واورادن تیموق نهری منصبنه دکین محلی طونه نهری تحدید ایدر .

صربستان ایله اولان حدود طبیعیسی دخی تیموق نهری داستارا پلاتینا واستول تپه‌لری تشکیل ایدر .

ریلو طاغی شعباتی ایله دوپنیجه طاغلری سلانیك وبایونا سلسله‌سی قوصوه ولایتلری ایله اولان حدودینی وبلقان سلسلهٔ جسیمه‌سی دخی شرقی روم ایلی ولایتی حدودینی وجوده کتورر .

جسامت وسواحلی : بلغارستان شکلاً بر مستطیل اولوب شمال شرقی جهتندن غائب ایتدیکی قسمنی جنوب غربیده بلقانك جنوب طرفنده کائن صوفیه سنجاغی اکمال ایلر مساحهٔ سطحیه‌سی تربیعاً ٦٣٩٦٢ کیلو متره‌در .

منقالیه‌نك جنوبنده کائن ورومانیا حدودینك منتهی اولدیغی ییلانلق قریه‌سندن قزاق کوینه قدر ممتد اولان بحر سیاه ساحلنده مشهور اوله‌رق وارنه لیمانیله قامچیق بالچیق قویلری واردر .

جبال ورسان وانهار : بلغارستان کاملاً طونه نهری مائله‌سی داخلنده ایسه‌ده بالچیغه طوغری ممتد اولان کوچك بلقان سلسله‌سی اراضیسنك بر مقدارینی بحرسیاهه تمایل ایتدیردیکندن بلغارستان اراضیسی قسماً بحرسیاه وقسماً طونه مائله‌سی اعتبار اولنور .

بلغارستان اراضیسی طونه‌یه طوغری خفیف برمیل ایله ممتد بر اووه اولوب حدود جنوبیسنی تشکیل ایدن وغربدن شرقه طوغری ممتد اوله‌رق بحرسیاهده نهایت بولان بلقان سلسله‌سی و شعباتی اولان ایکنجی درجه سلسله‌لر ایله بعض محلده عارضه‌لر پیدا اولمشدر .

بلقان شعباتی اینجه بایر وپیکار طاغی ودرویش بلقانی اسملریله مشهور اوله‌رق شمنی جوارینه قدر ممتد اولور ودلی اورمان نام سلسله دخی هزارغراد ایله سلستره ارەسنده بولنور .

بلغارستانك قره‌دکز مائله‌سنه منسوب انهاری اوفاق تفك شیلر اولدیغندن بالنسبه اهمیتلری یوقدر بونلرك اك متعارف ومشهور اولانلری قزاق دره

ايله قامچيق صويى وواره نه ليمانته دوكيلان سريز نام صولردر .

طونه مائله‌سى ايسه بلقانلردن حاصل اوله‌رق همان يكديكرينه متوازياً نهر مذكوره دوكيلان ومجرالرينك استقامتلرى عمودى بروضعيتده بولنان صولردركه باشلوجه‌لرى طباق دره، آق‌لوم، يانترا، اوصما، ويد، اسكر، اسكيتول، اوكوست، سيربچا، قره‌لوم . بويانديا، داقو ويچقا ، توپوتيچه نام صولردن عبارتدر .

اقليم وهواسى ومحصولات ومعمولاتى : بلغارستان بلقانك تشكيل ايتمش اولديغى سطح مائلك قسم شماليسى اولديغندن شمالى روزكارلرينه مقاومت ايده بيله‌جك باشلوجه بر مانعى يوقدر بو سببله هواسى اثناى شتاده غايت سرت وصغوق ايسه‌ده صاغلامدر .

طونه توابعنك استقامتلرى ايله كثرتلرى اراضى لايقيله اسقا وارواءيه كفايت ايتديكندن بلغارستان اوروپاى جنوبينك اك منبت ومحصولدار محلى عد اولنورلر وبو جهتله طونه بغداينى تاميله موسوم اولان بغداى قسماً بو مملكتده نشو ونما بولور .

اراضينك درجهٔ تنوعى نسبتنده فن زراعتك ترقيسنه همت ايديله‌مديكندن بوكون بلغارستان كبى بر محصولدار محلدن استعداد طبيعيسنك همان يوزده اللیسى نسبتنده استفاده ايدلمكده‌در .

حبوبات خمسه‌يه منحصر اولان محصولات مملكت احتياجات محليه‌يى تأمين ايتدكدن صكره خارجه دخى چيقارلمقده‌در .

بال، تره ياغى ايله پينير دخى بلغارستانك باشلوجه محصولاتندندر . ميوه‌سى مبذول ايسه‌ده شهر وقصباته منحصر كبيدر .

معمولات محليه سختيان وشياق وعبا واحرام وايپك وايلكدن نفيس چارشاف وكوملكلر وعثمانلى وفرنك اكرلرى كبى شيلردر .

نفوس : بلغارستانك نفوس موجوده‌سى ايكى بچق ميليونى متجاوزدر .

احوال سياسيه‌سى .— بلغارستان اداره‌جه يكرمى قدر سنجاغه منقسمدر :

(١) نجيسى سره‌دج ويا صوفيه سنجاغى دركه بلغارستانك جنوب غربيسنده وبلقانلرك جنوب جهتنده واقع اوله‌رق كرسىٔ اداره‌سى عموم امارتك مركزى اولان صوفيه شهريدر .

(٢) نجيسى كوستنديل سنجاغى اولوب مركزى صوفيه‌نك غرب جنوبنده كائن كوستنديل قصبه‌سيدر .

(٣) نجيسى اشتپول دائره‌سيدركه مركزى ترن قصبه‌سيدر .

(٤) نجيسى اورخانيه دائره‌سيدركه مركزى اورخانيه قصبه‌سيدر .

(٥) نجيسى وراچا دائره‌سيدركه مركز اداره سى اورخانيه نك غرب شمالنده واقع وراچا قصبه‌سيدر .

(٦) نجيسى بر قوفچه دائره‌سى

اولوب مركزى برقوفجه قصبه سيدر .
اشبو ايكى سنجاق اراضيسى غايت عارضه لى وبلقانلقدر .

(٧) نجيسى ويدين دائره سى اولوب كرسئ اداره سى متانت ورصانتله مشهور ويدين قصبه سيدر .

(٨) نجيسى لوم دائره سى اولوب مركزى همنامى اولان قصبه در .

(٩) نجيسى راحووه دائره سى دركه مركزى لومك طرف شرقيسنده وطونه ساحلنده واقع راحووه موقعيدر .

(١٠) نجيسى لوفجه دائره سى اولوب مركزى اولوب اوصما صويى اوزرنده كائن لوفجه قصبه سيدر .

(١١) نجيسى پلونه دائره سى در مركزى پلونه قريه سيدر .

(١٢) نجيسى طرنووه دائره سى اولوب بلغارستانك وسطنده واقعدر مركزى النه موقع مشهورينك شمالنده كائن طرنووه قصبه سيدر .

(١٣) نجيسى شتوى ويا شيشتوف دائره سى دركه مركزى طونه نك اك طار بر محلنده واقع زشتوى قصبه سيدر .

(١٤) نجيسى روسجق دائره سى دركه مركزى بلغارستانك اك منتظم ومهم بلده سى اولان طونه ساحلنده واقع روسجق بلده سيدر .

(١٥) نجيسى هزارغراد دائره سى اولوب مركزى همنامى بولنان قصبه در .

(١٦) نجيسى جمعهٔ عتيق دائره سى اولوب مركزى عثمان بازارى نام قصبه نك شمالنده واقع يكى جمعه قصبه سيدر .

(١٧) نجيسى شمنى دائره سى اولوب مركزى قلعه واستحكاماتنك متانتيله مشهور شمنى بلده سيدر .

(١٨) نجيسى سلستره دائره سى اولوب سلستره بلده سى مركز اداره سيدر .

(١٩) نجيسى پروادى دائره سى اولوب همنامى بولنان قصبه در .

(٢٠) نجيسى وارنه سنجاغيدركه مركز اداره ساحل بحر سياهده واقع بلغارستانك برنجى اسكله سى وتجارتگاه موقعى اولان وارنه قصبه سيدر .

بلغار طاغى .— اناطوليده كائن طوروس سلسلهٔ جبالنك بر قسمى اولوب اطنه وقونيه ولايتلرينك حدود طبيعيسنى تأسيس وتشكيل ايدر بلغار طاغى اسمى يونانجه طاوروسك ترجمه سى اولان بوغاطاغنك محرفيدر .

بلغراد .— درسعادت حواليسنده وروم ايلى ساحلنده بوغازك اوزرنده بيوكدره يه ٩ ودرسعادته ١٩ كيلومتره بعد ومسافه ده واقع بر قريه در درسعادتك مياه مقتضيه سى قريهٔ مزبوره جوارنده كى بندلرده تجمع ايدر .

بلغرادجق .— ويدين سنجاغى داخلنده وصربستانه حدودنده بر كوچك قصبه در بلغراد نامى يانيه ولايتنده برات سنجاغنك كرسى اداره سى اولان برات قصبه سنه دخى

ویریله‌رك ارناود بلغرادی نامیله زبانزد اولمشدر .

بلقا .— (خطه‌سی) سوریه‌ده نهر الشریعه ایله بحر لوطك جهت شرقیسنده برارض قدیم اولوب مرکزی معان قصبه‌سی ایدی .

بلقا .— قلعة البلقا : بلقا حطه‌سنده وبحر لوطك ٤ کیلومتره قدر شرقنده کائن اسکی برقلعه‌در .

بلقا .— (ـ سنجاغی) بیروت ولایتك متشکل اولدیغی الویه‌دن اولوب ولایت مذبوره‌نك جنوب شرقیسنده وبلقا : حطه‌سیله ارض فلسطینك برقسم کبیرندن مرکب غایت واسع بر سنجاق اولوب جنوباً عقبه کورفزی وغرباً حدود مصریه‌یه قدر متواسعدر .

سنجاغك قسم شمالیسی نهرالشریعه ایله بحر لوط وبونلره دوکیلان انهار صولامقده ایسه‌ده سمت جنوبیسی قوراق وادیلری حاویدر. الك زنکین محلی بحر لوط ونهر اردن ایله بحر سفید بیننده‌کی اراضی اولوب بوراده پاموق سیسام وزیتون وحبوبات متنوعه حاصل اولور .

ازمنهٔ قدیمه‌ده بنی اسرائیل حصومت ایله مشهور اولان سامریلر بلقا سنجاغنك غربنده اقامت ایدرلر ایدی .

داخل لواده ادوار قدیمه یادکاری اوله‌رق پك چوق قرا وقصبات انقاضی مرئی وموجوددر .

لوانك سکنه‌سی یوز اللی بیك راده‌سنده‌در .

مرکز اداره‌سی اولان نابلس قصبه‌سی جبل عیبال ایله جبل غرزیمك تشکیل ایتدکلری وادی‌ده واقعدرکه جواری اشجار کونا کون ایله مزین حدائق متعدده ایله محاطدر . عبدالغنی النابلسی حضرتلرینك دخی مسقط رأسلریدر .

نابلس کلمه‌سنه مراجعت بیوریله .

بلقا سنجاغی اهالیسنك قسم اعظمی غیر مسکون وخیمه نشین قبائل عربدن عبارت ایسه‌ده بونلر حکومت سنیه‌یه اوته‌دنبری اطاعتله مألوف ومن القدیم اغنام واعشار ویرکولرینی اعطا ایتمکده‌درلر .

عشایر مرقومه‌دن اك مشهورلری ایله مقدار خیام ونفوس تخمینه‌لری بر وجه زیر بیان اولنور :

		خیمه	نفوس
١	بنی سقر	٥٠٠	٢٥٠٠
٢	بنی حسن	٣٠٠	١٥٠٠
٣	بنی حجر	٨٠٠	٤٠٠٠
٤	بنی عجارمه	٣٠٠	١٠٠٠
٥	بنی دعجه	١٠٠	٣٥٠٠

بلقان .— اوروپای عثمانیه‌ده بلغارستان ایله شرقی روم ایلی آراسنده غربدن شرقه طوغری موازاتاً امتداد ایلیان برسلسلهٔ جبالك اسمیدرکه بولندیغی شبه جزیره نامیله مسما اولمشدر .

سلسلهٔ مذکورهنك مبدائی شبه جزیرهنك وسطنده واقع وبتون شبه جزیره سلاسلنك نقطهٔ تفرع وتشیعی اولان دها طوغریسی بلقان شبه جزیرهسنك رابطهٔ جبالی اولان چار طاغ اولوب مذکور طاغك لیو پاترن تپهسندن اعتباراً شرقه طوغری اسامیٔ مختلفه ایله یاد اولنمق اوزره بالامتداد بحرسیاه ساحلنده کائن امینه بروننده نهایت بولور .

اصل سلسلهنك اسم قدیمی هموز اولوب اسکوب ایله کیلان اراسنده قره طاغ (چرناغورا) صوفیه نك جنوبنده مشهور ریلو مناستری حاوی اولان ریلو وصماقوودن اعتباراً قسم شرقیسی اولان قوجه بلغان ودها سائر بوجهتده بولنان شعبات وفروعات بلقان سلسلهٔ عظیمهسی منسوباتندر .

اسلیه جوارنده بلقاندن ایریلهرق استانبول جوارنده نهایت بولان استرانجه بلقانی وشرق شماله طوغری امتداد ایدنه دخی امینه بلقانی وکوچك بلقان دیرلر.

قوجه بلقان ویا ولیقی دنیلان سلسلهنك طولی ٣٠٠ و عرضی ٣٠ : ٨٠ کیلومتره وارتفاع وسطیسی* ١٠٠٠ مترهدر.

بلقان سلسلهسنك مائله شمالیسی صبق اغاجلق و طاطلی بر میل ایله طونهیه قدر ممتداولور ایسهده جنوب ورسانی صرب ودیك چبلاقدر .

استقامتی جهتله هر ایکی مملکت اراسنده بر دیوار حکمنده ایسهده مواقع متعددهسنده تاریخ حرب نقطهٔ نظرنده مهم و تجارت و سیاحت خصوصلرنده فائدهلی بر چوق گچید محللری واردر که مشهور متعارف اولنلری بروجه زیردر .

مشهور بلقان گچیدلری

١ بابا قوناغی گچیدی اورخانیهدن صوفیهیه گیدن منتظم شوسهیی حاویدر.

٢ باتا یاخود تیز دربندی صماقو یقیننده صوفیه ایله فلبه اراسندهدر.

٣ یورت دوتراژان (قپولیدربند) کذا صوفیه ایله فلبه بیننده مروروعبوری تسهیل ایدر.

٤ اترهپول گچیدی اترهپولدن ازلادی و صوفیهیه گیدن طریق اوزرندهدر .

٥ طوریان گچیدی طوریان ایله قارلووه ارهسندهدر .

٦ شیبقه گچیدی غابرووه ایله شیبقه ارهسندهو منتظمدر و سطح بحردن ١٢٤٥ متره مرتفع اولوب ایکی جهتی دیك و کسمهقیا گیدر

٧ تیمور قپو گچیدی طرنویدن اسلیهیه گیدن جاده اوزرندهدر.

٨ وچرا گچیدی اسلیه قربنده اولوب هر نوع حمولهنك نقلنه مساعددر .

٩ دوبرول کچیدی دوبرول وقرین
آباد موقعاری اراسنده‌در.
١٠ نادر دربنده‌پراوادیدن آیدوسه
کیدن جاده اوزرنده‌در .
١١ امینه کچیدی کوچك بلقان
اوزرنده وامینه قریه‌سی جوا-
رنده اولوب وارنه‌دن برغوسه
کیدن ساحل یولی اوزرنده‌در.

بلقطن .— ویا بلقطی . مصر سفلا قراسندن اولوب بحیره مدیرلکنده واسکندریه قربنده واقعدر .

بلقمش .— مناستر ولایت وسنجا- غنده فلورینه قضاسنك ملحق نوسقه ناحیه‌سی قراسندن ١٥٠ خانه و ١٤٠٨ نفوسلی برقریه اولوب مرکز قضایه اوچ ساعت قدر مسافه‌سی واردر .

بلقیس .— حلب ولایتنده اورفه سنجاغنك بیره‌جك قضاسنده الان خرابه‌سی مشهور برشهر قدیمه‌در .

بلینه .— بوسنه ولایتنك ازوورنیق سنجاغنده ودرینا نهری جوارنده کائن همنامی بولنان قضانك مرکز اداره‌سیدر .

قضاسی : لوانك شمال‌شرق جهتنده واسع واووه‌لق بر محل اولوب تخمیناً ٣٠٠٠٠ نفوسی جامعدر. یانیه وپرزوه پولیه نامنده ایکی عدد ناحیه‌سی ده واردر .

لوانك سائر قضالری دخی ازوور- نیق، برەچقا ، غراواجاج ، سربرنیق ، غراجا نیجا ماغلای ، طوزلهٔ بالا ، طوزلهٔ زیردر.

بنی اسد .— بصره ولایتنده منتفك سنجاغنده برناحیه‌نك اسمیدر .

بنی بهلول .— یمن ولایتنده صنعا لوا وقضاسی ملحقا- تندن طقوز قریه‌لی بر ناحیه‌در.

بنی حارث .— ولایت و لواء مزبوره تابع کذا بر ناحیه‌در .

بنی حبش .— کذا صنعا ملحقا- تندن ١٣ قریه‌یی جامع بر ناحیه در .

بنی حرب .— اقطار حجازیه ده ساکن یتمش سکسان بیك نفوسلی جسیم بر قبیله اولوب همان یکرمی اوتوز بیك قدر افراد مسلحه‌یه مالکدر .

قبیلهٔ مرقومه حرمین محترمین حوا- لیسیله نجد سمتنده وبرالشامك مواقع متعدده‌سنده اقامهٔ خیام توطن ایتمکله صرهٔ همایون وقوافل مسعد تمونك محافظه وامنیتی ایچون طرف دولتدن مرتب صره‌لری وار ایسه‌ده اره صره بعض مرتبه ینه تعرضلری وقوعبولمقده وجوار قبیله‌ده مطیره وعنزه قبیله‌لرینه صیق صیق غزوه ایتمکده‌درلر .

بنی حرب عربانی بر چوق فروع شعبات وسمیاته منقسمدر .

شویله که : بنی حربك اولا بنی سالم

وبنی مسروح نامیله ایکی جسیم فرعی وبنی سالمك بنی میمون ومراحه نامیله ایکی سمیه‌سی وبهر سمیه‌نك متعدد خمسه‌لری واردر .

بنی میمون : محامدی، رلوعی، رحیلی حیدری، عمروی، سوریجی، یحیوی، مورعی، قایدی، احمدی، محمدی. صبحی نامیله اون ایکی سمیه تقسیم اولنمشدر.

بنی سالمك ایکنجیسی اولان مراوحه قبیله‌سی دخی قبیلهٔ حوازم نام جمعیتی وجوده کتورن وباشلوجه نوامیه، رقراف، طواهره، جبول، حنیطات، ذرعات، حجله، مزینه، رداده، حنانیه اسملریله معروف اوفاق تفك عشیرتلره منقسمدرکه عشایر مزبوره کمال اطاعتله مألوف وحجاجك دوه‌جیلکی ومدینهٔ منوریه اشیا وارزاق نقلی کبی خدماتایله متعیش درلر.

بنی حربك ایکنجیسی اولان بنی مسروح قسمی دخی دیکرلری کبی برچوق سمیه وخمسه‌لره متفرع اولدیغی حالده حرمین محترمین اراسنده کائن محال مختلفه‌ده اقامت ایتمکده‌درلرکه بوسببدن اراضیٔ مزبوره‌یه اراضیٔ مسروحیه نامی ویرلمشدر .

۳ بنی مسروحك برنجی قسمی بین الحرمین اراضیٔ مسروحیه دینلان محالده مقیمدر .

٤ بنی مسروحك متروکی سمیه‌لری.

١ جرم طریق فرعی وغایرده

۲ عطور } نجد بادویه‌سیله طریق فرعیده
۳ مناش }
٤ بشر مکهٔ مکرمه اطرافنده
٥ معید بن عبدالله } حاره‌سی قربنده و مکهٔ مکرمه اطرافنده
٦ بلادیه } مکهٔ مکرمه اطرافنده وبلادیه جبللرنده
۷ صحران }
۸ بدارین } حنا کیه‌نك طرف شرقیسنده نجد قطعه‌سنده
۹ بنی جابر }
۱۰ شعب }

بنی حرب قبیلهٔ جسیمه‌سنك اقامت ایتدکلری موقع بروجه‌زیردر :

(۱) بنی سالمك بنی میمون شعبه‌سی

١ محامدی ملف یولنده
۲ رلوعی حنف الکساده
۳ رحیلی بئرالروحاده
٤ حیدرلی ینبغ النحلده
٥ عمری جدیده بوغازنده
٦ سریجی }
۷ یحیوی } ینبغ النحلده
۸ مورعی }
۹ قایدی }
۱۰ احمدی } جدیده بوغازنده فقره نام جبل ایله جفر وحفان قریه‌لرنده
۱۱ محمدی مدینهٔ منوره ایله شجوه اراسنده
۱۲ صبحی بدر وحسینیه‌ده

(۲) بنی سالمك مراوحه شعبه‌سی

١ نوامیه } طریق سلطانینك جهت جنوبیسیله حنیف الکساده

٢ قراف صحره‌ده
٣ ظواهره صحره ايله نجدده
٤ حنيطات } صفرا قريه‌سيله جوارنده
٥ جبول } بولنان جبللرده
٦ درعات
٧ حجله بئرالشريوفی جوارنده
٨ مزينه } مدينهٔ منوره‌نك طرف شرقيسنده كائن جبال ايله نجد اراسنده
٩ رددادہ مدينه ايله بئرالشريفی بيننده
١٠ حنا ينه } بعضلری مدينهٔ منوره اطرافنده بعضيلری نجدده

بنی كلمه‌سيله ابتدا ايدن وخطهٔ مباركه حجازيه ايله يمنده بولنان قبائلك معروف ومشهور اولنلری بروجه‌زيردر :

بنی احمر
بنی اسد
بنی اسمر
بنی بجير
بنی بهلول
بنی ثقيف
بنی جامع
بنی جحاوله
بنی جحجح
بنی حارث
بنی حسن
بنی خالد
بنی راجع
بنی روحه
بنی زهره
بنی زيد
بنی زيدان
بنی زين
بنی سبيل
بنی سعد
بنی سعيد
بنی سليم
بنی سهيم
بنی شبيل
بنی شيبه
بنی طاهر
بنی عامر
بنی عبدالدار
بنی عبدالعزی
بنی عبس
بنی علی
بنی عمر
بنی قصير
بنی لحيان
بنی مالك
بنی مطران
بنی محارب
بنی حاجر
بنی هاجر
بنی هيجان
بنی يتيم

بلنيح — فراتك صول طرف توابعندن اولوب اورفه سنجاغنده جولاب و دها سائر بر چوق چايلر كسب جسامت ايده‌رك رقه‌نك براز اشاغيسنده نهر مذكوره منصب اولور.

بنا — يمن ولايتنك تعز سنجاغنده قعطبه قضاسنده برقريه‌نك اسميدر .

بنا .— (وادی ــ) مارالیان قریه‌دن مرور ایدرك عدن کورفزینه دوکیلان چایك اسمیدر .

بناز .— خداوندکار ولایتنك کوتاهیه سنجاغنده عشاق قضاسنه ملحق بر ناحیه مرکزیدرکه عشاقدن درت ساعت اوزاقده وهمنامی اولان بناز چاینك کنارنده واقعدر .

بناز ناحیه‌سی : قضانك شرقنده واقع اولوب ٣٩ قریه ١٢٢٦ نفوس مسلمه ٣٩ جامع ٣٨ مکتب ابتدائی ٢ مدرسه ٢٠ دکان وسائره‌یی مشتملدر .

اراضیسی طاغلق ایسه منبت ومحصولدار در اورمانلری چوق اولدیغندن باشلوجه اخراجاتی پلاموط ایله کراسته‌دن عباوتدر .

بنازچایی .— مراد طاغندن نبعان ایدرك بناز قصبه‌سندن بالمرور قره‌حصار لواسی داخلنده بیوك مندرس ایرماغنه منصب اولور .

بنالوقه .— بوسنه ولایتنك منقسم اولدیغی الویهٔ خمسه‌دن همنامی اولان سنجاغك مرکز اداره‌سی اولوب مرکز ولایت اولان سرایك قرق ساعت قدر غرب شمالیسنده ووربا‌س نام نهرك ایکی یاقه‌سنده مبنی در .

بنالوقه‌دن نمسه حدودنده کائن نووی قصبه‌سنه بر تیمور یولی خطی واردر .

سنجاغی : ولایتك غرب شمالیسنده واقع اولوب بروجه زیر قضالری مشتملدر :

	اسامی قضا	مرکز اداره
١	نفس بنالوقه	« بنالوقه
٢	معدن	«
٣	دیاوراند	«
٤	پریناوور	«
٥	دوبوی	«
٦	قوتورسقا	«
٧	اسکندروقف	«
٨	پریبه‌دور	«
٩	نووی	«
١٠	برود	«

بنغازی .— آفریقای عثمانیده مستقلاً اداره اولنان بنغازی سنجاغنك مرکز اداره‌سی اولوب ساحل بحر سفیدده وسیره‌نائق دینلان کورفزك منهاسنده واقع وطرابلس غربك ٢٤٠ ساعت شرقنده‌در .

لیمانی قومله طولمش اولدیغندن سفاین کبیره‌نك دخولنه غیر مساعددر .

بنغازی نامی بن الغازی‌دن محرف اولدیغی وقصبه‌نك اسکی اسمی بنه‌ریس ایدوکی وقصبه بر نیقه شهر قدیمنك محلنده مؤسس اولدیغی وجوارنده‌کی خرابه‌لر برنیقه شهرینك بقایاسندن بولندیغی مظنوندر .

سنجاغی : بنغازی مقدما طرابلس غربه مربوط بر لوا ومؤخراً ایروجه بر ولایت ایدی شمدی ایسه مستقلاً اداره اولنور برلوا اتخاذ اولنمشدر .

اراضیسی برقه‌حطه‌سندن عبارت اولمغله

تفصيلات ایچون برقه کلمه‌سنه دخی مراجعت بیوریله .
امور ملکیه‌سی عسکریه‌سیله ممتزج اولدیغی حالده اداره اولیوب بروجه‌زیر قضا ونواحی‌یی مشتملدر :

١ بنغازی قضاسی برسیس
سلوك
جدابیه
براعصه
قیمنس نواحیسنی شاملدر

٢ درنه قضاسی
٣ مرج «
٤ اوجله «
٥ بومبا «

بنغازی سنجاغنده قرا وقصبات نادر اولوب اهالیسی خیمه نشین قبائل وعشایردر .
اخراجاتی : حیوانات ایله یاغی وذخیره‌دن عبارتدر .

بنی سویف .— مصرالقاهره جوارنده‌ونیل مبارك ساحلنده‌قدیم هرموپولیس‌شهری خرابه‌سنده مؤسس برقصبه اولوب اوچ بیك قدر سکنه‌سی واردر .

بنی شهر .— یمن ولایتنه مربوط عسیر سنجاغی ملحقاتندن برقضادر .
حدود حاضره‌سی شرقاً غیر محدود اولدیغی حالده جهات سائره‌دن غامدابها مهائل قضالریله محاط ومحدود اولوب مرکز اداره‌سی سدوان نام قریه‌در .

اراضیٔ قضابی جبل عسیرك شرق پایه‌لرندن اینن وادیٔ بیشه نام نهر صولر محصولاتی آرپه بغدای داری خرما قهوه مرجمك سیسام توتون کبی شیلردر .
قضانك ٧ ناحیه والتمش متجاوز قراسی واردر.

بنی صعب .— بیروت ولایتنك باقا سنجاغی نواحیسندن اولوب اهالیسی خیمه‌نشین قبائل وعشایردن عبارتدر .

بنی عوام .— یمنك صنعا لواسنده حجه قضاسنه ملحق ٧ قریه‌لی برناحیه‌در .

بنی لام .— بصره ولایتنك عماره لواسنده برعشیرتدرکه اهالیسی شیعی ولسان فارسی اوزره متکلمدر .

بوترنتو .— اوروپای عثمانینك ساحل غربیسنك قورفه جزیره‌سی‌مقابلنده همنامی اولان کولك دکزه‌مربوط اولدیغی طولا مباجلی بربوغاز اوزرنده کائن ایکی بیك نفوسلی براوفاق قصبه اولوب ازمنهٔ قدیمه‌ده موقعنك تجارته‌درکار اولان مساعده‌سی ولیماننك کوزللکی حسبیله معمور ایدی . بوکون کولی دکزه ربط ایدن بوغاز قوم ایله طولمش واطراف قصبه بطاقلق حالنی کسب ایلمش اولدیغندن اهمیت موقعیه‌سی نسبتنده معموریتی یوقدر .

بوتقووه .— سلانیك ولایتنده وسیروز جهتنده بعض اوفاق تفك صولر واسطه‌سیله

تحصل ايدرك فضلهٔ مياهنى قره صويه ايصال ايدن كوچك بركولدر .

بوجاق .— قونيه ولايتنك تكه سنجاغنده مركز قضاسى ملحقاتندن برناحيه مركزى اولوب كوچك بركولك قربنده واقعدر. ناحيه‌سى مركزدن بشقه ايكى قريه‌دن مركب اولوب ٧٣٠٠ خانه‌ده ٤٩٠٧ نفوس مسلمه واردر .

ناحيه‌ده ١٤ مكاتب اسلاميه ٦ مدرسه ١٥ جوامع ومدارس ٢ ياغخانه ١ دكرمن ٤٤ دكان ٨٥١ خانه موجوددر .

بوجاق .— بيروت ولايتنك لاذقيه سنجاغنده برناحيه‌در .

بوجاق .— ديار بكر ولايتنده سيوه‌رك قضاسنده برناحيه‌نك اسميدر .

بوجاق .— طربزون ولايتنده مركز ايله جانيك اراسنده برقسم اراضيدر .

بوجاق طاغى .— كلكيايه منسوب طوروس طاغلرى شعباتندن برسلسلهٔ صغيره‌در.

بوداق اوزى .— اناطوليده‌زيله ويوزغاده تابع صونغورلى قضاسى اراضيسنك برقسمنى وجوده كتورن برخطهٔ مشهوره‌در .

بودروم .— هاليقارناسسوس «halicarnassus» آيدين ولايتنك منتشا سنجاغنه تابع برقضا مركزى اولوب ازميردن ١٧٥ ميل بعد ومسافه‌ده واستانكوى جزيره‌سى مقابلنده وغايت محافظه‌لى برليمان داخلنده كائن و ٣٧ درجه ٤ دقيقه عرض شمالى و ٢٥ درجه ٩ دقيقه طول شرقيده واقعدر .

درون قصبه‌ده ٢٧٧٠ اركك و ٢٧٥٤ قادين اولمق اوزره ٥٥٢٦ نفوس ايله ١٠٨٠ قدراماكن واردركه هربرى برر قلعه‌برجى طرز وهيئتنده وعرب اصول معماريه‌سنده‌در قلعه‌سى قصبه‌نك اورته‌سنده واقع اولوب برجهتنده برده صوكمرى واردر .

خرما اغاجى دخى قصبه‌ده نشوونما بولمقده‌در قصبه پك قديم اولوب يونانستان مهاجرلرى طرفندن تأسيس اولنمش ودوريه‌هيئت متفقه‌سنك آلتى عدد بلادندن بريسى بولنمش ايدى .

بودرومك شهرت تاريخيه‌سى قرال موسولك ذوجه‌سى طرفندن انشا اولنان وعجائب سبعهٔ عالمدن معدود تربه‌سى جهتيله‌در قراليجه آرتميس بونى اكماله موفق اوله‌مقسزين وفات ايتمكله بالآخره اتمام ايدلمشدر .

ابو المورخين هره‌دوت بودروم قصبه‌سنده تولد ايتمشدر .

بودروم قلعه‌سنك زماننه كوره متانت ورصانتى فوق العاده ايدى .

ردوس شواليه‌لرى قلعه‌نك اعمالنده موسولك تربه‌سى انقاضنى دخى استعمال ايتمشلردى قلعه ليمانك اغزنده‌كى اطه جقده اولوب غايت جسيم طاشلرله بنااولنمشدر

ایکی قاتلی بر دیوار ومتعدد برجلری
وایکی سوراراسنده ویکدیکوندن ١٣
متره مسافه ایله غایت درین برخندغی
حاوی در .
برجلرده شوالیه لرك اسملری ایله
بعض رسملری واشکال سائره منقوش
اولوب الیوم آثارنقش مشاهده قلنور .
درون قلعه ده الیوم خراب برکلیسا
ایله متعدد ومستحکم سرایلرك انقاضی
باقیدر .
قضاسی : شمالاً میلاس قضاسی
ومانداليه کورفزی شرقاً مغله قضاسی
جنوباً استانکوی کورفزی وبوغازی
غرباً اطه لر دکزیله محدوددر .
٤٠ پاره قریه وسرالواحی وقره آباد
نامیله ایکی ناحیه یی جامعدر .
نفوس موجوده سی ١٤٨٨٤
کشیدر .
داخل قضاده ١١ جامع ومسجد ١
مدرسه ٧ اسلام مکتبی ١ ارمنی و ١
روم مکتبی ٤ روم کلیساسی موجوددر .
قضانك مساحهٔ سطحیه سی ٧٨٧ کیلو
متره اولوب بونك ٤٥ کیلو متره سی
اورمانلقدر .

بودروم کورفزی . — اطه لر دکزی
منشعباتندن اولوب قصبه کورفزك شمال
جهتنه تصادف ایدر .
کورفزه کیریلورکن سطح مادن ایکی
بچق قولاج قدر اشاغیده ایکی عددقیا
لیمان اغزنده کی اطه جق واطرافنده کی
ریختیم دوکونتیلریله محافظه لی قعری
بر نوع قویمز اوت ایله مستوردر .
کورفزك تیمور آته جق محلی ١٠ : ٢٠
قولاج قدر اولوب کذا قعری اوت
وچامورلیدر .

بور . — قونیه ولایتنده نیکده سنجاغنه ملحق قضا
مرکزی بر قصبه اولوب مرکز لوایه
ایکی ومرکز ولایته اللی اوچ ساعت
قدر بعد ومسافه ده وقزلجه صو نام
ایرمق کنارنده واقعدر .
قصبه نك آب وهواسی لطیف منظره-
سی غایت دلنشین اولوب درونده متعدد
صو مجرالری واردر موسمنده باغ
وبغچه لری صولانور .
قصبه یه مربوط بولنان اندوغی نام
تپه ده آثار عتیقه دن بعض کمرلر له یارم
ساعت مسافه ده ایچمه تعبیر اولنور بر
صو وتپه سنده کی بر دلیکدن چیقان بر
رائحهٔ مستکرهه دن اوزرندن اوچان
قوشلرك تلف اولدیغی مروی بولنان
وبو سببله قوش قونمز تعبیر اولنان بر
تپه موجوددر .
درون قصبه ده برقاچ مدرسه ومکتب
وبر رشدیه مکتبی واردر .
قضاسی : ٢٢ قریه ٥٤١٤ خانه ده
٣٩٠٧١ نفوسی جامعدر .
قضاده ٢٧ مکاتب اسلامیه ٧ مدرسه
٢٦ مسجد ٤٨ جامع ٢٠ دباغخانه ٤٩
دکرمن ٤ حمام ٥ فرون ٨٦ مغازه

٦٧٣ دكان ٤٣ چشمه ١ سلخخانه ٣ روم كليساسى ٢ روم مكتبى واردر .

بوردور .— قونيه ولايتنك متشكل بولنديغى الويۀ خمسه‌دن همنامى اولان سنجاغك مركزى اولوب مركز ولايت اولان قونيه‌نك قرق بش ساعت قدر سمت جنوبيسنده واسمنه منسوب بوردور نام كولك ساحل جنوبيسنده كائندر.

قصبه متعدد تپه‌لر اوزرنده مؤسس اولديغندن زمينى مرتفع واب وهواسى لطيف چارشوسى وخانه‌لرى منتظمدر .

دروندن بر كوچك چاى كچديكى كبى جوارنده برچوق منبعلر ومعدن صولرى واردر. قصبه‌يه بربچق ساعت مسافه‌ده كائن قوزنه نام محلده بولنان صو غايت لذيذ اولديغندن اهاليسى بو صودن ايچر وكنار قصبه ده اوكوز باتدى ناميله مسما اولان پيكارك صويى منبعندن چيقدقدنصكره اوچ بش آديم ايلروده ينه باتوب كيدر وشمال جهتنده غايت قوتلى اوله‌رق نبعان ايدن طوزلو بر صو برايكى ساعت قدر طورديرلديغى حالده كسب حلاوت وبعض علل واسقامه فائدۀ كليه بخش ايدر . قصبه‌ده غايت نفيس ال حوليلرى وحمام طاقلريله الاجه اعمال اولنور برچوق دستكاهلر واردركه كرك بوياسى وكرك ما لزمۀ نسجيه نك نفاستى بر دقت مخصوصه يه ربط اولنديغندن بوردور معمولاتى بين التجار غايت كسب اعتبار ايتمش وبوجهتله بهر هفته قصبه‌ده قوريلان بازارده كليتلى اخذ واعطا اولنمقده بولنمشدر. قصبه نك باغ وبغچه‌لرى چوق اولوب وسطندن كچن نهر ايله اروا واسقا اولنور .

بو دورده ٢٩ جامع ومسجد ومتعدد مكاتب ابتدائيه وبر باب رشديه مكتبى يدى عدد كوپرى واون ايكى بيكى متجاوز اهالى واردر .

قضاسى: لوانك مركز قضاسى اولوب شرق جهتنده واقعدر . اراضيسى قسماً طاغلق وقسماً دوزدر .

قضاء ٢٣ قريه وكمر واعلاضون ناميله ايكى ناحيه ايله ٥٢٧٣ خانه‌ده ٩٠٣٢٥ نفوسى جامعدر .

قضانك مقدار وجنس محصولاتى بروجه زيردر (نواحيدن ماعدا) :

بغداى	٥٠٨٧٥٦	كيله
آرپه	٢٦٢٥٠٠	»
ملز	٦٣٥٠٠	»
دارى	١٢٥٠٠	»
مصر	٦٤٥٠٠	»
چاودار	٢٨٧٥٠	»
نخود	٥٠٠٠	»
آفيون	٧٥٠٠	قيه
مرجمك	٥٥٠٠	كيله

قضانك حيوانات ووسائط نقليه سى آتيده مندرجدر :

مانده	٢٢٥	رأس
اينك	١٥٠٤	»
اوكوز	١٥٢٧	»
دوه	١٣٢	»

مرکب	٣٠٢٠	راس
استر	١٠٧	«
اسب	٢٨١	«
تفتیك کچی	١١٥	«
قره کچی	٢٨٩٢١	«
اوکوز عربه‌سی	٢٩٦	عدد
بارکیر عربه‌سی	٢	«

بوردور لواسی: قونیه ولایتنی ترکیب ایدن بش سنجاغك الك غربه دوشنی اولوب شمالاً خداوندکار غرباً آیدین ولایتلری جنوباً تکه سنجاغی وشرقاً حمید آباد لواسی ایله محاطدر.

اراضیسی منبت ومحصولدار اولوب هرنوع حبوبات ایله سبزه ومیوه حاصل اولور جنوب وجنوب شرق حدودنده تکه سنجاغندن فاصل اولان طاغلر لوا اراضیسنك بحر سفیده تبعیتنه مانع اولمغله غرب جهتی مستثنا اولمق اوزره اراضیٔ لوا اناطولی مائلهٔ داخلیه‌سنه منسوبدر.

مشهور وصوبی آجی اولان وکندیسنه برقاچ کوچوك صولر دوکیلان بوردور وبا چوروك صو کولی داخل لواده واقعدر.

معمولاتی آلاجه بزسختیان وحاولو وحمام طاقلریله ماصه اورتوسی وکلیم وسجاده کبی شیلر اولوب پیاسه‌ده معتبر طوتیلمقده‌در.

لوانك نفوس موجوده‌سی ٥٦٢٣٧ اولوب مشتملاتی ١١١ قریه وبوردور وتفنی نامیله ایکی و بورودوره ملحق اغلاصون وکمر وتفنی‌یه مربوط کول حصار نامیله اوچ عدد ناحیه‌دن عبارتدر.

بونلره متفرع تفصیلات صره‌سی کلدکجه اعطا اولنه‌جقدر.

بوردور کولی. — نام اخر چوروك صو کولی؛ بوردور سنجاغی داخلنده واقع بر کولدرکه جوانب اربعه‌سی اون ایکی ساعتده طولاشیلور وکندیسنك ایاغی اولمیوب انجق بر قاچ کوچك صولری اخذ ایدر.

صوبی غایت آجی اولدیغندن ایچلمدیکی کبی اصابت ایتدیکی محلده نباتات دخی حاصل اولمز ودرونده حیوانات مائیه یاشایه‌مز.

اهالینك بوکولدن استفاده‌سی غرب سمتنده کائن اورمانلردن کسدکلری اودونلری موجود اوفاق تفك فابریقه‌لر ایله قصبه‌یه نقل ایتمکدر.

بورطان. — اطنه ولایتنده جبل برکت سنجاغنده متمکن بر عشیرتك اسمیدر.

بورلی. — آیدین ولایتنك صارو خان سنجاغنده کوردوس قضاسی نواحیسندن اولوب شمالاً دمیرجی شرقاً قوله جنوباً قوله غرباً صالحلی ونفس کوردوس قضالریله محاط ومحدوددر.

مشتملاتی ٣١ پاره قریه و نفوس (٤٧٧٨)ی ذکور و (٤٧٧٧)ی اناث اولەرق جماً ٩٥٥٥ عددینه بالغ اولور.

مركز ناحیه کوردوسك جنوب شرقیسنده ٣٨ درجه ٣٧ دقیقه عرض شمالی و ٢٦ درجه ١٧ دقیقه طول شرقیده کائن ٢٧٣ نفوس و ١٥١ اماکنی جامع آفشار قریه‌سیدر .

قضاسی : شمالاً نازللی شرقاً نازللینك قره‌جه‌صو ناحیه‌سی ایله طواس قضاسی جنوباً طواس و مغله قضالری غرباً چینه قضاسی ایله محاط و محدود اولوب جسامتی تربیعاً ١٣١٥ کیلو - متره‌در .

مندرس چایی قضایی نازللی قضا - سندن فصل وتفریق ایدر .

یکی بازار، آرباس، اماسیه ناحیه‌لریله ٦٣ قریه‌یی مشتمل نفوس موجوده‌سی سکسان بشی غیر مسلم اولمق اوزره ٢٧٧٨ مقدارینه بالغدر .

داخل قضاده ٧٢ جامع ٢٣ مسجد ٣ مدرسه ١٤ مکتب ١١٩ دکرمن ١٤٢ عرصه ١١٠ قوله ١٥٣ آخور ١٤ فرون ٨ خان ٥ ٧ قهوه‌خانه ١٨ مغازه ٣٣٥ دکان ٥٩٥٣ خانه موجوددر .

قضانك محصولاتی حبوبات ایله آفیون یاموق اوزوم میوه و سائره‌در قضانك اورمانلری تربیعاً ٦٦ کیلومتره جسامتنده‌در .

قضا داخلنده آلان هارپاس قلعه‌سی «Harpassa» دیه یاد اولنان هاپاسسا شهر قدیمنك موقعی ایله شهر مزبورك بر طاغ اوزرنده‌کی استحکا - ماتینك خرابه‌سی موجود بولنمقده ایسه‌ده داخل قضاده بولنمسی ملحوظ اولان نه آپولیس بلدهٔ مشهوره‌سنك محلی الآن تعین ایده‌مامشدر .

اطنه ولایتنك قوزان سنجاغنده قارص ذوالقدریه قضاسنه ملحق بر ناحیه‌نك اسمیده بوزطغاندر .

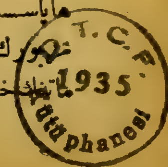
بوز اوق . — یوزغاد ماده‌سنه مراجعت اولنه .

بوز اویوك . — آیدین ولایتنده منتشا سنجاغنك مرکز قضاسی اولان مغله‌یه تابع بر قضا مرکزی اولوب قضاء مزبورك غرب شمالیسندن متشکلدر .

ناحیه، ٢٥ قریه و ١٧٩٦٤ نفوسی جامع اولوب مرکزی دوز بر اووه‌ده ومشهور استراتونیسا شهرینك محلنده مؤسس اولان حصارلق نام قریه مقا - بلنده سطح بحردن ٤٤٠ متره مرتفع بر محلده ١٧٦٠ و ٤٤٢ اماکنی مشتمل آحی چلبی قریه‌سیدر .

بوز اویوك . — خداوندکار ولا - یتنك ارطغرل لواسنده سکود قضاسی نواحیسندن همنامی اولان ناحیه‌نك مرکزی اولوب بروسه‌نك ٩٠ کیلومتره قدر شرق جنوبیسنده وبر اووه‌نك این اوکی قریه - سنه مقابل بولنان کنارنده واقعدر .

جوارده بر چوق مغاره‌لر و ازمنهٔ قدیمه‌دن قالمه آثار سائره موجود اولدیغی کبی اتکنده بولندیغی بوز رنکنده‌کی تپه‌یه نسبتله بوز اویوك نامنی آلمشدرکه

اناطولیده بو مثللو تلاله اویوك تعبیر ایدرلر .

ناحیه‌سی ۳۰ قدر قریه ٤٥٤٦ ی ارکك و ٤٤٢٠ ی قادین اولمق اوزره ٨٩٦٦ نفوس مشتملدر.

محصولات حبوبات ایله آفیون ومصنوعاتی سجاده وکلیم مثللو منسوجات متنوعه‌دن عبارتدر .

بوزبابا .ــ « Hagiosstrati» جزایر بحرسفیدولایتنده لیمنی سنجاغنده مرکزه مضاف برناحیه هیئتنده اداره اولنور برجزیرهٔ صغیره اولوب ۳۵ کیلومتره قدرلیمنینك غرب جنوبیسنده واقعدر همنامی اولان قریه مثلث‌الشکل اولان اطه‌نك غرب ساحلنده کائندر .

اهالیسی کاملا روم اوله‌رق بیك نفوسی متجاوزدر .

بوزبرون .ــ نپتو nèptunium نیوم و posidium پوسیدییوم مرمره دکزنده کائن کملك و ازمید کورفزلرینك اراسنده کائن وشرقدن غربه طوغری متوجه اولان شبه‌جزیره‌نك منتهاسی اولوب فورطنه‌سی اولدقجه مشهوردر .

بوزجه‌اطه .ــ تنه tènèdos » دوس » جزایر بحر سفید ولایتی تشکیل ایدن الویه‌دن لیمنی سنجاغنه ملحق قضالردن و اطه‌لر دکزنده کائن جزایر مشهوره‌دن بریسی اولوب اناطولی ساحلنده کائن تروو آ

خرابه‌لرندن درت میل و لیمنی اطه‌سندن ۲۹ میل بعد ومسافه‌ده واقع و تربیعاً اللی کیلومتره وسعته مالکدر .

اهالیسی ٤١٤٠ نفوس اولوب بونك اوچده بریسی اسلام قصوری رومدر .

اطه‌ده ٥٥٠ طلبه‌یی حاوی بش عدد مکتب واردر .

جزیره‌نك حاصلاتی اوزوم اولوب مقدارسنویسی ١٥٠٠٠٠٠ کیلوغرامه رسیده اولور بوزجه اطه‌نك غایت نفیس و بوردو شرابنه مشابه اولان شرابی هر یرده مقبول ومعتبردر .

جزیره‌ده الك جسیمی ۹۰ طونیلاته‌لق سکسان قدر قایق واردر .

شمالده اورلا اطه نام اطه‌جقده ضیاسی سکز فرسخ مسافه‌دن کوریله‌بیله‌جك صورتده برون وجنوب جهتنده‌کی برون اوزرنده برکه جمعاً ایکی عدد فنار واردر .

مرکز قضا همنامی اولان قصبه اولوب اطه‌نك شرق شمالنده و بر سلسله‌جك اتکنده کائن اولوب مزبور سلسله جك لیمانی شمال روزکارلرندن محافظه ایدر واطه‌نك الك زیاده مسکون محلیدر .

درون قصبه‌ده ایکی جامع شریف ایله بر روم کلیساسی وبر رشدیه مکتبی ومکاتب صبیانه واردر .

لیمانك وارداتی حقنده بر فکر اجمالی حاصل ایتمك اوزره ۱۸۸۹ دن

۱۸۹۰ سنهٔ میلادیه سنه دکین بوزجه لیماننه آمدشد ایدن سفن تجاریه نك عدد ومقدارلرینی مشعر تنظیم اولنان جدوله مراجعت کفایت ایدر .

جدول

فنار رسومی	مقدار طون			عدد سفاین			باندره
غروش	یکون	یلکن	واپور	یکون	یلکن	واپور	
	۷٤۱۰		۷٤۱۰	۱۲۵		۱۲۵	انکلیز
	٥٦۹۳۳		٥٦۹۳۳	٤۹		٤۹	اوستریا
	۱۰۹٥		۱۰۹٥	۱		۱	دانیمارقه
	۱۱٥۸		۱۱٥۸	۱		۱	فرانسز
۸۱٤۷	۲۹٥۸	۲۱۰۱	۸٥۷	۳۳	۲٥	۸	یونان
	۱۷۱۲		۱۷۱۲	٥		٥	اسوچ و نوروچ
	۲٥۰۷٦	۱٥٤۷۰	۹٦۰٦	۱۷۳٥	۱٦۹۲	٤۳	دولت علیه
	۱۳٤	۱۳٤		۲۲	۲۲		سائره
	۹٦٤۷٦	۱۷۷۰٥	۷۸۷۷۱	۱۹۷۱	۱۷۹۳	۲۳۳	یکون

بوزدر .— قوصوه ولایتنده و مشهور قوصوه اووه سنك غرب شمالیسنده کائن قره طاغ نام بیغینك متشکل اولدیغی بلقانلردن برینك اسمیدر .

بوز طاغ .— آیدین ولایتنده بو نامده ایکی عدد سلسلهٔ جبال موجوددر :

بریسی قدیم لیدیا قراللغنك پای تختی اولان ساردس شهرینك جهت جنوبیسنده واقع اولوب ازمنهٔ قدیمه ده طاغلرك قرالی نامیله موسوم ایدی بو طاغك ارتفاعی حذای بحردن ۲۰۰۰ متره اولوب تپه سنده بر کول موجود ایمش دیکری مغله نك شرقنده واقع اوله رق شمال شرقیدن جنوب غربی یه طوغری امتداد ایله مرمر یه ده نهایت بولور .

بو طاغلرك هر ایکیسیده اغاجلق وصیق اورمانلق اولوب ایکنجیسنده قپلان بولندیغی مشهوردر .

بوزطغان .— آیدین ولایت و سنجاغنده قضا مرکزی بر قصبه اولوب آرپاس چایی کنارنده و بر اووه کائن باغ و بغچه لری کثیر میوه سی مبذول ومقبولدر . ۳۷ درجه ۳۹ دقیقه عرض شمالی و ۲٦ درجه ۳ دقیقه طول شرقیده واقعدر .

درونده درت باب جامع شریف ایکی مسجد ایکی مدرسه ایکی باب مکاتب ابتدائیهٔ اسلامیه بر باب حمام ۵۳ دکرمن بر یاغخانه آلتی فرون اوچ خان اون درت قهوه یدی مغازه یدیوز قرق درت اماکن و ۳۲۸۵ نفوس اسلامیه موجوددر .

بوزقير . — قونيه ولايت و لواسنده وسنجاغك غرب نهايتنده بر قضادر . حدود حاضره‌سی شمالا بكشهری شرقاً قونيه جنوباً خادم قضالری غرباً تكه سنجاغيله محاطدر .

اراضی قسماً طاغلق وقسماً دوز اووه‌دن عبارتدر .

صوغله نام كول قضا دائره‌سی داخلنده اولوب مركز قضا اولان سبرستاد قصبه‌سندن كچن چهارشنبه چايی اخذ ايدر .

قضانك نواحیٔ ملحقه‌سی اولان بلوپران وقيرايلی ناحيه‌لريله برابر سكنه‌سی ٤٩٣١٩ اولوب ١٠٦١٥ قدر خانه تخمين ايديلور .

درون قضاده ٦٥ جامع ٤٨ مسجد ٩ دكرمن ٧ فرون ١٠٧ مكتب ١٥ مدرسه ٤٧ چشمه وسبيل واردر .

قضانك محصولی حبوبات متنوعه ايله آفيون ميوه وسبزه ومصنوعاتی كليم عبا كبی سختيان عادی شيلردركه احتياج محليدن فضله‌سی خارجه سوق ايديلور .

بوزلق چايی . — اطنه ولايتنده ايچ ايل لواسی داخلنده جريان ايدن كوك صو نام ايرمغك صولطرف توابعندن بريسيدركه قونيه‌ولايتندن نبعان ايله بوغا طاغنی بركديك واسطه‌سيله آشوب جنوبه طوغری برخيلی جريان ايتدكدن صكره مذكور كوك صويه قاريشور . مجراسی تقريباً ١٢٥ كيلومتره قدر .

بوسترا . — بصریٔ شامك نام قديميدر .

بوص . — مناستر ولايتنك كوريجه لواسنده استاروه قضاسی قراسندن اولوب مركز قضايه ٦ ولوا مركزينه ٤ ساعت بعد ومسافه‌ده واقعدر .

بوصير . — ياخود ابوصيركه بوسيريس اسمنك محرفيدر . مصر اسفلده وقاهره‌نك سمت شماليسنده وهرم كبير قربنده مصريونك قديماً معبود اتخاذ ايتدكلری (ايزيس) ه مخصوص برهيكلی حاوی برقصبه ايدی .

مروان حمار دخی بو راده قتل ايدلمشدر .

بواسمده‌ينه مصرسفلاده واسكندريه قربنده برج العرب ناميله مشهور برقصبه ومصر وسطيده معابد وآثار قديمه خرابه‌لری جوارنده برموقع دها واردر .

بوصوك محل مشهور قصيدهٔ برده ناظمی شيخ محمد بوصيری‌نك وطنيدر .

بوطروس . — مناستر ولايتنك برلپه قضاسی قراسندندر .

بوطون . — مناستر ولايتنك اوخری لواسی مضافاتندن دبرجه ناحيه‌سنه منسوب و اوخری‌يه ١٥ ساعت مسافه‌ده كائن برقريه‌در .

بوغاچقو . — مناستر ولايتنك كوريجه لواسنده كسريه‌نك حوريشته ناحيه‌سی قراسندن ايكی بيك نفوسلی بربيوك قريه‌در .

بوغاديچ .– بيغاديچ كلمه سنه مراجعت اولنه.

بوغازايچى .– بوسفوردوترس ديتلان مشهور كچيد دركه استانبول ماده سنده دخى تعريف وتوصيف اولنديغى اوزره بحر سياه ايله مرمره دكزى آراسنده وچتالجه شبه جزيره سيله قوجه ايلى شبه جزيره سى بيننده كائندر .

بوغاز ايچى درسعادتك صيفيه ومسيره لرينى شامل برقسمى اعتبار اولنه رق آناطولى وروم ايلى سواحلنده قارشولقلى قريه لرى شاملدركه متمولين بلده ايام صيفى قراى مزبورده امرار ايتمكده درلر .

بوغازه دائر تفصيلات ايچون «قردكز بوغازى» ماده سنه مراجعت اولنه .

بوغازكويى .– منستر ولايتنك كوريجه سنجاغنده كسريه قضاسى قراسندن ٢٠٠٠ نفوسلى وآناطوليده انقره ولايتنك يوزغاد لواسنده كذا بيوك برقريه نك اسم مشتركيدر .

بوغازليان .– ياخود بوغازلى خان، انقره ولايتنده يوزغاد سنجاغنده بوغازليان قضاسى داخلنده قزل ايرمق توابعندن دليجه ايرمغك صولطرفنده وقيصريدن يوزغاده كيدن جادۀ كبير اوزرنده كائن بركوچك قصبه در. سكنه سى ٣٠٠٠ قدردر .

بوغازليان قضاسى : بوزغاد لواسنك جنوب شرقيسنده واقع اولوب غرباً قيرشهر جنوباً قيصريه سنجاقلرى وجهات سائره دن لواء مزبوره نك معدن ويوزغاد قضالرى وسيواس ولايتى ايله محاط ومحدوددر.

قضا داخلنده دليجه ايرمق وتوابعى جريان ايدر .

اراضينك اللى بيك دونمى مزروع ومتباقيسى غيرمزروعدر . چام ، ميشه وقواق آغاجلرينى حاوى براز اورمانى دخى واردركه اهالئ قضا بونلرى قطع واحراق ايله قصبات متجاوره ده بيع وفروخت ايدرلر.

قضانك نفوس عموميه سى ٤٤٦٤٤ كشى اولوب بونك (٣٣٩٧١) ى اسلام، (٤٩٥) ى روم، (١٠٠٨٢) ى ارمنى ، (٩٦) سى پروتستاندر .

باشليجه محصولاتى : بغدى ، آرپه ، پرنج، نخود، بورجاق، دارى وسائره ايله ميوه ومعمولاتى : كليم، سجاده ، قاليچه ، بز ، عبا ، پاموق بزى وطوپراقدن ادوات طبخيه وبچاق كبى شيلردر .

دواب ومواشيدن ٨٥٢١٩ قيون ٣٥٠٨٢ قيل كچى، ١٠٠٥٧ تفتيك كچى، ١٨٥٠٠ قره صيغير، ٥٥٠ مانده، ١١٢٥ مركب، ٨٠ دوه موجود اولوب اغنامدن ٢٠٨٨٠ قيه ياغى ١٨٥٥٢ قيه قيل ٢٥٠٠ تفتيك حاصل اولور .

قضا دائره سنده ٦٣٩٩ خانه ٩١٠٦

جامع ومسجد ۲ مدرسه ٦٦ مكتب ۱ حكومت قوناغی، خان، قهوه ۸۰ دكان ٥ فرون، ٥ كلیسا، ۲ مكاتب غیرمسلمه و ١٥ كوپرو موجوددر.

مركز قضا اوزوملی قریه‌سی اولوب بوراده جمعه كونلری بر بازار كشاد ایدیلور.

بوغاطاغی .— طوروس كلمه‌سنه مراجعت اولنه.

بوغدووه .— مناستر ولایتنك دبره سنجاغنده رقه‌لر قضاسی قراسندندر.

بوغومیل .— سلانیك ولایتنك كوپریلی قضاسنده ومركزه طقوز ساعت مسافه‌ده كائن ١٥٢ خانه تقریباً بیك نفوسلی برقریه‌در.

بوقا .— سیس قربنده قدیم برقصبه دركه الیوم خرابدر.

بوقونیك .— مناستره ۳ ساعت قدر مسافه‌ده بر قریه‌نك اسمیدر.

بوقووه .— كذا مناستر قراسندن ایكی قریه‌نك اسمیدر.

بولاجه‌لی .— یاخود بولاجلی، آطنه ولایتنك ایچ ایل سنجاغنده سلفكه قضاسی ناحیه‌لرندن بری اولوب مركز اداره‌سی اسكله موقعی اولان طاش اوجی نام قصبه‌در.

ناحیه‌نك نواحئ سائره‌سی كبی زراعتی انجق محلی اداره ایده‌بیلور وحیواناتدن قیون، كچی دخی بولنور.

بولاق .— خطهٔ جسیمهٔ مصریه‌ده وقاهره‌نك ایكی كیلومتره شمال غربیسنده ونیل ساحلنده قاهره‌نك غایت ایشلك براسكله‌سی اولوب شهردن معدوددر.

ترسانه‌سی مؤسسات صناعیه‌سی موزه‌سی انتشار كتب اسلامیه‌یه خدمت عظیمه‌سی اولان كتبخانه‌سی ایله مشهوردر.

اكابر مصریه‌نك قوناقلرینی شامل وتیمور یوللرك نقطهٔ التصاقنده بولنمغله ایشلك و غلبه‌لكدر.

بو نامده موصل ولایتنده سلیمانیه سنجاغنده دخی بر محل موجوددر.

بولام .— ملاطیه سنجاغنده بر ناحیه‌نك اسمیدر.

بولانق .— اطنه ولایتنك جبل بره‌كت سنجاغی قضالرندن بری اولوب لوانك منتهای شمالنده واقعدر.

قضاء مزبور اصلاحاتدن اول حلبه تابع ایكن صكره‌دن فك اولنه‌رق جبل بره‌كت لواسنه ویرلمشدر.

اراضیسی طار ومحصولی غایت آز ایسه‌ده محلی اداره‌یه كافیدر آنجق توتون محصولی خارجه اخراج ایدیلور.

نفوس موجوده‌سی (۸۷٤۷) سی مسلم اولمق اوزره ١١٠٠٥٤ مقدارینه بالغدر.

داخل قضاده ۱ جامع ۱ مكتب ۳ فرون ۲۷ دكان ۲ كلیسا ومركز قضا اولان بغچه قریه‌سنه طقوز ساعتلك بر محلده برده ایلیجه واردر.

بولانق اسمنده کردستانده برخطه وبتلیس ولایتنه تابع برقضا ودیاربکر ولایتنك ارغن معدنی سنجاغنده پالویه ملحق بر ناحیه دها واردرکه مذکور قضا بولانقلر نامیله معروفدر .

بولانق دره .ـ روم ایلیده استرانجه سلسله‌سنده اینان و قره‌دکزه منصب اولان بر کوچك چایدر .

بولایر .ـ کلیبولی سنجاغنده مضاف برناحیه‌اولوب مرکز ناحیه اولان قریه کلیبودن ـ ۲ ساعت کیره‌ده‌در .

قریه نك موقعی اجه اووه شبه جزیره‌سنك برزخی اوزرنده و مرمره ایله معارض کورفزینه حاکم برنقطه‌ده اولدیغندن چناق قلعه استحکاماتنك کلیدی مثابه‌سنده اولمغله دولتجه تحکیم وترصیننه اعتنا اولنمشدر .

بولجیق چایی .ـ روم ایلیده دسپوطاغلر ینك منتهاسندن ظهور ایله کوچکه پیکارده‌قزلجه‌لی‌چایه‌قاریشان‌برایرمقدر .

بولدان .ـ آیدین ولایتنك‌دکزلی سنجاغنه مضاف قضا مرکزی برقصبه اولوب ۳۸ درجه ۵ دقیقه عرض شمالی و ۲٦ درجه ۳۸ دقیقه طول شرقیده واقع اولوب ۵۲٦۳ نفوس ۱۷۷٤ اماکنی‌جامع‌در . قصبه یونانیلر طرفندن تأسیس اولنان نیقوپولیس شهری اوزرنده اولوب الاشهرك تأسیسی متصدیله انشا اولنمشیدی .

درونده درت مسجد ۱۱ جامع ۳ درکاه ٤ دکرمن ۱ حمام ٤ فرون ٥ خان ۹ قهوه‌خانه ٥ مغازه ۱۵۲ دکان ۱۱۲۵ خانه ۱ تلغرافخانه ۱ پوسته‌خانه ۱ حبسخانه ٥ مکاتب اسلامیه موجوددر .

قضاسی : شمالاً اشمه وآلا شهر ، شرقاً چال جنوباً سرایکوی غرباً نازللی قضالریله محدوددر .

٤١ پاره قریه ایله کونای نامنده برده ناحیه‌یی محتویدر .

اهالیسی همان جملةً اسلام اولمق اوزره ۲۵۵۱۹ نفوسدر بیوك مندرس نهری قضا داخلندن کچر . اراضیسی قسماً طاغلق ایسه‌ده‌اورمانلری آزدر .

محصولاتی حبوبات متنوعه ایله سبزه وآفیون ومیوه‌دن عبارتدر. شمندوفر خطی قریبتی جهتیله تجارتی خیلیجه رواجلی اولور .

قضانك مشتمل اولدیغی اماکنك جنس و نوعی بروجه آتیدر .

جوامع	۳۹
مساجد	۱۵
درکاه	۳
دکرمن	۱۳
عرصه	۵۰
حمام	۲
فرون	۷

خان	٩
قهوه	١٣
مغازه	٥
دكان	٢٥٥
خانه	٥٠٨٦

بولدان قضاسی تربیعاً ٦٨٢ كیلو - متره اولوب بونك ٣٠٠ كیلومتره‌سی اراضیٔ مزروعه ٥٠ كیلومتره قابل زراعت اولدیغی غیر مزروع ٢٨٨ كیلومتره‌سی ناقابل زرع ٤٤ كیلومتره‌سی اورمانلقدن عبارتدر .

بولمان .— طربزون ولایت وسنجاغنده اردو قضاسنه ملحق بیوجك بر ناحیه‌در .

اهالیسی ذكور و اناث اوله‌رق ١٣٣٢٩ نفوسدن عبارتدر .

مشتملاتی ٤١ قریه‌واماكن مجموعه‌سی ١٩٨٨ مقدارنده‌در .

بولی .— قسطمونی ولایتنده لوا مركزی بر شهردر .

بوشهر ساحل بحردن اللی كیلومتره قدر كریده وسطح بحردن ٩٠٠ متره قدر مرتفع بر موقعده واطرافی طاغلرله محاط بر اووه‌ده وهمنامی اولان بعضاً بیوك صو دخی دینلان چایك قربنده واقع اولوب هواسی كوزل وباغ وباغچه‌لری كثیر و صولری لطیفدر .

درونده متعدد جوامع و مساجد ایله مدرسه و مكتبلر بر عدد بیوك ساعت ایله قدیم برقلعه‌سی وبرچارشوسی وجوارنده كوكردلی وچایكای قاپلوجه‌لری واردر .

آدریانوپولیس شهر قدیمی اوزرنده مؤسس اولوب بولی نامنك دخی بوندن آلندیغی مظنوندر .

نفوس حاضره‌سی اون بیك ایله اون بشبیك راده‌سنده‌در .

بولی قضاسی : لوانك جهت جنوبیه‌سی اولوب كره‌ده اركلی وحمیدیه ودوزجه ومدرنی قضالری و انقره ولایتیله محدوددر .

قضانك اراضیسی منبت ومحصولدار اولوب جنوباً الاطاغ سلسله‌سی انقره ولایتیله قضایی فاصلدر .

كوكجه صو ناحیه‌سیله یتمش بش قدر قریه‌یی جامعدر .

سكنه‌سی ٣٥ بیك قدر نفوس تخمین اولنور .

حاصلاتی حبوبات متنوعه ایله خشحاش آفیون میوه وانواع سبزه‌دن عبارتدر . قیونلری وتفتیك چكیلری چوقدر .

طاغلری اورمانلق و اورمانلری جسیم اغاجلرله مملو اولدیغندن كلیتلی كراسته قطع و اعمال اولنوب انهارایله ساحله سوق ایدیلور .

بولی سنجاغی .— قسطمونی ولایتنك متشكل اولدیغی دورت سنجاغك بریسی اولوب بحرسیاه واذمید سنجاغی وخداوندكار وانقره ولایتلری وقسطمونی وكنغری لوالریله محدوددر. اراضیسی طاغلق و اورمانلقدر .

صوغانلی وبولی چایلرینك اجتماعندن

حاصل اولان فیلیاس چایی ایله بارطین چایی ودها بعض اوفاق تفك صولرایله اسقا اولنور . اورمانلری قطع اولنان اشجار کراسته اعمال ایدلك اوزره نهرلر اوزرنده‌کی حرازلره ایشدیریلور واورادن خارجه سوق اولنور سنجاغك اخراجاتی اقچه شهر ارکلی و بارطین اسکله‌لری واسطه‌سیله وقوعه کلمکده‌در.

نفوسی ١٨٥ بیك قدر اولوب همان بر ایکیوز کشیدن ماعده‌سی اسلامدر .

حاصلاتی حبوبات ایله آفیون پرنج خشحاش وبویا ایله میان کوکی وسائره‌در.

تفتك کچی ایله قیوندن سنوی کلیتلی یپاغی استحصال اولنور .

بولی سنجاغی داخلنده معادندن اك زیاده واپور کموری بولنور ارکلی داخلنده‌کی رزنغولداق وقوزلو معدنلری ترسانهٔ عامره ایچون یکانه برمنبعدر.

بولی سنجاغنك قضالری : بولی ، کرده ، بارطین ، ارکلی ، حمیدیه ، دوزجه ، مدرنی ، کونیك نامیله سکز قضادن عبارتدر .

بولیوادین. — نام عتیقی پولیبوتوس polybotus در. خداوندکار ولایتنده قره حصار صاحب لواسنه مضاف قضا مرکزی بر قصبه اولوب جوارنده آثار عتیقه و خرابه‌لر چوقدر .

هواسی کوزل و صولاق و باغ و باغچه‌لری کثیردر .

اهالیسی درت بشبیك نفوسدن عبارت اولوب درونده ٦ جامع شریف ایله اونی متجاوز مدرسه و بر رشدیه مکتبی بر باب قادری درکاهی وبرقاچ تربه واردر .

بولیوادین قضاسی : ولایتك شرق جنوبی قسمندن عبارت اولوب عزیزیه و قره حصار قضالری وقونیه وآنقره ولایتلریله محدوددر .

اراضیسی امیر و سلطان طاغلری آراسنده‌کی جسیم اووه ایله مذکور طاغلرك اتکلرندن عبارتدر .

اسحاقلی چایی اووه‌یی قطع ایله ابهر کولنی بعدالتشکیل قونیه ولایتنه داخل اوله‌رق آقشهر کولنه دوکیلور .

اراضیٔ قضا منبت ومحصولداردر. محصول افیون و سبزه ومیوه ایله حبوباته منحصردر. یپاغی ایله کراسته‌سی غایت رواجلیدر .

مرکز قضایه قریب قزل کلیسا نام محلده بر ایلیجه واردر . قضا اسحاقلو وچال ناحیه‌لریله برابر ٢٣١٧٢ نفوسی شاملدر .

بوماریا. — موصل جوارنده کردستان قراسندن برینك اسمیدر .

بومبا. — بنغازی سنجاغنده قضا مرکزی بر قصبه اولوب درنه‌نك قربنده وساحل بحرده‌ده کائندر .

لیمانی بربرستانك شرق قسمنده امینتلی و یکانه اولدیغی ایچون کمیلر

شدتلی هوالرده اورایه التجا ایدرلر . سکنه‌سی خیمه نشین بدویلردر.

بون .— یمن قصباتندن برینك اسمی‌در .

بونس .— ارضروم ولایتنده اسپر قضاسنده بعضاً ناحیه مرکزی اتخاذ اولنان برقصبه‌درکه ناحیه‌سی ۱۳ قریه‌دن مرکب ایدی .

بوی آباد .— قسطمونی ولایتنك سینوب سنجاغنده قضا مرکزی برقصبه اولوب قزل ایرمق توابعندن بری (کوك ایرمق) اوزرنده واقعدر .

نفوسی درتبیك قدردر.

قضاسی: سینوب واسقن وطوسیه وطاشکوپری قضالری وسیواس ولایتیله تحدید اولنمشدر .

اراضیسی قزل ایرمق وتابعی اولان کوك ایرمق ایله صولانور .

حاصلاتی حبوبات ایله جهری پاموق وپرنجدر.

قضا داخلنده سنه‌ده اوچ کره پنایر قوریلوب کرمیتله اخذ واعطا ایدیلور.

قضانك نفوسی اوتوز بیکه قریب اولوب ۵۱ قریه وطوراغان اسمنده برده ناحیه‌سی واردر .

اخراجاتی پاموق و پرنج ایله نوباتدن عبارت اولوب، کره‌زه، سینوب، استفان اسکله‌لری واسطه‌سیله وقعه کلمکده‌در .

بویانا .— ارنبودلقده اشقودره کولنك آیاغی اولا برنهر اولوب اشقودره کولندن چیقدقدن صکره اشقودره شهرینك آلت طرفنده درین نهرینك بر قولنی اخذ ایدر و ۹۰ کیلومتره قدر برمجرا تشکیل ایدرك ادریاتیك دکزینه منصب اولور.

نهرك اشاغی جهتی قره طاغ ایله عثمانلی حدودینی فاصلدر .

سیرو سفاینه مساعد ایسه‌ده بیوجك کمیلری ایشلمه‌سی ایچون عملیاته محتاجدر بعضاده طاشوب اشقودره‌ده تخریبات اجرا ایلر .

بویالو .— قسطمونیده مرکز ناحیه اتخاذ اولنمش برموقعدر.

بوی اینجه .— قونیه ولایتی داخلنده متمکن بر عشیرتك اسمیدر .

بهاراوزی .— سیواس ولایتنده تنوس قضاسنده ۹ قریه‌لی بر ناحیه‌نك اسمیدر .

بهتان .— کردستان موصل ولایتنك عمریه قضاسنده برناحیه‌نك وحکاری طاغلرندن نبعان ایله بتلیس قصبه‌سندن بعد المرور دجله‌یه قاریشان بر صویك اسمیدر .

بهرامکوی .— قیرایلی ناحیه‌سنك اسم دیکریدر.

« قیر ایلی » کلمه‌سنه نظر اولنه .

بهسنی .— معمورة العزیز ولایتنك ملاطیه سنجاغنده قضا مرکزی بر قصبه‌در .

قصبه‌نك موقعی فرات توابعندن کوکصو نام ایرمغنك عریان قولی

کنارنده اولوب ملاطیه‌دن تقریباً ٩٣ کیلو متره قدر بعد ومسافه‌ده واقع اولوب نفوسی تخمیناً اون ایکی بیکی متجاوز وقسم اعظمی مسلمدر .

قصبه‌نك اسکی وخراب بر قلعه‌سی، درونده بر باب مکتب رشدیسی ومؤسسات ومشتملات سائره‌سی واردر. قضاسی شمالاً اغجه‌طاغ شرقاً حصنمنصور. قضالری جنوباً حلب وغرباً مرعش سنجاقلریله محاط ومحدود اولوب ولایتنك منتهای غرب جنوبیسنی وجوده کتیرمشدر .

قضانك اراضیسی اولدقجه منبت ومحصولدار ایسه‌ده سکنه‌سنك قسم اعظمی خیمه نشین کردلر اولدیغندن بحق استفاده اولنه‌مامقده‌در .

ایکی ناحیه‌سی ایله برابر سکنه‌سی ٣٥ بیك نفوسدر .

مقدارمز بورك اوتوز بیکدن زیاده‌سی مسلم وقصوری خرستیاندر .

بهسنی نامی دیاربکر ولایتنك سیوه‌رك قضاسنه دخی ویرلمشدر .

سیوه‌رك ماده‌سنه مراجعت اولنه.

بهلشته.— مناستر ولایتنك کوریجا سنجاق وقضاسنده مرکز ناحیه بر قصبه درکه مرکز لوایه ٥ ومرکز ولایته ٢٣ ساعت بعدومسافه‌ده واقع ٣٢٤ خانه‌ده ١٢٧٤ نفوسی شاملدر .

درونده بر باب ملکیه رشدیه مکتبی موجوددر .

ناحیه‌سی ٥٠ یی متجاوز قریه ومسلم اوله‌رق ١٥ بیکی متجاوز نفوسی شاملدر .

اراضیسی طاغلق ایسه‌ده منبت ودوول نهری ایله اسقا اولنمقده‌در .

سکنه‌سی ارناود جنسنه منسوبدر.

٣٠ جامع ایله ٦ درکاه ٥٠ قدر مکتب ٦٦ دکرمن و٥٤ دکانی حاویدر.

بوکابهلونیه دخی دیرلر.

بهلولیه.— بیروت ولایتنده لاذقیه سنجاغنده نصیرى فراسندن برقاچ بیك نفوسلی بر قر در .

بهندف.— بغداد جوارنده نهروان سمتنك قرای مشهوره. سندن اولوب اثنای فتوح اسلامیه‌ده کسب مروفیت اشلشیدی .

بهنسی. Behnessa اوقسیرنیقوس (oxyrrhynchus) مصر وطاطه مینه مدیرلکی داخلنده وبحر سفك غربی ساحلنده لیبیا طاغلری بونده کائن ابوکیرکه‌نك اوچ ساعت قدر غرب شمالنده بر قصبه اولوب قبطیلرك اعتقادنجه جناب مریم حضرت یسوعی اوراده تولید ایتمشدر .

رشویاقه‌ده‌کی برچوق ستونزو آثار ساره اوقسیرنیقوس شهر قدیمنك انقاض اولدیغنده شبهه یوقدر .

باده— قسطمونی ولایتنك کنغری سنجاغی داخلنده واسمنه مغرب اولان صویك ساحل یمیننده و کوچك بر قصبه‌در .

بیادصویی .— قزل ایرمق توابعندن بریسی اولوب منبعی بیاد قصبه‌سی جوارندن اخذایله مذکور ایرمغه قاریشور .

بیبلوس .— Biblss جبل لبنانده کسروان قضاسنده کائن جبل قصبه‌سنك اسکی اسمیدر .

بیت الاخزان .— سوریه قطعه‌سنده وشامك ساحل سمتنده کائن بر قصبه ایدی‌که صلیبیون زماننده اشتهار ایتمشدر .

بیت انعم .— یمن قلاع متینه سندن بریسی ایدی .

بیت جبرین .— (الفترو پولیس) روما لیلرك بتو- غابریس اسمیله یاد ایتدکاری بر قصبهٔ قدیمه‌درکه قدس شریف سنجاغنده خلیل الرحمن قضاسی داخلنده‌در .

سلطان صلاح الدین ایوبی بوراسنی فرنکلردن بعدالاسترداد متانتله مشهور اولان قلعه واستحکاماتی تخریب ایلشیدی .

بیت الحرام .— مکهٔ مکرمه‌نك اسامیٔ جلیله‌سندندر .

بیت الدین .— جبل لبنان سنجاغنك مرکز صیفیسیدر .

درونده بشبیك قدر نفوس وقشله‌سی ومنتظم ابنیه‌لری واردر .

بیت الشباب .— وان ولایتنده حکاری لواسی داخلنده بر قضا اولوب ٤٧ قریه ویدی ناحیه‌دن متشکلدر .

بیت شباب .— جبل لبنان داخلنده متن قضاسنك قرای مشهوره‌سندن اولوب بیروتك ٣٠ کیلو متره قدر اوزاغنده‌در .

حریر فابریقه‌لری چوقدر .

بیت الفقیه الصغیر .— یمن ولایتنك حدیده سنجاغنده مرکز لوانك جنوب شرقیسنده سکز بیك نفوسلی برقصبه اولوب همنامی بولنان قضانك مرکز اداره‌سیدر .

درونده بر جامعی ومتانتله مشهور قلعه‌سی ویازاری واردر .

قضاسی تهامه‌دن متشکل اولوب شمالاً حدیده شرقاً ریمه جنوباً زبید قضالری غرباً بحر احمرله محاطدر .

محصولاتی غایت بره‌کتلی ومیوه‌سی کثیردر .

بیت الفقیه الکبیر .— یمنه مذکور حدیده سنجاغنده باجیل قضاسی داخلنده ساحلدن برمقدار کریده واقع برقصبه‌در .

بیت لحم .— (bèthleèm) زبانزدی بیت اللحم‌در . ارض فلسطینده قدس سنجاق وقضاسنه وقدسك ٣ ساعت قدر جنوبنده برقصبه اولوب حضرت عیسی علیه السلامك مسقط رأسلریدر .

درونده جسیم بر کلیسا ایله عمر ابن الخطاب رضی الله عنهك مسجدی و ٤ قدر سکنه‌سی واردر .

اهل صليب ابتدا بوقصبه‌یی ضبط ایتمشلر ایسه‌ده مسجد عمری حال اصلیسی اوزره ترك ایتمشلر ایدی .

بيت مقدس .— قدس شریفده برمعبد مشهور ایدی كه حضرت داود علیه السلام طرفندن وضع اساس اولندیغی حالده حضرت سلیمان علیه السلام یدی سنه‌ده اكمال ایلمشدر .

بيت مقدسك تزیینات ومعموریتی حقنده كتب تواریخده تفصیلات وتطویلات واردر .

بخت نصر طرفندن تخریب ایدیلوب كیخسرو معرفتیله اعمار اولنمش ایكن ۷۰ تاریخ میلادیسنده رومالیلر طرفندن احراق ایدلمشیدی .

شمدیكی موقعنده یاوز سلطان سلیم خانك برجامعی واردر .

بيتوليا .— روم ایلیده‌كی مناستر شهرینك اسمیدر . تفصیلات ایچون مناستر كلمه‌سنه نظر بیوریله .

بيتينيا .— اناطولینك تقسیمات قدیمه‌سندن بریسیدر موقعی شمدی ارطغرل وبروسه سنجاقلریله ازمید سنجاغی وبولی سنجاغنك غربی قسمی اشغال ایدیور .

بيجاد .— دیاربكر ولایت وسنجاغنده بعضاً ناحیه مركزی اتخاذ اولنمش برقریه‌نك اسمیدر .

بيجوراووه .— قسطمونی ولایتنك كنغری لواسنده برناحیه‌نك اسمیدر .

بيداء .— خطهٔ مباركهٔ حجازیه‌ده مكهٔ مكرمه ایله مدینهٔ منوره اره‌سنده برموقعك اسمیدر .

بئرالسبع .— ارض فلسطنده غزه‌نك شرقنده برموقعدركه حضرت یعقوب علیه السلام اولادیله برلكده مصره بورادن عزیمت ایتمشیدی .

بيراملو .— طربزون ولایتنك اردو قضاسنده بر ناحیه‌در

بيراميچ .— بیغا سنجاغنك ازینه قضاسنه ملحق برناحیه مركزی اولوب مندرس نهری اوزرنده وچناق قلعه‌نك یدی سكز ساعت قدر اوزاغنده كائندر .

درتبیك قدر سكنه‌سی وهفته‌ده بر كون قوریلور پنایری واردر .

بیرامیچ ناحیه‌سی ٦٥ قریه‌دن مركب اولوب وسكنه‌سی ۱۲ بیك نفوسدر اراضیسی منبت ومحصولدار اولوب هر نوع حبوبات ایله میوه وسبزه كلیتله یتیشور .

بيروت .— دولت علیه‌نك برنجی درجه معمور شهرلرندن وسوریه قطعهٔ جسیمه سنك بلاد مشهوره سندن همنامی اولان ولایتك مركز اداره‌سی وسوریه‌نك یگانه مخرج واسكله سیدر .

موضع جغرافیسی: ۱۸ً ، ٥٤َ ، ۳۳ْ

عرض شمالی ایله ۸ً ۷َ، ۳۳ْ طول
شرقیده واقعدر .

بیروت شهری سوریه ساحلنك تماماً وسطنده وجبل لبنانك تشکیل ایتدیکی برونك شمالنده وبر قوی داخلنده اولەرق هواسی صیجاق ، منظرەسی لطیف وخستکانه شفابخشادر .

بیروتده معمولات محلیه منسوجات حریریه وقطنیەیه مخصوص اولەرق ۵۰۰ قدر دستکاه واردر .

منسوجات قیمت سنویەسی ۳۰ بیك لیرا رادەسندەدر .

بیروتك اسکی اسمی بریتو (Beritho) وبریتوس (Berytos) اولوب فینکەلیلر زماننده اك بیوك بنادر تجاریەدن معدود ایدی .

برارالق اسکندر کبیرك النه ومؤخراً رومالیلره وهجرتك اون اوچنجی سنەسنده ایام خلافت عمریەده اسلاملره کچمشیدی . برآز صکره رومالیلر استردادە موفق اولمشلر ایسەده معاویه ابن سفیان طرفندن بتکرار ضبط اولنمشدر .

۳۰۵ تاریخنده مهاجمات صلیبیەده اهل صلیبك النه کچدیکی حالده قهرمان صلاح الدین ایوبی انلردن استردادە موفق اولدی .

۹۲۳ تاریخنده سوریه قطعەسنك ضبطی صرەسنده بیروتده یاوز سلطان سلیم خان حضرتلری واسطەسیله آبادیٔ عثمانیه انفال ایتمکله اول تاریخدن اعتباراً اجزاء مهمهٔ ممالك عثمانیەدن معدوددر .

برارالق درزیلردن امین فخرالدین بوراسنی مرکز اتخاذ ایتمش ایدی .

بیروت شامه ملحق برلوا مرکزی اتخاذ اولندیغی حالده اخیراً تشکیل اولنان ولایتك مرکزی اولمشدر .

بیروت شهری شامدن یوز اون آلتی کیلومتره بعد ومسافەده واقع اولوب شام ایله اراسنده برشرکت عربه ایشلتور . شرکت مزبوره سایەسنده بیروتك تجارتی فوق العاده ترقی ایتمشدر .

بیروت لیمانی محافظەلی دکلسەده بعض عملیات مقتضیه اجرا اولندیغی حالده ازمیر ایله رقابت ایدر .

سکنەسی بو کون یتمش سکسان بیکی متجاوز اولوب بو مقدارك نصفنه قریبی مسلم ومتباقیسی خرستیان وموسویدر .

بیروتده برچوق اجنبی واردر که عمان جملەسی لسان عربی تکلم ایدر .

بیروت سوقاقلری کنیش ومنتظم ابنیەلری مکلف چارشیسی جسیم هله مؤسسات فنیەسی وملل مختلفه مکتبلری مطبعەلری چوقدر .

بیروت مطبوعاتی لسان عربی ایچون پك زنکیندر .

بیروت شهری برقومپانیه معرفتیله نهرالکلبدن بعدالتصفیه جلب ایدیلان صو واسطەسیله کسب معموریت ایتمشدر .

بیروتدن شامه قدر ممتد اولان شوسەدە ایشلیان شرکتك حاصلات

سنویه سی ٢٧٢,١٠٧ فرانغه بالغدر . (١)

بیروتك تجارتی فوق العاده اولوب ادخالاتی ایکی میلیون یوز یکرمی بش بیك واخراجاتی ٤٩٥٦٠٠ لیرای عثمانیدر . (٢)

بیروت ولایتی : سوریه سواحلنك قسم اعظمندن متشکل اولوب شمالاً حلب ولایتی شرقاً حلب وسوریه ولایتلری ایله امتیازلی جبل لبنان سنجاغی جنوباً حجاز وعقبه کورفزی وصحرای تیه وغرباً بحر سفید ایله محدوددر .

شو حدود تعریفندن اکلاشلدیغی اوزره ولایتك طولی عرضنه نظراً زیاده وسواحلی وسعت داخلیسنه نسبةً چوق فضله‌در .

ولایتك مساحهٔ سطحیه‌سی تخميناً ٣٠,٥٠٠ کیلومتره مربعیدر جبل لبنان ایله جبلی نصیر وساحله موازی اوله‌رق جنوبه طوغری امتداد ایلیان بر سلسلهٔ ساحلیه ولایتی احاطه ایدر وبونلرك غربه طوغری ایصال ایتدکلری شعبه‌لری سواحله قدر ایثر .

اشبو سلسلهٔ جبال غایت کوزل اورمانلری حاویدر .

بواورمانلر قدیماً اولدرجه چوق زنکین ایدیکه فنیکه‌لرك بحر سفیده حاکمیتی وتجارت بحریه‌لرنده کرمیتی انشاآت بحریه ایچون مذکور اورمانلرندن کسدکلری کراسته‌لر سببیله‌در سلسله‌نك بو وضعیتی ولایتی ایکی مائله‌یه تقسیم وصولرینی اولوجهله ایکی جهته توزیع ایتمشدر .

مائلهٔ عربیه طاغلرك سواحله زیاده‌سیله قربیتی جهتیله غایت طار اولمغله انهار موجوده ایستدکلری کبی مجرالرینی تمدید ایده‌میه‌رك غایت قیصه مجرالرله دکزه دوکیلورلر بو مائله‌ده جریان ایدن نهرلر : نهرکبیر، بانیاس، نهر ابراهیم ، بیروت نهری ، قاسمیه ، المقطع وسائره‌در. ایکنجی مائله مائلهٔ داخلیه‌درکه صولری دکزه قدر کیده‌میوب بحر لوطه منصب اولورلر .

بومائله‌نك اك مهم نهری نهرالشریعه دنیلان اردن نهریدر .

بوندن ماعدا بحر لوط : وادی موسی، نهر کراهی زرقا کبی صولری دخی المقده‌در .

محصولاتی: انواع حبوبات ایله لیمون وپورتقال موز قیصی، زیتون، ایپك، توتون ومعمولاتی حام ایپك ایله قماش وسائره‌دن عبارتدر .

اهالی : بیروت ولایتك سکنه‌سی ٤ : ٥ یوز بیك راده‌سنده اولوب نصفنه قریب مسلم اولمق اوزره متباقیسی درزی ، مارونی ، سریانی ، یهودی واجناس سائره‌در السنهٔ محلیه عربجه‌در خرستیانلر واقوام سائره‌نك دخی دینی کتابلری عربجه‌در .

(١) ١٣٠٣ سنه‌سی سالنامه‌سی
(٢) ١٣٠٢ سنه‌سی سالنامه‌سی

تقسيمات : بيروت ولايتى بروجه زير ٥ سنجاق ١٩ قضا وناحيه يه منقسمدر :

الويه	قضا	ناحيه
بيروت . . .	بيروت	
	صيدا . . .	شقيف
	صور . . .	تبنين
	مرجعيون	
طرابلس . .	طرابلس	
	صافيتا	
	حصن الاكراد	
لاذقيه . . .	لاذقيه . .	بوجاتى
	جبله	
	صهيون	
	مرقب	
عكا	عكا	
	حيفا	
	ناصره	
	طبريه	
بلقا	نابلس	
	جماعين	
	بنى صعب	
	جنين	

بيروت سنجاغى : ولايتك مركز لواسى اولوب صيدا صور مرجعيون قضالرندن متشكلدر .

سكنه‌سى ١٠٠ بيكى متجاوزو مشتملاتى ١٥٥ جامع ٨٠ قدر مسجد ١٠٠ مكتب ٦٦ كليسا ٣ خسته خانه و سائره‌دن عبارتدر .

بيروت شهريله جوار قريه‌لرى مركز قضاسنى وجوده كتورمشدر .

بيرون آباد . — آيدين ولايتك ازمير سنجاغنده ومركز ولايتك شمال شرقنده كائن بر قصبۀ لطيفه‌دركه ازمير اشراف واكابرينك صيفيه‌لرينى ومنتظم كوشكلرينى حاوى‌در .

بوراسى هرنقدر شهردن معدود ايسه‌ده ادارةً مركزه ملحق نواحى عدادنده داخلدر. نفوسى ٢١٥٢ در. ناحيه‌سى ١٩ قريه‌دن مركب اولوب سكنه‌سى ٨١١٠ نفوسدر .

برون آباد وياخود برنوه قصبه‌سى ازميره برتيمور يول ايله مربوطدر .

بيره‌جك . — حلب ولايتنده اورفه سنجاغنه تابع برقضا مركزى اولوب بوكا بئرةالقرات دخى ديرلر .

قصبه فرات كنارنده اولوب اورفه‌يه ١٨ وحلبه ١٨ ساعت اوزاقدر .

اهاليسى ٨٦١٤ نفوسدر .

درونده ١ باب حكومت قوناغى ١ باب دبوى عسكرى ١٢ جامعشريف ١٢ مسجد ٤ كليسا ٦ حمام ٥٢٢ دكان ٥ فرون ١ صابونخانه ٣ معصره ١١٦٢ خانه ١ باب رشديه مكتبى موجوددر .

امام سكاكى ايله شيخ سعدالدين الجباوى حضراتى دخى بيره‌جكده مدفوندرلر .

بيره‌جك قديم برشهر اولوب روماليلر زماننده زوغما ناميله مشتهر ايدى

واوائل دور عثمانیانده دخی خلیجه معروف اولوب بغداد سفری ایچون بوراده غایت جسیم طوپلر اضاعه اولنمش ایدی .

بیزانتیون . — یاخود بیزانس ، استانبولك اسکی اسمیدرکه شهر اولوقتلر شمدیکی سرای برونی صرتی ایله اسکدار وقاضی قریه‌سندن عبارت ایدی . تفصیلات ایچون استانبول کلمه‌سنه مراجعت اولنه .

بیسان . — ایسکیتو پولیس ، فلسطینده ونهر الشریعه کنارنده غایت قدیم برقصبه اولوب بنی اسرائیل وقتنده ودور اسلامده مشهور ایدی .

مشاهیر علمای اسلامدن برچوغنك مسقط رأسی اولمشدر .

بیسان اسمیله حجازده دخی برقاچ موقع واردر .

بیسان ادارهٔ بلقا سنجاغنك جنین قضاسنه مربوطدر .

بیستون . — روم ایلینك تراکیا جهتنده متوطن اقوام قدیمه سندن اولوب ردوپ سلسله‌سی جنوبی سمتنده اسکان ایدرلر ایدی .

بیستونیس . — مار الذکر بیستون قومنك جوارنده اسکان ایتدیکی بوری کولنه قوم مزبوره نسبتله ازمنهٔ قدیمه‌ده ویرلمش اولان اسمدر .

بیشه . — یمن ولایتنده کثیر السکنه بر وادینك اسمی اولوب بنی شهر قضاسنه مضاف بر ناحیه اتخاذ ایدلمشدر .

بیطین . — توراتده مذکور فلسطین فراستدن اولوب زمان بنی اسرائیلده بطل اسمیله معروف ایدی . موقعی قدس شریف ایله نابلس اراسنده‌در .

بیغا . — آسیای غربیده بیغا نام مستقل سنجاقده همنامی اولان قضانك مرکز اداره‌سی اولان برقصبه‌درکه قوجه چای توابعندن چاك صویی اوزرنده ومذکور چای منصبنك اوچ ساعت قدر اشاغیسنده واقعدر .

قصبه اولدقجه معمور ودرت بشبیك نفوسی محتوی اولوب درونده برقاچ جامع ومدرسه وبر باب ملکیه رشدیه مکتبی واردر .

مقدما لوا مرکزی اولدیغندن الیوم سنجاق بیغا اسمیله مسمادر .

قضاسی : لوایی ترکیب ایدن بش قضانك بریسی اولوب دیمتوقه ، قره بیغا ، چاك نامنده اوچ ناحیه ایله ١٧٥ قریه‌دن متشکلدر .

قرق بیکدن زیاده نفوسی و ١١١ جامع ومسجد ویوز یکرمی قدر مکاتب ٤ مدرسه و ١٧ کلیسایی مشتملدر .

داخل قضاده کور وبویا وسیملی تورشون معدنلری بولنور .

حاصلات حبوبات ایله سبزه وبالدن عبارتدر . حیواناتی وعلی الخصوص کچی وقیونلری دخی زیاده‌در .

سنجاغی : اناطولی شاهانه ده کائن الویهٔ مستقله دن اولوب مرکزینه نسبتله قلعهٔ سلطانیه سنجاغی اسمیله دخی موسومدر .

بر جهتدن مرمره ودیکر جهتدن اطه لر دکزی وایکیسی اراسنده تحدث ایتمش اولان چناق قلعه بوغازی ایله محدود برشبه جزیره هیئتنده اولوب روم ایلیده کائن آجه اووه سی شبه جزیره سیله متقابلاً واقع اولمغله ارالرنده چناق قلعه بوغازی وجوده کلمشدر .

قازطاغی شعباتی اولان سلسله لرلوایی ایکی مائله یه آیرمشدرکه برنده قوجه چای دیکرنده مندرس نهری جریان ایدر .

اراضیسی منبت ومحصولدار واورمانلری کثیر واستفاده لیدر .

حاصلاتی حبوبات متنوعه ایله پاموق زیتون پالاموط وحیواناتی قیون ایله کچی یه منحصردر .

بوراسی قدیماً ترووا اقراللغی دائره سی ایکن ادارهٔ عثمانیه یه کچدکده قپودان پاشالره خاص تعیین اولنمش ومؤخراً شهر امانته الحاق قلنمشیدی . قره سینك ولایت اتخاذنده مذکور ولایته ربط ایدلدیکی حالده ولایتك لغونده مستقلاً اداره اولنور سنجاق حالنه افراغ اولنمشدر . مرکزی چناق قلعه در .

تقسیمات حاضره سی بروجه آتیدر

قضا	نواحی	قرا
مرکز قضاسی	ارن کوی	٣٩
بیغا قضاسی	.	٦٧
	دیمتوقه	٤٣
	چاك	٦٤
	قره بیغا	١
لاپسکی	.	٣٩
	برغوس	٣٢
	چارداق	١٥
ازینه	.	٥٤
	بیرامیچ	٦٥
	قوم قلعه	٠٧
ایواجق	.	٥٧

بیغا .— {قره} بیغا قضاسنه ملحق بر ناحیه مرکزی اولوب اردك کورفزینك غربنده بر قویك ایچنده وقوجه چای منصبی قربنده واقعدر بیغانك دخی اسکله سیدر .

بیغادیچ .— خداوندکار ولایتنده قره سنجاغنه مضاف قضا مرکزی بر قصبه درکه بالیکسرك آلتی بچق ساعت قدر اوزاغنده وصو صغرلی نهرینك اروا ایتدیکی براووه نك کنارنده واقعدر . چارشیسی ورشدیه مکتبی وبر قاچ جامعی واردر . نفوسی درتبیك قدردر .

قضاسی : غایت منبت ومحصولداربر اراضیده اولوب باشلوجه محصولی پاموق اوزوم وآفیوندر .

معمولاتی صاری رنکلی سختیاندر .

اون درت بیك نفوسی و٥٢ قریه ایله ٥٠ قدر ابتدائی مکاتبی محتویدر .

بیکارباشی .— ایلیوم وه‌توس (ilium vtus) ازینه قضاسنده تروواخرابه لری قربنده بر قریه اولوب تاریخ نظرنده اهمیتی واردر .

بیكارباشی صویی .— پیكار باشی ذكراولنان موقعنك ١٥٠٠ مترەقدرجنوبندن نبعان ایدرك مندرس چاینه قاریشان بر صویك اسمیدر .

بیكارخصار .— ادرنه ولا یتنك قرق كلیسا سنجاق وقضاسنده ناحیه‌مركزی بر قصبه‌دركه ناحیه‌سی ١٦ قدر قریه‌تشكیل ایدر .

بیك كول .— ارضروم ولا یتنده وخنس وكیفی قضا-لریله بتلیس ولایتی ارەسنده كائن جسیم بر ییغین اولوب ارتفاع وسطیسی ٣٦٠٠ متره قدردر .

اشبو ییغین شماله وجنوبه طوغری بر چوق پایه و شعبه‌لر تمدید وافراز ایدرك بایزید سنجاغنی فروع وشعباتیله طولدرمشدر.

سلسله‌نك شمالندن و ٢٠٠٠ متره ارتفاعنده كائن بر محلندن اراس صویی نبعان ایدر .

جنوبی درسانندن دخی فراته تابع بر چوق صولر ظهور ایلر .

بیلان .— حلب ولایت وسنجاغنده قضا مركزی بر قصبه اولوب اسكندروندن حلبه منتهی طریق اوزرنده وسطح بحردن ٥٠٠ متره مرتفع بر بیونده یعنی ایكی طاغ ارا-سنده واقعدر .

حلبه ١٤٥ و اسكندرونه ١٥ كیلومتره بعد و مسافه‌دەدر .

بیلان معناسی ایكی طاغ اراسی دیمك اولوب سوریه قپولری دنیلان بیون اوزرنده تأسیس اولنمسی بواسطه یاد اولنمسنی موجب اولمشدر .

بیلانك اون اوچ كیلومتره ایلریسنده كائن طوپ بوغازی نام محلدن جادۀ كبیر انطاكیه‌یه قدر منتهی اولمق اوزره ٥٠ كیلومتره قدر بر شعبه تفریق ایتمشدر . اهالیسی ایكیـوزی خرستیان ومتباقیسی اسلام اولمق اوزره ٤٢٠٠ نفوسدر .

قصبه‌نك موقعی لطیف و جوارنده كوزل صو منبعلری موجود واطرافی طوت بغچه‌لریله محاط اولدیغندن یازین شدت حرارتندن بیزار اولان بلاد متجاوره سكنه‌سی وسیما اسكندرون متموللری اوچ درت آی قدر قصبۀ مربوره‌ده اقامت ایدرلر .

درون قصبه‌ده واقع اماكن مختلفه‌نك مقداری بروجه آتیدر :

خانه	٧٠٠	باب
حكومت قوناغی	٠٠١	»
جامع	٠٠١	»
مسجد	٠٠٥	»
مدرسه	٠٠١	»
كلیسا	٠٠١	»
چشمه	٠١٧	عدد
دكان	١١٠	باب
مغازه	٠٠٣	»
خان	٠٠٢	»
فرون	٠٠٥	»

دکرمن	٠٠٤	عدد
دباغخانه	٠٠٥	«
قهوەخانه	٠٠٣	«
میخانه	٠٠٥	«
غازینو	٠٠١	«
لوقانطه	٠٠١	«
اجزاخانه	٠٠١	«
دپوی عسکری	٠٠١	«

بیلان قصبەسی اوتنجی عصر هجری اواسطنده قدیماً عن قبل و مضیق بقراس و باب اسکندرونهناملریله مسمی اولان ایکی طاغ اراسنده کائن بر محله قانونی سلطان سلیمان حضرتلری طرفندن مجدداً انشا اولنەرق بیلان نامیله توسیم قلنمشیدی.

قضاسی: شمالاً اطنه ولایتی شرقاً کلیس قضاسی جنوباً حرم و آنتاکیه غرباً اسکندرون قضالریله محاط و محدوددر.

سکنەسی ٨٢٥٣ ی اسلام اولمق اوزره ١٠٧٦٥ نفوسدر.

قره صو نام شهر ولایته دخول ایتدیکی نقطەدن عمیق کولیله انصباب ایلدیکی نقطەیه قدر قضایی اروا واسقا ایلر. و عمیق کولنك قسم اعظمی دخی قضا داخلنده واقعدر. قضا اراضیسنك برقسمی دوز وقسم دیکری طاغلقدر.

طاغلق سمتی اشجار مثمره ایله مزین غایت واسع اورمانلری حاوی و جمله دوت اغاجلرینك کثرتی سایەسنده بیلان قضاسنده ایبکجیلك پك زیاده مترقیدر.

دوز محلی که مشهور عمیق اوودسنك سمت شمالیسیدر ولایتك اك زیاده مزروع وکثرت حاصلات ایله معروف بر قسمنی تشکیل ایلر.

اسکندروندن حلبه منتهی شوسه قضایی بر باشدن اوبر باشه قدر قطع ایدر و طوپ بوغازنده انشا کیه جادەسی طریقدن افراز اولنور.

قضا ٤١ قریەدن متشکلدر.

داخل قضاده ٣٢ طلبەیی حاوی ١ مدرسه و ٥٣ شاکردلی بر باب رشدیه مکتبی و ١٧٥ شاکردی حاوی اوچ باب ابتدائیه مکتبی ایله ١٠٥ طلبەلی ٢ باب خرستیان مکتبی موجوددر. قضا داخلنده اوائل دور اسلامده معروف اولان بغراص وبونك بر مرحله شمالنده بولنان دربساك وکوندزلی نام بلاد قدیمەنك خرابەلری موجوددر.

بیله‌جك.- خداوندکار ولایتنده ارطغرل سنجاغنك مرکز ادارەسی اولان بیوك برقصبه‌درکه سقاریا توابعندن برکوجك چای اوزرنده و بروسەدن ٨٥ کیلومتره قدر اوزاقده واقعدر. ٥٠٠ اهالیسی اورخان عثمان غازی حضراتنك اثر بنالری اولان ایکی جامعی شیخ ادەبالینك تربەسی رشدیه مکتبی چارشیسی ایپك فابریقەلری واردر.

قضاسی ٣٢ قریه ایله ١٨٠ قرایی محتوی کول بازاری، لفکه، یارحصار،

كوپلی، بازارجق نامليله ٥ ناحيه‌يی مشتملدر .

سكنه‌سی اللی بيكی متجاوزدر . اراضيسی طاشلق ايسه‌ده ينه محصولاتی مرتبهٔ كفايه‌ده و اورمانلری واسع و كثرتليدر .

ايكيجيلك صنعتی خيليجه رواجليدر.

درون قضادهٔ (٢٠٠)زی متجاوز جامع و مسجد ٨ مدرسه ١٣ كليسا ٢٠٠ قدر مكتب موجوددر.

بين السورين . — بغدادك محلات عتيقه سندندر.

بين القصرين . — كذا . بغداد محلاتندندر .

بين النهرين . — بغداد وموصلده نهر دجله ساحل يسارنده بر قريه ايدی .

بيوك آطه . — مرمره دكزنده وازميد كورفزی مدخلنده واقع قزل اطه‌لر دنيلان جزاير مجتمعهٔ صغيره‌نك الك جسيمی اولوب ساحل بحردن ٤ كيلومتره ودرسعادتدن ١٤ ميل بعدنده اوزوری چام اغاجلريله مستور لطيف الهوا ومعمور براطه اولوب بوكا بك اطه‌سی .(Brinkipo).(il du prince) دخی ديرلر .

ادارةً شهر امانته ملحق بر قضا مركزيدر .

لطافت هواسندن ناشی درسعادت متموليننك رغبتنی جالب اولمغله ايام‌صيفی كبرای بلده اوراده امرار ايدرلر .

بيوك چكمجه . — چكمجه ماده‌سنه نظر اولنه .

بيوك دره . — باتيريا قس اسم قديميله مشهور اولوب معناسی درين دره ديمكدر .

بوغاز ايچنك روم ايلی ساحلنده وبكقوز مقابلنده بركورفز داخلنده برصيفيه اولوب ريحتيمی ومسيره‌لری واردر .

درسعادتدن اوزاقلغی ١٤ كيلو متره‌در .

بيوك مندرس . — مندرس ماده سنه نظراولنه .

بيوك دربند . — ادرنه ولايتنده وطونجه توابعی اوزرنده برقصبه‌در .

بيوك ليمان . — قره‌دكز بوغازنده مكمل بر ليمان محليدركه بحرسياهدن كلان سفاين برنجی دفعه اوله‌رق بوراده لنكر براقيرلر.

اسكی اسمی بورده‌فسين-portd,éphe sien افسليلر ليمانی‌در زيرا افس سفاينی بوراده قريه يناشمشلردی .

برقريه ايله بر ده ١٧٧٣ ده انشا اولنمش برطابيه واردر .

حرف الپاء

پاپاس کویی .— شرقیٔ روم ایلی ایالتنده طوبجه توابعندن بری اوزرنده کائن برقریه‌در .

پاپاسلی .— شرقیٔ روم ایلیده فلبه جوارنده وتیمور یول خطی اوزرنده واقع بیوك برقریه‌در .

پاریشنك .— فرات نهرینك برقومی اولان موراط ایرمغنه دوکیلان بردره‌درکه بایزید سنجاغندن کلان صاری صو وسائر دها برقاچ صولردن بالتشکل ملازکرد جوارنده نهره قاریشور .

پارامتیا .— روم ایلیده یانیه ولایتنده کائن آیدونات قصبه‌سنك اسکی اسمیدر .

پارچکان .— خربوط حوالیسنده کشت وکذار ایدن برکرد عشیرتنك اسمیدر .

پارغه .— یانیه ولایتنده پره‌وزه سنجاغنك مارغلیچ قضاسنه ملحق برناحیه مرکزی اولوب بش بیك نفوسی برباب جامعشریف ایله برخراب قلعه‌یه حاویدر .

موقعی ادنبودلغك ساحل جنوبیسنده وپره‌وزه‌نك شمال غربیسنده جزایر یونانیه‌دن پاقسو آطه‌سی مقالبنده اولوب لیمون وپورتقال وزیتون آغاجلرینی حاویدر .

آغاج قارنلری غایت مقبول ومعتبر اولدیغندن تجارت محلیه‌نك مهم برقسمنی وجوده کتوررلر . قصبه هرنه‌قدر کوچك ایسه‌ده بو جهتك اسکله‌سی اولدیغندن امد وشد ایدن یلکن سفاینی ایله تریسته شهریله کلی تجارتی اولور .

۱۷۹۷ تاریخ میلادیسنه قدر وندیکلیلرده ومؤخراً انکلتره اداره‌سنده بولندیغی حالده تپه دلنلی علی پاشادولت مشارالیهادن صاتون آلمش وفاتنده دولته کچمشدی .

ناحیه‌سی ۳ قریه‌یی حاویدر .

پازارجق .— بازارجق ماده سنه نظر اولنه .

پازارکوی .— بازارکوی ماده‌سنه نظر اولنه .

پاسین‌چایی .— ارضروم ولایت وسنجاغنده بیاك کول طاغیله ارضروم جوارنده‌کی طاغلردن ظهور ایله اسمنه منسوب قضایی اروا واسقا ایدرك روسیه حدودی داخلنده اربه چاییله برلشه رك اراس چاینی تشکیل ایلر .

پاسين .— ويا پاسينلر ارضروم ولايت وسنجاغنه ملحق برقضا اولوب مارالذكر پاسين واديسندن عبارتدر .

مركزى حسن قلعه قصبه‌سيدر .

پاسين قضاسى شمالاً روسيه مملكتى شرقاً بايزيد سنجاغى جنوباً خنس قضاسى غرباً اووه وطورقوم قضالريله محدوددر.

اراضيسى پاسين نهرى وتوابعيله اروا واسقا اولنور وقديمه دنبرى منبت ومحصولدار اولوب باشلوجه حاصلاتى حبوبات وميوه ايله سبزه‌در.

داخل قضاده اورمان يوقدر. لوازم احراقيه‌سى يازين كونشده قوريديلان حيوانات كوبره سيدر معمولات صناعيه‌سى كبه ، كليم وشال كى شيلره منحصردر .

قضانك نفوس حاضره‌سى اوتوز طقوز بيكى اسلام اولمق اوزره ٤٦٦٥١ مقدارنده‌در .

مركزى اولان حسن قلعه قصبه‌سى ارضرومك ٣٣ كيلومتره شرقنده وطربزوندن حدود ايرانيه وروسيه‌يه منتهى طريق كذركاهنده كائن وشاعر مشهور نفعينك مسقط رأسيدر .

درون قضاده ٣٠ جامع ٤٥ مدرسه ٢١ كليسا ٢ مناستر ٤٥ چشمه ٦٣ خان ١٢٦ دكرمن موجوددر .

قضا بروجه آتى ١٩٩ قرايى جامع ١١ ناحيه‌دن متشكلدر :

نواحى		قرا
خراسان	١	١٦
صنامير	٢	١٢
اذاب	٣	١١
قره كاليسا	٤	١٠
ولى بابا	٥	١٠
اغيللى	٦	١١
خسره ويران	٧	١٣
كومه صور	٨	٦
ياغان	٩	٨
آونيك	١٠	١٤
مسديق	١١	١٠
بادجوان	١٢	٩
كيوانك	١٣	١٤
هيرتيو	١٤	٦
جوكندر	١٥	١١
كاللى	١٦	١٧
چوللى	١٧	٢١
	١٧	١٩٩

پاشابغچه‌سى .— بوغاز ايچنك آناطولى ساحلنده وبكقوز قربنده كائن بر محله اولوب هواسى لطيف وسرينذر .

مرحوم رفعت پاشا طرفندن اعمار اولنان رفعت پاشا محله‌سى دخى دينلكده‌در .

پاشا طاغى .— آناطوليده انقره ولايتنده وطوز كوليله حيمانه اووه‌سى ارەسنده بر طاغدر .

پاشا ليمانى .— مرمره دكزنده واردك شبه جزيره

سنك يقيننده برآطه اولوب اردك قضاسنك بر ناحيه‌سی صورتنده اداره اولنور .

سكنه‌سی روم وباغلق وباغچه‌لق اولمغله اوزوم وشرابلری مشهوردر .

بو اسمده ارنودلقده واولونيه‌نك جنوبنده غايت محافظه‌لی برنويدها واردر.

پاشا يكيت .— ادرنه ولايتنده كليبولی لواسنده كشان قضاسنه ملحق نواحيدن برينك مركزی اولوب مريچ توابعندن بری اوزرنده واقع وناحيه‌سی ٥ قريه‌يی جامعدر .

پاشاشماقلی .— ادرنه ولايتنك كوملجنه سنجاغنده آخی چيلی قضاسنك مركزی اولان كوچك برقريه اولوب اوچ بيك قدر نفوسی حاويدر .

پافلاغونيا .— آناطولينك تسميات قديمه‌سندن برقطعه اولوب شمديكی جانيك سنجاغنك غرب قسميله بولی سنجاغندن ماعدا قسطمونی ولايتنی جامع ايدی .

مركزی اماستری دينلان اماصره قصبه‌سی ايدی .

پافوس .— قبريس آطه‌سنده‌كی باسن شهرينك اسم اصليسيدر .

پالمير .— تدمره لسان افرنجيده ويريلان اسمدر .

پالو .— دياربكر ولايتنده ارغنی معدنی سنجاغنده قضا مركزی برقصبه اولوب مركز لوايه ٥٠ ومركز ولايته ٩٥ كيلومتره مسافه‌ده واقعدر .

يدی سكز بيك سكنه‌سی ومراد ايرمغی اوزرنده كوزل بر كوپريسی يكپاره برطاش اوزرنده بر قلعه‌سی دروننده آثار عتيقه‌سی وخط منحنی ايله منقوش طاشلری بر اسكی كليسا ايله برمكتب رشديه‌سی واردر .

قضاسی لوانك قسم شماليسنده اولوب شمالاً ارضروم ومعمورة العزيز وغرباً معمورة العزيز ولايتلری شرقاً بتلس ولايتی وارغنی قضاسيله محاطدر.

اراضیٔ قضا طاغلق ايسه‌ده فوق العاده منبت محللری‌ده واردر . مراد صويی قضاسنی قطع ايدر . وتيمور قپو ومسيوان طاغلری قسم جنوبيسنی ستر ايلر. اورمانلری چوق ومحصولاتی حبوبات ايله ميوه‌در. مشتملاتنده باقر معدنی دخی واردر .

سكنه‌سی كرد وترك اولمق اوزره ٣٠ بيكی متجاوزدر .

سكز ناحيه ٧١٦ قريه‌يی مشتملدركه نواحیٔ مزبوره ايله محتوی اولدقلری قرا بروجه زيردر :

نواحی	قرا
مركز قضا	٤٤
اشمشات	٢١
بولانق	٥٥
اوخی	٣٣
قره جور	٥٧

٣٠	كوك دره
١٣	هون
١٢	رشيد
٥١	سيوان
٣١٦	يكون

پالوپوغون . — بوغون ماده‌سنه مراجعت بیوریله .

پالی . — ارنوودلق ساحلنده و دراجك شمالنده ادریاتیق دكزینه طوغری سیورلمش بربرونك اسمیدر .

پاموق قلعه‌سی . — یاخود پاموق قلعه‌سی (Kerapolis) آیدین ولایتنك دكزلی سنجاغنده سرای‌كوی قضاسنده بیوك مندرس نهری قربنده كائن برقصبه اولوب هیراپولیس خرابه‌سنده مؤسسدر .

٣٨ درجه ٢ دقیقه عرض شمالی و ٢٦ درجه ٢٤ دقیقه طول شرقیده واقعدر ازمنهٔ قدیمه‌ده شهر میاه معدنیه‌سیله مشهور ایدی . حكمادن ایپقتیت بوراده تولد ایتمشدر .

پامقیلیا . — آناطولینك تقسیمات عتیقه‌سندن برخطه اولوب ایچ ایل سنجاغنك قسم غربیسیله تكه ساحلندن عبارت ایدی .

پامقیلیا اسمی جامع الاخباسی معناسنی افاده ایدر سببی‌ده تروا محاربه‌سنی متعاقب برچوق مهاجرین یونانیه‌نك بوراده بولنوب قالمسیدر .

بوخطه ایرا ملیره ، اسكندره ، سوریه حكمدارلرینه ، رومالیلره و مؤخراً شرق ایمپراطورلرینه گچمش وظهور اسلامده عباسیلر صكره سلجوقیلره انتقال ایلمشیدی .

سلجوقیانك انقراضنده قرمان اوغللری حصه‌سنه اصابت ایتمكله بروقت انلرك النده قالمش ونهایت فاتح حضرتلری معرفتیله ممالك عثمانیه عدادینه ادخال قلنمشدر .

پانوپولیس . — مصر علیاده واقع اخمیم قصبه‌سنه یونانیلر طرفندن ویریلان اسمدر .

پاولی . — قسطمونی ولایتنك بولی سنجاغنده قلباس توابعنك بریسی اوزرنده مبنی بیوك برقریه‌در .

پتریچ . — سلانیك ولایتنده سیروز سنجاغنه مضاف برقضا مركزی . مركز اولانك اون ساعت قدر غرب جنوبیسنده وبلش بلقانك برسطح مائلی اوزرنده بولنوب لطیف المنظر برقصبه‌در .

سكنه‌سی ٤٦١١ نفوس اولوب ١١٣٧ خانه ٢٧٦ دكان ٤ جامع ٢ مسجد ٣ مدرسه بر تكه ٢ كلیسا ٤ مكتب وبر باب حكومت قوناغیله عدلیه وتلغراف دائره‌لرینی شاملدر .

قضاسی : شرقاً منلك جنوباً تیمور حصار شمالاً جمعه غرباً استروموجه قضالریله محدود اولدقده صو نهری قضایی شرقاً منلك قضاسندن تفریق ایلر .

اراضیسی قسماً طاغلق ایسه ده منبت محلاری ده واردر .

بلش ومالش بلقانلرینی پایه‌لرینی قضانك وسطیسنه طوغری تحدید ایله ارالرنده کی وادیده استرومجه نهری جریان ایلر.

محصولاتی کلیتلو مصر ، چاودار ، حنطه ایله علف شعیر داری پرنج پاموق توتون سیسام خشخاشدن عبارتدر .

سکنه‌سی ۳۹۰۰۰ نفوس اولوب نصفه قریب مقداری اسلامدر .

داخل قضاده ۱۲ جامع ۱ مسجد ۳ مدرسه ۱۰ مکتب ۱۵ کلیسا ۲۲۸ دکان ۱ حمام واردر.

پیولمایس .— بسالسه‌نك انشاد وتعمیر و تزیین شهور وقصبلته ویردکلری اسمدرکه بو نامده مصرده منشیه الندی سوریه‌ده عکا برقه‌ده طلمه بلده‌لری بونلردندر .

پیچ .— ارنبودلقده ایبك قصبه سنك بین الاهالی مشهور اولان اسمیدر .

پراعصه .— بنغازی لواسنده مرکزه ملحق برناحیه‌در .

پراوادی .— بلغارستانده سلستره ایله وارنه اراسنده درت بش بیك نفوسلی برقصبه‌در .

پراوشته .— سلانیك ولایتنك درامه سنجاغنده وقواله اسکله‌سنك اوچ ساعت‌قدر مسافه‌سنده پرنار طاغی اتکنده وبیوجك بربطاقلق قربنده واقع بر ناحیه مرکزی اولوب ۳ بیك نفوسی وسنه‌ده برکره قوریلور و بر هفته قدر سورر پنایری (کسیم پنایری) واردر .

ناحیه ٤٠ قریه‌دن عبارت اولوب اسلام قبطی وروم اوله رق ۲۵ بیك نفوسی واردر حاصلاتی توتون ایله بال ایپك ومیوه‌دن عبارتدر .

بطاقلغنده پرکی وسازان بالقلری کثرتله چیقاریلور .

داخل ناحیه ۳۵ جامع ۷ کلیسا ٤١ مکتب ۳ مدرسه ۱٤۰۰ خانه موجوددر.

پرتك .— معمورة العزیز ولایتنده درسم لواسنده چارسنجاق قضاسنك مرکزی‌در .

پرزرین .— قوصوه ولایتی الویه‌سندن برینك مرکز اداره‌سیدر .

بو شهر ارنبودلغك کیغه‌لق قسمنك الك بیوك بلادندن واوجهتك الك صنعتکار شهرلرندن بریسی اولوب شار طاغنك قربنده وبیستریجه نهرینك ایکی یاقه‌سنده مبنیدر .

اوتوز بیکدن زیاده اهالیسی متین بر قلعه‌سی قدیم بر سرایی غایت بیوك بر چارشیسی واردر .

اهالیسی اولان ارناودلرك قسم اعظمی اسلامدر .

بر مقدار اورتودوقس وقتولیك واولاح ده واردر .

شهرده متعدد اعمالاتخانه‌لر ودستکا-

هلر بولنوب اعلا سیمدن ملكازی طبقه‌لر
واسلحه ومقراص وقلمتراش ایشلنور .
واسلحهٔ ناریه نك قونداق ونامولرکبی
کموش ایله تزیین وترصیع ایدیلور .

برزرین فاتح سلطان محمد خانك
ارنبودلق فتوحاتی صره سنده داخل
ملك عثمانی قلنمش ودفعاتله مرکز ولایت
اتخاذ اولنمشدر .

قضاسی : ٢٣٤ قریه دن مرکب
راحوفجه ناحیه سی ونفس شهره مربوط
٥٦ قریه که جمعاً ١٩٠ قریه‌دن مرکب
اولوب اراضیسی محصولداردر .

نفوسی ذکور واناث اوله رق
٧٧١٠٤ در .

سنجاغی : ٤٠٠ قریه وغستوار
ناحیه سیله برابر قالقاندلن ولومه نامیله
ایکی قضایی مشتمل اولوب سکنهٔ مو-
جوده سی ١٨٩١٩٠ نفوسدن عبارتدر.

نفوس مزبوره دن پك آزی
خرستیاندر .

السنهٔ محلیه ارناودجه ایله ترکجه‌در.

اراضی طاغلق ایسه‌ده منبت ومحصو-
لدار محللری ده چوقدر حیوانات اهلیه-
سی میوه‌سی کثیردر .

ارناود الماسی دینلان نفیس الما
برزرین ایله قالقاندلنك محصولیدر .

سنجاقده ٣ ذکور رشدیه سی ایله
درت باب ابتدائی مکتبی ٩ مدرسه ایله
٢١٤ کتب عتیقه‌یی حاوی ایکی کتبخانه
موجوددر .

پرسپه . — مناستر ولایت ولوا وقضاسنده بر ناحیه
اولوب مناسترك غربنده وپرسپه کولنك
اطرافنده اوتوز قریه‌یی جامعدر .

اراضیسی منبت ومحصولاتی کثیر
وسکنه‌سی بلغار وارناودلردر . سکز
بیك قدر نفوسی بش جامعی بر قاچ
مکتبی واردر .

مرکز اداره سی اولان تاقوج
قریه‌سی اللی التی خانه ویوزاللی نفوسی
جامعدر .

پرسپه کولی . — مناستر لواسنده وطاغلق بر محلده
اولدقجه مهم بر کول اولوب ایاغی
یوقدر .

سطح بحردن ارتفاع وسطیسی ٨٤٥
متره وسطحاً ١٩٨ کیلو متره‌در .

غرب جهتنده کائن اوخری کولی
ایله تحت البحر اتصالی اولدیغی مروی
ایسه‌ده بو ظن تأیید وتصدیق اولنه-
میور . جنوب شرقیسنده کائن ونتروق
کولیله ارالری طار بر قسم ارض ایله
تفریق اولنمشدر .

جهت شمالیدن رسنه قضاسنی صولایان
بر کوچك صو کوله دوکیلور .

پرستازی . — مرمره ساحلنده کلیبولی سنجاغنه
منسوب قرادندر .

پرسیس . — بنغوازی لواسی نوا-
حیسندندر .

پرشتینه . — روم ایلیده قوصوه
ولایتنی ترکیب ایدن

الویه‌دن همنامی اولان سنجاغك مرکزی اولوب مرکز ولایت اتخاذ اولنان اسکوبك سکسان کیلو متره قدر غرب شمالنده وسلانیك تیموریولی خطی قربنده ومشهور قوصوه اووه‌سنك منتهای شرقیسنده واقع اولوب لطیف المنظره بر قصبه‌در .

اهالیسی اون ایکی بیکی متجاوز وهمان جمله‌سی ارناوددر .

درون قصبه‌ده بر چوق جوامع ومساجد وبری رشدیه اولمق اوزره بر قاچ مکاتب صبیانیه وخان وحمام وعسکری قشله ودپوی ایله بر باب مسافر خانه واردر .

بو قصبه مقدما ولایت مرکزی ایکن اخیراً مرکزی اسکوبه نقلیله مرکز لوا حالنده قالمشدر .

خداوندکار شهیدك تربه‌سی شهرك ایکی ساعت قدر اوزاغنده‌در .

سنجاغی : صربیه حدودنده واقع اولوب اسکوب ، یکی پازار ، ایپك ، پرزرین لوالریله محدوددر اراضیء لوا خیلی واسع وطاغلق اولوب طاغلری شار طاغی ایله صربستاندن کلان سلسله درکه ارالرنده مشهور قچانیك کچیدی واردر .

وسعتی جهتله وسط لواده بر ساحهٔ متوجه حصوله کتورمش اولان قوصوه اووه‌سی لوانك سلاسل موجوده‌سی اراسنده توسع ایتمشدر .

لوانك صولری واردار وایباروموراوه توابعی‌در .

لوا اراضیسی پك منبت ایسه‌ده زراعت خیلوجه کریده‌در مع هذا احتیاجات محلیه‌یه حاوی حبوبات یتشور .

طاغلرنده غایت صیق اورمانلر ومرعالرنده حیوانات موجوددر .

محصولات ارضیه‌سی حبوبات کتان پاموق معمولات محلیه‌سی کلیم عبا سجاده کبی شیلردر سنجاغك نفوس موجوده‌سی یوز طقسان یدی بیك آلتیوز سکسان یدی مقدارنده‌درکه بو مقدارك یوز یکرمی التی بیك آلتیوز یتمش آلتیسی اسلام ومتباقیسی بلغاره لاتین و قبطی‌دن عبارتدر .

لوانك محتوی اولدیغی قرا و قضا ایله بونلرك نفوس موجوده‌لری بروجه زیر بیان اولنمشدر .

قضا	نفوس	عدد قرا
پرشتنه	٦٩٨٢٠	٢٤١
کیلان	٥٣٦٥٩	١٩٠
پره‌شوه	١٤٩٨٥	١٢٤
ولچترین	٢٣٨٧٩	١٢٥
متروویچه	٠٨٢٤٤	١٧٠
یکون	١٩٧٦٨٧	٨٦٠

پرشتنه قضاسی : پرشتنه قصبه‌سیله ٢٤١ قریه و ٦٩٨٢٠ نفوسی جامعدر .

پرشوه .ـ پرشته لواسنه مربوط قضالردن برینك مرکزی اولوب حدوده قریب وشمندوفر

خطی اوزرنده واقعدر ۳۰۰۰ نفوسی واردر .

قضاسی : صربیه حدودنده اولوب ۱۳٤ قریه و ٤۱۹۸٥ نفوسی جامعدر. مشتملاتی ۱٥ جامع و مسجد ۲۳ خان ٥۰۰ قدر دکان و سائره‌دن عبارتدر .

پرشنبه . — طربزون ولایتنك اردو قضاسنده بر ناحیه‌در .

پرغامه . — برغامه ماده‌سنه نظر اولنه .

پرغه . — قونیه ولایتنده تکه سنجاغنده اقصو نام نهر اوزرنده بر شهر قدیم ایدیکه درونده دیانه‌یه مخصوص بیوك برمعبد والآن خرابه‌سی مشهود بیوك بر تیاتروسی وارایدی مشاهیر ریاضیوندن آپولینوس بو شهره منسوب ایدی .

پرلپه . — prilp pelocgonias héraclea مناسترولایت وسنجاغنده قضا مرکزی بر قصبه‌درکه غایت کوزل بر وادی داخلنده ودوز برمحلده مبنی اولوب واردار توابعندن قره صویه دوکیلان قاندری صویی اوزرنده‌در .

مرکز ولایته اولان بعد ومسافه‌سی سکز ساعتدن عبارتدر .

۲۲٥۸ خانه‌ده یکرمی بیکه قریب نفوسی ۱۰ جامعشریف ایله ۳ درکاه ٥ مدرسه ۲ کلیسا بری رشدیه اولمق اوزره سکز باب اسلام مکتبی ٦ خرستیان مکاتبی و سنه‌ده برکره قورلور پنایری واردر.

سکنه‌سی اسلام وبلغار واولاحلردن عبارتدر وترکجه تکلم ایدرلر .

قضاسی: موریخوه ناحیه‌سیله برابر ۱۳۱ قریه‌دن مرکبدر .

اراضیء قضا منبت و محصولدار اولوب باشلوجه محصولی توتون ایله اوزومدر سکنه‌سی التمش بیك نفوسدن عبارتدر .

اورمانلری کثیر ،حیواناتی چوقدر.

پرلوقنده . — خادم ماده سنه مراجعت اولنه .

پرمدی . — یانیه ولایتنده ارکری سنجاغنه ملحق قضا مرکزی برقصبه‌درکه وییوسه نهرینك صول طرفنده مرکز لوا اولان ارکرینك اون آلتی ومرکز ولایتك اون سکز ساعت اوزاغنده ودرسعادت مبداء طولنه نظراً سکز درجه ۳٦ دقیقه طول غربیده وقرق درجه اون درت دقیقه عرض شمالیده واقعدر .

قصبه نمراچقه طاغنك اتکنده ومذکور طاغك ایکی جهته ترفعیله چقور بر محلده اولوب یالکز غرب شمالی جهتنده نهرك مجراسی امتدادی طولانی بر اووه تشکیل ایتمشدر .

هواسی معتدل ویاز کونلری حرارت ۳٦ درجه‌یی تجاوز ایتمز میوه‌سی مبذول باغ و بغچه‌لری کثیر اولوب درسعادتده یتشان چاوش اوزومی برصورت حسنه‌ده یتشمکده‌در .

سكنه‌سی ارنودلرك لاپ قبیله‌سندن اوله‌رق ۲۲۷۳ نفوس قدر درکه بو مقدارك قسم عظیمی اسلامدر .

قصبه‌نك نام حاضری اولان پرمدی اوائلده اجرای حكومت ایتمش اولان پرمتو اسمنده برذاته نسبتله توسیم قلنمش وپرمدی نامی پارامتیادن مخفف اولمسی ملحوظ بولنمشدر .

قصبه‌نك ایچنده ترنت نامیله معروف ۱۰۹ متره قطرنده و ۲۵ متره ارتفاعنده یكپاره بر قیا بولنوب مارالذكر پرمتونك اقامتگاهی اولان ایچ قلعه‌نك اساسی اولدیغی وقلعهٔ مزبوره قیانك اوزرنده مؤسس بولندیغی موجود اولان انقاضندن اكلاشیلیور .

قصبه‌نك بر سمتنده تقریباً بیك سنه‌دن بری پایدار اولان ۳۰ متره ارتفاع وبش متره قطرنده ایكی عدد سروی آغاجی موجوددر .

قصبه‌نك چارشیسی بری سلطان بایزید حضرتلرینك اثر بنالری اولان ایكی باب جامعشریفی بری رشدیه اوله‌رق ایكی مكتبی وایكی درگاه ایله ۷ كلیساسی ومبانیٔ سائره‌سی واردر .

قصبه‌نك پیشگاهنده و پیوسه نهری اوزرنده مكمل بر كوپری ایكی ساعت بعدنده ایكی عدد میاه معدنیه بولنوب بعض امراضه شفابخشادر .

قضاسی : شرقاً لسقوپك غرباً تپه‌دلن وارگری شمالاً تیموریچه جنوباً بوغون قضالریله محدود اولوب مركزی فراشر قریه‌سی اولان طاغلی ناحیه‌سیله برابر ۱۸٤ قریه‌دن مركبدر .

اراضیٔ قضا سنكستان وطاغلق اولوب قوهٔ انباتیه‌سی درجهٔ مطلوبه‌ده دكلسه‌ده بعض جهتلرده اراضیٔ منبته‌یه دخی تصادف ایدیلور .

وپیوسه نهری قضایی شق وقطع ایدرسه‌ده تدویر آسیاب وسائره‌جه خدمتی یوقدر . انجق درونده صید اولنان بالقلردن استفاده ایدیلور .

معهذا سائر اوفاق تفك صولری دخی واردر .

اهالینك احتطابنه مخصوص جزئی اورمان وپیراقلقلر واردر . بونلرده حیوانات وحشیه‌دن تلكی صانصار قورد طاغ كچیسی وحیوانات وحشیه موجوددر .

محصولاتی سنوی ۲۰۰۰ قیه بال ۱۰۰۰۰ قیه روغن ساده ۸۰۰۰ قیه پكمز ۱۰۰۰۰۰ قیه اوزوم ۵۰۰۰ قیه پینر و ٤۵۰۰۰ قیه پیاغی وبونلردن ماعدا احتیاجات محلیه‌یه كافی حنطه بورجاق مصر نحود مرجمك فاصولیه‌دن عبارتدر .

میوه‌دن انجیر الما ایوا ارموط طوت كیراز شفتالو قاون قاربوز وسبزه‌دن بطلیجان طوماتس انكنار پراصه صوغان یتشمكده‌در .

منسوجات محلیه كلیم اینجه بز چوراب كبی شیلره منحصردر .

قضانك ساحل اولدیغندن اخراجات

وادخالاتی ایاسراند واولونیه اسکله‌لری واسطه‌سیله وقوعه کلیر .

ادخالات دخی قهوه شکر البسه غاز صابون کبی مواد مقتضیه‌دندر .

قضانك سکنهٔ حاضره‌سی ۳۰۰۰۰ راده‌لرنده اولوب قسم اعظمی مسلمدر.

علی العموم قضا دائره‌سنده ٦٩ جامع ومسجد ۳۹ مکتب ۲۱ کلیسا ۱۸ خان ۲۸ کوپری ۱۱۳ دکرمن موجوددر.

پرناز .— طالمن ماده‌سنه مراجعت اولنه .

پرنه .— ارضروم ولایت وسنجاغنك بایبورد قضاسنه ملحق بر اولوب ۲۲ قریه‌یی جامعدر .

پرنه‌قپان .— ولایت مزبوره ده اووه‌قضاسی ملحقاتندن ۱۳ قریه‌لی برناحیه‌در .

پره‌وزه .— یانیه ولایتنی تشکیل ایدن الویه‌دن همنامی اولان سنجاغك مقر اداره‌سی اولوب یونان دکزندن منشعب اولان نارده کورفزینك مدخلنی تشکیل ایدن دار بوغازك ساحل شمالیسنده وکوچك بر دیلك اوجنده واقعدر .

درسعادت مبداء طولنه نظراً سکنز درجه ۱۲ دقیقه طول غربی و ۳۷ درجه ۷۵ دقیقه عرض شمالیده‌کائندر.

قصبه قاره طرفندن برخندقله تحدید اولنمشدرکه مذکور خندقك تپه دلنلی علی پاشا طرفندن تحکیم جهتیله وکورفز ایله دکزی یکدیکرینه ربط ایدرك قصبه‌یی اطه حالنه افراغ صورتیله حفر ایدلمش اولدیغنه دائر روایات واردر.

پروزه‌نك موقعی غایت لطیف ومنظرهٔ دلرباسی جهتیله درسعادته شبیه اولوب اطرافی لیمون وپورتقال بغچه‌لری وایکیوز بیك قدر زیتون اغاجلریله مستور ومزیندر .

قصبه یی قره‌یه ربط ایتمك اوزره خندق اوزرنده اوچ عدد کوپری واردر. درونده بر ایچ قلعه ایله مزین برباغچه وبری تپه دلنلی علی پاشایه ودیکری خاندانندن احمد اغایه منسوب ایکی عدد جامع شریف وبری رشدیه اولمق اوزره برقاچ مکتب ومکاتب خرستیانیه ایکی تکیه وتربه بر باب بخارلی دکرمن ایله صابون ویاغ اعمالیچون برقاچ فابریقه وایکی دباغخانه واردر .

پروزه‌نك سکنهٔ حاضره‌سی سکنز بیك نفوسدر .

پروزه نامی یکی اولوب ایتالیانجه غصب معناسنی مشعراولان پره‌وزه‌دن تحریف اولنمش اولدیغی وبونك سببی جزایر قورصانلرینك اغتصابات واقعه‌لرینی خالی بولدقلری بو موقعده تقسیم وتوزیع ایتملریدر .

پره‌وزه‌نك زمان تأسیسی ۱۸۱۱ سنه‌سندن بدأ ایدر وتأسیسی وندیکلیلره عطف اولنور .

پره‌وزه‌نك بش کیلومترو سمت شمالیسنده اسکی پره‌وزه نامیله زبانزد اولان نیقو پولیس شهری خرابه‌سی

موجود اولوب اليوم دكز جهتنده ١٢
متره ارتفاع و ١٥٠٠ متره طولنده‌كی
جسيم ديواری ايله مؤسس اولان
قيلوپاتره‌نك حمامی وجسيم تياتروسی
انقاضنی حاویدر . ٤ كيلومتره‌مسافه‌ده
لوروس نهری منبعندن شهره‌صواساله
ايدن جسيم كمرلر درجهٔ معموريتنی
تعيينه كافيدر .

وينه پره‌وزه‌يه بش ساعت مسافه‌ده
قديم پلازلرك آثارندن اولان ماپوی
خرابه‌سی وديكر برقلعه خرابه وشاه
امری دنيلان برقبهٔ جسيمه آثاری
باقيدر .

پره‌وزه‌يی ونديكليلر بر خيلی مدت
تصرف ايدرك مؤخراً جزاير سبعه ايله
برابر فرانسه‌يه‌كچمش و١٢١٤ تاريخنده
تپه‌دلنلی علی پاشا حرباً ضبط ايله‌ممالك
عثمانيه‌يه الحاق ايلشدر .

شهرك تريسته‌ويونانستان‌ودرسعادت
ايله خيلی تجارتی واردر . پوسته
واپورلری دخی اوغرامقده‌در .

سنجاغی : يانيه ولايتنی تشكيل ايدن
الويه‌نك اك كوچكی‌وارنبودلغك منتهای
جنوبيسيدر .

شمالاً يانيه سنجاغی شرقاً يونانستان
جنوباً نارده كورفزی‌وپره‌وزه بوغازی
غرباً يونان دكزيله محاطدر اراضيسی
چاملق خطه‌سنك قسم جنوبيسی‌اولوب
خفيف عارضه‌لی‌وعموميت اوزره‌هواجه
معتدل صاييلور .

شرقاً حدود يونانيه‌يی فاصل اولان
نارده صويی وغرباً وووو نام ايرمغله
كسب جسامت ايدرك بحر يونانه‌دوكيلان
فراری نهری جريان ايدر . لوروس
صويی دخی مجراسنده وخامت هوايی
موجب اوله‌جق برطاقم بطاقلقلر تشكيل
ايدرك نارده كورفزينه دوكيلور .
اونبش يكرمی قدم قدر عمقی واردر
مذكور نهرده بيوجك قايقلر ايشلر
ودرونده بالق صيد واخراج اولنور .

طاغلرده دائمی قار بولنوب غايت
نادر اوله‌رق نزول ايدن برف اكثريا
درحال ارير .

لوانك نفوس عموميه‌سی قسم اعظمی
اسلام اولمق اوزره اللی سكز بيك
اوچيوز قدركه ارنبود روم يهوديدن
مركب وممزوجدر . ارنبودلرك چوغی
اسلامدر .

حيوانات اهليه‌سی ميانده قيون
وكچی چوقجه بر مقدار تشكيل ايلر .
بونلرك ايامی صيفی يانيه‌طاغلرنده وقيشك
صيجاغنی منبت وادیلرنده‌كچورمكده‌درلر.

محصولاتندن اعلا بالق و انواع
مخلوقات وحشرات بحريه ايله بالق يمور-
طه‌سی و حبوبات ايله كليتله حاصل
اولان ليمون پورتقال زيتون وحبوبات
متنوعه وزيتون‌ياغی خارجه دخی اخراج
ايديلور .

تجارتی تريسته وجزاير سبعهٔ يونانيه
واسكندريه ايله اجرا اولنمقده‌در .
٢٢٥٠٠ ليرايه بالغ اولان ادخالات
چوقه وانواع ملبوسات ايله اقمشه ادوات

حديديه و زجاجيه و مواد كثوليه‌دن عبارتدر .

لوا ادارهٔ بروجه اتی ٣ قضا وایکی ناحیه ایله جمعاً ١٧٩ قرايی مشتملدر .

قضا	نواحی	قرا
مركز	.	٣٨
لوروس	.	٦٠
»	حجرتيك	٨
مارغليچ	.	٧٠
»	بارغه	٣
يكون	٢	١٧٩

قضاسی: سنجاغنك جنوبی قسمنی تشكيل ايدرك لوروس ومارغليچ قضالری و بحر محاطدر ١٣ بيك نفوس و ٣٨ قريه‌يی جامعدر .

پره‌پول .— قوصوه ولايتنده طاشليجه سنجاغنه تابع بر قضا مركزيدر .

پره‌پوليه prepolge نام عتيقی حائز اولان قصبه ١٢٥٦ قدم يوكسك بر محلده وليم صوينك حصارجق دره‌سيله قاريشديغی يرده واقع اولوب جامعی وخسته‌خانه‌سی و بر باب قره‌غولخانه‌سی واردر .

قضاسی : بوسنه و صربيه حدودنده اولوب حاصلاتی پك از و انجق حيواناتی بالنسبه چوقدر سكنه‌سی بوشناقچه تكلم ايدر .

پريبوی ناحيه‌سيله برابر ٣٠ قريه‌دن مركبدر .

نفوس موجوده‌سی ومكاتبی بروجه زيردر:

	روم		اسلام		يكون	
	اركك	قادين	اركك	قادين	اركك	قادين
پره پول قضاسی	٤٠٤٠	٣٧٠٨	٢٧٦٥	١٤٨١	٦٨٠٥	٦١٨٩
پريبوی ناحيه‌سی	١١٢٨	١١٤٢	٧٤٧	٦١٦	١٨٧٥	١٧٥٨
يكون	٥١٦٨	٤٨٤٠	٣٥١٢	٣٠٩٧	٨٦٨٠	٧٩٤٧

مكاتب

	ذكور	اناث	يكون
رشديه	١	.	١
معلم	٢	.	٢
طلبه	٢٠	.	٢٠
ابتدائيه	٨	١	٩
معلم	٩		٩
طلبه	٢٠١	١٤٥	٣٤٦

پريبوی .— مار الذكر قضانك ناحيه‌سی اولوب صربيه حدودنده وليم صويی قربنده واقع كوچوك بر قصبه‌در .

پريستری .— (٢٣٥٩ متره) مناستر ولايتنده و مناستر ايله پرسبه كولی اراسنده بر طاغدر .

پريم .— (٢٦٨١ متره) سلانيك ولايتنده وسيروز قربنده رودوپ شعباتندن بريغنك اسميدر .

پسقوپی .— قبريس جزيره‌سنك قضالردن بريدر .

پسیرا .— کریز اطه‌سنده میرابللا قویی داخلنده برجزیرهٔ ساحلیه‌در .

پسیلاریتیس .— (۲۵۰۰ متره) کرید اطه‌سنك اك یوکسك طاغی اولان ایدا طاغنك اسم دیکریدرکه اساطیر یونانیه‌ده ابوآلهه زعم اولنان مشترینك محل تولدی اعتقاد اولنمشدر .

پشینونت .— اناطولیده سقاریه کنارنده بر بلدهٔ قدیم وبرمصنع معبدی حاوی ایدی .

پشب کری .— موصل ولایتنده کرکوك سنجاغنده مرکزه ملحق بر ناحیه‌در .

پشمان .— ادرنه ولایتنك دده اغاج سنجاغنده صوفیلو قضاسنده ٦ قریه‌لی برناحیه اولوب مذکور قضانك نواحیٔ سائره‌سی ایپصاله ، تیکیلی ، اده ، قبرلر ، دربند کبیردر .

پصوچان .— مناستر ولایتنده اوخری قضاسنك دبره‌جه ناحیه‌سنده بیوجك بر قریه اولوب مرکز قضایه بش ومرکز لوایه ۱۷ ساعت مسافه‌سی واردر .

پصوشینچه .— ولایت مذکورك فیلورینه قضاسنه ومرکز قضانك بر بچق ساعت قدر یقیننده بیوك بر قریه‌در .

پلاموط .— آیدین ولایتنك صارو خان سنجاغنده مرکزه ملحق نواحیدن اولوب قضانك جهت شرق شمالیسنده واقعدر . ۳۰ قریه‌یی مشتمل پالاموط محصولنك کثرتی بو اسمله تسمیه‌سنه سبب اولمشدر .

سکنهٔ حاضره‌سی ۱۰۵۱۳ نفوسدر . مرکز ناحیه ۷۱۵۹ نفوسی ۴۳۸ اماکنی جامع پاپا قریه‌سیدر .

پلوس .— یاخود طینه ، مصرده باب السعید قربنده خرابه‌زار بر بلدهٔ قدیمه اولوب اسکی قبطیلر بیننده پرومی نامیله مشتهر ایدی .

پلولیا .— طشلیجه‌نك اصلاوجه اسمیدر .

پلونه .— بلغارستانده بر سنجاق مرکزی اولوب طونه ایله بلقانلر اراسنده وبر چوق یوللرك نقطهٔ تلاقیسنده واقعدر .

بوقصبه ایام اخیره‌ده تاریخ حربمزی شانلی صحیفه‌لرله تزیین ایلیان وقایع مهمهٔ حربیه‌نك محل جریانی اولمشدر .

پنداپولی .— یونان قدیم جغرافیونسنك بر چوق یرله ویردکاری اسمدرکه معناسی بش شهر دیمکدر پنداپول نامی آلتنده بولنان بلاد فلسطینده : عوموزه ، سودومه ، ادمه ، سیوئیم ، سقور : وبرقه قطعه‌سنده قیروان قدیم ، برنیکه ، آرسنیون ، اپولونیا ، پتولمایپس : شهرلریدر .

وکذا فلسطینده کائن غزه عقلات آزوف غاد آقاردن دخی پنداپول نامی حائز بلاددندر .

بوز اویوك قصبه‌سی

پندك . ـ اسم قديمی پندیخیون‌در. درسعادت جوارنده و مرمره‌نك اناطولی ساحلنده قرتال ایله کبوزه اره‌سنده انقره تیمور یولی اوزرنده جسیم بر روم قریه‌سیدر.

موقعی دوز و صیفیه و خانه‌لری منتظم باغلق و بغچه‌لك اولوب مؤمنده فیشنه‌سی وسبزه‌سی پك مبذولدر. بحراً اداره مخصوصه وبراً شمندوفر پوسته‌لری کل یوم اوغرامقده‌در.

پورت سعید . ـ باب‌السعید ماده‌سنه مراجعت اولنه .

پورساق . ـ و یاخود پورسق ، تیمبرس Thymbres اناطولیده کائن بحر سیاهه دوکیلان سقاریا نهرینه قاریشور بر ایرمقدر .

منبعی خداوندکار ولایتنده کائن .مورات طاغندن اخذ ایله کوتاهیه قربندن و اسکیشهرك ایچندن کچدکدن صکره الصره ولایتنه داخل اولور. مجراسنك بر ربعی ولایت مذکور داخلنده تمدید ایدرك ٢٥٠ کیلومتره امتدادن صکره سقاریایه قاریشور .

پوسکلات . ـ معمورة العزیز ولایتی داخلده ملاطیه حوالیسنده طولاشور بر کرد عشیرتنك اسمیدر .

پوسیدی . ـ سلانیك کورفزی مدخلنده وکسندره شبه جزیره‌سنده غرب جنوبی‌یه طوغری امتداد ایدن بر برونك اسمیدر.

پوغون . ـ یانیه ولایتنده ارکری لواسی داخلنده کائن بر قضادر .

حدود حاضره‌سی شمالاً لسقویك ویرمدی شرقاً یانیه و قونیچه غرباً ارکری و دلونیه جنوباً فیلات ویانیه قضالریله محاط ومحدوددر.

پوغون‌نامی پالیپوغونك مخفی اولوب سهولت تلفظ جهتیله پوغون استعمالی تعمم ایتمشدر . مرکز اداره‌سی اولان ووشتینه قصبه‌سی ٨ درجه ٣٩ طول غربیده (درسعادته کوره) و ٣٩ درجه ٥٩ دقیقه عرض شمالیده ومرکز لوانك ٨ ومرکز ولایتك ٢ : ساعت مسافه‌سنده واقعدر.

داخل قضاده برایکی بطاقلق‌واردر. ژارونیه چفتلکنده ٣٠٠ متره‌وسعتنده بولنان براق-برکولده پلاموطه مشابه بر نوع بالق چیقار .

هواسی علی العموم معتدل اولوب درجهٔ حرارت ٣٥ درجه‌یی کچمز.

زراعتی آز وصنایعی کلیم کبه چوال چوراب اعمالنه منحصردر .

پولادخانه . ـ پولتخانه ماده‌سنه مراجعت اولنه .

پولتخانه . ـ طربزون ولایتنده اقچه آباد قضاسنك مرکزی اولوب بحر سیاه ساحلنده و طربزونك غربنده واقعدر . لیمانی محفوظ اولدیغندن طربزونه اوغرایان کمیلر و واپورلر ایچون فورطنه‌لی زمانلرده مکمل برملجاء اولور.

مرکز ولایته برشوسه ایله مربوط اولدیغی کبی غایت رواجلی بر بازاری دخی واردر. قصبه‌یه ایکی بچق ساعت مسافه‌ده بیاض طاشدن یاپیلمش برقلعه‌نك اسمی اولان بیاض قلعه قضایه تعمیم اولنه‌رق اقچه آباد دینلمکده‌در.

پولنخانه نامی چنار معناسنه اولان پلاتانادن غلطدر.

پولاتی . — اشقودره ولایتنده دوقه‌کین ناحیه‌سی مقابلنده طاغلی ناحیه‌لرندن بریسی اولوب طاغلق وطاشلق وحاصلاتسز بر محلدر.

سکنه‌سی اولان مالیسیا یعنی طاغلیلر اسلام و لاتین قوملرندن مرکبدر.

پوطونیوم . — جانیك سنجاغنده بولمان نهری منصبنده الیوم خرابه‌لری مشهود اولان برشهر قدیم‌درکه پونتوس دولت قدیمه‌سنك پای تختی ایدی.

پونت . — اناطولیده و شمدیکی طربزون ولایتنك بولندیغی اراضیدن عبارت بر خطه ایدی سکنه‌سی تیبارن موسینك خالیب اقوامی اولوب سواحلنده یونانلیلرك بر قاچ مهم مستعمراتی موجود ایدی.

ایرانیلرك بر ارالق ایالت ممتازه‌سی حکمنده اولوب مشهور مهرداد اولا ایرانیلره ومؤخراً اسکندرك وارثلرندن آنتیقونه قارشی محافظهٔ استقلال ایتمش ایدی.

پونت‌اوکسین . — قره دکزك اسم قدیمی درکه عربلرك نبطس دیه وضع ایلدکلری اسم بونك بنطس صورتنده یازیله‌رق بعده مستنسخلرك خطا: نبطس دیه یازمه‌لرندن تولد ایلدیکنده شبهه یوقدر.

پونومی . — سلانیك کورفزی قربنده بر بروندر.

پیدقا . — سلانیك کورفزینك غرب ساحلنده واقع والیوم کثیرو نامیله موسوم برقصبه اولوب حکمدار آرکلاوس و فلیپك مظهر توجهی اولمش ایدی.

پیدیاس . — قبریس آطه‌سنده الك جسیم نهر اولوب ترووس طاغندن ظهور ایله لفقوشه شهرندن کچه‌رك ماغوسه‌نك شمالنده دکزه دوکیلور.

پیراموس . — جهان نهرینك اسم قدیمیدر.

پیرعزیز . — طربزون ولایتنده کره‌سون قضاسی نواحیسندن اولوب ۲۰ قریه‌یی جامعدر.

پیسیدیا . — اناطولیده بوردور و تکه‌نك بر قسمیله حمید اباددن مرکب بر خطهٔ قدیمه ایدی‌که اهالیسی معند ومضر اولمریله مستولی ایرانیلر وماکدونیالیلر ایله غالاتیالیلره قارشو بر خیلی مقاومت ایله شهرت بولمشلردر.

پیپلا . — روم ایلیده اولیمپوس طاغی قربنده بر طاغ اولوب قدمای یونانیان عندنده مشهور ایدی .

پیناره . — اناطولیده منتشا سنجاغی داخلنده الیوم مناره نامیله بر قریه حالنده اولان بر قصبهٔ قدیمه‌نك اسمیدر .

پنید . — یاخود پندوس ، بلقان شبه جزیره‌سنده کائن بر سلسلهٔ جبال اولوب شارط غندن تشعب ایله جنوبه طوغری امتداد ایدر و ما-کدونیا ایله تسالیانی ایره‌رق و اطرافه بر طاقم قوللر و شعبه‌لر صالیویره‌رق یونانستانه داخل اولور اوزرم چام و میشه اغاجلریله مزیندر .

حرف التاء

تاباق چایی . — اناطولیده کائن سقاریا نهرینك توابعندن انکوری صوینی تشکیل ایلیان اوچ دره‌نك بریسی اولوب انقره ولایتی داخلنده امیر کولندن خروج ایله انکوری یقیننده انکوری صوینه منصب اولور.

دیکر ایکی دره‌دن بریسی آیدوس طاغنك جنوبی پایه‌لرندن نبعان ایدن جبیق چایی ایکنجیسی دخی مذکور طاغك شمال مائله‌سندن ظهور ایدن مورات صوییدر .

تابور . — فلسطینده وناصره قربنده منفرد برطاغ (۱۸۰۰) اولوب اتکلری اشجار ایله مزیندر . حضرت عیسانك رفعیله مشهوردر.

تاتارپازاری . — bessa-para بساپارا شرقی روم ایلی ولایتنك منقسم اولدیغی الویه‌دن همنامی اولان سنجاغك مرکز اداره‌سی اولوب مریج نهری اوزرنده و فلبه‌نك غربنده واقعدر .

زمان محمد خان اولده اناطولیده مسکون قبائل تاتارك بوراده اسکان اولنمسی سبب تسمیه‌سی اولمشدر .

تاتار عشیرتی . — اطنه ولایتنده ایچ ایل سنجاغنده خیمه نشین بر عشیرتدر .

تاتتا . — (tatta) اناطولیده وقره‌مان یایلاسنده کائن طوز کولنك اسم قدیمیدر .

طوز کولی ماده‌سنه نظر اولنه .

تاتلر . — قونیه ولایتنك نیکده سنجاغنده نوشهر قضاسی قرای مشهوره‌سندن اولوب همنامی اولان صویك اوزرنده واقعدر.

تاتلرصوبی .— نیکده سنجاغنده جاری بر کوجك ایرمق اولوب منبعی سیوریحصارقربندن اخذ ایله قزل ایرمغه منصب اولور.

تاتوان .— کوار کلمه‌سنه مراجعت اولنه .

تاجرلی .— حلب ولایتنده مرعش سنجاغنده برناحیه‌در . بوراده اعلا کردکاری کلیملر اعمال اولنور .

تاجورا .— آفریقای عثمانیده طرابلس غرب ولایت واواسنده بر ناحیه‌در .

تاخیانوس .— (tachiano) سلا- نیك ولایتنك سیروز لواسنده قره صو نهرینك توسعیله تشکل ایتمش بر کولدر . طغیان میاهك تزاید وتناقصنه کوره محیطی تبدل ایدر ایسه‌ده سطحاً ایکیوز کیلومتره‌دن زیاده وسعته مالکدر کولك اسمی سواحلنده کائن برقصبه جغه نسبت ایله تسمیه قلنمشدر. کولك قوریدلمسی ایچون برقاچ سنه اقدم امتیاز وبرلشیدی.

تاران .— بحر احمرده عقبه کور فزی مدخلنده بالقله تعیش ایدر. ونبی جدان تعبیر اولنور بر قبیله ایله مسکون بر جزیره‌نك اسمیدر .

تاسو .— طاشو کلمه‌سنه نظر اولنه .

تامزره .— سیواس ولایتنده قره حصار شرق لواسنده مرکزه ملحق بر ناحیه‌در .

تاورغه .— طرابلس غرب ولا- یتنده حمس سنجاغنده بر ناحیه‌در .

تاوروس .— لسان یونانیده بوغا معناسنی افاده‌ایدن بو اسم اناطولی شبه جزیره‌سنده واقع وبحر سفیده قریب و موازی اوله‌رق امتداد ایدن بر سلسلهٔ عظیمه‌نك اسمیدرکه الیوم الك یوکسك نقطه‌سنه بوغا طاغی وغلط اوله‌رق بولغار طاغی دیرلر .

تاورومنوس .— کرید جزیره- سنده جاری بر کوجك نهر اولوب اطه‌نك ساحلی شمالیسنده بحره دوکیلور .

تباله .— تهامهٔ یمنده قلعه‌سی متین بر قصبه‌در وقتیله حجاج یوسف بورایه والی تعیین اولنمش واوتنجی سال هجریده سکنه‌سی عرض اطاعت ایله قلعه‌یی عثمانلیلره تسلیم ایلشلر ایدی .

تبنی .— حوران قطعه‌سنده بر قصبه‌در .

تبنین .— بیروت ولایت وسنجا- غنك صور قضاسنده ومرکز قضانك شرقنده ناحیه مرکزی برقصبه اولوب صلیبیون زماننده کسب اهمیت ایلشیدی .

تبوك .— نام دیکری عاصی خر- مادر . مدینهٔ منوره ایله شامشریف ارا-

سنده و مداین صالح جوارنده وقع
بر موقعك اسمیدر .

هجرتك طقوزنجی ییلنده وغایت بر
صیجاق زمانده نبی ذیشان افندمز
حضرتلری روملرله حمایه‌لرنده بولنان
بنی غسان اوزرینه حرکت ایتمك اوزره
قرق بیك قدر اصحاب کرام ایله موقع
مزبوری تشریف بیورمشلردی‌که
عساکر مزبوره‌نك اون ایکی بیك
کشیسی آتلو وقصوری پیاده ایدی .

صحابهٔ کرامك بوغزاده مالا وبدناً
کوسترمش اولدقلری فدا کارلق درجهٔ
فوق العاده‌ده ایدی .

کیمیسی مالنك نصفنی وکیمیسی ثلثنی
وحضرت ابابکر جمله مالملکنی ویرمش
وحضرت عثمان ایکیوز قیه آلتون ایله
شام کاربانی تشکیل ایدن ۲۰۰ دوه‌یی
اهدا وتقدیم ایلمشدی .

روملر وغسانیلر شوکت اسلامیه‌یی
مأمول ایدلمیه‌جك درجه‌ده کوردکلرنده
سس چیقاره‌مامشلردی .

انجق بوسفرده‌ایکه حاکمی ایله جرما
واذرح قبیله‌لری ویرکویه ربط و دومة
الجندل حاکمی‌ایکیدر ۲۰۰۰ دوه ۸۰۰
ات ۴۰۰ زره ویره‌رك انقیادی قبول
اوله‌رق عودت اولنمشدر .

تبه — (Thebes) اسم قبطیسی
تابه‌در .

مصر اعلانك بلاد قدیمه ومعموره‌
سندن بریسی اولوب بر اراق کوچك
بر حکومته مرکز ایکن صکره حطهٔ
مصریه‌نك پای تختی اولمشیدی .

درجات عرض شمالینك یکرمی
دردنجیسی اوزرنده ونیلك ایکی ساحلیله
اوچ جزیره‌سنده مؤسس اولوب یوز
عدد قپوسی مکمل برسوری وتزیینات
سائره‌سی وار ایدی‌که یونانیلر بوسببدن
یوز قپولی معناسنه اولان هقاتوپولیس
نامنی ویرلمشلردی .

فرعنه بالآخره بوراسنی ترکله منف
شهرینی پای تخت اتخاذ ایتدکلرندن
اهمیت سیاسیه‌سی تبدل ایتمش ایسه‌ده
آمون معبودینه منسوبیتی سببیله قبطیلرك
نظرنده مقدس طانیلور و موقعنك
مساعده‌سی حسبیله تجارتی نقطهٔ نظرنده
مواقع مهمه‌دن عد اولنور ایدی .

ایرانیلردن کلوس ومؤخراً بطالسه
ونهایت رومالیلر طرفندن تخریب
ایدیله‌رك ارتق اعمارینه همت اولنه‌مامش
وانقاضی اوزرنده‌الیوم مدینهٔ آبووقرنه
و لکسون وکرنك قریه‌لری تأسیس
اولنمشدر .

خیرتبخش عقول‌اولان بقایای‌انقاض
الیوم سیاحلرك نظر تقدیرینه چارپمقده
و آثار متعدده‌سی اوروپا موزه‌لرنده
تزیینات‌مقبوله میاننده تشهیراولنمقده‌در .

تیره — آیدین ولایتنك ازمیر اوا-
سنده اوده‌مش قضاسی
قراسندن اولوب هیپیه نامنده بیوك بر
شهر قدیم اوزرنده بولنمغله آثارعتیقه‌سی
واردر .

تپه دلن — يانيه ولايتنده ارکری سنجاغنده قضا مرکزی

بر قصبه اولوب ارکری قصبه‌سنه يدی و مرکز ولايتنه ٢٤ ساعت قدر بعد ومسافه ده و درسعادت مبدا : طولنه کوره طقوز درجه اللی بش دقيقه طول غربيده و قرق درجه اون يدی دقيقه عرض شماليده واقعدر .

قصبه‌نك سکنه‌سی ارنبود قومنك لاپ قبيله‌سنه منسوب اولوب تخميناً سکز طقوز بيك نفوسدر .

غايت مستحکم وتقسيماتی منتظم اولان قلعه‌سی تپه دلنلی علی پاشانك اثر بناسيدر .

بوندن ماعدا روماليلر زماننده‌ن قالمه برده ايچ قلعه‌يی حاويدر .

دوان قصبه‌ده بری سلطان بايزيد ولی وديکری مشاراليه علی پاشايه منسوب ايکی جامع شريف ايله بش درکاه واردر .

مظنه‌دن تيمور خان بابا ، سنان بك ، خرسانی ديوانه بابا ، موسی ابدال ، شيخ غرير کبی ذواتك مرقدلری زيارتکاه مشهوردر .

قضاسی : پرمدی ، ارکری ، قورولش ، اولونيه قضالريله محاط ومحدود ومحيطی قرق ساعتدن زياده ممدوددر .

اراضيسی ذروپول ومجوه طاغلرندن نبعان ايليان ويوسه نهرلريله ارواولنور نهرين مذکورك قضا داخلنده جدوللنه‌رك اولونيه قضاسی داخلنده تمان اسکله‌سی قربنده دکزه دوکيلور .

ويوسه نهرينك قضايه فائده‌سی وتدوير آسيابه خدمتی اوليوب بلکه طغيانی زماننده مضرات عديده‌سی مشاهده قلنور .

انجق کنديسنه دوکيلان نيجه دره‌سی اراضيی حقيله احيا ايلر .

قضانك اورمانلری غايت ازدر .

حيوانات وحشيه‌دن قورد ، چقال صانصار ، آيو ، طاغ کديسی و طيور وحشيه بولنور ، اهاليسی باغجيلق وزراعت وخراثتله مألوف در .

معمولات قضا کبه چوراب وطوپراقدن دستی کبی شيلردر .

محصولات متنوعهٔ سنويه‌سی دخی بروجه آتيدر .

	قيه
رغن ساده	٢٠٠٠
عسل	١٠٠٠٠
پکمز	٤٠٠٠
اوزوم	١٠٠٠٠٠
پينر	٤٠٠٠
صوغان	٤٠٠٠

محصولات محليه‌دن ١,٥٠٠٠٠٠ قيه قدر حبوبات ١٥٠٠٠ قيه رغن ساده ٢٠٠٠٠ قيه ياغی خارجه اخراج اولنور .

ادخالاتی ، ملبوسات ايله غاز قهوه شکر پرنج موم صابون وسائره‌دن عبارت اولمق اوزره مقداری سنوی ٣٠٠٠٠ ليرايه بالغدر .

داخل قضاده اون يدی جامع ٣١ تکه وبر خيلی کليسا واردر .

تدمر .— یاخود دپالمیر . ادریانو - پولیس . شامك شرق شمالیسنده وبادیهٔ مزبوره ایله فرات نهری اراسنده الیوم خرابه‌سی موجود اولان بر شهر قدیمدر .

حضرت سلیمان علیه السلامك اثر بناسی اولمسی مروی بولنان بو شهر وقتیله کاربان کذرکاهی وتجار اوغراغی اولدیغی جهتله معمور و مزین اولدیغی کبی اولحوالینك مرکزی وحکمدارانك مقر اداره‌سی ایدی .

بر ارالق رومالیلر بوراسنی دخی تحت استیلالرینه الدقلری حالده فوق العاده اقتدار صاحبی اولان حاکمی زنوبیا روما عساکر محافظه‌سنی کاملاً اتلاف ایتمك صورتیله محافظهٔ حقوقه جرأت ایتدیسه‌ده روما دولتی عساکر جدیده ارسالیله شهری آلت اوست ایتمشدر .

سکنه‌سی شمس پرست اولوب الیوم چیقاریلان بعض آثار دخی بونی تأیید ایتمکده‌در .

تدمر جدید .— حلب شهرینه بر زمانلر ویریلان اسمدر حلب ماده‌سنه نظر اولنه .

تراکیا .— بلقان شبه‌جزیره‌سنك تقسیمات قدیمه‌سندن بری اولوب شمدیکی ادرنه ولایتیله شرق روم‌ایلیدن عبارتدر .

حدود قدیمه‌سی بحرسیاه ومرمره واطه‌لردکزی وبلقان وردوب سلسله‌لریله خصوصه کلمشیدی .

سکنهٔ اصلیه‌سی اولان پلاسژلر قبائل متفرقه حالنده و وحشت عالمنده یشارلر ایدی .

بوقطعه ٦ ؛ تاریخ میلادیده رومالیلره ومؤخراً شرق ایمپراطورلغنه ونهایت عثمانلیلره انتقال ایلدی .

ترالی .— اناطولیده لیدیا خطهٔ قدیمه‌سی بلاد معروفه‌سندن اولوب الیوم سلطان حصاری نامیله معروف اولان قصبه‌نك موقعنده ایدی .

تراوینك .— بوسنه ولایتنده وسرای قصبه‌سنك غرب شمالنده لوا مرکزی بر قصبه اولوب اون بیکی متجاوز سکنه‌سی چارشیسی ودستکاه واعمالاتخانه‌لری وایشلك تجارتی واردر .

لوا : اهلونه ، یایجه ، بروزور ، غلاموچ دومنه قضالرینه منقسمدر .

لوانك قلنج اعمالاتی کورك تجارتی وحیوان تجارتی مشهوردر .

تریانو پولیس .— ادرنه ولایتنك دده‌اغاچ لواسنده ومریچ نهرینك غرب ساحلنده براسکی قصبه اولوب ایمپراطور تراژان طرفندن تأسیس اولنمشدر .

الیوم محلنده اونجوه ودربند نامیله مشهور کوچك برقریه واردر .

ره‌بین .— هرسك سنجاغنك قصبات مشهوره‌سندن اولوب قضا مرکزیدر .

اون بیکدن زیاده نفوس واردر .

قضاسی طاشلق وعارضه‌لی اولوب حاصلاتی پك آزدر .

ترجان .— ارضروم ولایت وسنجاغنده وارضرومك جنوب غربیسنده برقضا اولوب غرب شمالیدن اووا شرق وجنوب جهتندن کیغی قضالری غرباً ارزنجان سنجاغی وشرق شمالیدن بایبورت قضاسیله محاط ومحدوددر .

مرکز اداره‌سی ارضروم وارزنجان طریقی وسطنده وهر ایکی شهردن ده ٨٨ کیلومتره مسافه‌ده کائن مما خاتون قصبه‌سیدر .

١٩٢ قریه ایله ١٢ ناحیه‌یی مشتملدرکه نواحیٔ مزبوره بروجه‌زیر بیان اولنور :

(١) کوانغ طاش
(٢) قانطور
(٣) قورد قوناغی
(٤) مان
(٥) چامور
(٦) قره قولاق
(٧) ایرادانس
(٨) پاقاریچ
(٩) قارنجه ویران
(١٠) قور زر
(١١) آغویران
(١٢) یادی

قضانك سکنهٔ موجوده‌سی یکرمی بیکی اسلام اولمق اوزره ٢٦٧٩٥ نفوسدر .

درون قضاده ١٠ مدرسه ٣٦ جامع ٣٥ کلیسا و ٢٣٦ دکرمن واردر .

محصولاتی حبوبات اولوب غایت کوزل مرعالرنده حیوانات اهلیه سوریلری بسلنور .

قضانك داخلنده کائن مواقع مشهوره غایت مستحکم واطرافی سور ایله محاط اولان پلانقه ایله مما خاتونك اون اوچ کیلومتره غرب جنوبیسنده وارضروم ـ ارزنجان طریقنده کائن وفرات اوزرنده غایت مکمل برکوپری‌یی حاوی خوطور قریه‌سی وجوارنده پترولە مشابه برنوع معدن منبعی موجود اولان پولق وسائره‌در اشبو منبعدن چیقاریلان مادهٔ مایعه‌یی اهالیٔ محلیه تنویرات ایچون استعمال ایتمکده‌درلر .

قضا داخلنده غایت اعلا کچه وکلیم وسجاده اعمال اولنور .

ترجیل .— حضرو ماده‌سنه نظر اولنه .

ترس آقان .— سیواس ولایتنده اماسیه سنجاغنده جاری یشیل ایرمق توابعندن برچایدر منبعی لادیق قصبه‌سی جوارنده کائن برکولدن آلدقدن صکرهٔ اولا غرب شمالی‌یه وبعده غرب جنوبی‌یه طوغری جریان ایدرك برنصف قوس تشکیل ایتدکدن صکره یشیل ایرمغه قاریشور .

طول مجراسی ٨٢ کیلومتره‌دره .

ترغولشته .— قوصوه ولایتنك ایپك سنجاغنده قضا مرکزی برقصبه اولوب مرکز لوا اولان ایپك قصبه‌سنه آلتی ومرکز

ولايته يكرمى درت ساعت بعدو مسافه ده واقعدر .

اوچبيك قدر نفوسى واردر .

قضـاسى : يكى بازار سنجـاغى ايله ايپك برانه متروبچه قضـالرله محـدود اولوب آلتمش اوچ عدد قريى مشتملدر .

اراضيسى سنكستان وذخاير مقدار كفايه‌دن نقصاندر . مع هذا مرعالرى واسع واوتلاقلرى كثير اولديغنـدن حيوانات ومواشيسى چوقدر اخراجاتى بنتر كراسته اغنام‌دن عبارتدر . داخل قضـاده ايكيسى عصر جليل جنـاب پادشاهيده تأسيس اولنان يدى مكتب ودرتيوزه قريب شاكرد واردر .

بوندن ماعدا ٦ جامع ١ كليسا ١٥٠ قدر خان ومغزه ودكان موجوددر .

سكنهٔ موجوده‌سى (١٥٦٢)سى بلغار ومتباقيسى اسلام اوله‌رق ١٠٧٧٤ نفوسدر .

ترقوس .— چتالجـه سنجـاغنده ودرسـعادتك قرق ايكى كيلومتره شمـال غربيسنده همنامى اولان كولك ساحل جنوبيسنده مركز ناحيه بر قريه‌در .

ناحيه‌سى : ١٩ قريه‌دن مركبدر .

ترقوس كولى بحرسياه ساحلنه قريب اولوب شكلى غير منتظمدر .

استرانجه دره‌سى بوكـوله منصب اولور وصوينك فضله‌سى يالانجى بوغاز دنيلان برمجرا ايله بحرسياهه دوكيلور . يالانجى بوغاز نامى بحر سياهدن كلان سفاينك قره دكز بوغازى ظنيله اكثريا يانلمه‌لرندن ناشى تسميه قلنمشدر .

بوكولك صويى مخصوصاً تشكل ايدن بر قومپانيـا طرفنـدن تيمور بوريلرله بعد التصفيه درسـعادته ايصال اولنمغله پاى تختك صويه اولان احتياجاتى برطرف ايتمشدر .

ترمه .— طربزون ولايتنده جانيك سنجاغنده قضا مركزى كوچك بر قصبـه اولوب ترمه (thermodon) جاينك منصبنه قريب بر محلده واقعدركه يدى سكز طونه‌لق قايقـلر ترمه چايى اوزرنده قصبـه ايله بحرسياه ميانده كيدوب كلمكده‌درلر .

قصبه انجق التيوز قدر سـكنه‌سى اولوب آثار عتيقـه‌دن هيچ بر شـيئه تصادف اولنه‌مز .

يالكز بر جامع ايله برده بازارى واردر وخانه‌لرى احشابدر .

قضاسى : شرقاً اونيه وغرباً چارشمبه قضالريله وجنوباً سيواس ولايتنه تابع اربعه قضاسيله وشمالاً بحر سـياه ايله محدوددر .

قضـانك سـواحلى ٣٠ كيلومتره وبحرسياحدن اربعه قضاسى حدودينه قدر امتداد ايدن عرضى ١٢٠ كيلو- متره‌در . نفوسى ٢٥٢٠٠ مقدارنده‌در .

ترمه چايى (ترمودون) قضـا اراضيسى برباشدن اوبرباشه قدر اروا ايلر .

محصـولاتى بغداى مصر فاصوليه

كتان تخمى ايله الما وارمود وسائره‌يه منحصر اولوب قسماً درسعادته كوندريلور ومتباقيسى محلنده استهلاك اولنور جدول آتيده قضانك درسعادته اولان اخراجاتى ارائه ايدر .

پرنج	كيلوغرام	٣٠٠٠٠٠
مصر	»	٣٥٠٠٠
كنوير	»	٣٠٠٠٠
قناب	»	٦٠٠٠
كتان تخمى	»	١٨٠٠٠
الما وارمود	»	١٦٠٠٠٠
يكون		٥٤٩٠٠٠

ترمه قضاسنك محصولات سنويه‌سنى مبين جدولدر :

بغداى	هكتوليتره	١٣٨٠
آرپه	»	٨٢٥٠
مصر	»	٣٧٩٠٠
پرنج	كيلوغرام	١٠٥٧٢٧٠
كنوير	»	٢٥٤٠٠
كنوير تخمى	»	٩١٥٢٠
فصوليه	»	٨٤١٤٠
جويز	»	١٤٠
قورى اوت	»	١٦١٥٣٠
سبزه	»	١٩٨٢٤٠
ميوه	»	١٣٦٦٧٠
بال	»	١٤٥٠٠

ترمه قضاسى اراضيسنك جنس ونوعى جدول آتيده درج اولنمشدر .

اراضئ مزروعه	دونم	١٧٠٣٠٠
« غيرمزروعه	»	١٢٣٨٢٧
اورمان	»	٣٨٠٠٠
غيرقابل زراعت وچايرلق	دونم	١٢٢٣١٧
يكون	»	٤٦٤٤٤٤

تروا . ــ قلعهٔ سلطانيه ايله ايدا طاغى و بحر سفيد آراسنده وادرميد قصبه‌سنك قرق كيلومتره قدر اوزاغنده واليوم خرابه‌سى موجود اولان بر شهر قديم اولوب بو اسمله مسمى برحكومتك مركزى ايديكه مذكور شهرك استحكامات داخليه سنه برغام تسميه اولنور ايدى . بوحكومتك مؤسسى اولان داردانوس كندى نامنى جناق قلعه بوغازينه ترك ايلمشدركه مذكور بوغازه اليوم داردانل ديرلر .

ترهونه . ــ طرابلس غرب ولايتنك خمس لواسنه تابع بر قضا اولوب خمسك قربنده وطاشلق وقوملق براراضيده واقعدر . حاصلاتى آرپه وحبوبات سائره ايله زيتون وخفه اوتى نام نباتدر .

ترياديچه . ــ صوفيه‌نك اسم ديكريدر .

تريتون . ــ تونسده كائن شوط كبير كولنه قدماى يونانيون طرفندن ويريلان اسمدر .

تسارس . ــ بنغازيده برقه حطه سنده برقريه‌در .

تسالونيك . ــ سلانيك شهرينك اسم اصليسيدر .

تظوان . ــ تاتوان ماده‌سنه نظر اولنه .

تاتوانك اسم اصليسيدر .

تعز . — يمن ولايتنك منقسم اولديغى الويه‌دن همنامى اولان سنجاغك مركزى اولوب صنعانك شرق جنوبيسنده و ٢٥٠ كيلومتره بعدنده واسكله‌سى اولان مخانك يدى كيلومتره قدر شرق شماليسنده وجبل صرا اوزرنده واقع اولوب موقعنك اهميتى وقلعه‌سنك قديماً متانتيله مشهور ايدى .

بيك بشيوز قدر سكنه‌سى و باغچه وقشله‌سى واردر اوزدمر اوغلى عثمان پاشا يديله ايادئ مشايخدن تخليص اولنمشدر .

قضاسى : ديشراق ، تربه الفحم ، قاعره ، مغنيه ناميله ٤ ناحيه و ١٦٢ قريه‌دن مركبدر .

سكنه‌سى اولان عربان اصبحيون ، اقديون ، نبى طفيل ، نبى مجيد ، زورعين ، همدان ، دويزن ، آل مكران ، نبى سكسك ، مدحج ، اسوديون ، بطون وذريتلرندندر قضا دائره‌سنده واپور كمورى غاز ودمر معدنلرى واردر .

تفنى . — قونيه ولايتنده بوردور سنجاغنه مضاف تفنى قضاسنك مركز اداره‌سى اولوب قونيه‌نك غرب جنوبيسنده واقع هواسى كوزل بر قصبه‌در بو قصبه‌ده جمعه كونلرى بر بازار قوريلوب خيليجه اخذ اعطا وقوعبولور .

نفوسى يدى سكز بيك اراده‌سنده‌در .

قضاسى : ولايتك غربى حدودنده واقع اولوب آيدين ولايتى وغربى قره اغاج بوردور قضالرى وتكه سنجاغى ايله محاطدر .

محصولاتى حبوبات متنوعه ايله اوزوم وسبزه مصنوعاتى الاجه حمام طاقملرى و سجاده كبى شيلردر نفوس موجوده‌سى كاملاً اسلام اوله‌رق كولحصار ناحيه‌سيله برابر ١٦٤٢٤ مقدارنده‌در .

مربوطاتى ٣٩ قريه اولوب قراى مزبوره‌ده ١١٤١ خانه وكولحصار ناحيه سنده ١٧ قريه‌ده ٢٤١٢ خانه موجوددر .

داخل قضاده واقع مساكن واماكن متعدده بروجه زيرجدولده محرردر .

مكاتب اسلاميه	عدد	٦٣
مدارس	»	١٧
مساجد	»	٤١
جوامع	»	٢٩
درگاه	»	٤
ياغخانه	»	٧
دكرمن	»	٤
فرون	»	٦
خان	»	١
مغازه	»	٢
دكان	»	١٨
چفتلك	»	١١

تفنى قضاسنك بر سنه ظرفنده‌كى محصولات متنوعه‌سنى ناطق جدولدر :

نخود	كيله	١٢٠٠٠
چودار	»	٦٠٠٠
مصر	»	١٨٠٠٠

داری	کیله	٢٤٠٠٠
ملز	»	١٢٠٠٠
اربه	»	٢٠٠٠٠٠
بغدای	»	٩٦٠٠٠٠
آفیون	قیه	١٠٤٤
بورجق	کیله	٦٠٠٠
مرجمك	»	٦٠٠

قضانك حیوانات اهلیه‌سی بر وجه زیردر .

	تفنی قضاسی		کولحصار ناحیه‌سی
مانده	٣٨٥	رأس	٤٠٣
اینك	١٩١٥	»	٤٩١٠
اوکوز	٢٠٤٥	»	٤١٠٠
دوه	٨٠	»	١٨٢
مرکب	١٤١٠	»	٢٩٠٠
استر	١١٣	»	٢٧
بارکیر	٢٤٨	»	٧٣١
قره‌کچی	١٠٠٠٠	»	٢٠٠٠٠
قیون	٧٠٠٠٠	»	١٨٠٩٩
یکون	٨٦٢٠٦		٥١٣٥٢

تکر آباد .— یاخود تکر اووه . تکه سنجاغنك ساحلنده وتحته‌لی طاغك اتکنده وفاسلیسی شهر قدیمنك محلنده مؤسس برقریه اولوب آثار عتیقه‌سی چوقدر .

تکریت .— خطهٔ عراقیه‌ده بغداد ایله موصل اراسنده ودجله نهرینك ساحل غربیسنده واسکی بغداد خرابه‌لری شمالنده بر قصبهٔ قدیمه اولوب زمان جاهلیت امراسندن وعرب مشاهیرندن کلیب وائلك اثر بناسی اولدیغی واولوقتلر شریع اسمیله معروف اولدیغی مرویدر .

مدنیت اسلامیه زماننده‌بك مشهور وقلعه‌سنك متانتیله شهرتکیر ایدی . بر چوق علمانك مسقط‌رأسی ووقایع مهمهٔ تاریخیه‌جه اهمیتی حائزدر .

تکفورطاغی .— ادرنه ولایتنده لوا مرکزی بر قصبه اولوب مرمره دکزی ساحلنده درسعادتدن یتمش میل بحری وکالیبولی قصبه‌سندن ٩٧ کیلومتره بعد ومسافه‌ده واقع ولایتك الك کوزل اسکله‌لرندن بریسیدر .

قصبه‌دن شمندوفر استاسیونه‌قدر غایت مکمل بر شوسه انشا اولنمشدرکه بو سایه‌ده نقلیات فوق العاده بر تسهیلات ایله اجرا اولنور .

قصبه‌نك هواسی غایت کوزل واوچ طرفی باغ وباغچه‌لر مزیندر .

نفس قصبه قرق ایکی محله‌یه منقسم اولوب ٣٧٧٨ خانه و١٣١٣ دکان و ١٩٦٦٢ نفوسی محتویدر .

قصبه‌ده ١١ جامع و ١٧ مسجد و ١٦ عدد تکیه واردر .

بونلردن بریسی خان ابراهیم پاشا ودیکرلری جغه‌له زاده رستم پاشانك اثر بنالریدر .

بونلردن ماعدا تکفور طاغنده برباب غایت منتظم حکومت قوناغی ودائرهٔ عسکریه ایله اعشار دیویی ورشدیه مکتبی وقرانتنه ولیمان دائره‌سی

ایکی دبوی ۵۰ چشمه ٤ شادروان موجوددر . قصبه‌ده کائن اوچ عدد طوغله وکره‌مید خانه‌لرده سنوی بش التیوز بیك عدد طوغله اعمال اولنور . وهفته‌ده ایکی کون کشاد اولنان پازار محلنده حیوانات ایله میوه وپاموق وارزاق اوزرینه کلی اخذ واعطا وقوعه کلور .

تکفور طاغنك موقعی وساحل بحرده بولنمسی جهتیله بحراً ایاب وذهاب وقوع بولدیغی کبی حرمن موسمنده دخی قرق اللی بیك عربه و یکرمی بیك قدر دوه ایله اسکله‌یه ذخیره نقل اولنور . تکفور طاغی لیماننه بر سنه ظرفنده کلان سفائن مختلفه‌نك اعداد ومقدار طونه‌سی ایله سفاین مزبوره‌نك تابعیتی مشعر جدول بروجه آتی درج اولنمشدر :

عدد سفائن	طونیلاته‌سی	تابعیتی
١٧١٩	٦٠٦٠٩	دولت علیه
١٩	٢٠٥٥٨	المانیا
٥١	٢٤٣٩٧	انکلیز
٣	٢٤٣٩٧	دانیمارقه
٤٩	٣٢٢٨	فرانسز
٣٨٧	٥٦٧٩٨	یونان
٣	٣٦٦٤٣	فلمنك
٧	٣٥١٠	ایتالیا
١٨	٥٤٦٣٢	سیسام
١	٩٢٩	روسیه
٢٢٥٦	٢٠٦٣٣٩	یکون

تکفور طاغی سنجاغی : ولایتك جنوب شرق جهتنده اولوب کلیبولی وادرنه وچتالجه سنجاقلری ایله مرمره دکزی ایله محاط ومحدوددر .

اراضیء لوا طاغلق وتکفور طاغی قضاسندن غیریسی میشه پنار کورکن اغاجلریله مزین اورمانلری حاویدرکه لوانك اورمانلق محلنك وسعتی تربیعاً یوز اوچ بیك دونم مقدارنده‌در .

میاه جاریه‌سی نادر اولوب آنجق اینه‌جك طاغلرندن اینان وتمرزلی قریه‌سی آلتنده ارکنه نهرینه منصب اولان خیره‌بولی دره‌سی ایله فراش قره‌جه کور قوری دره چکه دره‌سی مثللو یازین قوریوب قیشین جریان ایدن اوفاق تفك صولر اسقای اراضی‌یه خدمت ایتمکده‌درلر .

سنجاغك محصولاتی برنجی درجه‌ده اولوب حنطه قزلجه شعیر سیسام علف چودار مصر قوش یمی بورچاق نحود مرجك فصولیه کتان پاموق قره تخم واوزوم غایت مبذول اوله‌رق حاصل اولور اراضینك قوهٔ انباتیه‌سی بره اون بش نسبتنده‌در .

معمولات محلیه دخی کبه قوشاق کچه کبی مصنوعاتدن عبارتدر .

داخل لواده بلوط رنکنده غایت یموشاق برطاش ایله مالطه طاشی‌برنده مستعمل اعلاقیاغان طاشلری چیقار وسنوی برقاج یوزلیرالق طاش صرف واخراج اولنور .

بوندن ماعدا متعدد محللرده کمور معدنلری و باللی قریه‌سی جوارنده بر معدن صویی منبعی واردر .

لوانك نفوس موجوده‌سی ١٠٤٠٦٢ اولوب قومیت جهتیله مقداری بروجه آتیدر .

٣٩٠١٩	اسلام
٣٦٦٢٧	روم
١٣١٤٩	بلغار
٩٧٥١	ارمنی
١٠٩١	یهودی
١٨١	پروتستان
٥٦١	قتولیك
١٧٦٨٣	
١٠٤٠٦٢	

لوانك مؤسسات علمیه‌سی بروجه آتیدر :

	اعدادی طلبه	اعدادی عدد	رشدی طلبه	رشدی عدد	ابتدائی ذکور طلبه	ابتدائی ذکور عدد	ابتدائی اناث طلبه	ابتدائی اناث عدد
[illegible] اسلامیه	٧٥	١	..	..	..	..	..	..
	..	..	١٠١	٣	..	..	..	..
	..	..	..	..	٣٣٥٨		٩٣٥	١٢٩
روم	..	..	..	..	٣١٤٩		٧٠٢	٤٦
ارمنی	..	..	..	..	٧٢١		٤٨٧	٦
پروتستان	..	..	..	..	٣٩		٣٤	٢
بلغار	..	..	..	..	٧١		..	٥
قتولیك	..	..	..	..	١٥		..	١
یهودی	..	..	..	..	١٥٠		٥٠	٢
	٧٥	١	١٠١	٣	٧٧١٢		٢٢٠٤	١٩١

سنجاغك بر سنه‌لك وارداتی ١٠٤٥٨٩١٦ غروش ٢٤ پاره و زراعت بانقه سنك سرمایه‌سی ٥٠١٢٤١٣ غروش و رسومات بودجه سنده ٢٢١٥٠٤ غروش ادخالات ١٧١٤٣ غروش اخراجات ١٧٦٧٩٣ غروش صرفیات داخلیه کوسترلمشدر .

لواده موجود بولنان حیوانات بروجه زیردر .

قیون	عدد	١٦٧٩٩٩
کچی	»	٤٥٠٥٨
اوکوز	»	١٣٦٣١
مانده	»	٢٣٤٧
طانه	»	٣٤٢٢
بارکیر	»	٢٨١٢

مركب	عدد	١٤١٢
بوغا (مانده)	«	١٦٠
صغیر بوغاسی	«	٣٠١
مانده اینكی	«	٤٠٠٠
قره صغیر اینكی	«	٨٦٧٠
ملاق	«	٢٠٥٠
استر	«	١٣
دوه	«	٤٣

قضا	نواحی	قرا
مركز	...	٢٣
	اركلی	١٩
	اینه‌جك	١٩
	نائب	١٠
	اورته‌جه	
	ایشیقلر	
چورلی	...	
	مرادلی	
	تربه‌دره	٣٦
معلقره	همت	
	قوز	
	هركه	٦٥
	از غاز	
خیره‌بولی	..	٦
	اموربك	٣١
	بیوك‌قره‌قارلی	٢٤
	چركس مسلم	١١

تكفور طاغی قضاسی: ٢٣ قریه‌ایله اركلی و اینه‌جك و نائب و اورته‌جه وایشیقلر نامیله بش ناحیه‌دن مركب اولوب حاصلات واعمالاتی سنجاغك تعریفی صره‌سنده‌مذكور اولان‌مواده منحصردر .

قضانك مشتملات و محتویاتی بروجه آتیدر :

جوامع	عدد	٧٤
مدرسه،مكتب‌وتكایا	«	٥٨
ابنیهٔ امیریه وعسكریه	«	٦
ملل مختلفه مكاتبی	«	٢٢
كلیساومناستروحورا	«	٣٥
خانه	«	٨٢٨٧
خان و اوتل	«	٥٣
حمام وایلیجه	«	٩
دكان	«	١٦٢٧
مغازه	«	٤٣٩
فابریقه	«	٤
دكرمن	«	٤٧
طوغله‌وكره‌مت‌خانه	«	١٥
دباغخانه	«	٤
سلخ خانه	«	١
یل دكرمنی	«	٧٥
ترلا	«	٦٤٩٩٢
چایر	«	١٨٨٤
باغ	«	١٨٦١٦
چفتلك	«	٦٠
بزیر خانه	«	٩

تكوش — قضاسی سلانیك ولایت وسنجاغنده برقضا اولوب ولایتك تحت شمالیسنده ووارداز نهرینك قسماً صاغ جهتنده واقعدر .

قضا قوصوه ومناستر ولایتلری كوپریلی استرومیچه كوكیلی وودینه قضالریله محاط ومحدوددر .

وازدار نهری قضایی غیر مساوی تقسیم ایتمك اوزره اروا واسقا ایلركه

نهر مربورك صاغ طرفندن قلان قسمی قسم يسارندن دها زياده واسعدر .

واردار توابعندن بوشوه دره‌سيله قره صو نام نهر قضايی سقی ايلر .

تكوش قضاسنك طاغلری حدود قضاده اولوب باشلوجه‌لری كوكيلی قضاسی حدودنده كائن پلاطيج ، قوستوف ووسط قضاده واقع ردوبيل طاغلريدر.

قضانك سكنۀ موجوده سی قسم اعظمی اسلام اولمق اوزره (٠٤٣٨٥) نفوسدر .

مركز اداره‌سی سلانيكك يكرمی بش ساعت قدر اوزاغنده وشمندوفر خطنك ٣ ساعت قدر قربنده واقع قووادار قريه‌سيدر .

قضانك محصولاتی بغدای آرپه علف مصر آفيون سيسام پاموق نخود مرجمك بورچاق اناصون داری ، داريجان بوستان چلتك فاصوليه‌دن عبارتدر .

اهالينك باشلوجه صنعتی شرابجيلق وچفتجيلك اولوب سنوی قضاده حاصل اولان شراب ايكی بچق ميليون قيه‌دن زياده‌در .

مركز قضاده كورجيلك وطوقومه جيلق دخی موجوددر .

قضانك برسنه‌لك واردات عموميه‌سی بروجه زير (٣٥٩٧٦٠٢) غروشه بالغ اولور :

١,٥٨٩٣٥٧	حبوبات اعشاری
٥٨٣٢٠٥	اغنام رسومی
١٤٢٢٥	جنوار رسومی
٥٢٦٣٨١	املاك وتمتع ويركوسی
٤٢٦٧٧٨	بدل عسكری
١٥٥١٢٦	رسوم متنوعه
٦٤١٥	معارف حصۀ اعانه‌سی
٢٩٠٨٣٨	ديون عموميه وارداتی
١٠٩٢٧	بلديه وارداتی
٣٥٩٧٦٠٢	يكون

تكه — قونيه ولايتنه ملحق بر سنجاقدر . موقعی ولايتك غرب جنوبی قسمی وبحر سفيد سواحليله ايچرويه طوغری ممتد محلی اولوب بامفليا وپيسديانك برر قسميدر .

تكه نامنك سبب تسميه‌سی امرای دولت سلجوقيه‌دن تكه بك نامنده بريسنك بو سمتده اجرای حكم ايتمسی واولاد واحفادينك بر مدت حكومت سورمسيدر .

تكه سنجاغی شمالاً حميد آباد شمال غربی جهتندن بوردور شرقاً قونيه وايچ ايل سنجاقلری جنوباً بحرسفيد وانطاليه كورفزی ايله محاط ومحدوددر .

اراضيسی طوروس قصبه سنك مزروع وشعباتی ايله مملو وعارضه‌لی اولوب غايت صيق اورمانلری حاويدر اشبو اورمانلردن كسيلان كراسته‌لری اهالئ محليه جبالدن سواحله اينان انهار واسطه‌سيله نقل ايله اسكندريه وقبريسه ومحال سائره‌يه سوق ايدرك كلی استفاده ايتمكده‌در .

انهار موجوده‌سی آق صو وقره صو ومنغات صويی ايله سائر اوفاق تفك

چایلردن عبارت اولوب مملکتی صورت حسنه‌ده اروا واسقا ایتمکده اولدقلرندن غایت منبت وادیلر وکوزل مرعالری بولنور .

اقلیم ساحلیسی کرچه صیجاق وایام صیفده همان بوجهت سواحلنده کورلدیکی اوزره رطوبتلی ایسه ده سمت جبالیسنده‌کی صاغلام هوا وطاغلق مملکتلره مخصوص اولان منظرهٔ لطافت نما سببیله ایام صیفده سکنهٔ مملکتك علی الخصوص قبائلی وعشایرك جالب رغبتلری اولمغله موجود اولان یایلالرك هربریسی بر نزهتکاه حالنی آلور .

لوانك محصولاتی حبوبات متنوعه ایله کوك بویا توتون زیتون ومیوه ایله لیمون و پورتقال ومصنوعاتی سجاده کلیم حالی چول کبی شیلردر .

تقسیمات ملکیه‌سی بروجه زیردر :

نفوس موجوده	عدد قرا	نواحیٔ ملحقه		اسامیٔ قضا	
٢١٥٤١	٣٤			تکه قضاسی	(١)
١٦٧٩٢	٥٤	استانوس	(١)	»	
١٨٤٠١	٣٦	سریك	(٢)		
٥٦٧٨	٢٣	میللو	(٣)		
٤٠٩٧	٠٢	بوجاق	(٤)		
٤٥١٨	١١	قزیلقیا	(٥)		
٤٤١٦	١٣	بشقوتاق	(٦)		
٤٤٦٥	١٧	اکدیر مع قاردیج	(٧)		
١٣٤٤٣	٤٠			المالو »	(٢)
٤٣١١	١٩	فنیکه	(٨)	»	
٢٠٢٩٠	٨٩			علائیه	(٣)
٩١١٦	٥١	دوشنبه	(٩)	»	
٦٥٣٤	٤٦	منوغات	(١٠)		(٤)
١٨١١٥	٤٤			اقسکی »	
٨٣٠٧	١٤	ابرادی	(١١)	»	
١٧٦٠٥	٦٥			قاش »	

تل اسقف . — موصلك ٢٠ کیلومتره قدر شمالنده ودجله نهرینك ساحل یسارنده بیوك بر قریه‌در .

تل اعرق . — حلب جوارنده لطیف الهوا وکثیر الاثمار بر قریه‌در .

تل اعفر . — موصل ایله سنجار اراسنده و بر تپه اوزرنده قلعه‌سنك متانتیله مشهور بر قریه‌در .

تل السبع . — مصر سفلاده ودلتاده ابو قیر مضافاتندن برقصبه اولوب برنده قدیماً لئونتوپولیس شهر قدیمی وار ایدی .

تل القاضی . — سوریه‌ده مربع الشکل بر تپه‌ده و دان شهر قدیمی خرابه‌سی اوزرنده واقع بر قریه‌در .

تل بشار . — حلب ولایتنك عنتاب قضاسنده و عنتابك شرق جنوبیسنده قلعه‌سنك متانت قدیمه‌سی ایله مشهر بر قریه‌در .

تل بطریق . — اناطولینك جهت شرقیسنده وقدیماً سرحد روم ضایلان موقعده بر قصبه اولوب آل حمداندن سیف الدوله معرفتیله تخریب ایدلمشیدی .

تل بنی صباح . — بغداد قرای قدیمه‌سندندر .

تل بونا . — کوفه‌یه قریب برقریهٔ لطیف ایدی .

تل توبه . — موصلك قارشوسنده نینوا خرابه‌سی اتصالنده تفرجگاه اتخاذ اولنمش بر قریه اولوب زیارتگاهی واردر .

تل جبیر . — طرسوس قرای قدیمه‌سندن ایدی .

تل حران . — جزیره قریه‌لرندر .

تلمسه . — منتشا سنجاغی ساحلنده کائن میس قصبه‌سنك اسکی اسمیدر .

تلمص . — عنده صمده ناحیه‌سی قراسندندر .

تل منس . — معرة النعمان قربنده بر قریه‌در .

تل موزن . — جزیره قصبات قدیمه‌سندندر .

تله . — دجله توابعندن سعرد چاینك ملتقاسنده وسعرد قصبه‌سی قربنده بر قریه‌در.

تمزره . — سیواس ولایتنده قره حصار شرق سنجاق وقضاسنده برناحیه اولوب ۱۶ قریه‌دن مرکبدر .

تمولوس . — آیدین ولایتنده وقدیم لیدیا اراضیسی داخلنده کائن بوز طاغنك نام دیکریدر. بو طاغ ۲۰۰۰ متره قدر ارتفاعی حائز اولوب اتکلرنده الیوم تابوق دنیلان هیپارپا وبرکی دنیلان اسکی دیوسی وکلس نامیله مشهور اولان قالوئه شهور وبلاد قدیمه‌سی موجوددر. طاغك تپه‌سنده قرقلر دنیلان بر محل و برده شمدیلره متروك بر تکه واردر بو تکه‌نك درویشلری قار تیپی و فورطنه‌لی هوالرده اطرافی طولاشه‌رق یولنی شاشرمش وقالمش اولان یولجیلری درگاهه کتوروب استراحت و بیتوتنه خدمت ایلرلر ایدی.

تمولوس طاغنك اسکی لیدیا قراللرینك

ثروتلرینی تزیید و تشکیل ایلیان آلتون معدنلری طبقه‌سی بوکون محو اولمشدر.

و منبعی تمولوسدن آلان ساردس نهری دخی مجراسنده آلتون صفحه‌لری بولنمغله مشهور ایدی .

تنوس . — سیواس ولایت وسنجاغنده بر قضادرکه مرکزی شار قشله (شهر قشله) قریه‌سیدر حدودی عزیزیه، ایلیکلو، یلدز ایلی، فنغال قضالریله محاطدر .

اراضیسی طاغلق واورمانلقدر قزل ایرمق توابعندن اقصو قضایی سق ایلر طوپراغی درجهٔ وسطیه ده منبت اوله‌رق حبوبات میوه حاصل اولور کراسته تجارتی استفاده‌لیدر . مرعالرنده قیون کچی صغیر حرکله بسلنور تفتیك کچیلری دخی چوقدر . صنایعی حالی سجاده کلیم‌دن عبارتدر .

قضاه ١ ناحیه ١١٤ قریه‌و ٤٥٠٠٠ نفوسی مشتملدر .

قضا دائره‌سنده قرق قدر مکتب و (٦٠) قدر دکرمن وخان و حمام و سائره موجوددر.

تنونیه . — سوریه‌ده حمص قربنده صحابهٔ کرامدن عبدالله ابن بشرك مرقد مبارکنی حاوی بر موقعدر .

تنیس . — مصرك بحری قسمنده و منزله کولی جنوبنده ساحله قریب بر بلد قدیم اولوب زمان حضرت موساده مصرك مرکزی اولدیغی حالده بالاخره مرکزیتدن اسقاط اولنمش وخلفا وملوك اسلامیه دورنده دخی خیلی تعمیر و تجدید کوره‌رك معموریتی باقی قالمش ایدی.

الیوم محلنده سان اسمنده بر قریه واردر .

منزله کولنه دخی بوشهره نسبتله بحیرهٔ تنیس نامی ویریلور ایدی .

شهر جوارنده قدمای مصریون و رومالیلره متعلق پك چوق آثار معتبره موجوددر .

تنین . — کردستانده جبل جودی قربنده بر طاغدر .

تتیز . — بو اسمده اورفه سنجاغنده ونهر حابور اوزرنده ایکی اسکی قریه وار ایدیکه برینه تیتیز علیا و دیکرینه سفلا نامی ویریلور ایدی .

توارق . — صحرای کبیرك سکنهٔ مخصوصه‌سی اولان قبائلك اسمیدرکه بونلر کرچه افریقا قطعه‌سی قبائلندن عبارت ایسه‌لرده باشلوجه طرابلس غرب ولایتنك جهت جنوبیسنده وولایت مزبوره‌نك مربوطاتندن اولان غات وغدامس واحه‌لرنده مرکزلنمش اولدقلرندن اقوام عثمانیه میاننده بولنمغله ذکر وتعریفلری لزومی حس اولنمشدر .

توراقلر اقوام بربریه‌دن اولوب شکل وسیمالری واخلاق و عادتلرنجه بر برلیله مشابهت تامه‌ده بولنورلر.

بونلر مسکون وغیر مسکون اولمق

اوزره باشلوجه ایکی فرقه اولوب لسانلری طوماشق تعبیر اولنان برنوع وحشی لسانیدر وکندیلرینه ایموشاراسمی ویرلمشدر .

لونلری بیاض وجزئی اسمر بوی وبوسلری وانداملری وتناسب اعضالری یولنده‌در کاملاً دین مبین اسلام ایله متدین اولدقلری جهتله بو جهتلرجه نفوذ تامه صاحبی الان شیخ سینوسی‌یه فوق العاده رعایت وحرمتده بولنورلر.

نهب وغاراته انهماکلری زیاده اولوب مملکتلرینه اجنبی اشخاصك دخولنی اصلا ایستمزلر وسودان ایله بحر سفید آراسنه سیر وسفر ایدن کاربان تجاریه‌یه تسلطلری وقوعبولور ایسه‌ده علی الاکثر آلدقلری هدایا ورسوم جزئیه مقابلنده قوافل تجاریه‌نك سلامتنی تأمین ایدرلر .

توخت .— قسطمونی ولایت وکنغری سنجاق وقضاسنده مرکز ناحیه بیوك قریه اولوب ناحیه‌سی ٤٨ قریه واون بیك نفوسدن عبارتدر .

تورتوم .— ارضروم ولایت وسنجاغنه تابع برقضادر .

شمالاً روسیه حدودی وجهات سائره‌دن پاسین اووه، اسپیر، کسکین قضالریله محدوددر .

اراضیسی اسمنه منسوب اولان تورتوم چاییله اروا اولنور طاغلری اورمانلری ایجه اهمیتلیدر . ١٤ ناحیه ١٥٧ قریه و٨٢٩٩ نفوسی جامعدر.

مرکز اداره‌سی حدوده ١١ وارضرومه ٥٠ کیلو متره قدر اوزاقلقده کائن نخاع قصبه‌سیدر .

داخل قضاده آلتمشی اسلام اولمق اوزره ٦١ مکتب ١٣ جامع ٧ کلیسا ٤١ چشمه ١٣٤ دکرمن واردر .

محصولاتی حبوبات متنوعه ایله میوه ومعمولاتی قالیچه وسجاده وتوزلق کبی شیلردن عبارتدر .

توزر .— تونسده شط الجرید ساحلنده برقریه‌در . پورتقالی غایت ایری وخرماسی کثیردر .

توقاد .— سیواس ولایتنده سنجاق مرکزی بر قصبه اولوب یشیل ایرمق توابعندن طوزانلی چایی اوزرنده وسیواس جاده‌سنده واقعدر . هواسی لطیف نفوسی کثیر (٤٠٠٠٠) چارشیسی وابنیه‌لری منتظم وخراب بر حالده اولان قلعه‌سی آثار عتیقه‌دندر.

باقرجیلق صنعتی توقادده پك ترقی ایتمشدر خام باقر ارغنی معدنندن کتوریله‌رك بوراده‌کی قلعخانه‌ده بالاذابه اوانیٔ نحاسیه اعمال ایدیلور .

توقادك اسکی اسمی (قومانا پونتیقا وبریسا) در.

توقادسنجاغی .— سیواس ولایتنی وجوده کتورن الویه‌دن بریسی اولوب طربزون ولایتنه تابع جانیك وسیواس وقره حصار ویوزغاد واماسیه سنجاقلریله محدوددر .

اراضیسی یشیل ایرمق حوضه سی اولوب مذکور ایرمغك طوزانلی وکلکیت

وچیقریق قوللریله اروا واسقا او-
لنمقده‌در .

مزروعاتی بولنده ومیوه سی چوق
ومتنوعدر صنایعده مستعمل نباتلونیه-
دن جهری وکوك بویا ایله توتون
خشخاش آفیون ثعلب کنویر بیوك
بر تجارت تشکیل ایدر باقر اوانی اعما
لاتی ومنسوجات قطنیه وایپکدن معمول
چارشاف وحمام طاقملری وکوملکلك
بزلر ایله کلیم خالی سجاده وکمش تلدن
معمول باستون واسلحه کبی معمولاتك
ایلرویه کتورلمشدر .

تقسیماتی : توقاد ، اربعه زیله ،
نیکسار نامیله درت قضایه منقسم اولوب
مجموعنده التیوزی متجاوز قرا ایله ٤٥
ناحیه واردر .

صورت تقسیماتی بروجه زیردر :

توقاد قضاسی

نواحی	قرا
تورحال	١٣
قاز آباد	٢١
دیمورطه	١٥
امور سعید	١٠
نجیب	١٠
قره‌دوکسه	١١
الموص کبیر	١١
مکنز	١٣
اتره‌ایغه	١٤
برزی	١١
قریل	٢١
چفتلك	٢٠

اسیلوص	١٥	
آکدیر	١٩	
چارداق	١٧	
کاور	١٦	٢٣٧

نیکسار قضاسی

اسکدیر	١٤	
قیوجق	١٤	
اداره	١٣	
قیو اغزی	١٠	
اولو آلاکی	٨	
لادیك	٨	
سکدون	٧	
باش چفتلك	٥	
ارغوسلی	٤	٨٣

زیله قضاسی

حاجی	١٧	
اوچکوی	١٥	
مشار	٢٠	
کوسترلك	١١	
آکدر	١٠	
دیکمه سکود	١٠	
قاضی شهری	١٠	
قوات	١٣	
سکود اوزی	١٢	
صوقیلر	١٥	
ایجر	٩	
فرانقلیسا	١٨	
سلیس	١٥	١١٢

اربعه قضاسی

قره آغاج	٢٨
دره‌لی	٢٣

ايرك	٣٩	
صوتسه	١٦	
الاخيان	١٧	
سيلو	١٩	
ذركدى	١٣	١٠٥
		٦٢٧

تونس . — آفريقاى عثمانيدن تونس بكلكينك مركز ادارەسى اولوب آفريقاى شمالينك شمالنده واقع تونس كورفزينه بر بوغازجق ايله متصل اولان طوزلو ومحيط دائرەسى ١٨ كيلومترە وعمق وسطيسى ٢ مترە اولان بر كولجكك ساحل غربيسنده و ٣٦٬٤٦٬٤٨ عرض شمالى ايله ٧٠٬٥٠٬٥٢ طول شرقيدە واقعدر.

شهرك منظرەسى خارجدن پك لطيف ايسەدە ايچرو طرفلرى طار سوقاقلر وپنجرەلرى داخله طوغرى خانەلرسبيله پكدە منتظم برحالده دكلدر.

درون شهردە مصنع ومزين جوامع شريفه مدرسەلر وخارج بلدەدە واليه مخصوص قصور و سرايلر وچارشو وبازار محللرى واردر .

ذكر اولنان طوزلو كولك كورفزه اتصال ايتديكى موقعده شهرك اسكلەسى اولان غولت (خلق الواد) قصبەسى بولنيور .

تونسك اطرافى ايكى قات عتيق سور ايله محاط اولوب قصبه نامندەبردە اسكى قلعەسى واردر .

تونسدە اعلا فس وحصير وايپك منسوجاتى ايله احرام وبطاليه كبى منسوجات اعمال اولنور .

سكنەسى ٣٥ بيكى ملل سائرەاولەرق يوز اوتوز بيك نفوسدن زيادەجەدر .

تونسك شمال شرقيسنده وساحل بحردە قديم قرتاجه شهرى خرابەسى واردر .

بوراسى وقتيله بر حكومت قويه ومنتظمەنك مركزى ايدى .

تونس امارتى : بلاد بربريه دينلان افريقاى شماليدە وقابس كورفزيله جزاير مملكتى وبحر سفيد ايله طرابلس غرب ولايتى آراسندە واقع بر خطۀ مشهورە اولوب قديماً افريقه دينلان ولايتك برقسم مهمندن عبارتدر .

اوروپانك تماماً قرشوسندە وتخميناً اوتوز قرق كيلو مترە قدر مسافەدە اولوب مالطه ايله افريقاى شماليتك نقطۀ منتهاسى اولان بون و بياض برون آراسندەكى مسافۀ بحريەنك آزلغى سببيله مسافۀ مزبورە بر بوغازە تشبيه اولنوركه مذكور بوغاز اق دكزك بحر رومى وبحر افرنجى ناميله ياد اولنان حوض شرقيسى ايله حوض غربيسنى تفريق وافراز ايتمشدر .

اشبو بوغازالسنۀ جغرافيوندە مالطه قنالى ناميله زبانزددر .

مغرب اقصادن بدأ ايله بربرستانك قسم غربيسنى فروغ وشعباتيله طولدرمش اولان اطلاس طاغلرى تونس قطعه-

سنی دخی بر طاقم قوللریله ستر واملا ایدرك افریقا قطعه‌سنك منتهای شمالیسنی ارائه ایدن رأس ابیضده نهایت بولور. انهار موجوده‌دن یالکز مجرد نهری مشهور اولوب اطلس طاغلری اراسنده جریان ایدن اوفاق تفك صولر دائمی الجریان دکلدرلر .

تونس بروجه آتی ٢٠ قضایه منقسمدر .

(٩)	سوسه
(١٠)	جرید
(١١)	جربه
(١٢)	طارزیسی
(١٣)	طبرسوق
(١٤)	طبرغه
(١٥)	غماروز
(١٦)	قیروان
(١٧)	کرکنه
(١٨)	قیلیبار
(١٩)	مسکنه
(٢٠)	مهدیه

تونه .— مصر سفلاده وپورت سعید قصبه‌سنك بر ساعت قدر جنوب غربیسنده کوچوك براطه‌در .

تیاتره .— آیدین ولایتنده‌کی اقحصار قصبه‌سنك اسکی اسمیدر.

اقحصار کلمه‌سنه نظر اولنه .

تیانه . — قونیه ولایتنده نیکده سنجاغنده و نیکده‌نك یقیننده بر قصبهٔ قدیمه اولوب حکیم مشهور اپولونیوسك مسقط رأسیدر .

الیوم کلیسا حصاری نام قصبه تیانه‌نك محلنده‌در .

تیماء .— جزیرة العربدن شام حدودنده بتوك مضافاتندن برحصنك اسمیدرکه حوالیسنده برچوق نخلستان وطاتلی صو منبعلری واردر .

تهامه .— جزیرة العربك غرب ساحلی بوینجه امتداد ایدن وجبل سرا دنیلان سلسلهٔ مرتفعه ایله بحر احمر بیننده اولان اراضیٔ مخطه ومستویه‌یه ویریلان اسمدر .

تهامه اراضیسی اوچ قسمدر :

برنجی قسم یعنی شمال جهتی حجاز جبل سراسنه محاذی اولانیدرکه اوکا تهامهٔ حجاز دیرلر .

ایکنجی قسم یعنی وسط جهتی‌که جبلی عسیره محاذیدر بوکاده تهامهٔ عسیر دینور اوچنجی قسم‌که یمن جبل سراسنه محاذی در بوکاده تهامهٔ یمن اطلاق اولنور .

تهامه‌نك هواسی سمت جبالی‌یه نظراً اغیر ووجعدر .

حاصلاتی مصرو بوکرلجه ایله دوره دنیلان عرب داریسیدرکه عربان بوندن یاپیلان اکمك ایله تعیش ایدوب صاپلرینی حیوانانه یدرمکده‌درلر .

دوره‌نك بیاض وقرمزی وصاری اوله‌رق اوچ قسمی واردر .

بیاض قسمی دخی ایکی جنس‌در .

برجنسنك یغمورلر یاغدیغی حالده برقاچکره زمان احتصادی اولور .

تیر . — صور کلمه‌سنه نظر اولنه .

تیره . — آیدین ولایتنك ازمیر لواسنه ملحق تیره قضا-
سنك مرکز اداره‌سی اولوب ازمیرك
جنوب شرقیسنده وطوربالی قریه‌سنده
آیدین خطندن آیریلان تیمور یول خطنك
بریجق ساعت قدر اوزاغنده وسطح
بحردن ١٠٠ متره‌قدر مرتفع برموقعده
٣٨ درجه ٤ دقیقه عرض شمالیده و
٢٥ درجه ٢٠ دقیقه طول شرقیده
واقعدر .

قصبه‌نك نفوس موجوده‌سی سکز
بیکی ذکور ویدی‌بیك طقوز یوز اون
بشی اناث اولمق اوزره جمعاً ١٥٩٢٣
واماکن مختلفه‌سی ٣٨٠٣ مقدارنده‌در.

قصبه قدیم ایسه ده معلومات تاریخیه سی
مفقوددر .

آنجق تیمور یولنك عساکرینك
اغتصاب ایتدکلری اموالی تیره‌ده
صاقلادقلری وسلطان محمد خان اولك
عاصی حنیده معاونت ایدن قره‌مان
اوغلنی تأدیب ایچون بوشهردن کچدیکی
محققدر .

درون قصبه‌ده ٤٨ جامع ٤٩ مسجد
٢٥ مدرسه وبری طریق شاذلیه
مخصوص اولمق اوزره سکز درکاه ٢
قرغولخانه ٣ غازینو ٤ کره‌میدخانه ٥٥
میخانه ٢٥ منسوجات مختلفه کارخانه‌سی
٧ دباغخانه ١ صابونخانه ٤٩ دکرمن
٢٥ عرصه ٥ حمام ٢ پاموق فابریقه‌سی
٣ لوقانطه ٢٥ فرون ١١ خان ٦٥
قهوه‌خانه ١٦٠ مغازه ١٠٧٥ دکان ٣
روم ٢ ارمنی کلیساسی ایکیسی روم
اولمق اوزره ٢٠ مکتب موجوددر .

قضاسی : شمالاً بایندر واودمش،
جنوباً آیدین قضالری غرباً ایا ثلوغ
وطوربالی ناحیه‌لریله محاطدر .

قضاء مزبور ٨٤ قریه و ٣٣٦٥٧
نفوسی محتویدر .

قضانك مساحهٔ سطحیه‌سی ١٠٩٧
کیلومتره اولوب بونك ٤٧٠ کیلومتره‌سی
اراضیٔ مزروعه‌یی ٨٠ کیلومتره سی
قابل زراعت اولدیغی حالده متروك
اراضیی ٧٥ کیلومتره‌سی اورمانلق
اراضی ومتباقیسی ٤٧٢ کیلومتره محل
غیر قابل زراعت اراضیی تشکیل ایدر.

محصولاتی قوری اوزوم حنطه شعیر
وپالاموط ایله خشخاشدن عبارتدر .

قضانك مشتملاتی بروجه آتیدر .

عدد	
٤٩	جامعشریف
١١٢	مساجد
٢٧	مدارس
٨	درکاه
٢	قره‌غول
١٠	کره‌میدخانه
٥٥	میخانه
٢٥	دستکاه
١٠٤	دکرمن
٧	یاغخانه
١	صابون خانه
٦٥	عرصه

٢٧	قوله
٣	لوقانطه
٥٨	اوطه
٢٨	فرون
١٥	خان
٩٠	قهوه خانه
١٦٠	مغازه
١١٠٠	دكان
٨٥٤٨	خانه
٥٣	مكاتب اسلاميه
٢	روم مكتبي
٣	روم كليساسى
٢	حورا
١٢	تربه
٢	كتبخانه
٢	خستهخانه

تيره بولى .— طربزون ولايت سنجاغنده قضا مركزى بر قصبه اولوب طربزونك ( ) كيلومترهقدراوزاغندهوساحلى بحر سياهده ٣٦ درجه ٢٥ طول شرقيده و٤١ درجه عرض شماليده واقعدر قصبهنك خانهلرى برتپه اوزرينه بنا اولنمغله قارشودن قات قات كورينشى پك لطيف برمنظره تشكيل ايتمشدر .

مذكور تپه اليوم خرابهسى موجود اولان سن ژان موقعى سنبيله سن ژان ديه شهرت بولمشدر .

قصبه مؤسسى بولنديغى تپهنك اشكال طبيعيهسنه نظراً اوچ قسم اعتبار اولنوركه تيرهبولى نامنك بوندن نشئت ايلديكى اوچ شهر معناسنى مقيد اولديغى وارد خطردر .

اقسام طبيعيهٔ مذكوره سواحلى دخى برطاقم قويلره تفريق وتقسيم ايتمشدر .

برنجى يعنى قسم شرقى قلعه ديى ناميله معلوم اولهرق واپورلرله حجمى بيوك سفائنك سيرلنمسنه مخصوص مكمل برقوى تشكيل ايدر .

ايكنجى قسم كوا . ايكى كوچك ليمانجق وجوده كتورمشدركه بوراده قايقلر وكوچك يلكن كميلرى اقامت ايلر قسم غربى ده دخى مراكب بحريهنك اقامتنه مخصوص كزنتيلر موجوددر .

قصبهنك اقسام ثلثهٔ طبيعيهنك يكديكرندن مرتفع صورتده بولنمسى اقاليمنك اختلافنى موجب اولهجغندن سكنهسى يازين اك شدتلى زمانلرنده دخى يايلاق وصيفيهيه كيتمك كلفتندن وارثه قيلمقدهدر .

تيره بولينك سكنهسى بشبيك آلتيوزى اسلام اولمق اوزره سكز بيك نفوسه بالغ اولور .

درون قصبهده سكز جامع ايكى روم كليساسى بيك آلتيوز خانه اوچيوز اللى دكان ايكى خان اونبش فرون بر حمام سكز دكرمن برعسكرى دپوسى برقشله وسائره واردر .

تيرهبولى اسكلهسنه ادارهٔ مخصوصه ايله لويد قومپانيهسى وانكلتره وفرانسه سفائن بحريهسى اوغرامقدهدر. تيرهبولى ليمانى واسطهسيله وقوعبولان ادخالات

واخراجاتك مقداری بر وجه آتی جدوللرده ارائه اولنمشدر .

اخراجات

	فندق کیلوغرام	جویز کیلوغرام	پرنج کیلوغرام	قیون جلودی عدد	کچی دریسی عدد	بالق یاغی کیلوغرام	سائره
انکلتره	٤٨٣٩٦	»					
اوستریا	٣٣٤٢٧٦	٢٠٠٠٠	»	١٣٦٧٠	٣٦٧٨٠		٢٥٠٠٠
درسعادت	٦٩٠٠٠	٤٧٠٠٠	٢٥٠٠٠٠	»	»	»	»
مصر	٨٥٩٨٧	»	»	»	»	»	»
فرانسه	٢١١٠٠٠	»	»	»	٤٠٠٠	»	»
یونان	٣٦٧٨١	١٥٠٠٠	»	»	»	٧٩٠٠	»
رومانیا	١٥٠٠٠٠	٨٠٠٠	»	»	»	١٨٤٤٠	٥١٣٠
روسیه	١،٥٠٠٥٦٠	»	»	٦٠٠٠	»	»	٧٥٠٠
ازمیر	١٤٣٩٠	٣٠٠٠٠	١٢٦٣٩٠	»	٣٠٠٠	»	»
طربزون	»	»	»	٥٠٠٠٠	»	»	»
یکون	٣٠٠٩٣٩٠	١٢٠٠٠٠	٤٢١٣٩٠	٦٠٠٠	٧٠٠٠	٤٠١٠	٧٦٥١٠

ادخالاتی

	سائره بالیه	طوز کیلو	پترول صندق	اسپرطو فوچی	توتون	دری کیلو	چوال عدد	اون طوبره	تیمور کیلوغرام	مالیفوطره بالیه
انکلترەدن	٥٠	»	»	»	»	»	١٢٠٠٠	»	»	»
درسعادت	١٥٠	٣٥٠٠٠	»	»	»	»	٢٥٠٠٠	»	»	»
فرانسه	»	»	»	»	»	»	١٢٠٠٠	»	»	»
کیرەسون	٦٠	»	»	٥٠	»	»	١٠٠٠٠	»	»	»
رومانیا	»	»	»	»	»	٣٥٠٠٠	»	٨٧٥	»	»
روسیه	١٠٠	»	٦٨٠٠	»	»	٥٠٠٠٠	»	١٩٥٠٠	»	»
صامسول	»	»	»	»	١١٩	»	»	١٥٠٠	»	»
طربزون	٢٠٠	»	»	٣٠٠	»	»	١٥٠٠٠	»	١٠٠٠٠٠	٥٦٤
یکون	٥٦٠	٢٥٠٠٠٠	٦٨٠٠	٣٥٠	١١٩	٨٥٠٠٠	٧٤٨٠٠	٢١٨٧٥	١٠٠٠٠٠	٦١٧

قضاسی: بحرسیاه وکورەله وکیره‌سون وسیواسه تابع قره حصارقضالری وکمش‌خانه لواسیله محاط ومحدوددر . نفوس موجوده‌سی ٣٥ بیکی اسلام اوله‌رق ٤١ بیك کشی‌یه بالغدر . قضا ١٢٠ قریه‌دن مرکب ومتشکلدر.

قضانك هواسی لطیف ومعتدل اولوب درجهٔ حرارت یکرمی سکز درجه‌یی تجاوزایتمز وقیشین‌دخی + ٣ درجه‌دن اشاغی تنزل ایلز الحاصل أثنای صیفده‌وسطی‌اوله‌رق + ٢٢ : ٢٠ وأثنای شتاده + ٥ : + ٧ درجه‌در.

داخل قضاده معادن چوقدر هله ومنغانز وقورشون وكمش معدنلرى طمارلره منفعتليدر .

وموجود اوچ عدد مياه معدنيه‌نك تركيبات كيميويه‌لرينه نظراً صوبى در-جه‌سنده اعتبار اولنمقده‌در .

قضانك اورمانلرى كنيش واغاجلرك جنسلرى فندق جويز جام قاين وسائره‌دن عبارتدر قضاده جارى انهارك باشلوجه كليوره وباغلى دره ايله قارشو دره اولوب اور مانلردن كسيلان اشجارى ساحله قدر نقل وايصال ايتمكده‌درلر .

على العموم قضاده مكاتب ومدارس اوله رق سكز قدر مؤسسات عليه موجود اولوب بونلرده سكز يوز اون نفرطلبه ويكرمى بش خواجه واردر .

بوندن ماعدا ٨٠ جامع بر دركاه ٨٢٠٠ خانه ٣٠٠٠٠ ترلا ١٠٠ اورمان ٣٥٠ مغازه ١٢ خان ١٢٥ دكرمن موجوددر .

حاصلات قضا فندق جويز پرنج فصوليه راقى شراب قوقوروز ميوه لچى دريسى كراسته‌دن عبارتدر .

توتون محصولى دخى بولنده‌در .

تيمورجى — آيدين ولايتنده مغنيسا سنجاغنه ملحق تيمورجى قضاسنك مركز اداره‌سى اولان بر قصبه اولوب همنامى اولان تيمورجى چايى اوزرنده وسطح بحردن (٨٩٠) متره مرتفع بر محلده ٣٩ درجه ٣١ دقيقه عرض شمالى و٢٦ دقيقه طول شرقيده واقعدر .

درون قصبه‌ده اون دزت مسجد اون ايكى جامعشريف ايكى رفاعى بر مولوى دركاهى اون اوچ دباغخانه ايكى باغخانه اون يدى دكرمن قرق اوچ عرصه اوچ حمام بش قوله اوچ فرون بر خان سكز قهوه بش مغازه يوز قرق بش دكان بيك ايكى يوز يتمش بش خانه يكرمى بش چشمه وسبيل يكرمى يدى اسلام مكتبى اوچ تربه موجوددر .

قصبه‌ده اوچ بيك التيوز قرق بر ذكور واوچ بيك درتيوزطقسان سكز اناث اوله رق جمعاً ٧١٣٩ نفوسى واردر .

قضاسى : لوانك سمت شماليسنده وخداوندكار ولايتى حدودنده واقع اولوب شرقاً قوله قضاسنك سلندى ناحيه‌سى جنوباً بورلو ناحيه سى غرباً كوردوس قضاسيله محاطدر .

اراضيسى تيمورجى طاغلرندن نبعان ايدن تيمورجى صوبى قضايى شمالدن جنوبه طوغرى شق واروا ايدرك كذير ايرمغنه منصب اولور .

قضانك وسعتى تربيعاً ٩٠٢ كيلومتره اولوب بونك ١٣٠ كيلو متره‌سى اراضئ مزروعه يتمش كيلو متره‌سى قابل زراعت التيوز قرق التى متروسى غير قابل زرع اللى التى كيلو متروسى اورمانلقدر .

نفوس مشتمله سی ٢٣٧٧٩ وبو مقدارك ٩٨ دن غيريسی كاملاً مسلمدر.

قضاء مزبور اورته پاره وقره‌طاش ناحيه‌لريله ١٢٧ قريه‌دن مركب ومتشكلدر.

داخل قضاده موجود اماكن مختلفه بروجه زيردر:

	عدد
مساجد	٥١
جوامع	١٠٢
دركاه	٣
مكاتب اسلاميه	١٢٩
كره‌ميدخانه	١٢
غازينو	١
خانه	٧٦٢٤
دكان	٣٦٦
مغازه	٥
قهوه	١٥
خان	٢
فرون	٤
مسافر اوطه‌سی	٢٤
حمام	٣
عرصه	٩

تيمورجی چايی. — كديس نهری توابعندن اولوب تيمورجی طاغلرندن نبعان ايدرك كديز ايرمغنه منصب اولور.

تيمورجی طاغلری. — اناطوليده طوروس سلسله‌سی شعباتندن اولوب آيدين ولايتنده صاروخان سنجاغنك شرق شماليسنده واقع ومذكور سنجاق اراضيسنی عارضه‌لندران بر قسم جباليدر.

تيمورحصار. — سلانيك ولايتنده سيروز سنجاغنده قضا مركزی برقصبه اولوب سيروز شهرينك غرب شماليسنده ودرت ساعت قدر اوزاغنده واقعدر.

قصبه اون محله‌يه منقسم ٣٣٦٦ نفوسی شاملدر.

درون قصبه‌ده يديوز يكرمی بر خانه ايكی يوز طقسان درت دكان آلتی جامع شريف بر دركاه درت مدرسه اوچی مسلم و ايكيسی غير مسلم اولمق اوزره بش مكتب بر كليسا و عدليه وملكيه دائره‌لريله تلغرافخانه موجوددر.

قضاسی لوانك وسطنده و منلك، سيروز پتريچ، نوره قوب قضالری آراسنده واقع اولوب استرومه قره صو نام نهر وتوابعی ايله اسقا اولنمقده‌دركه نهر مذكور پوتقووه كولنی داخل قضاده تشكيل ايدر.

اراضيسی طاغلقدر ردوب سلسله‌سی شعباتندن اولان بلش بلقانی قضا داخلنی ستر و املا ايلرزكه اوزرنده ايكی بيك متره قدر مرتفع تپه‌لر واردر.

قضانك محصولاتی بغدای اربه چاودار علف آفيون داری مصرپاموق پرنج سيسام كتان و سائره‌در.

اهالينك بر قسمی رنجبر و زراع و قسم ديكری باغچيلق ايله متعيش

اولوب ایکنجیلك دخی خیلوجه مترقیدر.
قضانك اسپانووه وقورشووه قریه‌لرنده خرستیانلره مخصوص بنایر کشاد اولنور داخل قضاده امراض جلدیه‌یه نافع ایکی عدد ایلیجه اولوب حاصلاتی معارف صندیغنه عائددر.

تیمور حصار قضاسنك ٨٠ قدر قریه‌سی اولوب قرای مزبوره‌نك اسملریله مقدار سکنه و خانه‌لری بر وجه آتی جدولده ارائه اولنمشدر:

اسامی قرا	نفوس موجوده	مساکن موجود
لاطوری	٢٨٩	٢٩
اسپاتووه	١٠٨٧	٢٠١
براقلی	٥٨٥	١١٣
کبریه	٤٦٠	٨٧
قوملی	٧٠٦	١٣٧
قاپوط	١٤٣	٢٩
صویاق	١٠٨٩	٣١٥
ایمانلی	٢٣٤	٥٧
کوجنلی	٢١٩	٥٠
بیوك اورن	٦٠	١٥
کوچك «	١٠٩	٣٦
موسی چالی	١٨٨	٣٧
موطقلی	١٨٥	٤٦
حرق	٨٢	٢٥
محمودلی	٢١٠	١٠٢
چفتلك	٩٢	٢٥
چفتلیجك	٢٤٠	٤٨
پولوه	١١٢	١٩
رادوه	٣٤٢	٥٢
کرمان	٤٣٩	٩٣
لشینجه	٢٥٨	٤٥
چرویشته	٥٥٣	١٠٠
قورشووه	٢٢٤٨	٢٨٤
قرچووه	٩٢٦	١٩٠
چودارلی	١٨٢	٣١
قرطاش	٢٤١	٤٢
عمرلی	١٣٥	٢٠
اللزلی	١٥٧	٢٤
جنکه	١٥٤	٣٤
بیوك محله	١٨٦	٣٢
ردیل	١٤٩	٣٨
دیراغوطه چفتلکی	٧٧	٢٣
اسکیجی قریه‌سی	٢٥٧	٤٥
راقوفجه چفتلکی	٣٤٤	٧٢
طرتقه	٧٠	٢٢
ایوارنقو	٥٣	١٤
حواجه	١٠٥	٢٤
سنکل قریه‌سی	١١٥٩	٢٥٣
لغوه	٩٠٣	٢٢٢
بیریجه	٨١	١٩
یانووه	١٨٢	٥٦
پترووه	١١٦٤	٢٣٢
غولشوه	٦٦٣	١٩٥
بلوه	٥٦٠	١١٣
راسته	٢٩٠	٧٦
پربق	٧٢١	١٣٤
اسپانجهٔ بالا	١٧٤	٦٥
قواجوه	٣٤٠	٨٥
چرشینجه	٣٢٧	٧٩

قاشیته	١٣٩	٣٠
لوپوه	٤١	١٤
قاطونجه	١٣٣	٤٠
ایورانیه	٢٧٢	٨١
قورمیدووه	١٢٦	٢٣
یکی چفتلك	٤٣	٩
مارقوستنه	٣٧٧	٦٦
مارینوله	٣٩	١٢
اسپانجهٔ زیر	٣١٨	٥٩
قولله چفتلکی	١٠٥	٢١
وترنه قریه‌سی	١٨٤٣	٤٢٤
کشیشلك	٢٠٣	٤٤
حاجی بکلك	٤٣١	٩٧
رامنه	٣٧٢	٨٤
دربند چفتلکی	١٢٣	٢٨
میشه‌لی	٣٥٠	٨٣
ماندیره‌جك	٩١	٢٨
جعفرلی	٤٦	١٦
لیوس	٢٠٤	٤٧
طودوریچ	٣١٨	٨٣
پروی بالا	٢٧٣٢	٥٥٩
« زیر	١٦٣١	٣٥٩
کسیجی چفتلکی	٢١٩	٣٤
ماطینجه قریه‌سی	١٦٠٥	٣١٣
شوغووه	١٢٥٩	٢٥٥
غلانوفجه	٢٠٧	٤١
پالمس	١٠٠٦	٢٠٧
سته‌پنکه	٧٦٠	١٦٥
طوپالتق اشاغی	٣٨٢	٩١
« دره	٤٠٢	١٠٣
« اورطه	٤٨٨	١٢٢

تیموریجه — یانیه ولایتنده برات سنجاغنه مربوط قضا مرکزی اولوب مرکز ولایت اولان یانیه‌نك قرق ساعت اوزاغنده و لوا مرکزینك طقوز ساعت قدر بعد مسافه‌سنده واقعدر.

موقعی درسعادت مبداء طولنه نظراً ٩ درجه ٥١ دقیقه طول غربیده و ٤٠ درجه ٤١ دقیقه عرض شمالیده وسطح بحردن ایکیبیك درتیوز اون اوچ متره مرتفع بر محلده‌در.

سکنه‌سی ارنود جنسنه منسوب اوله‌رق (٤٠٠٠) نفوسدن عبارتدر.

قضاسی: مناستر ولایتی، برات، اسقراپار، کوریجه قضالریله محاط ومحدوددر.

قضایه تیموریجه نامنك تسمیه‌سی اسقراپار قضاسیله اراسنده بولنان وایکیبیك متره قدر مرتفع بولنان تیمور طاغنه نسبتله‌در سکنه‌سی ارنودلردر.

قضا اراضیسی پکده قابل استفاده دکلدر انهار و جبالی دخی شایان ذکر درجه‌ده اولمیوب عادی شیلردن عبارتدر.

داخل قضاده ٣ عتیق جامع ومسجد ٢ درگاه وخرستیانلره مخصوص برعدد کلیسا واردر.

ذکر اولنان تیمور طاغی اوزرنده تیمور بابا نامیله مشتهر مظنه‌دن بر ذات غنوده‌ٔ بستر استراحات اولمغله مرقدی زیارتکاهدر.

قضاده حيوانات وحشيه‌دن قورد آيو دلكو وحيوانات اهليه‌دن بر خيلى مقدار باركير استر مركب قيون كچى موجوددر .

قضانك اخراجاتى اولبوب محصولاتى اولان مصر و اوزوم و حنطه و شعير انجق محلنى اداره ايده‌جك درجه‌ده‌در ادخالاتى صابون شكر قهوه غاز كبى احتياجات عموميه‌دن اولان مواده منحصردر .

حرف الجيم

جابيه .— سوريه‌ده حورانك جهت شماليسنده بر قريه‌دركه خليفهٔ ثانى جناب عمربن الخطاب رضى الله عنه حضرتلرى خطبهٔ مشهوره‌سنى بوراده ايراد ايتمشلردى .

جات .— صورت تلفظى غات در قدسدن اون ميل قدر بعيد بر شهر قديم اولوب مشهور جالوتك مسقط رأسى ايدى .

جار .— حجاز ولايتنده وبحر احمر ساحلنده (بدرحنين) ك غربنده وينبع البحرك جنوبنده براسكله اولوب وقت سعادتده ودها صكره‌لرى مدينهٔ منوره‌نك وبو ساحلك ايشلك بر اسكله‌سى ايدى . اقطار هنديه وممالك بعيدهٔ سائره‌دن برچوق سفاين تجاريه اولدقجه محافظه‌لى اولان ليماننده اقامت ايدرلردى .

قارشوسنده كائن كوچوك براطه‌ده شهرك بر قسمى مؤسس ايدى . اليوم خريطه‌لرده خرابهٔ جارديه مشهود ومحرر اولان محلدر .

مشاهير اسلامدن جارى ديه مشتهر اولان برچوق ذوات بوشهره منسوبدر .

جاسان .— مصر قديمك مقدما بنى اسرائيل ايله مسكون اولان قسمنه ويريلان اسمدر .

جاسك .— بصره كورفزى مدخلى قربنده وهرمز بوغازى يقيننده برجزيرهٔ مشهوره‌در .

جاسم .— سوريه‌ده شام شريفك سمت جنوبيسنده برقريه اولوب حوران سنجاغنده ١٤ قريه‌لى برناحيه‌در . شاعر شهير تشعار ابوتمام حبيبك مسقط رأسيدر .

جانب شهر .— اطنه ولايت وسنجاغنده مركزه تابع برناحيه اولوب زراعتى يولنده واهاليسى زراع ورنجبردر .

جانيك .— طرابزون ولايتنك منقسم اولديغى الويه‌دن

بریسی اولوب ولایتك غرب قسمندن متشكل در .

حدودی : شمالاً بحر سیاه شرقاً طرابزون سنجاغی غرباً قسطمونی ولایتنك لواسی جنوباً سیواس ولایتیله محاطدر .

لوانك سواحل جهتی رطوبتلی وصتمه تولیدینه مستعد ایسه‌ده ایچرو طرفلری نقاط مرتفعه‌سنده غایت صاغلام برهوا حکمفرمادر .

بوجهتلرده یازین حرارتی لطیف ایسه‌ده قیشك صغوقی برازشدتلیجه‌در .

سنجاغك طاغلری ، اورمانلرله مستور و اورمانلری باشلوجه چام میشه و سائر اغاجلرنی حاویدر .

قزل ایرمق و یشیل ایرمق كبی اناطولینك اك مهم صولریله ترمه چایی داخل لواده دكزه قارشدقلری جهتله انهار مزبوره‌نك قسم سفلالری لوا اراضیسی جنوبدن شماله طوغری اسقا ایلر .

لوانك اك مهم حاصلاتی توتوندر . صامسون و بافره‌نك غایت كوزل قوقولی توتونلری جهانك هر جهتنده مقبول ومعتبر در .

جانیك سنجاغنده ١٨٨٩ سنه‌سی توتون حاصلاتی ٦٥٠ بیك بطمانه بالغ اولمشدر . بوندن ماعدا ذخیره دخی آز مقدارده دكلدر .

مركز لوا اولان صامسون جهتی مستثنا اولمق اوزره ولایتك قسم ساحلیسی علی الخصوص شرق قسمنی تشكیل ایدن چارشمبه وترمه قضالری غایت واسع چایرلری وكوزل مرعالری و اراضیٔ مزروعه‌یی حاویدرلر ، كه بورالرده سنجاغك كثیرالعدد حیوانات ومواشیسی بسلنور .

معادندن التون وكوش و تیمور معدنلری طمارلری ازمنهٔ عتیقه‌دنبری معلوم ایسه‌ده ایشلدلمامكده‌در .

مبداء ترقیات وتجددات عثمانیه اولان دور جلیل جناب پادشاهیده ممالك محروسهٔ شاهانه‌نك هر جهتنده اولدیغی كبی جانیك سنجاغنده دخی مكاتب متعدده وجوده كتورلمشدر .

لواء مزبوره دائره سنده ٧٤٥ معلم و ٢١١٢٩ طلبه‌یی حاوی ٧٣٥ باب مكاتب ومدارس اسلامیه موجود اولوب مصارف سنویسی ١٠٧٥٠ عثمانلی آلتونه بالغ اولمقده‌در .

روملره مخصوص ٣٦١٠ شاكرد و ١٤٧ معلمی حاوی ١٣٥ مكاتب وقتولیك ویهودیلره مخصوص برزباب مكاتب دخی واردر .

لوا مركزی اولان صامسون بلده‌سی قزل و یشیل ایرمقلر منصبلری اراسنده واقع كرنتینك وسطنده واقع اولوب لوانك واناطولیده كائن بر قاچ ولایتك اسكله‌سیدر صامسون ماده‌سنه نظر اولنه جانیك لواسی (٢١٤١٢٥) شی مسلمان اولمق اوزره ٢١٠٠٠٠ نفوسی مشتملدر .

لوانك مشتمل اولدیغی قضا و نواحی ایله اراضیسنك جنس و مقداری بروجه آتی جدول مخصوصنده ارائه اولنمشدر :

		یکون	اورمان	غیرقابل زراعت	غیرمزروعه	اراضئ مزروعه	
قرا	نواحی	دونم	دونم	دونم	دونم	دونم	قضا
١١٠	قواف	٢٣٣٣٤٣٦	٢٥٧٣٠٠	٦٥٠٣٠٠	٣٠٠١٦١	٨٢٥٣٧٥	صامسون
٤٩	آلا چام	٢٤١٧٧٧٧	٥٦٠٠٠٠	٩٤٩١٦٤	٣٣٣٣٣٣	٦٦٥٣٨٠	بافرا
		١٨٨٤٤٤٤	٨٠٧٠٠	٢٢٥٤٦٦	٥٩٧٧٧٨	٩٨٠٥٠٠	چارشمبه
		٤٦٤٤٤٤	٣٨٠٠٠	١٣٣٣١٧	١٢٣٨٢٧	١٧٠٣٠٠	ترمه
١٠٤	قره‌قوش	١٨٥٤٣٣٣	٢٤١٤٧٠	١١٦٠٣٤٢	٣٤١٢٤١	٢٠٠٤٠٠	اونیه
		٤٢٧٧٧٧	١٢٧٠٠٠	٥٦٢٢	١١٤٨٤٥	١٨٠٣٠٠	فاتسه
		٩٣٩٢١٩١	١٣٠٤٤٥٠	٣٤٢٣٣٢١	١٦٢٠٩٨٥	٣٢٢٣٥٥٥	یکون

جانیك سنجاغنك برسنه ظرفنده‌کی محصولات متنوعه‌سنه مخصوص جدولدر :

		صامسون	باقره	چارشمبه	ترمه	اونیه	فاتسه
بغدای	کیله	٣٧١٦٠	٣٤٦٥٠	٢٥٤٠	١٨٣٠	٩٠٤٠	٥٣٤٠
آرپه	»	٤٥٤٢٠	٤١٧٠٠	٤٩٣١٠	٨٢٥٠	١٦٠٨٠	١١٤٨٠
مصر	»	٢٤٣٠٠	١٤٨٠٠	٢١٣٩٩٠	٣٧٩٠٠	٤٤١٠٠	٤٩٠٣٠
پرنج	قیه			١٠١٧١٠	١٠٥٧٢٧٠	٢٦٢٢٦٠	
کتان	»			١٧٢٩٠	٢٥٤٠٠	١٢٠٩٦٠	٦٢٢٦٠
کتان تخمی	»				٩١٥٢٠		٢٢٧٢٠
قاصولیه	»	٤٠١٧٠		١٧٣٧٠٠	٤٨١٤٠	٢٤٣٤٤٠	١٣٠١٧٠
فندق	»			٢٣٠		٤٩٠	
اوزوم	»		٢٥٦٢٠	١١١٠		٤٠٦٨٠	
جویز	»	٤٦٦٠	١٣٠٠٠	٢٥٢٠	١٤٠	٦٧٣٤٠	
قوری اوت	»	١٦٩٩٠٠	٧٣٥٩٩٠	٢١٠٦٨٠	١٦١٥٣٠	٣٢٤٤٠	
سبزه	»	٥٢٣٣٠٠	٢٤٢٣٧٠	٥٢١١٦٠	١٩٨٢٤٠	١٠٢٦٠١٠	٩٢٧١٢٠
میوه	»	٢٢٢٢٠	٣١٣٨٧٠	١٢٨٩٩٠	١٣٦٦٧٠	٧٣٦٣٨٠	٣٥٦٨٥٠
بال	»	٨٠٠٠	٢١٩٠٠	٤٨٥٠٠	٤٤٥٠٠	٣١٠٠٠	٨٠٠٠
زیتون	»	١٢٩٥٠					
توتون	»	١٣٧٥٠٠٠	١٩٥٠٠٠	٦٢٤٨٠٠			

جبا .— اهواز سمتنده برناحیه‌نك اسمیدر .

جبارا .— موصل ولایتنك شهرزور سنجاغنده وبغداد ولایتی حدودنده سامرا قصبه‌سنك جنوب شرقیسنده و نهردجله‌نك ساحل یمیننده کائن برقصبهٔ قدیمه اولوب برآرالق ناحیه مرکزی اتخاذ قلنمشیدی .

جباع .— سوریه ده و بیروت ولایتنك صیدا لواسنده و صیدا قصبه‌سی قربنده هواسنك لطافتی ایله مشتهر برقریه اولوب اغنیای قضانك صیفیه‌سی حکمنده‌در .

جبرین .— سوریه قطعه‌سنك جهات مختلفه سنده بو اسمده برقاچ قریه واردر .

جبل احد .ـ مدينهٔ منوره نك شمالنده واقع منفرد بر طاغك اسميدر . احد ماده‌سنه نظر اولنه .

جبل اقرع .ـ سوريه و حلب ولايتلری اراسنده واقع وساحلده بر برون ايله منتهی بر طاغدر نام قديمی قاسيوس‌در .

جبلان .ـ يمنده كثير الاثمار و وسيع الانحا بر بلد قديمك اسميدر .

جبل برع .ـ خطهٔ يمانيه‌ده حديده سنجاق و قضاسنده بر ناحيه‌در .

جبل بره‌كت .ـ بين الناس كاوور طاغی دنيلور . اطنه ولايتنك شمال شرقيسنده وهمنامی اولان لوا داخلنده بر سلسله اولوب طوروس طاغلرندن جيهان واديسيله تفريق اولنمشدر .

جبل بره‌كت سنجاغی .ـ

اطنه ولايتی تركيب ايدن الويهٔ خمسه‌نك بريسی اولوب همنامی اولان طاغه نسبت اولنمشدر . مركزی اولان يارپوز قريه‌سی طاغك اوزرنده واقعدر .

بو سنجاق ولايتك شرق قسمنده اولوب جنوباً اسكندرون كورفزی وحلب ولايتی شرقاً حلب ولايتی شمالاً قوزان سنجاغی غرباً اطنه سنجاغيله محاط ومحدوددر .

اراضيسی هر نقدر واسع ايسه ده طاغلق وغايت عارضه‌لی اولمغله برابر استعداد طبيعيسی نسبتده ايشلنمامشدر .

بونكله برابر اورمانلری واسع اولوب سطحاً ٧٥ بيك هكتار وسعتنده‌درلر .

همنامی اولان جبل بره‌كت ايله كرد طاغی حلب ولايتندن لوايی تفريق ايتمشدر . لوايی عاصی نهری توابعندن اولان قره‌صو ايله حاموز وطموزكبی جيهان و توابعی اسقا ايدر .

حاصلات لوا براز پرنج و حبوبات ومحصولات سائره ايله عشايرك اعمال ايتدكلری نفيس كرد حاليلرينه منحصردر .

تاريخده مشهور اولان سوريه قپولری نام معبر اسكندرونك شمالنده بورنازقريه‌سی خرابه‌لری جنوبنده واقع اولوب اليوم قرانلق قپو ناميله مشهوردر .

لوانك سكنهٔ موجوده‌سی اولان (٨١٥٥٤٥٥) نفوس اولوب منقسم اولديغی قضالره بروجه آتی توزيع اولنمشدر :

	قضا	نواحی	نفوسی مسلم	غیر مسلم	مقدار یکون
١	یاربوز	قاپیاق، قره اكید	٣٠٢٠	٣٥٧	٣٣٧٧
٢	عثمانیه	تاجرلی، جریق، قیحیه	٧٧٦٤	٢٠٠	٨٧٦٤
٣	اصلاحیه	..	٧٣٥٥	٢٩٣	٧٦٤٨
٤	خاصه	..	٧٠٨٠	٥٩٥	٧٦٧٥
٥	بولانق	..	٨٧٤٧	٢٣١٧	١١٠٦٤
٦	پیاس	یورطه‌لق	١٣٢٠٧	٣٦٢٣	١٦٨٣٠
یكون	٦	٣	٤٧١٧٣	٧٢٨٥	٥٥٤٥٨

لوانك دسترس اولنه‌بیلان مشتملات واماكن مختلفه‌سنی حاوی جدولدر :

	خان	سلخ خانه	قهوه	فرون	چشمه	دكرمان	دكان	خانه	قلعه	قشله	كلیسا	ابتدائیه	رشدیه	جامع
یاربوز قضاسی		١	٢	٣			٢٥					١	١	١
« اصلاحیه						٣	١٥	٦٠				١		١
« خاصه					١٠	٢٢			١	١	٥			٧
« بولانق					٣		٢٧				٢	١		١
« عثمانیه	٥				٣	٧	٣٠					٢		١
« پیاس														

جبل الدخان .— خطهٔ مصریه‌ده و بادیه سمتنده مرمر اوجاقلریله مشهور بر طاغك اسمیدر.

جبل دروز .— سوریه ولایتنده حوران سنجاغنی تشكیل ایدن قضالردن بری اولوب سنجاغك جهت شرقیسنده واقع وقبائل درزیه وعشایر سائره‌نك جولانگاهیدر. اراضیسی كرچه منبت و محصولدار ایسه‌ده سكنه‌سی امر زراعته چندان رغبت كوسترمامكده وحال بدویتلری مقتضای سیار برحالده یشامقده‌درلر.

جبل الدوب .— جبل لبنان شعباتندن اولوب تیر قصبه‌سی جوارنده جبل حزبوردن انفصال وتفرق ایدرك ارض فلسطینه داخل اولور.

جبل ریمه .— یمن ولایتنك حدیده سنجاغنده بر قضا اولوب جبل سرا مائلهٔ غربیه‌سنده

واقع وباجل وحديده وذمار واب ويريم و آنس قضالريله محاطدر .

اراضيسى مزروع ومنبت اولوب كثيرالمقدار قهوه بغداى دارى آربه چويد سيسام باموق حاصل اولور .

جبل السماق .- جبل موسانك اسم ديكريدر . موسى كلمه‌سنه نظر اولنه .

جبل سمعان .- حلب ولايتنده مركز سنجاغنه ملحق برقضا اولوب هر جهتدن نفس حلب ايله جوار قراسندن مركب اولان حلب قضاسنى محيط اولمق اوزره شمالاً كليس شرقاً الباب جنوباً مذكور قضا ايله ادليب غرباً حارم قضالريله محدوددر.

بوقضا مقدما حلب قضاسنه ملحق برناحيه صورتنده اداره اولنور ايكن برقاچ سنه اول قضايه تحويل قلنمشدر.

مركز اداره‌سى حلبه يدى ساعت بعدومسافه‌ده‌واقع دراةعزه‌قريه‌سيدر.

بونك شمالنده سمعان قلعه‌سنك خرابه‌سى بولنور .

اراضيسى طاغلق وقسماً اووه‌اولمق اوزره منبت ومحصولدار وحلبدن كچن قويق نهرينك نام قديمى شالوسى اولوب قويق نامنده برتركمانه نسبتله قويق تسميه قلنمشدر .

قضا يوز يتمش قريه وبر ناحيه‌دن مركب ومتشكل اولوب ٢٩٦٣٠ نفوسى حاويدر .

نفوس مزبوره‌نك قوميت جهتيله مقدارى بروجه آتيدر .

نفوس	
١٥٠٠٠	سوريه‌لى عرب
١٠٥٠٠	ترك
٤٠٠٠	كرد
١٣٠	خرستيان
٢٩٦٣٠	يكون

زراعت حاصلاتى

قضانك اراضيسى درجهٔ اولاده منبت اولوب بغداى آربه سيسام مصر دارى مرجمك بورجاق توتون غايت بركتلى صورتده يتشيور .

حاصلاتك قسم كليسى خارجه دخى اخراج اولنور .

قضاء مزبورك مقدار محصولى بروجه آتى جدول مخصوصنده تحرير اولنمشدر .

كيله	
٢٦٠٠٠٠	بغداى
١٦٠٠٠٠	آربه
٤٥٠٠	مصر
	بولاف
٤٧٠٠٠	دارى
٦٠٠	بزليه
٧٠٠٠	سيسام
١٧٠٠٠	باقله
٨٠٠	فصوليه
٢٧٠٠	نخود
٢٠٠٠٠	مرجمك
٥٢٢٩٠٠	يكون كيله

قیمه	
٤٧٠٠	کنویر
٢٠٠٠	پرالماسی (بیاضی)
٢٢٠٠٠	پاموق
٦٦	توتون
٨٥٠٠	انجیر
٤٠٠٠	جویز
٥٠٠	بادم
٤٠٠٠	نار
٧٥٠٥٠٠	قاون وقارپوز
٣٠٠٠٠	صوغان
٤٥٠٠	زیتون
٧٠٠٠	اوزوم
٣٤٠٠	کیمیون

جبل شرقی .— یاخود آنتی لبنان، سوریه قطعه سنده واقع وسواحل بحر سفیده متوازیاً ممتد اولان لبنان طاغلرینه متوازیاً دوام ایدن بر سلسلهٔ متوسطه‌درکه استقامتی جنوب غربیدن شمال شرقی‌یه طوغریدر .

دمشق قربندن بدأ ایله حمص یقیننه قدر ممتد اولان بو سلسله اوچبیك متره قدر مرتفع کلسی تپه‌لری حاوی اولوب بعض مواقعنده دلامات برکانیه دخی موجوددر .

اورمانلری چام میشه قواق ترمنتی کبی اغاجلری حاویدر .

سلسلهٔ مذکوره ایله لبنان طاغلری آراسنده البقاع دنیلان وادی واردرکه نهر العاصی وایطانی صولریله سقی اولنمقده‌در .

جبل الشیخ .— آنف البیان جبل شرقینك قسم جنوبیسنده واقع وپاپه وفروعی ارض فلسطینه طوغری ممتد اولان بر طاغدرکه بعض کتب بنی اسرائیلده حرمون وسیون نامیله ذکری کچمکده‌در .

جبل الطیر .— مصرعلیاده ونیلك شرق جهتنده کائن برطاغدرکه اوزرنده‌کی مناسترلرده مقیم رهبان کروهی جناب یسوعك بورالرده کزمش اولدیغنی روایت ایدرلر .

جبل غربیه .— آفریقای عثمانیدن طرابلس غرب ولایتنك متشکل اولدیغی درت لوانك بریسی اولوب تونس امارتی وصحرای کبیر وطرابلس وفزان لوالریله محاط ومحدوددر .

اراضیسی ولایتك سائر جهتلری کبی قومسال وبادیه‌دن عبارت ایسه‌ده بعض محللرنده غایت کوزل واحه‌لر بولنورکه مذکور واحه‌لر سودان کاربانلرینك ممری وعشایر وقبائل بدویه‌نك ارامکاهی دیرلر .

سکنهٔ لوانك مقدار صحیحنی تعیین ایتمك مشکلدر .

مع هذا مسکون وغیر مسکون یتمش سکسان بیك قدر نفوس تخمین اولنه بیلور .

لوانك سکنهٔ مسکونه‌سی غایت مطیع وهر نوع تکالیف میریه‌لرنی اعطاده تردد ایتمزلر . قبائل وعشایر قوافل

تجاریه‌نك محافظه وامنیت وسلا متنی اخلال ایتمامکله برابر اوامر محکومیتی کمال تهالکله ایفا واجرا ایتمکده‌درلر .

اهالیٔ مسکونه یتشدردکلری آرپه، داری ، خرما وقبائل ایسه کثرتلی اولان دواب ومواشیلریله تأمین معیشت ایلرلر .

لوا : نفس جبل، غدامس، نالوت، فساطو، حوضه قضالری وککله ومزوه ناحیه‌لرینی مشتملدر .

مرکز لوا جبل غربیه دنیلان طاغك اتکنده کائن کوچوك بر موقعدر .

جبل قلمون .— دوما کله‌سنه صرا- جعت اولنه .

جبل کرمل .— ارض فلسطین جبا- لندن اولوب کرمل برونده نهایت بولور وفروغ وشعباتی نابلس جوارینه قدر یاییلور .

جبل لبنان .— سوریه ده واقع وسابق البیان جبل الشرقیه موازی بر سلسلهٔ جبال اولوب غربی اتکلری ساحل بحر سفیده قدر امتداد ایدر .

بو سلسله اناطولی سلسلهٔ اصلیه- سندن جبل برکت واقعه طاغلریله آیرلمش اولدیغی حالده استقامتی سواحل بحر سفیدی تعقیب ایدر .

سلسله اوچ درت بیك متره مرتفع وذروه‌لری ثلج دائمی ایله مستور تپه‌لری محتوی اولوب سوریه‌نك دركار اولان شدت حرارتی رؤس جباله صعود ایدلدکجه بر برودت شدیده‌یه منقلب اولور .

سلسله‌دن اینان وساحله غایت قریب اولمق حسبیله مجرالری غایت قیصه اولان کثیر العدد چایلر بحر سفیده دوکیلورلر .

امتیازلی جبل لبنان متصرفلغی سلسله‌نك اتکلرنده مؤسس اولوب تفصیلاتی لبنان کله سنه براغلمشدر .

جبل موسی .— حلب ولایتنده کائن ورأس الخنازیرده منتهی بر طاغدر .

جبل نصیری .— سوریه جبالندن اولوب جبل لبنان ایله جبل اقرع آراسنده واقعدر .

حجاز ویمنده جبل اسمیله باشلایان اسملرك مشهورلری بروجه زیردر .

جبل تیه — عقبه شبه جزیره‌سنده وصحرای تیهه حاکم بر طاغدر .

جبل حسان — حجازده الوجه قربنده ساحله یقین بر محلده‌در .

جبل الشفاء — تهامهٔ حجازده وعقبه کورفزی ایله تبوك آره‌سنده‌در .

جبل لام‌لام — جبل حسانك غرب جنوبی وینبع البحرك شمال غربنده‌در .

جبل احد جبل ویرا جبل تبیر	مدینهٔ منوره اطرا- فنده‌درلر .
جبل العلم جبل الترکی جبل غبنم جبل برد جبل عرفان	بادیة الشامك جنوبنده ونجد قربنده‌در .

جبل ايوب — مدينهٔ منوره‌نك غرب جنوبيسنده رابع ايله بدرحنين آرا- سنده‌در .

جبل فريد — يمنده وباب المندب بوغازى قربنده‌در .

جبل منهله — يمنده وباب المندب بوغازينه حاكم بر نقطه‌در .

جبل صبر — جبل فريد قربنده‌در .

جبل عرفات — مكهٔ مكرمه قربنده مقدس ومبارك بر طاغدر .

جبله — بيروت ولايتنده لاذقيه سنجاغنه ملحق بر قضا مركزى بر قصبه اولوب جبل نصيرينك اتكارنده وساحل بحرده لاذقيه‌نك جنوب شر- قيسنده وبانياسك شمالنده ولاذقيه‌دن طرابلس شامه كيدن يول اوزرنده واقعدر .

قصبه اوائل دور اسلاميه‌ده معاويه بن ابو سفيان معرفتيله وجوده كتورلمش ومتانتله مشهور اولان قلعه‌سى دخى مشار اليهك اثر همتى اوله‌رق صليبيون زماننده كركى كبي كسب اشتهار اولنمشيدى .

٥٠٠٠ قدر نفوسى برى رشديه اوچ درت قدر مكاتب اسلاميه‌سى واردر اسكله‌سى اولدقجه ايشلك واخراجاتى بولنده‌در .

درون قصبه‌ده ابراهيم ادهم قدس سره‌يه منسوب برجامع ايله برده عمارت موجوددر .

قضاسى : جهت غربيدن بحر سفيده ساحل وجهات سائره‌دن لاذقيه صهيون مرقب قضالريله محدوددر .

اراضيسى جبل نصيريه‌نك اتكارى اولمغله عارضه‌لى ايسه‌ده درجهٔ انباتيه‌سى همان برنجى مرتبه‌ده صاييلور .

حبوباتدن آربه بغداى دارى كشيش سيسام كبي شيلر ايسه‌ده حبوبات زرعنه اولقدر اعتنا اولنمش انجق ياموق زراعتى بك زياده ترقى ايتمشدر .

برسنه‌ده قضاده حاصل اولان ياموغك مقدارى يارم ميليون قيه‌يه قريبدر .

قضا ٢١٦ قدر قريه‌دن تركب ايتمشدر .

جبله — يمنده تعز سنجاغنك اب قضاسنده ومرتفع بر محلده واقع برقريه اولوب هواسنك لطافتى ايله مشهوردر .

جبلى — تهامهٔ يمنده وساحلده ممانك شمال وحديده‌نك جنوبنده ممادن برنيده كيدن طريقده كائن برموقعك اسميدر .

جبول — الباب ماده‌سنه مراجعت اولنه .

جبه — عراقده بعض قرالك مصر وسوريه‌ده مسقط علما بلادك اسم مشتركلريدر .

عراقده بغداددن حلبه منتهى وفراتى تعقيب ايدن طريقده كائن برموقعك اسمى دخى جبه‌در .

جبيل — سوريه‌ده بيروت ايله طرابلس شام آراسنده وجبل لبنان اتكارنده ساحل بحر سفيدده مشهور نهر ابراهيم قربنده كسروان قضاسنه مضاف برناحيه مركزى اولوب

فنیکه‌لیلر زمانـنده افایا نامیله بیوجـك برشهر ایدی .

بو شهرك اوائل دور اسـلامیه‌ده شهرتی صلیبیون زماننده تناقص ایتمشدر .

جحشیه .ــ فرات توابعدن نهر خابور قربنده بر قصبهٔ قدیمه ایدی .

جحفه .ــ بین الحرمین منبرلی بر قریه‌نك اسمی اولوب احادیث شریفه‌ده ذکر اولنمشدر .

جده .ــ خطهٔ مبارکهٔ حجازیه‌ده واقع مکهٔ مکرمـه نك اسکله‌سی وحجـاز سمت عالیسنك مخرج تجارتیدر .

شهر مزبور ٣٩ درجـه ٦ دقیقه طول شرقی و٢٣ درجه ١٤ دقیقه عرض شمالیـده ومکهٔ مکرمه‌نك ١٨ سـاعت قدر غربنده واقعدر .

شهرك اطرافی بسیط ایسه ده ایکی ساعت قدر اوزاقده حجازه مخصوص اولان طاشلق وچیلاق طاغلر بولنور .

جده‌نك هواسی غایت صیجاق ویاز کونلرنده ترمومترو ٤٠ درجه یه قدر یوکسلور وسواحلده مدوجذرك اجرای احکام ایتمسندن ومیاهك متعفن صهریج صولرینـه منحصر بولنمسـندن طولایی موسم حریفـده صتمه علتی ظهور ایدر ایسه‌ده تنظیفات امر مهمنه شـو ارالق اولنان اهتمام وبرده ایکی ساعت مسافه‌ده مخصوصاً یاپیلان یوللرله شهره قدر اساله اولنان ماءالذیذ مارالذکر میاه متعفنه‌نك شربندن استغنا حاصل ایتمکله بوکون جـده شهرنده امراض بلدی حکمنی آلمش اولان صتمـه خسته لغنـدن اثر بوقدر دینله‌بیلور .

جده‌یه صـو کتورلمسی اوته‌دنبرو ارزو اولنمقده وحتی صدر اسبق قره مصطفی پاشا صویی شهره قریب بر محله قدر کتورمکه موفق اولمش ایسـه‌ده وفاتی وقوعی عملیـاتك علی حاله ترکنی موجب اولمش ایدی .

شهریار تقواپناه افندمز حضرتلری خطهٔ مبارکهٔ حجازیه‌نك اسکله‌سی ویوز بیکلرجه حجـاج مسلمینك ممری بولنان جده‌نك صـویه اولان احتیاجنی تسهیل ایتمك خدمت خدا پسندانه‌سـیله حمیدیه صویی نامیله شهره ماء لذیذ اساله ایدرك سکانی بویوزدن دخی غریق لجهٔ عنایت ایلمشدر .

جـده‌نك اطرافی بر سـور ایله چویرلمشدر سورك آلتیـی ساحله اولمق اوزره طقوز قپوسی واردر .

سورك بناسی ملوك چراکسه‌دن ملك الاشرف قانصو غوریدرکه برارالق بو سواحله تسلط ایدن پورتکیزدوتماسندن تحفظ ایچون انشاسنه لزوم کورمشیدی .

جده‌نك سکنه‌سی یکرمی بش بیك نفوس ایسه‌ده وقت حجـده اللی التمش بیکی تجاوز ایدر ویوز اللی بیك قدر حجاج جده‌دن کچمکه مجبور اولور .

شابلرك وضعیت طبیعیه‌سندن متشکل اولان جده لیمانی غایت محافظه‌لی وایشلك

اولوب مسماریه وشاب کبیر نامیله ایکی
مدخلی واردر که وایکنـدیدن صکره
لیمانه مراکب بحریه دخـول وخروج
ایده مز چـونکه صـولر اول اثناده
قراره جغنـدن وتحت البحر موجـود
مواقعی قلاغوزلر بالطبع کورمیه جکندن
تهلکه موجوددر .

جده دکزنده صولر مد وجـذره
تابع اولدقلرندن ارتفاع وانحطـاط مد
برنجق قدمدن برنجق ایکی مترهیه قدر
تخلف ایدر .

جذر اعظمی تشرین اول نهایتنه
قدردر .

لیمانك عمقی ۳ : ۱۷ قولاجدر .

اهالئ شهر میانندهبالقجیلق قیوجیلق
ومرجان وانجو ویسر اعمالاتیله کمیجلك
صنعتلری موجود اولوب ۸۰ طونه لغه
قدر انشـا اولنـان وسنبوق دنیلان
مراکب بحریه دستکاهلرنده یاپیـلان
کمیلر ایله چین وهند وجاده سواحلنه
کیدوب کلورلر . وفنون بحریه ده ماهر
تجربه لی قپودانلر دخی بولنور .

شهرك خانه لری اخشابدن و ایکیدن
آلتی قاته قدر هندکاری اوله رق انشا
اولنمشدر وسوقاقلری اولدقجه واسعدر .

جده نك اخراجاتی قهوه ضمغ عربی
انواع عطریات ایله فیـل دیشی دوه
قوشی تویی صبار انجو صدف مرجان
حرما بچـان دری پلسـنك یاغی کبی
شیلردر ادخالاتی دخی آربه حنطـه
جام کل یاغی صـابون چوقه بز پرنج
شکر تخته مسـك استر و سـائره دن
عبارتدر .

بونلر اوروپا ومصر وهند وامریقایه
ادخال اولنمقده در .

جده غایت ایشلك بربندر تجارت اولد
یغندن رسومات حاصلاتی ۶۳۷۹۰۱۶
راده سنده در [۱]

[۱] ۳۰۲ سالنامه سی .

جده لیمانانه بر سنه ظرفنده اوغرایان سفائننك جنس ومقدارینی مبین جدولدر

طونیلاته: یکون	طونیلاته: یلکن کمیسی	طونیلاته: واپور	عدد سفاین: یکون	عدد سفاین: یلکن سفاینی	عدد سفاین: واپور	تابعیت
٣٤٩٠		٣٤٩٠	٤		٤	المانیا
١٤٢٦٢٣	٢٧٠٩	١٣٨٩١٤	١٢٦	١٣	١١٣	انكلیز
٤٦٥٥٥		٤٦٥٥٥	٤٤		٤٤	اوستریا
١٤١٧٨		١٤١١٧٨	٨		٨	فرانسز
٣٨٦٠٢		٣٨٦٠٢	١٦		١٦	فلمنك
٣٢٦٩		٣٢٦٩	٤		٤	ایتالیا
٢٥٣٢٢	٢٣١٢٢	٢٢٠٠	٧٨٢	٧٧٧	٥	عثمانلی
٤٢٨٨٣	٥١٧٢	٣٧٧١١	١٣٢	٧٣	٥٩	مصر خدیویتی
١٢٤	١٢٤		٣	٣		سیام
٢٠٩	٢٠٩		٢	٢		ایران
١٥٨٧		١٥٨٧	٣		٣	اسوج
٢٧٤٢		٢٧٤٢	٤		٤	زنكبار
			١١٢٨	٨٦٨	٢٦٠	یكون

جده شهرنده بولنان اماكن عمومیه‌نك جنس ومقداری بروجه زیردر:

١ باب حكومت قوناغی
١ « قشله
٢ « برج
١ « كمرك دائره‌سی
١ « لیمان »
٥ « جامعشریف
٣٠ « مسجد
٧ « تربه
١ « حمام
٣٠٠ « صهریج
١ « صو مخزنی
٧ « چشمه
١ « شادروان
١ « بویاخانه
٩٠٠ « دكان
١٠ « مغازه
٣٣٠٠ « خانه
٤٧ « حیوان دكرمنی
٤٧ « فرون
٤٠ « قهوه‌خانه
١ « جسیم دقیق فابریقه‌سی
٣٠ « خان
٢ « لوقانطه
١٠ « آشچی دكانی

١ باب اجزاخانه
١ « بالقخانه
١ « صندقچی کارخانه‌سی
١ « رشدیه مکتبی
٩ « صبیان مکتبی
١ « خسته‌خانه
١ « تلغرافخانه
١ « قرانتنه‌خانه
١ « کرچخانه
١ « سلحخانه
٤ « اجنته

جده‌نك جاده معناسنی متضمن اولمسی وشهرك ممر خطهٔ بطحا بولنمسی جهتیله جده تسمیه قلندیغی تحقیقکردهٔ مورخیندر .

جده اوائل دور اسلامیه‌ده وزمان خلافت جناب ذی النورینده حجازك اسکله‌سی اولان شعیبه‌نك یرینه قائم اولمق اوزره تأسیس اولنمش و حین تأسیسنده تشریف خلافتپناهی ایله رهین اعزاز اوله‌رق بو وسیله ایله استحمام بحری‌یه دخی میل بیورمشلردر . (٢٧ سنهٔ هجریه)

جده و حوالیسی ایله اوچ کونلك مسافه‌ده و ساحله یارم ساعت قدر اوزاقده کائن ٢٠٠٠ نفوسلی لیث قضاسی و شمالنده بحراً یدی میل قدر مسافه‌ده واقع رابغ ناحیه‌سی حجاز ولایتنه تابع بر سنجاق هیئتنده اداره اولنور .

اداره‌سی والی قائمقامی نامیله بر ملکیه مأمورینه محولدر .

جدیده . — مکهٔ مکرمه ومدینهٔ منوره اراسنده کائن طریق اوزرنده واقع مراحل مشهوره‌دن بر قریه‌نك اسمی اولوب مدینهٔ منوره‌دن کاربان یوریشیله ٣٣ ساعت مسافه‌ده وقبور شهدا مرحله‌سیله بدر حنین اراسنده‌در .

جدیده ایکی طاغ اراسنده محوف بر بوغازده معمور برقریه اولوب بعضاً عربانك تسلطی وقوعبولمشدر . آقار صولی و قاوون و قاربوز وسبزه‌نك انواعیله بادنجانی غایت ایری و لذیذ اولور .

حرمائی و خناسی مشهوردر اهالیسی خرما کوکندن سبت و یلپازه وسقره اعمال ایدرك حجاجه بیع ایدرلر و خرمالری ایپه دیزوب قلاوه نامیله صاتارلر .

جوارنده ایکی قریه دها واردرکه جدیتین تسمیه ایدرلر .

اراضی مغیلانزاردر .

حمرا وصفرا و حسینیه دینیلان قریه‌لر جدیده‌یه قریب اولوب وادیٔ حضر نامیله معروفدرلر .

حمرا دینلان محل علیه الصلاة والسلام افندمزك احد غزاسنی متعاقب قریشی تعقیب ایچون تشریف بیورمش اولدقلری حمراء الاسد موقعیدر .

صفراده دخی عبیده بن الحارث بن عبدالمطلب حضرتلری مدفوندر .

جراره .– مدن قدیمه‌سندن او- (gerare) فلسطینك لوب غزه‌نك شرقنده ایدی .

جرماء .– حجازده جبل سرا قر- بنده وبلقانك سمت جنو- بنده برمحل اولوب حکمین وقعهٔ مشهو- ره‌سی بومحل قربنده وقوعه کلمشیدی .

جربوعیه .– بغداد ولایتنك حله سنجاغنده برناحیه‌در .

جربه .– تونسه تابع برجزیره او- لوب قابس کورفزنده وساحله غایت قریب برموقعده واقعدر. قرق اللی بیك سکنه‌سی برچوق فسی واحرام دستکاهلری خرما زیتون انجیر محصولاتیله مشهوردر .

٤٧ تاریخ هجریسنده اسلاملره و دور سلیمان خان قانونیده ٩٥٧ ده عثمانلیلره کچدی .

اطه‌نك قارشوسنده وتونس ساحلنده تشکل ایتمش وجربه اطه‌سیله سپرلنمش اولان کورفزك اسمی دخی جربه کور- فزی‌در .

جرجرایا .– بغداد حوالیسنده نهروان اعمالندن الیوم خراب برقصبه‌نك اسمیدر . بعض مشاهیرك مسقط رأسیدر .

جرجومه .– انتاکیه حوالیسنده برقصبهٔ قدیمه‌ایدی که جراجمه دینلان سکنه‌سی دور خلافت امویه و عباسیه‌ده بعض شروط ایله جزیه‌دن معاف طوتیلور ایدی .

جرش .– ارض فلسطینده و باقا ایله حوران اراسنده‌ده قابو- لیس دینلان مدن عشره‌دن بریسی او- لوب الیوم خرابه‌سی موجوددر.

جرش .– خطهٔ یمانیه‌ده بر شهر قدیمك اسمیدر.

جرعه .– کوفه‌ده برموقعك اسمی اولوب یوم جرعه نامیله مشهور اولان وقایعك محل جریانیدر .

جرمانیقه‌سزاره .– مرعشك اسم عتیقیدر.

جرم .– فزانده فتوح اسلامیه‌ده اشتهار ایتمش برقصبه‌در .

جرمه .– قونیه ولایتنك حمید آباد لواسنده و قدیم فرمنه شهری خرابه‌سنده مؤسس برقریه‌نك اسمیدر .

جرهم .– حجازده ومکه‌نك اولدیغی محلده اسکان ایتمش و عرب عاربه‌نك اك بیوك قبیله‌لرندن بری بولنمش اولان برقبیلهٔ جسیمه اولوب حضرت اسماعیل علیه السلام بوقبیله‌دن برقیز آله‌رق عبرانیلرله جرهمیلرك اجتماعندن عرب مستعربه ظهور ایتمشدر .

جرهم قبیله‌سی بالاخره غضب آلهی‌یه اوغرامقله قهر وتدمیر اولنمشدر.

جزایر بحر سفید .– اطه‌لر ولایتی ذکرنده کرید وطاشو وسیسام‌دن ماعدا موجود اطه‌لردن ترکب ایتمش اولان برولایت عثمانیه اولوب مرکب اولدیغی اطه‌لرك تشکلات و طبیعیتی وفن ژئو- لوژی نقطهٔ نظرنده اسیایه مربوطیتی

جهتیله اناطولیٔ شاهانه ولایاتندن معدوددر :

ولایتی وجوده کتورن اطه‌لر بشی بیوك اولمق اوزره جمعاً یکرمی درت قدر جزایر مشهوره‌دن عبارتدر .

جزایر مزبوره بروجه آتیدر :

اینجیرلی
امروز
استانکوی
ایپصارا
اورنی
اوستروپالیه
ایلیاکی
بورجه اطه
بوز بابا
پاطنوز
ردوس
ساقز
سومبکی
سمدرك
قاشوط
قالیمنوز
قارپوط
کریه
لرییوز
لمنی
لیپسو
مدللی
هرکیت
یونده

ولایت مذکوره ٤ لوا ١٨ قضا ١٩ نواحی ٣٢٠ قرایی مشتملدر :

لوا	قضا	نواحی	قرا
(١) ردوس	ردوس	لندوس . هرکیت . تیلوس	٤٥
	سیمی (سومبکی)		٦
	قاسوس		٦
	قارپاتوس	استراقیا	١٤
	قاستللوریزو		٤
(٢) ساقز	ساقز	قالوماتی . اولیو . قاردامیلا	٥٧
	ایپصارا		٤
	نیقاریا		٩
	لروس	پاطنور	٧
	قالیمنوس	اوستروپالیه	١٢
	استانکوی	اینجرلی	٢٧

لوا	قضا	نواحی	قرا
(۳) مدللو	مدللو	پره آیا صو مانده مانده هرسه قالونیا پونهت	۷٥
	مولوا		٦
	بولوماریا		۸
	یونده		٤
(٤) لیمنی	لیمنی	بوندروز بوز بابا	۳٥
	امروز	سمادرك	۸
	بوزجه اطه		
٤	۱۸	۱۹	۳۲۰

ولایتك نفوس موجوده‌سی اوچیوز بیك كشی اولوب بومقداردك (۷۲۱٤۸) زی ردوس و(۱۰۰۶۰۰) زی ساقز (۱۰۷۱۸۳) چی مدللی (٤٤۹۳٥) شی لیمنی سنجاغنده‌در .

ولایتك هواسی عمومیتله صاغلام ودرجهٔ حرارتی معتدل یعنی یازین میزان‌الحراره ۳٥ : ۳۸ درجه‌یی گچمز وقیشین صفردن اشاغی اینمز .

امراض بلدی همان هیچ برمحلنده حکم سورمدیکی کبی عمر بشر علی‌الاکثر سکسانی تجاوز ایدر .

ولایتی تشکیل ایدن کوچك اطه‌لرك اغلبی بر درجه‌یه قدر قیالردن عبارت وردوس ساقز مدللی کبی جزایر عظیمه هرنقدر طاغلق ایسه‌لرده واسع ومنبت وادیلری وبووادیلری اسقایدن کوچك چایلری وپیكارلری حاویدر .

ولایت موقعاً تجارته مساعد اولدیغی درجه‌ده زراعتــه دخی قابلیتی واردر مدللی لیمنی ساقز سنجاقلریله استانکوی اطه‌سنك محتوی اولدیغی واسع ومنبت اووه ووادیلر كثرتلی حبوبات ومیوه‌ایله لیمون وپورتقال اغاجلری وساقز اغاجی ایله انواع سبزه یتشدرمكله مشتهردر .

سائر ولایات شاهانه ده اولدیغی كبی بوولایتده دخی زراعتك تأمین وتسهیل احتیاجاتی ایچون بر زراعت صندوقی تشکیل ایدلمشدر .

هرنقدر ولایتك مرعا وچایرلقلری

پك واسع دكلسه‌ده ينه اكثر قضا وسنجاقلر ده كليتلى حيوانات اهليه موجوددر .

استانكوى اطه‌سنده قيون وكچى سوريلرى اوستوپاليا اطه‌سنده كوزل آتلر واردر .

ساقز اطه‌سنده آت جنسى آز ايسه‌ده استر ومركب كثرتله بولنور .

مدلليده غايت جسيم قيون وكچى سوريلريله اوكوز واينك پك كثرتليدر .

ليمنى اطه‌سنده‌كى مواشينك عددى آلتمش يتمش بيكى متجاوزدر .

نيقاريا اطه‌سنده خنزير وقيون جسيم سوريلر تشكيل ايدر .

معادندن ساقز وامروز اطه‌لرنده انتموان وسائر اطه‌لرده الوان مختلفه‌ده مرمر چيقارلمقده‌در .

لروس اطه‌سنده اخراج اولنان غايت بياض مرمر پك مقبولدر .

ولايت عموماً طاغلقدر اطه‌لرك هربرى همان سطح بحردن ترفع ايتمش برطاغ ديمكدر .

ردوسده كائن اتابرو تپه‌سى سطح بحردن ١٢٤٠ متره واقراميتى تپه‌سى ٨٢٤ متره مدلليده كائن اوليمپوس تپه‌سى ١٠٢٧ متره‌ساموترا كيده‌واقع قنعازى طاغى ٢٠٠٠ متره مرتفعدرلر .

اطه‌لرك همان جمله‌سى آقار صولرك توسع وامتدادينه غيرمساعد اولدقلرى جهتله ولايتده مياه جاريه يوق حكمنده‌در . بناءً عليه اهالى موجود

پيكار وچشمه‌لردن دفع احتياجات ايتمكده‌درلر . مع هذا ردوس اطه‌سى قيسقا نامنده كوچك بر نهره وساقز جزيره‌سى پوتاموس اسمنده بر دره‌يه مالكدر .

مدلليده موجود بش قدر كوچوك دره‌لردن جمله‌سى غايت كثرتلى بالغى حاويدرلر .

امروز اطه‌سنده ايلليسيوس نامنده بردره واردر .

اطه‌لر قديماً غايت صيق اورمانلرله مستور اولديغى حالده اخيراً اشبو اورمانلر محو اولمشدر انجق ردوسده ونيقاريا ده ومدللى اطه‌سنده بعض كنيش اورمانلر واردر .

ولايتدن شراب حبوبات پينر يباغى صابون زيتون ياغى سبزه پورتقال ليمون كبى مواد اخراج ومواد حديديه بوياوسائره ادخال اولنور ولايتك مركز اداره‌سى ردوس اطه‌سنده كائن ردوس شهريدركه تفصيلات ايچون ردوس كلمه‌سنه مراجعت اولنه .

عموماً ولايتده ٤٨ قدر مكاتب اسلاميه ٢٣٠ روم ٥ قاتوليك ٢ موسوى مكاتبى واردر .

جرزه — ياخود جزيرهٔ ابن عمر ، دياربكر ولايتنك ماردين سنجاغنده قضا مركزى برقصبه اولوب جزيره ديلان خطه‌نك شمالنده ودجله نهرينك صاغ ياقه‌سنده موصل شهرينك شمال غربيسنده واقع بر كوچوك قصبه

اولوب نهرك اورته سنده بر هلال شكلنده بر قره اوزرنده مؤسسدر .

بوراسی اوائل دور اسلامده پك مشهور ومسقط علما برشهر اولدیغی حالده حال حاضری اهمیتدن عاری در .

جزره قضاسی: ماردین سنجاغنك شمال شرقیسندن عبارت اولوب وان وموصل ولایتلریله محدوددر .

اراضیسی غایت منبت ومحصولدار اولدیغندن حبوبات ایله پاموق وكثیر المقدار حیواناتدن یاغی دری سختیان ویاغ تدارك واستحضار اولنمقده در .

سكنه سی اولان عربان واكرادك بر قسمی خیمه نشین ایسه ده قسم اعظمی مسكوندر .

مقدارلری تخمیناً قرق اللی بیك راده سنده در .

قضا ۲۲۰ قدر قرادن مركب ومتشكلدر .

قضا دائره سنده دور اسلامه مخصوص آثار عتیقه چوقدر .

جزیره. الجزیره ماده سنه مراجعت اولنه .

جزیرة ابن عمر. — جزره ماده سنه نظر اولنه .

جزیرة اسوان. — اسوان ماده سنه نظر اولنه .

جزیرة البربه. — (philae) فیله نیلده واسوان قربنده براطه دركه آثار عتیقه ایله مملودر .

جزیرة العرب. — آسیانك غرب جنوبیسنده كائن بر شبه جزیرهٔ عظیمه اولوب اسلامك مهد حقیقیسی ونسل كریم عربك منشأ مقدسیدر .

بو قطعه نك حجاز ویمن واحسا قسملریله ملحقات وتفرعات عمومیه سی ادارهٔ عادلهٔ عثمانیه ده در .

جزین. — جبل لبنان سنجاغنه تابع بر قضا مركزی اولوب بیروت ولایتی ملحقاتندن صیدانك درت ساعت قدر شرقنده واقعدر .

قضاسی ۱۰۶ قریه ایله اون ایكیبیك قدر نفوس وجبل الریحان واقلیم التفاح نامنده ایكی ناحیه یی مشتملدر .

جسر. — زمان جناب فاروق اعظمیده فرات نهری اوزرنده ابو عبیده رضی الله عنه طرفندن انشا اولنمشدر .

جسر اركنه. — (یاخود اوزون كوپری) اوزون كوپری ماده سنه مراجعت اولنه .

جسر شغور. — حلب ولایت وسنجاغنده وحلبك ۱۱۵ كیلو متره غرب جنوبیسنده وادلیبك ۳۹ كیلو متره كذا غرب جنوبیسنده وانطاكیه نك ٦٤ كیلو متره شرق جنوبیسنده ونصیریلرله مسكون بر طاغك اتكنده ونهر العاص اوزرنده واقع برقضا مركزیدر .

بو كوچوك قصبه نك جوارنده یدی كیلو متره بعدنده اولان بغرا كوانی محیط اولان بطاقلقلر موجود ایسه ده هواسی لطیفدر .

نفوسی اسلام ونصیری وخرستیان اولەرق ایکی بیك ایکیوز طقسان قدردر. دزون قصبەدە رومالیلر زماندن قالمه ١٤ کوزلی جسیم بر کوپری ایله یدی باب جامع و بر باب کلیسا ایله بر رشدیه مکتبی وبر اسکی قلعەواردر.

قضاسی : ولایتك منتهای غرب جنوبیسندە وبیروت ولایتی حدودندە واقع اولوب انتاکیه ادلیب معرا قضالریله محاط ومحدوددر.

اراضیسی اولدقجه منبت ومحصولدار اولوب جبل نصیرینك شمالی مائلەسی قضا داخلنه طوغری یاتلشدر نهرالعاص قضایی جنوبدن شماله طوغری قطع واروا ایلر.

بمرا کولی نهر العاص ایله قطع اولنەرق بطاقلقلر تولید ایدر بوکولدە کثیر العدد بالق موجوددر.

داخل قضادە برچوق قلعه خرابەسی واردرکه مشهورلری نغور القدیم قریەسندەکی قلعه ایله مضیق نام محلدە سلفقوسك بنا کردەسی اولان افامیا خرابەلریدر.

محصولاتی محمودیه کوکی ایله توتون زیتون ایپك قوزەسی بغدای اربه وسائرەدر معمولاتی بتاقلق طرقەلرایله الوان بزلردن عبارتدر.

قضانك جنس ومقدار محصولاتی جدول آتیدە اشعار اولنمشدر.

جسر شعور قضاسنك مقدارنفوسنی مبیندر.

عددنفوس ٢٣٠٠٠ اسلام ومختلف آیینلردن اولمق اوزرە ١٠٢٥٠ خرستیان اولوب جمعاً یکون ٢٢٢٥٠ کشیدر.

جدول

جسر شعورقضاسنك مقدار وجنس محصولاتی مشعردر :

کیله

بغدای	١٨٠,٠٠٠
آربه	٢٢,٠٠٠
مصر	٣٠٠٠
داری	١٧٨٠٠
صوصام	٣٠٠٠
پرنج	١٢٠٠
بقله	٦٥٠
فصولیه	٢٠٠
نخود	٥٠٠
مرجمك	٤١٢٥
یکون	٤٣٥,٠٧٥

قیه

کنوبر	٦٠٠٠
پاموق	٢٥٢٠٠
توتون	٢٠٦٧٣
میان کوکی	٢٠٠
جهری	٥٠٠٠
انجیر	٧٥٠٠٠
جویز	٢٠٠
بادم	١٥٠٠
نار	٦٢٥٠
قاوٗن وقارپوز	٧٥٦٥٠
الما وارمود	٣٥٠٠٠
صوغان	٣٢٧٥٠

٢٢٠٥٠٠	زيتون
٢٨٥٠٠	اوزوم
٣٠٠٠	ير فستيق
٢٠٠٠	كيميون
٥٤٠٢٢٣	يكون

جسر مصطفى پاشا — ادرنه ولايتى تشكيل ايدن

الويه‌دن مركز سنجاغنه ملحق جسر مصطفى پاشا قضاسنك مركز اداره‌سى اولوب ادرنه‌نك غربنده وشرقى روم ايلى ولايتى حدودنده وتيمور يول خطنك برساعت قدر اوزاغنده واقعدر. مريچ نهرى قصبه‌نك اورته‌سندن مرور ايدر ونهر مزبور اوزرنده بر جسر عظيم واردر .

قصبه‌نك ادرنه‌يه اولان مسافه‌سى عادى يوريشله آلتى ساعتدر .

شرقى روم ايلى حدودنده وغايت مهم بر موقعده بولنمسى جهتيله كوندن كونه كسب عمران ايتمكده‌در .

اخيراً بر باب غايت منتظم حكومت قوناغى ايله عساكر شاهانه وپياده وسوارى ژاندرمه افراديچون ايكى قغوش وبردبوى وتوقيفخانه ورسومات دائره‌سى وتحفظخانه مثللو مبانئ ومؤسسات جديده انشاسيله تزييد معموريتنه اعتنا اولنمقده‌در .

قضاسى : شرقى روم ايلى ولايتى حدودنده اولوب ولايت مزبوره ومركز واورته كوى قضالريله محاط ومحدوددر .

اراضيسى ٥٤٠ ٦٣٩ دونم مقدارنده اولوب مريچ وارده نهرلرى جارى ايسه‌ده نهرين مذكورتينك فوائد ومحسناتى انجق تدوير آسياب ماده‌سنه مصروف اولمغله اسقاى اراضى خصوصنده بركونه فائده‌لرى يوقدر .

قضا لفكه ، چرمن ، سلبوكنناملرنده اوج عدد ناحيه ايله ٥٢ قرايى مشتملدر .

چرمن موقعى صرب صندیغى ناميله شهرتشعار اولان دارالحرب اولوب غازئ نامدار حاجى ايلبكى بوراده برمفرزهٔ قليله ايله اللى التمش بيك دشمنى برمانورهٔ عسكريه سايه‌سنده دوچار انهزام ايلمشيدى .

چرمنده صاريجه پاشانك مدفنى وجامعى واردر.

قضانك محصولاتى سيسام شعير قوزه اوزوم توتون بورجاق چاودار دارى قبلوجه كتان پموق وانواع ميوه‌دن عبارتدر .

معمولات و مصنوعاتى دخى غايت نفيس اسليه شياقلرينه مشابه شياقايله البسه‌لك قماشلر وطون وكوملكلك بزلر بالخاصه خارجه اخراج اولنان حصر وسائره‌در .

نفس قصبه‌ده برباب مكتب رشديه ايله ذكور واناثه مخصوص ابتدائى وبر باب روم واوچ باب بلغار وبر باب موسوى مكاتب ابتدائيه‌لرى واردر .

بوندن ماعدا داخل قضاده ٥٤

قدر مكاتب صبيانيه موجوددر .

مصطفى پاشا رسومات اداره‌سى سنوى ولايته ادخال واخراج اولنان موادد‌ن برميليون غروش قدر رسوم اخذ ايدر. قضانك نفوس موجوده‌سى ۲۷۱۳۸ نفوسدر .

قضاده موجود حيواناتك ومحصولات متنوعه‌نك جنس ومقدارى جدول آتيه‌ده درج وبيان اولنمشدر :

جدول ۱

جسر مصطفى پاشاقضاسنك حيوانات موجوده‌سنى مبين جدولدر :

	رأس
جفت اوكوزى	۲۷۵٤
جفت مانده	۲۸۰
مانده بوغاسى	۱۰
مانده اينكى	۲۷۰
ملاق	۱۵۰
صغر بوغاسى	۵۵
اينك	۱۲۰۰
طنا	۵۵۰
باركير	۸۰۰
قيون	۵٤۸۳۹
كچى	۲۵٤۲۷
قاطير	۸۰
مركب	۳۰۰
جنوار	۱۳۰۱

جدول ۲

مصطفى پاشا قضاسنده‌برسنه‌ظرفنده (۳۰۷ سنه‌سى) حصوله كلان ذخائر متنوعه‌يى مشعردر :

	كيله
بغداى	۱۸۰۰۰۰
قزلجه	۱۹۰۰۰۰
شعير	۱۸۰۰۰۰
يولاف	۹۰۰۰
چاودار	۵۰۰۰۰
قبلوجه	۳۰۰۰
دارى	٦۰۰۰
مصر	۹۰۰۰۰
بورجاق	۳۰۰۰
	قيمهٔ عتيق
فصوليه	٤۰۰۰۰
نخود	۵۰۰۰
مرجمك	۵۰۰۰
بقله	۲۰۰۰۰
پاموق	۲۰۰۰۰

جدول ۳

قضانك مشتملاتى مبيندر :

	عدد
خانه	۵۱۵٤

قضانك مشتملاتى مبيندر :

	عدد
خانه	۵۱۵٤

دكان ومغازه	٦۲٤
فرون	۲٤
خان	۲۰
حمام	۲
دكرمن	۸۵
عبا دولابى	۱
مسافر اوطه‌سى	٤۱
چفتلك	۸

٧١٦١	باغ
٢١٣٠	بغچه
٣٧٢٩١	ترلا
٩١٧	چایر
٤٤	مرعا
١٧١	اورمان و چالیلق
٣٢	جامع
٤٥	مکتب
١	مدرسه
٢	تربه
٢١	کلیسا
٢	مناستر
١	حاوره

جسرین .ـ دمشق الشام قرای مشهورهسندن اولوب برچوق علمانك مسقط رأسیدر .

جعرانه .ـ مکهٔ مکرمه ایله طائف بلدهسی اراسنده بر صویك اسمیدر .

زمان سعادت نشان جناب پیغمبریده حنین غزاسندن عودت نبوی وقوعنده اقامت اولنمش وبرمسجد بنا بیورلمشدر.

جعفری .ـ بغداده و سامرا قربنده متوکل عباسی طرفندن بنا ودرونه برسرای دلکشا انشاسیله تزیین ودجلهدن بر قنال واسطهسیله اساله اولنان صو و اکابر دولت طرفندن خانهلرله اعمار اولنمش بر قصبه اولوب متوکلك وفاتی متعاقب خراب اولمشدر .

جعفریه .ـ بغداده خاندان بر امکهدن جعفره منسوبه اولان محلهنك اسمیدر .

جفار .ـ صحرای تیهك شمالنده العریش قصبهسنی محتوی اولان برناحیه اولوب زمان فراعنهده پك معمور ایدی .

جفره .ـ بصره قربنده عبدالملك اموی عسکریله مصعب بن زبیر طرفدارانندن ٤٠ کوندوام ایدن محاربات مشهورهسنك محل وقوعیدر .

جفنه .ـ غوفنه (Gophna) ارض فلسطینده وقدس شریف ایله نابلس اراسنده اسکی برقلعهیی حاوی برقریهنك اسمیدر .

جلاب .ـ جزیرهده فرات توابعندن بلیخ نهرینه دوکیلان وحران قربندن کچن بر صو اولوب اورفهدن کچن صولرله کسب جسامت وقیشین جریان ایدوب ایام صیفده صویی سقی اراضییه صرف اولنور .

زمان خلافت هارون الرشیدده بونهرك صویی برقنال واسطهسیله حرانه قدر اجرا اولنمش ایدی .

جلالی .ـ ارضروم ولایتنك بایزید سنجاغنده بر کرد عشیرتنك اسمیدر .

جلعاد .ـ دمشقك نواحیسندندر .

جلولاء .– عراقده بر نهرك وتونسده بر قصبه‌نك اسم مشترکیدر نهر جلولاء کنارنده ١٦ تاریخ هجریسنده ایرانیلرله عساکر اسلامیه اراسنده بر محاربهٔ مدهشه وقوعه گلەرك اسلام مظفر اولمشیدی. جلولاء قصبه‌سنده دخی عساکر مسلمینك فوق العاده بر مظفریته نائل اولەرق غنایم وفیره‌یه دسترس اولدقلری مضبوط وکتب تواریخدر .

جلیکانلی .– حلب ولایتنك مرعش سنجاغنده گزر بر ترکمان عشیرتیدر .

جلیل .– ارض فلسطینده واردن نهرینك غربنده عکا ایله نابلس اراسنده بر محلك اسمیدر که حضرت سلیمان علیه السلام زماننده قدس شریفده مسجد اقصا انشا آننده استعمال اولنمق اوزره کراسته کوندرن حیرامه تملیك ایدلمشیدی .

جماء .– مدینهٔ منوره قربنده واقع بر جبلك اسمیدر .

جماعین .– بیروت ولایتنده بلقا سنجاغنده ملحق بر قضانك اسمیدر اراضیسی طاغلق وزراعته غیرمساعد اولدیغندن سنوی یتیشان حبوبات انجق محلی اداره ایده‌بیلور . مع هذا زیتون محصولی آن بآن ترقی ایتمکده‌در . قضانك بر سنه ظرفنده‌کی زیتون یاغی حاصلاتی بر بچق میلیون کیلوغرامی تجاوز ایدر بوندن بشقه بشیوز بیك کیلوغرام انجیر واون بیك کیلوغرام توتون دخی حاصل اولور . مرکزی غایت کوچك بر قصبه اولدیغندن مواقع مشهوره‌دن معدود دکلدر انجق شمال شرقیسنده کائن باسوف نام قریه‌ده طاشدن اویولمش مغازه‌لر ودرت بش اوطه‌لی دائره‌لر موجوددر .

جمدانلی .– وان ولایتنده گشت وگذار ایدر بر کرد عشیره‌تنك اسمیدر .

جمعهٔ بالا .– سلانیك ولایتنك سیروز سنجاغنده قضا مرکزی بر قصبه اولوب مرکز قضانك ٣٠ ساعت غرب شمالیسنده بلغارستان حدودی قربنده بیستریچه طاغك اتکنده و قره صو تابعلرندن بیستریچیه چایی کنارنده واقع لطافت موقعیه و کثرت میاه ایله مشهوردر . ذکور و اناث ٥٥٠٤ نفوس و١٤٥٢ خانه ٣٢٤ دکان ٤٨ خان ١٥ جسیم مغازه و انبار و صو ایله متحرك بر دقیق فابریقه‌سیله ١٣ دکرمن ومعدنی صیجاق صولر ایله اداره اولنور درت حمامی شاملدر .

بونلردن ماعدا ٥ جامع شریف ٦ درگاه ١ مدرسه ٢ کلیسا ١ مکتب رشدی ٥ اسلام ١ روم ١ یهودی مکاتب ابتدائیه‌سی بر باب قشلهٔ همایون ایله بر طوبچی قغوشی وجبخانه وخسته‌خانهٔ عسکری‌یی محتویدر .

جمعهٔ بالا قضاسی: لوانك شمال جهتنده

و بلغارستان حدودنده بولنانی اولوب شمال جهتندن بلغارستان و جهات سائره‌دن قوصوه ولایتی ویتریج، منلك، رازلق قضالریله محدوددر .

اراضیسی طاغلق وطاشلق ایسه‌ده منبت وحبوبات زرعنه مساعداورمانلری غایت چوقدر .

داخل قضاده هر جنس حبوبات ایله بال ومیوه یتیشور. نفوس موجوده‌سی یکرمی بشبیکی متجاوزدر .

اهالینك باشلوجه صنایعی زراعت یوك پاموق نسجی وکراسته‌جیلك واپکیجیلکدر. شراب اعمالاتی دخی پك مترقیدر . توتون و جلود تجارتی دخی رواجلیدر .

سنوی تخمیناً ۳۰۰۰۰۰ قیه‌توتون ۳۰۰۰۰۰ قیون‌وکچی ۲۰۰۰ صاغمال و جفت صغیر ۵۰۰ بارکیر مرکب و ۱۰۰۰ جنوار و ۴۰۰۰ اغنام وکچی و قوزی و اوغلاق دریلری و ۱۰۰۰ صغیر جلودیله ۵۰۰۰۰۰ قیه ذخایر متنوعه ۱۵۰۰۰۰ قیه خمر ۳۰۰۰۰ عرق ۱۰۰۰۰ قیه‌ساده و ۵۰۰۰۰ قیه چرویش یاغلری و ۱۵۰۰۰ قیه طوزلو و ۵۰۰۰۰ قیه قاشقوال پینرلری و ۲۵۰۰۰ قیه یوك ویپاغی و ۲۰۰۰۰ قیه کچی قیلی ۱۵۰۰۰۰ عدد اجناس مختلفه‌ده بیچق تخته‌سی و ۷۵۰۰ یارمه تخته ۴۰۰۰۰۰ عدد هر نوع چام وپلید اغاجلری ۱۵۰۰ قیه‌قطران آلنوب صاتیلور. لواء مذکوره‌دن قضانك سنوی خارجه اخراج اولنان مقداری جدول آتیده مندرجدر .

جدول

۱۰۰۰۰		رأس قیون وکچی
۱۲۰۰۰۰	«	صیغیر
۴۰۰	«	بارکیر ومرکب
۷۰۰	«	جنوار
۳۵۰۰۰	عدد	قیون، کچی اوغلاق قوزی دریسی
۵۰۰	«	صغر دریسی
۱۰۰۰۰۰	قیه	ذخایر متنوعه
۱۰۰۰۰	«	خمر
۱۰۰۰۰	«	عرق
۵۰۰۰۰	«	ساده یاغی
۳۰۰۰۰	«	چرویش«
۳۰۰۰۰	«	طوزلو پینر
۴۵۰۰۰	«	قشقوال پینری
۳۰۰۰۰	«	یوك و یپاغی
۱۵۰۰۰	«	کچی قیلی
۲۰۰۰۰	عدد	بیچق تخته‌سی
۱۰۰۰	قیه	قطران

قضا ۳۱ قدر قرا و جفتلکاتی جامع اولوب واردات عمومیه‌سی ۱۸۲۸,۷۵۷ غروشدر داخل قضاده و جمعه قصبه‌سنه یارم ساعت مسافه‌ده بهر سنه تموزك یکرمی ایکنجی کونی کشاد اولنه‌رق بر هفته دوام ایدن پنایرده کلیتلی اخذ و اعطا وقوعبولمقده‌در .

جمعه . — بوکا جمعه بازاری دیرلر. مناستر ولایتنده‌سرفیجه

سنجاغنه ملحق بر قضا مركزى اولوب مركز ولايتدن اون بش ساعت جنوب غربيسنده - ولوا مركزى اولان سرفيجه‌نك بش ساعت قدر شمال غربيسنده واقع اولوب ٢٦٧٢ نفوسى ٤٦٢ خانه‌يى و برر باب رشدى و ابتدائى مكاتبى ٢٥ دكان ١٠ خان و ١ قشله‌يى مشتملدر .

جمعه قضاسى : سلانيك ولايتنك غربنده وكسريه ، ناسليچ ، فلورينه ، قضالرى اراسنده واقع اولوب قطرانجه وصاريخانلر ناحيه‌لريله برابر ٨٤ قريه‌دن مركبدر .

اهاليسى (٤٧٥٩٨) زى مسلم و باقيسى روم و اولاح وبلغار اولمق اوزره ٨٥٠٧٥ نفوسدن عبارتدر .

قضا اراضيسى طاغلق ايسه‌ده اورمانلرى آز و مرعالرى كنيشدر .

اراضينك قوهٔ انباتيه‌سى اوستروغه كولنه طوغرى ممتد اولان اووه جهتنده زياده اولوب حبوباتك انواعى حاصل اولور . ميوه‌لرى دخى متنوعدر معمولات محليه عبا شياق و بزكى منسوجاته منحصردر .

داخل قضاده ٢٤ جامع و مسجد ٥ كليسا ٥ مكتب ٤٠ دكان ١٦ خان موجوددر .

جمعهٔ عتيق .— اسكى جمعه ماده‌سنه مراجعت اولنه .

ممالك عثمانيه‌ده جمعه اسمنده بر چوق قريه ومواقعه تصادف اولنور .

جمين .— ارضروم ولايتنده ارزنجان لوا وقضاسنده اون ايكى قريه‌لى بر ناحيه‌نك اسميدر .

جنادل .— مصر علياده اسوانك بر از دها جنوبنده نوبه حدودنده بر محل اولوب اوللرى نيلك فيضانى اورادن اخبار اولنمقده ايدى . نيلك اورته‌سنده موجود اولان قيالره نظراً بو اسمله تسميه قلنمشدر .

جنديو خسره .— كسرايه منسوب . مدن سبعه‌دن بريسى اولوب رومية المداين ناميله معروف ايدى . بوقصبه عراق عربيده واقع اولوب ابا مسلم خراسانى بوراده ارسال ديار عدم قلنمشدر .

جنين .— بيروت ولايتنك بلقا سنجاغنده قضا مركزى برقصبه اولوب مركز لوايه ٦ ساعت بعد و مسافه‌ده واقع جمله‌سى مسلم اوچ بيك قدر نفوسى محتويدر .

بوقصبه جنيا وآنغانيم ناميله موسوم و توراتده مذكور اولان قصباتدن بريسيدر . قصبه‌دن كچن نهر جوارده‌كى بغچه‌لرى سقى ايدر .

جنين قضاسى: عكا وحوران سنجاقلرى و نابلس قضاسيله محاط ومحدود اولوب اراضيسى طاغلق اولمغله برابر پك منبت واديلرى و مزروع محللرى حاويدر .

قضاده بغداى دارى مرجمك و سيسام كليتله حاصل اولوب سهسام

محصولی کاملا اخراج ودیکرینك نصفی احتیاجات مملکتده صرف ایدیلەرك دیکر نصفی خارجه سوق اولنور .

قضانك زیتون محصولی و زیتون باغی دخی کلیتلیدر .

قضا بر ناحیه ایله ۸۵ قریەدن مرکب و ۵۲ جامع و ۱ مدرسه ۵۷ باغ خانەیی شاملدر . سکنهٔ موجودەسی ٤۰:۰۰۰ کشیدن غیریسی کاملاً مسلم اولمق اوزره همان قرق بش بیکی متجاوزدر .

قضاداخلنده و جنین قصبەسنده دانیال علیه السلامك و معاویه ودحیا الکلبی واسکندر ذوالقرنین حضراتنك مقامات مبارکەلری زیارتکاه خواص وعوامدر .

جوجر . — مصر اسفلده دمیاط جهتنده بر قصبهٔ قدیمه ایدی .

جوخا . — سمت عراقده برنهرك اسمیدر .

جودی . — کردستانده و حکاری سمتنده جزره قربنده یوکسك برطاغ اولوب اعتقادات اهل سنته کوره بعد الطوفان سفینهٔ نوحك قرار ایتدیکی محلدرکه الآن سفینهٔ مز. بورەنك بقایای انقاضندن بعض کسرەلر و جناب نوحك انشا کردەلری اولان مسجدك خرابەلری زیارت اولنمقدەدر .

جولەمرك . — وان ولایتنك حکاری سنجاغنده ومقدما سنجاغك مرکزی اولدیغی حالده مرکز لوانك باش قلعەیه نقلیله قضایه تحول ایتمش اولان برقصبه او. لوب واندن موصله کیدن جادەنك کذرکاهنده و مرتفع برقیانك آلتنده واقعدرکه مذکور قیانك تپەسنده منا. عتله مشهور برقلعەسی بولنور .

جومه . — حلب مضافاتندن برنا. حیەنك اسمیدر .

جونیه . — جبلی لبنانك کسروان قضاسنده بر اسکله او. لوب معموریت قدیمەسیله مشهور ایدی .

جویث . — بصره قربنده برقصبه. در .

جهانبکلی . — قونیه ولایت و سنجاغنده آقشهر قضاسنه مربوط ایکی ناحیەدن بریسی اولوب ۳۸ قریەدن مرکب و امثالنه نظراً جسامتله معروفدر .

سکنەسی کرد عشایری برچوق دوه واغنامه مالك اولوب کرد کلیمی نامیله بوجهتده مشهور ومقبول اولان نقشلی نفیس کلیملر اعمال ایدرلر .

ناحیەده ذکور واناث وکاملاً مسلم اولەرق ۱۱۰۵٤ نفوسی موجود او. لوب مشتملات سائرەسی جدول آتیده مندرجدر :

	عدد
خانه	۳۷۰۷
دکان	۲
دکرمان	۷
جامع شریفه	۱۵
مسجد	۲۰

۵	چفتلك
۳۰	مكاتب اسلاميه

ناحیه‌نك اغنام و حیوانات اهلیه ووسائط نقلیه‌سی برو جه آتی مقداردر:

رأس	
۲۱۵	مانده
۳۲۰	اینك
۴۸۰	اوكوز
۲۷۶	دوه
۲۰۴	مركب
۵۰۸	باركیر
۴۲۵۲۵	تفتیك كچی
۲۸۸	قره »
۱۳۹۵۰۰	قیون
عدد	
۱۰۲	اوكوز عربه‌سی

سیواس وانقره ولایتلرنده دخی جهانبكلی اسمنده ایكی عشیرت واردر.

جهانكیر . — درسعادتك برمحله‌سی اولوب طوپخانه‌نك اوستنده‌كی تپه‌ده برده جامع واردر .

بوجامع جنتمكان قانونی سلطان سلیمان حضرتلرینك هنكام حیاتنده وفات ایدن مخدوملری جهانكیرك نامنه اوله‌رق انشا قلنمش ایدی .

شهزاده جهانكیر غایت ادیب ونكته شناس اولمغله پدری طرفندن وفاتنه آشوری تأسف ایدلمش ایدی .

شهزاده جامعی خطیره‌سنده مدفوندر.

جهران . — یمن ولایتنده صنعایه قریب برناحیه‌در .

جهنه . — (وادیٔ —) جهنم دره‌سی معناسنه اولان مذكوروادی تاریخ بنی اسرائیلده مشهوردر. وادیٔ مزبوره قدس شریفك جنوبنده ویهودا و بنیامین سبطلری آراسنده اولوب (ملوح) نام معبوده وقتیله بوراده انسانلر قربان ایدلمش اولمسی بنی اسرائیلك بادیٔ نفرتلری اولمغله قاتل وجانیلرك اجسادی وحیوانات لاشه‌لری آتیلور ایدی .

ارباب معصیتك دخی بو دره‌ده عذاب كوره‌جكلرینه اعتقاد ایدرلر ایدی.

جهنیه . — الجزیره‌ده موصلك برآز آشاغیسنده دجله كناررنده بر قریه اولوب برچوق علمانك مسقط رأسیدر .

ازجمله تاج الاسلام ابو عبداه حسین بن نصر الكعبی بوقریه‌یه منسوبدر .

جیحان . — اناطولینك آق دكز مائله‌سنه منسوب انهارندن بری اولوب اطنه ولایتنده بحر سفیده دوكیلور .

۲۵۰ كیلومتره قدر مجرای طوله مالك اولان مذكورنهر سیواس ولایتی داخلنده كومش طاغندن نبعان ایدرك البستاندن كچن سكودلی وقوزان طاغلرندن اینان خورما صولریله كسب جسامت ایدر و برطاقم دار بوغازلردن وطاغ آرالرندن بعد المرور بولانق جوارنده اطنه ولایتنه داخل اولور . و بورادن اعتباراً قوزان وجبل

سنجاقلرینی فصل وتفریق ایتدکدن صکره شمزام قلعه جوارنده اطنه سنجاغنه دخول ومسیس قصبه سندن و بیلی محله سی جوارندن کچر و بعده بر طاقم منحنیلر رسم ایله بری یمورطه لق لیماننك جنوبنده دیکری قره طاشده دکزه قاریشمق اوزره ایکی قوله آیریلور .

اقصو ایله خمص و طموز صولری وقره چای نام صولر جیحانك باشلوجه توابعندندر .

جیحان مجراسی سیر سفاینه غیر مساعد ایسه ده قسم سفلاسنده معونه وصاللر سیر وحرکت ایدر و یازین صویی ازالیر ایسه ده قارلرك اریمه سی زماننده چوغالور .

بعض کتابلرده سیحان ایله جیحانی سیحون وجیحون طرزنده یازارلر ایسه ده جیحون و سیحون نهرلری ترکستانده ارال کولنه دوکیلان ایکی نهرك اسملری اولوب بونلرده ترکلرك اکا بکزتمه سندن طولایی مذکور ایکی نهرك اسملریله تسمیه قلنمش وآنجق واولری الفه قلب ایدلك صورتیله فرق و تمییز ایدلمشدر .

بو ایکی نهرك جیحان وسیحان صورتنده کی املالری طوغری اولوب جیحون وسیحونك بشقه اولدیغی عیسی الارملینك بیت آتیسندن منفهم اولمشدر :

یری فی بلاد الروم سیحان جاریاً
و بالشام یلقی جاریاً نهر سیحون
ویلقی بارض السیس جیحان جاریاً
وفی ارض بلخ قد جری نهر جیحون

قسطمونی ولایتنده مرکزه مضاف جیده قضاسی داخلنده وقره دکز ساحلنده قسطمونینك ۲۲ ساعت شمال قربیسنده بر اسکله اولوب قصبه سی اولدقجه جسیمدر .

جیده . —

جیده قضاسی مرکز سنجاغنه ملحق قضالردن بریسی اولوب شمالاً بحرسیاه، شرقاً اینه بولی وکورهٔ نحاس، جنوباً طاطای ، غرباً زغفرانبولی قضالریله محاط ومحدوددر .

اراضیسی طاغلق واورمانلری کثیر ومحصولدار یرلری چوقدر .

اهالیسی یکرمی بیکی متجاوز اوله رق اکثرینك مشغولیتی کراسته قطعی و تحته دن بعض اشیا اعمالی وسواحله یقین محالده کمی وقایق انشاسیدر .

ساحل سکنه سی کمیجیلکده ماهر اولدقلرندن قایقلر واسطه سیله سواحل متجاوره یه ودرسعادته اودون وکراسته نقل ایدرلر .

قضا وناحیه سیله ۳۶ قریه یی و ۴۷ جامع ۲ تکه ۱۲۰ مکتب ۱۷ خان ۴۱ دکان ۱۵۰ دکرمن ۲۰ صو حزاری و برکمور معدنتی حاویدر .

مرکز قضا جمعه اسمنده یکی تأسسه باشلامش بر قریه اولوب بازار محلی اولمغله کوندن کونه ابنیهٔ لازمه انشاسیله کسب عمران ایتمکده دور .

جیرانلی .— یاخود جبرانلی بتلیس ولایتنده کزر برکرد عشیرتنك اسمیدر .

جیرون .— شام شریف قربنده وشامك الیوم باب جیرون دینلان قپوسنك قربنده برقریهٔ قدیمه ایدی .

جیزه .— مصرده نیلك غرب یعنی صول ساحلنده قاهره قربنده اسمنه منسوب مدیرلکك مرکزی و خطهٔ مصریه‌نك اك کوزل بلادندن بریسیدر .

زیتون و خورما بغچه‌لرینی حدیوه مخصوص کوشك وسرایی و بر چوق مساجد و معابدی و جوارنده منف شهر قدیمنك خرابه‌لریله فراعنهٔ مصریه‌نك مآثر عمرانپرورانه‌لری اولان هرملر ودها برچوق آثار عتیقه موجوددر.

جیزه مدیرلکی ۲۰۰۰۰۰ سکنه و ۳ قضا ایله ۱۶۰ قریه‌یی جامعدر .

جیلش .— یمن ولایتنده تعزلواسنك عدین قضاسنه ملحق بر ناحیه‌نك اسمیدر .

جیغول .— یاخود جغول، آنقره ولایتی داخلنده دلیجه ایرمق قربنده‌کی طاغك آلتنده بر مملحه‌در .

بو مملحه قرق دورت قدو حوضدن عبارت اولوب ایکی منبعدن جریان ایدن صولر واسطه‌سیله تشکل ایدرکه بوراده حاصل اولان طوزك مقدار سنوییسی ۵۰۰۰۰۰ قیه‌یه و حاصلات غیر صافیه‌سی ۲۰۰۰۰ غروشه بالغ اولور .

جیدس .— دجله توابعندن قره صویك اسم قدیمیدر .

جرف .— شام شریف قافله‌سی کذرکاهنده ومدینهٔ منوره حدودنده و طریق شامینك صوك مرحله‌سی اولوب وادیٔ القریدن اونبر ساعت ومدینهٔ منوره‌یه ۲ ساعت بعد مسافه‌ده واقعدر .

حرفك اسم دیکری ببار حمزه اولوب سیدنا حمزه رضی الله عنهك بر مسجدی واتصالنده برکه نام برقریه وسقایهٔ سلیمان ابن عبدالملك نامنده بر محل واردر .

دارالهجره سنیه‌نك یکانه ماءجاریسی اولان عین زرقا بو قریه‌ده یوزه چیقوب اهالیٔ قریه مزارعنی نوبتله سقی ایدرلر . بوراده زبده نامنده بر مزرعه واردرکه رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلری آنده زراعتله امر بیورمشلردر .

جرفدن مدینهٔ منوره‌یه کیدرکن طریقك صول جهتنده ستایش سنیهٔ جناب پیغمبری‌یه مظهر اولمش وغزوهٔ احد نامیله معرکه‌کاه موحدین اولان وقعه‌نك محل جریانی وسیدنا حمزه‌نك مشهد مقدسی بولنان جبل احدواقعدر .

مشارالیه حضرتلرینك مشهد مبارکلری برقبهٔ معظمه وتربهٔ مزینه ایله معین

اولوب اطرافنده متعدد بیوت ومساکنی حاویدر .
قوافل حجاجك جرف منزلنه وصو-

لنده لاجل التعظیم اغتسال ولباس پاك اکتسا و اکثار صلواة ایله متوجه رسول ذو الجلال اولورلر .

حرف الجیم

چاپادره‌سی .— قازطاغنك غربی اناطولیده کائن پایه‌لرندن اینان براوفاق چایك اسمیدر.

چار سنجاق .— معمورة العزیز ولایتنك درسم لواسنده بر قضا مرکزیدر .
قضاسی قرق قدر قرا و بر قاچ عشایردن مرکب اولوب نفوسی تخمیناً ١٥ بیك قدر در .

چارشنبه .— چهارشنبه ماده‌سنه نظر اوله .

چارداق .— صحیحی چارطاقدر .

چارطاق .— قلعهٔ سلطانیه بوغازینك مرمره جهتنده‌کی مدخلی قربنده و بیغا سنجاغی داخلنده ساحل بحرده وکلیبولینك قارشوسنده اونبش قریه‌لی برناحیه‌نك مرکزی در.

چارملك .— الجزیره‌ده حلب ولایتنك اورفه سنجاغنده بیره‌جك ایله اووفه اراسنده‌کی طریقك همان نصفنده وحلب جاده‌سی اوزرنده واقع بیوجك برقریه‌در .

چاغلالق .— سلانیك ولایتنك درامه سنجاغنده صاری شعبان قضاسنه مضاف قرادن بریسی اولوب قره صویك قربنده و صاری شعبانه ٩ ساعت بعد ومسافه‌ده واقعدر .

چاقرلی .— سلانیك ولایتنك سیروز لوا وقضاسنده برقریه‌نك اسمیدر .

چاقد .— اطنه ولایت و سنجاغنه تابع برقریه اولوب همنامی اولان صویك قربنده واطنه‌نك طقوز ساعت قدر شمالنده وپوسته یولی او-زرنده واقعدر .
درونده بیرام پاشا بناسی بر خان واردر .
چاقددن اطنه‌یه ایکی طریق اولوب برینه قرغه گسمز دیکرینه ایت تلز اسمی ویرلدیکی بهجت المنازلده محرردر .

چاقد صوبی سیحان توابعندن مار-
البیان موقعه منسوب برچایك اسمیدر.

چالك .— مستقلاً اداره اولنان بیغا سنجاغنده مرکزه مضاف برناحیه اولوب قضانك شمالنده واقعدر.

اراضیسی محصولدار معادنی کثیردر.
بازار وبیوك تپه قریه‌لرنده صولری کوکردلی بر ایلیجه‌سی دخی واردر.
ناحیه‌یی ٦٤ قریه تشکیل ایدر مرکزی کمر قصبه‌سیدر.

چاکلی .— قسطمونی ولایتنده سینوب لواسنك استفسار قضاسنه ملحق ٢٠ قریه‌لی بر ناحیه‌در.

چال .— آیدین ولایتنك دکزلی سنجاغنه مضاف بر قضا اولوب خداوندکار ولایتی حدودنده واقع وآشمه، سرای کوی، بولدان، دکزلی قضالریله محدوددر.

اراضیسی قسماً طاغلق ایسه‌ده غایت لطیف اووه و وادیلری دخی واردر.
بیوك مندرس نهری قضایی سقی واروا ایدر.

قضانك تربیعاً وسعتی ١٩٩٥ کیلومتره اولوب بونك بشیوز کیلومتره‌سی اراضیٔ مزروعه و ١٠٠ کیلومتره‌سی قابل زرع اولدیغی حالده غیر مزروع اراضی و ١٢٦١ کیلومتره‌سی ناقابل زراعت و ١٣٤ کیلومتره‌یی اورمانلقدن عبارتدر.

قضا ٦١ پاره قریه و ٣١ قریه‌یی جامع بقلاك نامنده برناحیه‌دن متشکلدر.
سکنهٔ موجوده‌سی اولان ٤٢٣١٦ نفوسك (١٥٨) زی غیر مسلم ومتباقیسی مرکز اداره‌سی اولان چال قصبه‌سی مرکز لوا اولان دکزلینك شرق شمالنده ومذکور قصبه‌یه برشوسه ایله مربوطدر.
نفوسی ٤ بیکی متجاوزدر.
قضاء مزبوره‌نك مؤسسات فنیه و تجاریه‌سی و اماکن میریه و سائره‌سی بروجه آتی جدولده مندرجدر:

جوامع شریفه	عدد	٧٠
مساجد	»	٣٤
درکاه	»	٣
خانه	باب	٧٧٨٣
دکان	»	٤٠٧
قهوه‌خانه	»	٤
فرون	»	٩
آخور	»	٣٨٥٥
اوطه	»	١٩٥
خان	»	١
لوقانطه	»	٢
دکرمن	»	٤
عرصه	»	١٨
حکومت قوناغی	»	١
شمندوفر موقفی	»	١
حبسخانه	»	١
تلغرافخانه	»	١
تربه	»	١
مکاتب اسلامیه	»	٧١

چال قضاسنده موجود حيوانات اهليه و وسائط نقليه‌نك مقدارينى مبين جدولدر :

رأس

٧٢	مانده
٣٣٠٠	اينك
٥٠٩٤	اوكوز
٦٨	دوه
٣٥٣٧	مركب
٢٣١	استر
٥٠٩	باركير
٢٠١٤٦	كچى
٣٠٨٣٧	قيون

عدد

٢٣١٥	قانى بچمنده عربه
١	درت تكرلكلى عربه

چالى محله‌سى .— سلانيك ولايت وسنجاغنده لنقطه قضاسنه مضاف بر قريه اولوب مركز قضايه آلتى ساعت قدر بعد ومسافه‌ده واقعدر .

چام .— روم ايليده ارنبودلغك غرب جنوبيسنده يانيه لواسنك نصفيله پره‌وزه سنجاغندن عبارت اولان وچاملق دينلان قطعهٔ اراضيده ساكن ارنود قومنك اسميدركه جسارت وشجاعتله متصفدرلر .

چاملق .— ذكر اولنان قومك ساكن اولديغى قطعه‌در .

چاندارلى .— آيدين ولايتنك ازمير سنجاغنده و اسمنه منسوب كورفزك شمالنده كائن ٣٨ درجه ٣ دقيقه عرض شماليده و٢٤ درجه ٣٣ دقيقه طول شرقيده واقع وازميردن ٥٠ كيلومتره بعد ومسافه‌ده كائن ١٧٧٦ نفوسلى برناحيه مركزيدر . ناحيه‌سى غرباً مدللى بوغازى شمالاً ديكيلى شرقاً ايليجهٔ برغمه ناحيه‌لرى جنوباً چاندارلى كورفزيله محاط اولوب ١٥ قريه و٤٠٠٠ نفوسى مشتملدر .

چاندارلى كورفزى .— ازمير سنجاغنده اطه‌لر دكزندن متشعب بر كورفز اولوب شمال جهتنده چاندارلى قصبه‌سى موجوددر .

چاودر .— خداوندكار ولايتنك كوتاهيه سنجاق وقضاسنده واطرانوس نهرى اوزرنده قديماً آزانى دينلان شهرك موقعنده كوچك برقصبه‌دركه جوارنده آثار عتيقه‌دن برچوق انقاض موجوددر .

چاى .— خداوندكار ولايتنك قره حصار سنجاق وقضاسنده وقره حصارك قربنده بيوجك بر قريه‌نك اسميدر .

چاى اغزى .— سلانيك ولايتنده جارى استرومه نهرينك تاكينوس كولندن چيقدقدن صكره دكزه دوكلديكى محلده كائن بر قريه‌نك اسميدر .

چايره .— آيدين ولايتنده منتشا سنجاغنده مغله قربنده آقر وديسياس شهر قديمنك خرابه‌سى

اوزرنده مؤسس بر قریه اولوب آثار عتیقه‌سی چوقدر .

چبق آباد .— آنقره ولایت وسنجاغنده قضا مرکزی بر قصبه اولوب سقاریا توابعندن چبق چاینك ساحل یسارنده وانقره‌نك سکز ساعت شمال غربیسنده وبسیط بر واديده كائندر .

چبق آباد قضاسی : انقره ولایتنك منتهای شمالنده واقع اولوب شمالاً قسطمونی ولایتنك کنغری سنجاغنه ملحق قره بازار وشعبان اوزی ناحیه‌لری غرباً زیرقضاسی وشوربا ناحیه‌سی شرقاً قلعه‌جك وبالا قضالری جنوباً انقره‌نك ایج ناحیه‌سی ایله محاط ومحدودر .

سکنهٔ موجوده‌سی کاملاً اسلام اوله‌رق ٢٤٥٤٥ نفوس اولوب بونك (١٠٤١٨) ی ارکك و (١٠٢٨) زی اناثدر .

قضا اراضیسنك ٤٩٠٢٣٧ دونمی چایر وقصوری مرعی وزراعته غیر صالحدر .

قضانك جهت شمالیسنده كائن آیدوس طاغی مرتفع وهرنقدر ذره‌سی چیلاق ایسه‌ده اطراف وحوالیسی چام و میشه اورمانلریله مستوردر .

بوندن ماعدا قضانك جهات سائره‌سنده دخی اورمانلر موجود اولوب ولایتك احتیاجات ولوازمات احتراقیه‌سنی تأمین ایدر .

ذکر اولنان آیدوس طاغی یلدیرم وسحر اوزی وایشیق طاغلرله ارتباط و التصاق ایتمشدر .

قضانك محصولاتی : بغدای آربه بورجاق مرجمك نحود یولاف داری مصر فصولیا قره بقله کیمیون ارمود الما کراز اریك ویشنه شفتالی جویزدن عبارت اولوب حاصلاتك مقدارسنویسی ایله حیوانات اهلیه‌سی جدول آتیده مندرجدر .

بغدای	کیله	٢٧٠,٠٠٠
اربه	»	١٤٠,٠٠٠
آرمود	قیه	١٥٠٠٠
اوزوم	»	٢٠٠٠٠
مانده	رأس	٦٠٠
قره‌صغیر	»	٧٠٠
مرکب	»	٢٧٧٢
آت وقیصراق	»	٥٠٠
استر	»	١٦
دوه	»	٤٠
تفتیك کچی	»	٤٦١٧٧
قیل کچی	»	٥٥١
قیون	»	٢٣٢٣٤
تفتیك	قیه	٢٢١٢٧
کچی قیلی	»	٦٦٠
یپاغی	»	٣٦٨٨٥

دائرهٔ قضاده ٢٩٧٧ خانه ٧ مکتب ٧٥ جامع ١ چاشورخانه ٤٠ صو دکرمانی ٣٠ دکان ٨١ قریه موجوددر .

چبق چایی .— سقاریا توابعندن اولوب قسطمونی

وانقره ولایتلرینی تفریق ایدن ایشیق طاغندن نبعان ایدرك جبیق آباد قضاسنی اروا و اسقا ایله و جبیق قصبه‌سندن بعد المرور انقره شهری قربنده سقاریایه قاریشور .

چتالجه .- روم ایلنده و ادرنه ولایتیله پای تخت سلطنت سنیه اراسنده، واقع الویهٔ مستقله‌دن همنامی اولان لوانك مرکز اداره‌سی اولوب درسعادتك سکز ساعت غربنده وبیوك چکمجه کولنه دوکیلان بر دره‌نك غربنده وتیمور یول خطنك یقیننده واقع بش آلتی بیك نفوسلی بر قصبه‌در .

لوا سکنه‌سی متجاوز قرا و سلوری وچکمجهٔ کبیر ونفس چتالجه نامیله اوچ قضادن متشکل وترقوس نامیله بر ناحیه‌یی دخی مشتملدر نفوسی اللی بیکه قریبدر . اراضیسی طالغه‌لی و استرانجه شعباتی اولان تپه‌لرله عارضه‌لی اولمغله برابر غایت منبت محصولداردر .

چچ .- سلانیك ولایتنده درامه لواسنك صاری شعبان قضاسنه ملحق اون اوچ بیك نفوسی ویکرمی بر قریه‌یی جامع بر ناحیه اولوب اورمانلق وزراعته صالح اووه وبایرلری شاملدر . سکنه‌سی زراعت و کراسته قطع واخراجیله مشغولدر .

داخل قضاده غایت کوزل میوه ایله یوك حیواناتندن استر یتشدیریلور مرکزی بالبان قریه‌سیدر .

چرپان .- شرقی روم ایلی ولایتنك زغرهٔ عتیق لوا وقضاسنده وتیمور یول خطی قربنده کائن بش آلتی بیك نفوسلی بر قصبه‌نك اسمیدر .

چرکش .- قسطمونی ولایتنده کنغری سنجاغنه ملحق قضالردن همنامی اولان قضانك مرکز اداره‌سی اولوب کنغرینك اون اوچ وقسطمونینك یکرمی درت ساعت اوزاغنده واولوصویك کنارنده واقعدر . موقعی کوزل ایسه‌ده هواسی صغوقدر بغداد جاده‌سی کذرکاهنده اولمغله ایشلك وغلبه‌لکدر تجارتی دخی یولنده‌در هفته‌ده برکره قوریلور بازاری واردر .

قصبه اولدقجه منتظم و معمور اولوب ۸ جامع ۱ مسجد ۳ تکیه ۱ مدرسه بری رشدیه اولمق اوزره ۸ مکتب ۵ خان ۲۰۰ قدر دکان ۳ حمام ۳ کوپریی جامعدر .

چرکش قضاسی : کنغری سنجاغی حصوله کتورن اوچ قضانك بری اولوب شرقاً کنغری شمالاً قسطمونی سنجاغنی تابع اراچ غرباً بولی سنجاغنه تابع کره‌ده جنوباً انقره ولایتنه تابع بیان آباد قضالریله محاط و محدوددر .

۳۸۸ قریه وقره‌جه ویران اووه‌جق بایندر ناملریله ۳ ناحیه‌دن مرکب اولوب جمله‌سی ۷٤ دیوانه منقسمدر . سکنهٔ موجوده‌سی ۲۳ بیك نفوسی متجاوز وجمله‌سی مسلمدر .

اراضیٔ قضا ایشیق والغاز طاغلری آراسنده متواسع بر اووه‌ده اولوب

مزروعاتی درجهٔ کفایه‌ده یتیشور
حیواناتدن اعلا تفتیك کچیلری بسلنور.
اولوصو قضایی اروا واسقا ایدر.
قره‌جه ویران ناحیه‌سی داخلنده
کائن چاوندر (چکوندر) قریه‌سنده
کوکردلی معدن صوینی حاوی برایلیجه

چرمن .— ادرنه‌ولایت ولواسنده جسرمصطفی پاشا قضا-
سنده واقع ناحیه‌دن بربشقه مرکزی
اولوب جسر مصطفی پاشانك بر ساعت
قدر جنوبنده ومریج نهری قربنده
واقعدر .
بری صاریجه صارم‌الدین پاشایه
منسوب اوله‌رق اوچ جامع واردر
چرمن ناحیه‌سی ۱۹ قریه‌دن مرکب
ومتشکلدر .

چرمنیقه .— مناسترولایتنك ایلبصان سنجاق وپکلین قضاسنده
ناحیه مرکزی برقریه‌نك اسمیدر .

چرمیك .— دیاربکرولایتنك ارغنی معدنی سنجاغنده قضا
مرکزی برقصبه اولوب مرکز ولایته
اون ومرکز لوایه بش ساعت قدر بعد
ومسافه‌سی واردر .
قصبه باغلق وباغچه‌لك اولمغله میوه‌سی
خصوصیله اوزومی پك مشهوردر .
درونده ایلیجه موجود اولوب ایام
صیفده برخیلی مرضا لاجل الاستشفا
کلوب کیدرلر وبوواسطه ایله بیوجك
برتجارت وقوعه کلور .
فرات توابعندن اولان سنبان صویی
قصبه‌نك الت طرفندن کچرکه اوزرنده
برده کوپریسی واردر .
قضاسی: ارغنی وملاطیه سنجاقلری
ودیاربکر وسیورك قضالریله محدود
اولوب چونکش ناحیه‌سیله برابر
۱۱۹ قریه‌دن مرکبدر .
قسم اعظمی مسلم اولمق اوزره
قضاده یکرمی بیکدن زیاده نفوس
موجوددر .
حاصلاتی حبوبات ومیوه ایله چوقجه
مقدارده اوزومدن عبارتدر .

چرنغجه .— مناسترولایت وسنجاق وقضاسنده مرکزه
اوچ ساعت بعدنده برقریهٔ جسیمه‌در .

چرنلشته .— ولایت مذبوره‌نك پرلپه قضاسنده
وپرلپه‌یه ٥ ساعت بعدنده بر قریه‌در .

چزاریه .— روماليلر زماننده قیصره نسبتله تسمیه
قلنان بلاد وقصبات مشهوره اولوب
ممالك عثمانیه‌ده اولنلری بروجه آتیدر .

چزاریه اوسیبا .— (مازاقه) اناطولینك
قپاد وقیاقسمنده وشمدیکی انقره ولایتنده
کائن قیصریه نامیله یاد اولنان لوا
مرکزی بر قصبه اولوب تفصیلاتی
« قیصریه » ماده‌سنده اعطا قلنه‌جقدر .

چزاریه .— آنازاربایاخود آناوارزا. Tanazarbe آناطولیده
کلیکیا قطعهٔ قدیمه‌سنده واقع مدن
قدیمه‌دن بریسی اولوب اطنه ولایتنك
قوزان سنجاغنده سیس قضاسنده

وسیسك ٢٥ كیلو متره اوزاغنده ویبراموس نهریله سق اولنان براووه‌ده واقعدر .

قصبه‌نك انقاضی قالكری برصخرهٔ عظیمه‌نك اتكنده اولوب برخیله قیمتدار تربه كلیسا خانه طاق ظفر خرابه‌لرینی حاویدر .

بو شهر شدتلی صدمات ارضیه وزلازل مشهوره‌یه دوچار اولمش اولدیغی حالنده ایمپراطور ژوستینا طرفندن اعمار واسمنه نسبتله ژوستینانوپولی (Justinanopolis) تسمیه قلنمشیدی .

چزاریه .— فلسطین ساحلنده واقع والیوم قیساریه دنیلان قصبه اولوب تفصیلاتی قیساریه ماده‌سنه براغیلمشدر .

چزاریه فیلیپی .— (cèsarèe philippi) ارض فلسطینده كائن بانیاس قصبه‌سنك اسمیدركه تفصیلاتی بانیاس كلمه‌سنده ویرلمشدر .

چشمه .— آیدین ولایتنك ازمیر سنجاغنده قضا مركزی برقصبه‌در .

قصبهٔ مذكوره ولایتك ساحل غربیسنده وساقیز اطه‌سنك قارشوسنده كائن برشبه جزیره‌نك غرب شمالی اوجنده واسمنه منسوب بركورفزك مدخلنده ازمیردن ٦٨ میل قدر اوزاقده كائن برموقع لطیفدر .

روماتیزمه ، قره جگر كبی امراضه نافع ومدرر حاصه‌لی ایلیجه‌لری حاویدر . درونده ١١٣٧٥ نفوس و٢٤٥٢ اماكن موجوددر .

قصبه‌ده موجود اماكنك جنسی ومقداری بروجه آتیدر :

جامع	عدد	٤
مسجد	»	١
درگاه	»	١
روم كلیساسی	»	١٤
روم مكتبی	»	١٠
اسلام مكتبی	»	٩
حورا	»	١
كتبخانه	»	١
تربه	»	٥
حكومت قوناغی	»	١
حبسخانه	»	٤
تلغراف خانه	»	١
لیمان دائره‌سی	»	١
غازینو	»	٣
باراقه	»	١١٠

چشمه قضاسی : شمالاً قره‌برون شبه جزیره‌سی واریژه كورفزی شرقاً اورله وسفریحصار قضالری جنوباً اطه‌لر دكزی وغرباً ساقز اطه‌سیله ساحل اراسنده متشكل ساقز بوغازی ایله محاط ومحدوددر .

آلاچاطی ویكی ناحیه نامامریله ایكی ناحیه و ١٣ قریه‌دن متشكلدر . (٣٠٧٠٦) نفوسی حاویدر .

اراضیسی غایت منبت ومحصولداردر .

قضانك مشتملاتنك جنسی ومقداری جدول آتیده ارائه اولنمشدر .

جوامع ومساجد	باب	١٨
درگاه	»	٢
اسلام مكاتبی	»	١٣
روم »	»	١٤
یهودی »	»	١
هوتل	»	٢
غازینو	»	٣
حبسخانه	»	٤
بالقخانه	»	١
لیمان دائره‌سی	»	١
تلغرافخانه	»	١
روم كلیساسی	»	١٩
حورا	»	١
كتبخانه	»	١
تربه	»	٦
باراقه	»	١٦٥
میخانه	»	١٢٧
حیوان طامی	»	٧٢
یاغخانه	»	١٤
دكرمن	»	٤٨
عرصه	»	٤٢٨
حمام	»	٢
قوله	»	١٢٨
اوطه	»	٦٠
فرون	»	٢٦
قهوه‌خانه	»	٣٨
مغازه	»	١١٢
دكان	»	٧٥٠
خانه	»	٧٢٠٧

قضاء مزبوره‌ده موجود حیوانات ایله وسائط نقلیه‌نك جنس و مقداری بروجه زیردر .

جنوار	رأس	١٩
اینك	»	٢٧٠
اوكوز	»	٤٩٥
مركب	»	٢٦١٧
استر	»	٩٤٠
باركیر	»	٣٤٥
كچی	»	١٩٥١٥
قیون	»	٨٣٣٠
درت تكرلكلی عربه		٢
ایكی »	»	١٣

چشمه قضاسی اراضیسنك جنس و مقدارینی مبین جدولدر .

كیلومتره مربعی	
١٥٥	اراضئ مزروعه
٤٥	غیرمزروع اولوب قابل زرع اراضی
٢٠٠	مزروع وقابل زرع اراضی یكونی
٣٠٥	زرعی ناقابل اولان
٢	اورمان
٥٠٧	یكون عمومی

چغا كولی . — قسطمونی ولایتنده بولی سنجاغنده تقریباً اون كیلومتره محیطنده كوچوك بر كولدر .

چفته‌لر چفتلكی . — خداوندكار ولایتنك كوتاهیه لواسی داخلنده اسكیشهر قضاسنده غایت جسیم برچفتلك اولوب عساكر شاهانه‌یه حیوان یتشدرمك

اوزره باب سرعسکری یه مربوط خارا اتخاذ قلنمشدر .

وسعتی ۲۷۰۰۰۰۰ دونم اولوب درونده ۱٦ قریه و ۵۰۰۰ نفوسی اون بش بیکی متجاوز حیوانات مختلفه واردر .

چقاللی .ـ حلب ولایتنك مرعش لواسنده مرکزه مربوط بش قریه‌لی بر ناحیه‌در .

چقور اووه .ـ آطنه ولایتنده بر طرفی بحر سفید و اطراف سائره‌سی جبال منیعه ورفیعه ایله مستور بولنان براووه‌درکه وسعت وامتدادی طولاً ۱۰۰ وعرضاً ۵۰ الی ۲۰ کیلومتره اراسنده متخالفدر .

قدیم ایامدنبری قوهٔ انباتیه‌سیله مشهور و هله حیوان بسلمك و جنس آتلر یتشدرمکله موصوف اولان چقور اووه بوکون دخی معمورهٔ زمینك برنجی صنف اراضیسی میاننده تعداد اولنمقده‌در .

سیحان و جیحان کبی ایکی شریان حیاتك متوازیاً اووه‌یی سقی اروا ایتملریله برابر غایت صیغ اولان قیولر واسطه‌سیله ایام صیفك اك شدید زمانلرنده بیله مزروعات صوسز قالمز . انجق زمینك منحط بو نمسی واطرافنك طاغلرله مستور اولمسی و انهارك طاشمه‌سندن تحصل ایدن بطاقلقلردن متولد عفونت هوایی اخلال ایتمکله عمله واهالی یازین وخامت هوادن ناشی بارینه‌مامقده‌درلر .

بناءً علیه هر جهتی حقیله ایشله‌نیله‌میوب برچوق یرلری معطل و متروك قالدیغندن درجهٔ انباتیه‌سی نسبتنده اقتطاف ثمرات ایدیله‌مامکده ایسه‌ده ینه برچوق پرنج سیسام وپاموق وحبوبات سائره حاصل اولور .

هله پاموغی تجارتده هم اهونیت وهمده نفاستی ایله مشهوردر .

چکرك صویی .ـ بوکا بین العوام چیقریق صویی دیرلر . یشیل ایرمق توابعندن ومولدلرندن اولوب منبعی چاملی بلدن اخذ ایدرك توقادك سمت جنوبیسنده کائن اووه‌یی سقی ایدر ومجراسنك وسطنده تشکیل ایتدیکی منحنیلرك برر نصفی انقره ولایتنده جریان و مؤخراً استقامتی شمال شرقی‌یه توجیه ایله اماسیه قربنده طوزانلی صویی ایله برلشوب یشیل ایرمغی حصوله کتورر .

طولی ۲۵۰ کیلومتره‌دن زیاده وانقره ولایتنده‌کی ایکی نصف منحنیلرینك طولی ۳۰ کیلو قدردر .

چکمجهٔ کبیر .ـ چتالجه سنجاغنه ملحق قضالردن همنامی بولنان قضانك مرکزی اولوب اسمنه منسوب وبرمرمره دکزندن منحصل آچیق کولك دکزه متصل اولدیغی محلده مبنی و درسعادته آلتی ساعت قدر بعید ایکی بیك نفوسی شامل بر قصبه‌در .

قصبه‌نك برطاش کوپریسی اولوب

دکز ایله کول اراسنده بولنان بوغاز-
جغك اوزرنده مبنی اولدیغندن وصولرك
تزایدنده مرور وعبوری تسهیل ایلر.
چکمجۀ کبیر قضاسی: چتالجه سنجاغنی
تشکیل ایدر اوچ قضانك بریسی اولوب
یکرمی قدر قریه و درت بش بیك
نفوسی جامعدر.
چکمجۀ کبیر کولی: مرمره‌دن
منحصل وآکا دار بر بوغاز ایله متصل
۱۰ کیلومتره طولنده و اوچ کیلومتره
عرضنده برکول اولوب قره‌صو نامنده
بر دره‌یی اخذ ایدر.
صولرك تزایدنده مذکور بوغازدن
فضلۀ میاه دکزه جریان ایتدیکی کبی
صویك تناقصنده دخی دکز صولری
هجوم ایدرکلدتی طوزلولق کسب ایدر.
بوکون تطهیر ومدخلی تعمیق ایدیله‌رك
غایت محافظه‌لی بر لیمان حالنه قونیله بیلور.

چکمجۀ صغیر. — در سعادت ملحقاتندن
شهر امانتنه مربوط بر قضا اولوب
مرکزی مقری کویی نام قریۀ
مشهوره‌در.
چکمجۀ صغیر قصبه سی دخی اسمنه
منسوب کولك جنوبنده درسعادت تیمور
یول خطنك کذرکاهنده واقعدر.
چکمجۀ صغیر کولی: دخی مرمره‌دن
منحصل اولوب جسامتی بیوك چکمجه
کولندن زیاده‌جه‌در.
بو کولك یبان اوردکی وسائر صید
حیواناتی چوق اولدیغندن موسمنده بر
ای شکار برچوق آوجیلر دکزاوردکی
آولامق اوزره کیدرلر.

چلبی بازاری. — بوسنه ولایتنده مرکزه مضاف
بر قضا اولوب مرکزی روغانیجه
قصبه‌سیدر.

چلیکانلی. — اطنه ولایتنده کشت وکذار ایدن برعشیرتك
اسمیدر.

چمشکزك. — معمورة العزيز ولا- یتنك درسیم لواسنده
برقضا مرکزی اولوب خربوطك سکز
ساعت قدر شمالنده واقعدر.
اهالیسی ایکی بیك نفوسدن
زیاده‌جه‌در.

چنلك. — چناق قلعه بوغازینك اناطولی ساحلنده وچناق
قلعه قربنده کلید البحر مقابلنده کائن
ومستحکم بر محل اولوب موقع مزبور
ایله کلیدالبحر اراسنده بوغازك کنیشلکی
۱۸۰۰ متره قدردر.

چمین بلی طاغی. — یشیل وقزل ایرمق نامنهر-
لرك مجرای علیالری اراسنده وتوقادك
شرقنده برطاغدر.

چناق قلعه. — قلعۀ سلطانیه وآق دکز بوغازی ماده
لرینه مراجعت بیوریله.

چنبرلی طاش. — درسعادتده آثار عتیقه دن قزل
مرمردن مصنوع برستون اولوب بانئ
قسطنطینیه بیوك قسطنطین طرفندن

رومادن جلب اولنه‌رق رکز واقامـه واقامه‌اولنمش وتپه‌سنده آپولونك هیکلی مصنوع بولنمش ایدی .

بر مدت صکره قیصر ژولیانوس وتئودوسیوس کندی هیکللرینی وضع ایلمشلر ایدی .

الکسی قومـنن زماننده صـاعقه اصابتیله هیکل ایله ستونك قسم علیاسی تخریب اولنمغله مانوئل قومنن طرفندن تعمیر ایدیله‌رك اوزرینه برصلیب وضع اولنمش ایدی .

بعد ایام بر حریق خانمانسوز ستونی چاتلاندیغندن لاجل التحکیم چنبرلر ایله ربط اولنمش وبو مناسبتله انجق یوزاللی یوز التمش سنه‌دنبرو اسمی چنبرلی طاشه تحویل قلنمشدر .

چنکالیمانی .— بحر سـیاهده بر غوس کورفزی قر بنده غایت محافظه‌لی بر لیمان اولوب برغوس لیمانه آچیقلغی جهتیله فورطنه‌لی هوالرده سفاین بورایه التجا ایدر .

چنکل کوئی .— استانبول بوغازینك اناطولی یاقه‌سنده درسعادتك قرای صیفیه‌سندن اولوب بوغازك قویتی برمحلنده واقعدر .

چوبان اطه‌سی .— قاشوط اطه سنك نام دیکریدر . تفصیلاتی ایچون قاشـوط کلمه‌سنه مراجعت اولنه .

چوبانلر چایی .— قسطمونی ولا یتنده کائن صاری قواق طاغنك شمالی پایه‌لرندن ظهور رایدرك سینوب ایله کره‌ده اراسنده و چوبانلر قریه‌سی قربنـده قره دکزه‌دوکیلور .

چوباناك .— مناسترولایتنك ایلبصان سنجاق وپکلین قضاسنده وپکیلینك برساعت قدراوزاغنده کائن بر قریه‌نك اسمیدر .

چوروخ .— ارضروم ولایتنـدن نبعان ایله ٢٠٠ کیلو متره‌قدر ممالك عثمانیه داخلنده جریان ویقیننده‌روسیه ممالکی داخلنده‌سکسان کیلومتره قدردها تمدید مجرا ایتدکدن صکره باطومك جهت جنوبیسنده بحر سیاهه منصب‌اولان نهرك اسمیدر .

چورلی .— ادرنه ولایتنك تکفور طاغنك سنجاغنده قضا مرکزی برقصبه‌اولوب مرکزلوا اولان تکفور طاغنك آلتی ساعت‌قدر شرق شمالنده و درسعادتك ٢٠ ساعت قدر غربنده وشمندوفر خطنك ٣ کیلومتره قدر جنوبنده‌واسمنه منسوب برصویك قربنده واقعدر .

درونـنـده بر باب مکتب رشـدیه وروملره مخصوص بیوك بر مکتب ایله بری خلدآشیان سلطان سلیمان خان‌قانونی دیکری فاتح سلطان محمد خان حضراتنه مخصوص ایکی باب جوامع شریفـه ایله مظنهٔ کرامی محی الدین باباوقره‌جه احمد سلطانك مراقد مبارکه‌لری موجوددر .

قضاسی : تکفور طاغی قضاسی ایله قرق کلیسا وچتالجه لوالری ومرمره دکزی ایله محاط ومحدوددر .

٦١٧٦٤٦ دونم‌دن عبارت اولان اراضیسی طاغ وتپه ودوز یرلردن متشکل اولوب‌زراعت‌خصوصنه لایقیله لایقیله اعتنا ایدلدکده کلیتلی ذخیره یتشدیریله بیلور .

داخل قضاده دیشبوداق میشه کورکن‌دن عبارت برعدد قوری موجود اولوب درونده برچوق منبعلرله قیون یتاقلری واردر .

٣٥٠٠٠ نفوس ٣٤٨٨ خانه ٣٧٧ دکان ومغازه ٣١ فرون ١٩ خان ٢٢ دکرمن ٢ فابریقه ١٢٣ انبار وصمانلق ١٥ چفتلك ٧١٨٨ باغ ٩٨٦٨ ترلا ٥١ چایر ٢٧ مرعی ١٦ مکتب ٤ کلیسا ١٦ جامع ٥ تربه ١ حمام برخراب مدرسه وبر عمارت ٢٣ چشمه موجوددر .

چوروم .— انقره ولایت ویوزغاد سنجاغنده قضا مرکزی [١] بر قصبه‌در .

ولایتك شرق جهتنده ومنتهای حدودنده ومرکز لوایه ١٠٨ ومرکز ولایته ٥٤ ساعت اوزاقده ١٦٦٢٩ نفوس جامع ودر سعادت جاده سی اوزرنده واقع اولدیغندن مرور وعبوری پك کثرتلی در .

قصبه بسیط برمحلده واطرافی برطاقم طاغ وتپه‌جکلرله محاط برکوزل اووه‌ده مؤسس واثمار فواکهی مبذولدر . انجق نظافت جهتنه لایقیله اعتنا اولنه‌مامسی حسبیله هواسی براز اغیرجه‌در .

جوار قصبه ده اعزهٔ کرامدن علمدار نبی صهیب رومی (ر) کرب غازی وسعد ابن ابی وقاص حضراتنك مقامات عالیه‌سیله شیخ صدرالدین عیسی خلیفه ابدال انا بالم سلطان ارضروم سلطان ودها نیجه ذوات دفین خاك مغفرتدر .

قصبه ده طریقت مولویه وقادریه وخالدیه‌یه منسوب برر باب درکاه دخی موجوددر .

تاویوم (tavium) نام قدیمیله چوروم بر اسکی قصبه اولوب الیوم بر اسکی قلعه‌سی درونده ٢١ خانه‌یی شامل برده قلعه محله‌سی واردر .

درون قصبه‌ده جسیم ومنتظم بر حکومت قوناغی ایله حبسخانه وآخور وتلغرافخانه دبوی وخارج بلده‌ده ایکی الای عسکرك استیعابنه کافی جسیم بر قشله وایکی باب دربند وقره‌غول خانه وبری سلجوقیلر زمانه‌عائد اولمق اوزره ١٦٤ جامع ومسجد وایکیبك جلدی متجاوز کتب متنوعه‌یی حاوی ایکی کتبخانه ٨٢٨٣ خانه ٤ حمام ٧ خان ٢١ قهوه‌خانه بردقیق فابریقه‌سی موجوددر.

چوروم قضاسی: ولایتك منتهای شرق شمالیسنده واقع اولوب جنوباً ستغورلو ویوزغاد قضالری وجهات سائره‌دن قسطمونی وسیواس ولایتلریله محدوددر .

اراضیسی یشیل ایرمق حوضه‌سی اولوب برقاچ کوچك صولر قضاداخلنده اخذ منبع ایله‌مذ کور ایرمغه‌دوکیلورلر. محصولاتی حنطه‌شعیر بورچاق‌داری یولاف نخود مرجمك بقله کندیرجهری

[١] چوروم اخیراً سنجاغنه تحول ایلمش اولدیغندن قصبه‌ده لوا مرکزی اولمشدر .

وانواع فواكه وسبزه‌دن ومعمولاتی ایران كاری یوك شال یاموق كوملكك بز واوانیٔ نحاسیه وادوات حدیدیه‌دن عبارتدر .

حیواناتدن ٢٨١٨٦ قیون ٣٩٤١٩ كچی ١٢٠٩٨ تفتیك ٦٨٥٠ قره‌صغیر ٨٠٠ مانده ٥٢٥٠ مركب ٣٢٠ أسب ٥٧ استر ٦٠ دوه موجوددر .

چوروكصو .— ایدین وقونیه وخداوندكار ولایتلری حدودلرینه قریب بر محلده وقره حصار سنجاغی داخلنده اوزونجه ودار بر كولدر .

چهارشمبه .— طربزون ولایتنده جانیك سنجاغنه ملحق قضا مركزی بر قصبه اولوب یشیل ایرمغك منصبنه قریب محلنده ونهرك ایكی ساحلنده مبنی‌در .

قسم اعظمی اسلام اولمق اوزره ١٠ بیكی متجاوز سكنه‌سی ٧ جامع و ٥ مدرسه‌سی بری رشدیه اوله‌رق یدی سكز قدر مكاتب اسلامیه‌سی وبر قاچ خرستیان مكاتبی وبر بیوك صو دكرمنی وسائره‌سی واردر .

نهرده بالق كثرتلی اولدیغندن خاویارجیلق صنعتی ایجه مترقیدر .

قضاسی : ترمه وصامسون قضالری اراسنده وساحلده واقع اولوب یشیل ایرمغك قسم اسفلی قضایی اروا ایدر . قسماً طاغلق وقسماً اووه‌لق اولوب طاغلرنده اورمانلری كنیش وكراسته تجارتی رواجلیدر یتمش بیكه قریب اولان سكنه‌سی میاننده چركس مهاجرنی‌ده واردر .

باشلوجه محصولی توتوندر بونكله برابر محصولات سائره‌سی‌دخی چوقدر . قضانك جنسی محصولاتی ومقدارلری بروجه آتیدر .

بغدای	هكتولیتره	٢٥٤٠
آرپه	»	٤٩٣١٠
مصر	»	٢١٣٩٩٠
پرنج	كیلوغرام	١٠١٧١٠
كویر	»	١٧٢٩٠
فاصولیه	»	١٧٣٧٠٠
فندق	»	٢٥٠
اوزوم	»	١١١٠
جویز	»	٢٥٣٠
قوری اوت	»	٢١٠٦٨٠
سبزه	»	٥٢١١٦٠
میوه	»	١٢٨٩٩٠
بال	»	٤٧٥٠٠
توتون	»	٦٢٤٨٠٠

چهارشنبه .— قسطمونی ولایتنك بولی سنجاغنده حمیدیه نامیله اخیراً تأسس ایدن قضانك مركزی اولوب فیلیاس چایی قربنده وطاغلق بر محلده مبنیدر .

اناطولیده بو اسمده بر قاچ قریه دها موجوددر .

چیتریا .— قبریس اطه‌سنده لفقوشه قربنده از منهٔ قدیمه ده اطه‌نك الك بیوك بلادندن بری اولان

وكيتره ناميله معروف اولان شهرك اسميدر. خدا وندكار ولايتنده

چيتلى — ارطغرل سنجاغنك اينه‌كول قضاسنده واينه‌كول قصبه‌سنه ٢ ساعت اوزاق بر موقعده برقريه‌اولوب ايچندن نبعان ايدن وچيتلى صويى ناميله طبابتده مستعمل اولان معدن صوييله مشهوردر .

چيتلى صويى هاضم وامراض معدويه‌يه غايتله نافع اولوب اوروپانك ويشى صوينه مرجحدر چيتلى صوينك تركيباتنده موجود املحهٔ نافعه بروجه آتيدر ،

درجهٔ حرارتى	١٣,٥
درجهٔ كثافتى	١,٠٠٥

تركيبى

حامض قاربون	٠,٤٧٣	غرام
ثانى قاربونيت سوده	٤,٥٠٦	»
ثانى قاربونيت پوتاس	١,١٤٢	»
ثانى قاربونيت مغنزيا	٠,٣٦٥	»
ثانى قاربونيت كلسى	٠,٣٦٧	»
ثانى قاربونيت حديد	٠,٠٠٥	»
كبريتيت سوده	٠,١٣٢	»
فوسفيت سوده	٠,٠٦١	»
قلور سوديوم	٠,٠٦٥	»
ايود سوديوم	اثار	
سلس	٠,٠٦٠	»
منغانز	اثار	
برليتره‌ده يكون	٦,١٨٧	

حرف الحاء

حاجى بكتاش — آنقره ولايت وقير شهرى لواسنده وقير شهرينه سكز ساعت قدر بعد ومسافه‌ده كائن ناحيه مركزى برقصبه اولوب مشاهير اوليادن حاجى بكتاش ولى قدس سره السامى حضرتلرينك تربهٔ شريفه وخانقاه منيفه‌سنى حاوى اولمغله شهرتشعاردر .

قصبه موقعاً بسيط ووسيع الانحا منظره‌سى لطيفدر .

پير مشار اليه حضرتلرينك خانقاه سعادتلرى غايت مكمل ومنتظم اولوب پوست نشين ايچون صيفيه وشتائيه ايله ددكان ومسافران وتربه‌دارانه مخصوص متعدد حجره‌لر وتربهٔ پيره متصل خانقاهك حوليسنده ايكى باب جامع شريف ومشتملات سائره موجوددر .

دركاهه مخصوص باغ وبغچه‌لر وترلالر وبونلردن ماعدا پوست نشين وچلبيانك اعاشه‌سى ايچون مكمل اوقاف واردر .

بالی سلطان ایله قلندرشاهك تربه‌لری دخی درون قصبه‌ده واقعدر .

قصبه‌نك شرق جنوبی جهتنده خرقه طاغی ومذکورطاغك دامننده حاجی بکتاش ولینك چله خانه‌سی وبرساعت مسافه‌ده آثار کرامت علیه‌لرندن اولان بش‌طاش وجهت‌شرقیه‌سنده وبرساعت مسافه‌ده خانقاهك متفرعاتندن دده باغی دیمکله معروف کبیر بزباغ درونده باغجی دده ایله درویشانه مخصوص متعدد اوطه‌لی کارکیر زاویه‌لر موجود اولوب مذکور باغ موقعاً فوق العاده لطافت افزا وطوپراغنده خاصهٔ نامیه ایسه مشار الیه حضرتلرینك فیض تجلیٔ قدسیانه‌لرینه بر شاهد جلی اوله‌جق مرتبه‌ده خارقه نمادر .

قصبه‌ده ایکی بیکه قریب نفوس واوچیوزدن زیاده‌خانه واون‌بش‌یکرمی قدر دکان موجوددر .

حاجی بکتاش ناحیه‌سی: ۱٤۰ قریه ودرت بشبیك نفوسی جامع اولوب اراضیسی اولدقجه منبت وحبوبات ایله میوه وسبزه محصولی رواجلیدر .

درون ناحیه‌ده بر نوع بلغامی طاش ایله طوزکویی دینلان قریه‌یه اون دقیقه قدر مسافه‌ده حاجی بکتاش مملحه‌سی دینلان طوزله موجوددر .

« مذکور مملحه قیرشهرینه آلتمش بش کیلومتره مسافه‌ده وشرق جنوبیده واقع اولوب قیا حالنده بولنان طوزلرك اك مشهوری وزیاده خالصدرکه سنه‌ده ایکی میلیون قیه‌یه قریب طوز اخراج اولنمقده وبوطوزلرك لذت ونفاستی حسبیله هرطرفجه کسب رغبت ایتمکده‌در .

مذکور طوز تحت الزمین آتی مترو درینلکدن اخراج ایدیلور .

طوزك اخراجیچون مائلی قیولر حفر ایدلمشدر .

بوقیولرك زمینی غایت طار وحرکته غیر مساعد برصورتده ایسه‌ده منحصراً بونکله اشتغال ایدن‌وطوزله‌لردن اون دقیقه بعد ومسافه‌ده بولنان طوزکویی قریه اهالیسی طوز اخراجی عملیاتنده اودرجه کسب ملکه ایتمشلردرکه بومائلی وطار قیولر ایچروسنده قوشارق‌حرکت ایدوب برنفر کونده سکساندن یوز قیه‌یه قدر طوز چیقاره بیلمکده‌در .

شو صوك سنه‌لرده دیون عمومیه ادارهٔسی جانبندن برای تجربه عمودی برقیو آچیلش ولازم کلان ادوات‌تدارك واستعمالنه باشلانلش اولمغله طوز اخراجنده فوق العاده برسهولت حاصل اولدیغی کبی مصارفجه‌ده یوزده اوتوز التی‌رادهٔسنده‌تصرف ایدیله بیلمکده‌در.

شویله‌که کچن ۱۸۸۰ سنهٔ میلادیسنده یوز قیه طوز اخراجی ایچون ایکی غروش طقسان سانتیم وسکسان ایکیده ایکی غروش اون درت سانتیم وسکسان درتده اوچ غروش وسکسان بشده اوچ غروش اون سانتیم مصارف اختیار ایدلمکده ایکن عمودی قیولرك

حفر يله آلات وادوات اخراجيه‌نك استعمالندن طولاني بيك سكز يوز سكسان سكزده كذلك يوز قيه طوزك مصارف اخراجيه‌سى برغروش طقسان يدى سانتيمه قدر تنزل ايتمشدر .

مذكور مملحه‌دن چيقان غايت خالص وشفاف برنوع طوز يك اوقدر مبذول اولمامسى جهتله صرفياتى يالكز مابين همايونه منحصر كبيدر . (انقره ولايتى سالنامه‌سى)

حاجى حمزه .— سيواس ولايتنك اماسيه سنجاغنده عثمانجق قضاسنه مربوط بش ناحيه‌نك بريسى اولوب سكز قريه‌دن مركب ومتشكلدر .

مركزى اولان حاجى حمزه قريه‌سى عثمانجق قصبه‌سندن اوچ ساعت قدر غرب شمالنده وقسطمونى ولايتى حدودنده وقزل ايرمق كنارنده واقعدر .

حارم .— حلب ولايت وسنجاغنده وحلبك اون التى ساعت غربنده وانتاكيه‌نك ٣٥ كيلو متره شرقنده كائن قضا مركزى برقصبه‌در .

مزبور قصبه دها طوغريسى قريه عميق اووه‌سنده و بطاقلق بر محلده مبنى اولديغندن هواسى وخيمدر .

كافه‌سى اسلام اوله‌رق ١٦٣٦ نفوسى بيضى الشكل عتيق بر قلعه ايله بر جامع شريف برحمام اوتوز قدر دكان اوچ صو دكرمنى محتويدر .

قلعه‌سنك بانيسى مجهول ايسه‌ده ملك الظاهر طرفندن تعمير ايدلديكى قپوسنك بالاسنده محرردر .

حارم قصبه‌سيله برساعت مسافه‌ده واقع ارتاح قريه‌سى صليبيون دورنده اك شديد محاربانك محل جريانى اولمشيدى .

قضاسى : شمالاً بيلان وكليس شرقاً جبل سمعان جنوباً ادليب غرباً انتاكيه قضالرى وعميق كوليله احاطه وتحديد اولنمشدر .

اراضيسى عميق اووه‌سى داخلنده بولنمغله بطاقلق ايسه‌ده محصولاتى كليتلى اولوب بغداى، آرپه، دارى، زيتون، نخود، مرجك، توتون، انجير، اوزوم، وآرمود يتشور .

نهر عاصى قضانك غربى حدودينى تشكيل ايتديكى كبى عفرين نهرى دخى شمالنده طقوز كيلومتره قدر بر مجرا تحديد ايدرك عميق كولنه دوكيلور .

بونلردن ماعدا دها برچوق صولر واردركه جمله‌سى عميق كولنه جريان ايدرك مذكور كولك صوينى تزييده خدمت ايدرلر .

قضانك سكنه‌سى همان جمله‌سى مسلم اوله‌رق ٢٤٢٠٠ نفوسدن عبارتدر .

قضاء مزبور باريشا وريحانيه نامنده ايكى ناحيه ايله ١٨٤ قريه‌دن متشكلدر .

فتوح فاروقيه‌دن مار الذكر آرتاح ايله نيزين و سلفين قريه‌لرى وبرچوق معابد ومغاره‌لرى مشتمل اولان دانا قريه‌سى داخل قضاده واقعدرلر .

قضاده ۱۵ جامعشریف ۲٤ مسجد بر باب رشدیه مکتبی ٤۰ قدر مکاتب صبیانیه برباب قاپلوجه ۲٤ خان ۳ شیشه کارخانه‌سی ۷ حمام ۲۳ دکرمن موجوددر .

قضانك باشلوجه معمولاتی سکنه‌سی اولان ترکمنلر طرفندن نسج و اعمال اولنان نفیس و بی نظیر قالیچه‌لردن عبارتدر .

حاصبیا . — سوریه ولایت وسنجاغنده و شامشریفك اون سکز ساعت قدر اوزاغنده قضا مرکزی بر قصبه اولوب اردن نهری توابعندن نهر الحاصبانی نام چای قصبه‌نك یارم ساعت قدر اوزاغندن مرور ایدر .

هواسی معتدلجه ایسه‌ده صویی فنا اولدیغندن صتمه علتنی تولید ایدر.

وقتیله بش آلتی بیك نفوسی جامع ایکن شمدیلرده اوچ بیکدن زیاده اهالیسی یوقدر.

درون قصبه‌ده بر نوع پاموق بزی ایله چارشفلق بز و عبا نسج اولنوب داخل قضا ایله قدس وحوران جهتلرنده صاتیلور. و بونك نسج اعمالیله اشتغال ایدن ایکیوز اللی قدر عمله موجوددر.

حاصبیاده بهر جمعه کونلری قورولور بر پازار واردر .

قضاسی : شامك غربنده و بیروت ولایتی حدودنده اولوب راشیا قضاسی و حوران سنجاغی ایله محدوددر.

اراضیسی طاشلق اولمغله زراعتی آزدر .

مشهور جبل الشیخ اوزرنده طاشدن معمول بر تل لیله صباریه قریه‌سنده آثار عتیقه‌دن آلتمش قدم طول واوتوز قدم عرضنده برهیکل وشوبا والکفیر قریه‌لری جوارنده بولنان طاغلرك اتکنده روماليلر زماننذن قالمه مزارستان مثللو آثار قدیمه واردر.

قضا داخلنده حمر دینلور بر معدن موجود اولوب اوروپاده پك معتبر اولدیغندن بهر صندیغی اوچ لیرایه قدر صاتیلور .

داخل ولایتده دخی بعض صنایعده و اوزوملره عارض اولان قوردلرك دفعنده مستعملدر.

حاصبیا قضاسنده اون بیکی متجاوز نفوس موجود اولوب قسم اعظمی مسلم ودرزیدر .

قضا ۱۷ قریه‌دن مرکبدر.

ایکی صبیان و بر رشدیه مکتبی ایله ۱۱ جامع ۸ کلیسا ٥ مدرسه ۲۷ دکرمن واردر .

حافیق . — سیواس ولایت ولواسنه مربوط بر قضا اولوب مرکزی قوچحصار قصبه‌سیدر .

قصبهٔ مزبوره‌یه متعلق تفصیلات محلنده اعطا اولنه‌جقدر .

حافیق قضاسی سیواس سنجاغنك شمالنده وتوقاد وقره‌حصار شرقی لوالریله سیواس قوچکیری دیوریکی یلدز ایلی قضالریله محدوددر .

قزل ایرمق قضایی اورته‌سندن شق ایت‍‌یکی کبی تجر و بیلانلی طاغلر دخی حدود جنوبیه‌سنی تشکیل ایدرلر .

اراضیسی طاغلق و طاشلق اولمغله برابر منبت محللری دخی واردر .

اورمانلری مرعالری واسع اولوب کلیتلی قیون وصغیرلر بسلنور .

۶۵۷۶۳ نفوس ایله ۱۷۵ قریه‌یی جامع اولوب قرای مزبوره ۱۶ ناحیه‌یه منقسمدر .

۱۱۱ مکتب ۱۶۵ جامع و مسجد ۲۰ کلیسا و مناستر ۷۶ دکرمن موجوددر .

خانیه .— کرید جزیره‌سنک مرکز اداره‌سیدر .

شهر جزیره‌نك قسم غربیسنك ساحل شمالیسنده و سوده لیمانی وجوده کتورن اقر و تیری شبه جزیره‌سنك جهت غربیه‌سنده وقلادیو نهرینك صاغ ساحلنده وپارس نصف النهارینك ۴۰ درجه ۲۱ دقیقه شرقنده و ۳۵ درجه ۳۰ دقیقه عرض شمالیده واقعدر .

شهر قرون وسطی اصولی اوزره بر سور ایله محاط اولوب سورك ایکی عدد قپوسی موجوددر .

ابنیه‌لری وندیکلیلر زمانی اخطار ایدن طرز قدیمده و سوقاقلری عموماً طار و دولاشیقلیدر .

لیمانی دکز طرفندن برطاقم دوکوتی قیالر اوزرینه مؤسس بر دیوار ایله محاطدرکه مدخلنك برجهتنده فنار دیکر جهتنده برقلعهٔ مستحکم موجوددر .

سدك طولی ۳۷۷ متره امتداد ایدرك وندیکلیلرك آثاری ایدوکی معلومدر .

لیمانی دائما اجنبی تجارتنه کشاده اولوب طرابلس غرب مصر یونانستان ایتالیا و فرانسه خطلرینه ایشلیان بالجمله سفائن تجاریه و پوسته واپورلرینك اوغراغیدر .

خانیه شهری کرید حکمدارانك اك اسکیلرندن اولان کیدونك اثر بناسی اولوب مومی الیه اسمنه نسبتله کیدونیا نامنی ویرمش . و بر چوق وقتلر خانیه شهری جزیره‌نك اوچ بیوك بلادینك بریسی اولمش ایدی .

کیدونیا شهر قدیمنك خرابه‌سی الیوم اطراف شهرده موجوددر .

روما اداره‌سنده بولندیغی زمان دخی یعنی ۶۹ تاریخ میلادیسنده بنه خانیه اهمیتنی محافظه ایتمشدر .

۱۲۵۲ تاریخ میلادیسنده خانیه یکیدن وندیکلیلر معرفتیله تجدید وتحکیم اولنمش و اره‌سی چوق کچمکسزین یعنی ۱۶۴۵ سنهٔ میلادیسنك اغستوسك یکرمی ایکیسنده ید عثمانیایه انتقال ایلشدر .

خانیه ذکر اولندیغی زمان فاتح شیر صولتی اولان غازی یوسف پاشانك نام جلادتی خاطره کلمك طبیعیدر .

خانیه‌ده ۱۹۰۰۰ نفوس ۲۲ جامع ومسجد ۶ تکیه ۳ کلیسا ۲ حاوره ۱۳

ملل مختلفه‌یه مخصوص مکاتب بری عسکری اولمق اوزره اوچ خسته خانه ۲ قشله ۳ حمام ۱ طوبخانه موجوددر.
اقروتیری شبه جزیره‌سنک شرقنده کائن سوده لیمانی دولت ترسانه‌سنی حاوی وآق دکز دونتماسنک مرکزی اولدیغی کبی بر چوق دول اجنبیه فیلولرینک دخی اوغراغیدر.

برسنه ظرفنده حانیه لیمانه امد شد ایدن سفاینک مقدارینی مبین جدولدر: [۱]

قاررسمی	طونه: یکون	طونه: یلکنلی	طونه: واپور	عدد سفاین: یکون	عدد سفاین: یلکنلی	عدد سفاین: واپور	باندره
غروش	۱۶۷۲	»	۱۶۷۲	۲	»	۲	المانیا
	۱۶۵۲	۵۳۸	۱۱۱۴	۸	۶	۲	انکلتره
	۷۸۶۶۰	۵۸۳	۸۸۰۷۷	۱۰۲	۳	۹۹	نمسه
	۹۱۲	»	۹۱۲	۱	»	۱	دانیمارقه
	۶۹۱	»	۶۹۱	۲	»	۲	اسپانیا
۳۳۵۸۴	۷۹۴	»	۷۹۴	۱	»	۱	فرانسز
	۱۸۸۸۴	۲۶۸۴	۱۶۲۰۰	۱۴۰	۹۷	۶۱	یونان
	۱۰۰۳	۱۰۰۳	»	۳۰	۳۰	»	ایتالیا
	۶۸۰	۶۸۰	»	۴	۴	»	قره طاغ
	۹۸۹۵۸	۱۲۳۹۰	۸۶۵۶۸	۶۷۹	۵۵۰	۱۲۹	عثمانلی
	۱۸۸	۱۸۸	»	۶	۶	»	سامین
	۱۰۸	۱۰۸	»	۲	۲	»	تونس
	۲۵۳	۲۵۳	»	۲	۲	»	اسوج نوروج
۳۳۵۸۴	۲۱۴۴۵۵	۱۸۴۲۷	۱۹۶۰۲۸	۹۷۹	۶۸۲	۷۹۷	یکون

حانیه سنجاغی: کرید ولایتی ترکیب ایدن بش لوانک بریسی اولوب اطه‌نک قسم غربیسندن عبارتدر.
باشلوجه محصولی لیمون پورتقال زیتون و زیتون یاغی ایله اوزوم وصابوندر.
لوانک تجارتی انکلتره المانیا خطهٔ مصریه وروم ایلی واناطولی وعربستان ایله ایتالیاروسیه رومانیاواسطه‌سیله‌در.
اخراجات سنویه‌سی ۴,۸۳۰۰۰۰ فرانق وادخالاتی ۴,۹۷۵۰۰۰ فرانقدر.

[۱] ترکی دازی نام کتابدن اخذ اولنمشدر.

لوانك سكنهٔ موجودهسی ٢١٥٩٨ اسلام ١٧٤٤٩ روم ٣٢٤ قاتوليك ١٩٧ پروتستان ١٥ يهودی ٥٢٥ اولمق اوزره ٦٥٧٨٧ نفوسدن عبارتدر.

تقسيمات ملكيهسی: سنجاغی ٣ قضا ايله ٦ ناحيهيی جامعدر:

قضا	نواحی	قرا
(١) كيدونيا	ياليوحورا قاتليانو كدانو	٤٨
(٢) كيسامو		١٦٥
(٣) سلينو	لاقوس آليكيا پروليا	٦٩

حبرون. — (hebrôn) قدرشريف سنجاغنده قضا مركزی برقصبه اولوب خليل الرحمن ناميله دخی ياد اولنور.

قدسك سكز ساعت قدر غرب جنوبيسنده واسكلهسی اولان غزهنك اونبر ساعت قدر شرقنده وبيت لحم قصبهسنك بش فرسخ جنوبنده كائن ارض فلسطينك بلاد قديمه ومشهورهسندندر.

جبل خليل ناميله معروف اولان بر طاغك اصدارنده واقع اولوب خانهلری صيق وسوقاقلری طاردر.

١١ بيك قدر سكنهسی ٤٠٠٠ خانهسی ٢٢ حمامی وسائرهسی واردر.

شهرك اسكی اسمی (آربا arba) اولوب تاتيردن يدی سنه اقدم بنا اولنمشدر.

ابراهيم عليه السلام حبرونده توطن وحرمی ساره ايله اوغللری يعقوب واسحاق عليهما السلام وحرم واولادلری وكنديلری دخی جبل خليلك اتكندهكی حجره قربندهكی غازده دفن اولنمشلردر.

حضرت داود عليه السلام سيون قلعهسنك فتحنه قدر حبرونده اقامت ايلمشيدی. وبعدالنفی يهوديلرك اسكان ايتدكلری شهرلرك برسيده حبرون اولمسی مظنوندر.

حبرون زوما ادارهسنه كچدكده جنرال (سره آليزه) طرفندن مستحفظين اعدام وشهر احراق بالنار ايدلمشيدی.

اهل صليب وقتنده حبرون بر پسقپوساق اولوب سنت ابراهام ناميله مشهور ايدی.

پيغمبران عظام حضراتنك مراقد منورهلری اوزرندهكی مسجد الخليل نام معبدك اسمی مؤخراً شهره تعميم اولنهرق خليل الرحمن نامنی آلمشدر.

شمديكی اهاليسی كاملاً اسلام اولوب انجق ايچلرنده بر مقدار جزئی يهودی دخی موجوددر.

روايته نظراً مسجد الخليل حضرت سليمان عليه السلامك بناسی اولوب ملوك مصريهدن ملك الظاهر و برقوق وامثالی طرفندن تعمير وتوسيعنه همت اولنمش و بالذات زيارت ايدن ياوز سلطان سليم خان حضرتلری دخی تعمير وتجديد وسلطان محمودخان ثانی حضرتلری دخی عمارت و مشتملات علاوهسيله اعمار ايلمشدر.

قصبه باغلق و بغچه‌لك اولوب نار و اوزومی مبذولدر . جبل الخلیلك صغوق و لذیذ صولری قصبه‌یه قدر جریان ایلر . اهالئ مملکت شافعی المذهب اولوب عربجه ایله متکلمدرلر .
حبرون قضاسی : شرقاً بحرلوط شمالاً قدس قضاسی جنوباً بادیه وغرباً غزه قضاسیله محاطدر .
اهالیسی ۲۷ بیك نفوس اولوب شجاعت وجسارت ایله مشهوردرلر.
اراضیسی گرچه قابل زراعت وفلاحت ایسه‌ده سکنه‌سی اکوب بچمکه چندان التفات ایتمدکلرندن حاصلاتی انجق محلنه کفایت ایده‌بیلور .
مع هذا زیتون ایله اوزومی مبذولدر.
اعلا جنس عرب آت وقسراقلریله جبل خلیلده برجنس غایت ایری کچیلر بسلنورکه بو کچیلرك دریلری طلوم صورتیله صویله‌رق اطرافه ارسال وبو جهتله ایجه بر استفاده استحصال اولنور .

حبسمانه . ــ طربزون ولایت وسنجاغنده اردو قضاسنه ملحق ۲۹ قریه‌یی جامع برناحیه‌در .

حبشی . ــ مکهٔ مکرمه‌نك آلتی میل قدر شرق جهتنده کائن برجبلك اسمیدرکه احابیش قریش نامیله یاد اولنان قبیله بوطاغه منسوب ایدی.
ابا بکر الصدیق رضی الله عنهك مخدومی جناب عبدالرحمن بو طاغده فجأةً ارتحال بیورمشدی .

رقه قربنده وقعهٔ

حبیش . ــ صفین ده عساکر جناب حیدردن رتبهٔ شهادتی احراز ایدن ذواتك مقابرینی حاوی برمحلدر.

حجاز . ــ جزیرة العربك سمت غربیسنك قسم شمالیسنه ویریلان اسمدر .
بوخطهٔ مبارکه شمالاً ارض فلسطین غرباً بحراحمر جنوباً قطعهٔ یمانیه‌دن عسیر سنجاغی ایله محاط وشرقاً نجد وشمر وبرالشام بادیه‌لرینه قدر ممتد اولور .
حجازه حجاز نامنك تسمیه‌سی قطعه‌نك تهامه دینلان قسمیله نجد آراسنده حاجز بولنمسندن ایلرو گلمشدر .
حجاز اراضیسی طبعاً یکدیکرندن متفرق اولمق اوزره ایکی قسمدر .
قسمین مذکورندن بریسی جبل سراة دینلان اصل حجازدرکه جبل مذکور اوزرنده مرتفع برخطه‌در . دیکری تهامه نامیله معروف اولوب جبل سراة ایله بحراحمر بیننده شمالدن جنوبه قدر امتداد ایله تهامه قسمی یمن قطعه‌سنده دخی امتداد ایتدیکندن تهامهٔ حجاز وتهامهٔ یمن نامیله ایکی قسمدن عبارتدر.
شمالده بحراحمرك منتهاسندن بدأ ایدرك ٤٠ : ٨٠ میل عرضنده باب المندبه قدر امتداد ایدن برمنطقهٔ منحطه‌دن عبارت اولان تهامه قطعه‌سی عمومیتله قومسال والحاق برچول حالنده اولوب شرق جهتی جبل سراة ایله تحدید اولنمشدرکه برسلسلهٔ طویله‌دن عبارت

اولان جبال مزبوره‌نك اك مرتفع
نقطه‌سی خطهٔ حجازیه‌ده مكهٔ مكرمه‌نك
اون ایكی ساعت قدر شرق جهتنده كائن
ایكی بیك متره مرتفع جبل كرادر .
جبل احد ایله جبل طی دخی حجازك
نقاط مرتفعه‌سندن معدوددرلر .
سراة طاغلری اوتدن واغاجدن
عاری چیلاق قیالقلردن عبارت ایسه‌ده
جبل كرا آقار صولری وبدیع المنظر
اورمانلری حاویدر .
جبل كرانك ذروه‌سنده واقع هدی
نام قریهٔ لطیفه خطهٔ حجازیه‌یی تشكیل
ایلیان صحاریٔ وسیعة الانحانی الابیلدیكنه
پیش انظاره وضع ایلدیكی كبی متعدد
چاغلیانلر تشكیل ایدن لطیف وغایت
صغوق صولری دخی شاملدر .
حجازده نهر دینله‌جك قدر آقار
صولر یوق ایسه‌ده كرك جبل طی واحد
وكرك جبال سائره‌دن اینان برخیلی
موقت الجریان صولر آشاغیلرده باغ وبغچه
وبوستانلری سقی واروا ایدر علی الاكثر
قوملره كومیله‌رك نهان اولدقلری كبی
دخی دكزه قدر ایترلر .
مشهور صولر مثنی ، سویله ، جبل
كرا ، وادیٔ فاطمه ، سیل كبیر ، مثللو
دره‌جكلردر .
حجاز سمتنده طائف ایله جبل كرا
اوزرنده كی مواقعك هواسی سرین
ایسه‌ده سائر طرفلر علی الخصوص تهامه
جهتی غایت شدید ویاقیجی بر حرارته
مالكدر .

یازموسمنك حرارتی مساوی عرضده
بولنان ممالكه نظراً زیاده شدیددر .
ایام شتاسی اناطولینك وروم ایلینك
ایلك بهاری كبیدر .
بووادیده بریغمور وبرده بیوست
موسمی اولوب موسم بارانده یغمورلر
دوشمسی متعاقب اورته‌لق یشللنور
وقوملرك منظرهٔ قسوت انكیزی غائب
اوله‌رق اورته‌لق برقالیچهٔ خضرا هیئتی
اكتساب ایلر . انجق برمدت جزئیه
ظرفنده شدتلی و سوركلی روزكارلر
اسمكه باشلیه‌رق اورته‌لغك او شكل
زمردینی محو اوله‌رق منظرهٔ سابقه
عودت ایلر .
حجازده اسن روزكارلرك اك
شدتلیسی ومضری سام یلیدر .
حجاز قطعه‌سنك طاشلق اولمسی
ویاغمورلرك ندرتی جهتیله محصولاتی آز
اولوب اك زیاده حاصل اولان حنطه
وآرپه بیله دفع احتیاجه كفایت اتمكده‌در .
بناءً علیه سكنه‌سی بومبای بصره
ومصر جهتلرنده ذخیره جلبی
مجبوریتنده‌درلر .
حجازك اك مهم محصولی خرمادر .
بناءً علیه طاغلرده وتهامه ایچنده
بعض وادیلرده منبت طوپراقلی وآقار
صولی یرلر واردركه اورالرده هردرلو
محصولات یتشدیرلمكده‌در .
مع مافیه قومسال یرلرده حیواناتی
اداره ایده‌بیله‌جك صورتده نك توك
یشیللك بولندیغی كبی برخارقهٔ طبیعت

اولمق اوزره مكۀ مكرمه جوارنده كی قومسال واديلرده ياز وقيش دائما قاوون وقارپوز بولنور .

صولرينك كثرتی وهواسنك لطافتی مشهور اولان طائفده اوزوم ، اريك ، نار ، آيوا ، شفتالی ، بادم ، جويز ، قره‌طوت ، انجير ، زردالی ، ليمون ، تورنج ، موز حاصل اولور .

جبل ثورك جنوب جهتنده حسينيه ناميله معروف اولان بر محل فرحفزاده حيوانات ايچون يونجه اوتی ايله خرما قارپوز وهرنوع سبزه يتشور .

حواليده عربان دوره دينلان بغدای ودخن زرع ايله تدارك معيشت ايدرلر .

اشجاردن تهامه‌ده : خرما ، طوت ، نبك ، ايلغين ، قنا ، تمر هندی وجبل كراده آرديچ ، يبانی بادم ، يبانی ياسمن ، يبانی زيتون اغاجلری واردر .

حيواناتدن حجاز خطۀ مباركه‌سنده قيون ، كچی ، دوه ، آت ، مركب ، استر ، هجين ، اينك ، اوكوز موجوددر .

وحشی حيوانلردن يبان اوكوز و مركبی و يبانی كچی ايله طوشان ، كيك ، تلكی ، صرتلان ، قورد ، ميمون وقپلانه مشابهت تامه‌سی بولنان وانسانله موانستی درجۀ امكانده اولان فهد وانواع طيور ايله ييلان ، عقرب ولاديغ ناميله وادیٔ فاطمه‌ده كثرتله مشاهده اولنه‌رق صوقديغی انسانلری درحال هلاك ايدن برنوع اورمجك موجوددر .

اهالی و السنه : حجاز اهاليسی عموماً اسلام اولمق اوزره ايكی بچق ميليون تخمين ايديلور . اهالیٔ مذكوره قوم نجيب عربدن عبارت اولوب جمله‌سی لسان عربی ايله متكلم ايسه‌لرده حرمين الشريفين اهاليسی ميانده تركجه بيلنلرده آز مقدارده دكلدرلر .

خطۀ مباركۀ حجازيه‌نك ظهور اسلامدن چوق اول اهميتی تقدير اولنمش ايدی .

اهالينك فصاحت و بلاغتی وسكنه‌سنك عربان سائره‌يه وجوه متعدده ايله تفوقی هله كعبۀ معظمه كبی عربانك ملجاء ومرجعی اولان برموقع مقدسه مالكيتی جهتيله حجاز قطعه‌سی بر محترم محل اولمق اوزره طانمش ايدی .

اسلامك ظهوری حجازك شعشعۀ اقبالنی تزييد ايدرك مدينۀ منوره عصر سعادتدن اعتباراً عموم عالم اسلاميتك مركزی اولمش ايدی ..

مكه‌نك فتحی دخی اسلامله برمرجع معنوی تدارك ايتمش ايدی .

خلفای راشدين دوری ختامنه‌قدر مركز خلافتی شامل اولديغندن اسلام عالمنك قلبكاهی حجاز طانمشدر .

ملوك امويه شامی وعباسيلر بغدادی مقر خلافت اتخاذ ايتمشلر ايسه‌ده ينه حرمين محترمينك تعمير و تجديد وترتيبنه وسكنۀ محترمه‌سنك انفاق و اعاشه‌سنه جانب خلافتدن صرف همتدن كيرو طورلمز ايدی .

حجاز خلافت عباسیه‌نك دها ایلك دورلرنده ملوك طوائفدن بعضیلری اداره‌سنده بولنمش واواخر ایامنده ملوك مصریه‌یه انتقال ائلشدر .

ملوك چراکسه الندن غازی یاوز سلطان سلیم خانك مصری الدقلری زمان حجاز قطعه‌سی دخی بالطبع عثما-نلیلره انتقال ائلشدی که بو انتقالی شریف مکه بولنان ابو البرکات حرمین محترمینك انحتارلریله اهالینك اطاعت و تابعیتی مشعر محضر تقدیمیله ارائه ایتمشدر .

سلاطین عظام عثمانیه حضراتی ملوك اسلافدن قات قات زیاده همتلر صرفیله حرمین محترمینی اعمار و تزیین و حد وحسابه کلمز وقفلر تخصیصیله سکنهٔ بیت اللهی مستغرق انعام ایدرك خادم الحرمین الشریفین عنوان جلیلنی بحق اکتساب ائلشلردر .

حجاز قطعه‌سی ادارهٔ عثمانیه‌یه کچدکدن صکره کاه جده بکلکی نامیله وکاه حبش ایالتنه التحاقاً اداره اولنمش و ولایت اصولنك تأسیسنده حجاز ولایتی نامیله آیروجه بر ولایت اعتبار قلنمشدر .

شمدیکی حالده حجاز ولایتی مکهٔ مکرمه — مدینهٔ منوره — جده نامیله اوچ لوادن عبارت اولوب مکهٔ مکرمه سنجاغی : طائف — تمنار — قرن — نجران — مر الظهران — عکاظ — منجره — کشه — جبرش — سراة — نم — عك — حنکان — وبش — وادیٔ نخله — ذات العراق — بلیل نواحیسنی ومدینهٔ منوره سنجاغی : مدینه و ینبع البحر قضالریله خیبر و الوجه ناحیه‌لرینی و جده سنجاغی دخی لیث ، جده قضالریله رابغ ناحیه‌سنی جامعدر .

حجاز ولایتنك مقر صیفیسی طائف ومقر شتویسی مکهٔ مکرمه‌در .

حجازك اداره‌سی والی‌یه وامیر مکه اولان شریفه عائددر .

حجر . — جزیرة العربك شمال غربیسنده شام شریفدن مدینهٔ منوره‌یه کیدن طریقده دارالحمرا ایله علا نام منزللر اراسنده واقع برمحل اولوب مداین صالح و قرای صالح و عدال نامریله دخی معروفدر .

بوراسی قوم صالح علیه‌السلام اولوب طریق عصیانده دوام ایتدکلری ایچون معضوب ربانی اوله‌رق صیحهٔ جبریل امین ایله هلاك اولان قوم ثمود دیارندندر .

بهجة المنازلك روایتنه نظراً ثمود قومنك یکپاره طاشدن مصنوع اولان بنالری الآن موجود وغیر مسکوندر قلعه و برکه‌سی و قلعه درونده جسیم برقیوسی واردرکه حجاج ایچون برکه‌یی بو قیودن طولدیررلر . خلیل الرحمن قصبه‌سی وعلا یقین اولدیغندن طورنج و پورتقال وطاتلی لیمون و بالجیق خرماسنی کتوروب حجاجه بیع ایدرلر .

قوم صالحك متمکن اولدیغی بنالر

وقیولر مشهور اولوب صولرینی ایچمك متهیدر . و بوراده قبة الحجه‌دینور بر تپه واردر و بنالر اولان تپه‌یه اثالیب دیرلر ومرتفع برمحلده جناب صالح علیه‌السلامك طاشدن اویولمش مسجدی الآن مشاهده اولنور .

رسول اکرم صلی الله علیه و سلم افندمز حضرتلری غزای تبوکه تشریف بیوردقلرنده بورادن کچدکلری زمان سرعتله مرور ایچون امر بیوردقلری مرویدر .

حجر . — یمنده برقصبه اولدیغی کتب عربیه‌ده مذکوردر .

حجور . — یمنده حدیده سنجاغنه ملحق برقضانك اسمیدر . اراضیسی مرتفع ومنبت اولوب حاصلاتی چوقدر .

حجه . — یمن ولایتنده مرکز سنجاغنه ملحق برقضا اولوب ٤ ناحیه ایله ٣٩ قریه‌یی جامعدر . مرکز اداره‌سی حجه قصبه‌جغی‌در .

حدباء . — موصلك نام دیگریدر . موصل ماده‌سنه مراجعت اولنه .

حدث . — ملاطیه حوالیسندن اوائل دور اسلامده اشتهار ایتمش وبرقاچ مهم وقایع حربیه‌نك محل جریانی اولمش برموقع مستحکمك اسمیدر .

ایلك فاتحی زمان فاروقده حبیب مسلمه ونهایت دفعه روملردن استرداد ایدن سیف‌الدوله‌در .

حده . — حجاز ده جده ایله مکهٔ مکرمه اراسنده کائن برمحلدر .

حده . — یمن ولایتنك عسیر سنجاغنده بر قلعه‌نك اسمیدر .

حدیبیه . — مکهٔ مکرمه‌یه قریب بر قریه ویاخود بر آغاج وقویونك اسمی اولوب هجرتك بشنجی سالنده نبیٔ ذیشان افندمز (صلعم) حضرتلرینه صحابهٔ کرامی طرفندن مذکور آغاج تحتنده عقد بیعت اولنمشیدی . وقعه‌نك صورت جریانی شو یولده‌در :

اشرف مخلوقات افندمز حضرتلری برکیجه عالم منامده داخل حریم حرم جناب کبریا اولوب مفتاحلرینی اخذ وطواف کعبه ایله وقفهٔ عرفاتی ادا بیورمش اولدقلری جهتله ایرتسی کونی بورؤیای صادقه‌یی اصحاب کزینه نقل وبیان ایله بو مقصوده وصول بوسنهٔ مبارکه‌ده میسر اولمق اعتقادینه ذهاب بیورلدیغنه بناءً هجرت سته‌نك آلتنجی سنه‌سی ذی‌القعده‌سنده مجرد عمره نیتله رسول اکرم حضرتلری بیك درتیوز قدر اصحاب کرامیله مدینهٔ منوره‌دن ودشمن ایله قطعیاً محاربه ایدلمامك نیتله صحابهٔ مومی‌الیهم یالکز برر سیف استصحاب بیورمشلرایدی . اثنای راهده عسفان نام محله مواصلت بیورلدقده برقاچ کون اقدم احوال قریشی تجسس

قصدیله جانب مكۀ مكرمه‌یه كوندرلمش اولان بشر بن سفیان عودتله قریشك حركت رسالتپناهی‌یی اولجه استخبار ایدرك احابیش وثقیفه قبیله‌لرندن تدارك ایتدكاری كلیتلی عسكر ایله مكه‌دن چیقوب ذی طوا نام محلده اردو قورمش اولدقلرینی وطلیعۀ عسكر اولان خالد بن ولیدی ایكیوز قدر سواری ایله كراع الغمیم نام محلده اقامه ایلدكلرینی خبر ویرمش ایدی .

بونك اوزرینه سپهسالار كتیبۀ مؤمنین افندمز حضرتلری ایلرویه طوغری حركت ایله خالدك پیشگاهنه واصل اولدقده اصحاب كرامیله اوكله نمازینی ادا ایتمش وایكندی نمازینی ادا ایده‌جكلری زمان خالدك هجومه قرار ویردیكنی جبریل امین وحی ایله بیلدرمش اولدیغندن لاجل الانتباه اول موضعده صلاة خوف ادا قلنمشدر .

خالدك موقعنك اهمیتی جهتیله طریق دیكر تحریسنه تشبث اولنه‌رق ناحیه بن جندب دلالتیله دیكر بر صعب العبور یولدن حركت اولنه‌رق خالدك موقعنك ارقه‌سی آلنمش اولدیغندن سواریان دشمن فراره قرار وكیفیتی دشمنه اخبار ایلمشدر .

قافلۀ سعادتك حدیبیه‌یه وصولنده زیر ران سعادتده بولنان قصوا نام دوه چوكمش وهرنقدر صقیشدیرلمش ایسه‌ده یرندن قلدامشدركه بو كیفیت بوسنه كعبه علیانك زیارتی صحابۀ كرامه میسر اوله‌میه‌جغنه دلالت معنویه اولمغله همان اول محلدن ایلرویه حركت اولنمیوب یولدن انحراف ایله حدیبیه‌ده‌كی قیونك كنارنده نصب خیام آرام اولندی .

قیونك صویی توكندیكی حالده مجرد معجزۀ جلیلۀ محمدی اثری اولمق اوزره اولدرجه تزاید ایتمشدركه جمله خلق ایچوب استعمال ایتدیكی وحیوانات صولاندیغی حالده ینه طاشوب دوكیلور ایدی .

خلاصۀ كلام رسول اكرم حضرتلری اصحاب كرامیله بعد المسافره بوسنه‌لك ادای عمره‌دن فراغت ایله ایرتسی سنه مكۀ مكرمه‌یه اسلاملرك دخولنه وبو اثناده قریشك مكه‌دن طشره چیقاروب شهری اوچ كون تخلیه ایتملرینه دائر قریش ایله عقد صلح ایدلمش وعهدنامه‌یه شروط سائره دخی درج ایدیله‌رك وصحابۀ كزینك صحابتنده بولنان قربانلر طلباً لمرضاة الله اوراده ذبح اولنه‌رق جانب مدینه‌یه عودت اولنمشدر .

اصحاب كزینك بوكره بویله‌جه ادای عمره شرفندن محرومیتله عودتلری بك زیاده كوجلرینه كیتمش ایسه‌ده اثنای عودتده كراع الغمیم نام محلده سورۀ جلیلۀ فتح مكه شرف نزول ایدرك فتح مبین مكۀ مكرمه مژده‌سیله یأس وكدرلری مبدل سرور اولمشیدی .

حدیثه .— موصل وشام جوارنده ونهر فرات اوستنده كائن اوچ قریه‌نك اسمیدركه برنجی‌یه

حديثة الموصل، ايكنجى حديثة الفرات،
اوچنجى يه حديثة حرش ديرلر .

حديده .— ساحل بحر احمرده يمن خطه سنك اسكله سى
ويكانه مخرج تجارتيدر .
شهر يمن ولايتنه تابع لوا مركزى
يمنك مركزى اولان صنعانك اوتوز
ايكى ساعت قدر غربنده واقعدر .
ليمانى غايت صيغ اولديغندن سفائن
جسيمه ساحله تقرب ايده مز .
اهاليسى يكرمى بيكى متجاوز وتجارتى
خيلى رواجلى، ابنيه لرى مرتفع وكاركير
وچارشوسى مكملدر .
وقتيله يمنك اك معتنا اسكله سى وقهوه
اخراجاتنك مركزى اولان مخانك
(مخ اليمن) تجارتى بوكون حديده يه
انتقال ايلشدر .
حديده سنجاغى جبل سراده كائن ايكى
قضا مستثنا اولمق اوزره تهامه يمنك
بر قسمندن عبارت اولوب شمالاً عسير
شرقاً صنعا جنوباً تعزلوالريله محدوددر.
اراضيسى صيجاق ايسه ده منبت
ومحصولاتى كثيردر .
جبلدن كلان مياه برخيلى مدت
جرياندن صكره على الاكثر قوملره
باتوب غائب اولورلر .
حاصلاتى دوره، مصر، سيسام،
بقلا، مرجمك، خرما وسائره ايله باموق،
توتون، چويد وجبل سرانك تهامه يه
متوجه اولان اصدارنده حاصل اولان
نفيس قهوه يه منحصردر .

سواحلده كى جزايرده اينجو ايله باغه
چيقارلمقده در .
اداره جه : حديده ـ زبيد ـ لحيه
ـ زيديه ـ جبل ريمه ـ حجور ـ بيت
الفقيه ـ باجل ـ ابو عريشى ناملريله
طقوز قضايه تقسيم اولنمشدر ومذكور
قضالردن حديده قضاسى قمران وجبل
برع ناحيه لرينى و زبيد قضاسى حبس
وصاب العالى و صاب الساقل ناحيه لرينى
ولحيه قضاسى زهره ناحيه سنى و زيديه
قضاسى بنى قيس ناحيه سنى وجبل ريمه
قضاسى جعفريه كسمه سفليه نواحيسنى
و حجور قضاسى عبش، حرض، اتهم،
عاهم، خمسى، فاره ناحيه لرينى باجل
قضاسى ملحان، حفاش و ابو عريش
قضاسى جيزان ناحيه لرينى مشتملدر.

حديله .— خطۀ يمانيه ده جبل سراة اوزرنده وصنعانك شرق
شمالنده اسكى قصبه نك اسميدر .

حراء .— (جبل) مكۀ مكرمه نك اوچ ميل اوزاغنده بر
طاغ اولوب نبئ آخر الزمان افندمز
حضرتلرى قبل النبوه جبل مزبورده كى
غارده خلقدن انزوا و اختيار عزلت
ايله مشغول عبادات و طاعات اولور
ايدى. و نبوتلرينى دخى جبريل امين
جبل مزبورده تبشير و (اقراء)
سورۀ جليله سى تعليم بيورمشدى .

حراز .— قطعۀ يمانيه ده و صنعا سنجاغنده برقضا اولوب
جبل سراة اوزرنده وباجل ـ كوكبان ـ
آتش ـ صنعا قضالريله محدوددر.

اراضیسی عارضه‌لی ومنبت ومیاه جاریه‌سی کثیر وحاصلاتی متعدد وچوقدر ۳ ناحیه و ۲۰ قریه ایله ۳۰ بیکی متجاوز نفوسی شاملدر.

حرام . — مسجد الحرام ماده‌سنه نظر بیوریله .

حران . — حلب ولایت و اورفه سنجاغنده و اورفه‌نك یدی سکزساعت‌قدر جنوب شرقیسنده جلاب صویی اوزرنده و مسکنه‌دن کلان طریقك منتهاسنده کائن بر قریه اولوب قدیماً پك مشهور وتاریخ مقدسده مذکور برشهر ایدی‌که الیوم خرابه‌سی موجوددر .

بوشهرصابئیلرك مواقع مقدسه‌سندن اولوب تل ابراهیم نام تپه‌ده هرمس نامنه بر هیکل عظیم وهیاکل سائره موجود ایدی.

جناب ابراهیم خلیل الله حضرت لوطك پدری هاران ایله برلکده بو شهره هجرت ایتمش اولدقلرندن‌هارانك نامنه نسبتله توسیم قلنمش‌در.

اوائل دور اسلامیه‌ده و خلافت فاروق اعظمیده عیاض ابن غنم یدیله فتح و تسخیر اولندیغی اثناده دخی معموریتی باقی ایدی .

حارانده مشاهیر حکما وعلمادن بر چوق ذوات یتشمش وعلوم وفنونك ترقیسنه خدمات کثیره‌لری سبقت ایتمشدر .

احمد بن یونس وعمربن یونس ایله المغیث الکبیر نام دوای مؤثرك موجدی حرانی نام طبیب حاذق حرانده یتشمشلردی .

حرب . — (عربانی) بنی حرب ماده‌سنه نظر اولنه .

حرب . — خطهٔ یمانیه‌ده وصنعا حجاجی طریقنده بر قصبه‌در .

حربی . — بغداد ایله تکریت‌مابیننده بر قصبه اولدیغی بعض کتب عربیه‌ده ذکر اولنمشدر .

حرزم . — جزیره قراسندندر.

حرمین . — مکهٔ مکرمه ایله مدینهٔ منوره‌یه ویریلان اسمدر .

حریم . — (دارالخلافه) و (طاهری) بغدادك محلات قدیمه‌سندن ایکی محله‌نك اسملری ایدی.

حرامون . — واسط شهری محلاتندن ایدی .

حسن قلعه . — ارضروم ولایت و سنجاغنه تابع پاسینلر قضاسنك مرکزاداره‌سی اولوب مشهور برایلیجه‌سی واردر ارضرومدن ایرانه منتهی اولان جاده حسن‌قلعه‌دن کچر و اراس نهری قصبه‌نك کنارندن مرور ایلر .

شاعر شیرین زبان نفعئ معجز بیان بو قصبه‌یه منسوبدر .

حصار . — (آناطولی حصاری) بوغاز ایچنك اناطولی

یاقه‌سنده وقندیللی ایله کوکصو اراسنده کائن بر موقع اولوب قلعه‌سی یلدرم بایزید خان طرفندن استانبول محاصره‌سنی تسهیل ایتمك اوزره بوغازکسن نامیله انشا اولنمشدر .

بونك مقابلنده واقع اولوب فاتح سلطان محمد خان مرحوم طرفندن ینه استانبول محاصره‌سنك مقدمه‌سی اولمق و بوغازدن جنویز کمیلرینك امدادینه ممانعت ایتمك اوزره انشا قلنمش اولان قلعه‌نك اسمی دخی روم ایلی حصاریدر .

حصارلر اراسنده بوغازك عرضی اك زیاده طار اولوب همان ۸۰۰ متره‌یی کچمز .

اسکی حصار .— ککبوزه جوارنده خرابه‌سی موجود برقصبه‌نك اسمیدر .

حصار .— (پیکار—) ادرنه ولایتنك قرق کلیسا و سنجاق و قضاسنده ناحیه مرکزی بر قصبه اولوب قرق کلیسانك شرق جنوبنده و پیکار حصار نام صویك قربنده واقعدر .

حصار کلمه‌سیله مرکب دها برچوق اسملر واردر که تفصیلات ایچون مرکباتنه مراجعت اقتضا ایدر .

حصار اوکی .— فیلیاس ماده‌سنه مراجعت بیوریله .

حصارجق .— طرزون ولایت وصامسون لوا-سنده بافره قضاسنه ملحق الاجام ناحیه‌سی داخلنده بر قریه‌در .

حصارجق .— بیغا سنجاغنده و تروو‌ا شهر قدیمی خرابه‌سنك سمت شمالیسنده کائن « نوو‌وم ایلیوم » نامیله مؤسس اولان شهرك اسمی اولوب الآن موجود اولان خرابه‌سی تروو‌انك انقاضی ظن اولنمشیدی .

حصن .— یاخود حصن الاکراد بیروت ولایتنك طرابلس شام سنجاغنده بر قضانكده اسمی او-لوب طرابلس قضاسنك شمال شرقیسنده واقعدر .

داخلنده بغدای اربه مصر داریسی آق داری مرجمك نحود سیسام کبی حبوبات حاصل اوله‌رق همان ثلثی خارجه کوندریلور .

نهرالاسود نام صوار اضیسنی سقی ایلر . داخل قضاده عکار منسوجاتنه مشابه سجاده نسج اولنور .

مرکزی حصن قلعه‌سی ایدیسه‌ده بالآخره برج العناز قریه‌سی مرکز اتخاذ اولنمشدر (قلعة الحصن) ه حصن الاکراد دینمسی اهل صلیب دروننده عساکر مستحفظه اوله‌رق اسکان اولنان کردلره نسبتله‌در .

(قلعة الحصن) وقتیله بعض حکومانك مرکزی اولمشدر .

حصن زیاد .— خربوطه ویریلن اسمدر .

خربوط ماده‌سنه نظر بیوریله .

حصن كيفا ـ ديار بكر ولايتنك ماردين سنجاغنده مديات قضاسنه تابع ٦ قريه‌لی بر قصبه اولوب دجله نهرینك صاغ یاقه‌سنده ساحل فراتده سرت میللریله نهایت بولان طاغلرك اتكنده ونهر مزبور كنارنده كائن در .

بو شهرك وقتیله غایت جسیم وشطك ایكی ساحلنده مبنی ایدی . فوق العاده مرتفع اولان كوپریسنك بر كون ایاقلری موجود اولوب شهرده مهم بر فاسقاد تشكیل ایدركه دیاربكردن كلان كلكلر بوراده آتلامغه مجبور اولورلر.

ملوك ایوبیه واتابكان وقتنده مشهور ایدی .

الیوم مسكوكات اسلامیه‌دن بوراده ضرب اولنمش سكه‌لره تصادف اولنمقده‌در .

حصن منصور ـ یاخود (آدی یمان) معمورة العزیز ولایتك ملاطیه سنجاغنده قضا مركزی بر قصبه اولوب ملاطیه‌نك ١٠ ساعت قدر جنوبنده وبهسنینك شمال شرقیسنده واقعدر .

ملوك امویه‌دن مروان حمارك امراسندن منصور بن جعونه طرفندن انشا واعمار اولنه‌رق عباسیلره خیلی مدت قپوسنی آچامشدر .

قضاسی : جنوباً فرات نهریله حلب ولایتندن آیرلش اوجهات سائره‌دن معمورة العزیز ولایتنه تابع بهسنی ملاطیه کاخته قضالریله احاطه اولنمشدر.

اراضیسی فرات وفراته دوكیلان بر قاچ كوچك چایلر ایله اروا اولنمقده‌در.

یكرمی بش بیكدن متجاوز اولان سكنه‌سنك نصفندن زیاده‌سی كردلر اولوب علی العموم اهل اسلامدر .

میوه‌سی بول وذخیره سی مبذولدر .

صامساد شهر قدیمی دخی داخل قضاده ونهر فرات كنارنده واقعدر .

حصوص . ـ اطنه ولایتنده مسیس یقیننده وجیحان نهرینك جهت شرقیه سنده اسكی بر قصبه اولدیغی بعض كتب عربیه‌ده مسطوردر.

روایته كوره بوراسی ملوك امویه‌دن هشام بن عبدالملك طرفندن بنا وتحكیم ایدلمشدر .

حصین . ـ میسو پوتامیاده خانور نهری اوزرنده كوچوك بر قصبه اولوب مشاهیردن بر چوق ذوات بوراده نشو ونما بولمشدر .

حضر . ـ موصلك جنوبنده ثرثار نهری اوزرنده آثوردولتنه منسوب برشهر جسیمك خرابه‌سیدركه الیوم موجود اولان انقاضی هنوز تحری اولنمامشدر .

حضرو . ـ دیاربكر ولایت وسنجاغنده سیلوان قضاسنه منسوب سكسان قریه‌لی بر ناحیه نك اسمیدر .

حضور . ـ خطهٔ یمانیه ده زبید قربنده بر قصبه در .

حضوه .— (عفوه) مدینهٔ منوره قربنده برموقع اولوب زمان سعادتنشان جناب رسالتپناهیده عفوه نامیله موسوم ایکن ارادهٔ پیغمبری ایله اسمی حضوه یه تبدیل اولنمشدر .

حکاری .— یاخود (هکاری) وان ولایتنده برخطه اولوب کردلره مسکوندر اراضیسی طاغلق وطاشلق وزراعته قابلیتسزدر .

زاب الاعلی ایرمغی شمالاً اراضیٔی شرقدن غربه طوغری سقی ایتدیکی کبی دجله نهری دخی غربنی تحدید ایلر .

کرک زباب صویی وکرک دجله نهری آلدیغی صولر ایله کسب جسامت ایدرك اراضیٔی صولار .

حکاری قطعه‌سی بهتان چال آلیاق ایله برابر ۸ قضا ٤ ناحیه ۱۲۰۰ قریه‌یی جامع وان ولایتنه ملحق بر لوا اعتبار اولنمشدر .

حدودی : شرقاً کشور ایران شمالاً وان سنجاغی غرب شمالیدن بتلیس ولایتنك سعرد سنجاغی غرب جنوبیدن دیار بکر ولایتنك ماردین سنجاغی جنوباً موصل ولایتیله محدوددر .

مرکز اداره‌سی «چوله مرك» قصبه‌سیدر .

لوا تخمیناً وتقریباً اللی بیك نفوس جامعدر .

حلب .— آسیای عثمانیده وسوریه خطه‌سنده کائن حلب ولایتنك مرکز اداره‌سی وممالك عثمانیه‌نك جسیم وتجارتگاه بلادندن بریسیدر .

شهرك موقعی کلیس وباب اووه‌لریله جبل سمعانك متموج اراضیسنك نقطهٔ التصاقنده وسطح بحردن اوچ درتیوز متره قدر مرتفع بر محلده اولوب ۳٦,۱۳ عرض شمالیده و ۳٤,٤٥ طول شرقیده واقعدر .

درسعادتدن ۲٦۳ ساعت مسافه‌ده واسکله‌سی اولان اسکندرون کورفزندن ۱۳۵ کیلو متره قدر بعیددر .

درونندن شالوس نام قدیمیله موسوم اولان نهر قویق جریان ایدرك بر قاچ دکرمن تدویر ایدر .

شهرك اطرافی خراب بر سور ایله محاط اولوب برده مستحکم ایچ قلعه‌یی حاویدر قلعه درونندە اسلام ویهودی محلاتی وخارج سورده اسلام محله‌لریله واقعدر .

حلبك هواسی صاغلام ایسه‌ده ابنیه‌لرینك کارکیر اولمسی جهتیله رطوبتلیدر . سوقاقلری طاش دوشمه‌لی واکثریسنك اوزری قپالیدر .

خانه‌لرینك منظرهٔ خارجیه‌لری زینتسز اولمغله برابر درونلری غایت مزین وتقسیماتلری مکملدر .

شهرك اطرافی فستق وزیتون باغچه‌لری وباغ وبوستانلرله محاط اولوب یازین هواسی صیجاق ومیزان الحراره ٤۰ درجه‌یه قدر صعود

ایدوسه‌ده ایام شتاده صغوغی غایت مؤثردر .

حلبك یرلیسیله بر مدت اختیار اقامت ایدنلرده «حبة الحلب» دنیلان بر سنه قدر سورن بر نوع چیبان چیقمقده‌در .

شهرك متانت وزراعتیله معروف اولان ایچ قلعه‌سی شهرك وسطنده وبر بیاض تپه‌نك اوزرنده اولوب اطرافنك طاشدن دوشنمش اولان خندغی الیوم محو اولمشدر درونده فاتح جلاد تشعار یاوز سلطان سلیم خانك اثری اولان و ساطوره نامیله معروف اولان قرق قولاچ عمقنده بر قیو ایله بری مقام ابراهیم علیه السلام و دیگری امویلره منسوب ایکی جامع و بر جبخانه ایله بر طوپجی قشله‌سی واردر .

طیش قلعه ایسه شهرك قسم اعظمنی محیط اولمق اوزره سکز قپوسی واردر .

ایچ قلعه سلفکیانك طیش قلعه مسلمانلرك اثرلریدر .

اشبو ایکی قلعه ایله جامع کبیر ، جامع الحیات ، جامع الطروش ، جامع القیقان ، جامع العمری ، مشهدشریف ، عثمانیه ، عادلیه ، بهر امیه ، خسرویه ونورالدین شهیدك انشا کرده‌سی اولان بیمارخانه و قشله حلبك آثار عتیقه و جسیمه‌سندندرلر . جامع کبیر ملوك امویه‌دن سلیمان بن عبدالملك طرفندن شهرك و سطنده وهیلانه کلیساسنك بغچه‌سنده اولمق اوزره ۹۱ سنه هجریه‌سنده تأسیس اولنمشدر . جامعك وسعتی تربیعاً اون بیك متره اولوب غایت یوکسك بر مناره‌سی و خدمه و مدرسین و طلبه‌یه مخصوص متعدد اوطه‌لری و جماعت ایچون شادروان و موصلقلری واردر .

حضرت یحیا علیه السلامك سر سعادتلرندن بر پارچه‌سیده جامع کبیرده مدفوندر .

جامع کبیر ۳۵۳ تاریخنده روملر طرفندن احراق اولنوب سیف الدوله معرفتیله تعمیر و ایکنجی دفعه باطنیهٔ اسماعیلیه طرفندن تخریب ایدیله‌رك نورالدین شهیدمعرفتیله اعمار اولنمشدی .

هلاکونك استیلاسنده اوچنجی دفعه اوله‌رق دوچار تخریبات اولدقده ۶۷۹ تاریخنده قره‌سنغور تعمیر و تجدیدینه همت ایلشدر .

درون شهرده بر حکومت قوناغی و بر قشله ۱۰۵ جامع ۱۶٤ مسجد ۲۳ درگاه ۲۱ تربه ۱۵ کلیسا ۱ حورا ۱۲ چشمه ۷٤ سبیل ٤۲ حمام ۷۵۰۰ دکان ایکی مطبعه ۱۳۰۰ مغازه ۱ بدستان ۹۵ بیوك و ۹۱ کوچك خان ۲۹ صو دکرمن ۱۵۰ حیوان دکرمنی ۱۲۰ فرون ۳۰۰۰ قماش دستگاهی ۳ جندره ۲۰ یاغخانه ۲۷ مندیل باصمه خانه‌سی ۸۵ قهوه‌خانه ۳۷ میخانه ۱۲۹ بویه‌خانه ۱۲ صابونخانه ۲ قالخانه ۱۰ معصره ٤ پاموق فابریقه‌سی ۱ کاوساله فابریقه‌سی ۱٤۵۰۰ خانه ۵ غازینو ۲

لوقانطه ٨ آشجی دکانی ٥ کتبخانه ٢٠ اجزاخانه ٢ خسته‌خانه ١ دپوی ٢٣ مدرسه ٢ قلعه ١ رشدیٔ عسکری ١ رشدیٔ ملکی ٩٠ اسلام مکتبی ١ فرانسز مکتبی ٣٨ مکاتب غیر مسلمه ٢٠ کرجخانه ٢ سلح خانه ٢ دارالشفاء ١١ کوپری واردر .

حلبك معمولاتی اعلا صرمه و هر نوع ایپکلی وصرمه‌لی چارشافلر وکفیه‌لر ومشلحلر و چتاری و جانفس و اطلس و قطنی وکزی کبی قماشلر و اوطه دوشمه‌لری ومنسوجات قطنیه وصوفیه‌نك انواعی و عجم تقلیدی شاللر و شام حرقه‌لری و باصمه منديللر و الاجه‌لر و حصیرلر وکیل و انفیه و اعلا شکر وباصدرمه وفستق ازمه وشکرلمه‌لریدر.

تیمورجیلق، صرمه‌جیلق، قیومجیلق، بویه‌جیلق ، قصابلق و صابونجیلق صنعتلری دخی خیلی رواجلیدر .

حلب بغچه‌لرنده فستق ، اوزوم ، قیصی ، زیتون و بوت ایله هر جنس سبزه یتشدیرلمکده‌در .

حلبك نفوسی بروجه آتیدر:

عرب ، و سائره‌دن مرکب اسلام	٩٧٤٥١
سوریه‌لی قتولیك	٣٧٠٤
ملکیت	٨٠٠٤
ارمنی	١٥٥٠
مارونی	٢٩٨٩
کلدانی	٤٥٠
لاتین	١٠٥٨
یهودی	٧٠٩٠
سائره	١٥٣
یکون	١٢٧١٤٩

حلبك بناسنی عمالقه‌یه قدر ایصال ایدیورلر . سلفکیان اچ قلعه‌سیله شهرك بر قسمنی اعمار ایده‌رك (باروا) نامنی ویرمشلر ایدی که بو اسم مملکتلرنده‌کی بیرؤیا بلده‌سنه مشابهتدن تخصیص قلنمشدر .

سلفکیلرك حلبی باورا و حلبون و حلب نامریله دخی تذکیر ایدرلر ایدی . حلب بر ارالق نوشیران عدلك استیلاسنه دوچار و اطراف شهری مومی‌الیه تخریب ایتدیکی حالده حلبی قسماً اعمار و برده آتشکده تأسیسیله عودت ایلشدر نوشیرواندن صکره ظهور اسلامه دکین حلب سکنه‌سی بر استراحت دائمه ایچنده وقت کچیرمشلردر .

عصر فاروق اعظمیده سوریه فتوحاتنه مأمور بیوریلان ابوعبیده (رضی الله‌عنه) حضرتلری جانبندن کوندریلان عیاض ابن غنم شهری صلحاً روملردن ضبط ایتمش و براز صکره روملره کچدیکی حالده ینه استرداد اولنمشدر .

صلیبیون ضبطنه‌یك چوق چالشمشلر ایسه ده بر درلو موفق اوله‌مه‌دیلر . مخرب بلاد اسلامیان هلاکوخان طرفندن احراق ایدلدیکی حالده بر مدت صکره ملك ظاهر بن صلاح الدین ایوبی

تعمیر وتجدیدینه صرف مساعیٔ اهتمام ایلمشدر .

فاتح ممالك عرب یاوز سلطان سلیم خان حضرتلری ۹۲۳ تاریخ هجریسنده عموم سوریه خطه‌سیله برابر ضبط و تسخیر ایتمکله اولتاریخدن اعتباراً شهر حلب کسب عمران ایتمکه باشلامش و دور عثمانیده اوچیوز بیك نفوس جمع ایده‌جك درجه‌یی بولمشدر .

حلبك موقعی اقصای کردستان ایله عربستان و عراق ایله بحر سفید اراسنده بر مرکز تجارت حالنی آله‌رق برخیلی زمانلر بومرکزیتی محافظه ایتمش ایسه‌ده طرق بحریهٔ جدیده‌نك احداثی اهمیتنی قسماً تعدیل و ۱۲۳۸ تاریخنده ظهور ایدن زلزله معموریت عتیقه‌سنی تنزیل ایلمشدر .

حلبده انبیای عظامدن حضرت ذکریا وکالب ابن لوقیا و شمعون و وبانقوس نعمان واعزهٔ کرامدن عبد-القادر کیلانی حضرتلرینك اوغلی شیخ صالح شیخ ابو بکر الوفائی ، حضرت نسیمی ، شیخ عبدالجواد کیالی حضراتنك مراقد مبارکه‌سی ایله حضرت ابراهیم ویونس علیهماالسلامك مقامات عالیه‌سی وملوك حمدانیه‌دن سعد الدوله عطیه بن صالح ، نصر بن محمود وسلاجقه‌دن رضوان والب ارسلان و اتابکیه‌دن ملك صالح ایوبیه‌دن ملك ظاهر عماد-الدین عثمان عزیز وچراکسه‌دن سلطان غوزینك مقابری موجوددر .

حلب ولایتی : ۳۰،۲۳ : ۳۷ درجه طول شرقیده و ۲۹،۳۵ : ۲٦،۳۸ عرض شمالیده واقع اوله‌رق شمالاً سیواس ، معمورة العزیز ودیار-بکر ولایتلری شرقاً زور سنجاغی جنوباً سوریه غرباً بیروت ولایتلری وآطنه ولایتی وبحر سفید ایله محاط ومحدوددر .

وسعتی ۷۸،٦۰۰ کیلومتره اولوب بونك ۳٤،۰۰۰ کیلومتره‌سی طاغلق ومتباقی ٤٤،٦۰ کیلومتره‌سی اووه‌در. مع هذا طاغلق سمتی غایت منبتدر . ولایتك طاغلق جهتی غرب و شمال سمتی اولوب شرق وجنوب سمتی ایسه اووه‌در .

ولایتك سکنه‌سی ۹۹٥،۷٥۸ نفوس اولوب بونك (۷۹۲٤٤۹)زی مسلم (۱۸۳،۳۰۹) زی خرستیان (۲۰۰۰۰) ی موسویدر .

کرك اسلام وکرك خرستیانلر بر چوق شعبه‌لری اولوب شعبات مذبو-ره‌یه عائد مقدار نفوس جدول آتیده محرردر :

اسلام

سوریه‌لی عرب	۳۰۰٥٤۱
خیمه نشین بدوی	۷۰۰۰۰
نصیری	۲٤۰۰۰
ترك	۲۳٤٥۰۱
کرد	۱٤٤٤۲۰
چرکز	۹۰۰۰
سائره	۹۹۸۷
یکون	۷۹۲٤٤۹

خرستیان

روم ملکیت	٢٤٨١٥
ارمنی قتولیکی	١٨٠٠٠
سریانی	٢٠٩١٣
مارونی	٢٩٨٩
کلدانی	١٧٨٦٥
لاتین	١٨٥٨
اورتودوقس	٢٣٧٢٥
ارمنی	١٩٩٩٩
یعقوبیه	٢٦٨١٢
کلدانی	١٥٣٠٠
پروتستان	١١٠٣٣
یهودی	٢٠٠٠٠
یکونی	٩٩٥٧٥٨

حلبك لسان عمومیسی عربجه ایسه‌ده بعض قضالرده ترکجه سویلندیکی کبی اورفه و مرعش جهتلرنده‌کی کرد عشیرتلری بیننده مستعمل لسان دخی کردجه‌در .

حلب اقالیم معتدله داخلنده اولمغله نفس حلب ایله بعض قضالرك هواسی معتدل ایسه‌ده مواقع مرتفعه‌ده هوا غایت سرین اولور . انتاکیه و حارم و اسکندرون قضالرنده دخی غایت شدید صیجاقلر حکمفرمادر .

طاغلر : حلب ولایتنك طاغلری طروس سلسله‌سنك بحرسفید مائله‌سنك منتهاسنی تشکیل ایدن سلسله‌لر ایله طروس ایله لبنان طاغلری اراسنده رابطه اولان طاغلردن عبارتدر .

طروس سلسله‌سنك بحرسفید مائله‌سنك نهایتی اولان بره‌کت طاغی السنهٔ عوامده کاوور طاغی وکتب عربیه‌ده جبل لکام وجبل ثور وثغور قرمانیه ناملریله مقیددر .

بوطاغ آسیای صغیر ایله سوریه خطه‌لری اراسنده حدود طبیعیه اولوب ولایتنك شرق شمالیسنده کائن آخور طاغنده جیحان وادیسی تفریق ایدر بوسلسله‌نك طولی ١٦٥ وعرضی ٥٥ کیلومتره قدر ممتد اولور .

بره‌کت طاغنك اك مرتفع نقطه‌سی اولان کاوور تپه‌سی سطح بحردن ٢٥٠٠ متره مرتفع اولوب اوزرنده یاز وقیش قار اکسیك دکلدر .

بره‌کت طاغنده‌کی اورمانلرده چام میشه مازو ساقز دیش بوداق قواق سکود چنار کورکن و لبنان طاغلرینه مخصوص کبی ظن اولندیغی ایچون (ارز لبنان) دینلان قالاق آردیج قزلجق یبانی الما یبانی ارمود اغاجلری کثرتله بولنور . هله جابجا پیکارلردن تبنع ایله اشاغی وادیلره طوغری جریان ایدن لذیذ صولر مزروعاتی احیا ایلر .

طروس شعباتنك بریسی دخی ارتفاع وسطیده اوله‌رق حلبك شمال جهتلرینی قاپلامش اولان اخور طاغیدرکه زیتون و مرعش طاغلرینی حصوله کتورر .

طروس ایله لبنان سلسله‌لری ارا-

سنده رابطه اولان طاغلر آلما طاغی ویا امانوس (Amanus) درکه بحرسفید سواحلیله انتاکیه وادیلرینی تزین ایدرك طروسدن وبیلان کدیکی واسطه‌سیله جبل بره‌کتدن وطرنوس ایله طرابلس شام اراسنده کائن نهرکبیر وادیسیله لبنان سلسله‌سندن تفریق اولنمشدر .

بوطاغك اك یوکسك تپه‌سی ۱۵۰۰ متره ارتفاعنده اولوب اردو ـ جبل نصیری ـ جبل سمعان ـ جبل موسی ـ باشلوجه شعباتندندر .

جبل عقره (اردو) مستثنا اولمق اوزره عموماً حلب ولایتنك طاغلری اورمانلرله مزین ودرجهٔ اولیده منبت و محصولدار و مزروعدر حلب ولایتی بحر سفیده قریب ایسه‌ده اراضیسنك اك بیوك قسمی بصره کورفزی مائله‌سنده‌در. بناءً علیه انهار موجوده‌سنك برقسمی بحر سفیده وقسم دیگری بصره کورفزینه جریان و انصباب ایلر.

ولایتك باشلوجه نهرلری فرات جیحان ـ نهر العاص ـ نهر الاسود، عافرین ـ قدیق وسائره‌دن عبارتدر.

فرات نهری: هرنقدر بونهرك منبعیله منصبی خارج ولایتده ایسه‌ده مجراسنك برقسمی ولایتده جریان وبرخیلی صولری جلب ایدر نهر ارضروم ولایتی داخلنده منبعنی آلدقدن صکره برقاج ولایتی صولایوب روم قلعه‌نك شمالنده حلب ولایتنه داخل اولوب روم قلعه‌وبیره‌جك موقعلرندن مرور ایدر ومجراسنك شکلی یلانقاوی برهیئت کسب ایلر .

بورالرده نهرك عرضی عادی زماننده ۱۲۰ متره‌دن اشاغی دکلسه‌ده موسم بارانده ۸۰۰ : ۱۰۰۰ و بعضاً ایکی کیلومتره‌یی تجاوز ایدر ودرینلکی دخی یدی متره‌یی بولور .

بعده بمجك یقیندن ومسکنه‌دن مرور ایدرك رقه‌نك ایلریسنده زور سنجاغنه داخل اولور .

بونهر ۱۸۰۰ کیلومتره طول مجرایه مالك اولدیغی کبی بالغی کثیر وسیر سفاینه‌ده قابلیتلیدر .

بعض سنه‌لرده نهرك صوینك تزایدی اثنالرنده بغدادك عمان عثمانی قومپانیه‌سی واپورلری مسکنه‌یه قدر کلوب یوك ویولجی نقل ایتمکده‌درلر .

اق دکز مائله‌سنه منسوب انهاردن اورونت ویا العاص دنیلان نهر جبل لبنانده کائن عین اللبنه نام محلدن ظهور ایدرك ولایتك بعض محللرندن وعلی الخصوص عمیق اووه‌سیله انتاکیه قصبه‌سی پیشکاهندن مرور ایتمه‌دن جبل برکتدن اینان وبرخیلی برنج تارلالرینی وقسماً عمیق کولنه دخول وبعده خروج ایدن نهر الاسود وکرد طاغندن اینه‌رك عمیق کولنی قطع ایدن عافرین نهرینی اخذایله سویدیه‌ده آق دکزه قاریشور .

نهر العاصینك طول مجراسی تخمیناً ۴۰۰ کیلومتره‌در .

جیحان نهری دخی البستان طاغندن نبعان ایله مرعش وزیتون قضالرینی

صولادقدن صکره اطنه ولایتنه داخل اولور .

بونهرك اسکی اسمی پیراموس pzramus دپ در

حلبدن کچن نهر قویق دخی یغمور مواسمنده حلبك جنو بنده برکوچك کولجك تشکیل ایدر .

قویق نهرینه بالق صویی دخی دیرلر.

ولایتك الڭ مهم کولی ترکلر بیننده آق دکز دخی دیلان عمیق کولیدرکه بوکا بحیرهٔ انتاکیه دخی دینور .

مذکور کول امانوس وطروس شعباتی ایله مستور بولنان عمیق اووه سی داخلنده واقع اولوب یدی میل عرض و ۲۰ میل طولنده در .

کندیسه قره صو ایله عفرین نهرلری ایله برقاچ کوچك صو جریان ایدر ودرونندہ قار اوردك کبی صو قوشلری ایله جوارنده ترکانلر وفلاحلرك کلیتلو مانده لری بولنور .

ولایتك سائر کوللری بالغنك کثرتیله مشهور اولان بغرا ایله مضیق ویا افامیا کولیدر .

بونلر بالق صیدینه مخصوص کوچك شیلر اولدیغندن سنوی بالق رسومی بر بدل معین ایله طالبنه احاله اولور .

محصولات : ولایتك محصولی کثیر ومتنوعدر .

اراضینك درجهٔ انباتیه سی سایه سنده بوکون حلب ولایتی محصولات ارضیه جه زنکین ولایتلردن معدوددر .

محصولاتك بغدای آربه داری برنج باموق نحود مرجمك بقله کتان تخمی اناصون سیسام خردل مصر داریسی ماش شکرقامشی میوه لردن لیمون پورتقال فستق زیتون نار وسبزه لر انواعندن عبارتدر .

حیوانات : ولایتك هرجهتنده قیون کچی وعمیق اووه سنده صغرمانده وکرد عشیرتلری نزدنده کلیتلی دوه وآت وقیصراق بولنور .

نفس حلبده بلدی تعبیر اولنان برنوع سودلی اینك شایان ذکردر . بوك حیواناتی همان هر طرفده کثرتله موجوددر .

طاغلرده حیوانات وحشیه دن قورد قپلان دلکو طموز چقال جیلان کیك طاوشان صانصار قوندوز ارسلان واردر اورمانلرله صو باشلرنده طیورك انواعی موجوددر .

معادن ومیاه معدنیه : حلب جوارنده باقیر وصاری مرمر وابوفیاض نام محلده واپور کموری بولنور .

حارم قضاسنده جام معدنی واسکندرون جوارنده پترول غازی وعمیانت قورشون وبوراسیت انتمون وقروم معدنلری کشف اولنمشدر .

کلیسده صاری مرمر وطرف حکومتدن التزام اولنان کیل معدنی وعینتاب قضاسنده قزل مرمر ومرعشده قزل وسیاه مرمر ایله کموش وتیمور معدنلری موجوددر . ولایتده معدنی منبعلرده نادر دکلدر .

جسر شغور قضاسنده امراض جلدیه یه نافع ایکی باب قاپلیجه ایله عمیق اوو‌ه سنده ۴۲ درجهٔ حرارتده کوکردلی برایلیجه واردر .

بونلردن ماعدا فرات کنارنده وزیتون البستان قضالرنده دخی متعدد میاه معدنیه منبعلری بولنمقده‌در .

ولایتك جبول قضاسنده غایت جسیم وطوزی بیاض ونذیذ برمملحه موجود اولوب سنوی آلتی یدی میلیون قیه قدر طوز اخراج اولنور .

بومملحه‌نك محیطی ۱۸ ساعت اولوب قیشین یاغان یغمورلرك چوراق اراضیسندن کچن سیللری ایله نهرالذهبك صولری بوراده بعدالاجتماع شهر تموزده انجماد ایدرك طوز حاصل ایدر .

مذکور مملحه‌نك ۱۳۰۱ سنه‌سی حاصلاتی ایکی بچق میلیون غروشه بالغ اولمشیدی .

تقسیمات ملکیه : حلب ولایتی بروجه زیر اوچ سنجاق ۲۲ قضا ۶۰ ناحیه ۱۵۴۱ قریه‌یی مشتملدر :

حلب سنجاغی

قرا	ناحیه	قضا
۲۴	۱	حلب
۳۴۶	۹	عینتاب
۵۷۰	۹	کلیس
۳۶	۹	اسکندرون
۲۱۰	۴	انطاکیه
۲۸۸	۴	ادلیب
۱۸۴	۳	حارم
۱۷۳	۴	جسر اشغور
۱۴۰	۱	معره
۲۵۰	۵	باب جبول
۴۸	۱	بیلان
۱۷۰	۱	جبل سمعان
۲۳۲	۱	منبج
۲۹	۱	رقه

اورفه سنجاغی

قرا	ناحیه	قضا
۶۱۲	۷	اورفه
۱۲۹	۱	بیره‌جك
۸۰	۱	روم قلعه
۳۱۸	۱	سروج

مرعش سنجاغی

قرا	ناحیه	قضا
۲۲۰	۱	مرعش
۳۹	۱	زیتون
۱۳۵	۱	البستان
۷۶	۱	بازارجق
۸۲	۱	آندرین

قرا	ناحیه	قضا	سنجاق
۱۵۴۱	۶۰	۲۳	۳

حلب ولایتی سوریه وجزیره ایله کوچك اسیانك بر پارچه سندن مرکبدر .

بورالری ازمنهٔ قدیمه‌ده آثورو سریانیلرك حکمنده اولدیغی حالده متعاقباً مصریلر وایرانیلرك ودها صکره‌لری اسکندر کبیرك ید فاتحانه سنه کچمشدر . اسکندردن صکره سلفقوسلره وبر مدت صکره رومالیلره تابع اولشدی

روما دورنده روما ـ ایران محارباتنك قسم اعظمی بوولایتده جریان ایلدی.

شرق وغرب ایمپراطورلغنك انقسامنده قسطنطینیه قیصرلرینك اداره‌سنده تقرر ایتمش وظهور اسلامده خلیفهٔ عالی منزلت جناب فاروقك همماتیله سمت شمالیسندن ماعداسی اسلاملرك ایادیٔ تسخیرینه انتقال ایلشدر .

بر خیلی مدت ثغور بلادروم نامیله یاد اولنان مرعش جهتلری فتوح اسلامیه‌دن مصون قالدیغی حالده ملوك طوائف دورنده برچوق محارباته میدان اولمشیدی .

صلاح الدین ایوبی دورنده حلب ایوبیلره چمش وصکره‌لری بونلرك بر شعبه سی اوراده اجرای سلطنت ایلشدر .

بونلردن صکره حلب غلامان چراکسه‌یه وآنلردن‌ده یاوز سلطان سلیم مرحومك قبضهٔ تسخیرینه انتقال ایلشدر .

حلب سنجاغی: ولایتك مرکز سنجاغی اولوب شمالا مرعش واورفه وزور سنجاقلری جنوباً سوریه غرباً اق دکز واطنه ولایتی ایله محاط ومحدوددر .

مرکز سنجاغی ولایتی تشکیل ایدن اوچ لوانك اك جسیمی وزراعتجه اك زیاده ترقی ایدن قسمی اولمغله برابر ولایتك اك زیاده مضر صحت وداعیٔ امراض مواقعنی شاملدر .

جسر شغور وجبول مملحه‌سی جواری ایله عمیق کولنی حاوی اولان عمیق اووه‌سی وحتی حلب جواری بیله یازین اقامته الویرشلی دکلدر .

سنجاغك بو حوالیدن ماعداسی علی الخصوص سمت جبالیسی غایت صاف ولطیف الهوادر .

لوانك زراعتی هر نقدر اصول عتیقه اوزره اجرا اولنمقده ایسه‌ده‌ینه کلیتلی حاصلات ویرمکده‌در .

حلب وجوارنده آرپه بغدای سیسام پاموق توتون زیتون یاغی استحصال اولنور .

انتاکیه قضاسنده سنوی ٣٥ بیك قیه ایپك ١٢:١٣ میلیون قیه میان کوکی حاصل اولور ایسه ده حبوباتی صرفیات محلیه‌یه کفایت ایتمز .

کلیس عادتا بر حبوبات مرکزی اولوب غایت کلی حبوبات ایله سیسام زیتون یاغی کتان تخمی پاموق یتشور ..
عینتابك دخی آرپه بغدای مصر تفتیك یوك صاری بویا وسائره‌سی کلیتلیدر .

بوندن ماعدا لواده غایت کنیش واوتلی چایرلر موجود اولوب ولایتك سوریلره حیواناتی اداره ایتمکده‌در.

لواده موجود حیوانات اهلیه‌نك مقدار وجنسی جدول آتیده‌در :

راس

٩٥٠٧٦٧ قیون ، ٤٥٦٥٧٧
کچی ، ٢٨٨٤ آنقره کچیسی ، ٦٩٤٧٠
اوکوز ، ٩٩٨ مانده ، ٣٠١١ بوغا ـ

٠ ٢٧٠٤٠ اینك، ٢٦٩٨٠ طناء، ١١٦ خنزیر، ٢٤٥٣٠ آت، ٥٨٩٦ قاطر، ٣٥٨٩٥ مرکب، ٣٥٩٤ دوه، ٥٦٢٨٠ عشایرده‌کی دوه ، ٣٦٠٦٥٠ هندی، ٥٦٣٦٠ آری قوانی .

لوانك طاغلری ولایتك تعریفنده ذکری کچن الما طاغیله جبل سمعان وجبل خاص وسائره‌دن عبارتدرکه بونلرك اکثریسنك تپه‌لرنده اووه‌لره دکین محللری غایت صیق ومتنوع اغاجلری شامل اولان اورمانلرله مستوردر .

فرات نهری قسماً اورفه ــ حلب حدودینی تشکیل ایتدکدن‌صکره لوانك شرق جهتنده بر زاویهٔ‌قائمه‌رسم ایدرك زور سنجاغنه واصل اولور .

فرات توابعندن ساجور صویی ایله حلبدن کچن قویق وغرب جهتنده کائن عاصی وعفرین ونهر الاسود ایله‌بونلرك التحاق ایلدیکی عمیق کولی وسائره‌لوا اراضیسنی اسقا ایدر .

لوانك نفوس موجوده‌سی ایله قومیت نقطهٔ نظرنده مقداری جدول آتیده اشعار اولنور :

یکون اقوام	یکون	اناث	ذکور	اقوام		
٤٦٥٣٤٦	٢٩٥١١٠	١٤٨٦١٠	١٤٦٥٠٠	سوریه‌لی عرب	اسلام	
	٣٤٠٠٠	١٨٠٠٠	١٦٠٠٠	نصیری		
	٧١٤٥٣	٣٥٧٠٠	٣٥٧٥٩	ترك		
	٥٥٣٣٢	٢٧٨٧٠	٢٧٤٦٢	کرد		
	٩٠٠٠	٤٦٠٠	٤٤٠٠	چرکس		
	٤٥١	٢٠١	٢٥٠	سائره		
١١٧٨٠٩	١٤١٥٠	٧٠٠٠	٧١٥٠	روم ملکیت	قتولیك	خرستیان
	١٢١٠٠	٦٤٥٠	٦٦٥٠	ارمنی قتولیك		
	١٥٠٠٠	٧٣٥٠	٧٦٥٠	سریانی		
	٢٩٨٩	١٤٩٥	١٤٩٤	مارونی		
	١٤٠٠٠	٦٨٩٠	٧١١٠	کلدانی		
	١٠٥٨	٥٨	١٠٠٠	لاتین		
	١٦١٤٩	٨٠٠٠	٨١٤٩	ارمنی	سائره	
	١٣١٦٠	٦١٦٠	٧٠٠٠	اوردوقس		
	١٤١١٠	٧٠٠٠	٧١١٠	یعقوبی		
	١٣٤٦٠	٦٤٦٠	٧٠٠٠	کلدانی		
	٦٣٣	٣٠٠	٣٣٣	پروتستان		
		٩٨٨٥	٩٣٨٠		موسوی	
٦٠٢٤٢٠					یکون	

تقسیمات: لوا ۱۴ قضا ٥ ٤ ناحیه ۲۷٥۰ قریه‌یه منقسمدر .

لوانك تقسیمات ملکیه‌سی ولایت تعریفی صره‌سنده‌کی جدولده ارائه اولنمشدر .

حلپه .— کریدك مرکز اداره‌سی اولان خانیه‌نك درت بشیوز مترو شرقنده برکوچرك قصبه اولوب خانیه‌نك صیفیه‌سی وعادتا برمحله‌سی حکمنده‌در . هواسی غایت ایو اولدیغندن کوندن کونه کسب عمارت ایتمکده واغنیاء بلده ایله دول اجنبیه قونسلوسلرینك مظهر رغباتی اولمقده‌در . شهره برعربه یولیله متصلدر .

حلحول .— قدس شریف ایله حبرون آراسنده کائن برقریه‌نك اسمی اولوب نبی یونسك مرقد مبارکنی حاویدر .

حلق الوادی .— بوکا اوروپالیلر بوغاز معناسنی اشعار ایتمك اوزره غولت goullete دیرلر .

تونس امارتنده وتونس شهرینك ایکی ساعت‌قدر شرق جهتنده وبحیرهٔ تونسك دکزه مربوط اولدیغی بوغازك طرفیننده وقدیم قرتاج شهری خرابه‌سی قربنده کائن برقصبه اولوب شمال قسمنده برقلعه وجنوب قسمنده ترسانه واردر .

ایام‌عادیه‌ده نفوسی اوچبیك مقدارنده ایسه‌ده ایام صیفده تونس بکی ایله اغنیای مملکت لاجل الاستحمام قصبه‌یه کلمکله اول زمانده غلبه‌لکی تزاید ایدر . اهالیسی میانده مالطز ایتالیان فرانسز رومکبی اجانب دخی موجوددر .

قصبه تونسه ربط ایدن شمندوفر خطی ۱۷ کیلومتره قدر اولوب شهرك تجارتی ساحل بحره قدر ایصال ایلر .

حله .— خطهٔ عراقیه‌ده وبغداد ولایتی داخلنده قضا مرکزی برقصبه اولوب فراتك ایکی یاقه‌سنده واقع هرایکی جهت بیننده بر اخشاب کوپری‌یی حاویدر .

قصبه بغدادك یکرمی ساعت قدر غرب جنوبنده وجسامت عظمتی شهرتکیر جهان اولان بابل شهرینك برکوشه‌سنده اولوب ابنیه‌سی بابل خرابه‌زارنده کثرتله موجود اولان وبین الاهالی طابوقه دینلان برنوع جسیم وپشکین طوغله‌لرله بنا ایدلمشدر .

حله مواقع عسکریه‌دن اولوب هواسنك لطافت وجبادتی دخی اول جهتلرجه مشهوردر .

اون بیك قدر نفوس ومکمل عسکریه قشله‌سیله بازاری جامع ومساجدی ومبانیٔ سائره‌سی شایان اهمیتدر .

حله سنجاغی : بغداد ولایتی تشکیل وترکیب ایدن اوچ لوانك بریسی اولوب شمالا بغداد سنجاغی غرباً کربلا سنجاغی وشرق جنوبیدن بصره ولایتی ایله محاط ومحدوددر .

مرکز اداره‌سی اولجه حله قصبه‌سی ایدیسه‌ده اخیراً کوریلان لزوم اوزرینه دیوانیه‌یه نقل وتحویل قلنمشدر .

لوا اراضیسی چول وسکانی عشایر وقبائل وبدویه‌دن عبارت اولوب بدویلری بر قسمی زراعت وفلاحتله وقسم دیگری حیوانات اهلیه‌لرینك تزیید وتکثیریله کسب معیشت ایدرلر .

لوا حقنده‌کی معلومات تقریبیه مقدار نفوسنی اوچ درتیوز بیکه ابلاغ ایتمکده ایسه‌ده ایکیوز بیکی پکده متجاوز دکلدر .

اراضی فوق‌العاده منبت اولوب محصولاتنك ربعی خارجه اخراج اولنمقدر .

وقتیله بورالرك زراعتی ومعموریتی دنیانك بغچه‌سی نامنی قزاندرمشدر .

شهر وقصباتك یکدیگرینه التصاق درجه‌سنده‌کی کثرتی درجهٔ معموریتی تعیینه کفایت ایدر .

الجزیره‌نك عروق حیاتی دیمك اولان شط ایله فرات وبونلری یکدیگرینه توصیل ایدوب بوکون اکثریسی معطل برحالده بولنان کثیرالعدد سقی واروا قنالری سایه‌سنده حله اراضیسی فوق‌العاده برقوهٔ انباتیه مالکدر .

بوکون لواده آربه ایله بغدای پرنج باموق مرجمك کبی حبوباتك اعلاسی یتیشور .

چالتکارده حصوله کلان پرنج خطهٔ عراقیه‌نك هرجهتنده صرف واستهلاك اولنمقده‌در .

لوا شمر وعنزه ومنتفك قبائل وعشایرك جولانگاهی اولدیغندن اوصره‌ده قبائل مزبوره‌نك مصادمه‌لری وغزوه نامیله محاربه‌لری وقوعه کلمکده‌در .

دائرهٔ قضاده برطوزله وبرده مواد کلسیه‌یی حاوی برکه موجوددر .

حله سنجاغی : دیوانیه ـ حله ـ سماوه ـ شامیه قضالرینه منقسمدر .

حلی . ـ خطهٔ یمانیه‌نك عسیر قطعه‌سنده وساحل بحر احمرده قنفده‌نك جنوبنده بر اسکله اولوب قارشوسنده شقه وزبیر وکنته کبی کوچك اطه‌جقلر واردر .

جبل عسیردن اینان برکوچك چای دخی حلی‌ده منصب اولور .

بو اثناده ینه عسیرده وحلی اسکله‌سنك شرقنده ومهائلدن قنفده‌یه کیدن طریق اوزرنده بر موقع دها واردرکه برنجی‌یی بوندن تفریق ایچون حرساء حلی نامیله تسمیه ایدرلر .

حما . ـ سوریه ولایتنك مرکب اولدیغی الویه‌دن همنامی اولان سنجاغك مرکز اداره‌سی اولوب شامك قرق ساعت قدر شرق شمالنده ونهر العاصینك ایکی یقه‌سنده وکوچك برجبلك اتکنده ۲۵ درجه ۸ دقیقه عرض شمالی ایله ۳۰ درجه ۲۳ دقیقه ۳۰ ثانیه طول شرقیده واقعدر .

حما پك اسکی شهرلردن اولوب کنعانیلر زماننده موجود وتوراتده دخی حماة نامیله مذکوردر .

شهر برسور قدیم ایله مستور اولدیغی حالده بوکون انقاضندن بك آزی مشاهده اولنمقده‌در .

رومالیلره اسناد اولنان قلعه‌نك جوار قصبه‌ده خرابه‌سی موجوددر.

عاصی نهری قصبه‌نك اورته‌سندن چكه‌رك ایكی‌یه تقسیم ایتدیكی كبی كذر-كاهنده بر چوق بغچه و بوستانلری اروا ایلر. و نهرك یتاغی منحط اولد-یغندن امر اسقاده قدیمدن بری موجود اولان طولابلر قوللانیلور.

مذكوردولابلرك اك جسیم ومصنعی دولاب محمدیدركه شهرك بعض مواضعنه كمرلر ایله صو اخراج ایدر.

بو دولاب حقنده شاعر ثابتك: «دولاب التفات مدار محمدی: عاصی صوینده امته دائر دكلیدر» بیتی مشهوردر.

حما سلفكیانه قدر حال اصلیسنی محافظه ایدرك سلفكیان دورنده تعمیر وتوسیع اولنه‌رق اپیفانیا نامنی آلمشدر.

بعده رومالیلر و مؤخراً شرق ایمپراطورلغنه چكوب اون یدی تاریخ هجریسنه دكین رومله‌ده قالمشدر.

تاریخ مزبورده سوریه سرعسكری ابو عبیده رضی الله عنه حضرتلری طرفندن صلحاً فتح اولنه‌رق ضمیمهٔ بلاد اسلامیه قلنمشدر.

حما بر مدت حمص مضافاتندن بر قریه حالنده بولندقدن صكره توسیعنه اهتمام اولنه‌رق بر بیوك شهر حالنه كچمش و بر چوق مؤسسات اسلامیه وجوده كتوریله‌رك كسب عمران ایلمشیدی.

بر آره‌لق اهل صلیبك آلنه چكوب استرداد اولندیغی حالده ینه فرنكلر ضبط ایلمشدر.

فرنكلردن دفعهٔ ثانیه اوله‌رق استرداد ایلیان سلطان صلاح الدین ایوبی حضرتلریدر.

٥٢٣ تاریخنده وقوعبوله‌رق اون بشدبك نفوسك تلفنه بادی اولان حركت ارض شهری كلیاً خراب ومؤسسات نادرهٔ اسلامیه‌یی همرتبهٔ تراب ایلمشدر.

ایوبیلرك برشعبه‌سی حماده اجرای حكم ایتمكله شهر یكیدن كسب عمارت ایتمشدر.

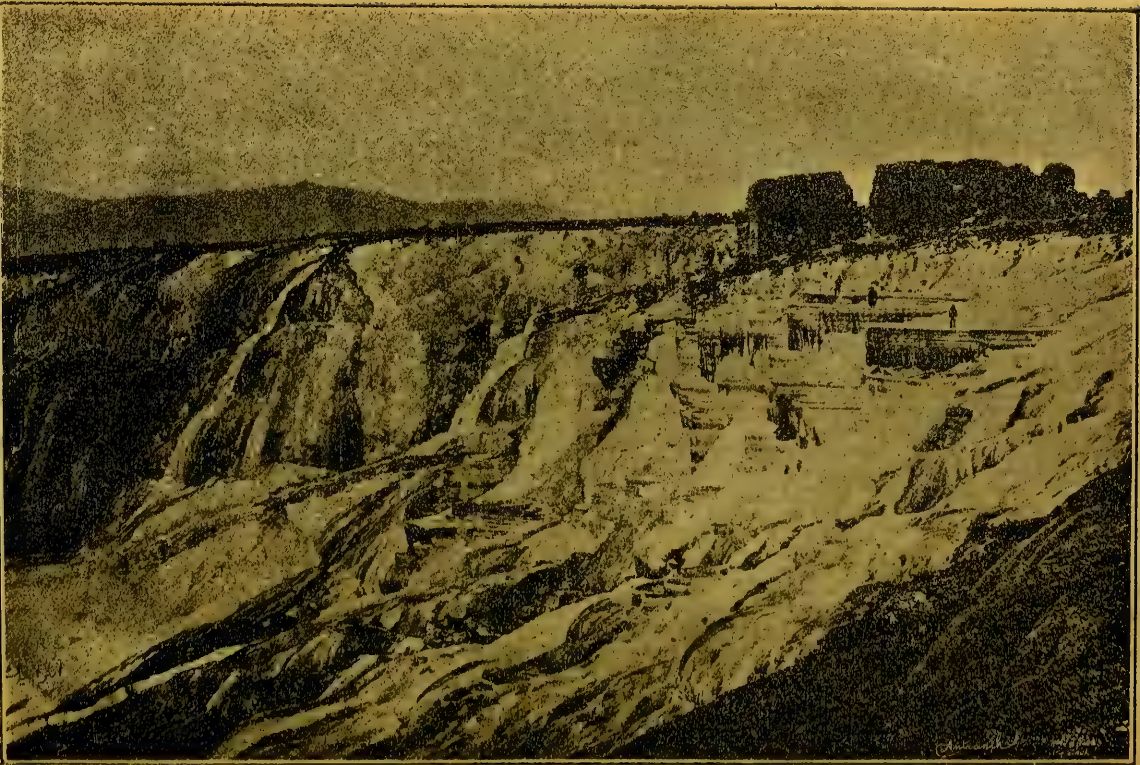
حماده مورخ شهیر ابوالفدا ایله معجم البلدان صاحبی یاقوت و بونلره مماثل بر چوق مشاهیر یتشمشدر.

حماسنجاغی: سوریه ولایتنك مركب اولدیغی الویه‌دن اك شمالده بولنانی اولوب شمالاً حلب ولایتی و شرقاً زور سنجاغی غرباً بیروت ولایتی جنوبا شام سنجاغیله محاط ومحدوددر.

اراضیسی دوز ایسه‌ده غرب جهتی جبل نصیرینك شرق پایه‌لریله وشرق جهتی بعض منفرد و منقطع تپه‌جكلرله عارضه‌لنمشدر.

عاصی نهری لوانی جنوبدن شماله طوغری قطع ایدر و درون لواده بر قاچ صولر آلوب كوللر تشكیل ایدرك حلب ولایتنه داخل اولور.

اراضیسی درجهٔ اولاده منبت

ایراپولیس شهر قدیمی خرابه‌سی اوزرنده‌واقع شلاله‌لر

اولوب آریه بغدای مصر داری مرجمك مثللو حبوبات ایله میوه وکراسته اعمالنه الویرشلی اغاجلر وجبل نصیری اوزرنده متعدد و صیق اورمانلری حاویدر.

ایپکجیلك بافرجیاق قویو مجیاق ایله دها بعض صنعت اجرا اولنور.

لوانك نفوسی یوز بیکی متجاوز اولوب بو مقدارك انجق اون سکز بیکی غیرمسلمدر. لسان محلی عربجه‌در.

دائرهٔ لواده یوز اللی قدر جامع و مسجد ۲۹ کلیسا ۳ درکاه ۷ تربه ۳ رشدیه و ۱۳۰ قدر صبیان مکتبی ۲۶ حمام ۱۵ فرون ۲۶ دکرمن وسائره واردر.

حما سنجاغی: حمیدیه، سلمیه ـ حمص ـ حما نامیله درت قضا وحمصه ملحق ایکی قپولی وقصیر نامیله ایکی ناحیه ومجموعی ۳۱۹ قریه‌یی جامعدر.

حمار. ـ بصره ولایتنده بر قضا و مرکز قضا اولوب ۱۶ قریه‌دن مرکبدر.

حمازی. ـ حکاری سنجاغنده عمادیه‌نك غربنده و دجله‌نك صول ساحلی قربنده بر قریه‌نك اسمیدر.

حمام. ـ بو اسمده بر چوق محللر واردر. زور سنجاغنده فراتك صاغ یقه‌سنده و بغداددن حلبه منتهی طریقده کائن برقصبه‌نك و حما سنجاغنك شرقنده وحلب ولایتی حدودی قربنده بر موقعك اسمی دخی حمامدر.

حمام علی. ـ موصلك جنوبنده ودجله‌نك صاغ یاقه‌سنده قابلیجه‌سیله مشهور برقریه‌در.

حماملی. ـ بولی مضافاتنده بر ناحیه‌در.

حمامه. ـ تونسك شرق ساحلنده براسکله اولوب قصبه‌سی معمور واوچ درتبیك نفوسی جامعدر. بغچه‌لری بغدای یتشدیریلان منبت تارلالری وکوزل کوزل کوشکلری حاویدر.

حمید آباد. ـ قونیه ولایتنك متشکل اولدیغی الویه‌دن برینك اسمی اولوب ولایتك غرب شمالنده واقعدر.

بو سنجاق مقدما امرای سلجوقیه‌دن برینك نامنه نسبتله حمید ایلی نامیله موسوم اولان خطه‌دن عبارت اولوب شمالاً خداوندکار ولایتی غرباً بوردور جنوباً انطالیه شرقاً قونیه سنجاقلریله محاط و محدوددر.

اراضیٔ لوا کوهستان ومرتفع اولدیغندن هواسی سرینڊر.

طاغلری اورمانلرله مستور ایسه‌ده اورمان جهتندن اخراجاتی همان یوق کبیدر.

کوپری صویی ایله آق صو منبعلرینی داخل لواده اخذ ایدرلر.

اکردر و یکشهر کوللری دخی سنجاق دائره‌سنده‌در.

محصولاتی حبوباتك علی الخصوص

بغدایك اعلاسیله خشخاش آفیون واوزوم ومصنوعاتی الاجه ومنسوجات سائرهٔ محلیه‌دن عبارتدر .

معدنلری چوق ایسه‌ده اخراج اولنمقده‌در .

پیسیدیا خطه‌سنه مخصوص آثار عتیقه‌سی جابجا مشاهده اولنمقده‌در .

نفوسی یوزیکرمی بیکی متجاوزدر .

مرکزی اسپارطه قصبه‌سیدر .

(اسپارطه ماده‌سنه نظر اولنه .)

لوا : اسپارطه ـ اولوبورلو ـ یلواج ـ قره اغاج ـ اکردیر ـ نامیله بش قضایه تقسیم اولنمشدر .

ذکر اولنان قضالردن اسپارطه‌یه کچیبورلی وسکرکد ناحیه‌لری ویلواجه حویران ناحیه‌سی قره اغاجه افشار اکردیره بارله وباولو ناحیه‌سی ملحقدر .

حمیدیه .ـ بیروت ولایتنك حما سنجاغنه ملحق بر قضا اولوب لوانك غربنده وجبل نصیرینك اتکارنده مؤسسدر . حاصلاتی آز واهالیسنك مدار معیشتی اودونجیلقدر . سنی ، اسماعیلی ، نصیری اوله‌رق یدی سکز بیك قدر نفوسی حاوی و ٦١ قریه‌یی جامعدر .

مرکز اداره‌سی اولان دیر شمیل قصبه‌سی یکی تأسیس اولنوب یقینده برطابورلق برقشلهٔ همایون انشاسیله دخی تزیید عمرانته همت بیورلمشدر . القویس (ابو قبیس) مزیاف (مضیلف) رصافی قریه‌لرنده آثار عتیقه‌دن قلعه خرابه‌لری موجوددر .

حمیدیه .ـ قونیه ولایتده نیکده سنجاغنه ملحق بر قضا اولوب بلغار طاغی معدنی حاوی اولدیغندن معدن نامیله دخی معروفدر .

معدن قضاسی اطنه ولایتی حدودنده ولایتك شرق جنوبیسنده واقع اولوب محصولاتی مبذول وآب هواسی لطیفدر .

محصولات ارضیه‌سی حنطه شعیر وسائر حبوبات ومعمولاتی کلیم سجاده چوراب کبی شیلره منحصردر .

قضانك مرکزی دخی حمیدیه قصبه‌سیدر .

حمیدیه قصبه‌سی قونیه‌یه قرق ایکی ونیکده‌یه اون سکز ساعت بعد ومسافه‌ده واقعدر بلغار طاغی معدن همایوننـدن استحصال اولنان کموشك مقداری بیك یوز التمش طقوز قیه یتمش بش درهم وآلتونك مقداری اوچبیك ایکیوز ایکی درهم ومرده سنك مقداری ١٥٥٦٨١ قیه‌یه بالغدر .

معدنده اذابه‌یه مخصوص ٢١ فرون قلعه مخصوص ٣ اوجاق موجود اولوب ایشلیان عمله دخی ٧٣٨٨ نفوسدن عبارتدر .

معدنك وارداتی سنوی ١,٥٣٥٤٢٧ ومصارفی ١,١٣٨٨٨٧ غروش اولوب واردات صافیه‌سی ٢٩٦٥٥٠ غروشدر .

[ولایت سالنامه‌سی]

حمیدیه قضاسنك نفوس عمومیه‌سی (١٧٤١٦) سی مسلم اولمق اوزره اون طقوز بیکدن عبارتدر .

مع قرا حميديه قضاسنده ۳۲ مكاتب اسلاميه ۳ مدرسه ۳۲ مسجد ۳۰ جامع ۲۸ دكرمن ۱ حمام ۸ خان ۱ قهوه‌خانه ٥ مغازه ۹٥ دكان ۳۸٦۲ خانه ۱ رژی ۱ ديون عموميه اداره‌سی ۳ روم كليساسی ٤ روم مكتبی واردر .

قضانك حيوانات اهليه‌سی جدول آتيده مندرجدر :

	رأس	
مانده	«	۱۸
اينك	«	۲۷٤۷
اوكوز	«	۹۱۲
دوه	«	۱۲
مركب	«	۱۲٤۱
استر	«	۱۳٦
باركير	«	۳٦٤
تفتيك كچی	«	۱۷۱۱
قره كچی	«	۱۹۷۷٥
قيون	«	۹۲۸۱
اوكوز عربه‌سی	«	٤۰
درت تكرلكلی عربه	«	۲
ايكی تكرلكلی عربه	«	۲

حميديه .— قسطمونی ولايتنده بولی سنجاغنه مضاف برقضا اولوب مركزی چهارشنبه قصبه‌سيدر .

قضا بحرسياه ساحلنده وشرقاً بارطين غرباً اركلی جنوباً كرده قضالريله محدوددر .

فلياس چايی قضايی سقی ايدر . اراضيسی غايت عارضه‌لی اولوب طاغلرنده جسيم اورمانلر موجود اولديغندن كراسته اخراجاتی بولنده‌در .

حاصلاتی درجهٔ وسطيه‌ده حبوبات ايله ميوه وسبزه‌دن عبارتدر .

قضاده خليجه‌ده تفتيك كچيلری بولنور .

نفوسی كاملاً مسلم اوله‌رق اوتوزبيكی متجاوزدر .

حميديه .— سيواس ولايتنده قره حصار شرقی سنجاغنه مربوط برقضا مركزی اولوب سيواس ـ اردو طريقی كذرگاهنده وسنوبدن ۱۲۲ واردودن ۷۷ كيلومتره اوزاقده واقعدر .

قصبه يكی تأسس ايتمش اولديغندن اماكن موجوده‌سی آزدر نفوسی ايكيبيك راده‌سنده‌در .

قصبه‌نك موقعی قويلحصار قضاسيله حميديه آراسنده بولنان وبيك اوچيوز قرق سكز متره مرتفع بولنان ايكدير طاغنك شمال ورسانده‌در اردو قصبه‌سنك براز شرقنده بحر سياهه دوكيلان ملت ويا ميلاس چايه قصبه‌دن مرور ايدر .

حميديه قضاسی اسكی ميلاس قضاسی اولوب قره‌حصار شرقی لواسنك غرب شمالنده وطرابزون ولايتيله توقاد وقوجكيری وحافيق وقويلحصار قضالری اراسنده واقعدر .

ميلاس نهريله كلكيت چايی قضايی شق ايدرلر اراضيسی طاغلق

اولد یغندن اورمانلرندن استفاده اولنمقده‌در .

محصولاتی دخی بولنده‌در .

بوجهت طاغلرینك اكثرنده اولدیغی كبی قضا داخلنده بولنان طاشلق سمتلرده دخی ایجه زنكین معدنلر وارایسه‌ده هنوز اخراجنه تشبث ایدلامشدر آنجق یرلیسی غایت بسیط براصول ایله اخراج ایتدكلری جوهرلردن ادوات حدیدیه‌لرینی اعمال ایدرلر .

قضانك نفوسی یكرمی ایله اوتوز بیك اراسنده اولوب ٧١ جامع ومسجد ٦ مدرسه ١ رشدیه وسكسان قدر مكاتب صبیانیه ویكرمی قدر خرستیان مكاتبی واردر .

قضا بروجه آتی اون ناحیه ایله ٢٧٤ قریه‌دن مركبدر .

(١)	لاغوس	ناحیه‌سی
(٢)	چودور	»
(٣)	باسدورا	»
(٤)	حاتونه	»
(٥)	باش آعشری	»
(٦)	چكه	»
(٧)	یلوشان	»
(٨)	ارمنی	»
(٩)	حسن شیخ	»
(١٠)	قپالی	»

قضانك اسمی مقدما میلاس اولدیغی حالده مركزی اولان بازار محلنك اعماری ونام نامیٔ شهریار اعظمی ایله توسیم اوزرینه قضا دخی حمیدیه نام جلیله تسمیه قلنمشدر .

سایهٔ عمرانوایهٔ جناب شهریارید‌ه ممالك محروسهٔ شاهانه‌ده تأسیس اولنان قصباتك بعضیلری نام ملوكانه ایله توسیم قلندیغی جهتله حمیدیه نام جلیلیله اكتساب شرف ایدن برچوق مواقعه تصادف اولنمقده‌در .

حمیدیه . — (محله‌سی) درسعادتده بغچه قپوسی سمتنده بر محله اولوب خاقان خلد آشیان سلطان حمید خان اول حضرتلرینك تربه و عمارت وكتبخانه‌لرینی شاملدر .

تربه درونده مشارالیه حضرتلریله مخدوملری سلطان مصطفی خان رابع حضراتی وحوالیسنده بعض اكابر ایله مشارالیه سلطان حمید خان اول حضرتلرینك صدراعظملری قره وزیر نامیله شهرتشعار سلحدار محمد پاشا مدفوندره .

عمارت عامره‌لرینك طعامیه وقفیه‌سی غایت واسع اولدیغی كبی درسعادتده و حوالیسنده موجود بالجمله جوامع و تكایا وخیرات سائره مالزمه‌سی بورادن توزیع اولنمقده‌در .

مدرسه‌لری درونده بولنان كتبخانه‌لرنده ١٤٧٢ عدد كتب نفیسه و نادره موجود اولوب ایام معینه‌سنده ارباب مراجعته كشاده بولنمقده‌در .

حنین . — مكهٔ مكرمه ایله طائف آراسنده برموقعك ویا مكه‌یه اوچ مرحله مسافه‌ده كائن بر صویك اسمیدر .

هجرت سنیهٔ پیغمبرینك سكزنجی

ییلنده‌کی حنین غزوه‌سی بو محلده وقوعه کلمشیدی .

غزوهٔ حنینك اسباب موجبه‌سی مکه فتح اولندقده ثقیف وهوازن قبیله‌لری اسلامك شوکت وعظمتنك تزایدی کندی مملکتلرینك دخی بالآخره ید مسلمینه کچه‌جکنی تفکر ایدرك بالاتفاق مکه‌نك استردادینه قیام ایتملریدر .

بونك اوزرینه سپهسالار کتیبهٔ مسلمین افندمز حضرتلری اون ایکی بیك قدر اصحاب کرامیله مکه‌دن حرکت ایدرك طرف دشمنه عزیمت ایتمش ایسه‌ده حنین بوغازلری دشمن طرفندن اولجه طوتلمش و مواقع مهمه‌یه پوصولر قورلمش اولدیغندن عساکر اسلامیه متفرق بر صورتده حنین وادیسنه دخوله باشلامش ولحکمة آثار هزائم طرف مسلمینده رونما اولمش ایدی .

اسلاملرده کوریلان بو بوزغونلق براز صکره ظفر وغلبه‌یه تحول ایدرك مارالذکر ثقیف و هوازن قبیله‌لری قرین قهر وهزیمت اولمشدر .

حوارین .— سوریه‌ده و شام شریف ایله تدمر (پالمیر) اراسنده بر قریه اولوب یزید بن معاویه بوراده عازم دار مجازات اولمشدی .

حوران .— سوریه قطعه‌سنده وشامك سمت جنوبیسنده بر خطهٔ جسیمه اولوب اردن نهریله طبریه کولنك شرقنده و جبل حورانك حوالیسندن عبارتدر بو خطه‌نك اراضیسی عارضه‌لی اولوب باشلوجه یوکسك نقطه‌لری جبل حوران ایله جبل عجلوندر بونلردن علی الخصوص حوران طاغندن نبعان ایدن میاهك اکثریسی قوملرده غائب اولدیغی کبی بولده برچوق دره‌لرك اجتماعندن حاصل اولان نهر یرموك دخی اردن نهرینه انصباب ایلر .

موجود قیالق و یاریقلر سببیله قاریشیق وعارضه‌لی برمنظره کسب ایدن غرب شمالیسندن ماعداسی غایت منبت ومحصولدار اولوب حبوباتنك کثرت ونفاستی جهتیله هریرده مقبول ومعتبر ایسه‌ده سکنه‌سی اولان عشایر عربان حالات بدویه‌لرینی ترك ایده‌مدکلرندن خطه‌نك فیض وبرکتندن یوزده آلتمشی متروك برحالده قالمقده‌در . اهالینك برقسمی چادر آلتلرنده و قسم دیکری سیار برحالده ودرزیلر طاشدن انشا ایتدکلری قلعه‌لرده اسکان ایدرلر .

بو خطه سوریه ولایتنك برسنجاغی اعتبار اولنه‌رق اویولده اداره اولنور. مرکزی اولان شیخ سعید قریه‌سنده ایوب علیه السلامك مرقدیله جامع عمریدن بشقه شایان ذکر براثر یوقدر.

حوران سنجاغی : جبل حوران — قنیطره — بصر الحریر — درعا جبل دروز — سلط — عجلون نامیله یدی قضا ایله ۲۱ ناحیه و ۳٦۲ قریه‌یی جامعدر .

حوران قطعه‌سی روماليلر زماننده پك معمور ایدی بوکون او معموریتك نشانه‌سی اولان حسابسز خرابه‌لره تصادف اولنمقده‌در .

فتوحات اسلاميه زماننده دخی خیلی معمور اولوب مركزی اسكی شام دنيلان بصری شهری ايدی ايكی دفعه لاجل التجاره عليه الصلاة والسلام افندمزك عزيمتلريله اكتساب شرف ايلمشيدی . روماليلردن اول كلدانيلر اسرائيليلر ماكدونياليلرك دخی اداره‌لرنده بولنمشدر .

بوكونكی نقصانیٔ عمارتی جنكيز وتيمور ايله صليبيونك مهاجمات متواليه‌لری نتيجه‌سيدر .

حوصه . — ادرنه ولايت وسنجاغنده قضا مركزی بر قصبۂ صغيره اولوب روم ايلينك تراس دنيلان قسمنك مدخلنده ودرسعادت ايله ادرنه اراسنده بولنان طريقك پك مهم بر موقعده ادرنه‌دن ٢٦ كيلو متره بعد ومسافه‌ده واقع ٢٩١ خانه وبيك قدر سكنه‌يی جامعدر .

سكنۂ مزبوره اسلام وخرستيان وبلغارلردن مركب اولوب زنجيرانكله تعيش ايتمكده‌درلر .

درون قصبه‌ده بيوجك بر حكومت دائره‌سيله حبسخانه وتلغرافخانه وژاندرمه دائره‌سی وبری صقوللی محمد پاشايه وديكری دفتردار عبدالسلام بكه عائد ايكی جامع شريف ايله مشار اليهك آثار عمرانپرورانه سندن اولان چفته حمام واليوم خراب بر حالده بولنان خان ومدرسه وعمارت وبر باب مكتب ابتدائی وسائره موجوددر .

روم ايلی شمندوفر خطنك باولو موقفی قصبه‌يه غايت يقين اولديغندن اسكی اهميتی قالمامشدر .

حوصه قضاسی : بوكا حواص محمود پاشا دخی ديرلر .

محمود پاشا فاتحك وزراسندن رتبۂ صدارتی احراز ايتمش بر ذات اولوب مشار اليهك خاصلرينك بو حواليده تخصيص قلنمسی قضانك من القديم او اسمله تسميه‌سنه سبب اولمشدر .

قضاء مزبور ولايتك شمال جهتنده واقع اولوب غرباً ادرنه وديمتوقه قضالری شمالاً شرقیٔ روم ايلی ولايتی شرقاً قرق كليسا سنجاغی جنوباً جسر اركنه قضاسيله محاط ومحدوددر .

قضا قسماً عارضه‌لی اولوب تربيعاً ٧٠٦٠٥٢ دونم مزروع وغير مزروع اراضی‌يی مشتملدر .

داخل قضا سيلان دره اوغل پاشا دره‌سی وبوكا چادرتپه جوارنده قاريشان اولوقلی دره وداری دره ايله بوكا ملاقی اولان قوله‌لی دره‌سی مثللو مياه جاری اولوب جمله‌سی اركنه نهری توابعندندر .

قضا دائره‌سنده مياسما توليدينه مستعد بطاقلق كبی شيلر موجود

اولمديغندن على العموم هواسى جيادتله
موصوفدر .
قضا باغلرى كليتله اوزوم شراب
حاصل ايدرلر .
بر سنه ظرفنده حاصل اولان
ذخاير وحبوبات متنوعه ١,٢٠٠٠٠٠
كيله رادهسنده اولوب بونك اوچيوز
بيك كيلهسى سرت بغداى وايكيوز اللى
بيك كيلهسى قيزلجه ويوز اللى بيك
كيلهسى شعير ويوز يكرمى بيك كيلهسى
چاودار يوز آلتمش بيك كيلهسى مصر
يكرمى بيك كيلهسى قوشيمى يوز بيك
كيلهسى علف يكرمى بش بيك كيلهسى
قيلوجه اوتوز بش بيك كيلهسى دارى
اون بيك كيلهسى سيسام اوتوز بيك
كيلهسى بورچاقدر .
پاموق هر يرده ذرع ايدلميوب
آنجق بعض قرادة بر قاچ بيك قيه قدر
استحصال اولنمقدهدر .
قضانك حيواناتى اوچيوزيدى سنه‌
سى تعدادينه نظراً ٤٦٦٥٧ قيون
٣٥٥٣ كچى ٧٦٠ جنوار ٣٥٠٠ مانده
٦٠٠ حركاه ١٢٠٠٠ مع بوزاغى
اينك ١٥٠ رأس باركيردن عبارتدر .
قضانك نفوس عموميهسى ١٥٤١٨
راسنده اولوب قسم اعظمى اسلامدر .
مشتملاتى: ٣٣٨٥٣ خانه ١٧١ دكان
ومغازه ٦ فرون ٧ خان ١ حمام ١٩
دكرمان ١٤ اوطه ٣٧ انبار وصمانلق
١٧ چفتلك ٣٧٠٠ باغ ٤٣ تخچه
١٢٣٩٦ ترلا . ٦٤١ چاير ١١٧ مرعا

١١١ اورمان ١٢٧ عرصه ٢٥ ج
ومسجد ٢٦ مكتب ٢ تربه وتكيه .
كليسا ومناستردن عبارتدر .
قضا زالف ياخود قرجه صالح نا
ناحيه ايله ٢٣ قريه واون يدى چفتلكدن
مركبدر .
قضانك اموال عموميهسى ٢١٤٢٧٠
غروش اولوب بونك ٨١٠٨٧٢
غروشى مصارفات اولهرق محلنده صرف
اولنوب متباقى ١,٦٠٤٩٩١ غروشى
ولايت مال صنديغنه ارسال اولنور

حوض .— طرابلس غرب ولايتنده جبل غربيه سنجاغنه ملحق
بر قضا اولوب سكنهسى عشاير عربانندن
عبارتدر .
سنجاغك ديكر قضالرى غدامس
ناالوت فساطودر .

حوضه .— سيواس ولايتنده اماسيه سنجاغنه تابع قضا مر
كزى بر قصبه اولوب اماسيهيه قر
وسيواسه ٢١٥ وتوقاده ١٢٠ كيلو
متره بعد ومسافهده وسطح بحردن ٥٠٠
متره مرتفع اورمانلق بر محلده ومشهور
طاوشان طاغى جوارنده واقعدر بيا
قدر سكنهسى ايكى جامعى برايكى خ
يكرمى قدر دكانى حاوى اولديغى
هفتهده بر كون قوريلور بازار ا
امراض معدهويه ومعائيه وروماتيزمه
نافع ٥٧ درجه حرارتده بر ايليجه
واردركه موسمنده بهرسنه طربزو
وكيرهسون وسائر جهتلردن درت بش

مرضا كاوب استحمام ایدرلر . واهالئ قصبه دخی بو حامك سوینی صغودوب ایچرلر .

حوضه قضاسی : سنجاغك شمالنده واقع اولوب شمالاً جانیك سنجاغی غرباً كوپری جنوباً كومش حاجی كویی شرقاً اماسیه ولایتك قضالریله محاط ومحدوددر .

اراضیسی طاغلق واورمانلق اولوب قزل ایرمق توابعندن ترس آقان چایی ودها بر قاچ دره لر اسقا اولنمقده در .

محصولاتی آرپه بغدای وحبوبات سائره ایله میوه دن عبارتدر .

قضاده ۱۰۱۳۹ قیون ۱۷۵۷۹ كچی ۱۵ تفتیك كچیسی موجوددر .

قضانك ۲۲۳۲۰ مقدارنده بولنان نفوسنك ۱۲۵۰ قدری غیر مسلم صوری كاملاً مجیدیدر .

السنهٔ محلیه دخی تركجه در .

درون قضاده ۷۷ قدر مكاتب مختلفه ایله ۲۲ جامع ۲۷ مسجد واردر.

قضا : مزبور بر وجه آتی نواحی قرایی جامعدر :

نواحی	قرا
كرم	۲۶
یكیجه	۱۸
سوری كیسه	۲٤
چاقر الالك	۱۸
مجموعی	۸٦

حوله .— سوریه ده و طرابلس شام ایله حمص اراسنده ناحیه نك اسمیدر .

حوله .— كذا سوریه نواحیسندن اولوب صور شهری قربنده واقعدر .

حیدرانلی .— وان سمتنده كشت وكذار ایدر بر كرد عشیرتنك اسمیدر كه افرادی بو كون حمیدیه الایلرینك بر قسمنی تشكیل ایدر.

حیدر پاشا .— اسكدار ایله قاضی قریه سی اراسنده كائن واسع بر محل اولوب چایرلق وكوزل بر مسیره در .

وقتیله غایت كنیش اولوب اناطولی جهتنه سوق اولنه جق قوهٔ عسكریه ایچون مكمل براردكاه اولدیغی وحیوانات میریه چایرلرنده بسلندیكی حالده ابراهیم اغا و یل دكرمنی و قسماً قاضی قریه سنك اعمار و خانه لرینك تكثریله محله هیئتنه ارجاع اولنمسندن واناطولی شمندوفر خطنك مبدأسنك بوراده تأسسندن طولایی وسعتی كركی كبی تناقص ایتمشدر .

حیدر پاشا نامنك اوراده مدفون بولنان وسنك مزارنده « حیدر بابا » نامی محرر اولان ذاته نسبتله ویرلدیكی شبهه سزدر .

حیدری .— ارضروم ولایتنده اووه قضاسنه مضاف ۱۱ قریه لی بر ناحیه نك اسمیدر .

حیرانلی .— سیواس ولایتنده مركزه تابع اون بر قریه لی بر ناحیه نك اسمیدر .

حیره .— عراق خطه سنده ومشهد علی ویانجف دنیلن قصبه‌نك محلنده موسس اولدیغی و حیره ما [illegible] بر عرب دولتنك بر خیلی [illegible] بولنان بر شهر قدیم اولوب وسیله یك بیوك بر تجارتگاه ایدی .

حیره ملوکی ظهور اسلامه‌دك پایدار اوله‌رق خالد بن ولید واسطه سیله اورته‌دن قالدیریله‌رق اورالری اداره‌ٔ اسلامیه‌یه ادخال قلنمشدر .

حیس .— یمنده حدیده سنجاغنده زبید قضاسنه تابع بر ناحیه وبو ناحیه‌نك مرکزی اولان بر قصبه‌نك اسمیدر .

حیفا .— بیروت ولایتنك عکا سنجاغنه مضاف بر قضا مرکزی اولوب عکانك ١٣ کیلومتره قدر غرب جنوبیسنده ورأسنده مقام الیاس علیه السلام بولنان جبل کرملك قربنده و زرقا نهری منصبی یقیننده واقعدر .

قصبه‌نك تاریخجه اهمیتی بالنسبه آز ایسه‌ده گوزل بر لیمانه مالك اولدیغی اجلدن او جهتلر ایچون مرکز تجارت عد اولنه‌بیلور .

قصبه‌نك جوارنده باغ وبغچه‌لر کثیر و خرما و زیتون اغاجلری چوقدر .

نفوس ٦٠٠٠ کشی قدر اولوب اکثریسی اسلامدر .

المانیانك مهاجرت طریقیله گلوب تمکن ایدنلر جوار قصبه‌ده گوزل ابنیه‌لر انشا ایدرك منتظم بر محله وجوده گتورمشلردر مهاجرین مرقومه اوروپا صابونلرینه معادل قوقولی صابونلر اعمال و اصول جدیده اوزره زراعت اتمکده‌درلر .

درون قصبه‌ده بر رشدیه و برخیلی صبیان مکاتبی ایله یدی ملل مختلفه مکتبلری موجوددر .

قضاسی : حیفا قضاسی غرباً بحر سفید شمالاً عکا شرقاً باصره قضالری جنوباً بلقا سنجاغیله محاط اولوب ٢٥ بیك نفوس و ٢٢ جامع ٥ مسجد ١٠ مدرسه‌یی شاملدر .

اراضیسی وسط درجه‌ده منبت اولوب حبوباتك مقدار سنویسی ٣٠٠ بیك کیل استانبولی‌یه متجاوزدر .

قیساریه شهرقدیمی خرابه‌سنه اسکان ایدیلان بوسنه مهاجرینی یوزی متجاوز خانه انشا ایدرك بر قریه وجوده گتورمشلردر حیفا قضاسی ٤٥ قریه‌دن مرکبدر .

حیفا .— مدینهٔ منوره‌ده تاریخ اسلامده طانمش بر محلك اسمیدر .

حیمانه .— حایمانه ماده‌سنه نظر اولنه .

حیوض .— ارضروم ولایتنده کیغی قضاسنده [illegible] قریه‌یی جامع بر ناحیه‌نك اسمیدر .

